

Facultat de Psicologia, Ciències
de l'Educació i de l'Esport **Blanquerna**

Universitat Ramon Llull

Tesi Doctoral

L'Aferrament Adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la Identitat.

Autora: **Laia Garcia i Sala**

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport, FPCEE
Blanquerna

Directora de tesi: **Dra. Meritxell Pacheco Pérez**

Octubre 2015

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Universitat Ramon Llull

TESI DOCTORAL

Títol L'Aferrament Adult en Dones Adoptades: Relació amb la construcció de la Identitat.

Realitzada per Laia Garcia Sala

en el Centre FPCEE Blanquerna

i en el Departament Psicologia

Dirigida per Dra. Meritxell Pacheco Pérez

*C. Claravall, 1-3
08022 Barcelona
Tel. 936 022 200
Fax 936 022 249
E-mail: urisc@sec.url.es
www.url.es*

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Agraïments

Aquest ha estat un camí marcat per reptes personals i professionals que no hauria pogut assolir sense l'ajuda de moltes persones. És per això que voldria agrair a totes les persones que m'han acompanyat en aquest procés:

A la meva directora de tesi, la Dra. Meritxell Pacheco la orientació i el suport i l'ajuda que m'ha permès aconseguir la superació personal.

A les dones que desinteressadament van participar en la recerca, i que van compartir amb mi aquest material tan sensible. A la *Veu dels Adoptats de Catalunya*, i a la *Fundació Afin, Instituto Familia y Adopción* que van ajudar-me a trobar dones adoptades disposades a obrir-me les seves portes per a fer realitat aquesta recerca.

A la Fundació Blanquerna que em va donar la oportunitat de treballar en l'àmbit de la postadopció, i concretament a les meves companyes la Sandra Ger, la Cristina Sallés, la Berta Boadas, la Meritxell Pacheco, la Núria Casanovas i la Marta Canal per la seva ajuda, la seva confiança, els seus consells i les seves ensenyances.

A la FPCEEE Blanquerna i especialment al grup de recerca Psicologia, Persona i Context (Psicopersona), per acollir-me i promoure la cerca del coneixement.

A les companyes de Myrios, la Sandra, la Meritxell, la Núria i la Cristina, que van creure en la nostra tasca d'atenció a les persones i a les famílies, i en aquest projecte.

Finalment, gràcies a les meves amigues, i als amics que amb el seu suport incondicional m'han transmès la força necessària per a seguir endavant amb la recerca. En concret, gràcies a en Rodrigo i la Laura, per la seva inestimable ajuda. I gràcies a la meva família, que sempre m'ha donat suport i ha cregut en mi, i en que necessitava temps de la vida familiar per a assolir aquest objectiu.

Gràcies a l'Andreu, per ser-hi sempre, per ajudar-me, per creure en mi i per la paciència i comprensió que ha tingut en entendre que la nostra vida familiar en ocasions s'ha vist reduïda per a que jo pogués realitzar aquesta tesi. I gràcies al Miquel, que m'ha donat l'alegria.

A tots i totes gràcies per acompanyar-me en aquest camí.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

ÍNDEX

	Pàgina
INTRODUCCIÓ	
1. Introducció	7
1.1 Visió general de la recerca i la intervenció en adopció	11
1.2 La investigació en adults adoptats	17
PRIMERA PART: Fonaments Teòrics	
2. Justificació de la recerca	23
3. Fonaments epistemològics	31
3.1 El Constructivisme	33
3.2 El Constructivisme Relacional	38
4. Fonamentació teòrica	41
4.1 El concepte de identitat	43
4.2 Identitat i Adopció	57
4.3 Aferrament	66
4.4 El concepte d'Aferrament Adult	79
4.5 El paper de l'Aferrament en l'adopció	84
4.6 Aferrament, Aferrament Adult i construcció de la identitat en adoptats	86
4.7 Implicacions per a la intervenció psicoterapèutica en adoptats	92
SEGONA PART: Estudi Empíric	
5. Objectius de la tesi	99
5.1 Objectius generals	99

5.2 Objectius específics	102
6. Metodologia	105
6.1 Mètode	116
6.2 Participants	122
6.3 Material	127
6.4 Procediment	141
7. Resultats	145
7.1 Resultats: l'anàlisi qualitativa de les Narratives	147
7.1.1 Narratives del posicionament del Jo com a Parella	148
7.1.2 Narratives del posicionament del Jo com a Mare	169
7.1.3 Narratives sobre la relació amb la Mare Adoptiva	189
7.1.4 Narratives de la Influència de l'adopció en la construcció del Jo	207
7.1.4.1 Posicionament Jo Actual	207
7.1.4.2 Posicionament Jo com a Parella	216
7.1.4.3 Posicionament Jo com a Mare	223
7.1.5 Categories transversals	231
7.1.6 Anàlisi global dels percentatges de les unitats d'anàlisi de les narratives de les entrevistes	240
7.2 Resultats: l'anàlisi del qüestionari de l'Aferrament Adult (ECR-S)	242
7.3 Resultats de l'anàlisi de les Graelles del Sí mateix	252
7.3.1 Resultats de l'anàlisi qualitativa	252
7.3.1.1 Posicionament del Jo Actual	253
7.3.1.2 Posicionament del Jo com a Parella	259
7.3.1.3 Posicionament del Jo com a Mare	266

7.3.1.4 Posicionament del Jo com a Filla de Mare	273
7.3.1.5 Posicionament del Jo com a Filla de Pare	280
7.3.2 Integració dels resultats de l'anàlisi qualitativa dels diferents posicionaments analitzats	287
7.3.3 Resultats de l'anàlisi quantitativa de les Graelles del Sí mateix	288
7.3.3.1 L'Anàlisi de l'Autodefinició	289
7.3.3.2 Anàlisi dels Dilemes Implicatius	290
7.3.3.3 Anàlisi de l'Autoestima	293
7.3.3.4 Construcció de la Identitat: com a parella, mare i filla	296
7.3.3.5 Anàlisi de l'Aferrament i l'Aferrament Adult	301
8. Discussió	307
9. Limitacions de l'estudi i propostes d'investigació	329
10. Implicacions per a la intervenció amb persones adoptades	335
11. Referències	343
12. Annexos	381

ANNEXOS

Annex 1a. Consentiment informat català

Annex 1b. Consentiment informat castellà

Annex 2. Transcripcions de les entrevistes de les participants

Annex 3. Transcripcions de les entrevistes de les participants dividides per unitats d'anàlisi

Annex 4. Definició de les categories emergides en l'anàlisi de les narratives

Annex 5. Qüestionari ECR-S (Experience in Close Relationships-Spanish version)

Annex 6a. Model de Graella del Self Social-Relacional (català)

Annex 6b. Model de Graella del Self Social-Relacional (castellà)

Annex 7. Graelles de les participants

Annex 8. Síntesi dels mapes conceptuals resultants de l'anàlisi de les narratives

INTRODUCCIÓ

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Visió general de la recerca i la intervenció en adopció

1.2 La investigació en adults adoptats

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

1. Introducció

L'adopció no és un fenomen de nova aparició, sinó que ha estat present des dels inicis de la humanitat, en totes les cultures i en diferents espècies animals. L'adopció en l'ésser humà és una situació social que necessàriament implica un abandonament per part dels progenitors, en ocasions no decidit (mort dels progenitors) però que genera aquest sentiment en l'infant i en altres ocasions promogut per actituds parentals inadequades (negligents o abusives). Aquests progenitors, per motius socials, econòmics, de salut o mort cedeixen a aquell nen¹ o nena a una institució o a una família d'acollida amb l'esperança de que sigui atès i cuidat en les millors condicions. O en altres casos, l'abandonen en un lloc públic amb l'esperança de que algú el trobi i l'atengui. No obstant, és aquest abandó el que afegeix una certa complexitat al desenvolupament emocional del nen/a, doncs la relació que vincula en primera instància de forma biològico-emocional al nadó amb la seva mare, constitueix la font d'aliment emocional i nutricional necessària pel vital creixement del petit. A aquest vincle innat Bowlby el va denominar Aferrament (1969, 1998), i el va definir com la base segura que permet al nen explorar el món que l'envolta. Per a fer-ho, la figura materna es converteix en la protecció i la guia, en una persona diferenciada de les altres i preferida que constitueix, a la vegada, un referent que ensenya al nen allò que pot esperar dels adults. Dit d'una altra manera, li mostra la forma de relacionar-se amb els altres. Aquest model de funcionament interpersonal i mental del nen que s'internalitza, amb el temps fou denominat Model de Funcionament Intern (MFI) o en anglès, Internal Working Model (Bowlby, 1980; Crittenden, 1990, 1992b; Tulving, 1979) i constitueix la base de la Teoria de l'Aferrament de Bowlby (1969), un model d'interpretació de la realitat de l'ésser humà que permet enregistrar la informació del passat i guiar les expectatives de futur.

La interpretació de la realitat és segons el constructivisme (Kelly, 1955/ 1991) una atribució de significat a tot allò que constitueix el món per a una persona. És a dir, aquests significats varien en funció de la percepció que l'ésser humà té del seu entorn. Si des del constructivisme s'entén que la identitat és el posicionament que una persona adopta respecte als altres i al món que l'envolta, des del Constructivisme Relacional es planteja que la construcció d'aquesta identitat és un procés relacional (Botella, Herrero, Pacheco i Corbella, 2004; Botella, 2006); és a dir, que un individu

---

¹ En tota la tesi i per tal de fer més àgil la lectura, s'emprarà la forma genèrica masculina *nen* per a fer referència tant a les formes masculines com femenines.

es defineix a sí mateix a partir de significats construïts intersubjectivament, en la relació amb els altres. Per això, es planteja com a lògic i raonable que les figures paternes constitueixin uns referents pel que fa a la construcció de significats i per tant a la construcció de la identitat. En el cas d'un nen/a adoptat, com a nou membre d'un grup familiar ja existent, tant el sistema com el nou individu han de construir individualment (cadascun dels membres) i com a col·lectiu, un significat del que és l'adopció, que permeti re-identificar al sistema com una família diferent a l'anterior (família adoptant) i al nen/a com a membre pertanyent a aquest grup. El camí per a dur a terme aquest procés és el de les relacions i l'eina bàsica implícita en tot procés relacional és el llenguatge.

En l'adopció, la separació primerenca entre pares i fill/a dona lloc a conseqüències en la creació de la relació d'aferrament (Rygaard, 2008), doncs han de resoldre el dol que suposa haver perdut la relació primària amb la mare per tal de poder construir nous aferraments (Levy i Orlans, 2000b). En aquest sentit, els pares adoptius poden contribuir a mitigar aquestes conseqüències, generant una experiència relacional correctiva (relació d'aferrament amb tendència a la seguretat) (Barone i Lionetti, 2012), ja que és possible construir una relació d'aferrament amb altres figures significatives que no siguin els pares biològics (Dallos, 2006). A més, tal i com ja s'ha esmentat, la construcció de significats personals atribuïts a la condició d'adoptat es desenvolupa també en la interacció amb els altres. Si la relació entre pares i fills adoptius és positiva és més probable que el significat d'adoptat no contempli sentiments com la vergonya o el malestar. Aquests significats són els que fan que l'adoptat es posi respecte als altres d'una manera peculiar i en alguns sentits diferent al no-adoptat (Saetersdal i Dalen, 1999; citat a Dalen, 2005). Així, quan els adoptats arriben a etapes adolescents i inicis de l'etapa adulta, moment en el que segons Erikson (1980) s'estableixen les primeres relacions d'intimitat, el MFI juga un paper clau. L'aferrament adult en persones adoptades podria ser una altra situació emocionalment correctiva.

Aquesta recerca pretén fer una aproximació metodològicament qualitativa al procés d'individuació de les dones adoptades des del posicionament teòric integrador del constructivisme relacional (Botella et al., 2004). És per això que la comprensió de les relacions significatives de les persones adoptades n'és un aspecte clau. Per tal de dur-la a terme s'ha mirat de prendre consciència de en quin punt es troba la investigació en adopció en general i concretament en aquest aspecte relacional. Per

això es presenta a continuació la situació en el camp de la investigació en aquest àmbit des d'una perspectiva psicològica, es justifica la recerca i es presenta la seva epistemologia. A partir d'aquí i des d'aquesta base es defineixen els conceptes claus de la tesi doctoral: identitat i aferrament. En posteriors capítols es concreten els objectius de la investigació i el mètode que s'ha seguit per arribar a aquests objectius. En el capítol 7 es presenten els resultats i la seva integració i es finalitza la tesi plantejant la discussió d'aquests, les limitacions de l'estudi i les futures propostes d'investigació en el tema, així com l'aportació dels resultats a la pràctica professional amb adoptats.

1.1 Visió general de la recerca i la intervenció en Adopció

Entre els anys 1997 i 2004 es va produir un boom en les adopcions internacionals a Espanya (Marzal, 2008), doncs es va incrementar el nombre d'aquestes. Aquest increment va portar a unes necessitats d'atenció tant dels nens com de les seves famílies i fins i tot d'aquelles que volien adoptar, que els professionals del moment no estaven preparats per a satisfer adequadament per la falta de formació específica en l'àmbit. No només mancaven programes de formació per als professionals sinó que es va evidenciar que la investigació, que avançava gradualment i lenta, distava molt de la pràctica. Actualment, investigació i intervenció continuen sense estar prou vinculades, però ara sí que existeix la consciència entre professionals i investigadors de que ho han d'estar, doncs ambdues són complementàries i el fet de que evolucionin juntes no només pren més sentit, sinó que és útil (Pacheco, Garcia, Ger, Sallés i Boadas, 2012). Si fem una anàlisi de l'evolució que ha seguit la investigació en adopció al llarg del temps, ens trobarem amb autors de renom internacional com Palacios i Brodzinsky (2010a, 2010b), els quals fan una radiografia de la situació en aquest camp, que permet concloure amb una sèrie d'aplicacions per a la pràctica clínica. Entre elles emfatitzen la necessitat d'establir una vinculació constant entre investigació i intervenció que permeti una retroalimentació, doncs només així és possible avançar de forma correcta vers la millora de la qualitat de vida dels adoptats i les seves famílies. A continuació es fa un breu resum de l'evolució de la investigació en adopció.

Aquests autors assenyalen els inicis de la investigació en adopció als anys 40, si bé aquestes eren escasses. En les últimes dècades és on s'ha incrementat el nombre d'investigacions i segons els mateixos autors destaquen, els interessos en aquest camp

de la recerca no només s'han abordat des de la psicologia sinó també des d'altres disciplines com la pediatria i el treball social. En el seu metaanàlisi descriuen 3 tendències en la investigació en l'adopció des de la psicologia: la primera (a la dècada dels 80) centrada en l'interès per saber si existien diferències en el funcionament psicològic entre adoptats i no adoptats o dit d'una altra manera, si els adoptats presentaven més problemes psicològics que els no adoptats. Les conclusions de les investigacions apuntaven vers una prevalença de més problemes en els adoptats, sobretot relacionats amb el comportament amb els altres i el rendiment escolar (hiperactivitat, dèficit d'atenció i conductes agressives vers els altres), que en els no adoptats.

La segona de les tendències en la investigació en adopció (mitjans dels 90) es va centrar en la recuperació de l'adoptat/da després de l'adversitat, és a dir, en avaluar en quina mesura la presència d'esdeveniments adversos afectava en el desenvolupament posterior de l'infant. Els resultats d'aquesta línia d'investigació van destacar que en general la recuperació en pes i alçada es donava en la seva totalitat, i era més lenta i menys complerta en el desenvolupament psicològic. Pel que fa a les dificultats en la relació d'aferrament dels nens i nenes adoptats, les conclusions mostraven una bona recuperació en aquells que havien estat adoptats dins del primer o primer any i mig de vida, però amb més dificultats en aquells que havien estat adoptats amb posterioritat.

La tercera i última tendència (anys 2000) que han observat aquests autors és el canvi en el focus de la investigació: de la descripció dels fenòmens vers la cerca d'explicacions d'aquests. És a dir, a partir de llavors les investigacions han anat més enfocades a aprofundir en el perquè de les situacions descrites en recerques anteriors. Això no vol dir que els estudis descriptius s'hagin abandonat, sinó que l'interès creixent dels investigadors ha encetat un nou camí. La recerca que aquí ens ocupa es troba dins d'aquesta tercera tendència, doncs mira d'entendre quins aspectes relacionals han influït i de quina manera, tenint en compte sobretot l'aferrament adult en la construcció de la identitat de les persones adoptades.

Implicacions per a la pràctica

Els resultats de la investigació en adopció han portat implicacions per a la pràctica, no només per a justificar-ne les intervencions, sinó també per a millorar-les i plantejar-ne de noves. En aquest sentit, la primera tendència va portar a justificar la

necessitat d'una educació en l'adopció no només pels pares adoptius, sinó també pels que volien esdevenir-ne. Es tracta de conscienciar-los de l'augment de les probabilitats que presenten els nens i nenes adoptats a patir més dificultats d'hiperactivitat, atenció i autocontrol (veure Abrines et al., 2012, per a una actualització). En aquesta línia a Catalunya, l'Institut Català d'Acolliment i Adopció (ICAA) del Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya vetlla perquè les Institucions Col·laboradores d'Idoneïtat Familiar (ICIF's) portin a terme aquesta tasca formativa amb aquelles famílies que inicien un procés d'adopció i/o acolliment.

Les conclusions de la segona tendència fonamenten la necessitat de l'aparició dels serveis post-adopció (Palacios i Brodzinsky, 2010a, 2010b) que permeten avaluar les dificultats que un nen o nena adoptat pugui presentar, proporcionar una intervenció adequada, assessorar a les famílies i als propis adoptats i acompanyar en la cerca dels orígens. És per això que en els últims anys han proliferat els serveis post-adopció com el de l'Institut Català d'Acolliment i Adopció (ICAA) del Departament d'Acció Social i Ciutadania, i el de la Fundació Blanquerna Assistencial i de Serveis, en la que vaig iniciar la meua tasca d'intervenció psicològica amb els nens adoptats i les seves famílies. Actualment, segueixo realitzant aquesta tasca a l'Institut d'Atenció Psicològica i Psicopedagògica, Myrios. La finalitat del servei post-adopció segueix sent la de vetllar per les necessitats que presenten aquests infants i les seves famílies.

Segons dades del 2007 del Servei d'Atenció Postadoptiu de Catalunya (ICAA), les intervencions més nombroses (35% dels casos) anaven dirigides a les dificultats de conducta (agressivitat, impulsivitat, conductes disruptives) i de relacions entre pares i fills (Abella, Benet, Blanxart, Prats i Rossell, 2007).

I la última de les tendències apunta en la direcció de posar atenció als processos relacionals dins de les famílies adoptives (veure Pacheco et al. 2012), doncs aquestes poden promoure la formació d'una base segura i esdevenir així relacions terapèutiques, és a dir, relacions que facilitin un entorn favorable per al menor per a dur a terme canvis positius. Per això és important treballar amb les famílies, per tal de fer-los adonar de la importància de la seva tasca parental, i mitigar així aspectes que s'identifiquen com a generadors d'una mala adaptació dins de la família, com per exemple la manca de comunicació oberta sobre l'adopció, la manca d'un ambient que faciliti la confiança en l'adult, la manca de consciència en la rellevància de les emocions, entre altres. És per això que en el nostre servei mirem d'atendre aquest i

altres aspectes amb la família, i procurem fer difusió a les escoles, professionals i institucions que estan en contacte amb aquestes situacions, de la informació que ens aporta tant la recerca com la pràctica. En aquest sentit intentem promoure amb les famílies actituds parentals que la literatura ha evidenciat en les investigacions que afavoreixen un aferrament segur en l'infant (Levy i Orlans, 2003):

- Promoure la comprensió per part dels pares adoptius del Model de Funcionament Intern (MFI), és a dir, prendre consciència de la importància que té la relació entre pares i fill/a a l'hora d'ensenyar a relacionar-se, d'ensenyar a confiar, de transmetre una visió positiva de l'infant com a ésser al qual val la pena estimar, i així ensenyar-lo a valorar-se.
- Establir un equilibri entre amor i límits en la relació amb el fill/a que permeti generar una relació basada en l'afecte, la confiança i el respecte.
- Ensenyar la reciprocitat, és a dir, transmetre la idea de que l'infant pot recolzar-se en els pares per garantir les seves necessitats, pot demanar ajuda i de la mateixa manera pot aportar esforços, valors i d'altres al grup familiar, a les necessitats dels altres per les que serà valorat i inclòs en la família. De la mateixa manera, cal ensenyar-lo a veure les necessitats i desitjos de sí mateix i dels altres, i davant el conflicte ensenyar-lo a comunicar-se, a acceptar les diferències individuals i la manera de solucionar-los.
- Estar atents a les necessitats del nen/a, conèixer quin és el seu estil d'aferrament i entendre com l'ha construït, per tal de poder mostrar-se sensible a les pors i a les necessitats d'aquest i satisfer-les.
- Els pares han de prendre consciència de quin és el seu propi estil d'aferrament per tal de predir les pròpies reaccions com la tristesa o l'enuig i realitzar una auto-cura davant de situacions que generen estrès per tal de reduir-les i conèixer les pròpies necessitats.
- Ensenyar a gestionar les emocions: identificar, regular, i comunicar de manera efectiva les emocions, a través de les respostes de neutralitat davant les situacions d'enuig i ràbia i de positivitat davant les bones conductes del nen/a.
  - o Cal respondre en relació amb l'estil d'aferrament del nen/a, sobretot quan es fa referència a un estil insegur²: Davant un

---

² En aquest apartat només s'anomena els tipus d'aferrament insegur per tal de fer referència a les actituds parentals que cal tenir en compte a l'hora de promoure una base segura pel fill adoptat. En el capítol 4 de Fonamentació Teòrica s'abordarà el concepte d'aferrament i la seva descripció.

- aferrament evitatiu cal mantenir-se proper al nen, aportant-li benestar i recolzament.
- Davant un aferrament de tipus ambivalent, cal instaurar límits, promocionar l'autonomia i ser coherent i per tant predictable.
  - Davant un aferrament de tipus desorganitzat, cal demanar un suport terapèutic professional pels pares i per l'infant.
- Incrementar el sentiment de pertinença a la família, fent particip al nen del grup familiar, de tal manera que es pugui identificar com a membre integrant d'aquesta, que conegui les arrels culturals i comunitàries, tot respectant la seva cultura d'origen, així com la seva família biològica. En aquest sentit, es poden realitzar rituals de pertinença, és a dir, actes simbòlics que proporcionen suport i contenció (Brodzinsky, Lang i Smith, 1995). Un exemple d'aquest podria ser un llibre de vida, en el que és possible connectar passat, present i futur. També es poden establir dinàmiques dins i fora de la família per a integrar l'adopció, la cultura i la ètnia d'origen del fill/a adoptat/da (Mirabent i Ricart, 2005), com per exemple, trobades amb altres famílies que tenen fills de la mateixa ètnia i/o país d'origen, entre d'altres.

Cal tenir present que molts dels adoptats i sobretot aquells que han estat adoptats durant el primer any de vida desenvolupen un aferrament segur i viuen una vida saludable i productiva (Schaffer i Lindstrom, 1989). Per contra, hi ha nens adoptats que presenten dificultats en l'aferrament (veure Barcons, Abrines, Brun, Sartini, Fumadó i Marre, 2014 i Román i Palacios, 2011 per a una actualització). Els factors que indiquen la severitat d'un trastorn en la vinculació són aspectes que caldrà tenir molt en compte a l'hora de detectar precoçment una situació potencialment problemàtica a nivell de vinculació (edat tardana de l'adopció, existència d'adopcions prèvies del mateix infant, presència d'abús o negligència en etapes inicials, i la presència de traumes pre-natals (p.e., la Síndrome Alcohòlico-Fetal), (Levy i Orlans, 2003; Román i Palacios, 2011).

La constatació de la història prèvia de l'adopció de la persona és quelcom que s'experimenta com una amenaça al vincle (Mirabent i Ricart, 2005), però els riscos de no comunicar els antecedents són, segons aquestes autores, un perill per l'elaboració de la pròpia narrativa com a adoptat, podent-se presentar aspectes que posin en dubte el sentiment de pertinença d'aquest i la construcció de la pròpia identitat. Aquests riscos són:

- La consciència de que allò relatiu als orígens que no es comunica, és quelcom terrible.
- Descobrir la pròpia història per altres vies, inadequades.
- La construcció de fantasies o narratives imaginàries negatives sobre sí mateix, amb absència de recursos interns i/o externs per fer-hi front.

Les mateixes autores plantegen una sèrie de tasques a dur a terme per part dels pares adoptius, en la direcció d'ajudar a elaborar els antecedents de l'adoptat i integrar-ho dins una narrativa de identitat contínua i coherent:

- Elaborar el dolor de les pròpies pèrdues, per poder ensenyar a fer-ho al fill/a adoptat/da.
- Transmetre transparència i sinceritat en la narrativa que inclou el perquè de l'adopció i el procés que es va seguir.
- Normalitzar els pensaments i sentiments del fill/a. Aquest aspecte és el que Brodzinsky et al. (1995) van denominar com a "Obertura comunicativa". Per a fer-ho cal que els pares puguin legitimar la història prèvia, dialogant amb el fill, tot donant resposta als seus dubtes. També cal que puguin intuir allò que no pregunta, intentant aproximar-se amb ell/a a aquells dubtes. I, per últim, dins d'aquesta obertura comunicativa, cal que els pares tinguin la capacitat de tolerar el dolor que suposa pel fill/a la presa de consciència de les seves fantasies.
- Ser conscients de les fantasies que es tenen sobre els progenitors dels fills i revisar-les, per tal de poder-los transmetre comprensió.
- Tolerar els moments de confusió i ambivalència pels que pot passar el fill, en aquest procés de construcció de la identitat.
- Estimular les identificacions mútues i el sentit de pertinença a la família per tal d'esmoreir les diferències i confusions que poden sorgir.

La investigació que aquí es presenta segueix aquesta línia d'intervenció. És a dir, més enllà de buscar l'explicació del com l'aferrament adult influeix en la construcció de la identitat de dones adoptades, mira de treure conclusions sobre quins aspectes han pogut afavorir o dificultar aquest procés d'individuació, per tal de poder incorporar aquests coneixements en l'educació a les famílies adoptives, en l'assessorament als pares que ho necessitin i en l'acompanyament psicoterapèutic de les dificultats que puguin presentar adolescents i adults adoptats pel que fa a la construcció de la seva identitat i/o de les seves relacions d'intimitat.

Caldrà veure com evoluciona la investigació psicològica en el camp de l'adopció i procurar que es segueixi vinculant amb la pràctica, doncs els nous reptes que es presenten així ho requereixen: famílies monoparentals, adopcions especials³, adopcions de germans, etc. Només així serà possible donar solucions òptimes a les necessitats que la realitat planteja. Des del 2005 ha anat disminuint el nombre d'adopcions (Selman, 2010), doncs l'augment dels temps d'espera per adoptar a un menor provoca situacions adoptives diferents: pares adoptius i fills de més edat del que seria desitjable, donant lloc a les adopcions especials (Pacheco et al., 2012). Situacions noves que afegeixen complexitat al procés i que caldrà saber abordar de manera acurada per tal de promoure el benestar psicològic dels nens adoptats i de les seves famílies.

1.2 La investigació en adults adoptats

Com s'ha comentat en el punt anterior, la recerca en el camp de l'adopció és relativament recent, i molts dels investigadors han focalitzat els seus objectius de coneixement en la infància malgrat recentment s'ha tendit progressivament a focalitzar en l'etapa de l'adolescència d'aquest col·lectiu.

Tot i que hi ha hagut una proliferació de la recerca en el camp de l'adopció, les investigacions centrades en els adults adoptats són poques. Aquest període de la vida és important perquè esdevé el moment en que la persona genera un projecte de vida (Erikson, 1980). La majoria dels estudis amb població adulta s'han centrat en l'adaptació psicològica d'aquestes persones (p.e. Borders, Penny i Portnoy, 2000; Cantor-Graae i Pedersen, 2007; Cubito i Obremski, 2000; Hoksbergen i Ter Laak, 2007; Passmore, Feeney, Peterson i Shimmaki, 2006; Rogat, 2008; Tieman, Van der Ende i Verhulst, 2005, 2006; Von Borczyskowski, Hjern, Lindblad i Vinnerljung, 2006; Van der Vegt, Van der Ende, Kirshbaum, Vehulst i Tiemeier, 2009) i en l'aferrament adult (Feeney et al., 2007; Fischman, 1996; Irhammar i Bengtsson, 2004; 2005; Lamanna, 2000; Paperny, 2004). El primer grup d'estudis conclou que els adults adoptats tenen més risc que els no-adoptats de presentar dificultats en aquest ajust psicològic, específicament problemes relacionats amb la salut mental, i també presenten més dificultats en les relacions d'intimitat. També es destaquen variables,

---

³ Les adopcions especials són aquelles que reben aquesta nomenclatura fent referència a l'adopció d'aquells infants amb alguna alteració física o malaltia específica o trastorn psicològic o psiquiàtric que comporta un dèficit de major o menor gravetat.

com ara la relació amb els pares, el sentiment de pertinença a la família adoptiva, i l'estatus d'adoptat com a predictors de la situació emocional. Factors estressants presents abans de l'adopció com l'abús, estan relacionats amb l'aparició de trastorns mentals. A més, com ja s'ha comentat amb anterioritat, ser adoptat/da implica el fet de saber-se abandonat per part dels pares biològics, ja sigui com a resultat de l'abandonament en sí mateix o degut a altres circumstàncies, com la malaltia o mort dels progenitors, que implica una sensació de pèrdua. Aquest sentiment d'abandó esdevé, indubtablement, un factor d'estrès important directament relacionat amb la construcció de la identitat (Toomey i Eker, 2009). Aquesta pèrdua enceta un procés de dol, com a procés natural, que cal resoldre de forma adequada per a permetre un benestar psicològic.

Pel que fa al grup d'estudis que específicament ha centrat el seu focus d'atenció en l'aferrament adult, no s'obtenen conclusions homogènies. Mentre que alguns estudis mostren que l'aferrament insegur és més freqüent en adoptats que en no-adoptats (Paperny, 2004), en altres s'observa l'absència de diferències significatives entre els dos grups així com la relació entre aferrament insegur, adopció tardana i desig de conèixer els orígens (Irhammar i Bengtsson, 2004). Segons aquests autors, una adopció tardana, records sobre el temps pre-adoptiu, el divorci, la manca de contacte entre la família adoptiva i els orígens de la persona adoptada així com la tendència a no pensar en aquests orígens, està associat a la presència d'un aferrament desorganitzat o no resolt. Per aquest motiu, la recerca mostra que les persones adoptades es troben en risc de patir problemes psicològics, com conflictes de identitat, manca de confiança, sentiments de no ser desitjats, por a ser abandonats, sentiments de pèrdua, entre d'altres, que han de resoldre.

Respecte a la investigació sobre la identitat en l'adoptat adult es troben pocs treballs, sobretot si s'exclouen tots aquells que vinculen identitat i ètnia. No obstant, l'estudi de Humphrey (1989) n'és un exemple. En aquest, l'autor conclou que les experiències del matrimoni i la maternitat impulsen a les dones adoptades vers la necessitat d'una construcció més plena del sí mateix que en els homes adoptats. Però, fruit de les experiències viscudes com a adoptats, els homes demanen més atenció psicològica per problemes personals i les dones mostren més experiències d'infelicitat en l'adopció i un sentit de la identitat més danyat. També els estudis de Brodzinsky i Grotevant com a màxims exponents en el camp de la construcció de la identitat en l'adolescent i l'adult adoptat han aportat informació rellevant relativa a la

comunicació i la integració dels orígens (Grotevant, 2007; Grotevant, Dunbar, Kohler i Esau, 2000), la relació d'aquests amb la construcció d'una narrativa de identitat (Grotevant, Wrobel, Von Korff, Skinner, Newell, Frieze i McRoy, 2007), la inclusió de l'estatus d'adoptat en el sí mateix (Grotevant i Von Korff, 2011; Brodzinsky, Shechter i Marantz, 2011), així com les relacions de parella i la maternitat (Brodzinsky et al., 2011).

Més tard han aparegut diversos estudis relacionats amb la identitat focalitzats específicament en la identitat transracial, tot i que molts d'ells són amb població de coreans adoptats a Estats Units (Basow, Lilley, Bookwala i McGillicuddy-DeLisi, 2008; Kaanta, 2010; Mohanty, Keokse i Sales, 2007; Samuels, 2010; Song i Lee, 2009; Tuan i Shiao, 2011). De manera més recent, també han aparegut altres estudis sobre la identitat ètnica en adoptats internacionals a Itàlia (Ferrari, Rosnati, i Ranieri, 2014). Tots ells, però, destaquen dos aspectes importants que contribueixen a una identitat transracial positiva: la necessitat de pertànyer i la identificació ètnica. La conclusió d'aquests estudis suggereix la necessitat de construir una identitat integrada de l'adoptat composta per les característiques ètniques i per la identitat familiar. Per tant, els pares adoptius han de contribuir a la connexió amb la ètnia i la cultura d'origen de l'infant adoptat, sense emfatitzar en excés les diferències, de manera que el nen/a pugui integrar-ho com a fet diferencial constituent de la seva particularitat com a ésser humà, però no com a tret excloent de la seva pròpia família.

Només s'han trobat unes investigacions centrades en l'estudi de les dones adoptades i les seves relacions familiars; aquestes són de Negre, Forns i Freixa (2007) i de Negre (2011), en les que es conclou que la dona adulta adoptada viu la seva maternitat i les seves relacions familiars de la mateixa manera que ho fa una de no adoptada. Aquests són estudis descriptius i comparatius entre adoptades i no adoptades que ja destaquen la necessitat d'augmentar la recerca en aquesta etapa vital. És per això, que aquesta tesi doctoral centra el focus de la investigació en aquesta població, però a diferència dels estudis de Negre et al. (2007) i Negre (2011), intenta aprofundir en l'aferrament adult com a variable que influeix en la construcció de la identitat i per tant, en la vivència de la maternitat, de la filiació, de la conjugalitat i d'altres rols que constitueixen el sí mateix. Aquest estudi no comparatiu és una aproximació al fenomen de l'adult adoptat des d'una perspectiva constructivista relacional, doncs intenta endinsar-se en els significats personals de la construcció de la identitat, observant els diferents posicionaments relacionals de la dona adoptada.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

PRIMERA PART: Fonaments Teòrics

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

2. JUSTIFICACIÓ

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

2. Justificació de la recerca

La present investigació neix de l'interès de la doctorand, com a psicòloga i psicoterapeuta que treballa en un servei de post-adopció, en l'estudi de la identitat i de la influència mútua existent entre aquest constructe i les relacions personals. Si s'entén que la identitat és el resultat d'un procés emmarcat dins de l'evolució de les relacions de l'individu amb el seu entorn, llavors en l'adopció hom es planteja certs interrogants que parteixen del fet que la base de criança (relació primerenca) necessària en l'ésser humà pel seu òptim desenvolupament presenta característiques diferents a les biològiques.

El fenomen de l'adopció s'ha donat en els humans des dels inicis de la història, però la regulació legal del procés i l'inici de la pèrdua de l'estigmatització a nivell social no s'han donat fins a finals segle passat. Així, el control dels processos adoptius ha permès conèixer que en les últimes dècades l'adopció ha augmentat a Occident i en l'actualitat, molts dels països europeus, entre ells Espanya, realitzen adopcions, la majoria de les quals són internacionals (Palacios i Brodzinsky, 2005). A més, Catalunya va ser, segons dades del 2007 de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), la comunitat on es tramitaven i es resolien més adopcions internacionals i nacionals de tot l'Estat Espanyol. Si bé és cert que pel context socioeconòmic de crisi que estem vivint, el nombre d'adopcions ha disminuït des de fa 8 anys (un total de 5.500 adopcions internacionals realitzades al 2004 a Espanya, en front de les 1.191 del 2013, 770 d'adopció nacional, segons dades del Ministeri de Treball i Assumptes Socials, 2013 i l'Observatori de la infància, 2013) continua essent una realitat molt present en la nostra societat, doncs en l'actualitat hi ha en el nostre país, comptant amb dades del període 2003-2012 del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat (2013), un total de 45.000 famílies adoptives, 36.330 internacionals, de les quals 11.000 aproximadament a Catalunya (Generalitat de Catalunya: Departament de Benestar Social i Família, 2013) i 7.339 de nacionals. Doncs el desig d'esdevenir pares i la necessitat de transcendir és una necessitat psicològicament humana. Abans dels anys noranta, les adopcions a Catalunya eren majoritàriament nacionals, doncs acostumaven a fer aquest procés dins un marc espacial proper, la qual cosa els permetia en ocasions, no fer pública aquesta condició com a família (Brancós, 1998).

Així doncs, el fenomen de l'adopció planteja situacions diferents a les conegudes i estudiades pel que fa a la formació de la identitat que cal observar, per tal de poder

comprendre les seves peculiaritats i poder donar resposta a les necessitats psicològiques que tant els adoptats com les famílies requereixen.

En els nens adoptats la relació amb la mare biològica (primera experiència relacional) és sovint trencada o físicament inexistent, i per tant, una experiència traumàtica precoç molt vinculada al sentiment d'abandó, i que dificulta la creació de la relació d'aferrament. Com afirma Lamanna (2000), aquestes pèrdues poden influir en el MFI, que en el cas particular de l'adopció inclou la representació de l'estil de relació creada entre el nen/a adoptat/da i la figura d'aferrament (mare i pare adoptiu). Segons Bowlby (1984) i la seva deixeble Ainsworth (1989), el nen/a estableix relacions d'aferrament amb més d'una figura, malgrat en aquestes existeix una jerarquia. En aquest sentit, Main, Kaplan i Cassidy (1985) suggereixen que el MFI en la infància és congruent amb l'estil d'aferrament amb la mare. També hi ha múltiples estudis que recolzen la relació entre la qualitat de l'aferrament i les variables relacionades amb la mare (Ainsworth, 1982, 1989; Bates, Maslin i Frankel, 1985; Isabella, 1993; Pederson et al., 1990; Roggman, Langlois i Hubbs-Tait, 1987). D'altres com el de Feeney i Noller (1990), relacionen l'estil d'aferrament de l'adult amb la història familiar primerenca, de tal manera que observen que la presència d'un aferrament adult evitatiu està relacionat amb una llarga separació de la mare durant la infància. Aquest aspecte és rellevant en el camp de l'adopció, i per aquest motiu és rellevant observar aquest fenomen relacional, sobretot en relació amb la mare adoptiva. A més, altres aspectes com la qualitat de la comunicació en la família adoptiva, la visió social de l'adoptat i l'adopció internacional i transracional poden influir negativament en la construcció de les relacions de l'adoptat. És per això que són tinguts en compte avui en dia, doncs a la dècada dels 70 i dels 80 no es valoraven perquè l'adopció era un procés eminentment tancat, és a dir, amagat i socialment mal vist. El fenomen de l'adopció en aquella època era un tabú, quelcom que implicava vergonya i malestar fins i tot dins de les famílies. Aquesta situació suposava una dificultat afegida als infants d'aquell moment, els nostres adults d'avui: la negació d'una part de la pròpia identitat, que aprenien a amagar. És avui en dia que la societat està més preparada per a obrir-se a l'acceptació de l'adopció no només com a fenomen social, sinó com a un nou model familiar que va més enllà de ser reconegut com una labor de salvament dels infants, sinó com la voluntat d'uns adults de voler conformar una família. No obstant, encara treballem per tal de difondre que, per sobre de la voluntat dels adults d'esdevenir pares, roman el dret dels infants a tenir una

família (veure articles 7, 8 i 9 de la resolució 44/25, de 20 de novembre de 1989 de la Convenció sobre els Drets del Nen). Aquest és un canvi en la mentalitat de la societat que s'està produint i que cal seguir emfatitzant per tal de garantir una comunicació de l'adopció òptima dins de la família, que contribueixi a fomentar la confiança en les figures d'aferrament i en el propi adoptat/da, doncs els pares adoptius són els referents que transmetran al seu fill/a la idea de que és un ésser digne de ser estimat i valorat. És així com l'aferrament pot contribuir a la construcció d'una identitat que constitueixi una base segura des de la qual explorar i construir-se com a persona. I aquesta identitat ha d'incloure el fet adoptiu.

No obstant les característiques específiques que comporta la construcció de l'aferrament en l'adopció, autors com Irhammar i Bengtsson (2004) i Baden i Wiley (2007) posen sobre la taula les conclusions dels seus estudis, en els quals afirmen que no existeixen diferències significatives en l'estil d'aferrament entre adoptats i no-adoptats, observant una adaptació adequada en les persones adultes adoptades.

La definició del constructe identitat, la vinculació d'aquest amb altres directament relacionats com les pèrdues primerenques, la construcció de l'aferrament, el procés d'adaptació, l'autonomia personal, la coherència, etc. fan que les situacions d'estudi siguin diverses, i també, per tant, els resultats.

Un aspecte rellevant en la construcció de la identitat de l'adult és la paternitat. La integració d'aquest nou posicionament de la identitat suposa un procés reconstructiu de la mateixa (Laney, Lewis Hall, Anderson i Willingham, 2015). Esdevenir pares suposa un impacte emocional rellevant per ambdues figures parentals. De fet, hi ha autors que destaquen una diferència qualitativa en el nivell d'estrès relatiu a la vivència de la paternitat/maternitat: major en dones que en homes (Östberg, Hagekull i Wettergren, 1997; Rodrigo i Palacios, 1998).

En el cas de les dones adoptades, esdevenir mares implica uns canvis físics propis de l'embaràs que inclouen reflexions i preguntes al voltant dels seus orígens (Brodzinsky et al., 2011; Negre et al., 2007, Freixa i Negre, 2010 i Negre, 2011). Aquestes reflexions i dubtes que poden emergir s'estructuren en una narrativa que va, per força, vinculada a les narratives sobre els propis processos d'aferrament amb els pares adoptius, sobre els processos d'integració en la família que d'aquests es desprenen i en definitiva sobre la pròpia identitat.

La coherència i col·laboració que els pares mostren en les seves narratives sobre els processos d'aferrament amb els propis pares, correlaciona amb el tipus d'aferrament que desenvoluparan els seus fills (Main, 2000).

Per tant, resulta interessant explorar les narratives relatives a l'aferrament amb els pares adoptius i les narratives com a mares biològiques, per aportar llum sobre els processos de relació i de identitat de les dones adoptades.

La manera en la que la família narra la pròpia història, permet l'estructuració dels sentiments que experimenta cada un dels membres del grup familiar (Cyrulnik, 2009), la qual cosa influeix en la construcció de la narrativa de identitat de l'individu (Linares, 1996).

Tot i que en els estudis pioners, Negre et al. (2007) i Negre (2011) demostren que no existeixen diferències entre dones adoptades i no-adoptades en els rols de filla, parella i mare, assenyalen que les adoptades mostren una tendència a un control més dèbil en les relacions de parella, que les no-adoptades. Segons les autores, les dones de la mostra presentaven més dificultats per adaptar-se a les exigències variables de la vida en parella. Caldria doncs, com també suggereixen aquestes autores, investigar més en profunditat aquest aspecte, avaluant l'estil d'aferrament adult d'aquestes dones per tal de comprendre millor els processos relacionals que tenen lloc en aquesta etapa.

Per tant, des d'aquesta perspectiva es planteja interessant focalitzar l'àmbit d'estudi en l'aferrament adult, donat que això permetrà obtenir una visió d'aquest procés de construcció de les relacions d'intimitat de forma retrospectiva i com a conseqüència, analitzar la influència mútua entre aquest fenomen i el de la construcció de la identitat. De la mateixa manera també seran rellevants les dades que es puguin obtenir en aquesta investigació relatives a l'aferrament adult i a la vinculació amb l'aferrament en les primeres relacions, per tal d'aportar noves llums als factors que poden estar influïent en aquest procés de vinculació en constant construcció i que representa la base del sistema relacional de l'individu. També és un interès de la recerca observar com aquestes dones participen en la co-construcció de l'aferrament dels seus fills biològics. Aquest vincle és el que van haver de reconstruir amb les mares adoptives després d'haver experimentat un trencament del mateix amb les seves respectives mares biològiques.

Si bé és cert que hi ha un gran nombre d'investigacions en l'àmbit de l'adopció, des de perspectives socials i psicològiques, una gran part estan orientades vers

l'adaptació a aquest fenomen tant del propi individu com de les famílies i de la societat, i de les dificultats personals i socials que d'aquesta adaptació se'n deriven. Un nombre molt menor ha posat la mirada en aquells individus que arriben a l'etapa adulta, moment en el que segons Brodzinsky et al. (2011) la persona amplia i consolida el sentit de la identitat com una de les tasques psicològiques típiques, no només del moment vital en el que es troba, sinó com una transició del passat vers el futur. En aquest sentit, la recerca, que s'enfoca des de la visió d'un adult que ha realitzat un procés d'individuació, permetria augmentar i precisar el coneixement d'aquesta construcció del sí mateix en la persona adoptada, de construcció de les seves relacions familiars i d'intimitat i de la manera de posicionar-se en el món, així com dels aspectes rellevants que la persona considera que han influït en aquest procés. Així es podrien plantejar aspectes sobre els que poder intervenir des de la psicologia i concretament des de la psicoteràpia, a nivell individual i familiar, donat que el fet de ser adoptat pot implicar entrebancs en la formació de la identitat d'aquestes persones (Beauchesne, 1999; Brottveit, 1999; Grosso i Nagliero, 2004; Grotevant, 1997; Kirk, 1964; Lamanna, 2000; Rygaard, 2008; Saetersdal i Dalen, 2000).

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

3. FONAMENTS EPISTEMOLÒGICS

3.1 El Constructivisme

3.2 El Constructivisme Relacional

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

3. Fonaments epistemològics

La recerca que aquí es presenta s'emmarca dins d'una epistemologia constructivista i més específicament des d'una visió constructivista relacional. Des d'aquesta teoria del coneixement s'entén que la realitat és quelcom subjectiu, doncs és fruit de la construcció de significats que realitza l'individu a partir de la seva interacció amb l'experiència i per tant, l'individu és actiu en aquest procés. Això vol dir que l'accés al coneixement no és només a través de l'experiència, sinó a partir de la transformació constant d'aquestes estructures de significat per part del subjecte. Essent així existeixen tantes realitats com persones perquè cadascuna construeix la seva pròpia realitat i per tal d'aproximar-nos al coneixement d'aquestes és imprescindible entendre el món del subjecte estudiant els significats que el conformen. Per tal de comprendre amb tota la seva dimensió la base teòrica des de la que la doctorand s'aproxima al fenomen d'estudi, així com per justificar de forma coherent els mètodes implicats en la recerca, es fa a continuació una breu explicació de l'epistemologia Constructivista, des de la que neix la teoria de la Psicologia dels Constructes Personals i la teoria del Constructivisme Relacional.

3.1 El Constructivisme

Existeix una varietat important de teories constructivistes (veure Mahoney, 2002, 2003; Mahoney i Granvold, 2005), però totes elles comparteixen un principi epistemològic comú (Neimeyer, 1995). És per això que aquesta tesi es fonamenta en les bases teòriques del Constructivisme Relacional (Botella et al., 2004) que al seu torn està fortament influïda per la Psicologia dels Constructes Personals PCP (Kelly, 1955/ 1991), a la qual es farà referència en aquest capítol com a part important del fonament de la epistemologia de la recerca. En aquesta línia, i segons Mahoney (2002, 2003); Mahoney i Granvold (2005), les teories i teràpies amb un enfoc constructivista, posen l'accent en:

- La persona és un agent actiu de les pròpies experiències i la resta d'individus ajuden de forma proactiva a la construcció d'aquestes.
- La majoria de l'activitat humana va encaminada a organitzar aquestes experiències, de tal manera que aquest procés és el que dóna lloc a l'atribució de significat d'aquestes experiències.

- La manera en que es dugui a terme el procés organitzatiu i discursiu promou una construcció específica de l'experiència humana i del desenvolupament psicològic, que en general tendeix a afavorir el manteniment dels patrons organitzatius, més que al canvi. Per això, aquesta construcció és eminentment autoreferenciada i recursiva. Així doncs, el conjunt d'experiències que acumula una persona esdevé la seva identitat i individualitat, fenomenològicament parlant.
- Les capacitats per a l'autoorganització i la construcció de significats estan influïdes notablement pel context social i simbòlic de les diverses relacions de la persona, de tal manera que existeix un coneixement socialment compartit, que no implica l'abolició del sentit de la identitat (Watts, 2003; Watts i Phillips, 2004; Watts i Shulman, 2003).
- El desenvolupament humà és doncs un procés de cicles complexos, on l'experiència és canviant (dinàmica) i dialèctica. Aquests cicles poden ser desorganitzats donant lloc a un trastorn, i poden transformar-se, gràcies a una reorganització dels patrons nuclears de la identitat, de la construcció de significats i de les relacions socials i del *self*.

El Constructivisme és una aproximació epistemològica des de la que es considera que els individus construeixen el seu propi coneixement. En el camp de la psicologia, George Kelly, va posar els fonaments del que és avui en dia la visió psicològica del constructivisme. Kelly va desenvolupar la filosofia de l'Alternativisme Constructiu i la teoria de la personalitat a la que va anomenar *Personal Constructs Psychology* (PCP) (1955). Des d'aquesta teoria s'entén que la persona és un ésser en constant canvi i construcció que ha esdevingut qui és fins al moment perquè ha construït un sistema que li permet interpretar el món que l'envolta i anticipar-se als esdeveniments, de tal manera que li resulta adaptatiu. La PCP parteix del que Kelly va observar com a *reflexivitat*, és a dir, l'intent de les persones per entendre allò que els hi succeeix realitzant una tasca auto-explicativa. A partir d'aquí qualsevol individu elabora una hipòtesi que està en relació amb aquelles experiències, pensaments, sentiments i comportaments viscuts amb anterioritat i que conformen el coneixement de sí mateix, dels altres i del món, per tal de preparar-se per allò que succeirà. Aquest procés que prepara a l'individu per allò que suposadament esdevindrà la seva realitat, és el que Kelly va anomenar com a *Anticipació*. Tant si aquesta hipòtesi es compleix com si es refusa contribueix a conformar el sistema de constructes de la persona. I,

l'acceptació o el rebuig de la hipòtesi finalitza el procés de la construcció del sistema, el que l'autor de la teoria va denominar com a *Cicle de l'Experiència* (Kelly, 1955). És a dir, com en qualsevol ciència, la teoria permet elaborar una sèrie de regles que orienten a l'individu en l'entorn, dotant-lo del seu coneixement. D'aquesta manera les persones ens guiem per aquestes regles o principis, donat que aquestes ens permeten preveure els esdeveniments d'un futur immediat i preparar-nos per a l'acció, proporcionant-nos així seguretat. El fet de que les hipòtesis es refusin o bé s'acceptin és part d'un procés constant de refinament de la teoria que elaborem per entendre la realitat. Per tant, cal tenir en compte que l'ésser humà percep el món i això vol dir que l'interpreta perquè atribueix un significat, que és personal i idiosincràtic, als estímuls que componen la realitat. De tal manera construeix la seva pròpia realitat, el que l'autor va anomenar com a construcció alternativa o alternativisme constructiu.

Aquesta visió teòrica parteix del supòsit que l'univers és quelcom que existeix, i que es pot conèixer a partir dels intents que fa la persona per comprendre'l. De fet, l'autor defineix la vida com el procés de construcció de la realitat que fa la persona a partir de patrons d'interpretació, als que va anomenar constructes.

Per tal de millorar la comprensió d'aquesta teoria, a continuació s'expliquen el postulat fonamental i els 11 supòsits que l'organitzen (Kelly, 1955/ 1991):

Postulat Fonamental: els processos psicològics d'una persona es constitueixen a través de la forma en la que anticipa els esdeveniments. Per Kelly, anticipar els esdeveniments és el mateix que estructurar els significats, de forma conscient o no. Per tant, els processos psicològics són processos subjectius d'atribució de significat a l'experiència.

- Corol·lari de construcció; les persones construïm les nostres anticipacions o hipòtesis a partir de la nostra experiència, tendint a ser conservadors, és a dir, suposant que el que passi serà com ha passat amb anterioritat.
- Corol·lari d'experiència; el sistema de construcció d'una persona varia successivament en relació amb l'experiència. Si aquesta es produeix de manera diferent al que esperàvem, reconstruïm el sistema per tal d'adaptar-nos.
- Corol·lari de dicotomia; el sistema de construcció d'una persona es compon d'un nombre finit de constructes dicotòmics. Kelly va anomenar constructes a aquells adjectius que serveixen per a definir aspectes de les persones i del món en general que guien les nostres percepcions i comportaments. Els anomena

constructes personals perquè emfatitza la idea de que són únics per a cada persona. No tots són verbals, però tots són bipolars, és a dir, tenen dos extrems (un oposat a l'altre). Un perdria el seu significat sense l'altre.

- Corol·lari d'organització; cada persona desenvolupa un sistema de construcció que engloba relacions ordinals entre els constructes. És a dir, hi ha constructes que estan subordinats a uns altres. També existeix un tipus de subordinació anomenada Constel·lació, la qual es compon de constructes que tenen tots els seus pols alineats (p.e., nosaltres som bons, morals, nets, llestos i els altres són dolents, immorals, bruts, babaus). De la mateixa manera també existeixen constructes independents, que guarden més o menys relació amb un/s altre/s.
- Corol·lari de rang; un constructe és útil exclusivament per anticipar un rang finit d'esdeveniments. Per tant, hi ha constructes que són més amplis i n'hi ha que són més específics, però l'amplitud o especificitat del constructe dependrà de cada persona. És a dir, el que per a una serà molt específic pot ser molt ampli per a una altra.
- Corol·lari de modulació; la variació en el sistema de construccions d'una persona està subjecte a la permeabilitat dels constructes dins els rangs dels quals descansen les variants. La permeabilitat o impermeabilitat d'un constructe fa referència a quan obert està a ampliar el rang on es situa o és convenient de ser usat. Per necessitat un constructe pot dilatar-se (ampliar el rang) o constrènyer-se (restringir el rang) en funció de l'experiència emocional.
- Corol·lari d'elecció; una persona selecciona per a ella mateixa aquella alternativa en un constructe que li permet anticipar amb més encert els esdeveniments, és a dir, que li permet una millor adaptació. Per això, cadascú decideix com interpretar la realitat.
- Corol·lari de individualitat; les persones construeixen els esdeveniments propis de manera diferent les unes de les altres. Aquest corol·lari es basa en la idea de que cada individu és diferent i únic.
- Corol·lari de comunalitat; una persona s'assembla a una altra si construeix les experiències de manera semblant a aquella. Aquest corol·lari assumeix la idea de Kelly de que necessitem ser validats pels altres.
- Corol·lari de fragmentació; les persones podem tenir una construcció de subsistemes incompatibles amb la resta. És a dir, s'assumeix que podem ser

inconsistentes amb nosaltres mateixos, doncs en funció del rol que tinguem podem variar la nostra identificació com a persones en aquella determinada situació i aquesta pot ser molt diferent a una altra. Malgrat això, seguidors de Kelly van parlar posteriorment d'una "comunitat" del sí mateix.

- Corol·lari de socialitat; els altres poden tenir un paper important a l'hora de generar els processos de construcció de l'altre. És a dir, que hom participa en el procés de construcció de l'altre posant-se en el seu lloc.

Per últim, definim a continuació alguns dels termes de la teoria de Kelly, per tal de facilitar la comprensió d'aquests durant l'exposició de la investigació (extret de Botella i Feixas, 1998).

Constructe personal: dimensió de significat avaluativa formada per dos pols oposats i simbolitzada o no per una etiqueta verbal que permet classificar els elements en el mapa d'interpretació de la persona. O dit d'una altra manera, permet discernir entre elements en funció de l'atribut específic que abstruïu. Per exemple: "alegre versus trist", "reflexiu versus impulsiu", "constructivista versus objectivista", ...

Element: tot objecte, persona o esdeveniment que és susceptible de ser abstrèit mitjançant l'ús d'un constructe.

Pol: cada un dels extrems d'un constructe, que conforma la dicotomia. Els elements abstrèits són similars a un dels pols i diferents a l'altre.

Contrast: relació entre els dos pols d'un constructe.

Pol de similitud: pol d'un constructe respecte al que dos elements són similars.

Pol de contrast: pol d'un constructe respecte al que un element és diferent d'un altre.

Permeabilitat: un constructe és permeable si admet nous elements en el seu context d'atribució. I, és impermeable si no els admet.

Rang de conveniència: àmbit determinat d'esdeveniments o fenòmens en el que un constructe és més fàcilment aplicable.

Aquesta teoria s'ha anat estenent en diferents àrees d'aplicació i de recerca com la psicologia clínica, la psicologia social, l'antropologia i la criminologia, entre d'altres (Walker i Winter, 2007). És per això que les aportacions a aquesta visió han estat diverses i han anat constituint diferents teories amb una base comuna, com la de Hinkle (1965) i Chiari, Mancini, Nicolò i Nuzzo (1990).

Kelly rebutja en la seva teoria de la PCP, que és classificada habitualment com una teoria de la personalitat, la visió unitària del sí mateix com a essència de

l'individu. Per ell, el sí mateix és un dels pols d'un constructe, una construcció que emergeix com a resultat de la comparació amb els altres. Per tant, el sentit del sí mateix es construeix a partir de la comprensió de les visions que els altres ens retornen sobre nosaltres. Aquesta perspectiva de la multiplicitat del "Sí mateix" (Sí mateix, sí mateix ideal, sí mateix com em veuen els altres, etc.) que respon a la visió que hom té de sí mateix en diferents contextos interpersonals, és compatible amb el construccionisme social i permet una millor predicció de l'autoestima (Moretti i Higgins, 1990) i del neuroticisme (Watson i Watts, 2001). Es tracta doncs d'una visió de la identitat, que permet una aproximació més profunda i menys limitada a la comprensió de l'individu com un ésser complex.

3.2 El Constructivisme Relacional

Tal i com s'ha comentat amb anterioritat, des d'una epistemologia constructivista ens apropem a les peculiaritats de l'experiència co-construïda de la formació de la identitat en l'adopció, que és l'objecte d'estudi d'aquesta tesi doctoral. S'entén com a co-construir, el procés d'intercanvis dialògics que tenen lloc en les diferents relacions que té una persona i que conformen la seva identitat. Per tant, es necessita a l'altre per tal de construir-se. Aquesta visió relacional de l'ésser humà és de la que parteix la teoria del Constructivisme Relacional, teoria que s'empra com a base en aquesta recerca i que es presenta a continuació.

Botella (2006) i Botella et al. (2004) plantegen, des de la base del constructivisme de Kelly (1955/1991) i de les obres filosòfiques i literàries de Ludwig Wittgenstein i Mikhail Bakhtin, una sèrie de principis bàsics del que anomenen Constructivisme Relacional. Aquesta teoria post-moderna consta d'uns principis que fonamenten la idea de que la construcció de la identitat no és només un procés individual o social, sinó també relacional. Aquests deu principis són els següents (extret de Botella, 2006):

1. Ser humà implica construir significats.
2. El significat és un resultat lingüístic i de la interpretació.
3. El llenguatge i les interpretacions són èxits relacionals.
4. Les relacions humanes s'articulen en converses.
5. Les converses constitueixen posicions subjectives.
6. Les posicions subjectives s'expressen a mode de veus.

7. Les veus expressades al llarg d'una dimensió temporal constitueixen narratives.
8. La identitat és tant el producte com el procés de la construcció de les narratives del sí mateix.
9. Els problemes objecte de la psicoteràpia són conseqüència dels processos de construcció de les narratives de identitat.
10. La psicoteràpia es pot equiparar a un diàleg col·laboratiu dirigit a transformar les narratives de identitat del client.

Segons aquesta teoria la relació és la base a partir de la qual s'articulen aquests deu principis. El primer dels principis explica com l'ésser humà té l'impuls de comprendre el món que l'envolta i per fer-ho atribueix significats als esdeveniments del seu entorn. D'aquesta manera l'ajudaran a guiar la seva conducta.

La interpretació és el procés d'atribuir significat als estímuls i per tal de fer-ho és necessari el llenguatge. Aquest és el segon dels deu principis. En el tercer es defineix la relació com l'espai en el que es construeix el llenguatge i gràcies a aquest, són possibles les interpretacions. El quart principi assenyala que la forma en que es donen les relacions és mitjançant converses, és a dir, intercanvis de significats. En les converses hom es posiciona, doncs expressa els seus significats, la seva visió del món. Les converses no sempre es donen amb una altra persona, sinó que és possible que les converses tinguin també lloc amb un mateix, mostrant així una multiplicitat de posicionaments o visions que hom té.

El sisè dels principis dóna a conèixer el concepte de veu com la forma que pren un posicionament. Com ja s'ha esmentat, poden existir una pluralitat de veus en un mateix subjecte. I, quan aquestes veus s'expressen en una dimensió temporal, donen lloc a les narratives. Aquest fet és el que explica el constant canvi que pateixen les narratives, doncs el temps les modifica, però no pel simple fet de la variable del temps, sinó pels canvis que l'individu experimenta al llarg d'aquest, que el fan inevitablement diferent d'un moment a un altre, d'un any a un altre, d'una època de la vida a una altra... Això farà que la narrativa variï, doncs la construcció de tot allò experimentat al llarg del temps (experiències, relacions, etc.) haurà modificat en major o menor mesura les narratives. En definitiva, el canvi en les narratives implica el canvi en la persona i viceversa. Per tant, i tal i com diu el vuitè principi, la identitat de l'individu pren forma durant la construcció d'aquestes narratives, i també com a producte final d'aquestes. Òbviament, i tal i com el lector haurà pogut observar, mai

hi haurà un producte final, entès com a quelcom conclòs, perquè les narratives estan en constant construcció, o millor dit, co-construcció. De la mateixa manera, l'estudi de la narrativa d'una persona en un determinat moment permet conèixer els seus significats en aquell determinat moment, tenint en compte que hi haurà significats que tendiran a ser més estables que d'altres.

El novè dels principis permet entendre la visió del problema per la psicoteràpia des d'aquesta concepció teòrica: aquest s'origina en el procés de construcció de les narratives de identitat. Així es pot explorar i entendre el problema a través de les narratives i per tant modificar-les amb la finalitat de donar resposta a aquest. Per dur a terme aquesta transformació, i tal i com explica el desè dels principis, el diàleg és l'eina de la psicoteràpia que permet transformar les narratives en el context de la relació entre client i terapeuta. Cal emfatitzar que es parla d'un diàleg col·laboratiu, doncs com diuen Strupp i Butler (1990): "el procés de la teràpia es dissenya no per canviar als pacients sinó per ajudar-los a que es canviïn a sí mateixos" (p. 3). Per tant és la persona la que reconstrueix la seva narrativa, però tal i com s'ha explicat amb anterioritat, aquesta reconstrucció es dona a través del diàleg que sorgeix en la relació amb l'altre.

Així resumint tot el que s'ha explicat fins al moment, en el constructivisme relacional es considera que l'eina bàsica de tota relació és el llenguatge i gràcies a aquest és possible donar significat al que em succeeix, és a dir, la necessitat de les persones d'entendre les coses atribuint-hi un significat. El significat és una construcció que es realitza de forma conjunta amb els altres, en la relació amb ells. Per això, segons Botella (2006), en tot procés relacional hom es posiciona respecte a sí mateix, als altres i al món. Aquest posicionament és fruit de la interpretació, és a dir, de la construcció de significats. Per exemple, en el cas d'una persona adoptada, la condició d'adoptat és una construcció de significats personal que ha desenvolupat amb el temps a través de la interacció amb els altres, a través de converses que ha tingut en les seves relacions, i en les quals, s'ha posicionat. Aquest posicionament ha pogut variar en funció del temps i per tant de les experiències i la maduració de cada persona, també en funció de les diferents relacions viscudes, en funció del tipus de relació i en funció de la societat en la que viu.

En el següent capítol de la tesi s'exposa de forma extensa els aspectes teòrics relatius al tema d'aquesta investigació com són la identitat i l'aferrament.

4. FONAMENTACIÓ TEÒRICA

- 4.1 El concepte de identitat
- 4.2 Identitat i Adopció
- 4.3 Aferrament
- 4.4 El concepte d'Aferrament Adult
- 4.5 El paper de l'Aferrament en l'adopció
- 4.6 Aferrament, Aferrament Adult i construcció de la identitat en adoptats
- 4.7 Implicacions per a la intervenció psicoterapèutica en adoptats

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

4. Fonamentació teòrica

En aquest apartat es fa una aproximació al concepte de identitat des de la perspectiva del constructivisme relacional i el significat específic en la persona adoptada. Però el títol d'aquesta tesi doctoral també fa referència al concepte d'aferrament adult. Per això en aquest apartat també s'exposarà el concepte d'aferrament i concretament el concepte d'aferrament adult i la seva vinculació amb el concepte de identitat des del mateix paradigma epistemològic, per tal d'emmarcar l'objectiu de la recerca des d'una base teòrica fonamentada. Finalment abordarem les implicacions per a la psicoteràpia en adoptats.

4.1 El concepte de identitat

Al llarg de la història, la filosofia, l'antropologia, la biologia i altres ciències socials han volgut donar explicació al concepte de identitat per a arribar a comprendre les motivacions últimes de l'ésser humà, les diferències entre els individus, la influència de la societat en el Sí mateix⁴ de les persones, les estructures anatomo-fisiològiques que hi estan vinculades, etc. En definitiva, poder respondre a la pregunta de “qui sóc?”, entenent quines són les característiques que fan que un individu sigui únic. La manera d'aproximar-se al coneixement d'aquest concepte parteix de la visió teòrica, fenomenològica que es tingui sobre el tema. Segons, Vignoles, Schwartz, i Luyckx (2011), el constructe identitat ha estat explorat bastament malgrat existeix una divergència de conclusions relatives a aquest, fruit de les diferències en la definició del constructe i en l'aproximació a l'estudi del mateix. Per això els autors destaquen la necessitat d'integrar tots aquests coneixements, doncs si bé cada aportació incideix en un aspecte diferent, totes elles fan referència a l'ésser humà com a individu i com a ésser social que interrelaciona amb altres persones, amb grups, amb institucions i amb la societat. Les aproximacions a l'estudi de la qüestió s'han dut a terme des de tres nivells: una identitat individual (p.e., Marcia, 1966; Waterman, 1999; McAdams, 2006), una de relacional (p.e., Bamberg, 2004; Grotevant et al., 2000; Manzi, Vignoles, Regalia i Scabini, 2006) i una de col·lectiva (p.e., Ashmore, Deaux i McLaughlin-Volpe, 2004; Bussey i Bandura, 1999; Taylor, 1997). L'aproximació que

---

⁴ En aquest treball considerem com a sinònims el concepte de sí mateix i el d'autoconcepte, basant-nos en la bibliografia consultada.

aquí es presenta pot quedar inscrita en el primer i el segon nivell d'estudi, i des de l'orientació constructivista.

Des de la psicologia, com a ciència que estudia el comportament humà, també s'ha volgut respondre a la pregunta del "qui sóc?" i sobretot a la relació entre el benestar psicològic i el sí mateix. Per a fer-ho, s'han realitzat un gran nombre d'investigacions, que en primera instància s'han focalitzat sobre el contingut d'aquest concepte tan complex.

Segons aquells autors que entenen la identitat des d'una perspectiva individual o personal, expliquen el sí mateix com l'autodefinició que inclou els objectius personals, els valors, les creences (Marcia, 1966; Waterman, 1999), les creences religioses i espirituals (MacDonald, 2000), els standards de comportament i de presa de decisions (Atkins, Hart i Donnelly, 2005; Hardy i Carlo, 2005), l'autoestima i l'autoavaluació (Kernis, Lakey i Heppner, 2008; Sedikides i Gregg, 2008) els desitjos, les pors i les expectatives de futur (Markus i Nurius, 1986), i una història completa de vida (McAdams, 2006).

Des d'una perspectiva de la identitat relacional, s'entén el sí mateix com la multiplicitat de rols que avarca una persona, incloent en ells la definició i interpretació atribuïda per la pròpia persona (Vignoles et al., 2011). Una definició que es situa en l'espai interpersonal, dins de la família o en els papers que hom pren en un sistema més ampli.

Per últim, els estudis que s'han focalitzat en la identitat col·lectiva, defineixen aquest concepte com la identificació que duen a terme les persones amb els grups o les categories socials a les que pertanyen, els significats que s'atribueixen a aquest grups socials, i els sentiments, creences i actituds que es desprenen de la identificació amb aquests. En aquests grups i categories socials hi estan inclosos la ètnia, la nacionalitat, la religió, el sexe, la família i els grups laborals.

En base al que s'ha comentat fins al moment, aquesta recerca parteix del significat del constructe identitat, com la consciència que hom té de ser ell mateix, que inclou un conjunt de posicionaments diversos de la persona, que tenen comunalitats entre ells i que per tant, s'integren en una totalitat que esdevé única i fa que es diferenciï de la resta (Botella i Feixas, 1998; Botella et al., 2004). Però al llarg de la història l'estudi de la identitat, dut a terme per les diferents escoles psicològiques, ha portat a diferents concepcions del sí mateix. Si bé és cert que aquesta recerca s'emmarca dins el paradigma epistemològic del constructivisme relacional des del qual s'entén el sí

mateix d'una manera específica, per tal de comprendre el plantejament de la qüestió, s'exposarà també la visió que sobre aquest concepte tenen altres teories i orientacions psicològiques com el psicoanàlisi i el cognitivisme, donat que són els que tenen una major tradició en la investigació sobre identitat.

Per descriure la identitat humana cal poder explicar la naturalesa, l'estructura i els processos que impliquen al sí mateix (Pacheco, 2006). I, per a fer-ho, segons Guidano (1994) cal descriure el conjunt de cognicions, percepcions i records que van en relació amb una sèrie de sentiments, emocions i patrons psicofisiològics.

Segons el pensament psicoanalític de Freud, la identitat és composta de l'id (les pulsions o desitjos), l'ego (el jo) i el superego (el conjunt de valors i normes morals que conformen un ideal). Segons aquesta teoria l'ego representa la identitat, el pont inconscient entre l'id i el superego, que en contacte amb la realitat pot esdevenir malaltia (Hermans i Hermans-Jansen, 1995). Els teòrics del psicoanàlisi han centrat més la seva atenció en l'estudi de l'evolució del sí mateix al llarg de la vida de la persona (veure, p.e., Kernberg, 1975; Mahler, Pine i Bergman, 1975) i han arribat a establir un seguit de fases per les que l'individu passa des del seu naixement fins a la vellesa. La no superació d'aquestes suposa l'aparició del trastorn o conflicte.

No obstant, segons Stein i Markus (1994, p. 318): el sí mateix des de Freud fins a l'actualitat "ha passat de conceptualitzar-se com una imatge mental passiva que funciona únicament com a objectiu de les disposicions de l'id, a considerar-se un component de l'estructura psicològica en sí mateix, que motiva i regula el comportament". En aquesta línia, i per una actualització i revisió del concepte del Jo psicoanalític, s'emplaça al lector al treball de Kroger i Marcia (2011).

Segons el cognitivisme, el sí mateix es compon de pensaments i idees d'un mateix que impliquen sentiments i conductes. Dins d'aquest hi trobem diverses escoles terapèutiques com la Teràpia Racional Emotiva d'Ellis o la Teràpia Cognitiva de Beck. Des de la primera, s'entén que les creences irracionals sobre el com un mateix hauria de ser influeixen negativament en la interpretació dels esdeveniments i promouen així l'aparició de psicopatologia (Ellis i Dryden, 1987). En canvi, des de la segona, s'entén que són els pensaments distorsionats, entesos com a creences o esquemes inadequats sobre un mateix, els que generen sentiments negatius i conductes desadaptatives (Beck, 1987; Beck i Freeman, 1990).

Ambdues orientacions coincideixen en el fet que el sí mateix es constitueix al llarg del procés evolutiu normal de la persona (Pacheco, 2006).

Segons el constructivisme relacional el sí mateix es compon de significats socialment construïts sobre un mateix, que estan en permanent evolució (Botella, 2006; Botella et al., 2004). Aquests s'organitzen en una estructura única en relació a dominis de coneixement, que s'han anat elaborant en la interacció amb l'entorn, en el procés d'interpretar-lo. I, al seu torn, aquesta estructura és el marc de referència que permet comprendre'l i actuar. Aquesta visió epistemològica té en compte la societat i els individus, en particular, en la construcció de la identitat, però a diferència del socio-construccionisme, posa l'accent en la persona i en les seves interaccions, com a subjecte actiu de significats que integren el sí mateix, i no només com un reflexe de les circumstàncies socials. Segons aquesta teoria psicològica són aquests significats del sí mateix els que poden produir malestar en la persona. En aquest sentit Martin (1994) argumenta que les persones són agents importants de construcció de teoria parcialment responsables, doncs els altres significatius, els esdeveniments històrics, i els accidents autobiogràfics també influeixen en la trajectòria de vida.

Per Miró (2005), posar l'atenció al concepte i a l'estructura del sí mateix és clau per a explicar el funcionament psicològic global de l'individu i els síndromes clínics en particular (citats a Pacheco, 2006). Per això, tradicionalment hi ha hagut moltes investigacions que s'han centrat en estudiar el contingut d'aquest concepte i la seva relació amb les disfuncions psicològiques o les malalties mentals. Però també n'hi ha hagut moltes d'altres que s'han focalitzat en l'estudi de les propietats de l'organització del sí mateix i la seva influència en el benestar emocional (Stein i Markus, 1994).

Totes les aportacions de l'estudi del contingut del sí mateix que s'han fet han contribuït a comprendre aquest fenomen i sobretot a relacionar-lo amb els processos psicopatològics i conductuals. Però actualment i tal i com diu Pacheco (2006) s'emfatitza també la necessitat d'estudiar les propietats estructurals i funcionals de les construccions del sí mateix (veure p.e., Beutler i Guest, 1989; Markus, 1990; Stein i Markus, 1994; Nasby i Kihlstrom, 1986).

L'organització del sí mateix

Parlar d'organització del sí mateix és parlar dels conceptes de complexitat, diferenciació, integració i independència o interdependència.

Des de la visió teòrica de la psicoanàlisi el benestar emocional està subjecte a una estructura del sí mateix que ha d'estar unificada, ha de ser coherent i predictable i independent del context social i cultural. Així els trastorns psicològics s'entenen com una desviació dels paràmetres establerts en el procés evolutiu del sí mateix (vegis p.e., Horowitz, 1977; Kernberg, 1975).

Des del cognitivisme, s'han analitzat les influències que el sí mateix té en els pensaments, sentiments i conductes per acabar postulant que les diferències en l'autoconcepte donen lloc a pensaments, sentiments i conductes desadaptatius (Pacheco, 2006).

Des d'una visió sistèmica, la identitat es considera com el nucli de la ment en el que la persona es reconeix a sí mateixa, una representació psíquica estable que s'expressa com a comportaments a través de les accions. Aquesta té característiques que s'atribueixen a la família i és fruit de l'experiència (Linares, 1996). I, com assegura l'autor, aquestes peculiaritats del concepte de identitat fan que el canvi sigui difícil per la resistència que oposa aquesta estructura mental.

Des del constructivisme, es considera a l'ésser humà com un participant actiu en la construcció de la seva experiència (Kelly 1955/1991). Les experiències de la persona venen donades per les interaccions que té amb el seu entorn. A partir d'aquestes l'individu desenvolupa estructures cognitives que funcionen com a marc de significats des del qual interpreta als altres, al sí mateix i al món.

El constructivisme relacional com a teoria que s'emmarca dins el postracionalisme també entén l'estructura del sí mateix com a resultat del procés de construcció activa de significats que ve donada per l'experiència, però en aquest cas s'emfatitza l'experiència com a relacional. Tots aquests significats s'agrupen en dominis i s'organitzen de forma jeràrquica, de manera que uns esdevenen constructes més nuclears que d'altres. Aquest sistema de constructes, com ja s'ha exposat, es troba en constant co-construcció i permet la interpretació de sí mateix, dels altres i del món. Segons aquesta teoria post-moderna, la identitat està conformada pels diferents posicionaments relacionals que la persona vivència i que expressa com a veus a través de narratives. Per això, en el següent apartat d'aquest capítol s'explica amb més profunditat l'aproximació narrativa al concepte de identitat.

Com ja s'ha comentat, l'individu és actiu en la seva construcció i les narratives esdevenen úniques perquè les seves relacions són inevitablement diferents a les de la resta. S'entén doncs que la concepció de l'estructura de significats és única, perquè

segons Stein i Markus (1994), la diferenciació i la integració de les construccions del sí mateix donen lloc a les respostes emocionals i conductuals de la persona als esdeveniments. Bieri (1955), Scott (1962) i Leventhal (1957) entre d'altres, basant-se en el treball de Kelly (1955/1991) i de Lewin (1951) (citat a Feixas i Cornejo, 1992) suggereixen que “una font important de variabilitat entre les persones és la complexitat de les seves cognicions, o el nombre d'atributs independents i no correlacionats, articulats en una determinada estructura de coneixement” (Stein i Markus, 1994, p. 323). En aquest sentit, un sistema cognitiu serà més complexe com més atributs (constructes) independents tingui d'un determinat domini de coneixement. Des de la perspectiva cognitiva i de la psicologia social un domini de coneixement és la construcció del sí mateix i la construcció interpersonal (Botella i Feixas, 1998).

La complexitat cognitiva és una de les propietats organitzatives del sí mateix que ha estat més estudiada. En són una mostra els diferents instruments que s'han derivat de les investigacions en el tema, com l'índex de la complexitat cognitiva de Bieri (1966), l'avaluació de constructes funcionalment independents o el percentatge de la variància explicat pel primer factor (veure Feixas i Cornejo, 1996 per una descripció detallada d'aquests índexs).

La construcció de narratives

La visió de la identitat com una narrativa és compartida per molts investigadors i estudiosos de la qüestió de diverses orientacions, amb variacions relatives a la concepció específica del constructe. Per això, en aquest apartat s'aprofundeix en les diverses aportacions que s'han esdevingut en la literatura sobre la identitat com a narració, que és l'aproximació d'aquesta recerca. Com ja s'ha explicat en el capítol anterior, els sentits i el llenguatge esdevenen instruments per a la construcció de significats.

McAdams (1985) va ser el primer en plantejar un model teòric complet de identitat narrativa per a psicòlegs investigadors, centrat principalment en el contingut i les dimensions estructurals de les històries de vida, arribant a l'avaluació d'aquestes a partir de característiques com la coherència i la complexitat. Des de llavors, aquest concepte ha anat evolucionant en múltiples direccions i orientacions psicològiques i actualment es considera un component central de les teories de la personalitat multi-

categorials (p.e., McAdams i Pals, 2006; Singer, 2005) i de les noves teories integratives de la individualitat humana al llarg del cicle vital (McAdam i Cox, 2010). El sí mateix es configura, segons McAdams (2011), en una narrativa interna (o mite personal) que l'individu inicia a finals de l'adolescència i que construeix al llarg de la vida, per tal de garantir un sentit de continuïtat de la identitat en el temps i en l'espai, a través de la integració de les seves experiències. Aquestes narratives permeten reconstruir el passat i anticipar-se al futur.

Les persones desenvolupen teories sobre elles mateixes a través de narratives. Aquestes inclouen la pròpia vida, les circumstàncies i els altres rellevants per a elles. Expliquen les trajectòries de les vides dels autors que les narren, com han esdevingut les persones que són i suggereixen les preferències que es tenen per possibles futurs (Martin, 1994). Taylor (1989) afegeix un aspecte moral a la perspectiva socio-cultural del desenvolupament del sí mateix, argumentant que la persona es descriu emprant estàndards ètics amb els que s'identifica.

Com diuen Botella (1997) i Botella et al. (2004), desenvolupar el sí mateix és elaborar narratives construïdes de manera relacional i contextualitzades socialment i cultural. Aquestes narratives donen lloc a les teories personals, les quals són el resultat de la construcció sobre el sí mateix. Les narratives són un aspecte central en la psicoteràpia i les seves concepcions poden esdevenir un punt de trobada per diverses orientacions (Angus i McLeod, 2004). Polkinghorne (2004) defineix una narrativa com la manera d'exposar l'experiència vital més enllà d'una successió temporal.

Per Linares (1996), la identitat es compon d'unes capes més superficials i unes de més profundes. I, la narrativa és quelcom que es genera al voltant del nucli de característiques menys fixades i més fluctuants. Així, segons l'autor, es desitjable que la identitat esdevingui una narrativa extensa, variada i flexible, que té com a base el nucli (capas més profundes).

Les narratives de identitat són construïdes en un context social concret i en funció de les característiques específiques de la situació i de les convencions discursives (Bamberg, de Fina i Schiffrin, 2011; Shotter i Gergen, 1989). McAdams i Pals (2006) conceben les narratives de identitat com el tercer dels nivells o capes de que es compon la personalitat: una primera formada per trets i característiques d'aquesta, una segona composta per valors, objectius, defenses, projectes personals i d'altres relatius al context social i motivacional de l'individu. I, el tercer propi de la narrativa (McAdams, 2011). Recentment, aquest autor ha conceptualitzat la narrativa de

identitat dins un marc integrador basat en la percepció de William James (1892/1963) (veure McAdams i Cox, 2010; i McAdams, 2011 per a una actualització).

Una altra visió narrativa i integradora del sí mateix és la de Chen, Boucher i Kraus, (2011), basada en la teoria cognitivo-social i en les investigacions de les representacions i ús del coneixement (p.e. Higgins, 1996a), segons la qual, es proposa la identitat com a relacional des d'una perspectiva transferencial (Andersen i Chen, 2002). Des d'aquesta conceptualització s'entén el sí mateix relacional com (Chen et al., 2011; Chen, Boucher i Tapias, 2006):

- Composat per coneixements que hom té de sí mateix en relació amb els altres significatius, els quals están vinculats amb informacions d'aquests altres emmagatzemades en la memòria (p.e. "Qui sóc jo en relació amb el meu pare" està vinculat amb el coneixement que tinc del meu pare).
- Que existeix a diversos nivells d'especificitat (p.e. relacions específiques, generalitzades, globals), com també ho entén el constructivisme relacional.
- S'activa a través del context o del temps gràcies a la memòria. Aquesta idea està basada en la noció de *working self-concept* de Markus i Kunda, (1986), segons la qual, no totes les auto-representacions de que es compona la identitat són accessibles en totes les situacions o moments. Sinó que l'auto-coneixement és una gamma canviant, contínuament activa i per tant, s'accedeix a aquella vinculada a la situació i al moment específic.
- Es compona d'autoconceptes i d'una varietat d'aspectes del sí mateix que el caracteritzen compostats per atributs i rols, i associats a afectes, motivacions, estratègies d'auto-regulació i respostes comportamentals.

Des d'una perspectiva dialògica, els significats s'empren i alhora es construeixen en els diàlegs o converses que hom pot tenir amb sí mateix, amb els altres significatius i en discussions socials i culturals (Martin, 1994). Aquests diàlegs s'esdevenen entre els aconteixements rellevants de la vida de la persona. Segons Hermans i Hermans-Jansen (1995), la narració d'històries és un fenomen d'interacció dinàmica entre narrador i oient que esdevé en diàleg. Per Bakhtin (1929/1973), existeixen dues formes bàsiques de diàleg: le preguntes i respostes, i l'acord i el desacord. En la Teoria del Sí mateix Dialògic (Hermans i Kempen, 1993), la comunicació entre dues o més persones es pot aplicar en les diverses posicions o veus del sí mateix. Així, les preguntes i les respostes i l'acord i el desacord es donen entre les posicions del sí mateix quan la persona es comunica amb ella mateixa: en el

procés de pensar. Per això es considera que les converses són el mitjà a partir del qual la persona construeix el sentit del sí mateix, en la percepció i consciència de ser un ésser corporal i emocional diferent a la resta i en relació amb la resta (Pacheco, 2006). En la mateixa línia, Linares (1996) argumenta que identitat i narrativa són el resultat de la relació entre l'individu i la societat al llarg de les etapes del cicle vital (Erikson, 1968), però a diferència del constructivisme relacional, aquesta visió sistèmica entén que la identitat precedeix a la narrativa.

La teoria del Sí mateix dialògic (Hermans i Kempen, 1993) entén la identitat des de la metàfora bàsica del contextualisme (Sarbin, 1986), que en psicologia es pot trobar en les obres de James, Mead i Freud (Hermans i Hermans-Jansen, 1995). Aquestes tenen en comú l'interès en la distinció entre el *I* i el *Me*.

- El *I* és el sí mateix com a coneixedor, el que organitza i interpreta constantment les experiències de manera subjectiva (Hermans i Kempen, 1993). Aquest es caracteritza per tres aspectes: la continuïtat, és a dir, un sentit de identitat personal en el temps. La diferenciació, que inclou tenir una identitat pròpia i una existència separada dels altres. I la volició, el sentit d'una voluntat personal que s'expressa en una constant apropiació i rebuig de pensaments, a partir del qual el *I* es manifesta com un processador actiu de les experiències. És en l'experiència d'aquests tres aspectes del *I* que es troba implícit la consciència de l'auto-reflexió que és essencial pel sí mateix com a coneixedor. Per tant, el *I* o Jo, des d'aquesta perspectiva és una font original de pensaments i idees.
- El *Me* és el sí mateix empíric, i es pot descriure com tot allò que la persona anomena com a "seu". Aquí hi són inclosos els aspectes materials (cos, roba, propietats,...), les característiques espirituals (pensaments, consciència, ...) i les socials (relacions, rols, fama, ...). Aquesta última inclou una novetat respecte altres plantejaments i és la idea de poder incorporar al sí mateix, la perspectiva de l'altre (Hermans i Kempen, 1993).

L'aspecte material del sí mateix inclou el cos, la qual cosa suposa que no es pot separar el Jo del cos, com en altres plantejaments filosòfics (veure p.e. Descartes). Per tant, des d'aquesta concepció, el *I* i el *Me* estan intrínsecament relacionats (Hermans i Hermans-Jansen, 1995).

Mancuso i Sarbin (1983) varen fer una aportació valuosa a la psicologia del sí mateix, anomenant amb conceptes narratius la distinció *I- Me*: Autor per al *I* i Actor

per al *Me*. És a dir, el *I* o *Jo* construeix la història de la que el *Me* n'és el protagonista (Hermans i Kempen, 1993). Per tant, el sí mateix és l'espai en el que el *I* observa el *Me* i narra els moviments del *Me* com a parts d'una construcció narrativa. Per tant, la conceptualització del sí mateix dialògic emergeix, com diu Hermans i Dimaggio (2004), de la reformulació de la idea relacional del sí mateix de James (dividit en un *I* i un *Me*) conceptualitzat a través de la novel·la polifònica de Bakhtin.

L'aproximació narrativa que neix de mans de Bruner (1986) i Sarbin (1986), proposa una base a partir de la qual els psicoterapeutes narratius es plantegen la manera en que les persones construeixen i reorganitzen les narratives de identitat al llarg del temps (Angus i McLeod, 2004), (p.e. narratives progressives, regressives o estables). Segons Hermans i Dimaggio (2004), les narratives no només s'organitzen al llarg del temps, sinó també en l'espai. Aquests autors entenen aquest espai com el va definir Jaymes (1976), un "espai mental": una analogia espacial del món on les accions mentals són anàlogues al cos. Així, la persona que narra la història es situa en una posició en aquestes variables de temps i espai. No obstant, aquesta posició involucra sempre una altra, ja sigui de l'entorn (p.e., la visió d'un altre significatiu) o del propi sí mateix. I, és que aquests autors defineixen al sí mateix com una "societat de la ment" (p. 2), és a dir, com una multiplicitat de veus (polifonia) que es relacionen entre sí, a més de les relacions que té el subjecte amb altres individus. El sí mateix doncs, es construeix sobre la base d'aquestes posicions múltiples, que responen a la multiplicitat de mons en la que viu cada individu. El procés dialògic té lloc entre diverses d'aquestes posicions o veus, les quals funcionen de manera independent, generant records, pensaments i històries pròpies. Cada una d'aquestes veus pot prendre el control de les accions de la persona en un moment determinat en el temps, erigint-se en el protagonista de la seva ment. Així, des d'aquesta perspectiva no hi ha un *Jo* que dirigeixi les múltiples veus en el sí mateix, sinó a l'inversa: l'alternància en les posicions té lloc com a part de la naturalesa del sí mateix, amb el *Jo* com a protagonista (Hermans i Dimaggio, 2004).

Com diuen White i Epston (1993), l'estructura d'una narració necessita d'un procés de selecció en el que es desestimen aquelles experiències que no encaixen amb la narrativa dominant del sí mateix. Per tant, les narratives d'adopció no seran les mateixes en l'etapa infantil, en la de l'adolescència o en l'adulta, i inclòs podran variar en funció del moment del procés de co-construcció del sí mateix de la persona. Per això, la teoria del sí mateix dialògic, així com el constructivisme relacional, entén

que les narratives no són només un producte final, sinó un procés que es va elaborant i re-elaborant constantment.

Les posicions de la teoria del sí mateix dialògic, poden tenir visions diferents o contraposades i dialogar entre elles (mostrant acord o desacord, preguntant o responnent), guiant l'emergència d'un nou significat (Hermans i Kempen, 1993). Polkinghorne (1988) argumenta que el significat d'un succés particular és el fruit d la interacció entre l'esdeveniment i la trama, entenent aquesta última com la que organitza en una totalitat, la llista d'esdeveniments cronològics. Per tant, aquestes posicions esdevenen narradors i oients alhora, que interaccionen de forma dinàmica generant un diàleg que dona lloc a la narració. Aquest diàleg és una xarxa de tensions entre les posicions, en la que les històries organitzades en el temps són sotmeses constantment a discussió per interlocutors amb posicions espaials oposades. En aquest procés la narrativa varia vers altres vies o bé, es co-construeix una història nova o alternativa que emergeix a partir d'aquestes posicions o polifonia de la ment (Hermans i Dimaggio, 2004).

Hi ha dues formes de diàleg que estructuraven les experiències quotidianes: els diàlegs imaginaris i els reals (Hermans i Hermans-Jansen, 1995). Ambdues formes organitzen conjuntament el procés d'intercanvi entre les persones.

La influència que suposen les normes i expectatives socials i institucionals, no només conforma el diàleg entre les persones, sinó també entre les veus del sí mateix. Com diuen Hermans i Dimaggio (2004), sempre existeix una asimetria o dominància relativa entre les veus. Per tant, les influències socio-culturals decantaran l'asimetria en el diàleg polifònic. Per això, en la comprensió d'una narrativa cal contemplar el context social i cultural de l'individu així com el tipus de relacions que té i la vivència de les mateixes. I és que, com diuen White i Epston (1993, p. 29): "Si acceptem que les persones organitzen la seva experiència i li donen sentit a través del relat, i que en la construcció d'aquests relats expressen aspectes escollits de l'experiència viscuda, es dedueix que aquests relats són constitutius: modelen les vides i les relacions."

L'organització del repertori de posicions dona informació de l'ordre d'aquestes i de la dominància entre elles (Hermans i Dimaggio, 2004). Segons aquests autors, és la manera en la que s'organitzen aquestes posicions la que indica la possible presència de patologia. Segons Lysaker i Lysaker (2002), hi ha 3 formes d'organització disfuncional:

- a. Forma buida; un nombre exageradament limitat de posicions inflexibles amb poques oportunitats de dialogar. Doncs les veus o posicions no entren en un procés dialògic de forma automàtica. Una posició es pot mantenir en la base del sistema de posicions durant temps, o emergir sense contacte amb les altres posicions, en especial quan es tracta d'aspectes emocionals. I és en el procés dialògic d'intercanvi entre posicions, que la posició emergent pot iniciar la seva relació amb les altres (Hermans i Dimaggio, 2004).
- b. Cacofonia interna; la persona canvia entre un gran nombre de posicions desorganitzades, mancades de jerarquia i que redueix de manera dràstica l'accessibilitat al repertori i a les històries que hi són implicades. Doncs, cal tenir present que com diuen Hermans i Dimaggio (2004), no totes les posicions del sí mateix dialògic són accessibles.
- c. Forma rígida; un repertori de posicions dominat per una única posició monològica. Malgrat existeix una certa consistència interna, aquesta forma és tan rígida que impedeix l'evolució de qualsevol narrativa.

Per entendre la visió de la identitat d'aquesta teoria, cal tenir en compte els següents conceptes clau (Hermans i Dimaggio, 2004):

- Existeix una certa organització jeràrquica de les posicions, de manera que és possible la integració d'aquestes.
- L'accessibilitat a les posicions, en aquelles situacions en les que la persona ho necessita, permet l'adaptació al context de la mateixa.
- La flexibilitat com a característica rellevant que permet passar d'una posició a una altra, d'acord amb el moment en el temps i en la situació (Stiles, 1999).
- La varietat afectiva de posicions és important en el repertori de la persona per al seu benestar psicològic. Per això, en una situació terapèutica, quan aquest repertori només conté posicions positives o bé, només posicions negatives, segons Angus, Levitt, i Hardtke (1999), cal promoure l'exploració de posicions oposades.
- Hi ha un nombre limitat de posicions amb els que s'identifica la persona.
- Molts dels diàlegs interns no són conscients, sinó rudimentaris o incomplets.

Aquestes característiques permeten una lectura de les accions i un comportament eficient, malgrat la capacitat d'innovació és reduïda per la tendència a tornar de forma automàtica a un nombre de posicions familiars limitat (Bertau, 2004). Vinculat a

aquesta visió del canvi, existeix el concepte d'“*Expecting dialogues*” (veure Lewis, 2002, per a una revisió).

Alguns investigadors (p.e., Dimaggio, Salvatore, Azzara, i Catania, 2003; Georgaca, 2001; Hermans, 2003; Leiman, 2002; Watkins, 1999) han argumentat la importància de desenvolupar una meta-posició o posició d'observador que pot ser útil en el procés terapèutic i/o reflexiu per a reorganitzar el sí mateix. Aquesta meta-posició no és una posició general que organitza la resta i garanteix la integració i la coherència, sinó que és una posició vinculada a una o més posicions internes i/o externes que s'actualitza en funció del moment i de la situació. Per tant, és un fenomen dialògic i com a tal, poden emergir diverses meta-posicions en funció de la situació i el temps.

Per això, en aquesta tesi es va proposar el Jo Actual com a meta-posició que permetés accedir a una visió general de les posicions que eren objecte d'estudi de la recerca (Jo com a parella, Jo com a mare, Jo com a Filla amb la mare adoptiva i Jo com a Filla amb el pare adoptiu).

Fins al moment s'ha exposat una visió de la identitat conformada per les teories narratives de diverses orientacions, per la teoria del sí mateix dialògic i per la teoria del constructivisme relacional. Aquestes dues últimes conformen la base conceptual del constructe de la identitat de la recerca.

Donat que com s'ha exposat en l'anterior paràgraf, un dels posicionaments estudiats fa referència a la maternitat, i donat que la resta de posicionaments són abordats en els apartats successius (4.3, 4.4, 4.5 i 4.6), a continuació s'exposarà una breu visió actual d'aquest posicionament, per tal de conformar un marc de referència a partir del qual poder interpretar els resultats relatius al posicionament com a mare, que es desprenguin de l'anàlisi de la recerca.

La identitat com a mare

El procés d'esdevenir mare és un procés relacional i de transformació de la identitat únic, que experimenten les dones que són mares. Com ha mostrat la recerca en aquest àmbit, esdevenir mare té un efecte en la identitat a llarg plaç (Nicolson, 1999; Salmela-Aro, Nurmi, Saisto i Halmesmäki, 2000; Smith, 1994; Steinberg, 2005). El desenvolupament d'una identitat maternal suposa en general, un procés de tres fases (Laney et al., 2015): començar a esdevenir mare, la pèrdua del sí mateix

(Boulton, 1983), i la recuperació d'aquest, redefinint-lo. Aquestes tres fases suposen una sèrie de processos que poden iniciar-se en un moment específic, com el de saber-se embarassada o bé anar-se gestant de forma gradual al llarg del temps.

El pensar en el posicionament com a mare és un procés reflexiu que no fan totes les dones (Laney et al., 2015), però aquelles que el duen a terme són conscients d'aquest procés de pèrdua i recuperació de la pròpia identitat, i tenen un sentiment de major satisfacció, seguretat i confiança com a mares a llarg plaç, que aquelles que no han dut a terme aquest procés reflexiu. Aquest es pot equiparar a una meta-posició en la teoria del sí mateix dialògic.

Segons Laney et al. (2015), les dones viuen una fractura de la identitat en esdevenir mares, una pèrdua del sentit del sí mateix que és el resultat de la necessitat biològica de volcar-se en l'atenció i la cura del fill/a, deixant de banda les pròpies necessitats. Malgrat això, sembla que les dones emergeixen d'aquest procés de pèrdua de la identitat, com a persones amb un sentit del sí mateix més segur i confiat, també de les seves habilitats com a mares. Aquest és un procés de resignificació del sí mateix basat en una ampliació de l'autoconsciència, dels límits de la pròpia identitat (Kegan, 1982; Laney et al., 2015; Rubin, 1984) i de l'equilibri entre els pols *Fusió vs. Llibertat*, en la relació amb els fills.

Des d'una visió sistèmica, el concepte de "Nutrició emocional" (Linares, 1996, p. 29) és el responsable de la distribució entre narrativa i identitat, i aquests, al seu torn, condicionen la continuïtat de la nutrició emocional: dificultant-la o facilitant-la. Aquest concepte engloba el sentir-se, valorat i estimat. Aquesta vinculació entre l'emocionalitat i la identitat i narrativa està fortament influïda per les narracions familiars. Aquestes influeixen en la resta d'àrees relacionals. Per això, és possible que en la parentalitat i la conjugalitat els patrons familiars es perpetuïn o es fracturin. Segons Figueiredo, Field, Diego, Hernandez-Reif, Deeds i Ascencio (2008), les relacions positives de les dones amb les seves parelles estan associades a una transició tranquil·la vers la maternitat.

En aquesta línia, i segons Linares (1996), cal tenir en compte el model trigeneracional que sobre la conjugalitat i la parentalitat va presentar (1984), en el que s'afirma que cada cònjuge pren com a model relacional el progenitor del mateix sexe i espera que la parella segueixi el model del progenitor del sexe oposat.

En el procés de resignificació de la identitat que neix de l'esdevenir mare, Mackinnon i Marcia (2002) van trobar que les dones que aconseguen un status de la

identitat era més probable que s'aferressin de forma més segura a la parella i que esdevinguessin més comprensives amb els fills, que les que construïen un status diferent. Un estil d'aferrament segur i la reconstrucció d'una identitat estable contribueix a una major sensibilitat com a mare (Laney et al., 2015).

Per esdevenir mare es necessari realitzar un procés d'identificació amb el fill/a, que permet reformular uns nous límits del sí mateix de la dona (Laney et al., 2015; Oberman i Josselson, 1996).

Les característiques com la flexibilitat, l'adaptabilitat i l'habilitat per a canviar comportaments (Kashdan i Rottenberg, 2010) s'han trobat que són majors entre les mares de nens en edat infantil (Parens, 2003).

Per últim, i tenint en compte la visió social de la maternitat, els estudis demostren que el fet d'esdevenir mare es viu diferent en funció de la classe social a la que es pertany (Ali et al., 2013; McMahan, 1995).

Per tant, des d'una visió constructivista relacional, el fet d'esdevenir mare suposa un procés de resignificació de la identitat que s'ha demostrat com el més rellevant en les dones, fruit d'aquesta transició tan radical vers la maternitat (Laney et al., 2015).

La manera d'entendre la identitat que aquí es presenta, té a veure amb una construcció dinàmica de la narrativa de identitat que integra els posicionaments relacionals que li són propis, dins un discurs social específic. És per això que la present investigació s'apropa a les vivències de la identitat de persones adoptades no només a partir d'eines que són pròpiament de la PCP, sinó també a partir d'eines compartides amb la teràpia narrativa i amb la Teoria del Sí mateix Dialògic, entre d'altres.

4.2 Identitat i adopció

Fins al moment hem volgut explicar el concepte de identitat en general segons la teoria de la PCP i del Constructivisme Relacional, doncs és la base teòrica des de la qual s'emmarca aquesta investigació sobre la identitat en l'adopció. No obstant, en aquest capítol ens aproximarem a l'especificitat que implica la construcció de la identitat en l'adoptat.

Diversos autors (Brottveit, 1999; Saetersdal i Dalen, 1999), així com pel Constructivisme Relacional (Botella et al., 2004), han considerat que la formació de la identitat està estretament vinculada amb les relacions que estableix l'individu amb els

altres. Sobretot, per la importància que les relacions primerenques tenen, i concretament la visió que aquests referents projecten en el nen/a, per a la construcció de la seva identitat com a adoptat (Berástegui i Gómez, 2007; Grotevant et al., 2000). Per això, aquesta recerca vol apropar-se a aquest àmbit per mirar de comprendre la manera en la qual les persones adoptades es vinculen amb els altres significatius i construeixen la seva identitat, concretament en els posicionaments com a persona, filla, parella i mare. En aquesta investigació s'entén el posicionament del *Jo Actual* com aquell que recull la globalitat dels aspectes de l'autonarrativa de identitat, en els termes descrits en el capítol anterior.

Segons Berástegui i Gómez (2007), la construcció de la identitat en nens adoptats és en general més sana que en aquells que han estat institucionalitzats o acollits familiarment.

Hi ha diversos aspectes rellevants a tenir en compte a l'hora de parlar de la identitat en l'adopció. Concretament la literatura ha destacat els tres següents com a pilars fonamentals per a aquest procés constructiu de l'adoptat: el sentiment de pertinença a la família i a la societat, la diferenciació com a persona i el coneixement de les dades relatives a l'origen (dades genètiques, biològiques, afectives, socials i legals) (Berástegui i Gómez, 2007). Grotevant i Von Korff (2011) n'afegeixen d'altres com: les circumstàncies de l'adopció que porten a un tipus o altre de procés adoptiu (nacional, internacional, nacional i mediada pel sistema públic de protecció a la infància, i l'adopció per parents, com les més habituals), les característiques i diferències entre el nen/a i els pares adoptius i les característiques de l'agent mediador del procés adoptiu (agència pública o privada). La consecució d'aquests aspectes permet que s'esdevingui una identitat positiva i integrada, entenent com a positiva aquella que inclou un bon autoconcepte de sí mateix, que permet reconèixer-se com a persona autònoma, capaç de relacionar-se adequadament i de fer-se moralment responsable dels seus actes. I, integrada, com aquella identitat que inclou de manera coherent i contínua el conjunt d'aspectes que la defineixen com a ésser únic i diferenciat en la narrativa.

El sentiment de pertinença a la família i la cerca dels orígens

El sentiment de pertinença és un concepte rellevant en la construcció de la identitat i que sembla ser-ne un de clau per a una òptima evolució del sí mateix de

l'adoptat. Així ho destaquen Grosso i Nagliero (2004) quan manifesten que cal considerar dos elements clau en la configuració del sentit del sí mateix de l'adoptat: la necessitat de pertànyer i la necessitat de diferenciar-se com a persona. Aquests aspectes no són únics de l'adoptat, sinó que es donen en totes les persones. No obstant, en la persona adoptada construir-se com a membre d'un grup familiar pot esdevenir més complexe, doncs la naturalesa de l'adopció implica una diferència entre els orígens i la família adoptiva que cal integrar en la família i en el sentit de identitat de l'adoptat. Aquests són dols que caldrà resoldre per tal de poder-se construir com a membre del nou grup familiar: la pèrdua de la família d'origen i les implicacions que això comporta com a ésser valorat i valorable, digne de ser estimat, i la diferència que aquest inici comporta amb la resta dels membres de la família adoptiva.

Com a éssers socials, les persones necessitem formar part d'un grup social, que és, en primera instància, la família. Ser membre d'una família vol dir ser part constitutiva de la mateixa, és a dir, la presència o absència d'un dels seus membres modifica la identitat del grup. I pertànyer a un grup familiar específic vol dir, entre altres coses, ser acceptat per aquest, ser identificat com a part d'aquest per tots els seus membres i tenir característiques que les persones internes i externes a la família reconeixen com a comunes a aquell grup en concret. Per Dalen (1999), el sentiment de pertànyer a un grup familiar depèn més del nivell d'acceptació i acomodació entre el nen adoptat internacionalment i la família, que del grau de similituds existents o no entre ells. És més, famílies on les diferències han estat tractades amb flexibilitat, reconeixement, acceptació, i caliu, semblen permetre un millor desenvolupament òptim pels adoptats i una major connexió amb la família (Irhammar, 1997; Kaye, 1990). Així també ho destaquen Negre et al. (2007), Freixa i Negre (2010) i Negre (2011) quan comenten que la revelació òptima, el no secretisme i l'acceptació de l'adopció per part de tots els membres de la família adoptiva faciliten el sentiment de pertinença i aquest, a la vegada, influeix positivament en el sí mateix de la persona adoptada. Passmore, Foulstone, et al. (2006) a més afegixen que el secretisme influeix en les relacions amb els altres i en la cerca i la trobada amb la família biològica.

I és que la mirada que la família projecta en el nen/a adoptat permet atribuir un significat de com és i dels seus actes, la qual és una construcció que entre altres, es fonamenta en la informació relativa als seus orígens. Aquest significat és fruit de la construcció conjunta entre els diferents membres de la família d'una narrativa, d'una història familiar que esdevé una font important per a la construcció de la identitat en

l'adoptat. El secretisme i la construcció d'una narrativa familiar enganyosa minen el sentit del sí mateix i debiliten el sentiment de pertinença (Brown- Smith, 1998) i fins i tot en alguns casos aquest engany pot ser viscut com a traumàtic (p.e., Fisher, 1973; Morgan, 2008).

Alhora, formar part d'una família és establir una xarxa de relacions –d'aferrament i vincles afectius- amb els membres que la formen, que constitueixen els fonaments de la construcció de la identitat dels seus membres. Així es genera un procés de retroalimentació inherent al diàleg que s'estableix en les relacions entre l'individu i el grup familiar, i entre l'individu i cada un dels seus membres, que permeten una co-construcció del sentit del sí mateix de la persona, de la identitat de la família i de la de tots els que en formen part. Per tant, parlar del sentiment de pertinença de l'adoptat és també parlar de la seva identitat.

La necessitat de pertànyer, en la persona adoptada, podria estar darrera la recerca dels orígens. Però, aquesta necessitat no és específica de les persones adoptades, sinó que és present en tot ésser humà, quan es pregunta de manera filosòfica “D'on vinc?”, com a procés d'identificació. És en aquest sentit que pren rellevància el conèixer els orígens, doncs aquests són la base de la construcció de la identitat. I, el fet de conèixer-los permet la construcció integrada de les narratives de identitat. Les peculiaritats de l'adopció tancada (forma més habitual en el nostre país), però sobretot el secretisme en la família, segons Feeney et al. (2007) fan més difícil el coneixement dels orígens, la qual cosa pot dificultar el procés d'integració narrativa de la identitat causant malestar (Berástegui i Gómez, 2007) i dificultats per aconseguir una bona autoestima. I, segons Passmore, Foulstone, et al. (2006), un major secretisme en la família implica nivells més elevats d'aferrament ansiós i evitatiu, major risc en les relacions d'intimitat i menor proximitat emocional amb els pares adoptius, entre d'altres aspectes.

Així doncs la narrativa de identitat s'inicia a partir de la transmissió de la informació que sobre el fet adoptiu disposen els significatius i addicionalment sobre la projecció de la percepció que aquests construeixen del nen/a adoptat. Però la projecció d'aquesta percepció es pot donar també en altres àmbits relacionals de la persona. És per això, que aquesta investigació ha volgut tenir present altres relacions extra-familiars de la persona adoptada en l'estudi del procés constructiu de la identitat.

En l'adolescència, les narratives familiars dels adoptats són revisades per aquests, i les consideracions sobre les diferències, es reorganitzen. Aquest procés permet la integració de la identitat adoptiva en el sí mateix (Grotevant, 1997), i hi té un paper rellevant la cerca dels orígens. En concordància amb el que s'ha exposat fins al moment, la cerca de la família biològica és cercar la identificació, com qui busca la pròpia imatge especular en un mirall (Irhammar i Cederblad, 2000). Aquesta és la necessitat d'una referència, d'un lligam i d'unes arrels. En les investigacions dutes a terme per aquests autors, així com per Brodzinsky et al. (2011), la cerca dels orígens es dona més en dones que en homes adoptats, motivat per un esdeveniment rellevant (el matrimoni, el naixement d'un fill o la mort d'un dels dos pares adoptius). Segons Irhammar i Cederblad (2000) aquesta búsqueda sembla ser més necessària en persones amb una experiència adoptiva insatisfactòria. En canvi, altres investigacions destaquen que la cerca dels orígens pot tenir diverses finalitats i no ser motivada per una mala experiència adoptiva (Berástegui i Gómez, 2007; Brodzinsky et al., 2011; Passmore, 2004; Passmore, Feeney i Peterson, 2005; Passmore, Feeney et al., 2006), sinó per la necessitat d'integrar les incògnites i les incongruències presents en aquest tipus de filiació, a la pròpia narrativa de identitat. Aquestes incongruències són: ser fill legalment d'uns pares i biològicament d'uns altres, haver estat donat en adopció per algú que suposadament els estimava, i ser estimat per uns pares i no pels altres. Segons Brodzinsky et al. (2011), allò rellevant de la cerca dels orígens és el significat d'aquesta i l'expectativa del que es pot aconseguir amb ella. El procés de cercar permet reafirmar la identitat (Grotevant, Perry i McRoy, 2005), principalment, perquè canvia el focus de la percepció del control de la situació: passar d'una construcció del sí mateix passiva, basada en la narració dels esdeveniments transmesa per les figures significatives, a construir la identitat com a adoptat de forma activa (Brodzinsky et al., 2011). Segons un estudi realitzat amb 94 adults adoptats, aquests mateixos autors subratllen que la cerca dels orígens ajuda a acceptar, al menys, sis aspectes universals del desenvolupament humà:

- La pèrdua i el dol; adopció i abandó són dues realitats indissociables (Brodzinsky, Smith i Brodzinsky, 1998). S'esdevenen moltes pèrdues i dols, inclòs pels pares biològics, i aquestes pèrdues promouen la cerca dels orígens, per desfer-se del sentiment de no-pertinença a l'ésser humà.

- L'enveja; la diferència amb els no-adoptats genera un sentiment d'enveja i por a ser assenyalats i ultratjats, la qual cosa promou la cerca dels orígens, per deixar de sentir-se diferents.
- La identitat sexual; existeix una dificultat per part de la dona adoptada d'identificar-se sexualment amb una mare adoptiva estèril o que no ha estat la que l'ha engendrat i una mare natural desconeguda. Segons aquests autors, en ocasions aquesta dificultat suposa una aprensió a l'embaràs i al part, i/o una tendència a identificar-se amb el sexe oposat, ocasionant identificacions sexuals confuses.
- La consolidació de la identitat; la cerca dels orígens permet consolidar una identitat dual, basada en un "jo fals" com a adoptat i un "jo vertader" corresponent al relacionat amb la família biològica. El sentiment d'inferioritat i desvalorització, la poca confiança en un mateix i la baixa autoestima són característiques que es poden trobar fàcilment en l'adoptat (Hawkins, Beckett, Groothues, Sonuga-Barke, Colvert, Kremper, Stevens i Rutter, 2007, citat a Brodzinsky et al., 2011).
- La dissonància cognitiva; que es pot donar en l'adoptat fruit d'una identitat dual no integrada. La cerca dels orígens s'interpreta, en aquesta ocasió, com l'esforç per resoldre aquesta/es dissonància/es.
- La imatge física; pot arribar a esdevenir un aspecte central dels sentiments d'aïllament dels adoptats que pot derivar en trastorn. Poden presentar dificultats per a identificar-se i el procés de cerca dels orígens és, en la majoria dels casos, suficient per a tranquil·litzar aquests sentiments.

En definitiva, la cerca dels orígens és, en general, un procés per a sentir-se individus adults complerts, sempre i quan aquesta cerca no sigui per a resoldre problemes personals com el trobar un sentiment de pertinença, guanyar pau espiritual o trobar a qui s'assemblen (Passmore, Feeney et al., 2006). Doncs quan la cerca és per aquesta resolució de problemes personals, hi ha una major presència de depressió i problemes anímics, i una percepció menys favorable dels pares adoptius.

En l'etapa adulta, el procés de construcció de la identitat varia el plantejament, redefinint la pregunta interna com: "qui sóc en relació amb els altres" i en el context d'una societat més àmplia (Brodzinsky et al., 2011). Des d'una visió organicística (Sarbin, 1986), Brodzinsky et al. (2011) prenen el nou estadi evolutiu que descriuen autors com Riegel i Kramer, anomenat *Estadi del Pensament Dialèctic* (veure Riegel,

1983; Kramer, 1983), per explicar com la resolució de les incongruències de l'adult adoptat el permeten elaborar la seva identitat. Segons aquests autors, la manera de resoldre-les depèn de la personalitat de l'individu en qüestió i el resultat pot decantar-se vers l'acceptació de l'ambivalència que implica l'estatus d'adoptat o bé vers la inquietud del mateix. *L'Estadi del Pensament Dialèctic* descriu una fase més enllà de *l'Estadi de les Operacions Formals* de Piaget (1952), al considerar que els adults tenen una forma qualitativament diferent de pensar que l'elaboració dels pensaments que fan els adolescents, moment en el que finalitzen els estadis de la teoria cognitiva de Piaget. L'adult és vist com un solucionador de problemes, però no tendint vers un equilibri com en la teoria piagetiana, sinó buscant la contradicció com a quelcom que promou el desenvolupament cognitiu.

Des d'una visió constructivista resulta més coherent el plantejament d'un nou estadi cognitiu, doncs la construcció del sí mateix, de la personalitat i de l'individu en general és un procés sempre inacabat. La resolució d'aquests conflictes no sempre és clara i sovint, les incongruències perviuen. Per tant, el desenvolupament de la pròpia identitat involucra la construcció d'una narrativa que varia al llarg del temps i de les relacions, que inclou, explica i justifica l'estatus d'adoptat (Dalen, 2005; Grotevant, 1997). I és que l'individu adoptat necessita saber qui és com a persona adoptada en cada moment de la seva evolució, des dels seus orígens fins a la vellesa, passant per l'etapa adulta, moment en el que les persones comencen a construir el seu propi projecte de vida: la pròpia família, la feina, una xarxa social d'amics, responsabilitats cíviqes, etc. Així, construeixen narratives de identitat que connecten el passat ("qui vaig ser") amb el present i el futur ("qui arribaré a ser"). Un sentit clar de la identitat és necessari en les relacions d'intimitat i si aquesta està compromesa també ho estarà la intimitat (Brodzinsky et al., 2011).

En aquesta etapa, els posicionaments més comuns com el de parella, el de pare/mare i el de treballador, són els que típicament permeten atribuir un sentit a la pròpia existència. En general hi ha un intent d'aconseguir intimitat en relacions sexuals com no sexuals. Aquestes tenen característiques diferents a les relacions romàntiques de l'adolescència. La intimitat implica un interès recíproc entre els membres de la relació, exigeix la capacitat de confiar, d'exposar-se al rebuig i suposa entre d'altres, la comunicació a la parella de secrets com el de l'adopció o els relatius a aquest, ja siguin fets o sentiments, (Brodzinsky et al., 2011), la qual cosa implica dolor.

La primera relació d'aquest tipus en l'adoptat acaba en dol, per això Brodzinsky et al. (2011) qüestionen que les relacions d'intimitat posteriors puguin ser diferents, inclòs si s'han tingut experiències de pares adoptius entregats i compromesos. En aquest sentit, han observat així com també ho van fer Negre et al. (2007), Freixa i Negre (2010) i Negre (2011) com en les relacions de parella alguns adoptats poden tenir dificultats per a gestionar les situacions de malentesos o petites discussions que poden sorgir com a part d'una dinàmica normal.

Un altre dels posicionaments típic d'aquesta etapa és de la paternitat/maternitat. Aquest esdevé una oportunitat per mirar al futur, però també al passat i plantejar fer les coses diferents a com les han fet els propis pares, i en el cas dels adoptats això també inclou als pares biològics. Per això, esdevenir pare implica més qüestions per a l'adoptat, que inclouen l'evidència del desconeixement de l'herència genètica i les possibles malalties derivades d'aquesta, així com la consciència de que ara el passat també és patrimoni dels fills. El naixement del fill/a o l'embaràs en el cas de les dones posa en contacte a l'adoptat amb els seus orígens biològics. Aquest fet pot replantejar dubtes i qüestions que estaven resoltes en l'adolescència, com el de la cerca dels orígens, si s'havia decidit de no fer-ho. A més, els estudis apunten que els adoptats que esdevenen pares posen més atenció en la seva connexió biològica amb els fills, específicament en les semblances físiques (Brodzinsky et al., 2011). Segons aquests autors, l'adoptat que esdevé pare o mare es replanteja els següents aspectes:

- La seva història d'adopció, entesa com el moment en que els van donar en adopció. Aquest replantejament acostuma a generar una empatia amb la mare biològica, a la vegada que pot fer reviure un dol ja superat o no.
- La informació genètica de la que no disposa i que transmetrà al seu fill/a.
- La falta de connexió biològica que ha tingut i que per primer cop tindrà amb algú (fill/a).
- La necessitat de mirar al passat (inclòs el coneixement de la família biològica) per dibuixar un futur. Aquest passat també formarà part dels seus fills.
- Els errors comesos tant pels pares adoptius com pels biològics i la relació tant amb uns coma amb els altres. En ocasions aquest plantejament pot arribar a generar dubtes en el vincle, malgrat aquesta relació hagi estat bona.
- Les diferències entre els vincles mare-fill i mare-fill/a adoptiu/va.

Tots aquests aspectes generen un trasbals emocional.

Pel que fa a l'últim dels posicionaments més generalitzats en aquesta etapa de la vida, és el de treballador/a. Segons Brodzinsky et al. (2011), és més probable que hi hagi “mala harmonia” entre les aspiracions laborals dels fills i les expectatives dels pares, que en les famílies no adoptives.

Diferenciar-se com a persona

Pel que fa al procés de diferenciar-se com a persona, és a dir, aquell procés que inclou la formació de la identitat i de l'autonomia personal, autors com Hoopes i Stein, (1990), Kelly, Towner- Thyrum i Rigby (1998) i Woodman (2007) comenten que no existeixen diferències significatives entre adoptats i no- adoptats, segons han trobat en els estudis comparatius realitzats amb aquests dos subgrups. No obstant, molts nens adoptats troben dificultats a l'hora de construir una identitat integrada i positiva, la qual cosa es manifesta en crisis especialment intenses durant l'adolescència (Hoopes, 1982; Smith i Brodzinsky, 1994; Kim, Shin i Carey, 1999). Així doncs, sembla que els adoptats tenen una tasca addicional a fer en el procés formatiu de la seva identitat: han d'integrar la consciència de la seva història en la percepció de la seva personalitat (Boadas, Sallés, Pachecho, Ger, Garcia i Canal, 2012; Brottveit, 1999; Saetersdal i Dalen, 1999). Per això, en un moment o altre, s'ha de fer front al dolor que suposa acceptar que hom és adoptat: haver estat escollit per una família i a la vegada refusat per una altra, i haver creat una família i perdut una altra. Aquesta pèrdua en l'adopció no és sempre un trauma, però pot arribar a ser-ho (Kirk, 1964), doncs afegeix complexitat al procés de construcció d'una identitat funcional en l'adoptat. No obstant, aquesta complexitat no s'ha de veure per definició, com un indicatiu de patologia, per molt difícil que pugui arribar a esdevenir aquest procés (Grotevant, 1997), sinó com una possibilitat que comporta el fet de patir situacions familiars traumàtiques o de dol, que es poden donar en el context d'una adopció.

La identitat social de l'adoptat

Per últim, la integració social de l'adoptat és el tercer pilar fonamental sobre el que es construeix la identitat d'aquest (Boadas et al., 2012). La manera en que la societat entén l'adopció, la manera en que s'acullen les diferències racials i culturals promourà una nova mirada de la persona adoptada que li permetrà restituir-se i

construir una identitat positiva de sí mateix, o tot el contrari (Berástegui i Gómez, 2007). En aquest sentit, Nickman, Rosenfeld i Fine (2005), destaquen que l'adopció internacional i transracial comporta unes característiques específiques que poden dificultar el procés de construcció de la identitat dels adolescents adoptats, doncs el tipus de filiació i la raça, impliquen unes diferències amb la resta d'individus de la societat en la que viu, que han de ser integrades en el sentit del sí mateix. Parlar d'adaptació a l'adopció és parlar de la integració d'aquesta condició en la identitat.

Des del Constructivisme Relacional (Botella, 2006 i Botella et al., 2004) s'entén que el significat concret i específic del terme identitat depèn de cada persona i de les seves experiències relacionals. Per això, l'interès resideix en explorar aquest constructe en dones adoptades, tenint en compte que la condició d'ésser adoptat és un posicionament en sí mateix.

4.3L'Aferrament

El concepte d'aferrament té les seves arrels en el psicoanàlisi. Per això partim d'aquest punt per tendir progressivament vers una visió constructivista relacional del mateix. Comencem per examinar les primeres relacions d'aferrament, per després avançar vers altres relacions significatives com les relacions d'aferrament adult.

La teoria de l'aferrament (Bowlby, 1969/98) explica la funció, la organització i el desenvolupament de la conducta de protecció en els éssers humans. Bowlby defineix l'aferrament com “qualsevol forma de conducta que té com a resultat el que una persona obtingui o retengui la proximitat d'un altre individu diferenciat i preferit que acostuma a ser concebut com a més fort i/o més savi” (p. 292). Per tant, és un procés psicològic d'interacció que habitualment es dona entre mare i fill/a, en el qual la mare actua com a figura preferida per al nen/a en moments d'estrès, establint-se així com a base segura des de la qual el nen/a pot aventurar-se a explorar el món. La separació d'aquesta figura genera ansietat. I és que el sistema d'aferrament té a veure amb el sentiment de seguretat emocional i de protecció, amb la regulació emocional i amb l'ajust psicològic general (Kobak, 1999; López, 1999; López i Ortiz, 1999; Ortiz, Fuentes i López, 1999), i es compon de tres nivells relacionats entre sí: el nivell relacional, el nivell representacional i el nivell comportamental.

Aquesta teoria descansa sobre 3 principis bàsics:

1. L'ésser humà té un comportament innat per formar relacions d'aferrament amb els cuidadors principals.
2. Aquestes relacions tenen la finalitat de protegir a la persona aferrada.
3. Existeixen de forma organitzada al final del primer any de vida.

Es diu que aquesta teoria és sistèmica perquè Bowlby descriu l'aferrament com una part dels sistemes conductuals de vinculació que desenvolupa l'ésser humà per a assegurar la seva supervivència, tant individual (visió ontogenètica) com també de l'espècie (filogenètica). Aquests sistemes conductuals inclouen l'exploració, la cura i l'aparellament sexual i tots ells són descrits com a sistemes homeostàtics.

Les conductes d'aferrament dels infants inclouen el somriure, el plor o el seguiment i tenen la finalitat de mantenir proximitat amb la figura primària. I és que el sistema d'aferrament manté un equilibri entre les conductes exploratòries i les conductes de proximitat. Quan el nen/a no se sent amenaçat inicia conductes per a conèixer l'entorn i quan sent alguna amenaça realitza conductes de proximitat destinades a assegurar la seva protecció. És per això que l'autor defineix les 3 funcions de la relació d'aferrament com: cerca de proximitat, base segura i refugi segur on tornar quan es veu amenaçat.

En la teoria de l'aferrament Bowlby hi va integrar aportacions que provenien de la etologia, la biologia, la teoria de sistemes i la psicologia cognitiva del processament de la informació dels anys setanta. De tal manera, podia explicar com les persones retenien la informació de les experiències viscudes per a que esdevinguessin una guia de les expectatives sobre les relacions futures.

És des d'aquest vincle primari que el nen comença a organitzar mentalment l'experiència de la realitat i a desenvolupar un model representatiu general del que pot esperar en la interacció amb els altres (Hodges, Steele, Hillman, Henderson i Kaniuk, 2005). O dit d'una altra manera, aprèn a relacionar-se de la mateixa manera en que ho ha fet amb els seus cuidadors (Bowlby, 1998) i internalitza aquest aprenentatge. Per tant, s'entén que la relació d'aferrament no només contribueix a la configuració del funcionament interpersonal del nen/a, sinó també del seu funcionament mental. Aquesta construcció mental anomenada Model de Funcionament Intern (MFI) o en anglès Internal Working Model (Bowlby, 1969, 1998), està constituïda, segons Dallos (2006), per un conjunt de creences, o expectatives sobre un mateix i sobre els altres en relació als propis comportaments i als dels altres, en relació a la perspectiva o visió del sí mateix ("Quant sóc jo apte de ser estimat") i en relació, també, al com de

disponibles i interessats estan els altres per mi, per tenir cura de mi. Aquestes dues variables en les que es basen les expectatives de l'infant respecte a la relació d'aferrament és el que Bowlby va anomenar com a Model dels altres (“Quant disposada està la figura primària per a cuidar-me?”), quan la responsabilitat recau en el cuidador i Model del sí mateix (“Quant apte sóc jo de ser protegit?”), quan fa referència al propi infant. Esdevé doncs, un model d'interpretació de la pròpia realitat, una manera d'entendre el món, que neix i es consolida en el sí de les relacions d'aferrament i amb el qual hom es relacionarà en un futur amb els altres significatius. És, per tant, un model dinàmic- maduratiu que permet el desenvolupament emocional del nen/a.

Posteriorment, Mary Ainsworth va fer una aportació molt rellevant a aquesta teoria: la qualitat de l'aferrament. Amb el seu equip i el desenvolupament d'un paradigma experimental al que van anomenar *La Situació Estranya*, va dibuixar tres tipus de qualitat de l'aferrament que s'han contrastat en infinitat d'estudis i que es continua utilitzant avui en dia per a l'avaluació de la qualitat de l'aferrament (Ainsworth, Blehar, Waters i Wall, 1978). De fet, aquesta situació experimental que van dissenyar permet l'avaluació de l'estil d'aferrament dels nens i nenes, i l'estudi de la relació entre la conducta d'aferrament i el desenvolupament social i emocional posterior. Aquesta situació estranya permetia observar la conducta del nen vers el cuidador primari quan s'allunyava del cuidador i s'apropava un estrany. Generaven així situacions d'estrés lleus però progressivament més intenses en nens d'un any d'edat. Inicialment entraven amb les seves mares en una habitació amb joguines. Durant tres minuts s'observava tant el comportament amb la mare com amb les joguines i l'espai. Posteriorment entrava una persona estranya a la sala. Transcorreguts tres minuts la mare sortia de la sala i s'observava el comportament del nen/a tant en aquesta situació com a la tornada de la mare a la sala i la sortida de la persona estranya, al cap d'uns altres 3 minuts. Posteriorment la mare deixava al fill/a sol/a i després d'un temps tornava a entrar la persona estranya. Finalment, la mare tornava a entrar.

Inicialment, la classificació de la qualitat de l'aferrament a la que la situació experimental va donar lloc, va identificar 3 formes principals que es poden observar en la Taula 1.

Taula 1
Classificació dels tres principals estils d'aferrament infantil

Estil d'Aferrament	Aferrament Segur o Tipus B	Aferrament Insegur Evitatiu o Tipus A	Aferrament Insegur Resistent o Ansiós-Ambivalent o Tipus C
Característiques de les conductes de cura del cuidador principal	Nens, les mares dels quals responen de forma consistent a les conductes d'aferrament.	Nens, les mares dels quals rebutgen consistentment les conductes d'aferrament del nen/a.	Nens, les mares dels quals responen de forma inconsistent a les conductes d'aferrament del nen/a.
Conductes infantils	Exploració activa, malestar davant la distància amb el cuidador, resposta positiva davant d'aquest.	Conductes d'allunyar-se, evita al cuidador.	Conductes de protesta, ansietat de separació, enuig-ambivalència davant el cuidador.

Font. Feeney, J. i Noller, P. (2001). *Apego adulto* (p. 22). Bilbao: Desclée de Brouwer.

L'aferrament segur és aquell que proporciona en el nen/a una idea mental de que la mare o figura protectora està pendent del seu benestar i reaccionarà de forma consistent per a mantenir-lo.

L'aferrament insegur evitatiu és aquell que transmet malestar al nen/a degut a la representació mental de rebuig predictable que s'ha generat respecte a la figura de referència.

L'aferrament insegur ambivalent és aquell en el que el nen/a associa la figura d'aferrament a un increment del malestar degut a la incertesa respecte a la conducta del cuidador.

Com s'ha vist fins al moment, l'estil d'aferrament dependrà de les característiques del nen/a i les de l'adult, però la qualitat del vincle vindrà determinada per la construcció mútua d'aquesta relació, és a dir, pel tipus de respostes

que tots dos emeten vers l'altre, a partir de la comprensió dels missatges que s'intercanvien (Wilson, 2009). Per tant, en aquesta connexió biològica, psicològica i social innata i permanent entre cuidador i infant s'estableix una comunicació específica fruit de les interaccions recíproques. Aquesta comunicació permetrà establir el sistema d'aferrament: el conjunt d'aprenentatges sobre comportaments relacionals vinculats al cuidador, que inclouen la confiança, la dependència d'aquell que dóna seguretat i amor, que valora, que posa límits i que anima a explorar l'entorn. Aquest procés d'interacció i connexió entre cuidador i infant és un sistema regulatori mutu, una influència recíproca constant entre ambdós al llarg del temps (Tronick i Weinberg, 1997). D'aquesta manera el nen/a anirà construint un sistema d'autoregulació emocional (Bretherton i Munholland, 1999).

Més endavant l'estudi de la qualitat de l'aferrament es va estendre a altres poblacions com per exemple a mostres de nens i nenes en etapes pre-escolars i escolars, a adolescents i a adults, així com a col·lectius específics com nens i nenes que havien patit maltractament, abús o negligència. L'estudi en aquesta última població va donar lloc a una quarta classificació de la qualitat de l'aferrament anomenada Desorganitzat/Desorientat (Main i Solomon, 1986, 1990), així com a un patró mixte A/C (Crittenden, 1985). Crittenden defineix la qualitat de l'aferrament en termes d'informació rellevant per preveure el perill i protegir-se d'aquest. Aquesta autora que ha treballat intensament amb població de nens que han patit abús sexual i físic, ha trobat que aquests infants desenvolupen distorsions del processament de la informació per tal de mantenir la relació d'aferrament, per justificar-la trobant-hi un sentit, però que és aquesta distorsió la que dóna lloc i manté la psicopatologia.

El model dinàmic-maduratiu de la teoria de l'aferrament es compon de dues dimensions o eixos: una vertical que defineix la font de la informació (Cognitiva vs. Afectiva) i una horitzontal que mesura el grau d'integració d'aquesta informació (Integrada vs. No integrada), donant lloc a la diversitat continua d'estils d'aferrament i per tant de funcionament psicològic dels patrons A, B i C. Així, aquests patrons van més enllà d'una simple descripció categorial per passar a ser una forma més complexa i potent d'explicació i comprensió de la qualitat de l'aferrament. De tal manera, un patró B es caracteritza per l'ús flexible de les fonts d'informació, tant afectiva com cognitiva, i la integració d'aquestes. El patró A es caracteritza per distorsionar o falsificar la informació afectiva i el patró C per distorsionar o falsificar la informació cognitiva. A continuació i per tal de fer més clar allò que s'ha explicat fins al moment,

es mostra un gràfic esquemàtic en el que només es representen els 4 patrons principals del model continu de la qualitat de l'aferrament de Crittenden (2002):

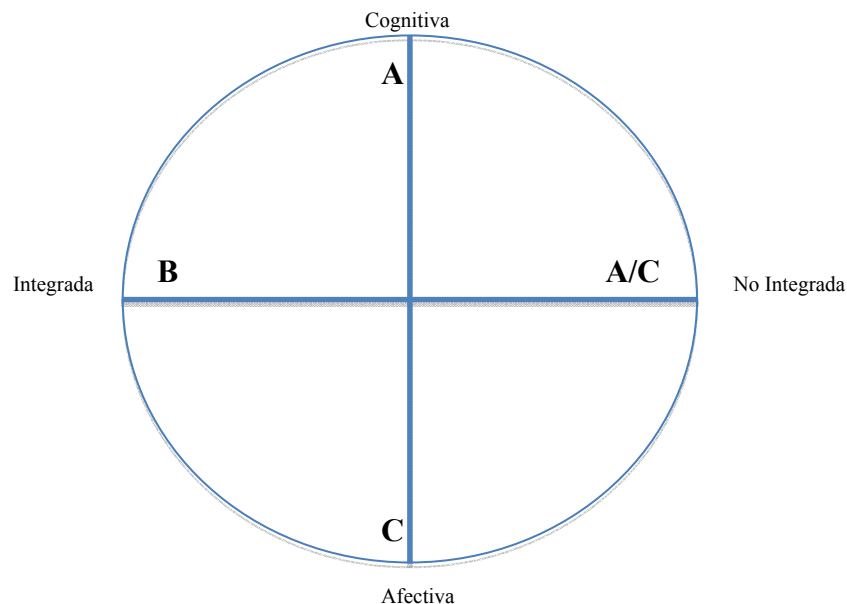

Figura 1. Model dinàmic-maduratiu de l'aferrament de Crittenden (2002) simplificat

Font. Crittenden, P. M. (2002). *Nuevas implicaciones clínicas de la teoría del apego* (p. 23). Valencia: Promolibro.

No obstant, Crittenden dibuixa en aquest continu diversos patrons que donen lloc a una variabilitat de conductes d'aferrament dels infants (veure Crittenden, 2002 per a una revisió): B1 (Reservat), B3 (Confortable), B4-5 (Reactiu), A0 (Aïllat), A1-2 (Sociable/Inhibit), A3-4 (Cuidador compulsiu/Complaent compulsiu), A5-6 (Promiscu compulsiu/Autoconfiat compulsiu), A7-8 (Idealització il·lusòria/Sí mateix acoblat externament), C1-2 (Amenaçador/Encantador), C3-4 (Agressiu/Desemparat fingit), C5-6 (Punitiu/Seductor), C7-8 (Intimidant/Paranoide), A/C (Psicopatia).

D'altra banda, com a resultat de la influència de la teoria cognitiva en la de Bowlby, l'autor va desenvolupar el concepte de MFI, ja esmentat en pàgines anteriors, el qual va ser incorporat com a base cognitiva de la teoria que permet entendre la diversitat de patrons d'aferrament descrits en el model de Crittenden. Segons la teoria de Piaget de les etapes del funcionament cognitiu, en el període sensoriomotor l'infant parteix dels reflexes per avançar fins a les representacions mentals, que és aquella capacitat cognitiva que permet a l'individu pensar o imaginar-se l'objecte sense necessitat de veure'l o tocar-lo. En el món de les relacions els

infants també aprenen com seran les reaccions de l'altre si la seva conducta és una o una altra. En aquest sentit diríem que:

En el patró A, les senyals dels nens provoquen rebuig o interferència en la mare, per tant el nen/a és castigat i aprèn que la inhibició de les senyals afectives té l'efecte de reduir el rebuig i la còlera de la mare. Aquest *modus operandi* ensenya a l'infant que l'expressió d'afecte és contraproduent.

En el patró C, la conducta afectiva del cuidador és enganyosa, de tal manera que per la criatura aprendre el significat de l'afecte es torna en quelcom difícil. Quan el nen/a no mostra senyals afectives el cuidador mostra una conducta de fals afecte positiu i a la inversa, quan el nen/a busca correspondre aquesta conducta afectuosa el referent inhibeix el propi afecte i el rebutja. Això ocasiona una dificultat per tenir clars els significats de les senyals afectives i una facilitat per aprendre a inhibir les pròpies emocions de desig i ira.

En el patró A/C, les mares no són clares en la comunicació afectiva amb l'infant de tal manera que es mostren inconsistents, és a dir, a vegades consolen, a vegades s'enfaden i a vegades són ineficaces. Aquests nens són del tot incapaços de fer prediccions i per tant d'organitzar la seva conducta en relació amb les senyals emeses per les seves mares. Són figures que generen benestar, protecció per una banda i por per l'altra, ocasionant una desorganització del sistema d'aferrament.

En el patró B, el nen/a rep senyals inequívokes afectives en la relació amb la mare i aprèn a interpretar-les i a expressar adequadament les seves emocions a través de patrons de conducta clars, equilibrats i consistents. Això genera un sistema d'aferrament segur.

Aquesta seria la manera en que els nens i nenes posen en marxa els processos d'assimilació i acomodació descrits per l'autor (Piaget, 1952) en relació amb la teoria de l'aferrament i la qualitat d'aquest. És a dir, que malgrat l'aferrament és un procés biològic innat, l'infant és capaç d'aprendre a comprendre la naturalesa de la relació d'aferrament específica.

Aquest model de la teoria de Bowlby, Ainsworth i Crittenden es considera dinàmic-maduratiu perquè l'aferrament és de naturalesa dinàmica, és a dir, canviant en relació amb les experiències viscudes i maduratiu perquè evoluciona tenint en compte la maduració cerebral, gràcies al suport que exerceix la mare sobre aquesta. En termes de Vygotsky (1987), seria com parlar de la zona de desenvolupament proper de les interaccions del nen/a. La figura protectora mira d'ajudar a comprendre

aquella relació en la mesura que l'infant pugui assimilar-la. El nen/a aprèn el significat comunicatiu de les seves conductes i que l'efecte d'aquestes sobre els altres és pot predir. Així, al llarg del temps i de la maduració cerebral i cognitiva, podem identificar a l'individu en el gràfic (Figura 1) de la qualitat de l'aferrament.

Però, es manté estable en el temps aquest patró d'aferrament? Sembla que existeix una gran controvèrsia en el tema. Autors com Fonagy et al. (1995), Main, Kaplan i Cassidy (1985), emfatitzen una continuïtat en etapes posteriors dels patrons analitzats en la infància. Altres autors com Sroufe (1988) parlen de que els nens miren de reproduir aquells models relacionals que han viscut en les primeres relacions, malgrat aquestes hagin pogut ser abusives o destructives. En canvi, autors que han estudiat aquest concepte en persones adoptades destaquen una manca de continuïtat en els patrons d'aferrament entre l'etapa infantil i l'etapa adulta (Beijersbergen, Juffer, Bakermans-Kranenburg i Van Ijzendoorn, 2012), existint més relació en aquests entre l'adolescència i l'adulthood (Schoenmaker et al., 2015).

El mateix Bowlby (1980) també parla d'una certa estabilitat en els patrons d'aferrament perquè aquests venen donats pel model dels altres i el model del sí mateix, components que estan directament implicats en la personalitat i aquesta es manté estable en un context igualment estable. No obstant aquest mateix autor (Bowlby, 1980) també destaca aspectes importants que tenen a veure amb la possibilitat de canviar els patrons d'aferrament:

- Un primer aspecte faria referència al grau d'insatisfacció que genera aquell patró en la persona, és a dir, a més insatisfacció menys estabilitat en el patró d'aferrament.
- Un segon aspecte de canvi en els patrons d'aferrament estaria relacionat amb la presència d'esdeveniments que alteren la conducta d'algun dels membres que formen part de la relació.
- Un tercer aspecte del canvi estaria subjecte als canvis en el MFI que es poden donar per sí mateixos, degut a que aquests no compleixin la seva funció, és a dir, no serveixin per a predir el comportament dels altres i els estudis sobre l'aferrament han fonamentat aquesta idea de la dinàmica dels patrons d'aferrament observant-se canvis en aquests al llarg del temps i en relació a les experiències vitals (veure Cantón i Cortés, 2000). No obstant, aquest posicionament no esdevé un producte acabat, sinó que s'entén com un procés

constant de constitució i reconstitució que té lloc a través de les pràctiques discursives en les que hom participa (Botella, 2006).

Altres estudis també parlen de que els patrons d'aferrament són més o menys estables en funció de l'estabilitat de l'entorn (Lamb, Thompson, Gardner, Charnov i Estes, 1984), i que els MFI es revisen amb més probabilitat en noves relacions, és a dir, el que anteriorment ja s'ha esmentat com a experiències emocionals correctives, i per tant, existeix la possibilitat de modificar-los havent patit experiències negatives (Buhrmester i Furman, 1986; Ricks, 1985; Sroufe i Fleeson, 1986). Aquesta revisió dels MFI es pot veure facilitada també per aspectes vinculats al desenvolupament de l'individu a nivell cognitiu, és a dir, a la capacitat de pensar i reflexionar en l'estil relacional d'aferrament que hom ha tingut, per exemple quan es planteja la influència d'aquestes relacions en la seva personalitat, essent adult (Main et al., 1985). Per tant, la maduració de l'individu possibilita els canvis en el MFI (Crittenden, 2002). De tota manera, cal tenir present que la Teoria de l'Aferrament no es basa en el supòsit de que els patrons són extremadament estables, sinó que aquesta es fonamenta en la vinculació mútua entre la interacció de la cura (extensió i tipus) i la qualitat de l'aferrament (citada a Feeney i Noller, 2001). De fet, els patrons d'aferrament es transformen i es fan més complexes a mesura que avança el cicle vital (Ainsworth, 1989; Bowlby, 1988).

La teoria de Bowlby és compatible amb la teoria de la maduració cognitiva de Piaget (Crittenden, 2002) doncs totes dues teories assenyalen que la maduració canvia la manera en que funciona la ment humana. A la vegada, ambdues són coherents amb els coneixements que es tenen actualment dels períodes de canvi neurològic ràpid. De fet, autors com Klinnert, Sorce, Emde, Stenberg i Gaensbauer (1984), han observat que els períodes de maduració cognitiva estan acompanyats per canvis en l'afecte. Per exemple, el somriure acompanya els canvis cognitius dels 2-3 mesos. De la mateixa manera, la manca de carícies i l'abandonament en humans ocasiona una disfunció en els sistemes cerebrals responsables de l'experiència agradable de la vinculació afectiva (citada a Rygaard, 2008). El patiment que això ocasiona queda emmagatzemat en el cervell emocional com una memòria traumàtica que serà present en les relacions amb els altres. Si no hi ha experiències emocionals reparadores, aquestes situacions poden desembocar en trastorns del desenvolupament i alteracions importants dels models d'aferrament, com en el cas del Trastorn de l'Aferrament Reactiu (Rygaard, 2008). Aquest trastorn està molt poc definit, i s'ha observat que es dona en aquells

nens i nenes que han tingut poca o nul·la atenció en les primeres etapes de la seva vida. Es caracteritza per una manca d'habilitats per a respondre emocionalment i social de manera adequada. Es pot identificar per la presència d'un comportament antisocial, és a dir, una conducta violenta vers els altres, buscant conflictes constants sense mostrar un sentiment de culpabilitat, només present quan se'l confronta. També es caracteritza per una conducta d'aferrament no selectiva, mostrant-se confiat i físicament aferrat o en contacte amb persones que acaba de conèixer. El problema és que el nen/a no és capaç de generar relacions afectuoses i atentes amb els altres. Però aquest és l'exemple d'un trastorn, i per tant d'una desviació que va més enllà d'una dificultat i que cal relacionar amb la gravetat en les conductes d'aferrament. I, malgrat no és l'objectiu d'aquesta tesi doctoral, sí que és important tenir-lo present en la pràctica clínica amb nens i nenes adoptats i acollits, per a poder-lo detectar i atendre de forma acurada.

Les relacions humanes són la base de la construcció d'un desenvolupament sa i les relacions d'aferrament el nucli d'aquestes (Levy i Orlans, 2003). Les relacions primerenques amb els cuidadors s'han descrit com l'aspecte ambiental més rellevant que influeix en el desenvolupament del pensament, del cervell, de les emocions, de les relacions i de la moralitat de l'infant i en el seu aprenentatge en aquests àmbits (Shonkoff i Phillips, 2000). No obstant, l'aferrament també està influït per l'àmplia xarxa emocional del sistema familiar i comunitari, que inclou als pares, als germans, subsistemes maritals, la família extensa i sistemes socials externs (Donley, 1993).

La importància de la construcció d'un aferrament segur resideix en els següents aspectes que aquest proporciona, doncs són claus per al desenvolupament de l'infant (Levy i Orlans, 2003):

- Ofereix un refugi segur per a l'infant, a través d'un cuidador que emet respostes consistents mostrant-se disponible.
- Afecta directament a l'estructura, el creixement i el desenvolupament del cervell, tal i com ho argumenta Siegel (1999, p. 85): "Les connexions humanes creen connexions neuronals".
- Permet a l'infant explorar l'entorn amb un nivell d'ansietat tolerable, permetent un desenvolupament biològic, psicològic i emocional sa.
- Ensenya la base de la confiança, la intimitat i la reciprocitat, establint-se com un assaig relacional que s'extindrà a la resta d'interaccions socials significatives que es tinguin al llarg de la vida.

- Promou l'autoregulació emocional i fisiològica.
- Permet una construcció positiva del sí mateix que inclou autoestima, creences i sentiments de competència (MFI del sí mateix).
- Fomenta la internalització d'una moralitat i d'uns valors pro-socials com l'empatia, la compassió i el desenvolupament d'una consciència.
- Esdevé un factor protector que augmenta la capacitat creativa i la resiliència minimitzant els aspectes negatius de l'estrés i les pèrdues al llarg de la vida.

La rellevància de l'aferrament segur ho és al llarg de tota la vida, veient-se la influència d'aquest en aspectes com la felicitat i la salut en etapes adultes (veure Berkman, 1995; Reynolds i Kaplan, 1990; Russek i Schwartz, 1997a, per a una revisió). Diferents estudis han evidenciat la correlació entre la construcció d'un aferrament segur en els primers anys de vida i aspectes psicològics positius (l'autoestima, la independència i l'autonomia, la confiança, la intimitat i l'afecte, la resiliència, l'auto-regulació, la durada de les relacions, les habilitats socials i la moralitat, les creences positives sobre un mateix, l'empatia i la compassió, i l'èxit acadèmic) i viceversa (Egeland, Pianta i O'Brien, 1993; Erickson, Sroufe, i Egeland, 1985; Renken, Egeland, Marvinney, Mangelsdoft, i Sroufe, 1989; Sroufe, Egeland, i Kreutzer, 1990). En aquesta línia, un estudi recent sobre la sensibilitat maternal demostra la influència que aquest aspecte té en els models representacionals de l'aferrament, que en etapes adolescents poden predir el MFI dels adults adoptats, els quals entren en joc en les relacions d'intimitat (Schoenmaker, Juffer, Van Ijzendoorn, Linting, Van der Voort, Bakermans-Kranenburg, 2015).

Els factors clau per a la construcció d'un aferrament segur, segons Levy i Orlans (2003) resideixen en els punts que s'expliquen a continuació:

- El cuidador s'ha de mostrar sensible a les senyals de l'infant, responent de forma apropiada, a les seves necessitats. Això permet el desenvolupament del que Fonagy, Steele, Steele, Moran i Higgitt (1991) van descriure com a Funció Reflexiva, un concepte psicoanalític que engloba les habilitats per a reflexar de forma coherent i realista l'estat emocional i mental d'un mateix. Aquest aspecte correlaciona positivament amb l'aferrament segur (veure Fonagy i Target, 1997).
- Ha d'existir una sintonia afectiva i una reciprocitat al menys, a nivells moderats entre el cuidador i l'infant. Aquesta s'expressa a través de gestos, de la veu i de les expressions facials.

- S'ha de proporcionar una relació que nodreixi, i transmeti compassió i amor a l'infant.
- Cal promoure estructures clares i consistents de l'adult com a cuidador. És a dir, proporcionar límits i regles clars que permetin a l'infant predir el seu comportament i el dels altres. I això es donarà des de l'establiment de rols parentals clars.
- La història d'aferrament dels pares o cuidadors influirà en les actituds de criança i per tant, en el procés de construcció de l'aferrament del propi fill. Aquestes actituds parentals podran seguir el model que ells mateixos van viure com a fills, o bé buscar una manera diferent. Si aquesta segona és una manera reaccionària fruit de ferides psicològiques no resoltes vinculades a aquest procés, podrà esdevenir una dificultat per a la creació d'una relació d'amor, sensibilitat i seguretat amb el seu fill/a. Per contra, si les ferides psicològiques que s'hagin pogut causar en l'aferrament d'aquests pares es resolen, és a dir, que s'integren de forma coherent i realista dins de la pròpia història, els processos d'aferrament dels seus fills seran, majoritàriament més segurs (Dozier, Stovall, Albus i Bates, 2001; Main, Kaplan i Cassidy, 1985; Van Ijzendoorn, 1995).
- Establir un equilibri entre autonomia i connexió amb el fill/a d'acord amb les necessitats de cada etapa del procés vital i les capacitats del nen/a.
- Cal que els cuidadors proporcionin uns límits a l'infant a través d'una disciplina, que estarà basada en una relació d'amor i comprensió de les necessitats del nen/a.
- Des d'una perspectiva sistèmica, el procés d'aferrament de l'infant està influït principalment per tres components: la relació de parella, la història d'aferrament dels pares i l'entorn social extens o comunitari. Hi ha estudis que mostren que la qualitat de la relació de parella influeix en la construcció de l'aferrament del fill/a (Veure Beach i Nelson, 1990 i Pedersen, Yarrow, Anderson i Cain, 1979). Com per exemple, dones que han construït un aferrament insegur amb els seus pares, és més probable que tinguin fills amb un aferrament ansiós, malgrat tinguin una relació d'intimitat i confiança amb les seves parelles (Lewis i Gossett, 1999). De la mateixa manera, la presència de depressió en els cuidadors promou aferraments insegurs en els nens, però una parella que dóna suport, redueix el risc de patir depressió (Beach i Nelson,

1990). Però el nen/a no només s'aferra a les figures primàries, sinó que també ho fa amb els membres de la família extensa, amb els amics, els mestres, els companys d'escola, amb els sistemes de suport de la comunitat com grups religiosos, l'escola i la comunitat de veïns i també amb els serveis socials comunitaris. Tots ells poden contribuir a potenciar un aferrament segur gestat en la família nuclear o bé a empobrir-lo.

- La comunicació entre cuidador i infant també és un aspecte clau per a la construcció d'un aferrament segur. Estudis psicoanalítics subratllen l'inici de la comunicació entre mare i fill en l'embaràs (Borysenko i Borysenko, 1994) i la importància de l'establiment de la comunicació entre ambdós com un aspecte clau per a la creació de la relació d'aferrament (Brazelton i Cramer, 1990). Però més enllà, la comunicació entre cuidador i nen es segueix donant al llarg del temps. I aquesta comunicació no només té a veure amb el contingut, sinó amb la manera de transmetre'l: la metacomunicació. Una comunicació positiva basada en missatges afectuosos i validadors permeten la construcció d'un aferrament segur en la majoria dels casos.
- El sentiment de pertinença a la família també és clau per a la construcció d'un aferrament segur de l'infant. Els sentiments de seguretat i d'estar connectat reposen en la part del cervell evolutivament més antiga (metencèfal i mielencèfal), i estretament vinculada a la interacció familiar i al sentir-se part d'aquesta (Kagan, 1981; MacLean, 1982).

Per tot això quan un infant experimenta situacions traumàtiques en aquestes relacions, com l'abús, la negligència i l'abandonament entre d'altres, pot patir dificultats socials, emocionals, i de regulació. Sovint aquests nens poden ser donats en adopció o acolliment per a proporcionar uns cuidadors que fomentin relacions d'estima que els permetin reparar el dany experimentat i generar un creixement i un desenvolupament sans. En aquest sentit, l'experiència clínica i la recerca han evidenciat que els nens que havien patit situacions d'abús o negligència en les relacions primerenques milloraven el seu aferrament en el sí de famílies adoptives o d'acollida que proporcionaven sensibilitat i estabilitat com actituds parentals. Malgrat això, també s'ha observat que un nombre important d'aquests nens segueixen patint dificultats importants a nivell psicosocial i no construeixen aferraments segurs amb els pares adoptius o d'acollida (Chisholm, 1998; O'Conner, Bredenkamp, Rutter et al., 1999).

4.4 El concepte d'Aferrament Adult

Els patrons de relació, no només es despleguen en les relacions immediates, sinó que es generalitzen a altres relacions (Dallos, 2006). Així ho declara aquest autor a partir dels seus estudis, però basant-se també en els treballs previs d'altres investigadors de renom (veure p.e., Bowlby 1979, Morris, 1982). Essent així, i tenint en compte que la Teoria de l'Aferrament de Bowlby subratlla la presència d'aquesta conducta al llarg de tota la vida d'un individu, pel fet de que els MFI romanen relativament estables (Bartholomew, 1990; Shaver, Collins i Clark, 1996), diversos autors conclouen que algunes relacions adultes són relacions d'aferrament: relacions de festeig i matrimoni (Weiss, 1991) i relacions amb la parella (Ainsworth, 1979). Malgrat la teoria de l'aferrament no assumeix que els MFI romanen estables al llarg de tota la vida, sembla que tant la teoria com les evidències empíriques aportades per estudis longitudinals, han portat als investigadors a sospitar que els efectes de l'aferrament en la infància s'extenen a l'etapa adulta, podent-se observar en els models de parentalitat que estableixen, així com en les relacions d'intimitat amb la parella o relacions romàntiques (p.e., Bartholomew, 1990, 1993; Main, Kaplan i Cassidy, 1985; Shaver, Hazan i Bradshaw, 1988; Weiss, 1982). És per això que l'aferrament adult en les relacions de parella va esdevenir un objectiu específic a estudiar de forma separada a l'aferrament.

Així doncs, el concepte d'Aferrament Adult respon a la definició d'aquells “vincles afectius que estableixen els adults de manera duradora, caracteritzats per dinàmiques emocionals complexes” (Feeney i Noller, 2001, p. 37). Aquesta definició ja deixa entreveure que hi poden haver moltes relacions que, essent relacions significatives, poden establir-se com a relacions d'aferrament. I és que una relació terapeuta-pacient o entre germans també podria complir criteris per a ser considerada una relació d'aferrament. Ara bé, si tenim en compte els components o sistemes conductuals que descriuen les relacions amoroses de parella, com l'aferrament, la cura i la sexualitat (Hazan i Shaver, 1987), hom s'adona que no totes les relacions susceptibles de ser considerades com a tals compleixen aquests criteris.

Destaquen dues línies d'investigació en l'estudi de l'aferrament adult: una centrada en les relacions pare-fill, primera infància, les pèrdues i les separacions, i la segona centrada en les relacions amoroses. Hazan i Shaver (1987; Shaver i Hazan, 1988; Shaver, Hazan i Bradshaw, 1988) varen ser els pioners en presentar la

perspectiva de l'aferrament en les relacions adultes de parella. És a dir, en parlar de l'amor de parella com a procés d'aferrament. En els seus estudis van assegurar que els tres tipus principals d'aferrament estudiats en la infància (Ainsworth, Blehar, Waters i Wall, 1978) són també presents en les relacions de parella. En definitiva, si la figura d'aferrament està disponible i receptiva genera seguretat en l'altre i viceversa, tant en la primera etapa de la vida com en l'etapa adulta. Sugerien que les experiències relacionals primerenques (relacions d'aferrament amb la mare i el pare) generen diferències en els estils relacionals que són relativament duradores en el temps, i es poden observar, per tant en les relacions de parella. Però l'estudi sobre les relacions amoroses s'havia donat en períodes anteriors, sota el nom d'Amor Ansiós per una banda i la Teoria Triangular de l'amor de Sternberg (1986) per l'altra. La primera tendència de l'estudi teòric de la qüestió (Hindy i Shwartz, 1985; Money, 1980; Tennov, 1979; Sperling, 1985) té àmplies crítiques relacionades amb el fet d'enfocar les relacions amoroses des d'una única perspectiva relacional ansiosa (que es podria identificar com l'estil d'aferrament ansiós-ambivalent) i la manca de base teòrica sobre l'explicació de l'origen d'aquest tipus de relació. I la segona tendència de les teories sobre les relacions amoroses de Sternberg inclou una visió més complexa i general d'aquest tipus de relació, i del seu desenvolupament. En ella es destaquen tres components (intimitat, passió i decisió- compromís) que en funció del pes que tinguin donen lloc a diferents tipus de relacions amoroses. Malgrat això, aquesta teoria no deixa de rebre crítiques tant per l'elecció dels components, com per l'absència d'explicació de l'origen de les diferents formes d'amor que es donen en la combinació dels tres components relacionals.

Així doncs, Hazan i Shaver (1987) van posar sobre la Taula la idea de que les parelles funcionen com objectes d'aferrament l'una per l'altra. De fet, destaquen que en aquest tipus de relació es poden identificar el·licitadors o antecedents com la familiaritat, la satisfacció de les pròpies necessitats per la parella i la confiança i seguretat que inspira l'altre, que provoquen reaccions típiques com el sentir-se segur, desitjar el millor per l'altre i desitjar la proximitat de l'altre, que són reaccions que es poden identificar en les relacions d'aferrament tal i com les va descriure Bowlby.

Si bé és cert que hi ha similituds en les dinàmiques relacionals entre l'aferrament i l'aferrament adult, també existeixen diferències fonamentals. Entre elles estarien el tipus d'amor, que en el cas de la parella conté un component sexual important i el tipus de relació, asimètrica en el cas de la relació mare-fill. Meyer i Pilkonis (2001),

destaquen que l'aferrament adult ve definit pel grau de comoditat i confiança que mostra un individu en les seves relacions íntimes, per la por que presenta a ser rebutjat per l'altre, per l'anhel d'intimitat amb la parella i per la preferència de l'autosuficiència o la distància interpersonal amb l'altre. Així, les relacions de parella podrien esdevenir vincles a través dels quals poder reconstruir la manera en que la persona ha après a posicionar-se en les relacions d'intimitat (MFI). De fet, Lamanna (2000), en el seu estudi amb parelles en les quals tots dos membres són adoptats, demostren que a vegades els problemes en la parella provoquen l'aparició d'aspectes relacionats amb el vincle primari com són: la pèrdua i l'abandó. Però, de la mateixa manera, en el mateix estudi conclouen que si la parella ajuda a l'altre a l'elaboració d'aquests sentiments, promovent seguretat en el vincle, l'estil d'aferrament pot començar a tendir vers aquest pol. Per tant, la possibilitat de generar una experiència emocional correctiva, en aquest cas centrada en l'aferrament adult, pot promoure la co-construcció d'un estil d'aferrament amb tendència a la seguretat. I, això convida a proposar una certa mobilitat al plantejament estàtic de l'aferrament al llarg de la vida, fet que també seria compatible amb la visió del Constructivisme Relacional.

La qualitat de la relació entesa com el grau en que els membres de la parella mostren intimitat, afecte i suport mutu (Collins, Welsh i Furman, 2009) esdevé un dels factors fonamentals en el bon funcionament de la relació. Una percepció d'alta qualitat de la relació, comporta segons Collins et al. (2009), majors nivells de benestar, de satisfacció, de compromís i relacions futures més positives.

Hi ha hagut molts estudis posteriors al pioner de Hazan i Shaver, (1987) sobre la influència que el tipus d'aferrament adult té en les relacions de parella tant d'adolescents com de joves i d'adults (Feeney, 1999; Fraley, 2002; Heffernan, Fraley, Vicary i Brumbaugh, 2012; Holland, Fraley i Roisman, 2012; Mikulincer, Florian, Cowan i Cowan, 2002; Mikulincer i Shaver, 2007; Molero, Shaver, Ferrer, Cuadrado i Alonso- Arbiol, 2011). L'evidència indica que els nois i noies adolescents que tenen models d'aferrament segurs, presenten millor capacitat per a desenvolupar una autonomia emocional dels seus pares i també un major acompliment en les relacions d'amistat i en les romàntiques (Oliva, 2011). De la mateixa manera, aquest investigador subratlla la presència de més dificultats relacionals i major desajust emocional i comportamental, en aquells adolescents que presenten un aferrament ambivalent o evitatiu.

En un estudi dels més recents, els autors conclouen que a major grau d'evitació i ansietat en l'aferrament adult presenta una persona, menor percepció de qualitat de la relació de parella té (Martínez, Fuertes, Orgaz, Vicario i González, 2014). En aquest es destaca la vinculació entre l'aferrament adult i l'aferrament en la infància i es demostra l'existència d'aquesta connexió coincidint així amb d'altres estudis anteriors (Furman i Winkles, 2010; Mikulincer i Shaver, 2003, 2007). Segons Martínez et al. (2014), el pare del sexe oposat juga un paper més rellevant que el propi en els processos afectius. Concretament, la capacitat per a intimar, el sentir-se proper a l'altre, etc., estan influïts en especial per la mare en el cas dels homes i per la percepció de seguretat per part del pare en el cas de les dones. Per tant, cal contemplar el rol de pare i mare i el sexe del fill/a a l'hora d'estudiar els processos de vinculació afectiva (Martínez et al. 2014; Doyle, Lawford i Markiewicz, 2009). Doncs sembla que les díades mare-fill i pare-filla aporten especificitats en els efectes de les relacions d'aferrament posteriors, com ja van trobar Bucx i SeiffgeKrenke (2010) en les habilitats de resolució de conflictes en parelles d'adolescents.

En aquesta línia, Scharf i Mayselless (2008) mostraven que la qualitat de la relació amb la mare, en una mostra de noies al final de l'adolescència, estava associada amb un retard en l'inici de les relacions de parella, i la qualitat de la relació amb el pare estava associada amb una millor qualitat de la relació de parella quan ja es disposava d'aquesta.

Altres estudis han destacat la qualitat de la relació amb la mare com un aspecte clau que incideix en la qualitat de la relació amb la parella, però no han explorat les diferències entre fills i filles (Doyle et al., 2009).

En general, sembla que la percepció de baixos nivells de suport i seguretat parental poden afavorir un model de relació de parella amb característiques similars (manca de confiança, seguretat, intimitat, connexió i proximitat) la qual cosa suposa menor qualitat de la relació i viceversa (Black i Schutte, 2006; Martínez et al., 2014).

Un altra dada fonamental en l'estudi d'aquest tipus de relacions adultes, i rellevant també per aquesta investigació, és la relació entre l'aferrament i l'autoestima, que es va publicar en diferents investigacions. Els estudis de Bartholomew i Horowitz (1991) reafirmen les correlacions entre el MFI, l'autoestima, la proximitat en les relacions adultes, les estratègies per a mantenir la proximitat i els mecanismes de defensa (citats a Marrone, 2001). En el de Collins i Read (1990) van trobar que existia una correlació positiva entre la comoditat de la proximitat amb

l'altre i l'autoestima i una correlació negativa en les relacions ansioses. I en l'estudi de Feeney i Noller (1990) van descobrir que aquells subjectes que eren categoritzats com a segurs també tenien una major autoestima que aquells que tenien un aferrament insegur evitatiu i ansiós-ambivalent.

Altres han relacionat el tipus d'aferrament amb les característiques de la personalitat (Bartholomew i Horowitz, 1991; Collins i Read, 1990; Feeney i Noller, 1990; Feeney, Noller i Hanrahan, 1994; Shaver i Brennan, 1992), la qual cosa no ha d'estranyar, ja que la teoria de l'aferrament es pot considerar com una teoria del desenvolupament general de la personalitat (Bowlby, 1980).

Així doncs, la influència de l'aferrament adult en la definició del sí mateix s'ha vist com a rellevant. Per això, explorar l'aferrament adult en dones adoptades ens pot acostar una mica més al coneixement de la influència d'aquest aspecte en la construcció de la identitat i l'autoestima d'aquestes dones, i plantejar, a partir dels resultats trobats, quines intervencions terapèutiques es poden dur a terme per tal d'afavorir una identitat més cohesionada i amb més autoestima que promogui una millora en l'ajust i el benestar de les persones adoptades. Doncs els estudis demostren que l'aferrament segur no només permet respondre de manera més constructiva a situacions estressants, sinó que també permet unes relacions més estables i satisfactòries que tenen una relació directa en el bon ajust i el benestar de l'individu (Feeney i Noller, 2001).

Pel que fa als pocs estudis relatius a aquest àmbit en adoptats, en trobem els de Negre et al. (2007) i Negre (2011) en els que demostren que no existeixen diferències entre dones adoptades i no-adoptades en els rols de filla, parella i mare. Malgrat això, assenyalen que les adoptades mostren una tendència a un control més dèbil en les relacions de parella que les no-adoptades. És a dir, aquestes dones presenten menys capacitat per a captar i respondre de manera contingent a les necessitats variables de la vida en parella, la qual cosa pot suposar tenir relacions menys satisfactòries i una construcció de la identitat menys cohesionada.

Ens calen més estudis per tal d'augmentar el cos teòric i fonamentar-lo, dibuixant així les intervencions de forma acurada.

4.5 El paper de l'Aferrament en l'adopció

Com ja s'ha comentat amb anterioritat, el fenomen de l'adopció comporta una situació prèvia d'abandó o renúncia per part de la mare biològica, i per tant un esdeveniment que dona lloc a la possibilitat de l'establiment d'un aferrament amb més tendència a la inseguretat, tal i com s'ha descrit en el punt 4.3 d'aquest capítol. Així ho destaquen autors com Paperny (2004), suggerint que els adoptats tenen més risc que els no-adoptats, de construir un aferrament insegur. És per aquest motiu que les persones adoptades sovint es troben en risc de patir problemes psicològics, com conflictes de identitat, confiança, sentiments de no ser desitjats, por a ser abandonats, sentiments de pèrdua, entre d'altres, que han de resoldre (Brodzinsky et al., 2011; Lamanna, 2000). Però la condició d'adoptat no suposa per se dificultats en l'aferrament, sinó que sembla que la percepció de les actituds parentals dels pares adoptius esdevenen un valor predictiu més fiable d'un o altre estil d'aferrament (Feeney, Passmore i Peterson, 2004).

Com ja s'ha esmentat, la Teoria de l'Aferrament fa referència a la manera com són afrontades les necessitats fonamentals de cura i seguretat davant les situacions de por i amenaça. Les actituds que es presenten situen l'escenari dels patrons de relació (Dallos, 2006). I, cal tenir en compte que, una separació primerenca entre pares i fill/a té conseqüències negatives en la creació de la relació d'aferrament (Rygaard, 2008) i en la construcció dels patrons d'aferrament adult (Feeney i Noller, 1990). El fenomen de l'adopció permet la creació de noves relacions d'aferrament amb altres figures significatives que no siguin els pares biològics i amb les quals és possible constituir experiències relacionals correctives que permetin co-constuir el MFI de l'adoptat, idealment vers la seguretat (Barone i Lionetti, 2012; Dallos, 2006). A més, segons Van Ijzendoorn i Juffer (2006), l'adopció que es dona anterior a l'any de vida està associada a una millor recuperació de l'adversitat pel que fa a l'aferrament, entre d'altres. És per això que l'adopció es considera una mesura de protecció a la infància, a part d'un dret dels infants a tenir una família (Declaració Universal dels Drets Humans, 1959).

L'aferrament és doncs un procés natural de vinculació que l'ésser humà desenvolupa de manera inconscient i instintiva per a garantir la seva supervivència. Els adoptats també posen en marxa aquest mecanisme i després d'una primera o en ocasions més d'una situació d'aferrament fallida, generen eines i estratègies que els

ajuden a sobreviure davant d'aquests esdeveniments frustrats. Aquest conjunt d'eines, actituds i comportaments que sorgeixen davant l'adversitat s'anomena Resiliència (Bowlby, 1992; Werner, 1992; Rutter, 1993). Sovint podem trobar aquest factor de resiliència en els nens i nenes adoptats i acollits.

Però, tornant a la vinculació entre el concepte aferrament i l'adopció, hom s'adonarà que parlem de persones i que l'aferrament, com a mecanisme natural de l'espècie permet la vinculació, la pertinença i la protecció. Per això, aquest fenomen és bàsic en alguns éssers vius, sobretot els mamífers, perquè es dona des del primer minut de vida i constitueix la base de la seguretat en un mateix i en els altres, l'aprenentatge de l'entorn i de les relacions i la modulació i construcció de la personalitat de l'individu. Per això, l'aferrament constitueix una pilar fonamental en l'estudi de la construcció de la identitat de l'adoptat.

Recordem aquí els resultats d'estudis com el de Lamanna (2000), relatius a les dificultats en la parella i a la seva vinculació amb l'aparició de qüestions relacionades amb l'abandó, la primera experiència de pèrdua del vincle en els adoptats.

Segons Oliva (2011), existeix una relació directa entre el tipus d'aferrament insegur i les limitacions en la capacitat de regulació emocional en adolescents, la qual sembla estar fortament influïda per la seguretat en l'aferrament establert en la infància. En el cas dels adolescents adoptats, aquest dependrà de les experiències d'adversitat viscudes doncs aquestes tenen un impacte a llarg termini, segons Román, Palacios, Moreno i López (2012), i de les experiències emocionals correctives que poden haver experimentat amb la família adoptiva (Román i Palacios, 2011). Aquestes experiències amb els pares adoptius poden generar un aferrament segur, experimentant millores més primerenques a nivell conductual més que representacional, malgrat s'ha demostrat el paper mediador que l'adversitat té en aquest (Román et al., 2012). Potser per això, els mateixos autors han trobat un cert grau d'heterogeneïtat en els models de representació de l'aferrament (MFI) tant en adoptats com en nens institucionalitzats (Román et al., 2012).

Observant les evidències dels resultats d'algunes de les investigacions més recents, en el següent capítol s'aprofundeix en la qüestió de l'adopció i en la relació que ja s'anota en línies anteriors, relatives a la connexió entre aferrament i aferrament adult, així com la influència d'aquesta en la construcció de la identitat en l'adoptat.

4.6 Aferrament, Aferrament adult i construcció de la identitat en l'adoptat

Les investigacions en el camp de l'adopció es van iniciar entre els anys 50 i 60, i en l'actualitat, els resultats d'aquestes expressen que l'adopció varia en funció del país i en funció de la família adoptiva que la realitza (Palacios i Brodzinsky, 2005). És a dir, segons els autors, les diferents variables que intervenen en l'adopció com les característiques del procés (nacional/ internacional, oberta/tancada, infants que provenen de centres d'acollida o d'orfenats), la presència o absència d'històries prèvies de patiment de l'infant (maltractament, dificultats cognitives o problemes mèdics), variables culturals, socials o educatives, fan que la comunicació i la formació de vincles dins de la família esdevinguin fenòmens singulars.

A més del que s'ha argumentat fins ara, hi ha altres variables importants que semblen estar implicades en el procés constructiu de la identitat de l'adoptat, com l'adaptació a l'adopció. Aquest procés adaptatiu és inacabat, és a dir, és dona al llarg de l'existència de la persona i per a que aquest es doni de forma coherent i adaptativa cal parar especial atenció a l'establiment de la relació d'aferrament (Freixa i Negre, 2010; Negre, 2011; Negre et al., 2007). Doncs com diuen Feeney, Passmore i Peterson (2007), els estils d'aferrament podrien mediar els efectes de la condició d'adoptat. I, segons aquests autors aquests estan influïts de manera més notable per la percepció dels adoptats de les actituds parentals dels pares adoptius que no pas per la condició d'adoptat.

Entre les variables que cal tenir presents en l'estudi de la identitat en l'adopció destaquen aspectes com la qualitat percebuda de la comunicació amb la família adoptiva i la visió social de l'adoptat que poden influir negativament en la creació de l'aferrament i en la construcció de la identitat, tal i com s'ha exposat en el punt 4.2 d'aquesta tesi. És per aquest fet que hi ha molts estudis que han centrat l'atenció en la comunicació sobre l'adopció dins de la família com a variable que intervé en l'adaptació del nen/a a la seva condició d'adoptat. Un autor pioner en la recerca en adopció com David Kirk (1964), després d'estudiar meticulosament entre altres qüestions, l'evolució de les diferents generacions de famílies adoptives, subratlla la influència de la societat en aquestes. Aquesta influència transcendeix a les actituds, als valors, i als comportaments dels pares, que al seu torn entren en joc en les relacions amb els seus fills. Hodges et al. (2005), afirmen que la identitat de la

persona s'estableix a partir de la transmissió de valors familiars, creences, secrets, etc., en definitiva d'estils de vida, que defineixen també el lloc que ocupa l'individu en la família.

Com ja s'ha comentat en l'apartat 4.2 d'aquesta tesi, una comunicació oberta de l'adopció, que permeti parlar dels dubtes dels orígens, de les diferències i de les similituds entre els pares i el fill/a adoptat (Berástegui i Gómez, 2007; Dalen i Saetersdal, 1992; Grotevant i McRoy, 1998; Kirk, 1964, 1981, 1984; McRoy, Zurcher, Lauderdale i Anderson, 1982; Raynor, 1980; Sachdev, 1989; Saetersdal i Dalen, 1999; Tizard i Phoenix, 1989), contribueix tant a la construcció d'una relació més segura entre pares i fills (aferrament), com a la construcció d'un significat conjunt de l'adopció que inclou la identificació amb la família adoptiva. Per tant, el que podríem anomenar com un bon clima familiar adoptiu, permet un desenvolupament òptim de la identitat de l'adoptat, doncs aquest no només promou la comprensió de l'adoptat, sinó també el sentiment de pertinença a la família. De la mateixa manera, segons Schoenmaker, Juffer, Van Ijzendoorn, Linting, Van der Voort i Bakermans-Kranenburg, (2015) i Grant-Marsney, Grotevant i Sayer (2015), la proximitat amb els pares adoptius i la sensibilitat maternal en la infància primerenca i en etapes pre-escolars prediu un MFI més segur en l'edat adulta, confirmant així la rellevància que la sensibilitat parental té en el desenvolupament humà, sobretot dels adoptats.

En referència a la visió social de l'adoptat, Beauchesne (1999), destaca que no són les dificultats donades en l'aferrament i la presència de traumes infantils les que causen dificultats en la construcció social de la identitat de la persona adoptada, sinó més aviat la percepció social de la família biològica com a ideal cultural en les societats occidentals. En la mateixa línia, també s'ha estudiat que el significat de l'adopció és socialment construït (Leon, 2002; Miall, 1996) i que la manera en què la triada, adoptat, adoptant i societat s'ajusten al fenomen de l'adopció, es pot entendre només en el context històric i cultural específic en el que hi té lloc (Palacios i Brodzinsky, 2005).

La cultura és el conjunt de totes les formes, els models o els patrons, explícits o implícits, a través dels quals una societat regula el comportament de les persones que la formen. Per tant, la societat i l'individu adoptat estableixen una relació en la que es co-construeix el significat del ser adoptat. En aquest sentit, un sistema d'adopció tancat, que implica un secretisme i una separació de la mare biològica, influeix en el

sentit de la identitat de l'adoptat i en l'aferrament amb els pares adoptius (Lifton, 1994). I, al seu torn, els problemes de l'aferrament estan relacionats amb com es construeix la relació de confiança en un mateix i en els altres (Kirk, 1964), per tant, en la pròpia identitat.

Arribats a l'etapa adulta aquestes relacions d'aferrament es donen amb les parelles, amb les que s'estableix un grau d'intimitat que va més enllà de les relacions romàntiques de l'adolescència i que implica reciprocitat. De fet, segons Heffernan et al. (2012), els aspectes que defineixen l'aferrament es cerquen en l'adult de forma més probable en aquelles relacions no-esporàdiques. En els adults adoptats la reciprocitat suposa tenir prou confiança per poder transmetre a la parella la condició d'adoptat/da, un dels elements que conforma el sí mateix d'aquestes persones (Brodzinsky et al., 2011).

Les relacions d'intimitat són processos d'interacció fonamentals en el desenvolupament psicosocial dels adolescents i joves, que té implicacions importants en el benestar i l'ajust psicològic (Collins, 2003; Crouter i Booth, 2006). A més, si aquestes són bones, esdevenen una font de suport emocional, social, instrumental o d'oci que contribueix de manera rellevant a la construcció de la identitat i la competència social, segons Collins et al. (2009).

En aquest sentit, en la població general, segons Brodzinsky, Schechter i Marantz (2011), al parlar d'intimitat com a constructe que s'elabora en l'etapa adulta, exposen: “les dones acostumen a considerar que la identitat va estretament lligada a la intimitat; es defineixen majoritàriament per la seva capacitat per establir i mantenir relacions estretes i duradores” (p. 170). En la investigació de Nilson (2001), les persones adoptades tenien relacions d'intimitat significativament més llargues que les no adoptades, independentment del sexe. Aquest autor conclou en el seu estudi, que existeixen diferències significatives en l'estil d'aferrament entre dones adoptades i no adoptades: les adoptades presenten un major percentatge d'aferrament insegur que les no adoptades. Aquests resultats aporten informació relativa a l'aferrament adult en els adoptats que cal tenir present a l'hora d'estudiar aquest fenomen.

Segons Dallos (2006), el relacionar-se amb una persona posa en joc el MFI que permet posicionar-se d'alguna manera vers ella. Aquest posicionament respecte aquesta varia en funció de la persona i del context. Aquesta diferència existent entre la relació amb la figura materna i la figura paterna és el que l'autor va denominar com

Aferrament Multimodal. Aquest aspecte ja havia estat detectat per Bowlby (1984) i Ainsworth (1989) en els seus estudis, en els que es destacava la possibilitat de construir relacions d'aferrament amb diverses figures, malgrat aquestes són jerarquitzades. Les relacions que hom estableix amb el pare i amb la mare són diferents i específiques, perquè hi intervenen els estils d'aferrament que els referents han madurat al llarg de la seva vida en relació amb les seves pròpies figures d'aferrament. L'estil d'aferrament, per tant, no és unidireccional sinó que pren una forma circular, de manera que entren en joc els estils d'aferrament dels propis pares. És a dir, el vincle que creen els pares amb el nen/a, depèn també del tipus de relació que aquests van generar amb els seus pares, en el passat i que han anat creant amb altres significatius, inclòs en la relació de parella. Aquests estils relacionals influeixen així, en el nou vincle que es crea amb el nen/a, que aprèn quins comportaments i reaccions segueixen a les seves actuacions (plor, riure, por, etc.). Per tant, el vincle que construeix una dona adoptada amb la seva parella i amb el seu fill/a esdevindria el reflex del seu MFI.

L'aferrament diferencial amb el pare i amb la mare és estudiat en diverses recerques, destacant la seva rellevància per les repercussions d'aquests en la qualitat afectiva de les relacions amb els pares (Fox, Kimmerly i Schafer, 1991) i amb els iguals (Bucx i SeiffgeKrenke, 2010; Doyle et al., 2009; Ducharme, Doyle i Markiewicz, 2002; Martínez et al., 2014; Scharf i Mayselless, 2008). El metaanàlisi de Fox et al. (1991) suggereix l'existència d'una correlació significativa entre l'aferrament segur amb la mare i amb el pare en un 70% dels casos, deixant en evidència que el 30% restant pot presentar un aferrament diferencial (segur amb un dels dos i insegur amb l'altre).

La influència de l'aferrament de l'adult en el del nen es basa en que les representacions mentals d'aferrament en l'adult (IWM) es reflexen en el comportament parental. Els factors genètics no són suficients per explicar aquesta transmissió (Dozier, Stovall, Albus i Bates, 2001) i la influència de l'aferrament de l'adult en l'aferrament infantil s'ha constatat tant en pares biològics (Waters, Merrick, Treboux, Crowell i Albersheim, 2000; Van IJzendoorn, 1995; Vaughn et al., 2007) com en pares adoptius (Steele, Henderson et al., 2007; Steele, Hodges, Kaniuk i Steele, 2010; Verissimo i Salvaterra, 2006) i acollidors (Ackerman i Dozier, 2005; Dozier et al, 2001).

Però, la influència de la transmissió de l'estil d'aferrament pot ser que no sigui exclusivament unidireccional (de pares a fills), sinó bidireccional segons Palacios, Román, Moreno i León (2009). Aquests autors van trobar en un estudi comparatiu entre pares adoptius i un grup control que la seguretat en l'aferrament dels pares adoptius era moderadament inferior que en el del grup control. I, en el cas del grup adoptiu es relacionava amb les característiques dels seus fills. Per tant, el desenvolupament emocional dels nens influeix el sistema de representació mental de l'aferrament amb els pares.

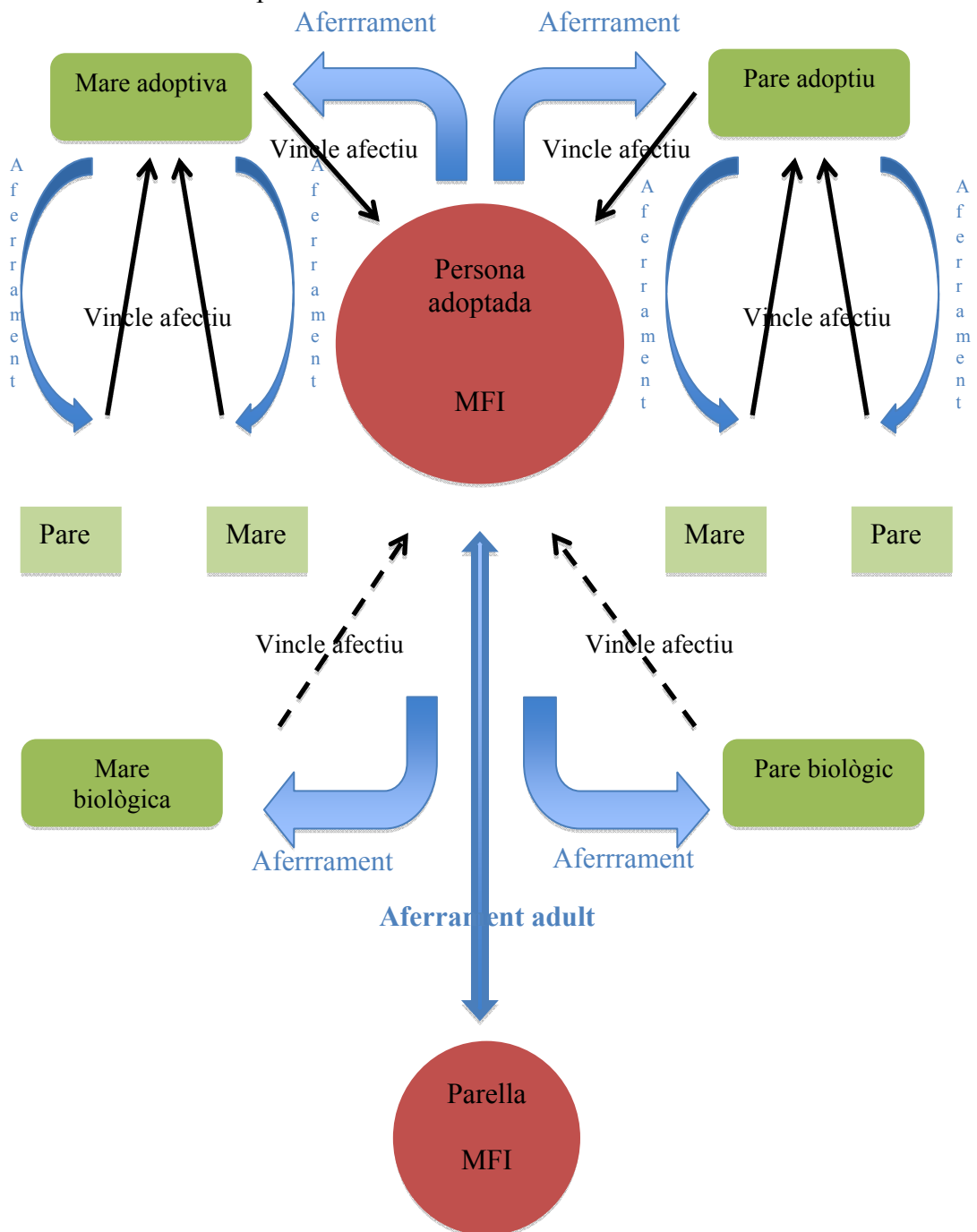

Figura 2. Diagrama de les influències entre els diferents aferraments dins de la família

Com s'observa en la Figura 2, totes les persones implicades en la relació familiar porten al vincle amb el fill/a aquell aferrament que han construït prèviament en la relació amb els seus propis pares i parelles. Es pot observar com la persona adoptada construeix un aferrament amb la figura materna, un de diferent amb la figura paterna i un altre amb la parella. A la vegada, s'inclouen en la figura els pares biològics, el vincle que creen i que queda trencat i l'aferrament que s'hagi pogut establir en aquells casos en que s'hagi viscut un temps abans de donar al fill/a en adopció. Fins i tot, encara que no s'hagi conviscut amb ells, l'adoptat construeix una relació amb aquestes figures, fruit de la seva vivència i de les informacions que disposi relatives als seus progenitors. En termes de la Teoria Dialògica del Si mateix (Hermans i Kempen, 1993) esdevindrien veus o posicions relacionals amb aquests, que conformen la identitat. Cal tenir presents també aquests vincles, doncs permet constatar l'existència d'una història prèvia de l'adoptat. A més, malgrat el procés de l'adopció al nostre país, fins al moment, és de caràcter exclusivament tancat, és a dir, existeix una manca de coneixement i relació entre la família biològica i l'adoptiva, es podrien donar les circumstàncies específiques de contacte entre ambdues parts que permetés generar un aferrament de l'adoptat/da vers alguna de les figures biològiques.

Caldria doncs, investigar més en profunditat els diversos aferraments construïts, avaluant l'estil d'aferrament adult de les persones adoptades per tal de comprendre millor els processos relacionals que tenen lloc en aquesta etapa, en la qual la persona acostuma a formar la seva pròpia família (Erikson, 1980).

És per això que l'interès d'aquesta recerca s'estén vers les relacions que les dones adultes adoptades puguin generar amb els seus fills biològics. Com es construeix aquest vincle, de quin tipus és i quina influència té l'aferrament que elles han tingut amb els seus pares adoptius i amb la seva parella. Aquests seran aspectes rellevants, que tanquen el cercle descrit en la Figura 2. Segons Negre et al. (2007), Freixa i Negre (2010) i Negre (2011), el vincle entre pares i filla adoptada es consolida quan aquesta viu la pròpia maternitat. Per tant, caldrà veure com són les vivències d'aquests vincles i com aquests influeixen en la construcció dels vincles afectius amb els seus fills. De tal manera es podrà obtenir una visió de la construcció de la identitat a partir dels posicionaments com a filla, parella i mare, que estan íntimament relacionats amb els tipus d'aferrament creats amb les figures paternes i amb la parella.

Com hem vist, per Brottveit (1999), Saetersdal i Dalen (1999) i Beauchesne (1999), així com pel constructivisme relacional (Botella et al., 2004), la formació de la identitat està estretament vinculada amb les relacions que estableix l'individu amb els altres. En aquest sentit Negre et al. (2007), Freixa i Negre (2010) i Negre (2011) comenten que l'estudi de la vivència de la conjugalitat i la parentalitat de dones adultes adoptades, implica aprofundir en temes de identitat associats al sentiment de pertinença a la família, plantejar les relacions de parella així com l'elecció d'aquesta i reflexionar sobre la modificació de les relacions conjugals després del naixement d'un fill, entre d'altres.

En definitiva, si el present estudi es vol apropar a la construcció de la identitat en dones adoptades i al paper que hi juga l'aferrament, cal endinsar-se en la comprensió de les relacions d'aquestes dones i dels significats que d'aquests vincles se n'han derivat per a la persona en general, i més concretament, pels posicionaments relacionals com a filla, parella i mare, objectius d'aquest estudi. Aquests significats relacionals es posen de manifest en les narratives del sí mateix (Hermans i Hermans-Jansen, 1995). La recerca es centra en aquests posicionaments de les dones adoptades perquè són els que tenen a veure respectivament amb la construcció de l'aferrament, de l'aferrament adult i del vincle amb els propis fills, tenint present el que s'ha explicat en la Figura 2, relativa a la influència dels estils d'aferrament en la relació amb els fills, sense oblidar la idea del sí mateix com una multiplicitat de veus (Hermans i Dimaggio, 2004), exposat en l'apartat 4.1 d'aquesta tesi.

4.7 Implicacions de la teoria de l'aferrament per a la intervenció psicoterapèutica en adoptats

Si es té en compte tot el que s'ha comentat fins al moment sobre l'aferrament, l'aferrament adult i la seva relació tant amb la identitat com amb l'ajust i el benestar de les persones, i es valora el pes que les separacions primerenques tenen en la creació de l'aferrament, el camp de l'adopció es consolida com un àmbit d'estudi específic que cal contemplar en tota la seva magnitud. Si es vol tendir a una normalitat, la manera no és la de negar la realitat, sinó la d'observar-la, descriure-la i estudiar-la per tal de poder destacar allò en el que cal treballar per afavorir una millora en el benestar psicològic que en definitiva aportí qualitat de vida a la persona. Ja hem pogut veure que la qualitat de la comunicació en la família adoptiva, la transmissió de valors, la

sinceritat en la comunicació dels orígens, entre d'altres aspectes són ingredients importants a l'hora de construir una identitat sòlida de l'adoptat. També s'ha exposat la importància de generar uns vincles entre pares adoptius i fills adoptats, i fins i tot entre adoptats adults i les seves parelles per tal de donar lloc a experiències relacionals correctives que promoguin la seguretat en la persona adoptada. En aquesta direcció parla Mahoney (1991), quan defineix com a psicoteràpia l'espai en el que el terapeuta treballa amb el client per a generar un vincle o aliança terapèutica que sigui segur, estable i afectuós en el qual i des del qual el client pot explorar, com si es tractés de l'aferrament, formes d'experimentar el món, les seves relacions i a sí mateix, emprades en el passat o bé en el present, o bé formes que són possibles.

Per tal de fomentar un aferrament segur caldria treballar en tres grans direccions:

La primera seria la de conscienciar als pares adoptius de la necessitat de generar vincles amb els seus fills que tendeixin vers la seguretat. Per a fer-ho, caldria fomentar l'empatia i la comprensió en totes aquelles persones que vulguin esdevenir mares o pares adoptius, de les característiques especials que implica el ser adoptat/da. La separació primerenca, la vivència d'experiències traumàtiques precoces, el trencament de les relacions d'aferrament o la no generació d'aquestes promouen un terreny pantanós, una vulnerabilitat en la vida emocional de la persona adoptada. Des del constructivisme relacional, així com des de perspectives sistèmiques i integradores es contemplan aquestes situacions que han pogut generar malestar, com a dinàmiques, i per tant susceptibles de millora, sempre i quan es dirigeixin els esforços vers a objectius ben delimitats. Entre ells hi hauria d'haver els elements bàsics de les conductes que promouen l'aferrament segur, com la disponibilitat de l'adult, la receptivitat, la calidesa i la coherència. I també la identificació per part d'aquests adults disposats, de les reaccions insegures de l'infant com a conductes apreses d'experiències prèvies desagradables i no com a característiques exclusives del caràcter d'aquest o de una suposada mala educació. Les conductes de seguretat de l'adult no només s'han de donar en la forma física de proximitat i contacte, sinó també en la forma emocional a través d'una bona comunicació que inclogui la sinceritat sobretot davant situacions difícils i l'afectuositat. També és important subratllar als pares la importància del passat de l'infant en la seva identitat. Aquest no es pot esborrar i per tant, s'ha d'incloure en la construcció de la seva història i són els pares els que han de contribuir a que sigui així, resolent dubtes, i proporcionant, amb el temps, una comprensió de la situació viscuda. En definitiva ajudant-los a respondre

al perquè de l'adopció. Per això s'ha d'estar atent a les incògnites que es planteja el nen/a, no esperar a que pregunti sinó proporcionar informació d'acord amb l'edat madurativa, avançant-se a aquestes necessitats. Només així el nen/a pot sentir que l'adult és una base segura des de la qual pot explorar no només el seu entorn immediat, sinó la seva història prèvia.

La segona de les direccions faria referència al treball amb les parelles, relacions d'intimitat en les que es genera l'aferrament adult. Conscienciar a les parelles de persones adoptades que presenten dificultats relacionals, de la importància de les experiències relacionals prèvies i en especial de les relacions d'aferrament amb els pares adoptius. Això permet una major comprensió de les conductes d'aferrament que tenen lloc en les relacions d'intimitat i poder reaccionar com a figures significatives per a l'altre de manera més constructiva. També és important el poder intervenir amb la parella perquè aquesta s'adoni de quin és el propi estil relacional, per tal d'afavorir un aferrament adult segur, que millori el benestar de la relació. Això vol dir, estar disponible per l'altre, satisfer les seves necessitats i respondre de forma coherent a les seves demandes. Aquest benestar no només permetrà una qualitat de vida en parella, sinó també un creixement mutu com a persones més estables, amb més autoestima i que s'aventuren a explorar el món que els envolta en la resta de relacions de l'etapa adulta (laborals, d'amistat, etc.). Realitzar aquest procés vol dir co-construir la pròpia identitat.

La tercera i última gran direcció de la intervenció psicoterapèutica amb adoptats seria la de conscienciar al propi adoptat/da que acudeix a teràpia per dificultats relacionals o bé conflictes de identitat, de l'estil d'aferrament establert amb els pares adoptius i en el cas de l'adoptat adult amb la parella o parelles que hagi tingut, amb la finalitat de construir-se vers el pol de la seguretat a través de conductes d'aferrament més estables i coherents. Cal recordar també que és en el context de la teràpia que es poden assajar relacions diferents, significats diferents i per tant narratives diferents. Tal i com diuen White i Epston (1993, p. 31):

... quan algú acudeix a teràpia, un resultat acceptable per a ell podria ser la identificació o generació de relats alternatius que li permetin representar nous significats, aportant amb ells possibilitats més desitjables, nous significats, que les persones experimentaran com més útils, satisfactoris i amb final obert.

També cal tenir en compte per a la intervenció, l'aspecte social de l'adoptat, és a dir, els entorns com l'escola, l'institut i la societat en general, per promoure el

coneixement de la situació i les necessitats específiques que pot tenir, donades les seves circumstàncies. Així, de la mateixa manera que eduquem en la diversitat racial, també es pot educar en la diversitat familiar i, tant els referents (mestres, monitors, etc.), com els iguals (amics i companys) podrien tractar amb més normalitat les situacions que es deriven d'aquestes diferències, contribuint així a una millor acceptació de la condició d'adoptat per part de la persona i de la societat. D'aquesta manera s'incideix en el procés de construcció social del significat de l'adopció, que fins al moment ha estat tintat de tabús i prejudicis amb els que els adults adoptats d'avui en dia han hagut de batallar per tal de construir-se una identitat ferma.

Pel que fa als professionals que atenen a persones adoptades i als seus familiars, és necessari que tal i com s'ha subratllat, siguin coneixedors de la idiosincràsia de l'adopció, per tal de poder atendre de forma correcta i acurada tant els neguits com les necessitats de l'individu i als familiars, o altres professionals. No es tracta doncs de patologitzar l'adopció o l'adoptat/da, ans al contrari, de donar a conèixer aquesta circumstància i les seves implicacions per a incloure'l en la societat com un més, doncs com més conegut és un aspecte menys creences falses es generen i més normalitzat està.

Com la resta de les persones, un adoptat pot o no necessitar d'una intervenció psicoterapèutica, i en cas que així sigui és important conèixer les seves peculiaritats. És a dir, és una característica que l'identifica, no un problema a resoldre. Només pot esdevenir-ne un si aquesta diferència és viscuda amb malestar. I, aquest malestar és fruit de la no integració d'aquesta característica en la construcció de la identitat com a persona.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

SEGONA PART: Estudi Empíric

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

5. OBJECTIUS

5.1 Objectius generals   5.2 Objectius específics

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

5. Objectius de la tesi

La present investigació parteix d'una perspectiva Constructivista Relacional, des de la qual s'entén la identitat com un procés de construcció narrativa. Les narracions són processos discursius que sorgeixen majoritàriament en les relacions amb els altres i que l'individu ha creat arrel de l'experiència. Neimeyer (2004, p. 53- 54) defineix les narratives de identitat emfatitzant la funció que tenen com a organitzadores del sí mateix:

Tècnicament, la narrativa de identitat s'ha definit com una estructura cognitivo-afectiva-conductual abastadora, que organitza les "micro-narratives" quotidianes en una "macro-narrativa" que consolida la comprensió de nosaltres mateixos, estableix la nostra jerarquia d'emocions i fites, i guia la nostra actuació en l'escenari del món social.

De la mateixa manera, el MFI actua com una macro-narrativa, doncs organitza el sí mateix a través d'un model mental cognitiu i afectiu que genera una actuació amb un mateix i amb els altres. Per tant, quan s'explora una narrativa, es pot arribar a estudiar el MFI d'una persona. Per a que això sigui així, cal poder identificar aquells pensaments, emocions i conductes relacionats amb la descripció qualitativa de les relacions rellevants per la persona, que vagi en la línia de respondre "Què puc esperar dels altres?". Per tant, podríem dir que preguntar a les dones de la mostra per les seves relacions amb la parella i amb la figura materna permet donar lloc a macro-narratives en les que es pot observar el MFI de la persona i fins i tot els canvis que s'hagin experimentat en aquest. El MFI és un dels elements que constitueixen la identitat de les persones. Aquesta es troba constantment en un procés de reconstrucció. Per tot això, aquesta recerca persegueix una sèrie d'objectius que es detallen a continuació.

5.1 Objectius generals:

1. Conèixer com es vivència el procés de construcció de la identitat en dones adoptades. Intentar entendre com ha estat aquest procés tenint en compte la característica específica del fet de ser adoptades, ja que aquesta conforma una diferència que ha de ser integrada en el procés de construcció de la identitat.
2. Conèixer quina relació existeix entre l'aferrament, l'aferrament adult i la construcció de la identitat en dones adoptades. Aquest és l'objectiu principal d'aquesta investigació que intenta explorar el camí que les dones adoptades han anat conformant per tal d'arribar a l'etapa adulta, a formar una família i a

esdevenir mares. Rastrear els canvis que han anat construint en la pròpia identitat i entendre quina influència ha tingut la condició d'adoptada en les seves relacions amb els altres, sobretot amb les persones més significatives pel que fa a l'aferrament (pares i parella).

5.2 Objectius específics

Es detallen a continuació els objectius específics que es persegueixen:

- a. Conèixer quina és la vivència de l'aferrament adult en dones adoptades.
- b. Conèixer quin és l'estil d'aferrament adult que presenten les dones adoptades.
- c. Conèixer quina és la vivència de la relació amb els seus fills biològics, essent filles adoptives.
- d. Conèixer quina és la vivència de la relació amb les seves mares adoptives.
- e. Conèixer quina és la vivència de la relació amb els seus pares adoptius.
- f. Conèixer quin és l'estil d'aferrament (amb els pares adoptius) de les dones de la mostra.
- g. Avaluar l'autoestima de les dones adoptades de la mostra.
- h. Mesurar el grau de identificació amb cadascun dels posicionaments del sí mateix de les dones de la mostra.

En definitiva, la fita de la recerca és la de respondre aquestes incògnites i així conèixer quins significats atribueix una persona adoptada a l'hora de definir-se a sí mateixa a través de les seves relacions, com també quines vivències han promogut el desenvolupament del sí mateix vers una direcció més o menys adaptativa. Potser es podrien esperar uns patrons bàsics de relació amb tendència a la inseguretat (aferrament ansiós), sobretot en adopcions tardanes, si es segueixen els treballs de Bowlby (1969/1998) o amb posterioritat, els de la seva alumna Ainsworth (Ainsworth, Blehar, Waters i Wall, 1978) o d'altres posteriors (Barcons et al., 2014; Paperny, 2004; Rygaard, 2008; Van Ijzendoorn i Juffer, 2006). Per contra, des d'una perspectiva constructivista, i com ja s'ha comentat en l'apartat de l'epistemologia de la recerca, l'ésser humà està en constant procés de construcció del sí mateix i del món que l'envolta (Botella i Feixas, 1998) i per tant, podria modular-se i/o reconstruir-se el patró de relació a través d'experiències relacionals positives (relació establerta amb els pares adoptius o amb la parella) que permetin que l'aferrament tendeixi

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

progressivament vers el pol de la seguretat (Dallos, 2006) i concretament en adoptats (Barone i Lionetti, 2011; Beijersbergen et al., 2012; Grant-Marsney et al., 2015; Pace i Zavattini, 2011; Pace, Zavattini i D'Alessio, 2012; Román i Palacios, 2011).

Per això, es pretén posar atenció al posicionament de la persona al llarg del temps i a través de les seves narratives, per arribar a comprendre aquest procés en constant reconstrucció que és la identitat.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

6. METODOLOGIA

6.1 Mètode

6.2 Participants

6.3 Material

6.4 Procediment

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

6. Metodologia

En aquest capítol s'explica la metodologia de la que parteix la investigació: mitjans teòrics, conceptuals i tècnics a partir dels quals es planteja accedir al coneixement dels objectius plantejats en el capítol 5. Per això, s'exposa a continuació, el plantejament metodològicament plural que segueix, donat el disseny específic d'aquesta i els diferents mètodes emprats. Es seguirà amb la descripció de la mostra, dels materials utilitzats per accedir a la informació i finalment dels procediments realitzats per a dur a terme la recollida i l'anàlisi de les dades.

La present investigació és eminentment qualitativa, basada en una epistemologia i opció ontològica constructivista, la qual es recolza en un model dialèctic, és a dir, aquell que accepta que el coneixement és el resultat d'un diàleg entre el subjecte i l'objecte d'estudi, i estructural, perquè suposa un alt nivell de complexitat sistèmica produïda pel conjunt de variables bio-psico-socials que el constitueixen. Aquesta és una investigació centrada en processos, concretament en els processos relacionals que les dones adoptades de la mostra han viscut amb les figures de referència (aferrament), amb les parelles (aferrament adult) i amb els seus fills, entre d'altres, i que han donat lloc a la construcció del sí mateix.

Històricament, la metodologia qualitativa emprada per primera vegada en el camp de la psicologia per Wilhelm Wundt, no ha començat a gaudir d'acceptació i de reconeixement fins que no s'han donat a conèixer específicament els mètodes utilitzats per a aquest tipus de recerca (Wertz, Charmaz, McMullen, Josselson, Anderson i McSpadden, 2011). Aquest canvi no ha tingut lloc fins a finals del s.XX, amb l'aparició de mètodes qualitatius sistematitzats. Malgrat això, l'ús de la metodologia qualitativa en investigació ja era present en les ciències socials des de finals del segle XIX, i concretament en l'àmbit de la psicologia, es coneixen treballs de recerca no-clínic d'autors com Winhelm Wundt, Alfred Benet, John Watson, Wilhelm Stern, Jean Piaget, entre d'altres (veure Giorgi, 2009, per una revisió), en els que s'utilitzava el mètode de l'anàlisi descriptiu com a mètode considerat metodològicament qualitatiu. Wertz (1983, 1987a, 1987b, 1993, 2001) també documenta procediments qualitativament analítics en les recerques de tradicions psicoanalítiques, humanístiques i existencials. La influència de la recerca qualitativa en la psicologia social ha estat rellevant, si es té en compte la presència del gran nombre de treballs d'investigació documentats (veure Marecek, Fine i Kidder, 1997,

per a una revisió) emmarcats dins d'aquesta metodologia i d'aquells que mostren una ambivalència al no identificar-se com a tals, però al fer ús de mètodes qualitatius per aconseguir els objectius plantejats. Entre ells, Sigmund Freud, William James, Abraham Maslow i Lawrence Kohlberg (Wertz et al., 2011).

L'ús detallat i sistemàtic de mètodes qualitatius en la recerca en psicologia va esdevenir de mans de la sociologia, ciència que havia avançat molt més en la investigació qualitativa, malgrat la predominància de la metodologia quantitativa, la qual havia marginat la qualitativa per l'escepticisme que els investigadors d'aquesta branca mostraven vers la validesa de les dades obtingudes amb aquesta (Wertz et al., 2011; Denzin i Lincoln, 2003a, 2003b). L'aparició de mètodes qualitatius sistematitzats com el de la Grounded Theory (Glasser i Strauss, 1967) va aportar legitimitat a la recerca qualitativa i a la seva capacitat per a generar nova teoria i per a democratitzar-ne la seva construcció. De fet, l'aparició del mètode amb la publicació del llibre *The discovery of Grounded Theory* (Glasser i Strauss, 1967) va generar el que es va denominar com a “revolució qualitativa” (Denzin i Lincoln, 1994, p. 9), la qual va anar creixent durant l'última dècada del segle XX, per acabar emergint amb força en totes les ciències socials i professions (Charmaz, 2000, 2006). En les ciències socials és freqüent l'ús de la metodologia qualitativa doncs l'interès és sovint més centrat en el “com” i en el “per què”, més que no pas en el “què” i en el “quant”. I és que com diu Strauss (1991, p. 4), “l'anàlisi qualitativa és quelcom més que simplement útil; en molts casos és indispensable”. Aquesta aproximació permet accedir a un coneixement diferent al que s'apropa la metodologia quantitativa i que aporta dades que fan referència als processos.

Rennie i Toukmanian (1992) destaquen dues vies a l'hora de dur a terme una investigació de processos: la investigació paradigmàtica i la investigació narrativa. La primera més coherent amb la cosmovisió moderna, pròpia dels paradigmes positivistes i post-positivistes, parteix de la idea que la realitat és quelcom “real”, objectiu, que es pot conèixer, a la que es pot accedir de manera objectiva i que acostuma a seguir una lògica-científica, que permet la verificació o falsificació de les hipòtesis a través d'una metodologia experimental i amb ella establir lleis generals. Per contra, la investigació narrativa parteix d'una cosmovisió post-moderna pròpia del paradigma constructivista (Botella, 1995; Caro, 1993), és a dir, d'un relativisme. Essent així, es preocupa de les particularitats de l'experiència co-construïda, és inductiva i utilitza una metodologia basada en l'hermenèutica i l'ús de mètodes

qualitatius heretats de la sociologia (p.e., el mètode de la Grounded Theory), l'antropologia (p.e., l'anàlisi conversacional), la psicologia social (p.e., l'anàlisi d'escenaris interpersonals), i inclòs de la literatura (p.e., anàlisi del discurs, i anàlisi de narratives) (Wertz et al., 2011).

La recerca qualitativa acostuma a emfatitzar els contextos situacionals i estructurals, en contrast amb la quantitativa, la qual és multivariada però sovint cedeix a l'interès pel context. En paraules de Denzin i Lincoln (2003a): “La investigació qualitativa és una activitat contextualitzada que posiciona a l'observador en el món. Consisteix en un conjunt de pràctiques interpretatives i materials que fan que el món es faci visible. Aquestes pràctiques transformen el món. El transformen en un conjunt de representacions, incloent notes de camp, entrevistes, converses, fotografies, gravacions i apunts reflexius. En aquest sentit, la investigació qualitativa implica una aproximació interpretativa i naturalista al món. Això significa que els investigadors qualitatius estudien les coses en els seus contextos naturals, procurant donar sentit o interpretar els fenòmens en funció dels significats que la gent els hi dona.” (p. 4)

Diferents disciplines han prioritzat l'ús d'un material per sobre d'un altre, com és el cas de les ciències socials, en camps com la història, la psicologia i l'educació, entre altres. Aquestes han fet ús de notes de camp, entrevistes, gravacions de veu o d'imatges, memòries, cartes oficials o personals, dietaris, diaris, fotografies, pintures o dibuixos..., entre d'altres. Per tant, la diversitat de material proporciona dades indispensables per a la recerca social. En el cas de la recerca en psicologia clínica, l'anàlisi de dades obtingudes per l'observació de la informació no verbal i verbal del pacient o client, així com pel seu comportament, ha estat l'eina principal per a treure conclusions en les entrevistes psicoterapèutiques (Wertz et al., 2011).

Per altra banda, en la vida quotidiana resulta inevitable que els individus realitzem algun tipus d'anàlisi qualitativa, i aquesta vehiculitza els judicis, les decisions, i les accions que es duen a terme (Wertz et al., 2011). En canvi, s'ha equiparat el “bon investigador” a aquell que emprava metodologia quantitativa, doncs aquesta s'ha esmerat en refinar-ne el seu ús per garantir un tractament de les dades escrupolós, cuidat i sistemàtic. És per això que la metodologia quantitativa va començar a ser més emprada en la recerca, fins al punt d'esdevenir hegemònica. Però recentment la metodologia qualitativa ha millorat en la formulació explícita de les dades, en la validesa i en la fiabilitat del tractament de les mateixes (Wertz et al., 2011). En aquest sentit, han sorgit moltes metodologies com l'anàlisi conversacional,

l'anàlisi de xarxes qualitatives, l'anàlisi biogràfic, l'anàlisi sociolingüístic, l'anàlisi dramaturgic o social o l'anàlisi textual.

La metodologia quantitativa es basa en la validesa, la confiabilitat i la mostra: la validesa per a poder observar, mesurar i fer apreciacions sobre la realitat, la confiabilitat de que les dades són estables, segures, congruents, i per tant es poden replicar, i la mostra com a representant de l'univers d'estudi. Per contra, la metodologia qualitativa és centra més en descriure els processos com a fenòmens d'estudi i per tant té més sentit parlar de l'autenticitat d'aquests que d'una validesa (Álvarez-Gayou, 2003). Doncs fer referència a la validesa en una investigació qualitativa és segons Álvarez-Gayou (2003), intentar acomplir amb aspectes propis del paradigma positivista. I el que persegueix la investigació qualitativa és que les persones puguin transmetre el que *realment* senten, pensen o perceben. Pel que fa a la confiabilitat, succeeix quelcom similar, segons el mateix autor: s'usa per reduir l'error de mesura en la investigació quantitativa, i per tant està mancat de sentit quan no es fan medicions, com en la recerca qualitativa. El que cerquen alguns autors en aquesta última, quan es tracta d'interpretar les dades, és que aquestes concordin, és a dir, que coincideixin, deixant, ara sí, de banda la previsibilitat i la uniformitat de les mateixes, característiques inscrites en la confiabilitat. No obstant, l'objectiu de la metodologia qualitativa no és la concordància, tot i que si es dona és un resultat valuós (Álvarez-Gayou, 2003). Per últim, la mostra en metodologia qualitativa no ha de representar la població a la qual pertany, sinó que els resultats són rellevants en sí mateixos, i per tant no s'espera poder-los extrapolar. Doncs la teoria explicativa que es dedueix de l'anàlisi qualitativa de la informació que la persona proporciona a l'investigador, es circumscriu en l'àmbit d'aquest subjecte d'estudi, i pren sentit en ell.

El debat entre la metodologia de la investigació qualitativa i quantitativa té una llarga tradició i s'ha donat des de perspectives diverses. Algunes han suggerit la impossibilitat de fer compatible ambdues metodologies per la distància que presenten els seus posicionaments epistemològics (veure p.e., Smith i Heshusius, 1986). D'altres han valorat la seva conveniència (Miles i Huberman, 1984). I, d'altres han exposat la diversitat de l'ús de la metodologia qualitativa des de perspectives més tendents a una visió positivista d'aquesta, fins a visions més postmodernes en les quals hi ha un cert grau d'escepticisme (Rennie, 1996).

Però, no es tracta de posicionar-se en l'ús d'una o altra, sinó en prendre consciència que ambdós són metodologies útils per a l'anàlisi de dades en la recerca

(Wertz et al., 2011). En aquest sentit Howard (1983) va ser el primer en parlar de “pluralisme metodològic” fent referència a l'ús de mètodes d'investigació qualitatiu i quantitatiu per aconseguir els objectius de la recerca. En la mateixa línia, Rennie i Toukmanian (1992) i Caro (1993) contempen la possibilitat d'integrar ambdós enfoc, malgrat és inevitable que la investigació es decanti vers un o altre estil. De fet, com diu Pacheco (2006), és possible l'ús simultani de metodologies qualitatives i quantitatives en la investigació de processos sempre i quan la metodologia estigui al servei del discurs metateòric de base. Aquest plantejament ha estat defensat per diversos autors, al·legant els beneficis que això pot aportar a la investigació (claredat i complementarietat de les dades), doncs és possible quedar-se amb els punts forts d'ambdues, sempre i quan aquests marcs referencials de la investigació quedin ben delimitats. Això és, que segueixin una coherència epistemològica (Morse, 1998; Maione i Chenail, 1999; McLeod, 2001; Álvarez-Gayou, 2003).

I, cada vegada és més present aquesta complementació entre metodologies entre la comunitat científica internacional (Goss i Mearns, 1997a, b; Greenberg, Elliot i Lietaer, 1994; Howard, 1983; McLeod, 2001). N'és un exemple la discussió metodològica que mantenen autors com Rennie (1996) i Arnkoff et al. (1996), que tot i defensar tradicions de la investigació diferents, coincideixen en assenyalar que el futur de la recerca segueix el camí del pluralisme metodològic. En aquest sentit, Denzin i Lincoln (2003a) defensen la idea que un investigador pot emprar tècniques i mètodes diversos si la seva aplicació contribueix a augmentar la comprensió de l'objecte d'estudi.

McLeod (2001) exposa que aquest plantejament metodològic contempla les avantatges i limitacions de cada mètode i per això proposa que uns compensin els altres. Segons l'autor, i de forma resumida, els problemes existents associats al pluralisme metodològic són els següents:

- Els mètodes quantitatius i qualitatiu presenten posicionaments epistemològics molt polaritzats que comporten metodologies que prioritzen mètodes que poden ser contradictoris.
- El paper de l'investigador i les habilitats d'aquest són radicalment diferents entre una i altra metodologia.
- La redacció de resultats d'una i d'altra metodologia presenta estils diferents.

No obstant, també planteja vies per resoldre aquestes dificultats. Segons ell, les estratègies fonamentals per dur a terme una investigació metodològicament plural són (McLeod, 2001):

1. Fer ús de mètodes qualitatis en fases inicials de l'estudi, per tal d'obtenir dades descriptives i identificar temes per a quantificar a posteriori.
2. Utilitzar les dades quantitatives per a fer una selecció de casos en els que aprofundir amb mètodes qualitatis.
3. Fer ús combinat de tècniques quantitatives i qualitatives per a investigacions de cas únic.
4. Afegir preguntes obertes a qüestionaris quantitatis.

En aquest sentit, la present investigació ha utilitzat l'estratègia enumerada en tercer lloc, però incorporant 14 casos més, per tal de poder fer també una lectura quantitativa de les dades, que complementen les aportades per l'anàlisi qualitativa.

En la investigació en psicologia no només és necessari investigar resultats sinó també estudiar els processos. Sobretot en casos com els que aquí es presenten, que tenen a veure amb l'aferrament adult com a procés implicat en la construcció de la identitat. No només cal contemplar la visió de l'investigador sobre el fenomen, sinó també la visió de l'investigat. Per això, l'aproximació metodològica d'aquesta investigació és eminentment qualitativa, tot i que admet eines quantitatives que complementen les dades qualitatives, a partir de la triangulació de les dades obtingudes a partir dels diversos instruments emprats (veure apartat Instruments d'aquest capítol). Això és possible per la coherència epistemològica que s'ha seguit, doncs les diferents dades contribueixen a la construcció dels significats atribuïts per les participants a la vivència de l'adopció i a la influència de l'aferrament adult en la construcció de la seva identitat com a dones adoptades, parelles, filles i mares.

Parlar de triangulació de dades és considerar que la multiplicitat de l'ús de diversos mètodes, materials, perspectives i observadors, i fins i tot de professionals de disciplines diferents (Triangulació Interdisciplinària, Janesick, 1998), afegix rigor, amplitud i profunditat a la investigació (Denzin i Lincoln, 1998).

L'avaluació dels criteris de bondat (*trustworthiness*) en investigació qualitativa parteix de la idea general de mesurar l'aplicabilitat de la recerca (com s'ha realitzat) més que de la seva capacitat de generalització (Lincoln i Guba, 1990). Els criteris de bondat en la investigació qualitativa han de contemplar els següents aspectes, segons Stiles (1993):

a. Descobrir la pròpia orientació; l'investigador ha de ser conscient i admetre les seves concepcions prèvies, els seus valors i la seva orientació, les expectatives respecte a l'estudi i el seu compromís teòric. De tal manera, el lector pot inferir el significat que l'investigador està aportant a les dades. En aquest sentit, la investigadora no és filla adoptiva, però durant el procés de la tesi doctoral ha esdevingut mare, la qual cosa ha generat una major empatia amb les participants. En el capítol de l'epistemologia de la recerca la doctorand ja ha exposat la orientació constructivista que segueix i per tant la idea que les diverses experiències facilitades per les participants són fruit de les diferents relacions viscudes. Les expectatives de resultats són fruit del procés de reflexió i plantejament de la recerca que es va dur a terme, i que passa pel prisma del context cultural a Espanya relatiu a l'adopció d'entre 30 i 40 anys enrere. En aquell moment l'adopció era un tabú i les dones entrevistades són filles d'aquell moment. Per això, essent així, el plantejament de que la identitat adoptiva fos quelcom difícil d'abordar fora de la família i també dins, plantejava esperar dificultats en la construcció de la identitat adoptiva. No obstant, és quelcom que s'ha procurat tenir present per no caure en l'error de tendir vers aquesta idea. També el fet de contrastar les dades amb un altre observador extern, que no ha conegut a les entrevistades, ha permès mantenir-se en la idea original del plantejament de la Grounded Theory (Glasser i Strauss, 1967).

b. Explicació del context cultural; segons l'autor, per ser acurat en la recerca cal explicitar els supòsits culturals implícits de l'investigador, per tal de que el lector prengui distància respecte les dades que obté la recerca i tornar-lo a orientar vers la perspectiva fenomenològica de la investigació. En aquest segon punt, la doctorand ha viscut un model de família tradicional, entesa com un sistema compost per una parella heterosexual amb un o més fills biològics, equivalent a l'estereotip tradicional. No obstant, també ha viscut la transició cultural d'aquest model familiar vers la diversitat existent en l'actualitat, i la visió externa en edat escolar d'experiències relacionals amb companys adoptats. Les transmissions dels valors vinculats a aquest aspecte d'aquell moment social, que correspon aproximadament al de la infància de les dones adoptades entrevistades en la present recerca, també és una influència cultural que ha contribuït a la construcció de la idea del fenomen de l'adopció de la doctorand. A nivell professional ha treballat i treballa amb famílies adoptives en un context

d'avaluació, orientació i tractament psicoterapèutic, la qual cosa pot influir en una visió més esbiaixada de l'adopció, la qual també s'ha contemplat a l'hora de l'anàlisi de dades.

c. Descripció dels processos interns de la investigació; segons l'autor, la subjectivitat és una part important de la investigació, i per tant, els significats que té la recerca per a l'investigador han de ser contemplats. En aquest sentit, els resultats obtinguts en la recerca no han sorprès en excés a la doctorand, possiblement per la influència que les qüestions comentades en l'apartat (b) han tingut en ella.

d. Compromís amb el material; per Stiles (1993), la investigació qualitativa suposa realitzar una immersió en les dades que s'obtenen dins el context d'estudi que es proposa. En el cas que ens ocupa, l'ús del mètode de la Grounded Theory, en el que les categories emergeixen fruit de la immersió de l'investigador en el material, ha propiciat que la doctorand s'ajustés a aquest compromís, sempre mirant de tenir present les influències assenyalades en els apartats (a), (b) i (c).

e. Reiteració: entre la interpretació i la observació; en aquest apartat l'autor fa referència al procés que es segueix en la interpretació de les dades: en ocasions l'investigador contempla els comentaris o suggerències dels subjectes que formen part de l'estudi, en altres s'estableix un diàleg entre entrevistat i entrevistador que permet ratificar o modificar les conclusions de l'investigador, i en uns altres, els investigadors llegeixen i rellegeixen el material per a conceptualitzar-lo i tornar-lo a conceptualitzar (Frankel, 1990; Elliott, 1989; Glasser i Strauss, 1967). Aquest últim cas és la línia d'actuació que ha seguit aquesta tesi, donat que el mètode de la Grounded Theory emprat en la recerca s'ha implementat des d'una perspectiva constructivista i no objectivista (Charmaz, 2000).

f. Interpretacions fonamentades; aquestes han d'estar fonamentades en les observacions de les dades, de tal manera que les interpretacions més abstractes estiguin vinculades a aquestes (Glasser i Strauss, 1967). Per això, és necessari presentar al lector el text original, per tal de confirmar, desconfirmar i/o enriquir les observacions i interpretacions de l'investigador. En aquest cas, el lector de la tesi pot trobar els textos originals en l'annex 2.

g. El *què* i no el *perquè*; Stiles (1993) recomana fixar-se especialment en les preguntes que es fan als subjectes de la recerca, per tal de poder recollir aquelles dades que es cerquen. Per tant, cal que aquestes es puguin respondre. En aquest

sentit, les preguntes han estat consensuades amb l'equip d'investigació basant-se amb la literatura pertinent, per tal que es poguessin assolir els objectius de la tesi doctoral.

h. La fiabilitat; aquest aspecte segons l'autor prové de les categories que utilitza l'investigador per a analitzar els textos. El mètode emprat en aquesta investigació comprèn una integració entre fenomenologia (reivindicada per Glaser, 1978) i hermenèutica (reivindicada per Strauss i Corbin, 1990). No obstant, s'ha decantat, per coherència epistemològica vers el posicionament més fenomenològic. De tal manera, les categories emergeixen del procés de lectura, re-lectura, interpretació i re-interpretació, mirant de seguir allò explicat en l'apartat (d) relatiu a la immersió en el material.

La fiabilitat també requereix d'explicar d'on han emergit les dades i diferenciar-ho de la interpretació, i per això en aquesta tesi s'exposen els resultats de tal manera que hom pot seguir aquest procés diferenciat. Segons Stiles (1993), la fiabilitat en investigació qualitativa també necessita d'un entrenament en el mètode que es fa servir, amb el qual la doctorand hi va estar treballant en projectes previs.

Per últim, la fiabilitat interjutges, que és el procés que altres analistes realitzen sobre les mateixes dades amb les que ha treballat l'investigador principal, i amb les categories prèviament consensuades. En aquesta investigació s'ha dut a terme aquest procés per tal de donar fiabilitat a les dades, malgrat s'ha contemplat la reflexió que sobre aquest procés planteja McLeod (2001): aquest és fruit d'una consideració de naturalesa positivista, que no comparteix els mateixos criteris que la investigació qualitativa.

i. La validesa; segons Stiles (1993), validesa es dona “si la interpretació és internament consistent, útil, forta o fructífera” (p. 21). La validesa inclou diversos aspectes:

1. *Coherència*, que fa referència a la qualitat de la interpretació de l'investigador. En aquest sentit Spence (1982) diferencia entre la *veritat narrativa* i la *veritat històrica*, argumentant que és la primera amb la que s'ha de ser coherent en la interpretació.
2. *Validesa testimonial*, referida a la conjunció de realitats dels participants i de la interpretació. Per aconseguir-la, una de les opcions és que l'autor

ralitzi un feed-back a l'investigador respecte a la seva interpretació.

Guba i Lincoln (1985) i Guba (1989) l'anomenen *Credibilitat*.

3. *Validesa catalítica*, grau en que la investigació estimula i facilita als participants en ella (Lather, 1986; Guba i Lincoln, 1989).
4. *Validesa reflexiva*; l'emergència d'una teoria a partir de les dades ha de poder ser permeable als canvis, i per això, ha de poder canviar la comprensió prèvia de l'investigador o la teoria sobre el fenomen.
5. *Triangulació metodològica*, estudiar un fenomen combinant diferents mètodes, metodologies, perspectives teòriques o interpretacions prèvies (Lather, 1986a), grups d'estudi, ambients i temps per permetre una interpretació acurada.

En aquesta investigació s'ha procurat garantir els criteris de validesa de la metodologia qualitativa, que tal i com diu l'autor, no es basa en la suma dels criteris exposats sinó en la importància i l'equilibri d'aquells que calen per a cada recerca. En aquest sentit, la tesi que aquí es presenta ha perseguit aquest objectiu focalitzant en la coherència interpretativa, en la validesa reflexiva, així com en la triangulació metodològica de les dades.

6.1 Mètode

La investigació s'emmarca dins un paradigma postmodern, intentant aproximar-se al coneixement dels objectius de la investigació sense prejudicis ni idees prèvies, a partir de l'observació i l'anàlisi i no pas a partir d'hipòtesis prèvies sobre la qüestió. Segueix per tant, un disseny inductiu. Es tracta d'un estudi d'enfoc predominantment fenomenològic, en el qual, s'han emprat eines que aporten dades quantitatives i qualitatives. El disseny de la investigació és metodològicament plural (veure Howard, 1983), doncs tant les metodologies quantitatives com qualitatives s'empren al servei dels objectius de la recerca, la qual s'enmarca en un paradigma constructivista, explicat en el capítol 3 (Fonaments Epistemològics) d'aquesta tesi.

Grounded Theory

El mètode que s'ha emprat predominantment en la investigació és el de la Grounded Theory (Glasser i Strauss, 1967), malgrat també s'han utilitzat mètodes quantitius (p.e., Questionari autoaplicat ECR-S d'Alonso- Arbiol et al., 2007). A continuació s'exposen els orígens i el procediment del mètode, així com les

investigacions més rellevants que han emprat la Grounded Theory (GThM) en la investigació de la construcció de la identitat. Aquest mètode s'ha utilitzat per a analitzar tan les narratives derivades de les entrevistes, com de les graelles co-construïdes amb les participants, que són els instruments seleccionats per a aproximar-nos al procés dialògic que suposa la construcció de la identitat des del paradigma constructivista de la recerca.

Per tal de dur a terme l'anàlisi dels processos implicats en la construcció de la identitat de les dones adoptades, es varen analitzar les narratives emergents al llarg d'una entrevista referent a aquests processos relacionals, així com les categories emergents en la Graella del Self Social/ Relacional (Butt et al., 1997) a través del mètode de la teoria fonamentada, o com es coneix en el seu nom original, la Grounded Theory. La sociologia i l'antropologia varen ser de les primeres disciplines científiques en fer ús de la GThM, doncs les dades obtingudes a través de qüestionaris i altres tècniques en el cas de les primeres i d'informació extreta del treball de camp, en les segones, van promoure la generació d'una metodologia que permetés el seu anàlisi (Wertz et al., 2011).

Aquest mètode d'anàlisi qualitativa fou creat per Glasser i Strauss i publicat al 1967, en el seu llibre *The discovery of Grounded Theory*, amb l'objectiu d'aproximar-se al coneixement del món des d'una vessant no positivista i amb la intenció de generar teoria. Va suposar una revolució per a la investigació qualitativa del moment (Denzin i Lincoln, 1994), en el que la metodologia quantitativa era la única considerada sistemàtica i per tant, fiable per a la recerca. Qüestionava les idees positivistes de que els mètodes qualitius eren:

- a. Només un mitjà per a millorar la rigurositat dels mètodes quantitius.
- b. Mètodes que partien de la divisió arbitrària entre teoria i investigació.
- c. Mancats de rigor científic.
- d. Impressionistes i mancats de sistematització.
- e. Desafiaven la necessitat de separar la recollida de dades de l'anàlisi de les mateixes, que plantejava tota investigació de qualitat.
- f. Útils només per a realitzar estudis descriptius de cas, enlloc de desenvolupaments teòrics.

El llibre d'aquests autors (Glasser i Strauss, 1967) va ser el primer intent de codificar i sistematitzar les estratègies metodològiques implícites per a ser emprades

en l'anàlisi de dades qualitatives i extreure conclusions -teoria- explícites. Va ser dissenyat per a poder analitzar processos socials i psicològico-socials.

Tal i com ho sintetitzen Herrero (2003) i Pacheco (2006), els autors de la Grounded Theory la varen plantejar com a metodologia, i així es va considerar fins que Rennie (2000a, 2001a) la va proposar com a mètode, al·legant que esdevenia una manera sistemàtica d'aconseguir un fi, si hom feia referència a l'etimologia de la paraula. Per tant, el GThM és un mètode en tant en quant, "proposa una manera de procedir i no una comprensió sobre una manera de procedir" (Pacheco, 2006, p. 158). Per últim, cal considerar l'hermenèutica com el marc en el que té lloc la interpretació, sobretot de textos, dels significats en els que s'expressa un pensament, als que s'accedeix a partir d'aquest mètode.

Posteriorment a la publicació del mètode de Glasser i Strauss (1967), Strauss i Corbin (1990) van publicar un llibre més didàctic i sistematitzat que l'original, dels aspectes bàsics del mètode estructurats en un conjunt de normes procedimentals que feien possible la seva aplicació i replicació. S'emfatitza l'acció i els processos perquè l'objectiu principal del mètode de la Grounded Theory és l'estudi dels processos socials subjacents a la conducta. Malgrat el llibre de Glasser i Strauss (1967), continua essent un referent, s'ha emprat més el d'Strauss i Corbin (1990) com a manual de procediments en les investigacions, pels motius explicats amb anterioritat. Per això, en aquesta investigació es presenta aquesta proposta. En aquesta s'estructuren un conjunt de normes procedimentals a seguir en l'anàlisi que es descriuen a continuació (Strauss i Corbin, 1990):

1. Després de seleccionar el fenomen que es vol estudiar, l'analista cerca una pregunta o preguntes obertes i prou àmplies que permetin destacar l'estudi dels processos i les accions.
2. Posteriorment, es selecciona la persona o persones que siguin representatives del que es vol avaluar. Normalment es realitzen estudis d'entre vuit i vint participants, però també és possible dur a terme un estudi de cas únic. L'elecció dels participants es farà sota el criteri de conveniència, és a dir, de l'interès teòric de la recerca.
3. Cal aproximar-se a l'estudi de manera inversa a com ho fan els mètodes quantitius, és a dir, amb la ment oberta de manera que la teoria vagi sorgint al llarg de l'anàlisi.

4. L'analista recull les dades a la vegada que les analitza: llegeix el material i s'implica en un procés de codificació oberta que s'inicia per la divisió del text en unitats d'anàlisi. Es considera unitats d'anàlisi aquelles que contenen significat. El procés de recollida de dades finalitza quan l'anàlisi arriba a la seva saturació, és a dir, quan la nova informació no suposa la generació de noves categories o teoria.
5. Cal sintetitzar el significat de cada unitat d'anàlisi sota una categoria que l'englobi. Aquí els autors recorden que l'analista s'ha de mantenir fidel al significat del propi text, que fonamenta la categoria o categories. L'objectiu és generar tantes categories alternatives com sigui possible per a cada unitat d'anàlisi i per això l'investigador cal que es pregunti: "què més pot significar això?".
6. Els autors recomanen l'ús de categories que es defineixin en termes d'acció i procés enlloc d'entitats estàtiques (Strauss i Corbin, 1990).
7. Per tal d'aconseguir una fiabilitat i una òptima consistència interna, és recomanable sotmetre de forma constant l'anàlisi de les categories al consens d'analistes independents.
8. Les categories que van sorgint s'enregistren manualment o informatitzada, de manera que cada entrada inclou el títol de la categoria i la cita de l'entrevista i/o fragment de la unitat de significat a la que fa referència.
9. S'examina el conjunt de categories com una totalitat, amb l'objectiu d'identificar categories supraordenades.
10. S'explora la connexió entre categories a través de la tècnica de la *codificació axial*. Aquest procés implica la identificació de les condicions per les quals emergeix una categoria i les conseqüències de la seva aparició. De tal manera que la fragmentació inicial que ha patit el text per al seu anàlisi torni a una imatge global que permeti la comprensió d'aquest. Talment com si es tractés d'un trencaclosques, com diu McLeod (2001).
11. Es jerarquitzen les categories obtingudes de manera que mica en mica, i amb l'intent de descriure els significats que van sorgint, també es va podent identificar un o més temes que capturen el significat nuclear del fenomen estudiat.
12. Durant tot el procés es va realitzant una comparació constant que permet contrastar i comparar el significat de cada categoria amb la resta. Aquest

procés s'efectua considerant cada cas individualment com també comparant els casos entre ells. D'aquesta manera és possible anar refinant el sistema de categories creat.

13. Durant tot el procés l'investigador pren notes i dibuixa diagrames per enregistrar així les idees de la teoria que va emergint per tal de tenir-les present en un futur, sense que interfereixin en el treball que es va fent. La idea és la de mantenir-se el més fidel possible al material d'anàlisi i poder-lo així conceptualitzar fonamentant-lo únicament en les dades.
14. Els diagrames són el resultat d'organitzar de forma gràfica i jeràrquica totes les categories creades. El diagrama final és el resultat del procés de refinament al que està sotmès el mètode.
15. Emergeix una categoria principal que conté el significat del fenomen d'estudi considerat globament. Això és possible perquè en el procés de codificació de les dades, a més, a més de la descripció es pretén identificar un o més temes que capturin el significat nuclear del fenomen que s'estudia. Per tant, les categories principals haurien de reflectir la conceptualització que emergeix de les dades i haurien de tenir prou ressonància teòrica com per poder vincular els resultats de l'estudi als resultats i teories d'altres estudis.
16. La redacció dels resultats també s'ha de dur a terme seguint de manera fidel l'esperit del mètode, i per tant, cal fer evident el rebuig a les consideracions existents sobre el fenomen objecte d'estudi. Per tal de dur-ho a terme, s'estableix l'escena ("*sets the scene*", en terminologia del mètode) presentant el tema que s'analitzarà sense realitzar una revisió prèvia de la literatura existent. Es segueix amb la definició de les categories principals i la jerarquització de les secundàries. També s'inclourà la definició de les subsidiàries sobretot d'aquelles que es consideren rellevants. Amb posterioritat es presenten algunes cites del material d'anàlisi (entrevistes i/o observacions) com a exemples del significat de la categoria.
17. Finalment, s'introdueix la discussió, és a dir, la interpretació dels resultats obtinguts a partir de la teoria existent sobre el tema. Per tal de seguir essent fidel al mètode, caldria exposar l'aplicació pràctica de la teoria emergida dels resultats analitzats. Per tant, el procés complet del mètode inclou, interpretació, creació de teoria i aplicació pràctica de la teoria generada,

apartats que tota investigació basada en el mètode de la Grounded Theory ha de desplegar en la seva redacció.

Aquest mètode s'ha anat transformant també a través del debat científic i la controvèrsia que s'ha generat al seu voltant. En l'actualitat existeixen altres versions fruit d'aquest debat (veure p.e., Kools, McCarthy, Dirham i Robrecht, 1996; Rennie, Phillips i Quartaro, 1988; Turner, 1981). També els propis autors van seguir camins diferents posteriorment a l'elaboració del mètode original: Glasser emfatitzant la via de l'interaccionisme simbòlic més centrat en la variabilitat dels significats en relació amb els altres i Strauss centrant-se en la sistematització de l'anàlisi qualitativa. Malgrat tot, és avui en dia, el mètode d'anàlisi qualitativa més utilitzat i referenciat, doncs proporciona unes pautes clares a seguir (McLeod, 2001) que el converteixen en un mètode amb una elevada sistematització, a la vegada que permet una flexibilitat, ja que pot ser emprat en diversos contextos i circumstàncies. En el cas dels processos de la construcció de la identitat, trobem investigacions com les de Grotevant (2011) específicament en el camp de l'adopció, on l'autor emprà aquest mètode per estudiar la visió d'aquest constructe dels adoptats. En altres àmbits psicològics no relatius a l'adopció també trobem les investigacions d'autors com Ainsworth (1969), Cruzat, Díaz, Escobar i Simpson (2015), Fang (2014), Laney et al. (2015), Paull (2015), Pinto i Moleiro (2015), Roesler, Stein i Jones, (2010), Shapiro, Angus i Davis (1997) i Sparud-Lundin, Öhrn i Danielson (2010), entre d'altres, els quals també empen aquest mètode per accedir al coneixement relatiu a la identitat com a construcció subjectiva de l'individu relacionada amb diversos aspectes de la persona.

Aquest mètode ha estat emprat per la doctorand i el seu grup de recerca "Psicologia, Persona, i context (PSICOPERSONA)" en diversos estudis. En el cas de la primera, en estudis sobre el fenomen de l'adopció, de cas únic (Garcia i Pacheco, 2010) i comparatiu entre dones adoptades i no-adoptades (Pacheco, Garcia i Canal, en premsa). A la resta del grup de recerca és habitual l'ús del mètode de Grounded Theory i s'ha emprat sovint per a l'anàlisi de processos psicoterapèutics, processos de dol, imatge corporal, la construcció social de diversos fenòmens, entre d'altres (vegeu <http://www.blanquerna.edu/es/node/29172>).

6.2 Participants

Per aconseguir els objectius plantejats en la present investigació, es parteix de casos d'adopció. Malgrat això, i per tal d'acotar i centrar l'àmbit de la recerca, es cerquen dones adoptades i es deixa per a futures investigacions la inclusió d'homes en la mostra.

Tots els participants de l'estudi accedeixen a col·laborar en la recerca de forma voluntària (veure consentiment informat en l'annex 1a i 1b), després d'haver explicat els objectius de la recerca i haver assegurat l'anonimat. Amb la finalitat de garantir el principi ètic de confidencialitat, els noms de les participants no es fan constar, i per tal d'identificar els casos, s'opta per l'ús de nombres. Es demana permís per a compartir les seves narratives amb un grup d'analistes experts per tal d'assegurar la fiabilitat interna dels resultats, i s'informa que aquestes narratives poden ser difoses en contextos de recerca.

Malgrat la majoria de les participants en la recerca varen seguir un procés d'adopció tancada⁵ i nacional, hi va haver tres excepcions: dos d'aquestes també són adopcions nacionals però realitzades en altres països com Argentina i Colòmbia i la tercera és una adopció internacional realitzada a Nicaragua per una família valenciana. Aquest últim és l'únic cas d'adopció internacional en el que, a més a més, la persona adoptada no va perdre mai la relació amb els seus pares biològics, doncs es va realitzar en aquell moment, quelcom molt semblant al que avui en dia s'entén com una adopció oberta, és a dir, coneixement entre els pares biològics i els adoptats que pot donar lloc a una comunicació més o menys constant per ambdues parts i en benefici del menor.

Per establir la mostra es va realitzar un mostreig teòric, el criteri de selecció del qual fou de conveniència. Es van tenir en compte diverses característiques de les participants: l'edat, la formació, l'edat d'adopció, l'edat dels pares en el moment de l'adopció, l'edat en el moment d'esdevenir mares biològiques, el temps de relació amb la parella actual i/o amb la parella més estable i/o pare del/s seu/s fill/s, el nombre de fills biològics i adoptats, l'edat d'aquests, la nacionalitat de les participants i la relació amb la família biològica. Només dos varen ser els criteris d'inclusió: tenir o haver tingut una parella estable i tenir, al menys, un fill/a biològic/a. L'únic criteri d'exclusió fou la presència d'un diagnòstic psicopatològic.

---

⁵ S'anomena adopció tancada al procés adoptiu que es caracteritza per la manca total de contacte entre la família adoptiva i la família biològica del nen donat en adopció.

Va resultar molt difícil accedir a la mostra donat que l'adopció a Espanya no era massa freqüent 30 anys enrere, si es compara amb l'actualitat i sobretot, era un fet amagat. Per això el tabú social ha fet que les persones adultes actualment no estiguin tan obertes a reconèixer la seva condició d'adoptades i a voler parlar obertament d'aquest fet com s'anticipa que ho estaran els actuals nens i nenes adoptats quan arribin a l'edat adulta.

En total la mostra consta de quinze dones adoptades que són mares biològiques.

Per tal de proporcionar una visió més clara de la mostra, i donat que l'estudi segueix una metodologia eminentment qualitativa, es detallen a continuació les característiques principals d'aquesta i una explicació de les característiques més específiques de cadascuna de les participants.

Característiques de la mostra

En la Taula 2 es detallen les dades demogràfiques de la mostra i altres característiques que s'han tingut en consideració a l'hora de comprendre i analitzar la informació recollida. Les dades corresponen al moment en el que es duen a terme les entrevistes:

Taula 2
Característiques demogràfiques de la mostra

Edat	$\bar{X}$ = 39.5 anys DS = 6.19 anys	
Estat civil	Casades	9
	Casades en segones núpcies	2
	Divorciades	1
	Separades	1
	Ajuntades	1
	Parella de fet	1
Temps de relació amb la parella ⁶	$\bar{X}$ = 13.3 anys DS = 8 anys	
Edat en el moment de ser adoptades	$\bar{X}$ = 26.5 mesos DS = 51.4 mesos	
Edat dels pares en el moment de l'adopció	$\bar{X}$ Pares = 38.1 anys DS = 7 anys $\bar{X}$ Mares = 33.8 anys DS = 7.2 anys	
Edat en el moment de la maternitat biològica	$\bar{X}$ = 29.4 anys DS = 5.7 anys	
Nombre de fills biològics	$\bar{X}$ = 1.5 DS = 0.6	
Edat dels fills biològics	$\bar{X}$ = 8.3 anys DS = 8 anys	
Nombre de fills adoptats ⁷	$\bar{X}$ = 0.2	

⁶ En el cas de les 4 participants que han tingut més d'una relació que han considerat importants, s'ha pres com a mesura el temps de relació més llarg perquè s'entén com la relació més estable.

⁷ Només 3 de les 15 participants tenen un fill adoptat.

	DS = 0.4	
Edat dels fills adoptats	$\bar{X}$ = 12 anys	
	DS = 3.5 anys	
Contacte amb la família biològica	Sí	6
	1 a 5 vegades	3
	Permanent	3
	No	9
Formació	Interès en la cerca	4
	No interès en la cerca	5
	Estudis elementals	5
	Estudis secundaris	2
	Estudis superiors	8

A continuació es fa una breu descripció de cada participant, per tal de tenir en compte el seu genograma i la seva història en l'anàlisi de les seves dades.

Participant 1. Dona argentina de 42 anys, filla única i adoptada de forma encoberta per una parella argentina de 40 i 43 anys respectivament. Els pares no li comuniquen la seva condició d'adoptada i és ella qui ho descobreix al marxar de casa als 15 anys. Intenta la cerca dels orígens però li resulta impossible realitzar-la. Encara ara no pot parlar de la seva condició amb la seva mare. El seu pare és mort. Resideix a Espanya des de fa 9 anys, aproximadament. És divorciada del pare del seu fill i té una relació amb una altra parella des de fa 9 anys. El seu fill té 18 anys en el moment de l'entrevista.

Participant 2. Dona de 36 anys que fou adoptada a l'edat de 3 per una família catalana resident a la ciutat de Barcelona. La família biològica també és catalana, concretament de Tarragona. La parella que la va adoptar ja tenia dos fills biològics en el moment de l'adopció: un nen de 8 anys i una nena de 6. Els pares adoptius eren mestres que tenien 29 i 33 anys respectivament, en el moment que la van adoptar. Actualment la dona és casada des de fa 9 anys, i té una filla de 2 mesos d'edat. Va poder conèixer a la seva família biològica, concretament a la mare i a un germà quan ella tenia al voltant de trenta anys. Posteriorment a la trobada amb la seva progenitora, no s'ha seguit el contacte malgrat els intents de la mare biològica. La participant considera haver satisfet la seva necessitat de conèixer i no tenir interès en mantenir la relació.

Participant 3. Dona de 37 anys que fou adoptada quan tenia 1 mes de vida, per una família catalana de 28 i 33 anys respectivament, resident a Barcelona. Té un germà més petit també adoptat als 3 mesos de vida. És coneixedora de la condició

d'adoptada des de que era petita, però no té interès en la cerca dels orígens. En el moment de l'entrevista està casada des de fa 10 anys i té dos fills de dos anys i set mesos, i d'un mes respectivament.

Participant 4. Dona de 40 anys que fou adoptada de forma encoberta als 2 dies de vida, per una família valenciana de 38 i 40 anys respectivament. Va conèixer la seva condició d'adoptada essent adulta. El seu pare va morir quan ella tenia 7 anys. Ha intentat la cerca dels orígens però no ha aconseguit, fins al moment, l'accés a la informació necessària. Està casada des de fa 5 anys i té un fill de 15 mesos.

Participant 5. Dona de 35 anys adoptada a Pamplona quan tenia un dia de vida, per una família catalana de 44 i 45 anys respectivament, que ja tenien un fill més gran (2.9 anys) també adoptat. Coneix la seva condició d'adoptada quan és nena, però no en parlen massa amb els seus pares. Està casada des de 14 anys i té dos fills de dos anys i 9 mesos i 1 mes respectivament. No ha cercat els orígens i tampoc no té interès en fer-ho.

Participant 6. Dona de 59 anys, adoptada a Tarragona a l'edat de 3 mesos (legalment als 9 anys) per una família de Barcelona de 32 i 36 anys, respectivament. Coneix la seva condició d'adoptada als 23 anys, estant ja casada. Cerca els orígens, els troba i manté contacte habitual amb la germana biològica. És vídua del pare del seu fill amb el que va estar casada durant 32 anys i té una nova relació des de fa 11 anys. Té un fill biològic de 28 anys i una filla adoptada a Rússia de 16 anys.

Participant 7. Dona nicaragüenca de 41 anys adoptada per una família valenciana a l'edat de 7 anys. Els pares tenen 32 i 37 anys respectivament en el moment que l'adopten. Viatja amb la mare biològica des de Nicaragua i manté la relació. Tenia 7 germans dels quals només els més petits foren donats en adopció. És plenament conscient de tot el procés adoptiu des de l'inici. Casada en primeres núpcies durant 4 anys i en segones amb la parella actual amb la que porta 7 anys i mig de relació. Té un fill del primer matrimoni de 16 anys i una filla del segon de 10 mesos.

Participant 8. Dona de 35 anys que fou adoptada d'un centre de protecció de menors quan tenia 10 anys per una família de Pamplona de 42 anys. Filla única, manté una bona relació amb la mare adoptiva però no amb el pare. La mare es mor quan ella té 15 anys. No té relació amb els progenitors ni interès en la seva cerca. Té tres germans biològics que també van ser donats en adopció i manté contacte amb la germana. El tema de l'adopció no es parlava massa a casa. Està casada des de fa 11 anys i té 3 filles de nou, set i tres anys respectivament. Es va plantejar adoptar en un

moment de la seva vida, però va ser un pensament que no va portar a terme i ara ha desestimat aquesta opció.

Participant 9. Dona colombiana de 36 anys, adoptada per una família colombiana de 21 i 28 anys respectivament quan tenia 10 dies de vida, aproximadament. La mare treballava en una casa bressol. Els pares es van divorciar essent ella petita. Ara viu a Barcelona i té una parella de fet des de fa 6 anys, amb la que ha tingut un nen que té 10 mesos en el moment de l'entrevista. Sempre ha parlat amb la seva mare de la seva condició d'adoptada. No ha cercat els orígens i no té interès en fer-ho.

Participant 10. Dona catalana de 34 anys, adoptada amb un any i mig per una família catalana de 32 i 37 anys respectivament. Al cap de dos anys la família va adoptar un altre fill de dies de vida, i tres anys després els pares van quedar embarassats sense esperar-ho. Coneix la seva condició d'adoptada des de petita, però ho parla més amb la mare que amb el pare i més cap a l'adolescència. No n'ha parlat mai amb el seu germà també adoptat. Està casada des de fa 15 anys i té una filla de 10. Ha iniciat la cerca dels orígens però de moment sense èxit. Li va néixer l'interès quan va tenir la seva filla, sobretot per qüestions genètiques. El seu germà adoptiu ha conegut els seus progenitors fa un any i així ha motivat de nou la cerca dels seus orígens.

Participant 11. Dona de 44 anys, adoptada als 2 mesos de vida a Galícia per una família catalana de 44 i 54 anys respectivament. Filla única. Coneix la condició d'adoptada de petita, malgrat no en parlen massa a casa. Ha cercat els orígens, els ha trobat i ja no hi té relació. Està casada des de fa 20 anys i té 3 fills, dos biològics de 18 i 15 anys i un, el més petit, adoptat d'Etiòpia que té 10 anys.

Participant 12. Dona de 38 anys que fou adoptada per una primera família essent recent nascuda i per una segona família catalana als 3 mesos d'edat. Els seus pares adoptius tenien 30 i 40 anys respectivament en el moment de l'adopció. Va conèixer la seva condició d'adoptada estant ja casada i en el procés d'adopció del seu segon fill. Els pares li havien amagat. És filla única. Està casada des de fa 14 anys i té dos fills, una nena biològica de 12 anys i un nen adoptat de Kazajstan de 10 anys. No té interès en cercar els orígens tot i que ha escrit un llibre sobre aquest tema, pendent de publicació.

Participant 13. Dona de 39 anys, filla única adoptada a Barcelona als 4 dies de vida per una parella catalana de 40 i 41 anys respectivament. El pare adoptiu pateix trastorn bipolar, no diagnosticat en aquell moment. Coneix la condició d'adoptada

quan ja és gran per una situació fortuïta amb la família extensa. Continua essent un tema difícil de parlar amb la mare. Amb el pare no n'ha parlat mai. Coneix la família biològica i hi manté una estreta i constant relació. Està casada des de fa 12 anys tot i que en fa 25 que van iniciar la relació. Té dos fills de 20 i 10 anys respectivament.

Participant 14. Dona adoptada de 35 anys que fou adoptada a Barcelona quan tenia 3 mesos de vida per una família catalana de 32 i 34 anys respectivament, la qual va adoptar un nen al cap de dos anys. Coneix la seva condició d'adoptada des de petita i en parlen a casa, sobretot amb la mare. Amb el germà no en parlen massa, ni avui en dia. Cerca els orígens, els troba i no vol tenir-ne contacte. Està ajuntada des de fa 5 anys i es casa d'aquí a 4 mesos. Té una filla de dos anys i 9 mesos. Ha pensat en adoptar però de moment és només una idea.

Participant 15. Dona de 41 anys adoptada amb la seva germana bessona a Barcelona a l'edat de dos mesos, per una família catalana de 32 i 36 anys respectivament. Coneix la seva condició d'adoptada essent adolescent. Inicia la cerca dels orígens però decideix parar-la perquè la seva mare adoptiva li ho demana. Està casada durant 10 anys i separada del pare de la seva única filla de 6 anys. Actualment té una parella des de fa 4 anys amb la que no conviu.

6.3 Material

Per tal de fer una aproximació als objectius de la recerca, es planteja un disseny d'investigació que té per instruments els següents: les Narratives resultants de les transcripcions de les entrevistes amb les participants en la recerca, el programa Nvivo 2.0 com a eina per a analitzar les transcripcions, el qüestionari ECR-S (*Experience in Close Relationship- Spanish version*) d'Alonso-Arbiol, Balluerka i Shaver (2007), la Graella del Sí Mateix Social Relacional de Butt, et al., (1997), i el programa Record v.5.0 per a l'anàlisi quantitativa de les dades de les graelles.

Narratives

La narrativa d'una persona pot esdevenir una forma d'exploració de la representació mental del MFI (Bretherton, Ridgeway i Cassidy, 1990; citat a Hodges et al., 2005). Una narrativa, segons Álvarez-Gayou, (2003), és una conversa en la que s'expliquen històries, les quals esdevenen objecte d'estudi en una investigació basada en l'anàlisi narratiu. En aquest tipus d'anàlisi el focus atencional es centra en com l'entrevistat/narrador de la història, organitza els esdeveniments de la seva vida

donant així un significat a aquests successos. Per tant, no només estudia el què, sinó també el com s'integra aquesta història, els recursos lingüístics i culturals que inclou, la posició que adopta el narrador, el que s'emfatitza, el que s'omet, així com les estratègies emprades per a persuadir a l'oient de l'autenticitat de la història (Kohler, 1993). Com diuen Rosenwald i Ochberg (1992), les històries personals no són només narratives de la pròpia vida, sinó també i sobretot el mitjà a través del qual es construeixen les identitats.

Una narrativa esdevé un procés dialògic en el context d'una entrevista, entre d'altres. Per aquest motiu, i per tal de poder aconseguir els objectius marcats en la recerca es va realitzar una entrevista semiestructurada individual amb cada una de les participants sobre la vivència subjectiva de les relacions de parella, de la identitat adoptiva, de la identitat com a mare biològica i com a filla adoptiva i la influència de l'adopció en aquests rols. Les narratives recopilades són transcripcions de les entrevistes enregistrades en àudio amb les participants. Les entrevistes seguien l'esquema d'un qüestionari obert, les preguntes del qual es presenten en el següent quadre (Figura 3):

1. Com creus que ha influït en tu, com a persona, el fet de ser adoptada?
2. Descricu què és per a tu ser parella: com ets com a parella? Què sents? Què penses?
3. Creus que ha influït el fet de ser adoptada, en les teves relacions de parella? Si és que sí, explica com.
4. Descricu què és per a tu ser mare: com ets com a mare? Què sents? Què penses?
5. Creus que ha influït el fet de ser adoptada en la relació amb el/s la/es teu/s teva/es fill/s filla/es? Si és que sí, explica de quina manera.
6. Com era i com és la relació amb la teva mare adoptiva?

Figura 3. Preguntes que conformen l'entrevista de la investigació.

El fet de preguntar per la relació amb la mare adoptiva té la finalitat de vincular el rol com a mare biològica amb la relació experimentada amb la seva pròpia mare. Si hom té en compte que la figura materna és un referent a l'hora de construir-se com a mare, s'adonarà que hi ha un plantejament que la dona que ha estat adoptada es fa, a diferència de la que no ho ha estat: la mare adoptiva no ha experimentat la vivència d'estar embarassada i de viure un part i trobar les semblances físiques en la filla i la mare biològica no ha experimentat la criança. A més, aquesta és una manera d'observar l'aferrament amb la mare adoptiva i com aquest estil influeix en la

construcció del vincle afectiu amb el propi fill/a. És per això, que en la entrevista no s'indaga en la relació amb el pare adoptiu, que si bé és un referent amb el que també es genera un aferrament, no és matern i el que es vol estudiar en aquest punt és la transmissió de valors com a mare a l'hora de construir-se com a mare biològica.

Aquestes narratives són analitzades a través del mètode Grounded Theory (Glasser i Strauss, 1967) i el programa informàtic d'anàlisi de dades qualitatives NVivo 2.0.

Programa NVivo 2.0

El programa NVivo 2.0 és un software d'anàlisi de dades qualitatives produït per QSR Internacional. És la segona versió millorada del seu antecessor NUD*IST (Non Numerical Unstructured Data Indexing Searching Theorizing). Està dissenyat per a facilitar la organització i l'anàlisi de dades d'investigació qualitatives en format text o multimèdia. Permet generar una base de dades a partir de l'anàlisi de textos, de manera que aquests queden organitzats per àmbits i de forma jeràrquica, segons sigui de l'interès de l'investigador. Així les aplicacions del programa permeten que posteriorment a l'anàlisi del text, es puguin fer cerques d'ítems específics o encreuament entre aquests, de manera que proporcionin resultats que van més enllà de l'anàlisi inicial. Aquest s'ha emprat per a l'anàlisi qualitativa del contingut de les narratives de identitat de les participants de la mostra, així com del contingut dels constructes de les graelles del Self Social/ Relacional (Butt et al., 1997).

Qüestionari autoaplicat ECR-S (Experience in Close Relationships- Spanish version)

Aquest instrument té per objectiu la mesura, de forma quantitativa, de l'estil d'aferrament en la persona adulta.

Hi ha autors que s'han dedicat a estudiar els instruments d'avaluació de l'aferrament adult. Entre ells, Fraley, Waller i Brennan (2000), els quals varen concloure que els inventaris més utilitzats per a l'avaluació d'aquest aspecte relacional en població adulta es fonamentava en dos conceptes o dimensions independents: l'evitació i l'ansietat. Autors com Griffin i Bartholomew (1994); Brennan et al. (1998); Fraley i Waller (1998), entre d'altres, defensen que la millor manera per a conceptualitzar l'estil d'aferrament d'una persona és a través de l'espai dimensional que genera l'encreuament d'aquestes dues dimensions com un continu.

D'aquest treball de revisió va emergir un qüestionari d'aferrament adult anomenat *Experiences in Close Relationships (ECR)*, de Brennan, Clark i Shaver

(1998), validat i adaptat a la població espanyola per Itziar Alonso- Arbiol, Nekane Balluerka i Phillip Shaver (2007). Aquest és un dels instruments més emprats en la recerca en llengua anglesa. Des del 1998 els autors (Brennan et al., 1998) han estat utilitzant aquesta escala en centenars d'estudis que aporten una extensa evidència de la validesa de constructes (veure Mikulincer i Shaver, 2003; 2007, per a una revisió). A més, segons Allen i Miga (2010), les escales *Experiences in Close Relationships* (Brennan et al., 1998) o *Relationship Questionnaire* (Bartholomew i Horowitz, 1991) són més adequades per a avaluar els models representacionals de la relació d'aferrament en adolescents i adults, deixant a altres instruments com l'*Adult Attachment Interview* (AAI) per a l'avaluació de la competència de la regulació emocional de la persona.

En el procés de validació de l'instrument es va administrar el qüestionari a una mostra de població universitària (n= 602) i en un estudi posterior també es va aplicar en una mostra heterogènia no-universitària (n= 393), demostrant la validesa del mateix per l'ús en població general (veure Alonso- Arbiol et al., 2007; Alonso- Arbiol et al., 2008). Les dades estadístiques relatives a la variabilitat de les mostres poblacionals espanyoles avaluades es mostren en la Taula 22.

L'instrument conté dues sub-escala ortogonals: una que valora una dimensió ansiosa entesa com a por de ser refusat i abandonat per la parella i l'altra que valora una dimensió evitativa, entesa com el grau en el que la persona se sent incòmoda depenent de i estant prop dels altres.

L'ECR-S va ser de més fàcil accés en el moment que es va iniciar la present recerca que d'altres instruments d'aferrament adult validats per a població espanyola. A més, resulta fàcil d'administrar (qüestionari autoaplicat) i de corregir. Es compon de 36 ítems valorats a través d'una escala de mesura tipus likert (1 Totalment en desacord - 7 Totalment d'acord). Els 36 ítems correlacionen molt bé amb els de la versió anglesa de l'instrument (0.83 en la dimensió evitativa i 0.87 en l'ansiosa). Tot i això, posteriorment a l'anàlisi factorial realitzat per a avaluar la validesa de constructe dels 36 ítems, els autors recomanen obviar els ítems 4, 12, 26 i 29 per la poca consistència que presenten en l'anàlisi estadístic de la càrrega factorial dels 2 factors (ansietat i evitació), (veure Alonso- Arbiol et al., 2007 per a una revisió). Per això, la proposta del càlcul de les puntuacions de les dues dimensions de l'instrument ja es té en compte sense computar aquests ítems, la qual cosa permet obtenir una major fiabilitat de l'instrument. De la mateixa manera, si s'observa el resultat de les

càrregues factorials per als 36 ítems de l'instrument que proporcionen els autors en l'estudi, hom pot observar que l'ítem 16 (“*A veces mi deseo de excesiva intimidad asusta a la gente*”) no presenta valors adequats de la càrrega factorial en la direcció esperada -ansietat- (0.196 per evitació, 0.271 per ansietat). De tal manera, i malgrat els autors no el descarten en el còmput, en aquesta investigació s'ha considerat oportú presentar també els resultats obtinguts amb aquest instrument per aquesta mostra, obviant l'ítem 16. Així es pretén proporcionar uns resultats més fiables.

Els 36 ítems de l'ECR-S engloben aspectes categoritzats en altres instruments de la mateixa índole com el Relationship Questionnaire (RQ) de Bartholomew i Horowitz (1991), l'Escala de Components de l'Amor de Carreño i Serrano (1995) i l'Inventari de Satisfacció Marital Revisat (MSI-R) de Reig-Ferrer, Cepeda-Benito i Snyder (2004).

La versió espanyola en una mostra d'estudiants universitaris presenta una bona consistència interna (Coeficient alpha de Cronbach 0.86 per a la dimensió evitativa i 0.83 per a la dimensió ansiosa) i una adequada fiabilitat test-retest (0.75 ($p < .001$) per l'escala d'ansietat i 0.69 ($p < .001$) per l'escala d'evitació). La correlació de les dues dimensions amb l'instrument original (ECR) és elevada ($r = 0.83$ per la dimensió evitativa i $r = 0.87$ per la dimensió ansiosa). A més, a més, la validesa de criteri (veure Alonso- Arbiol et al., 2007 per a una revisió) permet una bona predicció de les quatre categories de l'aferrament que mesura un altre instrument també utilitzat freqüentment en investigació, com és el Relationship Questionnaire (RQ) de Bartholomew i Horowitz (1991), donada la mitjana de les diferències en les puntuacions de les dues dimensions de l'ECR-S i les quatre categories del RQ, com es mostra en la Taula 3.

Taula 3

Mitjana de les diferències en les Dimensions de l'Aferrament del qüestionari ECR-S i els estils d'aferrament avaluats pel RQ de Bartholomew i Horowitz (1991)

Categories de l'estil d'aferrament del RQ

ECR-S Dimensions	Segur	Evitatiu/ Allunyat	Preocupat/ Ansiós	Evitatiu/ Temerós	F (3, 596)
Evitativa	2.37 (0.79)	3.04 (0.96)	2.56 (0.84)	3.06 (0.99)	23.56***
Ansiosa	3.91 (0.81)	3.75 (0.77)	4.51 (0.78)	4.29 (0.83)	24.31***

*p<0.001 per la comparació de Scheffé.

*** p < 0.001, bilateral.

Font. Alonso- Arbiol, I., Balluerka, N. i Shaver, P.R. (2007). A Spanish version of the Experiences in Close Relationships (ECR). Adult attachment questionnaire. *Personal Relationships*, 14, 45-63

Els resultats informen de la correlació entre la dimensió ansiosa de l'ECR-S i el que Bartholomew i Horowitz (1991) i Griffin i Bartholomew (1994), varen anomenar com a “model del sí mateix” i la dimensió evitativa de l'ECR-S i el “model dels altres”. Aquestes dues dimensions corresponen conceptualment amb la teoria de l'aferrament d'Ainsworth et al. (1978) i són les subjacents en les quatre categories resultants del RQ de Bartholomew i Horowitz (1991), segons Brennan, Shaver i Tobey (1991) entre d'altres.

Alonso- Arbiol et al. (2007), varen proporcionar unes mesures estadístiques de la mitjana i la desviació estàndard per a les dues dimensions ortogonals de la mostra espanyola, que es presenten en el capítol 7.3 de resultats d'aquesta tesi (Taula 22). A continuació, en la Taula 4 també es poden observar aquestes dades de la variabilitat de l'instrument, en els bàremes elaborats a partir de la mostra d'estudiants universitaris utilitzada per a la validació a l'espanyol de l'ECR de Brennan et al. (1998)⁸:

⁸ El qüestionari ECR-S es troba en l'annex 5.

Taula 4

Bàrem presentats en el 18th International Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology (July 2006)

Pc	Puntuacions directes	
	Evitació de la intimitat	Ansietat per les relacions
95	4.28	5.39
90	4.00	5.11
85	3.78	4.94
80	3.61	4.78
75	3.44	4.67
70	3.33	4.50
65	3.17	4.39
60	3.06	4.28
55	2.94	4.22
50	2.78	4.11
45	2.67	4.00
40	2.56	3.89
35	2.44	3.78
30	2.33	3.67
25	2.17	3.56
20	2.06	3.44
15	1.94	3.25
10	1.78	3.00
5	1.56	2.67
N	602	602
Mitjana	2.84	4.08
SD	0.86	0.85

Graelles del Sí Mateix

La graella és la tècnica més utilitzada d'entre totes les tècniques d'avaluació psicològica basades en la PCP (Botella i Feixas, 1998; Feixas i Cornejo, 1996; Feixas i Villegas, 1990/ 2000; Neimeyer, Baker i Neimeyer, 1990). Segons destaquen Botella i Feixas (1998), la coherència entre la tècnica i els postulats de la teoria de la PCP, la possibilitat de combinar l'anàlisi qualitativa i quantitativa de les dades que se n'extreuen, el caràcter sistemàtic de la tècnica, així com la possibilitat d'obtenir índex de mesures a partir d'una anàlisi matemàtic rigorós i l'aparició de programes informàtics com el RECORD (Feixas i Cornejo, 1996) que permeten el seu anàlisi, converteixen a aquesta tècnica en una de molt útil, pràctica i rigorosa per a accedir a la recollida de dades relatives als constructes del subjecte d'estudi.

A part de l'obra original de Kelly (1955/ 1991), vegis p.e., Bannister i Fransella (1986), Botella i Feixas (1998), Feixas i Villegas (1990/ 2000) o Rivas i Marco (1985) per a una introducció a la PCP.

La Tècnica de la Graella és una matriu de dades que es compon de tres elements:

- Les columnes on es recullen els elements, els quals són una mostra representativa de persones, esdeveniments, situacions o objectes d'un domini determinat de l'experiència de la persona.
- Les files on s'anoten els constructes, que són dimensions bipolars que la persona utilitza per donar sentit a la varietat d'elements de les columnes. Són els anomenats constructes personals de la teoria de Kelly (1955/ 1991).
- Les caselles que es formen en la intersecció de files i columnes, que permeten la puntuació de cada element en cada un dels constructes.

Aquesta puntuació pot ser dicotòmica, ordinal o d'interval tipus Likert.

La manera d'obtenir els constructes és buscant similituds i diferències entre parells d'elements. Per tant, per aquesta manera de procedir, la tècnica s'elabora amb cada persona/client, doncs té forma d'entrevista estructurada més que de test psicomètric clàssic. Essent així, permet explorar la manera en que una persona dona sentit a la seva experiència a través dels seus significats. Per tant, es centra en la persona, en els processos idiosincràsics de construcció de la seva personalitat, i no en uns constructes pre-establerts de la teoria de l'investigador o terapeuta. És una tècnica considerada majoritàriament cognitiu-constructivista segons Mahoney (1991; Mahoney i Gabriel, 1987), de gran flexibilitat ja que permet adaptar-se a diferents contextos i propòsits (Feixas i Cornejo, 1996). És per aquesta característica que va sorgir la forma de la graella del Sí mateix Social/ Relacional (Butt et al., 1997). La finalitat d'aquesta era la d'avaluar els diferents posicionaments del sí mateix, donat que el constructivisme, i concretament la teoria del Constructivisme relacional (Botella, 2001; Botella i Herrero, 2000) entén que l'ésser humà es construeix en les seves relacions. Per això, la graella del Sí mateix Social/ Relacional esdevé una tècnica òptima per a l'avaluació de la identitat.

Donat que la Tècnica de la Graella no és un procediment estandaritzat, cal tenir molt present quin és l'objectiu o objectius que es persegueixen a l'hora d'emprar-la, perquè això repercutirà en el seu disseny. L'elecció dels elements es fa en funció de l'àrea o àmbit de conveniència en el que es vol estudiar l'activitat constructiva de l'entrevistat (Feixas i Cornejo, 1992). En el cas que ens ocupa, es volia estudiar la

identitat en dones adultes adoptades, tenint presents les seves relacions de parella (aferrament adult), amb els pares adoptius (aferrament) i amb sí mateixes. Per aquest motiu l'interès ha estat focalitzar en els elements del sí mateix i per això es va decidir fer ús de la graella que van elaborar Butt et al. (1997). Aquesta conté la peculiaritat introduïda pels autors, els quals servint-se de la flexibilitat de la tècnica original de Kelly (1955/1991), varen plantejar un disseny basat en els elements del sí mateix com a representacions dels diferents posicionaments que constitueixen la identitat de l'individu, entesa des de la visió del constructivisme relacional que s'ha explicat en el capítol de identitat.

La selecció dels constructes de la graella del sí mateix Social/ Relacional es duu a terme de la mateixa manera que en la graella original (Kelly 1955/ 1991). Es poden emprar constructes preparats prèviament o bé fer-los elicitar directament del subjecte. En aquest últim cas hom s'interessa pels constructes idiosincràsics de la persona. En el cas que sigui l'investigador qui proporciona els constructes, s'interessa per les comunalitats del grup que es vol investigar. Tal i com diuen Feixas i Cornejo (1992), Kelly va definir 6 formes per a obtenir els constructes personals, però aquests ho simplifiquen a dues: elicitació per tríades d'elements o per díades. La primera de les opcions consisteix en preguntar en què s'assemblen dos dels elements seleccionats i es diferencien d'un tercer de la llista. A continuació es pregunta en quin sentit es diferencien del tercer element. El nombre de tríades a presentar i el seu ordre depèn de l'entrevistador. La segona de les opcions es basa en preguntar similituds i diferències entre parelles d'elements i un cop elicitat el constructe, cal preguntar per quin és el seu pol oposat. Es segueix aquest procediment fins a esgotar els elements de la graella. Els autors (Feixas i Cornejo, 1996) recomanen l'ús d'aquest segon procediment per la seva senzillesa, evita menys errors d'administració, així com l'elicitació de pols oposats corresponents a altres constructes de gran proximitat semàntica, però potser de diferent nivell jeràrquic.

La selecció del sistema de puntuació determina el tipus d'anàlisi matemàtic a realitzar, així com la durada i la complexitat de l'administració. El sistema emprat en la graella d'aquesta tesi ha estat el d'interval tipus Likert. És el procediment més utilitzat. Es tracta d'assignar un número a cadascun dels elements de la graella, en la valoració de cada constructe. L'assignació anirà de l'1 fins a l'últim número de l'escala likert utilitzada; aquesta pot anar de 3 fins a 11 intervals, tenint present però que si es vol fer ús del programa RECORD, aquest no permet intervals majors a 9.

També cal tenir en compte que a major sigui l'escala likert utilitzada, major és la complexitat dels judicis que ha de duu a terme el subjecte. Per Feixas i Cornejo (1996), l'escala de 7 intervals és la més adequada, doncs permet més llibertat en l'assignació i no força a fer discriminacions quan no té sentit fer-ho.

Les limitacions de les escales likert són també presents. Per una banda no és possible garantir que la distància entre les puntuacions sigui mètricament equivalent, i la indefinició de les puntuacions mitges de l'escala versus les extremes. Per tot això, en aquesta investigació es va utilitzar un sistema de puntuació d'intervals d'escala likert 1-7.

La Tècnica de la Graella permet extreure una informació qualitativa de les dades, així com una de quantitativa. En aquest sentit, i segons Feixas i Cornejo (1996), han sorgit molts índexs de mesura però han seleccionat els “conceptualment més sòlids” (Feixas i Cornejo, 1992, p. 53), més útils en la pràctica clínica i que són recolzats per la literatura psicològica. A aquests índexs els han anomenat *Índex de mesura cognitius*. Segons Feixas i Cornejo (1996), tot i el nom de cognitius, tenen el sentit holístic que Kelly va definir en la seva teoria al entendre que el pensament, l'emoció i la conducta es deriven del procés de construcció de significat (veure Mancini i Semerari, 1990). Aquests índexs responen al desig dels autors de fer operatives variables tipus tret, com *complexitat cognitiva*, *identificació*, *autorealització*, etc., que poden ser observades per les dades obtingudes a partir de la graella, més que no pas a l'esperit fenomenològic de la tècnica. Però donada la naturalesa de la graella, la seva flexibilitat per a ser aplicada en diversos contextos i persones, resulta difícil estandaritzar les mesures d'aquesta, i per això aquesta eina psicològica no té barems.

Els índexs cognitius són (Feixas i Cornejo, 1996):

- a. La mesura de la construcció del self o de l'autoconcepte; respon a tots aquells constructes de la graella que presenten puntuacions extremes en l'element *Jo*. Permet observar les identificacions de la persona amb els constructes seleccionats. Segons la Teoria dels Constructes Personals, la construcció del sí mateix es relaciona intrínsecament amb la construcció dels altres, doncs ho fem a partir del mateix sistema de constructes. És a partir d'aquí que han emergit com a rellevants en diverses investigacions la correlació *Jo* i els *altres* (veure Adams-Webber, 1990 per a una revisió) i entre *Jo* i el *Jo ideal* com una mesura d'autoestima. Els autors del programa RECORD, van elaborar una sèrie de perfils generals basats en la

confluència dels resultats d'aquestes dues correlacions (veure Feixas i Cornejo, 1996 per a una revisió).

- b. La mesura de l'estructura del sistema de construcció; és el dibuix que conforma els constructes de la graella i les característiques d'aquests, així com el pes específic que presenta cada un d'ells i algun o alguns en concret. En definitiva és una manera d'avaluar les qualitats estructurals del sistema cognitiu de la persona és a dir, de la seva personalitat, o com va definir-ho Bieri (1955), de la seva *complexitat cognitiva*. Aquesta és definida per Huici (1981) com "el nombre de dimensions independents disponibles que permeten la transformació de la informació relativa als estímuls socials en judicis sobre la conducta" (Citada a Feixas i Cornejo, 1992, p. 58). Per tant, una persona presenta una major complexitat cognitiva com més variabilitat té per a fer la lectura de les situacions socials que experimenta. S'han fet diversos estudis vinculats amb aquesta mesura. Entre ells: Bannister, 1960; 1962; 1965b; Bannister i Fransella, 1966; Bieri, Atkins, Briar, Leadman, Miller i Tripodi (1966). En aquests Bannister va plantejar l'ús d'una mesura que va anomenar *Intensitat*.
- c. Índex d'intensitat d'un constructe; indica quan important és un constructe dins el sistema de constructes de la persona. A menor intensitat més desvinculat està de la resta de constructes.
- d. Índex d'intensitat global; és equiparable a l'índex de Bieri i per tant és un indicador del grau de discriminació entre els constructes, és a dir, si diversos constructes discriminen el mateix o existeix una multidimensionalitat d'aquests. Com expliquen els autors, aquest índex ha comportat molt debat en la comunitat científica per troballes contradictòries. Per això, Adams-Webber (1979) suggereix que la complexitat cognitiva és un concepte que implica la diferenciació entre constructes, però també la seva integració, és a dir, la ordenació dels constructes en una jerarquia.
- e. Índex de potència discriminativa; segons Feixas (1988), aquesta és una mesura de flexibilitat amb la que s'aplica un constructe.
- f. Índex de polarització; mesura del grau de significació del constructe o de l'element segons la Teoria dels Constructes Personals, tot i que s'ha valorat com un indicador de rigidesa cognitiva.

- g. Índex d'indefinició; computa tots aquells elements que el subjecte no ha estat capaç de situar en un o altre pol dels constructes. Per tant, és una mesura del grau en el que el sistema de constructes de la persona no permet discriminar amb claredat.
- h. Índex de biaix; mesura el grau en que les puntuacions de la graella s'allunyen de la puntuació mitja.
- i. Índex d'amplitud de resposta; grau en el que les puntuacions de la graella varien.
- j. Índex de conflictes; mesura basada en la teoria de l'equilibri cognitiu de Heider (1946), que en el programa RECORD s'operativitza a partir de l'anàlisi per tríades de constructes i la posterior valoració dels que estan en desequilibri (correlació negativa entre els tres constructes o bé, correlació positiva entre dos d'ells i negativa amb el tercer), dividit pel nombre de tríades de la graella.

Parlar dels criteris de bondat de l'instrument tal i com anuncien els autors Feixas i Cornejo (1996) resulta complexe per diversos motius que especifiquen i que es resumeixen a continuació:

- Un d'ells és la característica d'autodescobriment que pot suposar pel client, el tipus de preguntes necessàries per realitzar la graella. Quan aquest les descobreix la persona canvia. Així aspectes com la fiabilitat test-retest i els barems normatius, no són útils en aquest instrument.
- Una altra de les característiques és la variabilitat de formes que pot prendre l'instrument en funció de l'interès d'estudi. Per això cada una de les graelles pot tenir una validesa i fiabilitat diferents. Per parlar amb propietat caldria especificar una aplicació concreta. A més l'ús de la graella és en gran mesura amb una finalitat ideogràfica, com diuen els autors, i per tant no és tan important la fiabilitat i la validesa normativa (veure Fransella i Bannister, 1977; Yorke, 1985; Rivas i Marco, 1985).
- La graella és un instrument d'avaluació psicològica coherent amb l'epistemologia constructivista i per tant entén que l'ésser humà és variable. Així, aquest instrument és sensible a aquesta variabilitat, la qual cosa li atorga una característica rellevant que la converteix en una eina única. Per això, Bannister, i Fransella, subratllen que parlar de fiabilitat de la graella, tenint en compte que aquest paràmetre mesura el grau d'estabilitat de

l'instrument, és contradictori. Però la fiabilitat de la graella ha rebut arguments en sentit contrari (veure Bavelas, Chan i Guthrie, 1976), fent referència a que l'estabilitat és present en allò que es vol mesurar i no pas en les mesures.

- La fiabilitat i la validesa de la graella han estat estudiades en diverses investigacions, però aquestes no són massa nombroses, segons Feixas i Cornejo (1996) possiblement pels motius explicats en els punts anteriors. No obstant, es pot revisar aquests aspectes en l'obra dels autors (Feixas i Cornejo, 1996), en la qual fan referència a la fiabilitat dels elements, dels constructes, de les puntuacions, i dels índex de mesura, i a la validesa de contingut, de constructe, discriminant, convergent i predictiva, que han valorat observant els resultats de les investigacions sobre la qüestió.

Disseny de la Graella del Sí Mateix Social/ Relacional

Per tal d'informar sobre les construccions dels diferents posicionaments relacionals de les participants en la recerca, es va construir una graella específica (veure annex 6a i 6b) per a aquesta investigació basada en el disseny de Butt et al., (1997). Aquest mètode està basat de forma parcial en una investigació endògena, donat que es genera i es realitza pels propis participants, però en aquest cas, la interpretació la duu a terme l'investigador.

En aquesta graella es demana a la persona que pensi en diferents relacions socials que té, per tal d'analitzar la construcció d'ella mateixa en aquestes. Les diferents relacions esdevenen els elements de la graella. Per tant, en aquesta versió es canvia els individus com a elements de la graella original de Kelly, per les relacions. A partir d'aquí la versió de Butt et al. (1997) segueix el mateix procediment que el de la Tècnica de la Graella original. Es demana a la persona que anomeni semblances i diferències entre dos dels elements que ha anomenat que són sistemàticament comparats. Quan s'accedeix a un atribut, que es procura que tingui la categoria d'adjectiu, es demana al participant per el seu oposat. D'aquesta manera es van el·licitant els diferents constructes, (que per definició són diàdics, és a dir, que contenen dos pols oposats entre ells), fins a la seva saturació. Així és com s'accedeix al sistema de constructes de la persona que s'està entrevistant. Posteriorment es demana una puntuació dins d'una escala likert, (que pot variar d'1 a 5 o d'1 a 7, segons convingui, essent la que més discrimina la puntuació d'1 a 7) de cada una de

les relacions en cada un dels constructes. En el cas de la present investigació es va fer ús d'una escala de mesura tipus likert amb puntuacions de 1 a 7 per considerar que permetia més especificitat en les valoracions dels constructes i per tant una aproximació més refinada als sistemes de constructes de les participants.

En el disseny específic de la graella per a aquesta investigació, es varen proporcionar 6 elements comuns a totes les participants, que permetien apropar-se al procés constructiu de la identitat i als diferents posicionaments relacionals vinculats amb l'aferrament (Jo com a filla amb la mare i Jo com a filla amb el pare), amb l'aferrament adult (Jo com a parella), amb el vincle afectiu (Jo com a mare), amb la identitat en general (Jo com a persona) i amb l'autoestima (Jo ideal). Tots ells objecte d'estudi de la recerca. El posicionament com a filla es va dividir en dos, donat que es va tenir en compte que el procés d'aferrament és una construcció diferent amb la figura materna i paterna (Ainsworth, 1989; Bowlby, 1984; Dallos, 2006; Main i Weston, 1981).

Posteriorment es va demanar a les participants que pensessin en cinc relacions més com a elements de la graella, per tal d'explorar altres posicionaments significatius en la construcció relacional de la identitat de les dones de la mostra. Podien incloure relacions íntimes (amics, familiars, coneguts ...) i altres relacions més superficials o esporàdiques (relacions amb veïns, professors, companys de feina ...), així com grups de persones (com família extensa) o situacions socials (com a la feina).

La instrucció original per a l'el·licitació dels elements de la graella, modificada únicament pel nombre que es sol·licitava en aquesta investigació, és la que es detalla a continuació:

Pensa en un nombre de persones amb les que tinguis algun tipus de relació. Intenta pensar en vuit o nou de diferents. Poden ser relacions esporàdiques o permanents i bones o males relacions, però han de ser relacions en les que tinguis molt clar com ets TU amb aquesta persona. Pots incloure persones concretes però també pots incloure grups de persones o situacions socials si ho creus oportú. (Butt et al., 1997, p. 18)

Malgrat en el disseny original de la graella es demana per vuit o nou relacions diferents, d'acord amb els objectius d'aquesta recerca i com s'ha comentat en línies anteriors, es va demanar a les participants que pensessin en cinc relacions que

tinguessin o haguessin tingut. Així, s'obtenien un total d'onze elements, dels quals sis es varen analitzar amb major profunditat al ser elements directament relacionats amb els objectius de la recerca. En el cas dels constructes, també hi va haver una modificació. Es va incloure el constructe *Segur vs. Insegur*, per considerar-se una mesura directament relacionada amb l'estil d'aferrament, objectiu d'estudi de la investigació.

6.4 Procediment

Per a dur a terme l'estudi, es va realitzar una cerca de persones que voluntàriament volguessin participar en la recerca. Aquesta es va dur a terme a partir de les diferents associacions d'adoptats com (La Veu dels Adoptats, la Fundació Afín, Instituto Familia y Adopción), de coneguts, de programes de radio i de televisió. No es va dur a terme a partir de les institucions en les que treballava la doctorand en aquell moment, per tal d'evitar afegir càrregues de trastorns psicològics o situacions de crisi vitals que poguessin distorsionar els resultats.

Per iniciar la recollida de dades, s'informava a les participants, de l'objectiu de la recerca i de les seves implicacions a partir del consentiment informat. Un cop aquest estava degudament complimentat, es recollien les dades del genograma de cada una d'elles, així com les dades biogràfiques i es realitzava una entrevista que contenia les sis preguntes que van donar lloc a les narratives (explicades en el punt 6.3 d'aquest capítol). Les entrevistes eren enregistrades en àudio per a ser transcrites i analitzades amb posterioritat mitjançant el programa NVivo, d'anàlisi de dades qualitatives, tot seguint el mètode de la GTh (Glasser i Strauss, 1967). Posteriorment a l'entrevista es demanava a les participants que completessin el qüestionari ECR-S. En alguns dels casos, es varen comentar dificultats per a respondre al qüestionari ECR-S, donat que havien observat canvis en la seva forma de relacionar-se amb les diferents parelles que havien tingut o inclòs amb la mateixa parella amb la que havien estat més temps, o amb la que havien tingut els fills. En alguns d'aquests casos els canvis s'havien produït des del coneixement de la condició d'adoptada i en altres des del moment en que coneixien a la família biològica. Per aquest motiu i per algunes de les participants, la dificultat residia en buscar, en les valoracions de cada ítem, el punt mig que recollís amb fidelitat les dues formes de posicionar-se que havien experimentat estant en parella. Malgrat es van recollir aquestes diferències, valorant-les com a dades

complementàries, no s'han pogut analitzar en el global de la mostra, donat que aquestes circumstàncies es donen en una minoria de les participants. No obstant això, sí que es tenen en compte en l'anàlisi general de la recerca, doncs es considera una dada rellevant a tenir present donats els objectius que es persegueixen en la tesi doctoral que aquí es presenta.

I per últim, com a aproximació a la construcció de la identitat des del paradigma del Constructivisme Relacional, es va realitzar amb cada una de les participants una graella del Sí Mateix Social/ Relacional (Butt et al., 1997), que és una versió de la Tècnica de la Graella (Kelly, 1955/ 1991), explicat en el punt 6.3 d'aquest capítol, i que permet una exploració no-categorial de les diferents relacions significatives de les participants, entre les quals s'inclouen les relacions d'aferrament i aferrament adult (veure el model en l'annex 6a i 6b).

Els significats dels constructes de la graella es van analitzar de forma qualitativa mitjançant l'ús del mètode de la GTh (Glasser i Strauss, 1967). Es va trobar una alta fiabilitat interjutges per totes les categories que es van generar partint dels significats dels constructes de la graella (0.996).

Per últim, i a partir del programa informàtic RECORD v. 5.0. (Feixas i Cornejo, 2002), es van poder analitzar aspectes rellevants de les dades a partir de diverses mesures quantitatives que aporta el programa. En aquesta investigació es van utilitzar per a l'anàlisi les següents mesures:

- Correlació de Pearson entre els elements relacionats amb l'aferrament: *Jo com a filla de mare*, *Jo com a filla de pare* i *Jo com a mare*.
- Constructes atribuïts (puntuacions extremes 1 o 7 en l'escala Likert) a cada un dels posicionaments relacionals vinculats a l'aferrament: *Jo com a filla de mare*, *Jo com a filla de pare* i *Jo com a mare*. De tal manera, l'autodefinició d'aquests posicionaments s'obté a partir de les puntuacions extremes dels constructes atribuïts a cada un d'ells.
- Correlació de Pearson entre els elements *Jo actual* i *Jo ideal*, com una mesura d'autoestima.
- Correlació de Pearson entre els elements *Jo com a mare* i *Jo ideal*, com una mesura d'autoestima del posicionament com a mare.
- Correlació de Pearson entre els elements *Jo com a filla de mare* i *Jo ideal* i *Jo com a filla de pare* i *Jo ideal*, com una mesura d'autoestima del posicionament com a filla amb la mare i amb el pare.

- Per tal d'explorar la presència o absència de conflictes cognitius es va utilitzar la mesura de dilemes implicatius (Hinkle, 1965; Ryle, 1979). Els dilemes implicatius són un tipus de conflictes cognitius que es poden detectar amb l'ús de la Tècnica de la Graella (Feixas, Saúl, Ávila-Espada i Sánchez, 2001). Aquests s'analitzen mitjançant el programa RECORD v. 5.0. (Feixas i Cornejo, 1996), a través de les correlacions de Pearson entre els diferents constructes el·licitats. Els dilemes implicatius apareixen quan una característica personal que la persona vol canviar (constructe discrepant) està associada amb un altre aspecte que espera conservar (constructe congruent). El desig de canviar el constructe discrepant està bloquejat perquè aquest implica el risc d'un canvi no desitjat en el constructe congruent. En l'anàlisi de les correlacions dels dilemes implicatius es consideren rellevants les correlacions superiors al 0.20, perquè malgrat no són estadísticament significatives, si ho són clínicament.

Tot el procés de recollida de dades implicava amb cada participant una reunió d'entre una hora i mitja i tres hores, aproximadament, en funció del temps dedicat a l'entrevista i a la creació de la graella del Sí mateix. L'inici de la recollida de dades es va iniciar a l'any 2008 i es va donar per acabat a l'any 2013 amb la participació de la quinzena entrevistada. El fet de que aquest procés hagi esdevingut tan llarg respon a la dificultat d'accés a la mostra, donades les particularitats d'aquesta pel que fa al nivell de concreció, així com per la complexitat que encara suposa, en general, per les generacions adultes parlar de l'adopció.

Posteriorment a l'anàlisi de les dades obtingudes a partir dels diferents instruments, es va realitzar la triangulació d'aquestes per tal d'obtenir resultats que contemplin la complexitat de l'objecte d'estudi de la recerca que aquí es presenta. Finalment es van extreure conclusions, que conjuntament amb els antecedents teòrics que ja es disposen en aquest àmbit, van permetre realitzar la discussió, fruit final de la tesi doctoral i amb la que es pretén contribuir al cos de coneixements existents en el camp de l'adopció.

En el següent capítol es presenten els resultats extrets dels diferents instruments d'avaluació qualitatiu i quantitatiu emprats en la investigació.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

7. RESULTATS

7.1 Resultats: l'anàlisi qualitativa de les Narratives

7.2 Resultats: l'anàlisi del qüestionari de l'Aferrament Adult (ECR-S)

7.3 Resultats de l'anàlisi de les Graelles del Sí mateix

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

7. Resultats

En aquest apartat s'exposaran els diferents resultats obtinguts a partir dels instruments detallats en el capítol 6 d'aquesta tesi.

Primer s'exposaran els resultats de l'anàlisi qualitativa de les narratives de les participants en la recerca, dividides segons les temàtiques d'estudi plantejades. Es plantejaran inicialment i per aquest ordre, els resultats obtinguts en les narratives relatives al posicionament del Jo com a Parella, les narratives del posicionament del Jo com a Mare, les narratives de la relació amb la Mare Adoptiva i finalment les narratives de la Influència de l'adopció en la construcció del diferents posicionaments del Jo: Jo actual, Jo com a parella i Jo com a mare. També s'exposaran els resultats de l'emergència de categories transversals que han sorgit en l'anàlisi qualitativa, així com l'avaluació global de les 6 preguntes que donen lloc a les narratives.

Posteriorment s'exposaran les conclusions de la integració de tots els resultats obtinguts a través de l'anàlisi qualitativa de les narratives.

El segon punt en l'exposició de resultats serà el corresponent als obtinguts amb el qüestionari d'aferrament adult ECR-S (Alonso- Arbiol et al., 2007).

Seguidament s'explicaran els resultats obtinguts amb les graelles del Sí Mateix Social/ Relacional (Butt et al., 1997); primerament l'anàlisi qualitativa de les dades d'aquest instrument relatives al posicionament del Jo actual, del Jo com a parella, del Jo com a mare, del Jo com a filla de mare i del Jo com a filla de pare. I, en segon lloc, l'anàlisi quantitativa de les dades generades per la graella. En l'anàlisi quantitativa es presenten els resultats relatius a: l'Autodefinició, els Conflictes Cognitius i els Dilemes Implicatius, l'Autoestima, Grau de identificació amb cadascun dels posicionaments del sí mateix, l'Anàlisi de l'Aferrament i l'Aferrament Adult.

7.1 Resultats: l'anàlisi qualitativa de les Narratives

L'anàlisi de les narratives a través del programa N-Vivo permet aproximar-nos a l'estudi dels objectius de la present recerca, des d'una vessant qualitativa. Malgrat també obtenim dades quantitatives que poden ser rellevants, les qualitatives ens permeten aprofundir no només en el quant sinó en el com i el perquè. Tractant-se de fer recerca en identitat i de l'aferrament adult, des de la visió constructivista relacional, el *com* ens permet entendre els significats que atribueixen a aquests temes les dones adoptades que han participat. Tenint en compte l'objectiu d'aquesta tesi

doctoral, els resultats obtinguts al realitzar l'anàlisi ens donen informació per a resoldre els interrogants que va generar la recerca.

Per tal de seguir un ordre en l'exposició de resultats, es descriurà en primer lloc els resultats obtinguts en l'anàlisi qualitativa de les narratives de les 15 participants que es desprenen de les preguntes relatives al posicionament com a parella, al posicionament com a mare i a la relació amb la mare adoptiva, realitzades al llarg de l'entrevista. En segon lloc, s'exposaran els resultats relatius a la influència de l'adopció en la identitat; en general (Jo Actual), com a parella (Jo com a Parella) i com a mare (Jo com a Mare). Per últim es descriuran els resultats obtinguts de l'encreuament de totes aquelles dades rellevants per a l'estudi.

L'ordre d'exposició seguirà d'ara endavant el mateix patró: en primer lloc es presenta el mapa conceptual resultant de l'anàlisi qualitativa segons GThM. En segon lloc, les taules que inclouen les categories i subcategories de l'anàlisi qualitativa de les respostes a la pregunta que pertoqui a cada moment, amb les unitats d'anàlisi que donen lloc a cada etiqueta i amb el corresponent percentatge. I, per últim, la descripció de resultats corresponent a aquell mapa i les conclusions obtingudes de l'anàlisi. En els annexes es podran trobar les transcripcions de les quinze entrevistes dividides per unitats d'anàlisi, així com la definició de les categories i subcategories que emergeixen en l'anàlisi de les 6 qüestions de l'entrevista.

7.1.1 Narratives del posicionament del Jo com a Parella

A continuació es presenta el mapa conceptual que ha emergit en l'anàlisi de les narratives d'aquest posicionament (Figura 4).

Posicionament com a Parella

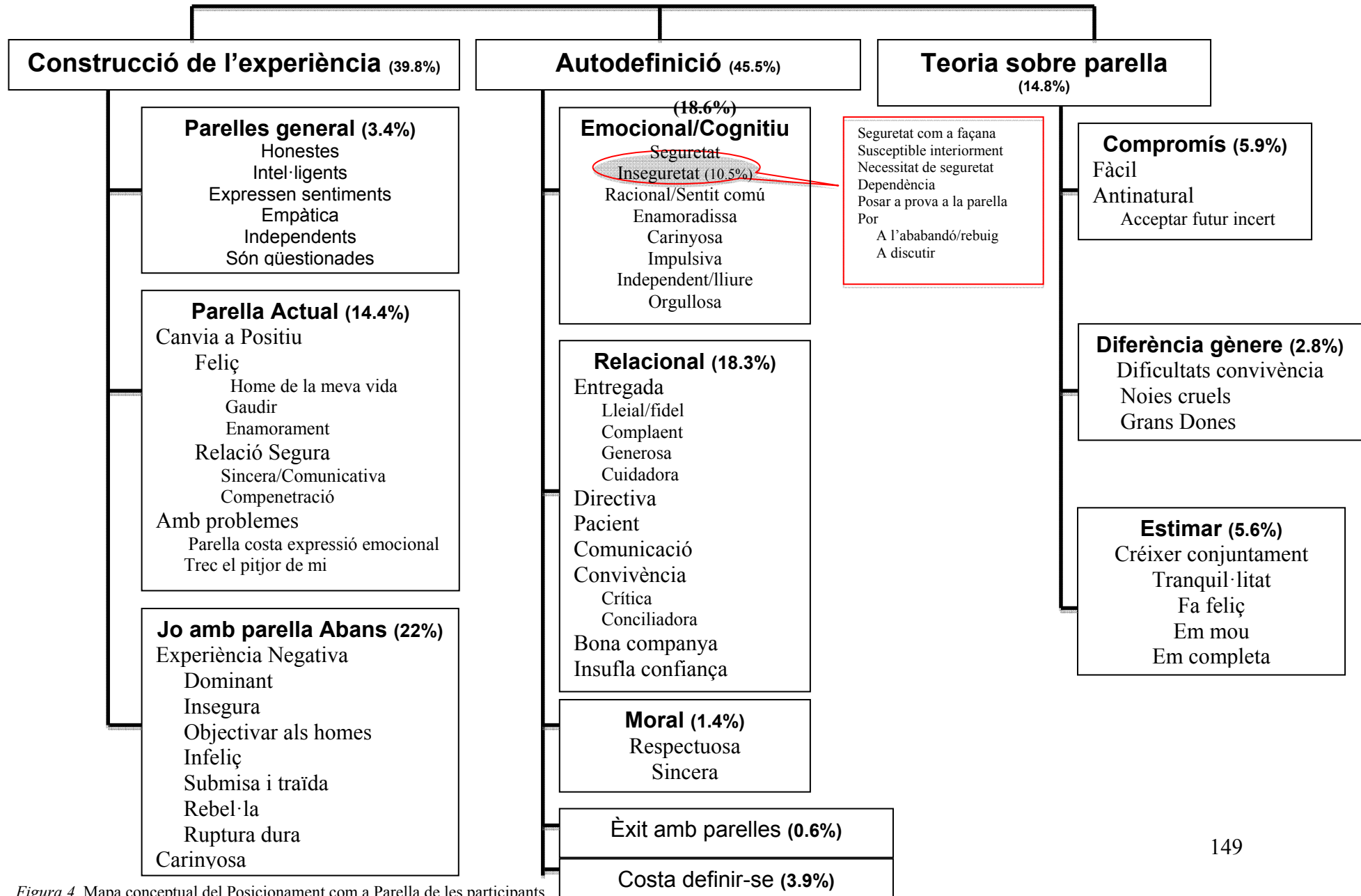

Figura 4. Mapa conceptual del Posicionament com a Parella de les participants

A continuació es presenten en dues taules, les categories emergides en l'anàlisi qualitativa de les narratives d'aquest posicionament, amb les unitats d'anàlisi corresponents (veure Taula 5) i les categories amb el percentatge que representen (veure Taula 6).

Taula 5

Relació entre les categories emergides en l'anàlisi de les narratives relatives al Jo com a parella i les unitats d'anàlisi corresponents a aquestes

Categorització	Unitats d'Anàlisi (UA)
1. AUTODEFINICIÓ	S2UA1, S4UA17, S5UA10, S6UA21, S11UA22, S13UA1, S13UA8, S13UA11, S14UA1, S14UA2, S14UA3, S14UA4, S14UA52, S14UA53, S15UA1, S15UA21, S15UA23
1.1 Costa definir-se	S1UA1, S2UA2, S2UA3, S2UA4, S2UA77, S2UA78, S2UA79, S3UA1, S3UA15, S5UA5, S5UA6, S7UA10, S8UA1, S9UA5, S9UA11, S13UA2, S13UA10, S13UA12, S13UA13, S13UA14, S13UA15, S13UA16, S13UA20, S13UA24, S13UA25
1.2 Èxit amb parelles	S2UA64, S2UA65, S2UA66, S2UA67
1.3 Emocional/Cognitiu	
1.3.1 Seguretat	S12UA22, S12UA24
1.3.2 Inseguretat	
1.3.2.1 Seguretat com a façana	S15UA61, S15UA63
1.3.2.2 Susceptible interiorment	S15UA61, S15UA62, S15UA64, S15UA65
1.3.2.3 Necessitat de seguretat	S1UA14, S4UA30, S7UA14, S10UA14
1.3.2.3.1 Sentir-se estimada/ desitjada	S1UA3, S1UA14, S2UA60, S2UA61, S2UA62, S2UA63, S4UA10, S7UA13, S10UA5, S10UA11, S10UA12, S10UA13, S10UA15
1.3.2.4 Dependència	S2UA10, S2UA45, S2UA46, S6UA3, S6UA4, S6UA5, S6UA6, S6UA7, S6UA8, S6UA9, S10UA5, S10UA6, S10UA7, S11UA1, S11UA2, S11UA20, S11UA21
1.3.2.5 Posar a prova a la parella	S10UA1, S10UA2, S10UA3, S10UA4, S10UA8, S10UA9,

	S11UA15, S11UA17
1.3.2.6 Por	
1.3.2.6.1 A que em facin mal	S8UA3
1.3.2.6.1.1 A l'abandó/ rebuig	S4UA6, S4UA7, S4UA8, S4UA9, S4UA10, S4UA11, S4UA12, S4UA34, S4UA35, S10UA10, S11UA25
1.3.2.6.1.2 A discutir	S4UA4, S4UA5, S4UA37, S11UA23, S11UA24, S11UA25, S11UA30
1.3.3 Racional/ sentit comú	S6UA23, S6UA24, S6UA25, S6UA26, S6UA31, S6UA32
1.3.4 Enamoradissa	S2UA6, S2UA7, S2UA8, S2UA9, S2UA11
1.3.5 Carinyosa	S2UA58, S2UA59, S2UA69, S2UA70, S2UA72, S2UA73, S2UA74, S5UA9, S6UA22, S6UA27, S6UA33, S7UA12, S8UA5, S8UA6, S10UA11, S11UA1, S15UA24
1.3.6 Impulsiva	S5UA7, S5UA8, S5UA31
1.3.7 Independent/ lliure	S3UA3, S3UA10, S3UA11, S3UA12, S3UA13, S3UA14, S4UA23, S4UA24, S4UA25, S4UA27, S4UA28, S4UA33, S11UA1, S11UA3, S15UA31, S15UA32, S15UA35
1.3.8 Orgullosa	S14UA73, S14UA74
1.4 Relacional	
1.4.1 Entregada	S4UA2, S5UA2, S5UA14, S5UA15, S5UA17, S5UA18, S5UA19, S5UA20, S8UA2, S8UA4, S8UA10, S8UA11, S15UA24
1.4.1.1 Lleial/fidel	S1UA2, S4UA1, S4UA2, S9UA10, S9UA12, S13UA21
1.4.1.2 Complaent	S5UA11, S5UA12, S8UA12, S8UA13, S8UA14
1.4.1.3 Generosa	S3UA2, S3UA4, S3UA5, S4UA3 S9UA10, S9UA12
1.4.1.4 Cuidadora	S5UA16, S6UA40, S6UA41, S6UA42, S6UA43, S14UA54, S14UA55, S15UA24
1.4.2 Directiva	S6UA35, S6UA36, S6UA37, S6UA38, S6UA39, S6UA40, S6UA41, S6UA42, S6UA43
1.4.3 Pacient	S6UA22, S6UA27
1.4.4 Comunicació	
1.4.4.1 Oberta	S3UA2

1.4.4.2 Tancada/reservada	S5UA14, S5UA13, S5UA21, S5UA22
1.4.4.3 Sap escoltar	S13UA9, S13UA23
1.4.5 Convivència	
1.4.5.1 Crítica	S3UA6, S3UA8, S5UA1, S9UA1, S9UA2, S11UA4, A11UA5, S11UA6, S11UA8, S11UA10, S11UA11, S11UA12, S11UA13, S11UA14, S11UA15, S11UA17, S11UA18, S11UA19, S11UA20, S11UA26, S11UA27, A11UA28, S15UA25
1.4.5.1.1 Dificil de conviure	S3UA8, S9UA3, S9UA4
1.4.5.2 Conciliadora	S4UA36, S4UA37, S4UA38, S4UA39, S4UA40, S4UA41, S4UA42, S4UA43, S4UA44, S4UA45, S4UA47, S4UA48, S11UA26, S11UA29, S15UA58, S15UA59, S15UA60
1.4.5.2.1 Fàcil de conviure	S4UA46, S11UA9, S11UA10
1.4.6 Bona companya	S14UA6, S14UA7, S14UA8, S14UA9, S14UA10, S14UA11, S14UA12, S14UA13, S14UA14, S14UA15
1.4.7 Insufla confiança	S14UA56, S14UA57, S14UA58, S14UA59, S14UA72, S14UA75, S14UA76
1.5 Moral	
1.5.1 Respectuosa	S3UA2
1.5.2 Sincera	S7UA4, S7UA5, S7UA6, S7UA11, S7UA15, S7UA16, S7UA17, S15UA25
2. CONSTRUCCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA	
2.1 Parelles General	
2.1.1 Honestes	S1UA3
2.1.2 Intel·ligents	S1UA4
2.1.2.1 Necessitat d'admirar-les	S4UA18, S4UA19, S4UA20, S4UA21,
2.1.3 Expressen sentiments	S1UA9, S1UA10, S1UA11, S1UA13
2.1.4 Empàtica	S5UA35
2.1.5 Independents	S4UA23, S4UA24, S4UA25, S4UA26, S4UA29, S4UA30, S4UA31, S4UA32, S4UA22
2.1.6 Són qüestionades	S11UA15, S11UA16
2.2 Parella Actual	
2.2.1 Canvia a positiu	S5UA31, S8UA7, S8UA8, S8UA9, S12UA19, S12UA20, S12UA21, S12UA25, S15UA2

2.2.1.1 Felicitat	S2UA5, S2UA24, S2UA29
2.2.1.1.1 Home de la seva vida	S2UA5, S6UA2, S7UA2, S13UA3, S13UA4, S13UA6, S13UA7
2.2.1.1.2 Gaudir	S5UA3, S6UA3, S6UA4, S6UA5, S6UA6, S6UA7, S6UA8, S6UA9, S7UA3, S13UA16, S13UA17, S13UA18, S13UA22, S15UA51
2.2.1.1.3 Amor/ enamorament	S6UA11, S6UA12, S6UA13, S6UA14, S6UA15, S6UA16
2.2.1.2 Relació segura	S4UA5, S4UA13, S4UA14, S4UA15, S4UA16, S12UA9, S12UA10, S12UA22, S12UA23, S12UA24
2.2.1.2.1 Sincera/ Comunicativa	S7UA4, S7UA5, S7UA6, S7UA15, S7UA16, S7UA17, S15UA25, S15UA52, S15UA54
2.2.1.2.2 Compenetració	S4UA2, S4UA49, S4UA50, S4UA51, S4UA52, S4UA53, S4UA54, S4UA55, S4UA56, S4UA57, S5UA3, S5UA4, S6UA9, S6UA10, S6UA30, S12UA9, S12UA10, S13UA14, S13UA19, S15UA52
2.2.2 Amb problemes	S1UA5, S1UA6
2.2.2.1 Parella costa expressió emocional	S1UA11, S1UA13
2.2.2.2 Trec el pitjor de mi	S1UA7
2.2.2.2.1 Desconfiada	S1UA8, S1UA12, S15UA50, S15UA53, S15UA55
2.2.2.2.2 Insegura	S1UA8, S1UA12, S1UA13, S1UA14
2.3 Jo amb parella Abans	S2UA76, S5UA23, S5UA24, S5UA28, S5UA29, S5UA30, S5UA36, S7UA7, S15UA2
2.3.1 Experiència Negativa	
2.3.1.1 Dominant	S2UA48, S2UA49, S2UA50, S2UA51, S2UA52, S2UA53, S2UA54, S2UA55, S2UA56, S2UA57, S2UA58, S2UA59, S2UA68, S2UA70, S2UA72, S2UA73, S2UA74, S2UA75, S12UA1
2.3.1.2 Insegura	S5UA25, S5UA26, S5UA27, S5UA32, S5UA33, S5UA34, S5UA37, S7UA4, S7UA5, S7UA14, S7UA19, S7UA20, S12UA1, S12UA8, S12UA11, S12UA12, S12UA18, S15UA26,

	S15UA39
2.3.1.2.1 Per desconeixement de la condició d'adoptada	S12UA2, A12UA3, S12UA4, S12UA5, S12UA6, S12UA7, S12UA17
2.3.1.2.2 Dependent	S11UA1, S12UA13, S12UA14, S12UA15, S12UA16
2.3.1.2.3 Exigent	S11UA5, S11UA7
2.3.1.3 Objectivar als homes	S14UA5, S14UA16, S14UA17, S14UA18, S14UA19, S14UA20, S14UA21, S14UA22, S14UA23, S14UA24, S14UA25, S14UA26, S14UA27, S14UA28, S14UA29, S14UA30, S14UA31, S14UA32, S14UA33, S14UA37, S14UA40, S14UA42, S14UA43, S14UA44, S14UA45
2.3.1.4 Infeliç	S14UA68, S15UA7, S15UA8, S15UA9, S15UA10, S15UA11, S15UA12, S15UA13, S15UA14, S15UA15, S15UA16, S15UA22, S15UA41
2.3.1.4.1 Ella lluita per la relació	S15UA17, S15UA19
2.3.1.4.2 Ell no lluita per la relació	S15UA18, S15UA20
2.3.1.5 Submisa i traïda	S15UA3, S15UA4, S15UA5, S15UA6, S15UA26, S15UA27, S15UA28, S15UA29, S15UA30, S15UA31, S15UA33, S15UA36, S15UA37, S15UA38, S15UA39, S15UA56, S15UA57, S15UA58
2.3.1.6 Rebel·la	S15UA40, S15UA41, S15UA42, S15UA43, S15UA44
2.3.1.7 Ruptura dura	S14UA34, S14UA35, S14UA36, S14UA37, S14UA38, S14UA39, S14UA40, S14UA41
2.3.2 Carinyosa	S2UA58, S2UA59, S2UA69, S2UA70, S2UA72, S2UA73, S2UA74
3. TEORIA SOBRE PARELLA	S2UA20
3.1 Compromís	S6UA1, S6UA19, S6UA20
3.1.1 Fàcil	S2UA34, S2UA35, S2UA36, S2UA38, S2UA39, S2UA40
3.1.2 Antinatural	S2UA12, S2UA13, S2UA14, S2UA15, S2UA16, S2UA17, S2UA18, S2UA19, S2UA20, S2UA21, S2UA22, S2UA23, S2UA26, S2UA27
3.1.2.1 Acceptar Futur incert	S2UA24, S2UA25, S2UA26, S2UA27, S2UA28, S2UA30, S2UA31, S2UA32, S2UA33,

	S2UA37, S15UA45, S15UA46, S15UA47, S15UA48, S15UA49
3.2 Diferència gènere	
3.2.1 Dificultats Convivència	S3UA7, S3UA9
3.2.2 Noies Cruels	S2UA68, S2UA69, S2UA70, S2UA71, S2UA72, S2UA73, S2UA74, S2UA75
3.2.3 Grans dones	S6UA27, S6UA28, S6UA29, S6UA30, S6UA31, S6UA32, S6UA33, S6UA34
3.3 Estimar	S14UA64, S14UA65, S14UA66, S14UA67, S14UA70
3.3.1 Créixer conjuntament	S1UA4, S9UA6, S9UA7, S9UA8, S9UA9, S13UA5, S14UA50, S14UA51, S14UA63, S14UA69, S14UA70, S14UA71
3.3.2 Tranquil·litat	S14UA46, S14UA47, S14UA48 S14UA49, S14UA52
3.3.3 Fa feliç	S14UA69
3.3.4 Em mou	S2UA41, S2UA42, S2UA43, S2UA44, S2UA45, S2UA46, S2UA47
3.3.5 Em completa	S7UA1, S7UA2, S7UA3, S7UA8, S7UA9, S7UA11

9

⁹ Les sigles UA fan referència a Unitats d'Anàlisi i la lletra S al subjecte de l'entrevista.

Taula 6

Percentatges de les codificacions de l'anàlisi de les narratives relatives al posicionament del Jo com a parella

Categorització	Nº UA	Percentatge de codificacions (%)
	Total UA=640	
1. AUTODEFINICIÓ	17/291	2.7/45.5%
1.1 Costa definir-se	25	3.9%
1.2 Èxit amb parelles	4	0.6%
1.3 Emocional/Cognitiu	119	18.6%
1.3.1 Seguretat	2	0.3
1.3.2 Inseguretat	67	10.5
1.3.2.1 Seguretat com a façana	2	0.3
1.3.2.2 Susceptible interiorment	4	0.6
1.3.2.3 Necessitat de seguretat	4	0.6
1.3.2.3.1 Sentir-se estimada/ desitjada	13	2
1.3.2.4 Dependència	17	2.7
1.3.2.5 Posar a prova a la parella	8	1.3
1.3.2.6 Por	19	3
1.3.1.6.1 A que em facin mal	1	0.2
1.3.1.6.1.1 A l'abandó/ rebuig	11	1.7
1.3.1.6.1.2 A discutir	7	1.1
1.3.3 Racional/ sentit comú	6	0.9
1.3.4 Enamoradissa	5	0.8
1.3.5 Carinyosa	17	2.7
1.3.6 Impulsiva	3	0.5
1.3.7 Independent/ lliure	17	2.7
1.3.8 Orgullosa	2	0.3
1.4 Relacional	117	18.3%
1.4.1 Entregada	13	2
1.4.1.1 Lleial/fidel	6	0.9
1.4.1.2 Complacent	5	0.8
1.4.1.3 Generosa	6	0.9
1.4.1.4 Cuidadora	8	1.3
1.4.2 Directiva	9	1.4
1.4.3 Pacient	2	0.3

1.4.4 Comunicació	7	1.1
1.4.4.1 Oberta	1	0.2
1.4.4.2 Tancada/reservada	4	0.6
1.4.4.3 Sap escoltar	2	0.3
1.4.5 Convivència	46	7.2
1.4.5.1 Crítica	23	3.6
1.4.5.1.1 Difícil de conviure	3	0.5
1.4.5.2 Conciliadora	17	2.7
1.4.5.2.1 Fàcil de conviure	3	0.5
1.4.6 Bona companya	10	1.6
1.4.7 Insufla confiança	7	1.1
1.5 Moral	9	1.4%
1.5.1 Respectuosa	1	0.2
1.5.2 Sincera	8	1.3
2. CONSTRUCCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA	255	39.8%
2.1 Parelles General	22	3.4%
2.1.1 Honestes	1	0.2
2.1.2 Intel·ligents	1	0.2
2.1.2.1 Necessitat d'admirar-les	4	0.6
2.1.3 Expressen sentiments	4	0.6
2.1.4 Empàtica	1	0.2
2.1.5 Independents	9	1.4
2.1.6 Són qüestionades	2	0.3
2.2 Parella Actual	92	14.4%
2.2.1 Canvia a positiu	9/78	1.4/12.2
2.2.1.2 Feliç	3	0.5
2.2.2.1 Home de la seva vida	7	1.1
2.2.2.2 Gaudir	14	2.2
2.2.2.3 Amor/ enamorament	6	0.9
2.2.1.3 Relació segura	10	1.6
2.2.1.3.1 Sincera/ Comunicativa	9	1.4
2.2.1.3.2 Compenetració	20	3.1
2.2.2 Amb problemes	2/14	0.3/2.2
2.2.2.1 Parella costa expressió emocional	2	0.3
2.2.2.2 Trec el pitjor de mi	1	0.2

2.2.2.2.1 Desconfiada	5	0.8
2.2.2.2.2 Insegura	4	0.6
2.3 Jo amb parella Abans	9/141	1.4/22%
2.3.1 Experiència Negativa	125	19.5
2.3.1.1 Dominant	19	3
2.3.1.2 Insegura	19	3
2.3.1.2.1 Per desconeixement de la condició d'adoptada	7	1.1
2.3.1.2.2 Dependent	5	0.8
2.3.1.2.3 Exigent	2	0.3
2.3.1.3 Objectivar als homes	25	3.9
2.3.1.4 Infeliç	13	2
2.3.1.4.1 Ella lluita per la relació	2	0.3
2.3.1.4.2 Ell no lluita per la relació	2	0.3
2.3.1.5 Submisa i traïda	18	2.8
2.3.1.6 Rebel·la	5	0.8
2.3.1.7 Ruptura dura	8	1.3
2.3.2 Carinyosa	7	1.1
3. TEORIA SOBRE PARELLA	1/95	0.2/14.8%
3.1 Compromís	3/38	0.5/5.9%
3.1.1 Fàcil	6	0.9
3.1.2 Antinatural	14	2.2
3.1.2.1 Acceptar Futur incert	15	2.3
3.2 Diferència gènere	18	2.8%
3.2.1 Dificultats Convivència	2	0.3
3.2.2 Noies Cruels	8	1.3
3.2.3 Grans Dones	8	1.3
3.3 Estimar	5/36	0.8/5.6%
3.3.1 Créixer conjuntament	12	1.9
3.3.2 Tranquil·litat	5	0.8
3.3.3 Fa feliç	1	0.2
3.3.4 Em mou	7	1.1
3.3.5 Em completa	6	0.9

Explicació dels resultats de l'anàlisi de les narratives del posicionament del Jo com a Parella:

En l'anàlisi de les narratives de la identitat com a parella de les participants, emergeixen tres grans categories: la primera relacionada amb l'*Autodefinició* (A) com a parella que suposa un 45.5% de les unitats d'anàlisi, la segona relacionada amb la *Construcció de l'Experiència* (B) del ser parelles, que inclou un 39.8% de les unitats d'anàlisi i la tercera relacionada amb els plantejaments teòrics que fan les participants al voltant del món de la parella (*Teoria sobre la parella*) (C), que suposa el 14.8% de les unitats d'anàlisi restants.

La primera de les tres grans categories (A), que és la que conté un major nombre d'unitats d'anàlisi, s'ha dividit, al seu torn, en cinc grans subcategories:

1. *Costa definir-se*, que engloba aquelles unitats d'anàlisi (3.9%) que expressen les dificultats que troben les participants en definir-se com a parelles. La emergència d'aquesta categoria promou la reflexió sobre les dificultats o la manca de claredat en la construcció d'aquest posicionament de la identitat. La construcció de la identitat com a adoptada és una tasca addicional que han de realitzar aquestes persones (Brottveit, 1999; Saetersdal i Dalen, 1999) i potser les dones de la mostra han dedicat major temps i esforç a construir emocionalment i cognitiva una narrativa integrada, coherent i continua d'aquest posicionament en detriment del de parella.
2. *Èxit amb parelles*, que inclou poques unitats d'anàlisi (0.6%), però que emergeix com un significat del ser parella. N'és un exemple aquesta unitat de l'entrevistada número dos: "UA65. Vull dir, sempre he sortit amb qui he volgut i no he tingut mai problemes en aquest sentit". Malgrat això, l'etiqueta que emergeix no parla d'un èxit emocional, sinó d'un èxit fàctic, doncs no s'expressa el que suposaria sentir-se estimada i valorada i valorar a l'altre, sinó la idea de les parelles com a objectes. Aquesta expressió reflexa la idea de que en una narrativa és possible explorar el MFI (Bretherton et al., 1990), doncs en aquest cas es fa referència a la manera en que la persona té de vincular-se afectivament en una relació d'intimitat a un igual, adult.

3. *Emocional/Cognitiu*, que és una subcategoria que inclou tots aquells significats de la definició de ser parella de característiques emocionals i/o cognitives, que suposen el 18.6% de les unitats d'anàlisi. Aquesta al seu torn es subdivideix en 8 subcategories: *Seguretat* (0.3%), *Inseguretat* (10.5%), *Racional/Sentit comú* (0.9%), *Enamoradissa* (0.8%), *Carinyosa* (2.7%), *Impulsiva* (0.5%), *Independent/lliure* (2.7%) i *Orgullosa* (0.3%). De totes elles, les que tenen un major pes d'unitats d'anàlisi són la subcategoria *Inseguretat*, *Carinyosa* i *Independent/lliure*. Així doncs, aquestes serien les característiques amb les quals s'identifiquen en l'àrea emocional/cognitiva la majoria de les participants en la recerca, quan se'ls hi pregunta per com són com a parelles.

Explorant amb més detall la subcategoria *Inseguretat* que és la que acumula més unitats d'anàlisi, ens adonem que emergeixen significats més específics a tenir en compte, per la relació que aquests tenen amb l'aferrament adult. Aquests són:

- *Seguretat com a façana* (0.3%).
- *Susceptible Interiorment* (0.6%) que fa referència a una fragilitat interior (Ex: Entrevista número 15 "UA63. Per fora igual sembla més: "no, no, la G es una persona segura!").
- *Necessitat de seguretat* (0.6%) relatiu a la necessitat de sentir-se segura amb la parella, i concretament *Sentir-se desitjada i estimada* que conté un 2% de les unitats d'anàlisi.
- *Dependència* (2.7%) que emergeix com una subcategoria que engloba el significat d'elles com a parelles amb un aferrament més tendent a l'ansietat que a la seguretat (Ex: entrevista número 6 "UA3. I llavors doncs molt units perquè no podíem estar l'un sense l'altre.").
- *Posar a prova a la parella* (1.3%) que fa referència a la necessitat d'assegurar que la parella també la vol i la necessita d'una manera autèntica.
- I finalment la subcategoria *Por* (3%), que al seu torn inclou la subcategoria *A que em facin mal* que es subdivideix en *A l'abandó/rebuig* (1.7%) i *A discutir* (1.1%). Un exemple d'aquestes, de l'entrevistada 4, n'és el següent: "UA7. Pero sí tenía un miedo, un pavor, a que me dejaran. ¿Vale?".

Totes elles aporten significats de gran rellevància per entendre la construcció de l'aferrament adult i per plantejar la influència que la construcció de l'aferrament amb els pares adoptius pot haver tingut en la aqest. Sembla que les dones adoptades d'aquesta mostra valoren que la inseguretad en la parella és un aspecte present i rellevant en la seva autodefinició com a parelles. A més, en nou de les 15 participants aquesta categoria hi és present. Per tant, és un significat molt rellevant tot i que no per la totalitat de la mostra.

A mode de conclusió, s'observa com a rellevant la presència i la càrrega d'unitats d'anàlisi que presenta la subcategoria *Inseguretad* (10.5%). Aquesta va vinculada directament amb la definició que fan les participants del seu estil d'aferrament adult, i la presència d'aspectes com la por al rebuig i a l'abandó i la por a la discussió factors clau que expliquen de forma causal la inseguretad i evidencien l'experiència d'una relació rellevant prèvia de rebuig i/o abandonament, condició sine qua non de l'adoptat.

4. *Relacional*, és una subcategoria que emergeix en el procés de l'autodefinició com a parella basada en els aspectes relacionals, tal i com ho contempla el constructivisme relacional (Botella et al., 2004). Aquesta subcategoria conté el 18.3% de les unitats d'anàlisi.

La subcategoria *Relacional* conté 7 subcategories que contenen significats relacionats amb adjectius que descriuen la relació amb la parella:

- *Entregada* (5.9%), etiqueta que conté el significat de donar-se en la relació de parella (ex: Entrevista n°5: "UA2. Sóc una persona que intento doncs ajudar en el que sigui, ..."). Aquesta inclou al seu torn 4 subcategories; *Lleial/Fidel* (0.9%), *Complaent* (0.8%), *Generosa* (0.9%) i *Cuidadora* (1.3%). Aquesta última és la que acumula més unitats d'anàlisi i els següents fragments en són un exemple:
Entrevistada 14 "UA54. No, jo crec que cuido molt bé de l'altre."
I entrevistada 15 "UA24. Entregada, dedicada, *muy afectiva, muy cariñosa*, de que aquesta persona estigui, que es trobi bé, de fer, pues sopars i dinars, d'anar experimentant dinars, i cuidadosa, de romàntica, de...".
- *Directiva* (1.4%), etiqueta que fa referència a l'actitud de guia que té en la parella, com es pot observar en aquest fragment de l'entrevista

número 6: “UA38. Al fin i al cabo, penso que era jo la que manava perquè si no deia jo el consentiment a fer algo no es feia.”.

- *Pacient* (0.3%), etiqueta referida a la capacitat de tenir paciència.
- *Comunicació* (1.1%) etiqueta que té a veure amb com és aquest aspecte en la relació de parella. Emergeixen 3 subcategories que parlen del tipus de comunicació: *Oberta* (0.2%), *Tancada* (0.6%) i *Sap escoltar* (0.3%).
- *Convivència* (7.2%) etiqueta que engloba tots els significats que les participants expressen relacionats amb com és aquesta convivència. Dins d'aquesta trobem dues subcategories; *Crítica* (3.6%) adjectiu referit a sí mateixa com a la part que censura, en la relació de parella i *Conciliadora* (2.7%) com el contrari. Ambdues contenen una subcategoria relacionada amb la valoració de la convivència com a fàcil o difícil. Curiosament la *Difícil* emergeix dins de la categoria *Crítica*, la qual cosa sembla vincular aquest significat amb una convivència en parella més complicada i viceversa. Per tant, aquestes dues subcategories emergeixen com a dos pols d'un mateix constructe (*Crítica* versus *Conciliadora*).
- *Bona companya* (1.6%) etiqueta que engloba significats de ser al costat d'aquella persona, escoltar-la i descobrir-li coses. N'és un exemple les següents unitats d'anàlisi extretes de l'entrevista número 14: “UA10. Una persona amb la que poden parlar de tot el que els hi agrada, de que poden anar, que els porto a llocs, els hi descobreixo coses, sí. UA12. Que els acompanya a la vida, que els acompanya.”
- I per últim, *Insufla confiança* (1.1%) que descriu la capacitat de generar en la parella autoconfiança a partir de la seva valoració, com es pot observar en la següent unitat d'anàlisi, també extreta de l'entrevistada número 14: “UA58. Al J el vaig arreplegar, el vaig arreplegar (riu) i li vaig dir: “tio, tú vales mucho!”.”

Sembla que quan les participants en la recerca parlen de la relació amb la parella, predominen significats vinculats amb l'entrega vers l'altre, sobretot en el sentit de tenir cura d'ell, i amb la importància de la convivència. Aquest últim aspecte és de destacar (*Convivència*, 7.2% de les unitats d'anàlisi), perquè evidencia la presència

d'un dilema cognitiu; si s'és crítica no es pot ser una persona fàcil de conviure i si es vol aconseguir això implica ser conciliadora. Aquest dilema assenyala un tipus d'estil relacional amb la parella que aporta significats rellevants per a la construcció de la identitat com a parella: Ser conciliadora i no crítica per a una convivència fàcil.

5. *Moral*, que és la última de les subcategories incloses en l'autodefinició com a parella i que engloba tots aquells significats que tenen un component moral, com el ser *Respectuosa* (0.2% de les unitats d'anàlisi) i el ser *Sincera* (1.3% de les unitats d'anàlisi).

La segona (B) de les tres grans categories és la *Construcció de l'experiència*, i en ella apareixen tres subcategories:

1. *Parelles General*, que fa referència a com defineixen a les parelles que tenen i han tingut. Aquesta conté un 3.4% d'unitats d'anàlisi.
2. *Parella actual*, etiqueta en la que s'engloben tots els significats atribuïts a la parella que tenen en l'actualitat. En ella s'acumulen un 14.4% d'unitats d'anàlisi.
3. *Jo amb parella abans*, etiqueta que inclou tots aquells significats que les participants atorguen a la relació que tenien en el passat amb l'actual parella o bé amb altres parelles. Aquesta conté un 22% d'unitats d'anàlisi.

Així doncs, la categoria que acumula més unitats d'anàlisi és la *Jo amb parella abans*. Sembla que les diferències esdevingudes en la relació de parella són quelcom important per a explicar els significats atribuïts en la definició de la identitat com a parella de les participants. Per a poder exposar aquests resultats amb més claredat, a continuació s'expliquen amb detall cadascuna de les subcategories emergides en cada una de les tres categories ja presentades.

1. En la categoria *Parelles General* emergeixen 6 subcategories: *Honestes* (0.2%), *Intel·ligents* (0.2%), *Expressen sentiments* (0.6%), *Empàtica* (0.2%), *Independents* (1.4%) i *Són qüestionades* (0.3%). D'aquestes la que pren més rellevància perquè és la que conté un major percentatge d'unitats d'anàlisi és la categoria *Independents*. Aquest qualificatiu és significatiu per la mostra a l'hora de definir a la seva parella, destacant que la búsqueda d'aquest aspecte en l'altre dibuixa les expectatives del que s'espera de la parella i la rellevància que aquesta característica té per la valoració de l'altre. De la mateixa manera, s'evidencia que aquest aspecte és quelcom significatiu que projecta un estil d'aferrament adult.

En els resultats trobats fins al moment, cal destacar la rellevància de l'encreuament de les dues dades analitzades en el posicionament com a parella: l'aparent contradicció entre l'autodefinició com a parelles eminentment insegures i la búsqueda d'una parella que sigui independent. La convergència d'aquests dos aspectes podria retroalimentar-se; es podrien sentir més insegures en la relació amb la parella com més independent es mostri l'altre, doncs per una banda les participants es defineixen com a parelles dependents, que necessiten sentir-se segures, que tenen por al rebuig, etc., i per l'altra busquen parelles independents. També aquest funcionament relacional podria respondre a la búsqueda d'una seguretat en la parella que a elles els hi manca, la projecció d'un ideal que els hi agradaria assolir.

2. En la categoria *Parella Actual* emergeixen dues subcategories: *Canvia a positiu* (12.2%) que fa referència a la millora que experimenta l'entrevistada gràcies a la relació amb la parella actual i *Amb problemes* (2.2%), fent referència a la qualificació en negatiu de sí mateixes com a resultat del procés co-constructiu de la identitat com a parella que té lloc en la relació amb la parella actual. En la subcategoria *Canvia a positiu* emergeixen subcategories com *Feliç* i *Relació segura* que acumulen entre totes dues un 2.1% de les codificacions i que tenen significats que tendeixen vers indicadors saludables d'una relació (*Home de la seva vida* (1.1%), *Gaudir* (2.2%) i *Amor/enamorament* (0.9%)). Per contra, en la subcategoria *Amb problemes*, s'inclouen 2 subcategories que assenyalen dificultats de comunicació, de confiança i seguretat en la relació de parella (*Parella costa expressió emocional* (0.3%) i *Trec el pitjor de mi* (1.6%)).

Per tant, en aquelles dones de la mostra que parlen de la parella actual a l'hora de definir-se com a parelles, la majoria la valoren com a generadora d'un canvi positiu en elles mateixes, és a dir, com una experiència emocional correctiva (Dallos, 2006). En seria un exemple el següent fragment de l'entrevistada número 5: "UA31. He après a controlar-me molt més, tot el que et deia que sóc una persona molt impulsiva, i a veure doncs que els altres doncs a vegades, els seus actes, les seves respostes condicionen als altres i que a vegades pots xst fer mal, sense voler..."

3. En la categoria *Jo amb parella Abans*, la última de les tres que formen part de la segona gran categoria *Construcció de l'experiència (B)*, emergeixen dues subcategories. La primera, etiquetada com *Experiència Negativa*, acumula 125 unitats d'anàlisi que representen un 19.5% de les totals de la narrativa del Jo com a Parella. La segona, *Carinyosa* representa només l'1.1%. Per tant, resulta evident que aquelles

dones de la mostra que s'autodefineixen en el seu passat com a parelles ho fan en un sentit negatiu, és a dir, valorant-se com lluny del seu ideal.

Dins de la categoria *Experiència Negativa* emergeixen set subcategories:

- Dues referides a una relació de desigualtat amb l'altre, com *Objectivar als homes* (3.9%), és a dir, tractar-los com a objectes, o bé *Dominant* (3%), un qualificatiu que transmet la voluntat d'imposar-se a la parella, i *Submisa i traïda* (2.8%). Un exemple d'aquest segon cas que s'observa en la segona entrevistada n'és el següent: "UA50. Volent que l'altra persona pues fes el que jo volia. UA51. Capritxosa no! Però sí, però sí dominant."
- Dues vinculades a les emocions, *Insegura* (3%) i *Infeliç* (2%).
- I, finalment, dues relacionades amb les accions que es duen a terme en les relacions de parella amb posterioritat a la presa de consciència de la relació non grata que mantenen; *Rebel·la* (0.8%) i *Ruptura dura* (1.3%).

Sembla doncs, que les participants en la recerca que parlen d'experiències anteriors negatives, descriuen actituds relacionals de desigualtat amb la parella com dos pols han experimentat

En dues d'aquestes set subcategories, concretament en les vinculades a les emocions, n'emergeixen d'altres. En el cas d'*Insegura*, n'hi ha tres:

- *Per desconeixement de la condició d'adoptada*, que conté un 1.1% de les unitats d'anàlisi i que fa referència al motiu de la inseguretat. Exemple de la dotzena entrevista: "UA1. Bueno... Des de que em vaig enterar que era adoptada, abans era molt possessiva, molt insegura, molt... tenia moltes pors. UA2. I és perquè jo crec que dins del meu interior sabia que no, que no... hi havia algo que faltava." Aquest aspecte fa referència al que investigacions anteriors ja subratllaven sobre la necessitat de conèixer els orígens per integrar-los en la construcció de la identitat (Berástegui i Gómez, 2007), i la comunicació de la condició d'adoptada a la parella per a fomentar una relació de confiança (Brodzinsky et al., 2011).

- *Dependent* (0.8%), relatiu a una dependència emocional amb la parella. N'és un exemple el següent fragment de l'entrevista número onze: "UA1. Com a parella jo crec que sóc carinyosa, però a la vegada, sóc co..., o sigui, m'agrada molt la meua llibertat sóc, ara menys, però era, ara menys ara sóc dependent emocionalment, ara no tan...".

- I, *Exigent* (0.3%), fent referència a la cerca d'aquest aspecte tant en sí mateixa com en la parella. A tall d'exemple, el següent fragment de l'onzena

narrativa: “UA4. Sóc exigent, molt sóc molt exi... ah!, no ho he posat això, sóc moolt autoexigent, mooolt! UA6. I amb la parella també.”.

Aquestes dos últimes subcategories destaquen actituds relacionals inadequades en el sentit de que promouen patrons de relació insegurs, tal i com esmenten altres investigadors (Dallos, 2006), però en aquest cas amb la parella.

I en el cas d'*Infeliç* n'hi ha dos:

- *Ella lluita per la relació* (0.3%), quan pren consciència de l'estat en el que es troba la relació de parella.

- *Ell no lluita per la relació* (0.3%), fent referència a que l'altre membre de la parella no cerca millorar la relació de parella tot i ser conscient de la situació en la que es troba.

La tercera i última de les tres grans categories és la *Teoria sobre la parella* (C), en la que les participants fan referència a les pròpies expectatives o ideals d'una relació de parella. En ella, com en la segona gran categoria també apareixen 3 subcategories:

- *Compromís*, relatiu al component d'un acord en la parella per estimar-se i viure junts tota la vida. Conté un 5.9% d'unitats d'anàlisi que en gran part queden agrupades en dues subcategories que emergeixen d'aquesta: *Fàcil* (0.9%) que fa referència a la facilitat de comprometre's amb l'altre sense acabar de ser conscient del que suposa aquest fet i *Antinatural*, etiqueta relativa a la dificultat d'aquest compromís per l'ésser humà si es té en compte el comportament animal i s'obvia el component cultural (Ex. Entrevista 2: “UA15. Trobo que és difícil mantindre una parella de per vida. Trobo que és difícil, és una tasca molt difícil. UA16. Crec que fins i tot, aniré a dir una animalada, eh! Crec que és antinatural, poder. Crec que l'ésser humà està fet,...”). De fet, aquesta última subcategoria en conté una de més específica en la que s'explica el perquè d'aquesta característica antinatural del compromís: *Acceptar Futur incert* (2.3%). Un exemple d'aquesta última és: Entrevista 2 “UA24. Jo ara de moment, en porto 10 al costat del T i sóc superfeliç, però qui sap dintre de 5 anys més o de 10 anys més, no ho sé.”.
- *Diferència gènere* que conté un 2.8% d'unitats d'anàlisi i que agrupa els significats que tenen a veure per una banda amb que les diferències entre homes i dones fan difícil la convivència (*Dificultats convivència*), i per

l'altra, a la descripció d'aquesta diferència com una característica que en les noies les fa ser cruels (*Noies cruels*) amb els homes en el flirteig (Ex. Entrevista 2: "UA72. Les noies tenim aquesta vessant no? de ser molt carinyoses i "me quieres y tal, tal, tal", i després som cruels a matar, no?") i que quan maduren les fa ser dones afectuoses i pacients amb capacitat per a guiar tant a la parella com als fills (*Grans dones*), com s'observa en el següent fragment de l'entrevistada número 6: "UA31. Las dos. Però la dona sempre té la més, la potencialitat més de de de pues com amb els fills, com amb tot, de de guiar-los, més que no pas un pare, que un pare és més estricte, o més rígid i és de de de cabeza cerrada, l'home, l'home, no.".

- I, *Estimar*, que conté un 5.6% d'unitats d'anàlisi i que fa referència a la necessitat de que una relació de parella es basi en una estimació. En aquesta última categoria hi trobem cinc subcategories que especifiquen el que suposa aquesta estimació: *Créixer conjuntament* (1.9%), *Tranquil·litat* (0.8%), *Fa feliç* (0.2%), *Em mou* (1.1%) i *Em completa* (0.9%).

A mode de conclusió dels resultats obtinguts en l'anàlisi de la tercera gran categoria (C), cal destacar que l'expectativa teòrica d'una relació de parella per les dones de la mostra ha de contemplar sobretot els aspectes del compromís i l'estima, ambdós basats en la construcció de patrons relacionals segurs: fomentar la confiança i ser valorat com a persona digne de ser estimada i capaç d'estimar (autoconfiança). Doncs la manca de confiança és un element rellevant en la generació de problemes en l'aferrament (Kirk, 1964). No obstant, aquests significats són presents en aproximadament la meitat de la mostra (8), doncs només aquestes parlen d'aspectes que es poden englobar dins l'etiqueta *Teoria sobre la parella*.

Conclusions del posicionament del Jo com a Parella:

En les narratives analitzades predominen aspectes emocionals-cognitius i relacionals com els més rellevants en l'autodefinició com a parelles, la qual cosa assenyala la rellevància del procés relacional i concretament l'aferrament amb la parella, en la construcció de la identitat (Botella et al., 2004) d'aquest posicionament (Beauchesne, 1999; Brottveit, 1999; Saetersdal i Dalen, 1999). Concretament, les dones de la mostra es defineixen en major grau, a través de l'etiqueta *Insegura* (10.5%), etiqueta que engloba característiques que defineixen un tipus d'estil

d'aferrament amb més tendència a la inseguretat (*Seguretat com a façana, Necessitat de seguretat, Susceptible interiorment, Por a l'abandó/ rebuig, Por a discutir ...*) La presència d'un major nombre d'unitats d'anàlisi categoritzades sota aquesta etiqueta, així com la d'un major nombre de participants que l'eliciten (nou de les 15 entrevistades) va en la línia dels resultats trobats en altres investigacions relatius a una preponderància d'un patró d'aferrament adult insegur en dones adoptades (Nilson, 2001) i la possibilitat de crear un patró d'aferrament amb més tendència a la inseguretat en els adoptats (Paperny, 2004). No obstant, aquest no és un estudi comparatiu amb un grup de dones no adoptades, i per tant no s'està en condicions d'afirmar que aquest patró és més present en dones adoptades que en no adoptades. Només es posa sobre la Taula la troballa d'aquest estil d'aferrament en la mostra estudiada.

L'emergència de pors relacionades amb l'abandó en les narratives estudiades és un reflexe de les experiències relacionals primàries, aspectes que cal resoldre (Lamanna, 2000) i que potser resten pendents en algunes de les participants en la recerca.

La construcció de l'experiència ha dut a les participants a buscar seguretat en la parella cercant parelles independents, doncs defineixen a les parelles com a més independents que elles mateixes, atribuint a aquesta independència un valor positiu en l'aferrament.

També es conclou que a partir de l'experiència en parella, les dones de la mostra destaquen el mostrar-se conciliadores per a aconseguir una bona convivència amb aquesta. Pot ser que aquesta bona convivència estigui relacionada amb relacions més duradores en el temps (Brodzinsky et al., 2011; Nilson, 2001) en la mostra estudiada, doncs presenten una mitjana d'11.5 anys de relació amb les parelles actuals.

Els resultats també han evidenciat la valoració positiva que les dones de la mostra tenen de l'experiència de parella, relacionada amb la co-construcció de l'aferrament adult tendent al pol de la seguretat: es defineixen com a persones més segures que abans de la relació amb la parella actual. Els canvis que es deriven en el MFI d'aquestes dones recolza la idea de que aquest és un concepte dinàmic al llarg de la vida, subjecte a les experiències relacionals (Buhrmester i Furman, 1986; Dallos, 2006; Ricks, 1985, Sroufe i Fleeson, 1986), a la reflexió d'aquestes (Main et al., 1985), a la maduració de la persona (Crittenden, 2002) i al major nivell de

complexitat d'aquestes relacions a l'arribar a etapes adultes (Ainsworth, 1989; Bowlby, 1988).

Pel que fa als resultats relatius a les experiències relacionals d'intimitat amb iguals anteriors a les actuals, es destaquen en general experiències negatives caracteritzades per actituds relacionals inadequades (*Dominant, Submisa i traïda, Objectivar als homes*) que promouen patrons de relació insegurs (Dallos, 2006). A més, la manca de confiança amb les parelles anteriors s'evidencia en la no transmissió a la parella de la condició d'adoptada (Brodzinsky et al., 2011), que en alguns casos de la mostra respon al propi desconeixement de la condició d'adoptada, factor clau per a la construcció de la identitat (Berástegui i Gómez, 2007). No obstant, aquestes relacions de parella anteriors, són en la majoria dels casos, de durada inferior en el temps. I, segons Heffernan et al. (2012), les característiques relacionals de l'aferrament adult es cerquen en relacions no-esporàdiques.

Per tant, tots aquests aspectes poden haver influït en la construcció d'aquestes relacions anteriors com a negatives, relacions en les que elles han estat menys hàbils, com assenyalen altres estudis (Freixa i Negre, 2010; Negre, 2011; Negre et al., 2007).

Observant la tendència de les dones de la mostra a definir les relacions actuals com a més segures, s'entenen les experiències passades com un entrenament relacional en el que han pogut desenvolupar sentiments de més confiança, de més habilitats socials per a relacionar-se, a la vegada que han cercat relacions més equilibrades que han promogut, no només actituds relacionals més adequades (patrons relacionals segurs) sinó també la vivència d'una relació de parella més satisfactòria i estable (Collins, 2003; Crouter i Booth, 2006).

Per últim, quan les participants expressen les teories relatives a la parella predominen significats relatius a la dificultat del compromís i a la necessitat de l'estimació. Aquesta última l'entenen com la clau que dóna tranquil·litat, les fa créixer amb la parella com a resultat d'un procés de co-construcció i esdevé la motivació principal de les seves vides. Ambdós aspectes estan vinculats directament amb la confiança i en definitiva, amb l'aferrament adult.

7.1.2 Narratives del posicionament del Jo com a Mare

A continuació es presenta el mapa conceptual que ha emergit en l'anàlisi de les narratives d'aquest posicionament (Figura 5).

Posicionament com a Mare

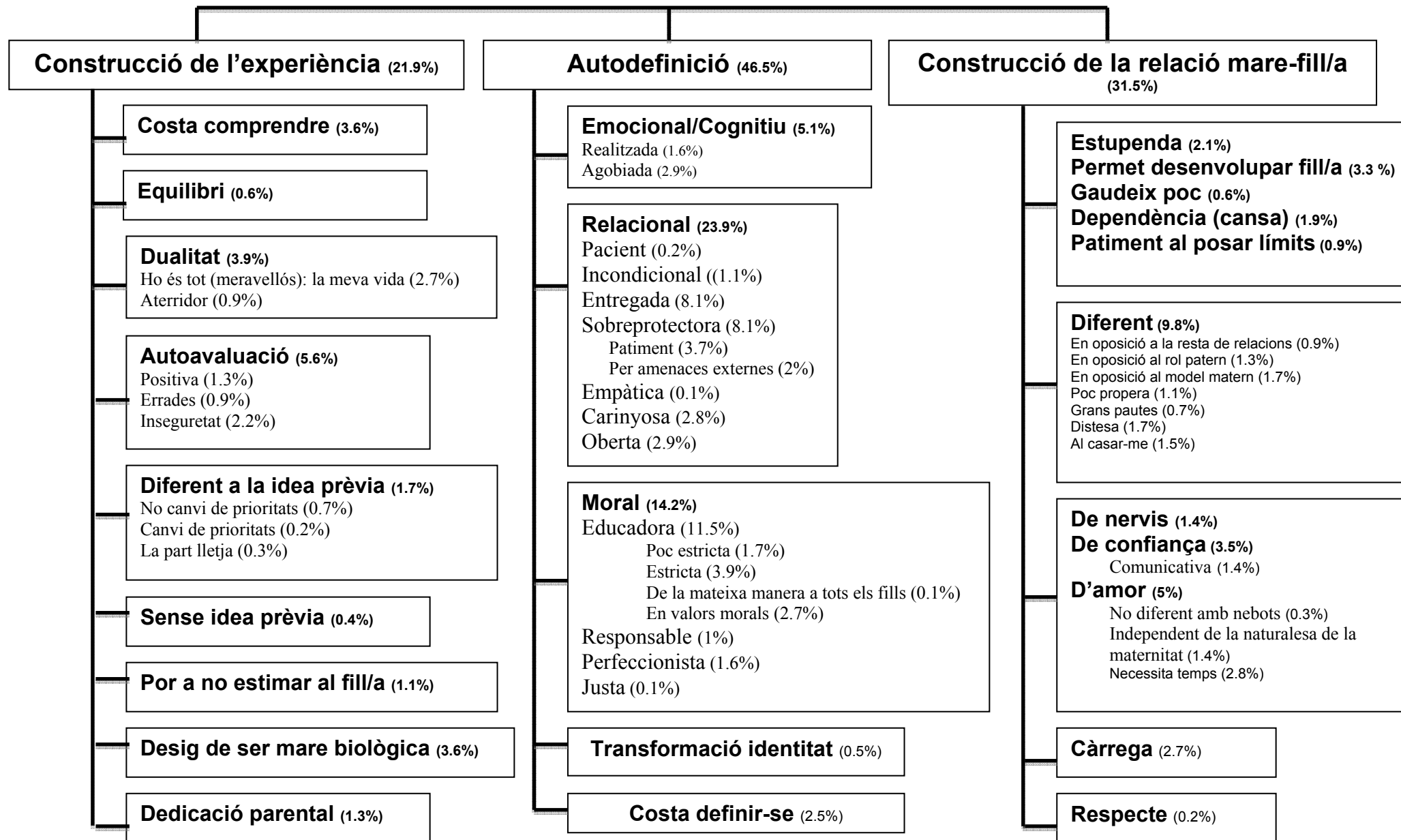

Figura 5. Mapa conceptual del Posicionament com a Mare de les participants

A continuació es presenten en dues taules, les categories emergides en l'anàlisi qualitativa de les narratives d'aquest posicionament, amb les unitats d'anàlisi corresponents (veure Taula 7) i les categories amb el percentatge que representen (veure Taula 8).

Taula 7

Relació entre les categories emergides en l'anàlisi de les narratives relatives al Jo com a Mare i les unitats d'anàlisi corresponents a aquestes

Categorització	Unitats d'Anàlisi (UA)
(A) AUTODEFINICIÓ	S12UA1, S13UA1, S13UA10, S15UA3
1. Emocional/ Cognitiva	S11UA5, S11UA9, S11UA10, S11UA11, S11UA12, S12UA12
1.1 Realitzada	S8UA1, S8UA2, S10UA2, S10UA7, S10UA8, S12UA17, S12UA18, S12UA19, S12UA28, S14UA2, S14UA4, S14UA11, S14UA12, S14UA13, S15UA4
1.2 Agobiada	S4UA1, S4UA13, S4UA14, S4UA15, S4UA16, S4UA17, S4UA18, S4UA19, S4UA20, S4UA21, S4UA22, S4UA23, S4UA28, S4UA32, S4UA33, S4UA34, S4UA44, S4UA45, S4UA66, S4UA67, S4UA68, S4UA69, S4UA72, S4UA85, S4UA86, S4UA89, S4UA90
2. Relacional	
2.1 Pacient	S6UA28, S9UA14
2.2 Incondicional	S3UA52, S3UA53, S6UA4, S7UA30, S7UA31, S7UA74, S7UA75, S10UA4, S10UA6
2.3 Entregada	S2UA17, S2UA18, S2UA105, S2UA106, S2UA113, S3UA23, S3UA24, S3UA31, S6UA6, S6UA30, S6UA37, S6UA114, S6UA115, S6UA116, S6UA117, S6UA118, S6UA119, S6UA120, S6UA121, S6UA122, S6UA123, S6UA124, S6UA125, S6UA126, S6UA127, S6UA128, S6UA129, S6UA130, S6UA131, S6UA132, S6UA133, S6UA134, S6UA135, S6UA136, S6UA137, S6UA138, S7UA52, S8UA2, S8UA3, S8UA4, S8UA5, S8UA6, S8UA7, S8UA8, S8UA9, S8UA10, S8UA11, S8UA12, S8UA13, S8UA15, S8UA16, S8UA17, S8UA22, S8UA24, S8UA25, S8UA26, S8UA27, S8UA28, S8UA29, S8UA30, S9UA13, S9UA14, S9UA15, S9UA16, S9UA17,

	S9UA18, S10UA19, S15UA1, S15UA2, S15UA5, S15UA6, S15UA7, S15UA8, S15UA9, S15UA15, S15UA23, S15UA24, S15UA35
2.4 Sobreprotectora	S1UA35, S4UA74, S5UA1, S5UA2, S5UA7, S5UA8, S5UA9, S5UA19, S8UA27, S8UA28, S8UA29, S8UA30, S9UA21, S9UA22, S9UA25, S10UA24, S10UA25, S14UA1, S14UA15, S14UA16, S14UA17, S14UA19, S14UA21, S14UA24, S15UA29, S15UA30, S15UA33
2.4.1 Patiment	S5UA10, S5UA13, S5UA14, S5UA15, S5UA16, S5UA17, S5UA18, S5UA20, S5UA21, S5UA22, S6UA88, S6UA89, S6UA90, S6UA92, S6UA93, S6UA107, S14UA18, S14UA19, S14UA20, S14UA22, S14UA23, S14UA25, S15UA6, S15UA7, S15UA11, S15UA12, S15UA14, S15UA15, S15UA16, S15UA17, S15UA18, S15UA19, S15UA22, S15UA31, S15UA32
2.4.2 Per amenaces externes	S9UA1, S9UA5, S9UA6, S9UA7, S9UA8, S9UA9, S9UA10, S9UA11, S10UA26, S10UA27, S10UA28, S10UA29, S15UA31
2.4.2.1 Per rebuig del fill/a	S5UA10, S5UA11, S5UA16
2.4.2.2 Fracàs reptes fill/a	S5UA10, S5UA11, S5UA12
2.5 Empàtica	S6UA29
2.6 Carinyosa	S3UA2, S3UA3, S3UA4, S3UA5, S3UA6, S3UA8, S3UA22, S3UA23, S3UA24, S3UA31, S7UA22, S7UA23, S7UA24, S7UA25, S7UA26, S7UA27, S7UA28, S7UA29, S8UA20, S8UA21, S8UA22, S8UA23, S11UA8, S13UA4, S15UA5, S15UA6
2.7 Oberta	S3UA22, S3UA23, S3UA24, S3UA31, S3UA67, S3UA68, S7UA54, S7UA55, S7UA56, S7UA57, S7UA58, S7UA59, S7UA60, S7UA77, S10UA18, S11UA1, S11UA2, S11UA3, S11UA8, S12UA21, S12UA22, S15UA20, S15UA21, S15UA25, S15UA26, S15UA27, S15UA37
3. Moral	
3.1 Educadora	S6UA44, S6UA56, S6UA57, S6UA58, S6UA59, S6UA60, S6UA61, S6UA62, S6UA63, S6UA64, S6UA73, S7UA60, S7UA61, S7UA62, S7UA63, S7UA64,

	S7UA65, S7UA66, S7UA73, S15UA10, S15UA13, S15UA25, S15UA27, S15UA28, S15UA33, S15UA34, S15UA35, S15UA36, S15UA38
3.1.1 Poc estricta	S3UA34, S3UA35, S3UA36, S3UA37, S3UA42, S7UA12, S7UA13, S7UA14, S7UA15, S7UA16, S7UA17, S7UA20, S14UA30, S14UA31, S14UA32, S14UA33
3.1.2 Estricta	S4UA104, S4UA105, S4UA106, S4UA107, S4UA108, S4UA109, S4UA110, S6UA79, S6UA80, S6UA81, S7UA3, S7UA4, S7UA5, S7UA6, S7UA7, S7UA9, S7UA10, S7UA11, S7UA19, S11UA6, S11UA7, S12UA2, S12UA3, S12UA4, S12UA5, S12UA6, S12UA7, S12UA8, S12UA9, S12UA10, S13UA2, S13UA8
3.1.2.1 Tolerant	S12UA4, S13UA8 S15UA5, S15UA8, S15UA9
3.1.3 De la mateixa manera a tots els fills	S6UA45
3.1.4 En valors morals	S6UA65, S6UA66, S6UA67, S6UA68, S6UA69, S6UA70, S6UA71, S6UA72, S12UA15, S12UA19, S12UA20, S12UA21, S12UA22, S12UA23, S15UA37, S15UA39, S15UA40, S15UA41, S15UA42, S15UA43, S15UA44, S15UA45, S15UA46, S15UA47, S15UA48
3.2 Responsable	S4UA47, S4UA48, S4UA49, S4UA52, S4UA56, S4UA63, S4UA64, S4UA65, S4UA66
3.3 Perfeccionista	S4UA29, S4UA30, S4UA31, S4UA32, S4UA33, S4UA34, S4UA45, A4UA46, S4UA87, S4UA88, S4UA89, S4UA90, S12UA12, S12UA13, S12UA14
3.4 Justa	S6UA28
4. Transformació identitat	S3UA29, S3UA30, S3UA31, S5UA21, S9UA14
5. Costa definir-se	S2UA1, S2UA2, S2UA3, S2UA4, S2UA5, S2UA6, S2UA42, S2UA45, S2UA47, S3UA1, S3UA7, S3UA32, S3UA33, S3UA34, S7UA18, S8UA18, S8UA19, S10UA9, S10UA10, S10UA11, S10UA12, S10UA15, S11UA13

**(B) CONSTRUCCIÓ DE
L'EXPERIÈNCIA**

1. Costa comprendre	S2UA7, S2UA8, S2UA9, S2UA10, S2UA11, S2UA12, S2UA13, S2UA14, S2UA15, S2UA16, S2UA23, S2UA24, S2UA25, S2UA26, S2UA27, S2UA31, S2UA32, S2UA33, S2UA34, S2UA35, S2UA76, S2UA77, S2UA78, S2UA79, S2UA84, S2UA85, S2UA86, S2UA87, S2UA88, S2UA89, S2UA93, S2UA94, S2UA95, S2UA96
2. Equilibri	S1UA13, S1UA17, S1UA18, S1UA23, S1UA24, S1UA25
3. Dualitat	S9UA1, S9UA2, S9UA5, S9UA11
3.1 Ho és tot (Meravellós): la meua vida	S4UA27, S6UA1, S6UA16, S6UA17, S6UA18, S6UA19, S6UA20, S6UA21, S6UA22, S6UA23, S6UA24, S6UA25, S6UA26, S6UA27, S7UA1, S9UA1, S9UA5, S9UA11, S9UA12, S9UA18, S10UA1, S10UA5, S10UA6, S10UA13, S15UA2
3.2 Aterridor	S9UA1, S9UA5, S9UA6, S9UA7, S9UA8, S9UA9, S9UA10, S9UA11
4. Autoavaluació	S1UA1, S1UA2, S1UA3, S1UA14, S2UA22, S2UA26, S2UA40, S2UA42, S2UA43, S2UA46, S2UA48, S2UA104
4.1 Positiva	S10UA14, S12UA11, S12UA24, S13UA9, S14UA2, S14UA3, S14UA4, S14UA12, S14UA13, S14UA14, S14UA28, S14UA29
4.2 Errades	S6UA50, S10UA16, S10UA17, S10UA23, S13UA8, S14UA21, S14UA26, S14UA27
4.3 Inseguretat	S4UA32, S4UA33, S4UA34, S6UA32, S6UA33, S6UA34, S6UA35, S6UA36, S6UA37, S6UA38, S6UA41, S6UA42, S6UA43, S6UA46, S6UA47, S6UA49, S6UA50, S6UA52, S6UA53, S6UA54, S6UA55
5. Diferent a la idea prèvia	S3UA41, S3UA46, S3UA47, S3UA50
5.1 No canvi de prioritats	S2UA36, S2UA37, S2UA49, S2UA50, S2UA51, S2UA52, S2UA53
5.2 Canvi de prioritats	S9UA3, S9UA4
5.3 La part lletja	S2UA28, S2UA29, S2UA30
6. Sense idea prèvia	S3UA49, S3UA50, S3UA56, S3UA59
7. Por a no estimar al fill/a	S2UA63, S2UA64, S2UA65, S2UA67, S2UA107, S2UA108, S2UA109, S2UA110, S2UA111, S2UA112
8. Desig de ser mare biològica	S2UA79, S2UA80, S2UA81, S2UA82, S2UA83, S2UA97, S2UA98, S2UA99, S2UA100, S2UA101, S2UA102,

	S2UA103, S2UA113, S3UA57, S3UA58, S4UA2, S4UA3, S4UA4, S4UA5, S4UA6, S4UA7, S4UA8, S4UA9, S4UA10, S4UA11, S4UA12, S6UA3, S6UA6, S14UA5, S14UA6, S14UA7, S14UA8, S14UA9, S14UA10
9. Dedicació parental	S12UA25, S12UA26, S12UA27, S12UA29, S12UA30, S12UA31, S12UA32, S12UA33, S12UA34, S12UA35, S12UA36, S12UA37
(C) CONSTRUCCIÓ DE LA RELACIÓ	S1UA58
1. Estupenda	S1UA9, S1UA49, S1UA51, S1UA53, S1UA54, S1UA57, S6UA2, S6UA3, S6UA5, S6UA6, S6UA7, S6UA8, S9UA13, S9UA18, S11UA2, S11UA3, S11UA4, S12UA15, S12UA16, S15UA4
2. Permet desenvolupar fill/a	S4UA74, S5UA3, S5UA4, S5UA5, S5UA6, S6UA9, S6UA10, S6UA11, S6UA12, S6UA13, S6UA14, S6UA15, S6UA82, S6UA83, S6UA84, S6UA85, S6UA87, S6UA91, S6UA93, S6UA94, S6UA95, S6UA96, S6UA97, S6UA104, S6UA108, S6UA109, S6UA110, S6UA111, S9UA22, S9UA23, S9UA24
3. Gaudeix poc	S4UA91, S4UA92, S4UA93, S4UA94, S4UA95, S4UA96
4. Dependència (cansa)	S4UA75, S4UA76, S4UA77, S4UA78, S4UA79, S4UA80, S4UA81, S4UA82, S4UA83, S4UA84, S4UA85, S4UA86, S9UA15, S9UA16, S9UA17, S9UA18, S10UA20, S10UA21
5. Patiment al posar límits	S3UA38, S3UA39, S3UA40, S3UA43, S3UA44, S3UA45, S10UA22, S10UA23
6. Diferent	S1UA37, S1UA41, S1UA55, S1UA56, S1UA58, S1UA59, S1UA66, S1UA67, S1UA68, S3UA3, S3UA4
6.1 En oposició a la resta de relacions	S3UA5, S3UA6, S3UA8, S3UA24, S3UA25, S3UA26, S3UA27, S3UA28
6.2 En oposició al rol patern	S4UA35, S4UA36, S4UA37, S4UA38, S4UA39, S4UA40, S4UA41, S4UA42, S4UA43, S4UA44, S4UA56, S4UA57
6.3 En oposició al model matern	S1UA4, S1UA14, S1UA15, S1UA16, S1UA17, S1UA18, S1UA19, S1UA24, S1UA32, S1UA33, S1UA34, S1UA35, S1UA36, S5UA2, S5UA4, S5UA5
6.4 Poc propera	S1UA10, S1UA20, S1UA32, S1UA52,

	S1UA58, S1UA59, S13UA3, S13UA4, S14UA10, S14UA27
6.5 Grans pautes	S1UA38, S1UA39, S1UA40, S1UA41, S1UA42, S1UA43, S1UA50
6.6 Distesa	S1UA43, S1UA44, S1UA45, S1UA46, S1UA47, S1UA48, S1UA49, S1UA51, S1UA53, S1UA60, S1UA61, S1UA62, S1UA63, S1UA64, S1UA65, S1UA68
6.7 Al casar-me	S7UA37, S7UA38, S7UA39, S7UA40, S7UA41, S7UA42, S7UA43, S7UA44, S7UA46, S7UA47, S7UA48, S7UA49, S7UA50, S7UA51
7. De Nervis	S4UA24, S4UA25, S4UA26, S4UA97, S4UA98, S4UA99, S4UA109, S4UA110, S4UA111, S4UA112, S4UA113, S4UA114, S11UA7,
8. De confiança	S3UA60, S3UA61, S3UA64, S3UA65, S3UA66, S3UA67, S3UA68, S6UA90, S6UA91, S6UA92, S6UA93, S6UA101, S6UA102, S6UA103, S6UA104, S6UA105, S6UA106, S13UA5, S13UA6, S13UA7
8.1 Comunicativa	S7UA8, S7UA32, S7UA33, S7UA34, S7UA35, S7UA36, S7UA45, S7UA47, S7UA53, S7UA60, S7UA73, S7UA76, S7UA78
9. D'amor	S2UA40, S2UA66, S2UA72, S3UA62, S3UA63
9.1 No diferent amb nebots	S2UA19, S2UA20, S2UA21
9.2 Independent de la naturalesa de la maternitat	S2UA36, S2UA37, S2UA54, S2UA55, S2UA56, S2UA57, S2UA58, S2UA72, S2UA73, S2UA74, S2UA98, S2UA100, S2UA101
9.3 Necessita temps	S2UA36, S2UA37, S2UA38, S2UA39, S2UA54, S2UA68, S2UA69, S2UA70, S2UA71, S2UA72, S2UA73, S2UA74, S2UA75, S2UA101
9.3.1 Procés de coneixement mutu	S2UA35, S2UA40, S2UA41, S2UA54, S2UA58, S2UA59, S2UA60
9.3.2 Permet assumir maternitat	S2UA60, S2UA61, S2UA62, S2UA73, S2UA74
10. Càrrega	S4UA47, S4UA48, S4UA49, S4UA50, S4UA51, S4UA52, S4UA53, S4UA54, S4UA55, S4UA56, S4UA59, S4UA60, S4UA62, S4UA63, S4UA64, S4UA65, S4UA67, S4UA68, S4UA100, S4UA101, S4UA102, S4UA103, S4UA113, S4UA114, S10UA3
11. Respecte	S3UA69, S3UA70

Taula 8

Percentatges de les codificacions de l'anàlisi de les narratives relatives al posicionament del Jo com a Mare

Categorització	Nº UA Total UA=939	Percentatge de codificacions (%)
(A) AUTODEFINICIÓ	4/ 437	0.4/ 46.5%
1. Emocional/ Cognitiva	6/ 48	0.6/ 5.1%
1.1 Realitzada	15	1.6
1.2 Agobiada	27	2.9
2. Relacional	224	23.9%
2.1 Pacient	2	0.2
2.2 Incondicional	9	1
2.3 Entregada	78	8.3
2.4 Sobreprotectora	27/ 81	2.9/ 8.6%
2.4.1 Patiment	35	3.7
2.4.2 Per amenaces externes	13/ 19	1.4/ 2%
2.4.2.1 Per rebuig del fill/a	3	0.3
2.4.2.2 Fracàs reptes fill/a	3	0.3
2.5 Empàtica	1	0.1
2.6 Carinyosa	26	2.8
2.7 Oberta	27	2.9%
3. Moral	133	14.2%
3.1 Educadora	29/ 108	3.1/ 11.5%
3.1.1 Poc esctrieta	16	1.7
3.1.2 Estricta	32/ 37	3.4/ 3.9%
3.1.2.1 Tolerant	5	0.5
3.1.3 De la mateixa manera a tots els fills	1	0.1
3.1.4 En valors morals	25	2.7
3.2 Responsable	9	1
3.3 Perfeccionista	15	1.6
3.4 Justa	1	0.1
4. Transformació Identitat	5	0.5%
5. Costa definir-se	23	2.5%
(B) CONSTRUCCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA	206	21.9%
1. Costa comprendre	34	3.6%

---

2. Equilibri	6	0.6%
3. Dualitat	4/ 37	0.4/ 3.9%
3.1 Ho és tot (Meravellós): la meva vida	25	2.7
3.2 Aterridor	8	0.9
4. Autoavaluació	12/ 53	1.3/ 5.6%
4.1 Positiva	12	1.3
4.2 Errades	8	0.9
4.3 Inseguretat	21	2.2
5. Diferent a la idea prèvia	4/ 16	0.4/ 1.7%
5.1 No canvi de prioritats	7	0.7
5.2 Canvi de prioritats	2	0.2
5.3 La part lletja	3	0.3
6. Sense idea prèvia	4	0.4%
7. Por a no estimar al fill/a	10	1.1%
8. Desig de ser mare biològica	34	3.6%
9. Dedicació parental	12	1.3%
(C) CONSTRUCCIÓ DE LA RELACIÓ	1/ 296	0.1/ 31.5%
1. Estupenda	20	2.1%
2. Permet desenvolupar fill/a	31	3,3%
3. Gaudeix poc	6	0.6%
4. Dependència (cansa)	18	1.9%
5. Patiment al posar límits	8	0.9%
6. Diferent	9/ 92	1.0/ 9.8%
6.1 En oposició a la resta de relacions	8	0.9
6.2 En oposició al rol patern	12	1.3
6.3 En oposició al model matern	16	1.7
6.4 Poc propera	10	1.1
6.5 Grans pautes	7	0.7
6.6 Distesa	16	1.7
6.7 Al casar-me	14	1.5
7. De Nervis	13	1.4%
8. De confiança	20/ 33	2.1/ 3.5%
8.1 Comunicativa	13	1.4
9. D'amor	5/ 47	0.5/ 5%
9.1 No diferent amb nebots	3	0.3

9.2 Independent de la naturalesa de la maternitat	13	1.4
9.3 Necessita temps	14/ 26	1.5/ 2.8%
9.3.1 Procés de coneixement mutu	7	0.7
9.3.2 Permet assumir maternitat	5	0.5
10. Càrrega	25	2.7%
11. Respecte	2	0.2%

Explicació dels resultats de l'anàlisi de les narratives relatives del posicionament del Jo com a Mare:

En l'anàlisi d'aquesta part de la narrativa de la mostra, apareixen també com en la narrativa com a parella, tres grans categories: *Autodefinició* (A) amb un 46.4% de les unitats d'anàlisi, *Construcció de l'Experiència* (B) de ser mares amb un 21.9% i *Construcció de la Relació* amb els fills (C), amb el 31.5% restant.

Pel que fa a la primera de les categories, l'*Autodefinició* (A), es pot observar com es desgrana en cinc subcategories, les mateixes que s'havien trobat en l'anàlisi de la identitat com a parella i dues més, que tenen a veure amb la dificultat a l'hora de definir-se com a mares, i amb el canvi que genera en elles el fet d'esdevenir mares. Aquestes són:

1. *Emocional/Cognitiva* que en aquest cas engloba el 5.1% de les unitats d'anàlisi i que inclou tots aquells significats relatius a aspectes emocionals i cognitius que les participants utilitzen per a definir-se com a mares. Aquests es configuren al voltant de dos etiquetes, *Realitzada* (1.6%) i *Agobiada* (2.9%). Així doncs, sembla que el ser mare els implica ambdós sentiments. No obstant, el sentir-se realitzada és quelcom present en cinc de les 15 participants i per contra el sentiment d'atabalament només és present en una de les participants.
2. *Relacional*, categoria que acumula el 23.8% de les unitats d'anàlisi, esdevenint l'etiqueta en la que trobem més significats amb els que es defineixen majoritàriament les dones de la mostra. En ella hi trobem set subcategories que detallen els significats vinculats al com són com a mares en la relació amb els seus fills. Aquests són: *Pacient* (0.2%), *Incondicional* (1%), *Entregada* (8.3%), *Sobreprotectora* (8.6%), *Empàtica* (0.1%), *Carinyosa* (2.8%) i *Oberta* (2.9%). Sembla doncs, que predominen les etiquetes d'*Entregada* i

Sobreprotectora a l'hora de definir-se relacionalment com a mares. La primera d'aquestes dues va relacionada amb la qualitat de donar-se al/s fill/s. N'és un exemple el següent fragment de la vuitena participant:

“UA3. *A mí siempre me han gustado los niños. UA13. Con los niños todo. UA15. Lo que pasa es que los niños te absorben tanto y estás tan mmm “estrujada” que digo yo, que luego muchas veces no tienes para el marido.*”.

I, la segona subcategoria més predominant, la de *Sobreprotectora* inclou significats al voltant de la idea de protegir en excés al/la fill/a. Aquest es pot observar en la següent unitat d'anàlisi, també de la mateixa participant:

“UA25. *Ya me dicen que ya podría descansar un poquito porque... pero chica, desconecta, -me dicen- desconecta, déjalas, que ¡no las arropes tanto que...!*”

Aquesta, al seu torn es desdobra en dues subcategories: *Patiment* (3.7%) i *Per amenaces externes* (2%). Totes dues intenten donar explicació al perquè d'aquesta conducta sobreprotectora. En el primer dels casos es fa referència al patiment que sent la mare al viure o al pensar en situacions potencialment perilloses pel fill/a en un sentit físic i/o emocional, com per exemple: Cinquena participant “UA16. Que ell quan vaig fer el canvi de, de la guarderia d'un any a l'altre, amb les vacances, com no vull anar al cole perquè em feia, li sabia molt de greu perquè els seus amics no l'estimaven.

UA17. I allò, em trencava el cor!”.

I en el segon dels casos, *Per amenaces externes*, es fa referència a la idea de que en l'entorn i poden haver situacions que generin perill, com per exemple: Desena Entrevistada “UA27. Però, també la protegeixo, no per ella, sinó pels, pels que hi ha fora.”.

Dins d'aquesta categoria encara hem trobat dos significats específics que han generat l'emergència de dues subcategories que donen resposta al perquè del patiment per les amenaces externes: *Per rebuig del fill/a* (0.3%) per part dels iguals i per un possible fracàs en els reptes que aquest/a es proposi (*Fracàs reptes fill/a* (0.3%)).

3. *Moral* (14.1%) és la tercera de les subcategories que componen l'Autodefinició com a mare de les narratives de les participants. En ella s'hi engloben diversos significats relacionats amb la idea de com ha de ser una mare i com són en aquest sentit. Emergeixen 4 subcategories: *Educadora*

(11.5%), *Responsable* (1%), *Perfeccionista* (1.6%) i *Justa* (0.1%). La primera d'elles és amb la que s'identifiquen en major grau, a raó del percentatge d'unitats d'anàlisi que conté, i aquesta alhora es divideix en 4 subcategories que fan referència a aspectes concrets del ser educadora: *Poc estricta* (1.7%), *Estricta* (3.9%), *De la mateixa manera a tots els fills* (0.1%) i *En valors morals* (2.7%). En la segona d'elles s'inclou una subcategoria més específica del ser estricta i que conté cinc unitats d'anàlisi; *Tolerant*.

Sembla doncs, que pel que fa als aspectes morals del ser mare, les participants de la mostra s'autodefineixen en major mesura, com a mares educadores i estrictes.

4. La quarta de les subcategories que componen l'autodefinició és la *Transformació identitat*, que tot i que conté poques unitats d'anàlisi (0.5%), la seva emergència és rellevant, doncs el significat d'aquesta té a veure amb un canvi en la identitat que les participants es reconeixen pel fet d'esdevenir mares. El següent fragment de la novena entrevistada n'és un exemple: "UA14. Eeehhh, que, de que, bueno, creo que soy, creo que soy generosa, y creo que soy mucho más paciente de lo que yo creía que iba a ser, ...". Aquest canvi estaria vinculat amb la co-construcció de la identitat amb el fill/a, una nova experiència relacional que contribueix a la configuració del sí mateix (Botella et al., 2004).
5. La cinquena i última de les subcategories incloses en l'autodefinició d'aquest posicionament és la que fa referència a la dificultat per a definir-se com a mare. Aquesta inclou un 2.4% de les unitats d'anàlisi i és de destacar la seva emergència per la dificultat en la construcció de significats com a mare que aquesta suposa. Aquesta podria estar relacionada amb que la manca de coneixement dels propis orígens dificulta la construcció de la identitat com a persona (Berástegui i Gómez, 2007) i l'existència d'un model de mare biològica que pugui servir de guia a l'hora de construir-se en aquest posicionament.

Pel que fa a la segona (B) de les tres grans categories de que es compona l'anàlisi de la identitat com a mare, la *Construcció de l'Experiència* del ser mare, es divideix al seu torn en nou subcategories:

1. *Costa comprendre* amb un 3.6% d'unitats d'anàlisi, que fa referència a la dificultat per a fer-se a la idea del fet de ser mare, com s'observa en

l'entrevista número dos: “UA7. Mira, es una sensació que jo encara ara la, no la se descriure.” Aquesta podria respondre a la necessitat de tenir més temps per a elaborar aquesta experiència i integrar-la en la pròpia història. No sembla ser un factor diferencial de les dones adoptades.

2. *Equilibri* (0.6%), que fa referència al procés d'haver arribat a construir una identitat única com a mare, que parteix de la idea de la pròpia mare, experimentada com a filla, i l'experiència viscuda amb el propi fill/a, com s'observa en les següents unitats d'anàlisi de la primera entrevistada: “UA13. *Por otro lado, he reflexionado sobre eso, sobre esto, yyyy eehh, he llegado también aaa, a a una cierta, a un cierto equilibrio. UA14. Porque por un lado quizás sí, lo podría haber hecho mucho mejor, pero por otro lado siento que, que tengo tanta carga de, de mmm de mandatos paternos, no? ...*”.
3. *Dualitat* (3.9%), etiqueta que conté el significat de dos aspectes de la vivència com a mare aparentment contraposats; *Ho és tot (Meravellós): la meva vida* (2.7%) i *Aterridor* (0.9%). La part positiva de la vivència és la que pren més rellevància en les narratives de les dones de la mostra.
4. *Autoavaluació*, que fa referència a la valoració que fan les participants sobre sí mateixes com a mares. En ella emergeixen tres subcategories; *Positiva* (1.3%), *Errades* (0.9%), quan consideren que han comès errors i *Inseguretat* (2.2%) referida al com es senten en aquest rol pel fet de no tenir les coses sota control. N'és un exemple la següent unitat d'anàlisi de la quarta entrevista: “UA33. *Sino que tú misma te tienes que buscarte la vida: el chupete que le va mejor, el biberón que le va mejor, el porqué tiene gases, el qué le pasa en el ojito que le lagrimea...*”.
5. *Diferent a la idea prèvia* (1.7%), és la cinquena de les nou subcategories de la construcció de l'experiència. Aquesta reflexa el significat de que la idea que es tenia de la maternitat és diferent a la que les participants es construeixen arrel de l'experiència. És aquí on es fa evident la influència que la manca de models d'una maternitat biològica pot tenir en la construcció d'aquest posicionament. Dins d'aquesta emergeixen tres subcategories: *No canvi de prioritats* (0.7%), *Canvi de prioritats* (0.2%) i *La part lletja* (0.3%). Les dues primeres inclouen significats relacionats amb si la maternitat implica per elles un canvi o no de prioritats. I la última emergeix únicament de l'entrevista número dos, fent referència a aquell aspecte del ser mare que suposa esforç, cansament,

preocupacions i inclòs dolor físic i que no apareix amb claredat quan es parla del procés d'esdevenir mare. Aquest aspecte però no és específic del fet adoptiu.

6. *Sense idea prèvia* (0.4%), que té una relació amb l'anterior, doncs fa referència a la idea prèvia que es tenia de la maternitat, però en aquest cas no s'entra a valorar la diferència sinó que es valora que no hi havia idea prèvia amb la qual comparar l'experiència viscuda.
7. *Por a no estimar el fill/a* (1.1%), subcategoria que emergeix únicament en l'entrevistada número 2, però és de destacar pel seu significat. Es pot veure en el següent fragment: "UA63. Això sí que ho pensava. UA64. "I si quan neixi no me l'estimo?"...". Aquest aspecte és un reflexe del plantejament de qüestions relatives als orígens que es projecta en el procés de la gestació, que també comenten Freixa i Negre (2010), Negre (2011) i Negre et al. (2007).
8. *Desig de ser mare biològica* (3.6%), etiqueta que engloba com a significat el de desitjar esdevenir mares de forma biològica. Tot i que cap de les participants fa referència directa a la manera de ser mares, totes les que parlen d'aquest desig ho fan de manera indirecta. Per exemple en l'entrevistada catorze: "UA5. Jo volia ser mare des de que tenia els meus 20 anys. UA6. Ja deia: m'agradaria tenir un fill de cada novio. UA7. Jo hagués, si hagués pogut, t'ho dic en serio, si hagués tingut la pasta, hagués tingut un fill de cada novio". L'emergència d'aquesta categoria en una mostra d'adoptades és de destacar, doncs l'experiència viscuda com a filles adoptives de la incapacitat de les seves mares per a ser-ho de forma biològica pot haver influït en l'emergència del desig de la maternitat no adoptiva. Cal subratllar que només en un dels casos de la mostra, la mare adoptiva ho era després d'haver estat mare biològicament. De tota manera, en aquest cas la participant també expressa aquest desig. Per tant, potser el desig no només està vinculat a la incapacitat de les mares adoptives de tenir fills biològicament, i que com a filles adoptives han pogut plantejar-se, sinó també a la pròpia vivència de l'adopció. És a dir, la pròpia experiència com a filles adoptives pot haver influït en la construcció del desig de ser mares biològiques, o bé per la voluntat d'experimentar allò que les seves mares no van poder fer o bé pel desig de generar una família de la qual no s'ha de donar explicacions a la societat pel que fa a la pertinença: són genèticament fills seus. El sentiment de pertinença és un dels factors

rellevants en la construcció de la identitat de l'adoptat (Berástegui i Gómez, 2007; Grosso i Nagliero, 2004). I, el resultat que s'obté en aquesta investigació complementa aquesta afirmació, doncs en aquest cas es fa referència a la projecció d'aquesta necessitat, pròpia de tot ésser humà i en especial de l'adoptat, en el propi fill biològic.

També cal comentar que només tres de les 15 participants són mares adoptives, posteriorment d'haver-ho estat de forma biològica. I en només un d'aquests tres casos, es van fer els tràmits sense saber que s'era filla adoptiva.

9. *Dedicació parental* (1.3%) és l'última de les subcategories incloses en la *Construcció de l'experiència*. Aquesta etiqueta està referida a la idea de que en l'experiència de la maternitat, algunes de les participants han viscut la implicació de la parella en la criança dels fills, com es pot observar en el següent fragment de la dotzena entrevista: “UA37. És un pare, no és un pare de de figura, és una pare treballat”. Pot ser que aquesta categoria també estigui relacionada amb la manca de l'experiència/vivència d'uns referents paternes biològics i/o adoptius que s'haguessin implicat en la seva criança. El segon molt influït pel model cultural del moment (anys 60, 70 i 80).

La tercera i última de les tres grans categories (C) de que es compona l'anàlisi de la narrativa de la identitat com a mare és la *Construcció de la Relació* amb el fill/a. Aquesta és de les tres la segona amb major nombre d'unitats d'anàlisi assignades, doncs és a partir de les relacions que hom es construeix a sí mateix (Botella et al., 2004). En aquesta categoria emergeixen 11 subcategories que s'exposen a continuació:

1. *Estupenda* (2.1%), que defineix la relació amb el fill/a com a molt bona.
2. *Permet desenvolupar al fill/a* (3.3%), que engloba el significat de que el tipus de relació co-construïda amb el fill/a ha fet possible que aquest/a creixi en tots els sentits del terme. N'és un exemple el següent: Entrevistada 6, “UA10. Que els fills els tens, els cries, els eduques, però han de tenir el seu camí i la seva vida. UA14. Tens que “encauzar-lo” i guiar-lo pel bé, però no que sigui, un... cony!”
3. *Gaudeix poc* (0.6%), etiqueta que vol reflexar la idea de que en la relació predomina el patiment pel fill/a, més que el gaudir d'ell/a. Aquesta categoria només emergeix de la quarta entrevista (Ex: “UA94. *Me gustaría estar disfrutándolo más de lo que lo disfruto*”).

4. *Dependència cansa* (1.9%), categoria que fa referència a la naturalesa de la relació mare-fill/a, doncs en ella el fill/a depèn de les figures de referència per a sobreviure en els períodes inicials, i per a créixer i desenvolupar-se fins a la seva autonomia. No obstant, en aquesta subcategoria es transmet la sensació que tenen algunes de les participants davant aquesta característica de la relació. Aquest sentiment el transmeten tres de les 15 participants.
5. *Patiment al posar límits* (0.9%), categoria que inclou la dificultat que suposa per les participants el posar límits al fill/a. Aquestes dificultats suposen un malestar sobretot a l'hora de ser conseqüents amb aquests límits. Per exemple, l'entrevistada número 10 comenta: "UA22. Clar, però després, bueno, i después per exemple, si la tinc de renyar o la tinc de pegar, bueno pegar, allò que li fas una... Després, em fa molt mal el cor! Molt mal! Pateixo molt!". Semblaria que la dificultat en establir uns límits i ser-ne conseqüent aniria vinculat a la vivència, per part de les mares, del patiment que pot suposar pel fill/a les conseqüències que es deriven de no respectar els límits imposats. Voldrien evitar-los aquestes situacions. Aquesta categoria emergeix de les entrevistes 3 i 10.
6. *Diferent* (9.8%), categoria que subratlla la diferència entre la construcció de la relació amb el fill/a i les altres relacions que tenen les participants. Emergeixen set subcategories dins d'aquesta que procuren explicar en què consisteix aquesta diferència, respecte a quina altra relació és diferent o fins i tot, des de quin moment es construeix de manera diferent respecte al que s'havia anat construint fins al moment. Aquestes són:
  - a. *En oposició a la resta de relacions* (0.9%).
  - b. *En oposició al rol patern* (1.3%), és a dir, al tipus de relació establerta entre el fill/a i el pare i parella de la participant.
  - c. *En oposició al model matern* (1.7%), fent referència a la diferència entre elles com a mares amb els seus fills i al model de mare que han tingut en la vivència de la relació construïda amb la mare adoptiva.
  - d. *Poc propera* (1.1%), definint així la relació amb el fill/a com a distant en tots els sentits. Exemple: Entrevista 1 "UA10. Lo que

- pasa es que, claro, ehhh no es tan próxima como, como el resto de las madres, ¿no?”.
- e. *Grans pautes* (0.7%), subcategoria referida a les directrius que estableix com a guies en la relació amb el fill i que no són tan específiques com les que el fill té amb el pare, donada la manca de quotidianitat en aquesta. Aquesta categoria emergeix únicament en la primera entrevista i respon a la situació particular de separació legal entre la participant i la seva ex-parella, la qual té la custòdia del seu fill.
  - f. *Distesa* (1.7%). Aquesta subcategoria també emergeix únicament de l'entrevista amb la primera participant en la recerca, la qual defineix així la relació amb el fill. N'és un exemple el següent fragment: “UA43. Yyy, entonces como ya tiene alguien que, que sí lo hace, yo puedo, tengo el, el privilegio de descubrir otros espacios y es aquí que mi hijo conmigo, mi hijo puede contarme cosas que por ahí, a su padre no le cuenta. UA44. Ooo, tener una relación mucho más distendida conmigo que con su padre”.
  - g. *Al casar-me* (1.5%). Aquesta subcategoria només emergeix en la setena entrevistada, i fa referència al canvi que experimenta la relació entre la participant i el fill, després de casar-se amb la parella actual, la qual no és el pare biològic de la criatura.
7. *De nervis* (1.4%), categoria que expressa el significat d'una relació poc tranquil·la amb el fill/a, fruit de la pròpia ansietat com a persona i/o de la manca de naturalitat en aquesta. Exemple de la quarta entrevistada: “UA97. Lo que pasa es que... ya te digo, yo todavía no me pongo muy nerviosa ¿no? con, cuando estoy horas con él seguidas”.
  8. *De confiança* (3.5%), etiqueta que defineix així la relació amb el fill/a. Dins d'aquesta hi trobem una subcategoria que es deriva de la confiança en la relació, i és la comunicació que gràcies a aquesta es dona. Per això la subcategoria rep l'etiqueta de Comunicativa, amb un 1,4% d'unitats d'anàlisi. El següent fragment n'és un exemple: Entrevista número 7 “UA31. Pero él sabe que yo estoy ahí. UA32. De hecho, lo hablamos mucho. UA33. ¡Todas estas cosas las hablamos mucho!”.

9. *D'amor* (5%), categoria que descriu la relació mare-fill com una relació d'estimació. Aquesta, al seu torn es subdivideix en 3 subcategories, les quals només emergeixen de la segona entrevista:
- a. *No diferent amb nebots* (0.3%), que fa referència a la similitud entre l'amor vers el fill/a i l'amor vers els nebots.
  - b. *Independent de la naturalesa de la maternitat* (1.4%), que fa referència a que l'estimació vers el fill/a no es dóna pel simple fet d'haver nascut del seu ventre, sinó que es dóna en el procés d'exercir de mare. Ex: "UA54. I com tot, l'amor i l'estimació te, es guanya a poc, a poc. UA55. No pel sol fet de que neixi de tu, saps?...".
  - c. *Necessita temps* (2.8%), subcategoria que conté el significat de que l'amor vers el fill/a es construeix amb el temps. Dins d'aquesta subcategoria n'emergeixen dues més, relatives a allò que es construeix amb aquest temps: *Procés de coneixement mutu* (0.7%) entre mare i fill/a i *Permet assumir maternitat* (0.5%), relacionat amb fer-se a la idea de la maternitat (Ex: "UA60. I a mida que passa el temps dic: "això està aquí i està per quedar-se, no és broma!...").
10. *Càrrega* (2.7%), categoria que inclou el significat de que la maternitat suposa una càrrega. Ex: "UA67. *Entonces, como yo asumo todas las cargas que tengan que ver con el niño, al final a veces, ¡es más carga que placer!*".
11. *Respecte* (0.2%), categoria que fa referència al significat de que la maternitat ha de basar-se en el respecte.

En general, en aquesta última gran categoria, els significats més predominants, aquells que estan inclosos en les subcategories amb més unitats d'anàlisi, són aquells que fan referència a que la construcció de la relació amb el fill/a es caracteritza per ser *Diferent* a altres relacions, per ser una relació *D'amor*, que *Permet desenvolupar al fill/a*, i per ser una relació *De confiança*. I en menor mesura, per ser una relació que suposa una *Càrrega*, una *Dependència* que *Cansa*, per ser una relació *De nervis*, en la que costa posar límits i gaudir-ne i la qual es basa en el *Respecte*.

Conclusions del posicionament del Jo com a Mare:

El posicionament com a mare de les dones adoptades d'aquesta mostra pivota en tres eixos. Per ordre de rellevància en els resultats: *l'Autodefinició* com a mare (46.5%), la *Construcció de la relació amb el fill/a* (31.5%) i la *Construcció de l'Experiència d'esdevenir mare* (21.9%).

Malgrat en alguns casos presenten dificultats a l'hora de construir significats vinculats a l'autodefinició com a mares, en general les dones de la mostra es defineixen com a mares sobreprotectores i entregades, a nivell relacional i educadores a nivell moral. Sembla doncs que, malgrat no disten d'aspectes que s'esperen en una figura materna, com el de donar-se al fill i la vessant educativa d'aquest rol, sí apareixen característiques vinculades al patiment, potser com a reflex del que elles han patit com a filles i no els agradaria que els seus fills passessin, com les experiències d'infelicitat en l'adopció que va trobar Humphrey (1989).

Pel que fa a la Construcció de la relació, ha esdevingut com quelcom diferent a la resta de relacions, principalment oposada al model matern previ, i distesa, i també estar basada en l'amor, la confiança i amb l'objectiu de permetre desenvolupar al fill. Tot plegat fa pensar que les dones d'aquesta mostra es defineixen en la relació amb els seus fills basant-se en característiques que no troben en altres relacions, ni com a parelles, ni com a filles. Fent servir una terminologia psicoanalítica, diríem que estarien projectant en la relació amb els fills tot allò que no han tingut i els hi hagués agradat tenir, sobretot en la relació amb la seva pròpia mare, ja sigui l'adoptiva com la biològica. Una relació més basada en la seguretat, que els permet mostrar-se tal i com són. Aquest aspecte es vincula amb el que ja diu la literatura relatiu a la revisió d'aquestes relacions en esdevenir mare (Brodzinsky et al, 2011).

Per últim, la construcció de l'experiència de ser mares reposa, en general, en una dualitat i una autovaloració caracteritzada per la inseguretat que experimenten en aquest procés, i sembla incloure significats vinculats tant al desig d'esdevenir mares biològicament com amb la dificultat per a integrar la idea de ser mares amb posterioritat a aquesta experiència. En general no semblen aspectes allunyats de qualsevol altra dona que, no sigui adoptada i que hagi esdevingut mare (Laney et al., 2015). No obstant, és de destacar la presència de la idea de la necessitat de la maternitat biològica en aquesta mostra, perquè en aquests casos és major la consciència de la rellevància de la maternitat biològica, pel que aquesta suposa o pot

arribar a suposar en la construcció de la pròpia història com a filles adoptives que han creat la seva pròpia família.

Per tant, la construcció de la identitat com a mare, com un dels posicionaments relacionals en la construcció del sí mateix, és un aspecte directament vinculat amb els orígens (Berástegui i Gómez, 2007; Irhammar i Cederblad, 2000; 2005) i amb el sentiment de pertinença de l'adoptat (Berástegui i Gómez, 2007; Dalen, 1999; Freixa i Negre, 2010; Grosso i Nagliero, 2004; Irhammar, 1997; Negre, 2011; Negre et al., 2007). A més, cal tenir en compte el procés de resignificació de la identitat que suposa el fet d'esdevenir mare (Laney et al., 2015).

7.1.3 Narratives sobre la relació amb la Mare Adoptiva

A continuació es presenta el mapa conceptual que ha emergit en l'anàlisi de les narratives d'aquest posicionament (Figura 6).

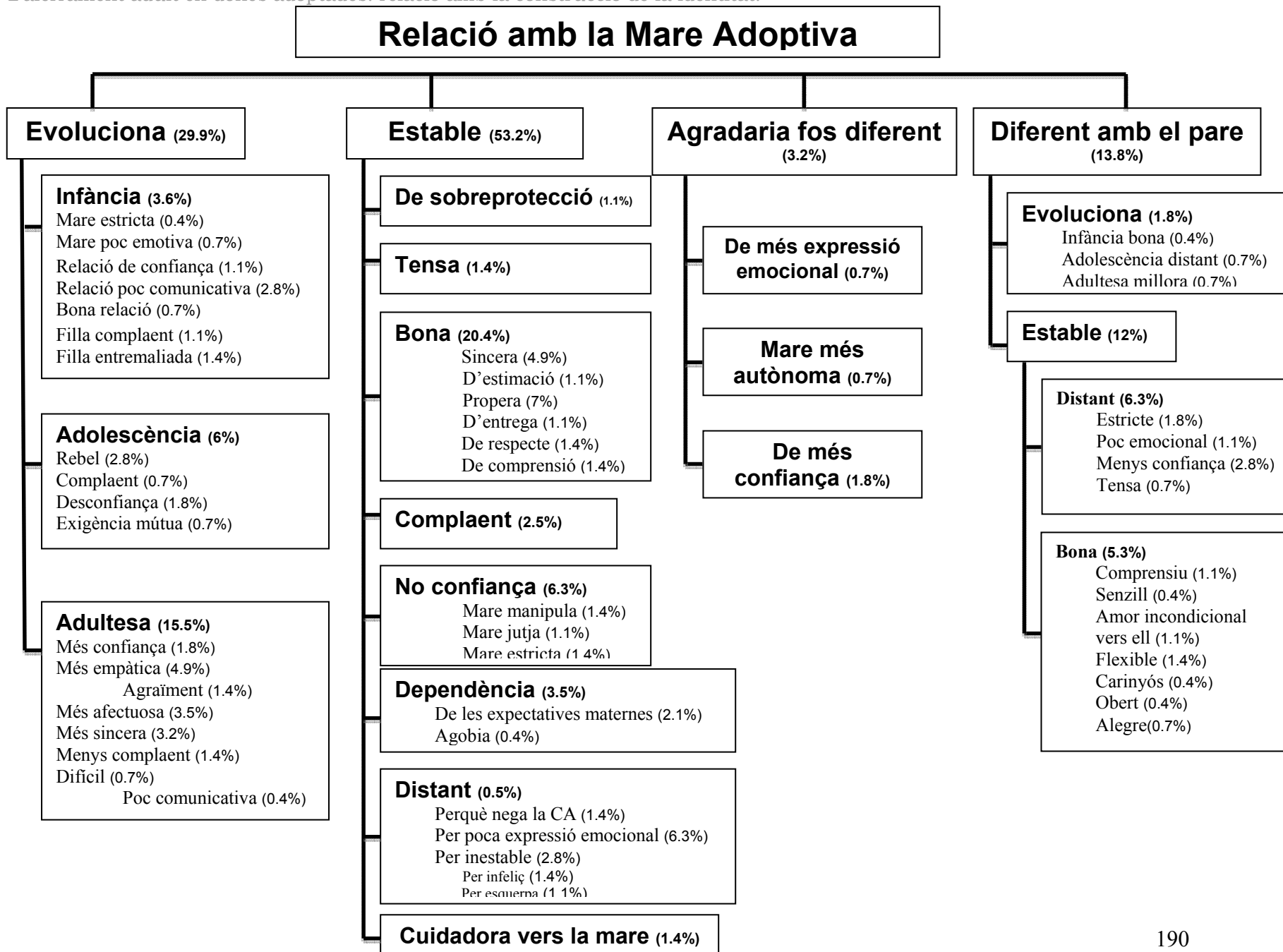

Figura 6. Mapa conceptual de la relació amb la Mare Adoptiva de les participants

A continuació es presenten en dues taules, les categories emergides en l'anàlisi qualitativa de les narratives d'aquest posicionament, amb les unitats d'anàlisi corresponents (veure Taula 9) i les categories amb el percentatge que representen (veure Taula 10).

Taula 9

Relació entre les categories emergides en l'anàlisi de les narratives relatives a la relació amb la mare adoptiva i les unitats d'anàlisi corresponents a aquestes

Categorització	Unitats d'Anàlisi (UA)
1. Evoluciona	S5UA3
1.1 Infància	
1.1.1 Mare estricta	S11UA4
1.1.2 Mare poc emotiva	S7UA9, S11UA3
1.1.3 Relació de confiança	S3UA7, S3UA8, S3UA16
1.1.4 Relació poc comunicativa	S7UA1, S7UA2, S7UA3, S7UA6, S7UA8, S11UA2, S11UA5, S11UA7
1.1.5 Bona relació	S11UA1, S12UA1
1.1.6 Filla complaent	S1UA7, S11UA5, S11UA7
1.1.7 Filla entremaliada	S5UA3, S5UA4, S5UA5, S7UA9
1.2 Adolescència	
1.2.1 Rebel	S8UA2, S8UA5, S11UA9, S11UA21, S11UA22, S11UA23, S11UA25, S14UA17
1.2.2 Complaent	S11UA9, S11UA10
1.2.3 Desconfiança	S3UA5, S3UA6, S3UA17, S6UA14, S11UA20
1.2.4 Exigència mútua	S11UA13, S11UA25
1.3 Adultesa	
1.3.1 Més confiança	S3UA12, S3UA13, S3UA14, S6UA12, S7UA4
1.3.2 Més empàtica	S1UA12, S1UA13, S5UA6, S6UA7, S6UA8, S7UA4, S14UA8, S14UA13, S14UA14, S14UA18
1.3.2.1 Agraïment	S11UA30, S12UA6, S12UA7, S12UA12
1.3.3 Més afectuosa	S12UA2, S12UA3, S12UA7, S12UA8, S12UA11, S12UA12, S12UA13, S14UA9, S14UA10, S14UA12
1.3.4 Més sincera	S1UA7, S6UA13, S7UA7, S12UA4, S12UA5, S12UA9, S12UA10, S12UA11, S12UA13
1.3.5 Menys complaent	S11UA32, S13UA3, S13UA4, S13UA5
1.3.6 Dificil	S11UA8
1.3.6.1 Poc comunicativa	S11UA29
2. Estable	S2UA1, S2UA3, S4UA5, S4UA6, S9UA5, S10UA5, S14UA9,

	S14UA16, S14UA20
2.1 De sobreprotecció	S5UA1, S13UA6, S13UA7
2.2 Tensa	S1UA10, S1UA11, S4UA1, S4UA4
2.3 Bona	S6UA9, S6UA10, S6UA11, S8UA1, S8UA4, S9UA1, S9UA6, S9UA7, S10UA1, S11UA26
2.3.1 Sincera	S9UA7, S10UA9, S15UA6, S15UA7, S15UA8, S15UA9, S15UA10, S15UA13, S15UA18, S15UA19, S15UA20, S15UA21, S15UA23, S15UA24
2.3.2 D'estimació	S8UA6, S9UA6, S11UA26
2.3.3 Propera	S9UA5, S10UA3, S10UA4, S10UA6, S10UA7, S10UA8, S10UA9, S10UA10, S10UA23, S15UA2, S15UA4, S15UA5, S15UA6, S15UA10, S15UA11, S15UA12, S15UA13, S15UA14, S15UA16, S15UA17
2.3.4 D'entrega	S5UA2, S9UA2, S15UA1
2.3.5 De respecte	S2UA10, S2UA11, S2UA13, S11UA26
2.3.6 De comprensió	S9UA3, S10UA12, S10UA13, S10UA15
2.4 Complacent	S2UA2, S2UA4, S2UA8, S2UA9, S2UA21, S4UA10, S11UA27
2.5 No confiança	S2UA8, S2UA19, S2UA20, S3UA1, S3UA15, S13UA8, S13UA9
2.5.1 Mare manipula	S13UA1, S13UA2, S13UA10, S13UA11
2.5.2 Mare jutja	S3UA2, S3UA4, S13UA7
2.5.3 Mare estricta	S2UA5, S2UA8, S2UA12, S3UA5
2.6 Dependència	S4UA7, S4UA8, S4UA9
2.6.1 De les expectatives maternes	S4UA1, S4UA2, S4UA3, S4UA4, S6UA1, S6UA3
2.6.2 Agobia	S4UA1
2.7 Distant	S1UA1, S1UA2, S1UA3, S1UA4, S1UA6, S2UA22, S2UA23, S2UA24
2.7.1 Perquè nega la CA	P3S1UA8, P3S1UA10, S1UA8, S1UA9
2.7.2 Per poca expressió emocional	P3S1UA3, P3S1UA4, P3S1UA5, S7UA9, S7UA10, S7UA11, S7UA12, S11UA11, S11UA15, S11UA16, S11UA21, S11UA22, S11UA24, S14UA9, S14UA13, S14UA14, S14UA15, S14UA21
2.7.3 Per inestable	S14UA22
2.7.3.1 Per infeliç	S14UA2, S14UA3, S14UA4, S14UA6

2.7.3.2 Per esquerpa	S14UA1, S14UA5, S14UA6
2.8 Cuidadora vers la mare	S6UA11, S11UA27, S11UA28, S11UA31
3. Agradaria fos diferent	
3.1 De més expressió emocional	S11UA11, S14UA11
3.2 Mare més autònoma	S14UA18, S14UA19
3.3 De més confiança	S1UA5, S3UA3, S7UA3, S7UA5, S7UA10
4. Diferent amb el pare	
4.1 Evoluciona	
4.1.1 Etapes vitals	
4.1.1.1 Infància Bona	S3UA9
4.1.1.2 Adolescència Distant	S3UA10, S3UA11
4.1.1.3 Adultesa Millora	S3UA10, S15UA15
4.2 Estable	S11UA17
4.2.1 Distant	
4.2.1.1 Estricta	S10UA11, S10UA13, S10UA14, S10UA15, S15UA4
4.2.1.2 Poc emocional	S14UA7, S14UA8, S14UA15
4.2.1.3 Menys confiança	S10UA10, S10UA19, S10UA20, S10UA21, S10UA22, S10UA23, S15UA2, S15UA3
4.2.1.4 Tensa	S8UA3, S8UA6
4.2.2 Bona	
4.2.2.1 Comprensiu	S6UA2, S11UA18, S11UA19
4.2.2.2 Senzill	S7UA1
4.2.2.3 Amor incondicional vers ell	S2UA6, S6UA5, S14UA13
4.2.2.4 Flexible	S2UA12, S2UA13, S6UA4, S11UA14
4.2.2.5 Carinyós	S11UA12
4.2.2.6 Obert	S11UA12
4.2.2.7 Alegre	S11UA12, S14UA4

Taula 10

Percentatges de les codificacions de l'anàlisi de les narratives relatives a la relació amb la mare adoptiva

Categorització	Nº UA Total UA=284	Percentatge de codificacions (%)
1. Evoluciona	1/ 85	0.4/ 29.9%
1.1 Infància	0/ 23	0/ 8.1%
1.1.1 Mare estricta	1	0.4

1.1.2 Mare poc emotiva	2	0.7
1.1.3 Relació de confiança	3	1.1
1.1.4 Relació poc comunicativa	8	2.8
1.1.5 Bona relació	2	0.7
1.1.6 Filla complaent	3	1.1
1.1.7 Filla entremaliada	4	1.4
1.2 Adolescència	0/ 17	0/ 6%
1.2.1 Rebel	8	2.8
1.2.2 Complaent	2	0.7
1.2.3 Desconfiança	5	1.8
1.2.4 Exigència mútua	2	0.7
1.3 Adultesa	44	15.5%
1.3.1 Més confiança	5	1.8
1.3.2 Més empàtica	10/ 14	3.5/ 4.9%
1.3.2.1 Agraïment	4	1.4
1.3.3 Més afectuosa	10	3.5
1.3.4 Més sincera	9	3.2
1.3.5 Menys complaent	4	1.4
1.3.6 Dificil	1/ 2	0.4/ 0.7%
1.3.6.1 Poc comunicativa	1	0.4
2. Estable	9/ 151	3.2/ 53.2%
2.1 De sobreprotecció	3	1.1
2.2 Tensa	4	1.4
2.3 Bona	10/ 58	3.5/ 20.4%
2.3.1 Sincera	14	4.9
2.3.2 D'estimació	3	1.1
2.3.3 Propera	20	7
2.3.4 D'entrega	3	1.1
2.3.5 De respecte	4	1.4
2.3.6 De comprensió	4	1.4
2.4 Complaent	7	2.5
2.5 No confiança	18	6.3
2.5.1 Mare manipula	4	1.4
2.5.2 Mare jutja	3	1.1
2.5.3 Mare estricta	4	1.4

2.6 Dependència	3/ 10	1.1/ 3.5%
2.6.1 De les expectatives maternes	6	2.1
2.6.2 Agobia	1	0.4
2.7 Distant	8/ 38	2.8/ 13.4%
2.7.1 Perquè nega la CA	4	1.4
2.7.2 Per poca expressió emocional	18	6.3
2.7.3 Per inestable	1/ 8	0.4/ 2.8%
2.7.3.1 Per infeliç	4	1.4
2.7.3.2 Per esquerpa	3	1.1
2.8 Cuidadora vers la mare	4	1.4
3. Agradaria fos diferent	9	3.2%
3.1 De més expressió emocional	2	0.7
3.2 Mare més autònoma	2	0.7
3.3 De més confiança	5	1.8
4. Diferent amb el pare	39	13.8%
4.1 Evoluciona	5	1.8%
4.1.1 Infància Bona	1	0.4
4.1.2 Adolescència Distant	2	0.7
4.1.3 Adultesa Millora	2	0.7
4.2 Estable	1/ 34	0.4/ 12%
4.2.1 Distant	18	6.3%
4.2.1.1 Estricta	5	1.8
4.2.1.2 Poc emocional	3	1.1
4.2.1.3 Menys confiança	8	2.8
4.2.1.4 Tensa	2	0.7
4.2.2 Bona	15	5.3%
4.2.2.1 Comprensiu	3	1.1
4.2.2.2 Senzill	1	0.4
4.2.2.3 Amor incondicional vers ell	3	1.1
4.2.2.4 Flexible	4	1.4
4.2.2.5 Carinyós	1	0.4
4.2.2.6 Obert	1	0.4
4.2.2.7 Alegre	2	0.7

Explicació dels resultats de l'anàlisi de les narratives relatives a la relació amb la Mare Adoptiva:

L'anàlisi de les respostes a la pregunta "Com era i com és la relació amb la teva mare (adoptiva)?" dóna lloc a l'emergència de quatre grans categories. La primera és la que rep l'etiqueta d'*Evoluciona* (A) perquè fa referència als canvis que pateix la relació mare-filla. La segona per contra, rep l'etiqueta d'*Estable* (B), fent referència a la manca d'evolució de la relació. La tercera és etiquetada com a *Agradaria que fos diferent* (C), donat que emergeix com un desig que manifesten algunes de les participants a l'hora de parlar d'aquesta relació. I, finalment la quarta de les grans categories és la que rep el nom de *Diferent amb el pare* (D). Aquesta sembla emergir perquè sovint la manera de definir-se en una relació és en oposició a una altra i en aquest cas es dóna entre les dues figures parentals, tal i com també s'ha observat en altres estudis (Lawford i Markiewicz, 2009; Martínez et al., 2014). Si recordem, també en la metodologia de la Graella de Kelly (1955/ 1991) exposada en el capítol 6.1 (Mètode), s'utilitza la comparació diàdica entre elements per accedir als constructes.

Pel que fa a les dues primeres categories (*Evoluciona* (A) i *Estable* (B)), cal tenir present la següent consideració:

En l'anàlisi de la narrativa d'un mateix subjecte sorgeixen unitats categoritzades tant en una com en l'altra etiqueta. Aquest fet, lluny de ser valorat com de manca de congruència, és fruit del propi procés constructiu de la relació, que engloba sovint significats aparentment contradictoris: en una relació, hi poden haver aspectes que es mantinguin estables en el temps i d'altres que evolucionin. N'és un exemple la següent unitat d'anàlisi:

Entrevistada 11: "UA27. Però d'alguna manera, som radicalment diferents, en quant a caràcter, molt! I llavors no sé, la relació és una mica jo sempre he estat molt pendent d'ella, molt i de que ella estigués bé... I llavors això, jo crec que nooo, jo crec que això ha fet que no arribés la cosa a, que no arribés a ...(T: Heu perdut el contacte?) No, mai, mai."

En aquesta unitat d'anàlisi la participant parla de ser cuidadora en la relació amb la seva mare des de sempre, quan posteriorment la definirà com una relació que ha evolucionat en la direcció de ser *Menys complaent* (veure entrevista 11 UA32).

L'aspecte de ser cuidadora és quelcom que no ha variat en la relació, a diferència de la complaença.

Realitzada aquesta consideració, ens disposem a exposar per ordre els resultats de les quatre grans categories.

Pel que fa al pes de les unitats d'anàlisi que suporta cada una de les quatre grans categories, ens trobem amb els següents resultats: *Evoluciona* (A) obté un 29.9% de les unitats, *Estable* (B) rep el 53.2% de les unitats, *Agradaria fos diferent* (C) obté un 3.2% de les unitats i finalment *Diferent amb el pare* (D) que té un total de 13.7% de les unitats d'anàlisi. Per tant, *Estable* (B) és la categoria amb més codificacions.

Hi ha unitats d'anàlisi categoritzades en *Evoluciona* (A) que pertanyen a les narratives de 10 de les 15 participants (Subjecte 1, 3, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13 i 14). I, totes elles destaquen una evolució en la relació amb la mare, o bé des de la infància a l'adulthood o bé des de l'adolescència a l'adulthood.

I, per altra banda, hi ha unitats d'anàlisi que pertanyen a 14 de les 15 participants, que s'inclouen dins de l'etiqueta *Estable* (B). Aquests resultats són el reflex de que hi ha aspectes relacionals que evolucionen i d'altres que es mantenen estables amb la mare adoptiva.

Pel que fa als significats atribuïts, la primera gran categoria, la d'*Evoluciona* (A), s'agrupen en tres etapes vitals: la *infància*, l'*adolescència* i l'*adulthood*.

1. En la *infància* es categoritzen un total de 23 unitats d'anàlisi, tres referides a la mare, set referides a les participants com a filles i 13 referides a la relació.
  - a. Pel que fa a la mare emergeixen dues subcategories *Estricta* i *Poc emotiva*, totes dues vinculades a un significat de distància en la relació.
  - b. Les subcategories *Complaent* i *Entremaliada* són les que emergeixen en relació amb les participants com a filles. Aquests significats tenen a veure amb la necessitat que té l'adoptat d'assegurar el vincle amb el referent: evitar el rebuig si s'és complaent i posant a prova el vincle si s'és entremaliat (Berástegui i Gómez, 2007).
  - c. I finalment, *Confiança*, *Poc comunicativa* i *Bona* són les subcategories que parlen específicament de la relació. D'aquestes

tres, la subcategoria *Poc comunicativa* predomina en nombre d'unitats d'anàlisi sobre les altres dues.

2. En l'*adolescència* es categoritzen un total de 17 unitats d'anàlisi de les quals vuit estan codificades en la categoria *Rebel*, dues en la categoria *Complaent*, cinc en la categoria *Desconfiança* i dues en la categoria *Exigència mútua*. Les dues primeres categories estan relacionades amb l'atribució de significat d'elles com a filles vers la mare, i les dues últimes més vinculades amb la relació en sí. S'observa que tornen a reparèixer en aquesta etapa significats relatius a les conductes per assegurar el vincle: rebel·lió i complaença (Ainsworth, 1989; Bowlby, 1980; Crittenden, 1997).
3. Per últim, en l'*adulthood*, emergeixen 6 categories: *Més confiança* (1.8%), *Més empàtica* (4.9%), *Més afectuosa* (3.5%), *Més sincera* (3.2%), *Menys complaent* (1.4%) i *Difícil* (0.7%). Totes elles orientades vers una evolució en la relació amb la mare adoptiva respecte l'etapa de la infantesa i l'adolescència. És de destacar la emergència d'una subcategoria dins de la categoria *Més empàtica* que rep l'etiqueta d'*Agraïment*, perquè està relacionada amb aquest sentiment vers la mare en el moment en que empatitzen amb ella. N'és un exemple la unitat d'anàlisi 30 de l'onzena entrevista: "Bueno, jo ja la conec, ja sé com és i doncs bueno no sé, crec que ha fet el millor que ha sapigut o que s'ha pogut, no? Llavors, pues no sé. Una mica jo li agraeixo per aquesta part." El fet d'empatitzar amb la mare adoptiva té a veure amb el procés d'identificació que estarien fent algunes dones de la mostra, a l'esdevenir mares, doncs per primera vegada comparteixen una característica de la identitat (posicionament) amb la seva mare. Juntament amb aquest fet, el procés maduratiu de l'etapa de l'adulthood contribueix al procés empàtic, en alguns casos a la identificació i per tant, en definitiva a augmentar el sentiment de pertinença a la família. Aquest resultat aniria en la línia del que destaquen Freixa i Negre (2010), Negre (2011) i Negre et al. (2007) al parlar de la consolidació del vincle que les dones adoptades realitzen amb els seus pares en arribar a la maternitat.

La segona gran categoria és *Estable* (B). Aquesta engloba totes aquelles unitats d'anàlisi que s'atribueixen un significat de manteniment dels paràmetres establerts des del principi en la relació amb la mare adoptiva (Ex: T: I ha canviat, de quan eres petita a ara? Entrevistada10 "UA5. No. No.>"). Dins d'aquesta categoria emergeixen vuit subcategories amb el percentatge d'unitats d'anàlisi següent:

1. *De sobreprotecció* (1.1%).
2. *Tensa* (1.4%).
3. *Bona* (20.4%).
4. *Complaent* (2.5%).
5. *No confiança* (6.3%).
6. *Dependència* (3.5%).
7. *Distant* (13.4%).
8. *Cuidadora vers la mare* (1.4%).

Es pot observar com dins de la segona gran categoria (B), predomina la subcategoria de *Bona*, si es tenen en compte el nombre d'unitats d'anàlisi codificades. No obstant, ens adonem que la suma dels percentatges de la resta de subcategories, les quals semblen tendir més aviat vers un pol oposat d'aquest constructe, és d'un 29.6%. Sorgeixen, de nou, significats comentats en la categoria (A), i relacionats amb les conductes d'assegurar el vincle, com la complaença, i la dependència o la sobreprotecció com a conseqüència de la construcció insegura d'aquesta relació. Les subcategories de *No confiança* o de *Distant* engloben significats atribuïbles a un estil d'aferrament insegur.

Dins de la subcategoria (3) *Bona* emergeixen sis subcategories més: *Sincera* (4.9%), *D'estimació* (1.1%), *Propera* (7%), *D'entrega* (1.1%), *De respecte* (1.4%) i *De comprensió* (1.4%). Totes elles contenen significats relacionats amb el que s'entén com una relació de filiació segura. Un exemple de la subcategoria *Propera*, que és la que acumula un major número d'unitats d'anàlisi, és el següent, que es troba en l'onzena entrevista:

"T: Però com la definiries? És una relació de... UA2. Amigues. T: D'amigues?
UA3. Vull dir, li explico tot. T: Tot. UA4. Tot."

Dins de la subcategoria (5) *No confiança* emergeixen tres subcategories: la mare *Manipula* (1.4%), *Jutja* (1.1%) i és *Estricta* (1.4%) la qual cosa genera desconfiança. Un exemple n'és el següent:

“UA5. Sí. No sé... bueno, perquè són molt religiosos, i tenen molt clar què és el que està bé i el que no, saps? i jo m'he saltat moltes coses (riu). Res de l'altre món, eh! però... Dins de... Bueno, jo crec que m'ha condicionat molt la la relació amb ma mare, precisament perquè sempre m'han coartat a la meva llibertat. Des de l'època adolescent que jo tenia ganes de sortir, i veia que els meus amics sortien, i sempre em tallaven les ales, saps?. I això em va frustrar molt! (riu) Crec que a partir d'aquí, l'època adolescent que és quan realment entres en contacte, o sigui, ja comences a ser més adult i et pots començar a comunicar-te amb els teus pares d'una manera diferent, això em va frenar molt a l'hora d'explicar-los-hi. Saps?”

Dins de la subcategoria (6) *Dependència* hi trobem dues subcategories més que especifiquen aspectes de la relació que viuen amb la mare: dependent *De les expectatives maternes* (2.1%) i que aquesta dependència *Agobia* (0.4%) amb una única unitat d'anàlisi categoritzada. Un exemple categoritzat en ambdues subcategories sorgeix en l'entrevista amb la quarta participant: “UA1. *Pues es una relación complicada. (T: ¿Sí?) Sí. Complicada. Mi madre es una persona muy generosa, en cuanto a mí por lo menos. Que me lo ha dado todo, eeehh, que sé que me adora, o sea que sé que soy lo más importante de su vida, el centro y los siete polos, vamos. Tanto que me ha agobiado, muchas veces, ¿no? Porque se ha focalizado tanto su su vida en mí o sea, su vida ha ido tanto a a enfocada a mí ¿no? y en nada más y a que su universo fuera yo, a que por un lado... o sea, nunca nunca he podido tener esta sensación de de que no te quieran o de que o de que seas un estorbo en la vida de alguien. Se que cualquier cosa que me pase mi madre siempre va a estar ahí mientras esté, ¿no? Y eso es una fortuna. Pero por otro lado eeh también muchas veces esto me ha agobiado. Precisamente por esto no, porque se ha centrado tanto en mi persona que no me ha dejado respirar. Esa es mi sensación, ¿no? También por eso me fui a vivir al extranjero, porque yo necesitaba aire y distancia. Entonces claro, es una relación difícil en ese sentido, porque muchas veces la he visto como una carga, otras veces como imprescindible y de pensar: “Dios mío, si a mi madre le pasa algo, yo me muero directamente, qué hago ¿no? o sea si es que la tengo de referencia para todo”. Pero esto, ¿no? Por un lado eso y por otro lado, la sensación de que no te deja hacer lo que tu quieres, aunque a pesar de que luego lo haces, pero como que lo tienes que pelear todo el rato ¿no?”*

Dins de la subcategoria (7) *Distant* emergeixen tres subcategories que fan referència a actituds i característiques psicològiques de la mare que expliquen la raó d'aquesta distància en la relació: *Perquè nega la CA* (Condicció d'Adoptada) (1.4%), *Per poca expressió emocional* (6.3%) i *Per inestable* (2.8%) en la que només hi ha categoritzada una única unitat d'anàlisi, però alhora conté 2 subcategories que expliquen el perquè de la inestabilitat de la mare: *Per infeliç* (1.4%) i *Per esquerpa* (1.1%).

És de destacar l'atribució externa que fan les participants que valoren la relació amb la mare adoptiva com a estable i distant. En seria un exemple la següent: “UA3. *Mi madre es una persona que siempre le ha costado mostrar, hacer muestras de afecto ¿no? El, más que nada, eehh, mi madre es una cuidadora, no es...: la persona que te prepara el desayuno, que te pone, te lava la ropa, te la plancha, te la guarda, te, te hace la cama... es la cuidadora! pero a la hora de, de, del abrazo, o del beso le ha costado más. Le ha costado más. Y entonces, no significa que me quiera menos o más! ¿No?*”

UA4. *Pero cuando uno es un niño y cuando uno, excepto cuando era adolescente, claro yo eso lo necesitaba.*”.

Per últim, és de destacar l'aparició d'una categoria del tipus (8) *Cuidadora vers la mare* (1.4%), pel significat particular que atribueix a una relació mare-filla.

La tercera gran categoria és *Agradaria fos diferent* (C). Aquesta fa referència a un desig que algunes de les participants expressen espontàniament en el moment en que responen a la pregunta original “Com era i com és la relació amb la teva mare?”. En total hi ha nou unitats d'anàlisi categoritzades en aquesta. Concretament es divideixen en les tres subcategories que emergeixen de la principal: *De més expressió afectiva* (0.7%), *Mare més autònoma* (0.7%) i *De més confiança* (1.8%). Tot i que són poques les unitats d'anàlisi que contenen aquestes, cal subratllar-ne la seva emergència, pel significat que aquest aporta en la construcció de la relació materno-filial. Quatre de les cinc participants que parlen d'aquest desig han definit la relació amb la mare com:

- Unitats d'anàlisi dins de la categoria *Evolucionaria* (A); en la *infància* (1) és de confiança, poc comunicativa, essent elles com a filles complaents i entremaliades. En *l'adolescència* (2) és de rebel·lió i de desconfiança. I en *l'adulthood* (3) és de més confiança, més empàtica, més afectuosa i més sincera.
- Unitats d'anàlisi dins de la categoria *Estable* (B); apleguen significats atribuïts a la relació de tipus tensa, de no confiança i distant.

La cinquena d'aquestes participants ha definit la relació com a bona en la *infància* (1), poc comunicativa i complaent. En *l'adolescència* (2) com a rebel, complaent, desconfiada i d'exigència mútua entre ella i la mare. I en *l'adulesa* més empàtica per la gratitud que sent ara cap a ella, menys complaent i més difícil. No obstant també hi ha aspectes de la relació que els considera estables, i que els hi atribueix significats de bona, de complaent, de distant i de cuidadora vers la mare.

La última de les grans categories (D) és la que emergeix en l'ús de la comparació diàdica mare-pare, com a recurs espontani que utilitzen algunes de les participants per tal de fer arribar els seus significats al llarg de la narrativa de la relació amb la mare. Aquest recurs l'han utilitzat nou de les 15 participants. Aquesta rep l'etiqueta de *Diferent amb el pare* (D) i s'atribueixen un total de 39 unitats d'anàlisi, que representen un 13.7% de les unitats d'anàlisi compreses en aquesta última pregunta de l'entrevista. Aquesta categoria també s'ha organitzat seguint els paràmetres d'evolució o d'estabilitat en la relació com havia sorgit anteriorment en analitzar la relació amb la mare. En la relació amb el pare emergeixen doncs dues subcategories:

1. *Evoluciona* que conté cinc unitats d'anàlisi (1.8%) repartides al seu torn en tres subcategories;
  - a. *Infància bona* (0.4%).
  - b. *Adolescència distant* (0.7%).
  - c. *Adulesa millora* (0.7%).
2. *Estable* que conté 34 unitats d'anàlisi (12%) repartides en dues subcategories;
  - a. *Distant* (6.3%). Dins d'aquesta emergeixen constructes com *Estricte* (1.8%), *Poc emocional* (1.1%), *Menys confiança* (2.8%) i *Tensa* (0.7%). Un exemple d'unitat d'anàlisi que transmet algun d'aquests significats n'és la següent:

Entrevista nº8 "UA3. lo que pasa es que tenía ahí una rivalidad, que era mi padre porque era muy posesivo. Y entonces lo que es suyo es suyo. (T: ¿Él?) Sí. Pero como que no le cuadraba... Yo creo que, claro, mi madre al tener 6 a abortos que no pudo con ninguno, pues yo creo que la que más ganas las tuvo ella de adoptar que él. Entonces, era como "ya me has quitado el puesto" ¿no?, ¿por qué? porque yo dormía con mi madre, yo hacía todo con mi madre,... en fin, le robaba mucho cariño de la madre hacia él, hacia el padre, y como el padre

era muy posesivo y sigue siendo muy posesivo... pues la he fastidiado. Y tenía muchas riñas y muchas broncas y muchas peleas con él.”

- b. *Bona* (5.3%). Dins d'aquesta emergeixen els següents constructes: *Comprensiu* (1.1%), *Senzill* (0.4%), *Amor incondicional vers ell* (1.1%), *Flexible* (1.4%), *Carinyós* (0.4%), *Obert* (0.4%) i *Alegre* (0.7%). Un exemple d'unitat d'anàlisi que transmet algun d'aquests significats n'és la següent:

Entrevista nº11 “UA12. El meu pare és una persona al revés, molt molt així d'aquesta part meva, molt espontània, molt alegre, molt que es relacionava molt amb tothom, molt obert, molt, molt no sé, molt de la broma... jo recordo al meu pare jugant també molt a ratos amb mi, perquè no feia però jugant, molt carinyós, com he estat jo eh, també, sóc molt...”

Sembla doncs que en general, les dones de la mostra entrevistada que fan referència a la relació amb el seu pare adoptiu, aporten significats d'una relació més distant (7%) que no pas més positiva (6.4%), si tenim en compte la suma dels percentatges de les unitats d'anàlisi categoritzades en un o altre sentit, malgrat la diferència entre ambdós és mínima.

Com ja s'ha comentat en línies anteriors, el recurs de la comparació diàdica entre mare i pare sorgeix com a resposta a l'enunciat d'aquesta última pregunta de l'entrevista, i és emprat en nou de les 15 participants, de les quals només dues parlen d'evolució en la relació amb el pare. En ambdós casos millora en l'adulthood. No obstant, una d'aquestes dues també parla d'aspectes de la relació que es mantenen estables. Aquesta participant i les set restants, parlen d'estabilitat en la relació amb el pare: en 4 d'aquestes sota el significat de l'etiqueta (a) *Distant* i en cinc sota l'etiqueta de (b) *Bona*. Es torna a donar el cas que una de les participants atorga tots dos significats a la relació amb el pare, perquè s'entén que responen a aspectes diferents però compatibles.

Comparant les percepcions de les participants de les relacions amb el pare i la mare, no s'observa cap correlació directa entre ambdues: les relacions poden ser percebudes com millor amb la mare, millor amb el pare, cordial amb tots dos o bé distant amb tots dos. Aquelles participants que categoritzen la relació amb un dels dos pares com a bona no sempre categoritzen a l'altra com a oposada. Per tant, els resultats mostren una diversitat en la percepció d'ambdues relacions parentals. Tot i

això, cal destacar que només en dos casos es categoritza la relació amb el pare com a bona, i amb la mare de respecte o distant (entrevistades 2 i 14). Per contra, per quatre de les 15 participants la relació amb la mare és definida com a bona i distant amb el pare (entrevistades 8, 9, 10 i 15). Quatre de les 15 defineixen la relació amb tots dos pares com a bona (entrevistades 5, 6, 11 i 12). I per últim, cinc de les 15 defineixen totes dues relacions com a distants (entrevistades 1, 3, 4, 7 i 13).

Conclusions de l'anàlisi de les narratives relatives a la relació amb la Mare Adoptiva:

Existeix una preponderància de les relacions estables (*Estable*) en la definició de la relació amb la mare, malgrat hi ha moltes participants (10) que parlen d'aspectes d'aquesta relació que evolucionen. Sembla que la valoració de la relació amb la mare, en aquelles unitats d'anàlisi categoritzades dins d'*Evoluciona* en la infància i l'adolescència, tendeix majoritàriament vers el pol oposat a una bona relació (*Relació de confiança, Bona relació i Filla entremaliada*): 9 unitats d'anàlisi versus 31 (*Mare estricta, Mare poc emotiva, Relació poc comunicativa, Filla complaent, Rebel, Complaent, Desconfiança, Exigència mútua*). Per contra, la valoració de la relació amb la mare en l'adulthood, parla principalment d'evolució en positiu, entenent que una relació *Més empàtica, Més afectuosa, Més sincera, Més de confiança i Menys complaent* és una relació amb més tendència al benestar psicològic. Així doncs, el fet d'entrar a la fase adulta i fins i tot el fet d'esdevenir mares, promou un canvi en la relació amb la mare adoptiva, possiblement perquè augmenta l'empatia vers aquesta i la comprensió d'aspectes en la relació que no es podien entendre en la infància o l'adolescència. Aquest resultat seria compatible amb el que Negre et al. (2007) i Negre (2011) troben en el seu estudi amb dones adoptades, relatiu al canvi en les relacions familiars al esdevenir mares.

Per contra, quan les participants en la recerca parlen d'estabilitat en la relació amb la mare, emergeixen constructes, els significats dels quals es poden vincular tant amb un aferrament més tendent a la seguretat (*Bona*) com amb un aferrament més tendent a la inseguretat -tant ansiós com evitatiu- (*Sobreprotecció, Dependència, No confiança, Complaent, Distant, etc.*), essent aquest últim el més nombrós.

Per tant, podem concloure que les relacions amb la mare adoptiva que evolucionen en l'etapa adulta tendeixen a ser més positives, de més confiança, més

sinceres i més afectuoses, perquè existeix més empatia vers aquesta. I en els casos en que es manté estable, malgrat emergeixen significats en un i altre sentit del pol del constructe *bona vs. dolenta*, predominen aspectes vinculats amb un aferrament insegur.

Cal destacar que, en totes dues situacions, independentment de si evoluciona o no la relació amb la mare, emergeixen significats vinculats amb la necessitat d'assegurar el vincle, la qual cosa és compatible amb els patrons d'inseguretat (Barcons et al., 2014; Paperny, 2004; Rygaard, 2008; Van Ijzendoorn i Juffer, 2006), de tipus ansiós.

Pel que fa a aquelles relacions que són definides com a distants, existeix una atribució externa pel que fa a la responsabilitat de que la relació amb la mare sigui i hagi estat així, per part d'aquelles participants que així la defineixen. Aquí cal reflexionar sobre el MFI de les mares adoptives que porten a la relació la manera en que han après a relacionar-se (Dallos, 2006). Doncs si aquesta ha estat definida per part de les filles com a distant és perquè s'ha percebut com a tal. Això es pot assimilar a un tipus d'aferrament més evitatiu i per tant més tendent a la inseguretat. Això seria compatible amb els resultats trobats en altres estudis relatius a la percepció de seguretat/inseguretat en la relació amb la mare adoptiva per a la construcció d'un aferrament segur en l'adoptat (Farr, Grant-Marsney i Grotevant, 2014; Pace i Zavattini, 2011; Pace et al., 2012).

Per altra banda, també cal reflexionar sobre l'atribució externa, doncs en realitat la responsabilitat de l'aprenentatge relacional recau en primera instància en els pares. I, en un procés adoptiu aquest és un aspecte molt rellevant, no perquè aquest sigui únic del fet adoptiu, sinó perquè l'adopció té lloc per una pèrdua que constitueix el primer aprenentatge relacional i l'adopció esdevé la possibilitat de co-construir el MFI de l'adoptat (Barone i Lionetti, 2011; Beijersbergen et al., 2012; Grant-Marsney et al., 2015; Pace i Zavattini, 2011; Pace et al., 2012; Román i Palacios, 2011).

És interessant l'emergència de la categoria *Agradaria que fos diferent*. Aquesta subratlla per una banda la percepció de les mancances que les dones de la mostra tenen de la relació amb la mare, i per l'altra l'ideal de relació. Malgrat té poques unitats d'anàlisi categoritzades (3.2%), aquesta es caracteritza principalment per demanar més proximitat afectiva amb la mare (*De més expressió emocional* i *De més confiança*) i menys dependència d'ella, és a dir, una mare més capaç (*Mare més autònoma*). Aquests aspectes que idealitzen les participants són els que la literatura ha trobat com a factors que promouen una aferrament segur, i que són relatius a la

seguretat de la mare adoptiva (Pace i Zavattini, 2011; Pace et al., 2012) i relatius a la proximitat amb els pares adoptius (Grant-Marsney et al., 2015). En la mateixa línia, és de destacar l'aparició d'una categoria que conté el significat de cuidar a la mare (*Cuidadora vers la mare*), fent referència a la inversió de la relació vertical que caracteritza una relació materno-filial.

Aquestes últimes categories esmentades (*Cuidadora vers la mare* i *Agradaria fos diferent*) són dinàmiques familiars que es poden donar en relacions materno-filials no vinculades a una condició adoptiva. Per tant, no n'és una exclusivitat, però sí cal tenir present la vulnerabilitat amb la que es parteix en l'adopció a l'hora de construir les relacions i concretament les dinàmiques familiars, i la construcció de l'aferrament que d'aquestes se'n pot derivar.

També és de destacar l'emergència de la categoria *Diferent amb el pare*, amb un total de 39 unitats d'anàlisi categoritzades (13.9%). Sembla que aquesta és més rellevant que l'anterior (*Agradaria que fos diferent*), i potser sorgeix per la necessitat de definir la construcció de la relació amb la mare en oposició amb la del pare. Nou de les 15 participants tenen aquesta necessitat i, sembla que en general, no és millor aquesta que la relació amb la mare.

L'ús, de forma espontània, de la comparació diàdica entre els elements pare i mare, al preguntar a les participants per la relació amb la mare, planteja una construcció relacional diferent amb cada un d'ells, la qual cosa reforça la idea que per estudiar el vincle afectiu cal contemplar la construcció amb les figures de referència, de forma independent (Lawford i Markiewicz, 2009; Martínez et al., 2014).

Pel que fa a la relació amb el pare, sembla que quan evoluciona passa de bona a més distant, tot i que millora a l'etapa adulta. No obstant, són molt poques les unitats d'anàlisi que representen aquesta evolució (1.8%), només present en la participant número 3 i número 15. Així, la relació amb la mare evoluciona en positiu a l'etapa adulta en més casos que la relació amb el pare.

En canvi, quan la relació amb el pare es defineix com a estable, trobem quasi el mateix percentatge entre les dues subcategories en les quals es divideix: *Distant* (6.4%) i *Bona* (5.3%). Per contra, en aquesta ocasió, són 8 les participants que parlen d'estabilitat (Subjecte 2, 6, 7, 8, 10, 11, 14 i 15). Possiblement, l'explicació d'aquest fet la trobem en la responsabilitat que atribueixen les participants a les mares adoptives en la construcció de la relació paterno-filial, essent més exigents en la valoració del paper de la mare que en la valoració del paper del pare. Aquest rol té a

veure amb les narratives socialment disponibles (Hermans i Kempen, 1993), doncs la nostra societat actual i la de fa 30 anys, atribueix unes responsabilitats dins el rol de mare que no són compartides per la figura paterna.

Si tenim en compte les dues relacions (amb el pare i amb la mare), no existeix una homogeneïtat, ni correlacions entre ambdues en cap dels sentits. Així aquestes poden ser millors amb un dels dos pares, o bé bona amb tots dos, o bé distant amb tots dos. No obstant, observem que hi ha més participants que defineixen en negatiu la relació amb els pares (5), que en positiu (4). I, de les que defineixen en positiu només una de les dues relacions, les que ho fan en la relació amb la mare (4), són més nombroses les que ho fan en la relació amb el pare (2). Malgrat això, els resultats fan pensar en la necessitat de contemplar els vincles pare-filla i mare-filla per separat, tal i com també es troba en altres recerques sobre l'aferrament (Lawford i Markiewicz, 2009; Martínez et al., 2014).

7.1.4 Narratives de la Influència de l'adopció en la construcció del Jo

En aquest subapartat es seguiran exposant, tal i com s'ha fet fins al moment, els resultats obtinguts en l'anàlisi qualitativa de les narratives relatives a la opinió que, les participants en la recerca tenen sobre la influència que l'adopció ha tingut en la construcció de la identitat com a persones, com a parelles i com a mares.

7.1.4.1 Influència de l'adopció en el Posicionament del Jo Actual

A continuació es presenta el mapa conceptual que ha emergit en l'anàlisi de les narratives de la influència de l'adopció en aquest posicionament (Figura 7).

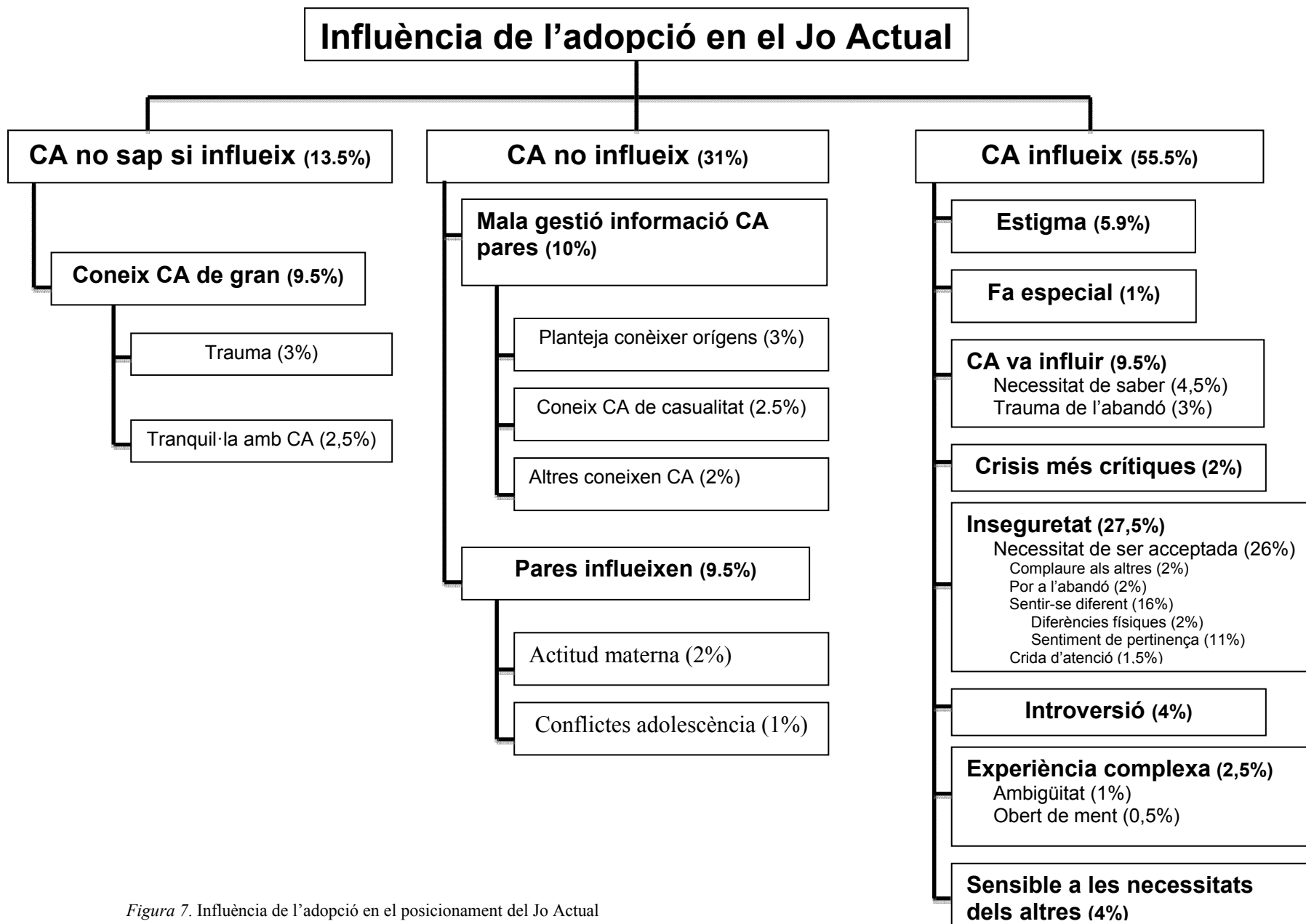

Figura 7. Influència de l'adopció en el posicionament del Jo Actual

A continuació es presenten en dues taules, les categories emergides en l'anàlisi qualitativa de les narratives de la influència de l'adopció en aquest posicionament, amb les unitats d'anàlisi corresponents (veure Taula 11) i les categories amb el percentatge que representen (veure Taula 12).

Taula 11

Relació entre les categories emergides en l'anàlisi de les narratives de la influència de l'adopció en el posicionament del Jo Actual i les unitats d'anàlisi corresponents a aquestes

Categorització	Unitats d'Anàlisi (UA)
1. CA no sap si influeix	S3UA1, S3UA2, S3UA19, S4UA5, S5UA1, S9UA1, S15UA6, S15UA7
1.1 Coneix CA de gran	S1UA3, S4UA1, S4UA6, S4UA7, S4UA12, S4UA16, S4UA17, S6UA1
1.1.1 Trauma	S1UA29, S4UA13, S4UA14, S4UA15, S6UA1, S12UA1
1.1.2 Tranquil·la amb CA	S1UA27, S1UA28, S1UA29, S1UA31, S4UA19
2. CA no influeix	S1UA19, S3UA4, S3UA8, S3UA9, S3UA10, S3UA11, S3UA14, S3UA17, S6UA3, S6UA4, S6UA6, S6UA7, S7UA2, S7UA3, S7UA4, S7UA5, S7UA6, S7UA7, S7UA8, S8UA1, S9UA2, S10UA3, S13UA1
2.1 Mala gestió informació CA pares	S1UA10, S1UA11, S1UA12, S1UA13, S12UA2
2.1.1 Planteja conèixer orígens	S1UA21, S1UA22, S1UA23, S1UA24, S1UA25, S1UA26
2.1.2 Coneix CA de casualitat	S1UA2, S1UA6, S1UA7, S1UA8, S1UA16
2.1.3 Altres coneixen CA	S1UA4, S1UA5, S1UA11, S6UA1
2.2 Pares influeixen	S1UA14, S1UA15, S1UA17, S1UA28, S3UA2, A5UA2, S5UA3, S5UA4, S5UA5, S6UA5, S9UA3, S12UA6, S12UA7
2.2.1 Actitud materna	S1UA18, S4UA2, S4UA3, S4UA4
2.2.2 Conflictes adolescència	S1UA9, S1UA15
3. CA influeix	S2UA1, S10UA1, S10UA2, S10UA7, S11UA1, S14UA1, S14UA11, S15UA1, S15UA2
3.1 Estigma	S1UA8
3.2 Fa especial	S1UA7, S1UA9

3.3 CA va influir	S1UA1, S12UA3, S12UA4, S12UA5
3.3.1 Necessitat de saber	S1UA20, S1UA23, S1UA24, S1UA30, S3UA3, S10UA1, S10UA2, S12UA4, S12UA8
3.3.2 Trauma de l'abandonament	S4UA7, S4UA18, S8UA2, S10UA5, S10UA12, S14UA6
3.4 Crisis més crítiques	S3UA3, S3UA5, S3UA6, S3UA7
3.5 Inseguretat	S1UA1, S4UA10, S8UA6
3.5.1 Necessitat de ser acceptada	S2UA2, S2UA3, S2UA4, S2UA5, S2UA6, S11UA2, S11UA5, S11UA6, S11UA7
3.5.1.1 Complaire als altres	S2UA2, S2UA3, S2UA5, S11UA4
3.5.1.2 Por a l'abandó	S4UA7, S4UA18, S10UA5, S10UA12
3.5.1.3 Sentir-se diferent	S4UA9, S10UA8, S11UA2, S14UA9, S14UA10, S15UA19
3.5.1.3.1 Diferències físiques	S3UA12, S3UA13, S14UA12, S14UA13
3.5.1.3.2 Sentiment de pertinença	S4UA8, S4UA9, S4UA10, S4UA11, S10UA9, S10UA10, S10UA11, S12UA5, S14UA6, S14UA7
3.5.1.3.2.1 M'inclouen	S14UA3, S15UA20, S15UA21
3.5.1.3.2.2 No m'inclouen	S14UA2, S14UA4, S14UA5, S14UA8, S14UA9, S15UA19, S15UA20, S15UA21, S15UA22
3.5.1.4 Crida d'atenció	S10UA12, S11UA2, S11UA3
3.6 Introversió	S3UA18, S3UA19, S8UA3, S8UA4, S8UA5, S10UA6, S10UA7, S10UA12
3.7 Experiència complexa	S14UA14, S14UA15
3.7.1 Ambigüitat	S14UA12, S14UA13
3.7.2 Obert de ment	S14UA13
3.8 Sensible a les necessitats dels altres	S15UA11, S15UA12, S15UA13, S15UA14, S15UA15, S15UA16, S15UA17, S15UA18

Taula 12

Percentatges de les codificacions de l'anàlisi de les narratives relatives a la influència de l'adopció en el posicionament del Jo Actual

Categorització	Nº UA Total UA=200	Percentatge de codificacions (%)
1. CA no sap si influeix	8/27	4/13.5%
1.1 Coneix CA de gran	8/19	4/9.5%
1.1.1 Trauma	6	3%
1.1.2 Tranquil·la amb CA	5	2.5%
2. Ca no influeix	23/62	11.5/31%
2.1 Mala gestió informació CA pares	5/20	2.5/10%
2.1.1 Planteja conèixer orígens	6	3
2.1.2 Coneix CA de casualitat	5	2.5
2.1.3 Altres coneixen CA	4	2
2.2 Pares influeixen	13/19	6.5/9.5%
2.2.1 Actitud materna	4	2
2.2.2 Conflictes adolescència	2	1
3. CA influeix	9/111	4.5/55.5%
3.1 Estigma	1	0.5
3.2 Fa especial	2	1
3.3 CA va influir	4	2/9.5%
3.3.1 Necessitat de saber	9	4.5
3.3.2 Trauma de l'abandonament	6	3
3.4 Crisis més crítiques	4	2
3.5 Inseguretat	3/55	1.5/27.5%
3.5.1 Necessitat de ser acceptada	9/52	4.5/26%
3.5.1.1 Complaure als altres	4	2
3.5.1.2 Por a l'abandó	4	2
3.5.1.3 Sentir-se diferent	6/32	3/16%
3.5.1.3.1 Diferències físiques	4	2
3.5.1.3.2 Sentiment de pertinença	10/22	5/11%
3.5.1.3.2.1 M'inclouen	3	1.5
3.5.1.3.2.1 No m'inclouen	9	4.5
3.5.1.4 Crida d'atenció	3	1.5

3.6 Introversió	8	4
3.7 Experiència complexa	2/5	½.5
3.7.1 Ambigüitat	2	1
3.7.2 Obert de ment	1	0.5
3.8 Sensible a les necessitats dels altres	8	4

Explicació dels resultats de l'anàlisi de les narratives relatives a la influència de l'adopció en el posicionament del Jo Actual:

L'anàlisi de les respostes a la pregunta "Creus que ha influït el fet de ser adoptada en com ets com a persona?", ha plantejat tres opcions: (A) la *condició d'adoptada* (a partir d'ara CA) *no sap si influeix*, (B) la *CA no influeix* i (C) la *CA influeix* en com sóc jo com a persona. En termes de freqüències, les dues primeres opcions obtenen 62 i 27 unitats d'anàlisi respectivament, mentre que la tercera de les opcions té classificades 111 UA. Així, la *CA influeix* és la que obté més unitats d'anàlisi.

Fent referència al nombre de participants, vuit de les 15 entrevistades responen afirmativament o negativa a la pregunta, i dues (entrevistada 4 i 5) responen amb la opció de la indecisió (*No sap si influeix*). Les cinc participants restants responen més d'una opció. Aquest fet provoca que en l'anàlisi de les narratives d'aquestes es categoritzin unitats d'anàlisi pertanyents a les etiquetes *No sap si influeix* i *No influeix* en dos dels cinc casos (entrevista 3 i 9), a les etiquetes *No influeix* i *Influeix* en uns altres dos (entrevista 8 i 10) i unitats d'anàlisi pertanyents a l'entrevistada 15 entre les etiquetes *No sap si influeix* i *Influeix*. En general doncs, no és una pregunta que tingui una resposta dicotòmica per set de les 15 participants.

Dins de la categoria (A) *CA no sap si influeix*, emergeix la subcategoria *Coneix CA de gran* com a explicació del perquè existeix aquesta indecisió en la resposta a la pregunta 1, que inclou un 9.5% de les unitats d'anàlisi. Al seu torn emergeixen les subcategories *Trauma* fent referència al efecte que causa el conèixer la notícia d'ésser adoptada (ex: Entrevistada nº12 "UA1. Bueno quan em vaig enterar va ser, va ser horrible, va ser com un vas que cau, que cau i es trenca.") i *Ara tranquil·la* (ex: Entrevistada nº1 "UA27. No, no perquè... no sé, eehh ha sido un tema que ya, que ya he dejado como, como zanjado, ¿no? Es una puerta que no... No hay una, no siento una deuda pendiente con mis padres, o que me deban algo... No, no, no.") fent

referència a la tranquil·litat actual després d'haver assumit la notícia. Són quatre les entrevistades que parlen d'haver conegut la seva CA de gran i que això els hagi ocasionat un trauma (entrevistada 1, 4, 6 i 12) i dues les que tenen unitats d'anàlisi que donen lloc a l'etiqueta referent a l'estar tranquil·les amb la CA. No obstant, hi ha una entrevistada més (13) que també coneix la seva condició d'adoptada de gran, però no es troben unitats d'anàlisi pertanyents a la seva entrevista en la categorització anterior perquè es troben dins de la categoria (B) *CA no influeix*.

Examinant ara els resultats de l'anàlisi que donen lloc a la categoria (B) *CA no influeix*, s'observa que en sis de les vuit participants existeix una contradicció, que s'ha categoritzat amb l'etiqueta *Contradicció- Negació*. Aquesta etiqueta engloba aquelles afirmacions que es rebaten per la mateixa persona en algun moment de l'entrevista. Hi ha unitats d'anàlisi de preguntes diferents, per això aquesta categoria ha resultat ser transversal en l'anàlisi de les entrevistes. També ha emergit una altra categoria transversal que fa referència a la comunicació al voltant de l'adopció etiquetada amb el nom de *Comunicació sobre l'adopció*. Els resultats d'aquestes dues categories transversals seran explicats en aquest capítol, amb posterioritat a l'exposició de la pregunta 6.

Tornant de nou a la pregunta 1 i a la segona de les categories principals (B) que emergeixen de la resposta a la pregunta, s'observa que dins de l'etiqueta *CA no influeix* apareixen dues subcategories: *Mala gestió informació CA pares* i *Pares influeixen*. Totes dues semblen emergir com a justificacions a la creença del perquè l'adopció no les influeix en la construcció de la identitat. En la primera de les subcategories és el fet d'amagar la CA per part dels pares el que genera una influència (ex: Entrevistada 1 “UA10. *Yo lo que sentía en ese momento... no me, no me dolía el hecho de ser adoptada, más me dolía el hecho de que mis padres me lo hubiesen ocultado, que me, me sentía como, como engañada, como estafada.*”), que representa un 10% de les unitats d'anàlisi. I en la segona, el que les ha influït han estat els pares adoptius que han tingut, amb una càrrega d'un 9.5% d'unitats d'anàlisi. I dins d'aquesta subcategoria, l'actitud materna (ex: Entrevistada 4 “UA2. *O sea, porque cabe la duda de que yo tuviera ciertas inquietudes o ciertos malestares internos pero no supiera porqué. ¿Vale? Debido a cierta relación con mi madre que en algunos aspectos era un poquito... no es que, artificial no és la palabra, forzada, forzada. O sea, creo que sí.*”) i els conflictes en l'adolescència (ex: Entrevistada 1 “UA15. *Los problemas comenzaron en la adolescencia, y no eran por el problema de ser*

adoptada, sino que era el problema de la sobreprotección de mis padres y... bueno y mi rebeldía de los 15 años, lo más normal (ríe).” Són dos dels factors que emergeixen en l'explicació del com les relacions parentals influencien en la construcció de la identitat.

Finalment, la tercera de les categories a que ha donat lloc l'anàlisi de les narratives de la pregunta 1, (C) la *CA influeix*, acumula un 55.5% de les unitats d'anàlisi. Emergeixen vuit subcategories que es podrien agrupar en dos subgrups:

1. Aquelles que expliquen el fenomen adoptiu: *Estigma* (0.5%), *Crisis més crítiques* (2%), *Experiència complexa* (2.5%) i *CA va influir en el passat* (9.5%).

2. Aquelles relatives a les característiques de la personalitat: *Fa especial* (1%), *Inseguretat* (27.5%), *Introversió* (4%) i *Sensible a les necessitats dels altres* (4%).

1. Del primer grup cal destacar l'emergència de la subcategoria *Crisis més crítiques* com a fenomen vinculat a la influència en la construcció de la identitat com a adoptades. I també, la *CA va influir*, que és la que acumula un major nombre d'unitats d'anàlisi. Dins d'aquesta última apareixen dues subcategories *Necessitat de saber* sobre els orígens i *Trauma de l'abandonament*, com els efectes que un primer abandonament els hi ha generat en com són en relació amb els altres. Un exemple de la primera (*Necessitat de saber*) és: “UA4. Però al principi, quan vaig anar a buscar a l'A (fill petit adoptat), doncs era com una obsessió voler saber tot sobre la seva mare, que si el seu nom, ho volia saber tot, tot. Com havia estat el naixement, on havia... Vaig anar fins i tot, a visitar fins i tot, a l'hospital on havia anat. Era com una obsessió.”, extret de la narrativa de la participant número 12.

Un exemple de la segona (*Trauma de l'abandonament*) és: “UA5. Amb la por d'estar..., o amb la por d'estar abandonada, suposo. Jo per exemple, no puc estar sola. Jo no puc estar sola. No no se si és per això, però jo no no m'agrada estar sola. (T: Però, físicament o com?) Sí, sí, físicament, físicament. (T: Si estiguessis per exemple al pis sola...?) No, no, no puc estar. Vull dir, físicament, mentalment de totes les maneres, no puc estar. Llavors eem també em anava dir... ja m'he despistat, ara ja, et volia dir tantes coses que ja m'he despistat.”, extret de l'entrevista número 10.

2. Del segon grup destaquem el constructe *Inseguretat* perquè en ell es troba el major nombre d'unitats d'anàlisi de la categoria *CA influeix*. Si s'observen les subcategories que s'han generat en l'anàlisi d'aquesta, s'en troben varies englobades sota l'etiqueta *Necessitat de ser acceptada* (26%): *Complaire als altres* (2%), *Por a l'abandó* (2%), *Sentir-se diferent* (16%) i *Crida d'atenció* (1.5%).

Pel que fa a la subcategoria *Sentir-se diferent*, sembla recollir aquells significats que la literatura ja assenyala quan es parla de la construcció de la identitat: el sentir-se diferent pel fet de ser adoptat (Ex: Entrevistada n°14 “UA10. Vull dir, jo no, jo “tenia que ser como los demás” (T: Cómo los demás? Que no hi haguessin diferències?) Sí, exacte. Aquest ha sigut el meu defecte, bueno el meu defecte, el camí dolent que vaig prendre. Però clar tampoc se... no em culparé.”), les diferències físiques en particular (etiqueta *Diferències físiques*) (Ex: Entrevistada n°3 “UA12. I bueno clar, és l'únic detall diferent, saps? Allò, jo que sé, ... quan em posaven amb el meu germà, el meu germà és ros i blanc i jo sóc morena amb el cabell arrissat, saps? Fosca de pell. Clar, els dos de costat quan jo els hi deia aquest és el meu germà i tothom: “de debò? Ala no pot ser!” Saps aquest alamm...” i la necessitat de pertànyer que correspon a l'etiqueta *Sentiment de pertinença* (Ex: Entrevistada n°12 “UA5. Jo mirava als meus pares i sempre m'havia vist que sóc clavada el meu pare i sóc, ho sóc. Però en aquell moment no em veia res. No... Em sentia com... fora de lloc. Poc a poc he anat madurant i he anat paint tot això, i no tinc, no, no, cap influència de...”).

Conclusions de la influència de l'adopció en el posicionament del Jo

Actual:

La resposta a la pregunta sobre la influència de l'adopció en el posicionament del Jo actual, sembla no ser fàcil de respondre si s'observen les respostes de les participants. Només sis de les 15 participants es pronuncien vers un o altre pol de la influència de la CA en aquest posicionament: tres afirmativament (participants 2, 11 i 14) i tres negativa (participants 6, 7 i 13). No es pot parlar de que una opinió domini sobre una altra perquè en 10 de les 15 entrevistades afirmen que hi ha algun aspecte que ha influït en la construcció del Jo actual i en 11 de les 15 afirmen que no ha influït, i que han estat altres aspectes els que han tingut a veure amb la construcció d'aquest posicionament.

De les 9 participants restants, cinc (entrevistada 3, 4, 5, 9, 15) manifesten explícitament dubtes de la influència de la CA en la construcció de la identitat (*CA no sap si influeix*) i quatre destaquen característiques que influeixen i característiques que no. D'aquelles cinc que dubtaven de forma explícita, dos reconeixen també aspectes que influeixen i aspectes que no, dos més destaquen aspectes que no influeixen i una última subratlla aspectes que influeixen malgrat els dubtes inicials.

Per tant, es pot concloure que segons les dones de la mostra, hi ha aspectes que han influït en la construcció de la identitat a part de la condició d'adoptada.

Els aspectes concrets de la CA que les participants destaquen com a relacionats amb la construcció del posicionament del Jo actual, són aquells vinculats a la complexitat del fet adoptiu i d'una cultura pobra de l'adopció d'aquell moment històric (*estigma*), i en aspectes vinculats a característiques de la personalitat que transmeten fragilitat (*inseguretat, introversió, fa especial, sensible a les necessitats dels altres*), malgrat les dues últimes tenen una vessant positiva, segons les participants.

Cinc de les quinze participants coneixen la seva condició d'adoptada de grans. Aquest fet és de destacar, malgrat la majoria de les entrevistades ja ho coneixien des de petites. Avui en dia és un fet sorprenent que és indicatiu de les diferències existents en la societat actual respecte a la de fa 30 anys, aproximadament, pel que fa a la cultura de l'adopció.

Per totes les participants que coneixen la seva CA de gran, el assabentar-se'n els hi genera un impacte que la majoria anomenen com a "trauma", un constructe que no apareix en les altres participants. Per tant, el fet de no comunicar des de petites la CA genera un impacte emocional negatiu major que en aquelles que sí se'ls hi va comunicar. Podríem concloure que el fet de conèixer-ho i comunicar-se sobre el fet adoptiu des de petit ajuda a integrar-ho dins dels processos de construcció de la identitat, i no suposa un trauma que calgui superar (Berástegui i Gómez, 2007; Grotevant, 1997; Grotevant et al., 2000; Grotevant i Von Korff, 2011).

Apareix la necessitat de saber i la recerca posterior dels orígens. Quan no es dona aquesta cerca en la mostra està sovint relacionat amb les situacions en les que els pares adoptius presenten dificultats per parlar sobre els orígens (Brodzinsky et al., 2011; Irhammar i Cederblad, 2000; Grotevant et al., 2000; Mirabent i Ricart, 2005), en ocasions per por a perdre la seva filla en aquest procés, o bé al sentiment de traïció vers els pares que experimenten aquestes dones, si fan aquesta cerca.

7.1.4.2 Influència de l'adopció en el Posicionament del Jo com a Parella

A continuació es presenta el mapa conceptual que ha emergit en l'anàlisi de les narratives de la influència de l'adopció en aquest posicionament (Figura 8).

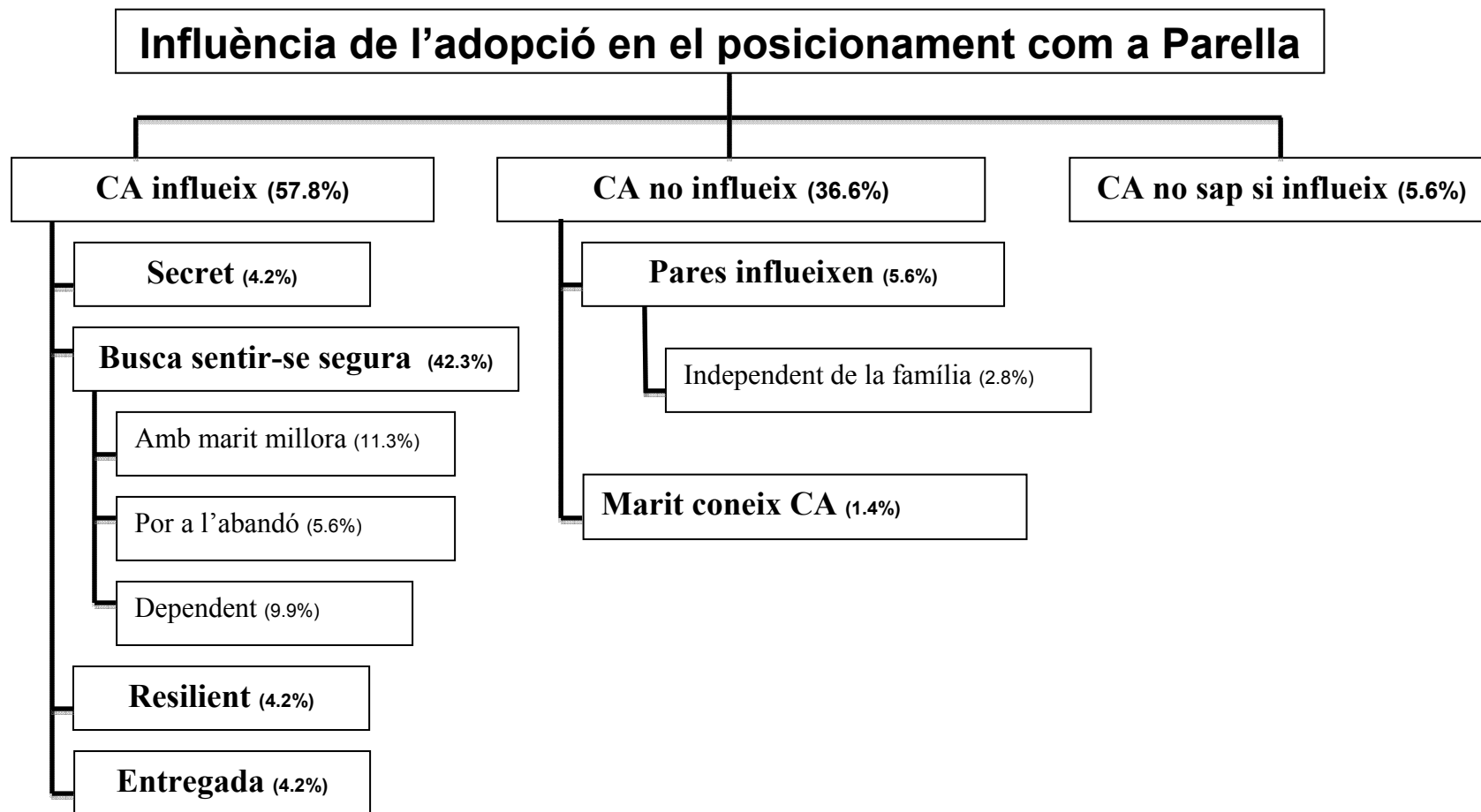

Figura 8. Mapa conceptual de la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a Parella

A continuació es presenten en dues taules, les categories emergides en l'anàlisi qualitativa de les narratives de la influència de l'adopció en aquest posicionament, amb les unitats d'anàlisi corresponents (veure Taula 13) i les categories amb el percentatge que representen (veure Taula 14).

Taula 13

Relació entre les categories emergides en l'anàlisi de les narratives de la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a Parella i les unitats d'anàlisi corresponents a aquestes

Categorització	Unitats d'Anàlisi (UA)
1. CA influeix	S11UA1, S12UA1
1.1 Secret	S2UA2, S2UA3, S2UA4
1.2 Busca sentir-se segura	S11UA2, S11UA3, S11UA4, S11UA5, S11UA9, S11UA10, S11UA12, S12UA2, S12UA3, S12UA5, S12UA7
1.2.1 Amb marit millora	S11UA7, S11UA8, S11UA13, S11UA14, S12UA6, S12UA8, S12UA9, S12UA11
1.2.2 Por a l'abandó	S4UA1, S4UA4, S12UA2, S12UA3
1.2.3 Dependent	S11UA6, S11UA11, S11UA13, S11UA14, S12UA4, S12UA7, S12UA10
1.3 Resilient	S14UA2, S14UA3, S14UA4
1.4 Entregada	S11UA14, S15UA3, S15UA4
2. CA no influeix	S1UA1, S1UA6, S2UA1, S2UA5, S3UA1, S3UA2, S4UA1, S5UA1, S5UA3, S6UA1, S6UA2, S7UA1, S8UA1, S9UA1, S9UA2, S10UA1, S13UA1, S13UA2, S14UA1, S14UA4, S14UA5
2.1 Pares influeixen	S1UA2, S5UA2
2.1.1 Independent de la família	S4UA2, S4UA3
2.2 Marit coneix CA	S7UA2
3. CA no sap si influeix	S15UA1, S15UA2, S15UA4, S15UA5

Taula 14

Percentatges de les codificacions de l'anàlisi de les narratives relatives a la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a parella

Categorització	Nº UA	Percentatge de codificacions (%)
	Total UA=71	
1. CA influeix	2/41	2.8/57.8%

1.1 Secret	3	4.2
1.2 Busca sentir-se segura	11/ 30	15.5/ 42.3%
1.2.1 Amb marit millora	8	11.3
1.2.2 Por a l'abandó	4	5.6
1.2.3 Dependent	7	9.9
1.3 Resilient	3	4.2
1.4 Entregada	3	4.2
2. CA no influeix	21/ 26	29.6/ 36.6%
2.1 Pares influeixen	2/ 4	2.8/ 5.6%
2.1.1 Independent de la família	2	2.8
2.2 Marit coneix CA	1	1.4
3. CA no sap si influeix	4	5.6%

Explicació dels resultats de l'anàlisi de les narratives relatives a la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a parella:

L'anàlisi de les respostes de les participants a la pregunta "Creus que ha influït el fet de ser adoptada en com ets com a parella?" ha donat lloc a tres grans categories: Influeix, No influeix i No sap si influeix. La primera de les categories (A) *CA Influeix en ser parella*, acumula un 57.8% de les unitats d'anàlisi. La segona, (B) *CA no influeix en ser parella* conté un 36.6% de les unitats d'anàlisi. I per últim, la categoria (C) *CA no sap si influeix en ser parella* té categoritzades quatre unitats d'anàlisi, és a dir, un 5.6% de les unitats d'anàlisi. Per tant, la idea de que la condició d'adoptada influeix en el ser parella és la que obté més categoritzacions. Pel que fa a les participants, dues responen afirmativament a la pregunta (Entrevistada 11 i 12), tres responen afirmativament però també negativament (Entrevistada 2, 4 i 14) i una respon afirmativament però també amb indecisió (Entrevistada 15). La resta de les participants, és a dir, les nou restants, responen negativament a la pregunta. Per tant, semblaria que la majoria de les dones entrevistades consideren que la condició d'adoptada no influeix en com són com a parelles.

La (A) *CA Influeix en ser parella*, ha donat lloc a quatre subcategories:

1. *Secret*; aquesta primera fa referència al fet d'haver mantingut en secret la condició d'adoptada per a les parelles. N'és un exemple la unitat d'anàlisi 4 de la segona entrevista: "Però mai abans ho ho vaig explicar. Era com un secret que no

m'agradava que sabessin i no, i no ho explicava. És una manera d'influir." Aquesta subcategoria representa un 4.2% del total de les unitats d'anàlisi.

2. *Busca sentir-se segura*; és la més àmplia de les quatre perquè obté un 42.3% de les unitats d'anàlisi, i per tant, és la que explica que la categoria *CA Influeix en ser parella* sigui la més nombrosa pel que fa a les unitats d'anàlisi codificades dins d'aquesta etiqueta. Un exemple d'aquesta subcategoria el trobem en la participant 12: "UA2. Bueno, jo no sabia que era adoptada, però era inseguretad, era de possessió total. Les persones que estan amb mi havien d'estar amb mi. No podien estar amb una altra persona. Era com, *celos enfermizos*, però no eran celos de que jo me, se n'anés amb una noia, no. Era amb qualsevol. Si s'anava amb la seva germana, perquè se n'anava amb la seva germana, si s'anava amb un amic perquè s'anava amb un amic. Jo havia d'estar sempre."

Al seu torn, dins d'aquesta subcategoria n'ergeixen 3 més, relacionades amb el sentir-se més segura en la relació amb la parella estable (a) (*Amb marit millora*), amb la por a l'abandó com a font d'inseguretad en les relacions de parella (b) (*Por a l'abandó*) i amb una dependència pel que fa al tipus de relació amb la parella (c) (*Dependent*). La suma dels percentatges d'aquestes tres subcategories representa un 26.8% de les codificacions.

Un exemple daquestes tres subcategories en són les següents:

a. *Amb marit millora*; Participant nº11 "UA7. Ara m'ha passat al revés."

b. *Por a l'abandó*; Participant nº12 "UA3. I quan m'abandonava i em deia:"mira, he de fer això" doncs, per mi era un trauma horrible. I jo encara que no ho sabia, jo se que després pensant i rumiant, he dit, això era la la falta que tenia interiorment, de dir hi ha algo que no quadra, agafem aquest pel "pescuezo" i que no surti, que no se'n vagi, que que es quedi aquí."

c. *Dependent*; Participant nº12: "UA9. Ara sóc normal. Ara sóc una parella normal. Una parella que que es troba a gust, que fa la seva vida, però que no depèn d'aquella persona."

3. *Resilient*; la tercera de les subcategories de la general, (A) *CA influeix en ser parella*, és la que rep l'etiqueta de *Resilient*. Aquesta fa referència a una conseqüència positiva en el ser parella pel fet de ser adoptada, i és la de la capacitat de refer-se o créixer davant l'adversitat i concretament en aquest tipus de relació. En la unitat d'anàlisi 2 de l'entrevista 14 la participant ho deixa molt clar: "UA2. En el que jo crec que sí que pot influir, és que quan les coses no van bé, o en moments en que dius:

“ostres”, saps que pots sobreviure. O sigui que, per exemple, una crisi, no?: si em deixa el J o si passa algo “serà horrorós, seria horrorós”, però saps que pots sobreviure perquè deus haver passat coses pitjors.”.

4. *Entregada*; la quarta de les subcategories de (A) és l'etiquetada com a *Entregada*, característica personal de la identitat com a parella que es construeix des de la creença de que la condició d'adoptada promou aquesta entrega vers l'altre, potser per no perdre'l (ex: S15UA4. “És que... de dedic de... Sempre als demés, sempre als demés, igual sí. Sempre als demés... Pot ser! Potser. No ho sé, pot ser, igual un altre vivia a gràcia i *yo me iba a Gràcia*.”).

La segona de les tres grans categories emergents de l'anàlisi de les respostes a la pregunta 3 és la (B) *CA no influeix en ser parella*. Aquesta es subdivideix en dos:

1. *Pares influeixen*, relacionada amb la idea de que els pares són els que influeixen en la construcció de la identitat com a parella i no pas la condició d'adoptada (ex: “UA2. Però perquè? Perquè també vaig, bueno claar... Jo crec que sóc molt com el meu pare, i i potser sí que temperament i caràcter en tinc, però a part s'ha reafirmat més perquè el meu pare és una persona també, com abans he dit, impulsiu, molt enèrgic,...” de la cinquena participant.).
2. *Marit coneix CA*, que només obté una unitat d'anàlisi, vol transmetre la idea de que el fet de ser adoptada no influeix en la identitat com a parella perquè el marit és coneixedor d'aquesta condició. Participant nº 7: “UA2. *Mi marido lo lo ha recibi lo recibió muy bien. Además él antes de que empezásemos una relación ya sabía mi vida de pe a pa, ¿sabes? Y como a él tampoco... Es que a él ... Él también tiene una historia de aquí te espero, ¿sabes? Y no, que no nos diferenciamos en nada. Lo vive muy bien. Con mis padres además se entienden algo, a mi madre la quiere mogollón también y a mis hermanos también. Entonces... es lo mismo.*”.

Finalment la tercera de les grans categories (C) és la que mostra la indecisió, és a dir, *CA no sap si influeix* en la identitat com a parella, en la que només hi trobem posicionada una de les quinze participants amb quatre unitats d'anàlisi.

Per tal de tenir-ho en compte en la discussió dels resultats d'aquesta tesi, és important assenyalar en aquest punt dels resultats, les característiques relatives a la relació de parella de les participants:

En set dels 15 casos (Participant 3, 4, 5, 6, 8, 10 i 13) les parelles actuals són les primeres i úniques que han tingut.

En tres dels 15 casos, (Participant 7, 15 i 1), han tingut abans experiències de parella negatives.

I en quatre dels 15 casos elles han estat les dominants de la parella (Participant 2, 11, 12 i 14).

Conclusions de l'anàlisi de la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a parella:

La categoria amb més unitats d'anàlisi és la que afirma la influència de la condició d'adoptada en la construcció del posicionament com a parella. No obstant, si es té en compte el nombre de dones de la mostra que responen negativament a la pregunta, la conclusió és que la majoria considera que la CA no influeix en la construcció de la identitat com a parella. Certament, hi ha una tendència a considerar que hi ha altres aspectes que influeixen en la construcció de la identitat com a parella, malgrat sis de les participants afirmen la seva influència en aquest procés constructiu.

Quan es respon afirmativament a la pregunta, es dediquen més explicacions al perquè, la qual cosa suposa més unitats d'anàlisi. En aquest cas es considera que l'adopció és un factor rellevant que explica la autodefinició com a parelles.

Quan es valora que no influeix és perquè o bé es destaca el paper dels pares com a més influent en la construcció com a parelles o bé es considera que el fet de que la parella conegui la condició d'adoptada anul·la la influència que aquesta pugui tenir, possiblement perquè es pensa que el que pot influir és el secretisme d'aquest aspecte en la relació (Grotevant i Von Korff, 2011).

La influència que l'aferrament amb els pares té en l'aferrament adult, en població general, ja ha estat demostrat en diversos estudis (Bucx i SeiffgeKrenke, 2010; Doyle et al., 2009; Furman i Winkles, 2010; Martínez et al., 2014; Mikulincer i Shaver, 2003, 2007; Scharf i Mayselless, 2008).

Els aspectes que emergeixen com a explicatius del perquè d'aquesta influència són els que tenen a veure amb un secretisme de l'adopció de cara a les parelles, una

necessitat de trobar seguretat en elles, una capacitat de resiliència davant les dificultats que puguin sorgir en aquestes relacions amoroses i una manera específica de donar-se vers l'altre. A part de la resiliència, factor més específic vinculat a l'adversitat (Rygaard, 2008), la resta tenen a veure amb aspectes de l'aferrament adult que ja contempla la literatura (Feeney i Noller, 2001). Des del punt de vista constructivista relacional es pot observar com es destaca un procés de co-construcció en positiu de la relació, doncs emergeix una subcategoria que així ho assenyala (*Amb marit millora*). Per tant, tal i com assenyala la literatura (Lamanna, 2000), és possible que la parella esdevingui un catalitzador en l'aferrament adult perquè permet una experiència emocional correctiva que afecta directament al MFI.

7.1.4.3 Influència de l'adopció en el Posicionament del Jo com a Mare

A continuació es presenta el mapa conceptual que ha emergit en l'anàlisi de les narratives de la influència de l'adopció en aquest posicionament (Figura 9).

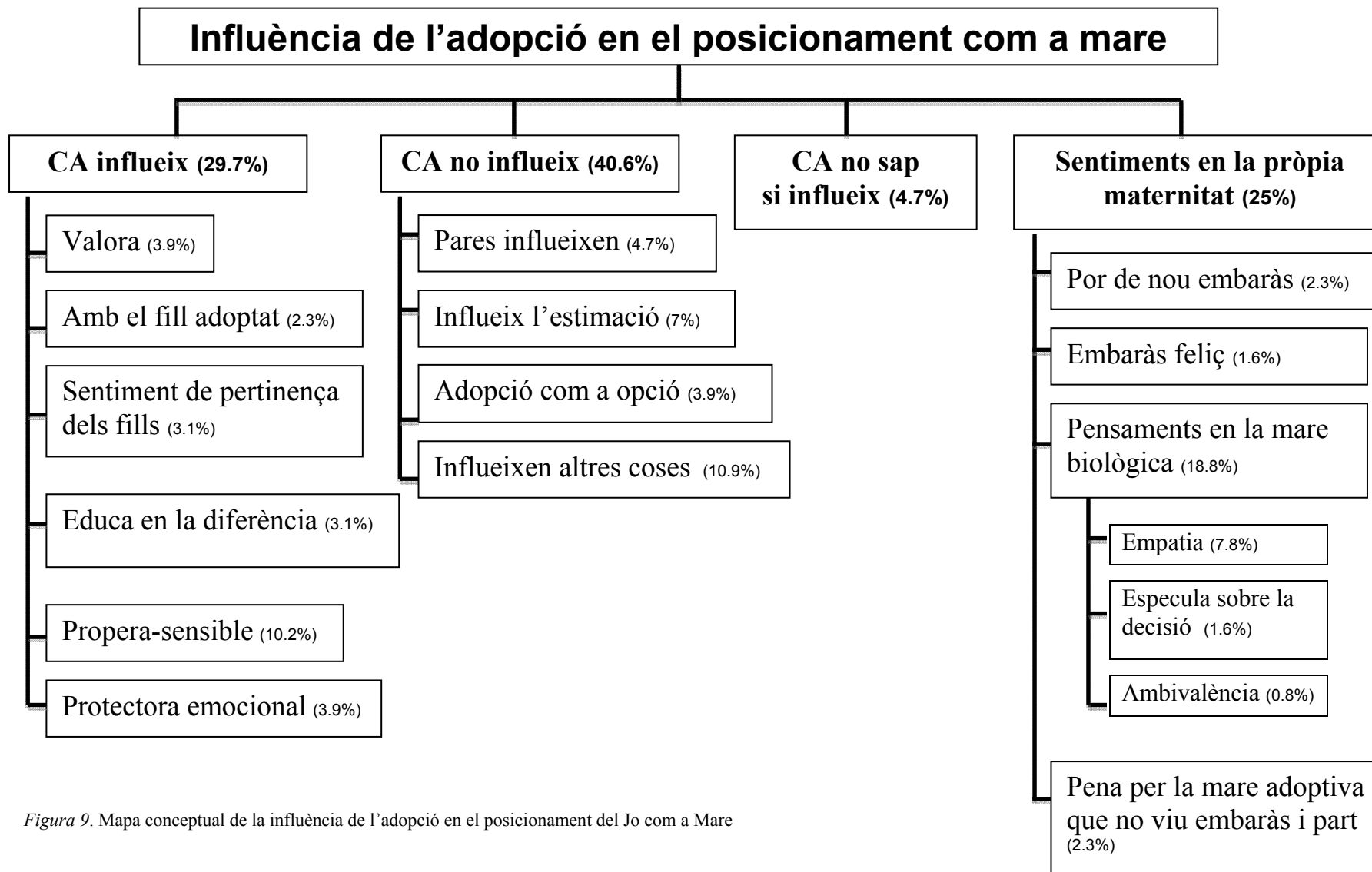

Figura 9. Mapa conceptual de la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a Mare

A continuació es presenten en dues taules, les categories emergides en l'anàlisi qualitativa de les narratives de la influència de l'adopció en aquest posicionament, amb les unitats d'anàlisi corresponents (veure Taula 15) i les categories amb el percentatge que representen (veure Taula 16).

Taula 15

Relació entre les categories emergides en l'anàlisi de les narratives de la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a Mare i les unitats d'anàlisi corresponents a aquestes

Categorització	Unitats d'Anàlisi (UA)
1. CA influeix	A4UA7, S7UA1, S12UA1, S15UA1
1.1 Valora	S4UA3, S4UA4, S4UA5, S4UA6, S9UA11
1.2 Amb el fill adoptat	S6UA1, S12UA2, S12UA4
1.3 Sentiment de pertinença dels fills	S4UA3, S10UA3, S13UA3, S13UA5
1.4 Educa en la diferència	S15UA2, S15UA3, S15UA4, S15UA7
1.5 Propera-sensible	S4UA8, S6UA2, S7UA2, S7UA3, S7UA4, S7UA5, S7UA6, S7UA7, S7UA8, S7UA9, S7UA10, S11UA4, S15UA5
1.6 Protectora emocional	S4UA1, S4UA9, S8UA3, S11UA2, S15UA6
2. CA no influeix	S2UA1, S2UA5, S3UA1, S3UA2, S3UA4, S3UA5, S6UA1, S6UA3, S10UA1, S11UA3, S12UA1, S12UA3, S12UA5, S12UA6, S14UA1, S14UA2, S14UA3, S14UA10
2.1 Pares influeixen	S1UA1, S1UA2, S1UA3, S9UA7, S11UA6, S11UA13
2.2 Influeix l'estimació	S5UA4, S5UA5, S5UA6, S5UA7, S9UA2, S9UA3, S9UA4, S9UA5, S9UA6
2.3 Adopció com a opció	S5UA1, S5UA2, S5UA3, S8UA1, S8UA2
2.4 Influeixen altres coses	S11UA5, S11UA6, S11UA7, S11UA8, S11UA9, S11UA10, S11UA11, S11UA12, S11UA14, S11UA15, S11UA16, S11UA17, S11UA18, S11UA19
3. CA no sap si influeix	S4UA2, S9UA1, S11UA1, S13UA1, S13UA2, S13UA4
4. Sentiments en la pròpia maternitat	
4.1 Por de nou embaràs	S14UA5, S14UA6, S14UA7
4.2 Embaràs feliç	S14UA4, S14UA7

4.3 Pensaments en la mare biològica	S2UA2, S3UA3, S10UA2, S10UA4, S10UA6, S13UA8, S13UA10, S13UA11, S13UA12, S14UA8, S14UA9
4.3.1 Empatia	S2UA2, S2UA3, S4UA6, S9UA8, S9UA9, S9UA10, S13UA6, S13UA7, S13UA9, S13UA13
4.3.2 Especula sobre la decisió	S2UA4, S10UA5
4.3.3 Ambivalència	S10UA6
4.4 Pena per la mare adoptiva que no viu embaràs i part	S4UA3, S4UA4, S10UA11

Taula 16

Percentatges de les codificacions de l'anàlisi de les narratives relatives a la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a mare

Categorització	Nº UA Total UA=128	Percentatge de codificacions (%)
1. CA influeix	4/38	3.1/29.7%
1.1 Valora	5	3.9
1.2 Amb el fill adoptat	3	2.3
1.3 Sentiment de pertinença dels fills	4	3.1
1.4 Educa en la diferència	4	3.1
1.5 Propera-sensible	13	10.2
1.6 Protectora emocional	5	3.9
2. CA no influeix	18/ 52	14.1/ 40.6%
2.1 Pares influeixen	6	4.7
2.2 Influeix l'estimació	9	7
2.3 Adopció com a opció	5	3.9
2.4 Influeixen altres coses	14	10.9
3. CA no sap si influeix	6	4.7%
4. Sentiments en la pròpia maternitat	32	25%
4.1 Por de nou embaràs	3	2.3
4.2 Embaràs feliç	2	1.6
4.3 Pensaments en la mare biològica	11/ 24	8.6/ 18.8%
4.3.1 Empatia	10	7.8
4.3.2 Especula sobre la decisió	2	1.6
4.3.3 Ambivalència	1	0.8

4.4 Pena per la mare adoptiva que no viu embaràs i part	3	2.3%
---	---	------

Explicació dels resultats de l'anàlisi de les narratives relatives a la influència de l'adopció en el posicionament del Jo com a Mare:

De nou, la resposta a la pregunta "Creus que ha influït el fet de ser adoptada en com ets com a mare?", formulada a les participants en la recerca, ha generat tres tipus de respostes: (A) la CA sí que influeix, amb un 29.7% de les codificacions, (B) la CA no influeix en el ser mare, amb un 40.6% de les UA i (C) la CA no sap si influeix amb un 4.7% de les UA. Per tant, semblaria que en gran part en aquesta mostra, la CA no influeix en la identitat com a mare, però la conclusió requereix una lectura més profunda.

A part d'aquestes tres grans categories, n'ha emergit una altra d'independent (D) que fa referència a les emocions que ha generat la maternitat i als pensaments que sobre la mare adoptiva i la mare biològica s'han donat en el procés d'esdevenir mares. Per poder respondre a la pregunta que se'ls hi formulava, algunes de les participants semblen haver realitzat una reflexió sobre la influència que ambdues han tingut en elles com a mares, procés que també apareix en altres estudis amb mares no adoptives (Laney et al., 2015). Aquesta categoria rep l'etiqueta de *Sentiments en la pròpia maternitat*. I, acumula un total de 32 unitats d'anàlisi, la qual cosa suposa un 25% del total de les codificacions d'aquesta pregunta.

Si s'observa ara en el nombre de participants, hom s'adona que la majoria (11) respon negativament a la pregunta. Com en les anteriors preguntes relatives a la creença de la influència de la condició d'adoptada en la identitat, en aquest cas, també s'observa que una mateixa persona pot respondre afirmativament (10 participants) en alguns aspectes i negativament en altres i fins i tot amb indecisió en d'altres. Per això, es pot trobar algunes unitats d'anàlisi d'una mateixa participant categoritzades en diverses etiquetes, fet que podria semblar d'entrada contradictori.

En el cas de la quarta gran categoria (D), (*Sentiments en la pròpia maternitat*) que no respon directament a la pregunta, sinó que ha emergit com una reflexió en veu alta, observem que:

- Només l'entrevistada n°14 parla sobre els sentiments de la pròpia maternitat, amb un total de cinc unitats d'anàlisi categoritzades.

- Set de les 15 participants parlen sobre els pensaments que tenen de la mare biològica (Entrevistada 2, 3, 4, 9, 10, 13 i 14), amb un total de 24 unitats d'anàlisi.
- Només dos d'elles parlen de pensaments vinculats a la mare adoptiva, les entrevistades 4 i 10, amb tres unitats d'anàlisi categoritzades en l'etiqueta corresponent.

Aprofundim ara en les subcategories de les quatre categories generals.

A. En la primera, *CA influeix en ser mare*, emergeixen sis subcategories:

- Relacionades amb el com s'és com a mare (*Educa en la diferència, Propera-Sensible* i *Protectora emocional*).
- Relacionades amb en què influeix (*Valora* i *Sentiment de pertinença dels fills*).
- I relacionada amb el amb qui influeix (*Amb el fill adoptat*).

Totes les subcategories reben entre tres i cinc unitats d'anàlisi, a excepció de l'etiquetada com a *Propera-Sensible* que acumula un 10.2% de les categoritzacions. Sembla doncs que es fa més èmfasi en el *com* el fet de ser adoptada influeix en ser mare, subratllant l'aspecte de ser propera i sensible com el més important. És de destacar l'emergència de la subcategoria *Protectora emocional*, doncs és un aspecte que indica la voluntat de voler evitar patiment al fill/a.

B. En la segona, *CA no influeix en ser mare*, emergeixen quatre subcategories:

- Els *Pares influeixen* en com s'és com a mare amb sis unitats d'anàlisi categoritzades.
- *Influeix l'estimació* que es construeix en el dia a dia amb els fills, més que no pas el fet de ser biològics, amb nou unitats d'anàlisi.
- *L'Adopció com a opció* de maternitat amb cinc unitats d'anàlisi.
- I, *Influeixen altres coses* amb 14 unitats d'anàlisi categoritzades. Aquesta última és la que rep més codificacions i fa referència a la importància que li dona la onzena entrevistada, ja que és la única que té unitats d'anàlisi categoritzades en aquesta subcategoria, a les influències que tenen un procés psicoterapèutic (ex: S11UA5. "No, no, bueno a veure jo crec que és més des del procés meu de treball, que no tant des del procés com a mare. És més el meu treball psicològic personal que jo he est, he estat, estic, sóc, estic siguent una mare molt diferent de la que era."), les característiques de la personalitat (ex: S11UA7. "Era una mare molt, que treballava molt, era una mare molt

carinyosa, eh, però que educava... Però per exemple jo no, no, no ho sabia, és curiós, però no ho sabia, no li donava importància a tot el llenguatge simbòlic, a la importància del joc, a la importància del llenguatge, de la importància d'estar amb ells explicant-los contes, de com es construeix no? aquesta part tan important, en els 0 - 3 anys. Jo no, és que no, jo no l'havia viscuda. Bueno, no, no... Llavors, al ser molt de la part de l'empresa doncs d'això ni idea, ni idea, no? A llavors això jo vaig ser una mare molt així.") i/o les experiències viscudes com a mare (ex: Entrevistada 11, UA10. "I això clar he entès que llavors, de fet, que el M(fill gran) havia fet una cridada d'atenció bestial cap a la mare, quan tenia 6 anys, no?. I llavors, això em va fer donar compte, és clar, d'una cosa tan òbvia com que ningú substitueix a la mare, doncs això no ho entenia així jo. Doncs això ho vaig veure molt clar. I per tant jo crec que era una mare molt diferent."), en la construcció de la identitat com a mare, per sobre de la que té el fet de ser adoptada.

En la tercera categoria, (C) *CA no sap si influeix*, no emergeixen subcategories.

En la quarta i última, (D) *Sentiments en la pròpia maternitat*, emergeixen quatre subcategories:

1. *Por de nou embaràs*, amb tres unitats d'anàlisi categoritzades.
2. *Embaràs feliç*, amb dues unitats d'anàlisi.
3. *Pensaments en la mare biològica*, amb 24 unitats d'anàlisi. Dins d'aquesta tercera subcategoria, que és la que rep més unitats d'anàlisi, sorgeixen al seu torn tres subcategories;
  - a. *Empatia*, fent referència al procés de comprensió que realitzen les participants en el moment en que es posen en el lloc de la seva mare biològica. Rep 10 unitats d'anàlisi i la següent n'és un exemple: Entrevistada 9 UA9. "No me imagino, no me imagino lo que le debió costar a esa persona decir: "renuncio a..." (T: a ser madre) Claro, es que, renuncio a ser madre ¡Exacto! ¿No? ¡Es que es como muy complicado! Como le habrá costado, o sea ¿no?".
  - b. *Especula sobre la decisió* de donar-la en adopció, amb dos unitats d'anàlisi categoritzades.
  - c. *Ambivalència* com a sentiment que li genera el pensar en la seva mare biològica, categoria que emergeix per una única unitat d'anàlisi.

De les entrevistades que tenen pensaments en la mare biològica (2, 3, 4, 9, 10, 13 i 14), només dues (9 i 13) consideren que el fet de ser adoptades influeix en la construcció de la identitat com a mare. A més, a més, totes dues tenen unitats d'anàlisi que estan categoritzades dins de la subcategoria *Empatia*. Sembla doncs, que la majoria d'aquest subgrup de les participants, valoren de forma independent el fet d'empatitzar amb la mare biològica i el de que aquest procés de comprensió emocional estigui vinculat d'alguna manera amb les seves construccions de la identitat com a mare. Això s'evidencia a l'entrecruar les dades d'aquelles que parlen d'empatia amb la mare biològica i que consideren que el fet de ser adoptades no influeix en la construcció de la identitat com a mare (Entrevistades 2, 3, 9, 10 i 14) i les que consideren que sí que influeix (Entrevistades 4, 9, 10 i 13).

Per altra banda, aquelles dones que realitzen un procés reflexiu sobre la maternitat, sobre la mare biològica i sobre la mare adoptiva, no presenten una homogeneïtat en la cerca dels orígens, doncs cinc d'aquestes (Entrevistades 2, 4, 10, 13 i 14) cerquen o han cercat als progenitors o familiars i dos d'aquestes (Entrevistades 3 i 9) no els han cercat, ni tenen la intenció de fer-ho.

4. *Pena per la mare adoptiva que no viu embaràs i part*, amb tres unitats d'anàlisi categoritzades.

Conclusions de l'anàlisi de les narratives de la influència de l'adopció en el posicionament com a Mare:

La majoria de les participants considera que la CA influeix en alguns aspectes en la construcció de la identitat com a mare i que també n'hi ha d'altres que influeixen en aquest procés. Entre aquests altres destaquen els pares i les seves actituds parentals, així com l'estimació.

Quan les dones de la mostra consideren que la CA sí que influeix en la construcció d'aquest rol, contempen àrees d'influència com les característiques personals (sensibilitat), la vinculació amb els fills com un lligam de pertinença, la valoració de la pròpia maternitat biològica i la connexió emocional que existeix amb el fill/a adoptat/da.

Emergeix una categoria relacionada amb un procés reflexiu sobre la pròpia maternitat vinculada amb la maternitat de la mare biològica i l'adoptiva. Segurament, aquest procés és particular de les dones adoptades, donat que les no adoptades si bé

poden fer aquest procés reflexiu, no es plantegen aspectes relacionats amb l'abandó i la separació i el dolor que aquest fet pugui comportar, ni tampoc el dolor que, com a mare adoptiva suposa el no poder tenir fills biològics, perquè no han viscut aquesta experiència.

7.1.5 Categories transversals

Per últim, i com s'ha mencionat amb anterioritat en aquest capítol de l'exposició de resultats, fruit de l'anàlisi de les narratives amb el mètode de la GTh (Glasser i Strauss, 1967), han emergit dues categories transversals les quals s'explicaran a continuació.

La primera d'elles, més senzilla, només consta d'una categoria general, sense subcategories. És l'etiquetada com a *Contradicció-Negació*. Aquesta recull un seguit d'unitats d'anàlisi que són considerades com que neguen, contradiuen o rebaten afirmacions verbalitzades per les participants al llarg de l'entrevista. No obstant, la majoria es donen en la pregunta número 1. En són un exemple les següents:

En la pregunta 1 l'entrevistada número 1 argumenta: “UA16. *Pero, ... no sé, creo que eehh, el hecho de ser adoptada y después enterarme y de la forma en que me enteré, y de la mala forma en que lo llevaron mis padres, y nuestras discusiones posteriores, porque yo quería más información y no se me daba nada de la verdad... eeh, no sé yo, no siento que, que me haya, que haya marcado de alguna forma mi vida, ¿no?*”. I en la següent UA: “UA17. *O sea, creo que más que nada laa, sí que hay mucha inseguridad y mucha eehhh, no sé dudas, y sospechas, ¿no? es como la sensación... pero no sé si es directamente por la adopción, ¿no? sino por simplemente por la educación que recibí. ¿No? Ya no...*”.

En la pregunta 3 l'entrevistada 10 argumenta: “UA1. No. Jo crec que no.” Fent referència a que no creu que el fet de ser adoptada l'hagi influït en les seves relacions de parella, però en la següent UA diu: “UA2. A lo millor, clar, a veure si ho analitzo sí que a lo millor ho penso, però mai, mai m'ho he, mai m'ho he pens, és que mai he pens..., mai... (T: Mai t'has parat a pensar-ho.). Mai. Clar, és que saps què passa, que com que tampoc he tingut la necessitat aquesta de tot aquest moviment... (Riu)”.

En total s'han categoritzat 19 unitats d'anàlisi de totes les resultants de totes les entrevistes. Això suposa un 0.80% del total de les narratives. Totes les contradiccions

tenen relació amb la negació de la influència de la CA en la construcció de la identitat.

A continuació es presenta la Taula 17 amb la categoria transversal *Contradicció-Negació*, emergida en l'anàlisi qualitativa de la totalitat de les narratives, amb les unitats d'anàlisi corresponents. Aquesta categoria, com ja s'ha mencionat, representa un 0.80% de la totalitat de les narratives generades amb les entrevistes.

Taula 17
Unitats d'anàlisi que fan emergir aquesta categoria transversal

Categorització	Unitats d'Anàlisi (UA)
1. Contradicció- Negació	P1S1UA16, P1S1UA17, P1S10UA3, P1S10UA4, P1S10UA5, P1S10UA6, P1S10UA7, P1S10UA9, P1S3UA12, P1S3UA13, P1S3UA14, P1S3UA17, P1S3UA18, P1S7UA4, P1S7UA5, P1S8UA1, P3S10UA1, P3S10UA2, P3S10UA3

Nota. La P fa referència a la pregunta de l'entrevista (veure Taula 3).

La segona de les categories transversals que ha emergit en l'anàlisi qualitativa de les entrevistes és la que rep l'etiqueta de *Comunicació sobre l'adopció*. Aquesta apareix d'una forma lògica, doncs malgrat l'objectiu d'aquesta tesi no estava dirigit a preguntar sobre la comunicació dels orígens, és obvi que, per tot el que s'ha explicat en els capítols inicials relatius al fenomen de l'adopció i de la identitat, aquest aspecte resulta clau en la narrativa de identitat de la persona, doncs el "Com sóc" és una construcció molt vinculada al *com* es coneix i es tracta en la família i fora de la família la condició d'adoptada. Però, malgrat la majoria d'unitats d'anàlisi categoritzades en aquest apartat responen a aquesta explicació, també cal destacar que n'hi ha d'altres que estan incloses dins d'aquesta categoria fent referència a la comunicació de l'adopció en general, com un aspecte social i no com a l'experiència de la pròpia revelació de la condició d'adoptada de les participants.

De la categoria general emergeixen tres subcategories:

1. La primera fa referència als dubtes que es tenen o s'han tingut relatius als orígens. Per això és etiquetada com a *Dubtes orígens*.
2. La segona fa referència a l'aspecte de *amb qui* es parla sobre la CA, en les diferents etapes de la vida i rep l'etiqueta de *Moment Vital*.
3. I la última fa referència al tabú que suposa o ha suposat l'adopció per les participants. Per això aquesta última rep el nom de *Tabú*.

1. La primera subcategoria, que engloba 12 unitats d'anàlisi, es divideix en dos; la *Cerca* i la no *Cerca* dels orígens. Cal destacar que el fet de no cercar els orígens està vinculat per una banda a una dificultat en el primer pas de la cerca que és la comunicació amb els pares adoptius i que ha portat vers un sentiment de resignació o un deixar-ho estar (ex: Pregunta 1, Entrevistada 1, “UA30. *Eeehh, y los otras, ... siempre queda un, como un resabio de, ... mmmm, bueno siempre fue la duda, ¿no? la, el que si a ella le dijeron que yo nací muerta o, o si ella eeehhh, mmm, qué le habrán dicho o qué, qué creerá mi madre biológica ¿no?, estaba de acuerdo... Esa fue la única cosa que me quedó pendiente ¿no? Pero que claro, que evidentemente no voy a poder responder (ríe).*”). I per altra banda, no cercar els orígens també està vinculat a la vivència d'una lleialtat vers els pares adoptius, és a dir, a l'atribució d'un significat de traïció si es decideix pensar en fer una recerca dels orígens (ex: Pregunta 6 de la entrevista 15 “UA19. No, li vaig prometre a ella de no, no buscar. No. Però jo tenia inquietud: “*pero, cómo es, cómo son, mamá quiero saber, quiero... Però jo estava jo...*”).

Pel que fa a la *Cerca* dels orígens respon a la necessitat de conèixer-los (ex: Pregunta 1, Entrevistada 1, “UA23. *Y, en algún momento me planteé hacer un rastreo de bueno, de, de, de para saber quiénes, quiénes habían sido, o qué, qué versión le habían dado a mi madre biológica, qué le habían dicho, yo... si ella estaba de acuerdo, si ella no estaba de acuerdo, si a ella le mintieron...*”). Per tant, apareixen aquí aquells aspectes ja reflexats en la literatura relatiu a la cerca dels orígens. (Berástegui i Gómez, 2007; Brodzinsky et al., 1998; Brodzinsky et al., 2011; Grotevant, 1997; Grotevant et al., 2000; Grotevant i Von Korff, 2011; Mirabent i Ricart, 2005).

2. La segona de les subcategories comprèn 36 unitats d'anàlisi relacionades amb el moment vital i l'interlocutor amb qui té lloc la comunicació sobre l'adopció. En aquesta emergeixen tres períodes vitals: l'etapa de la infància, la de l'adulthood i una altra que engloba tots els moments viscuts fins al moment, que rep l'etiqueta de *Sempre*. És de destacar aquesta última, doncs acumula la majoria de les unitats d'anàlisi d'aquesta segona subcategoria i està relacionada amb la comunicació només amb la mare adoptiva (ex: Pregunta 6, Entrevistada 2, “UA14. *També parlava més amb la meua mare. Tot i que no hi parlava. Tot i que jo no hi parlava. No, no. M'agradava tindre informació però sense jo haver-la de preguntar. Si queia un dia i tal, jo la caçava, i l'emmagatzemava i la guardava, això sí. Però jo preguntar-ho, no.*”).

Jo preguntar-ho no. Ja ho vaig comentar un cop que pensava: “mira, si no en parles igual ells se n’obliden, i... Al final igual a lo millor se n’obliden que jo sóc adoptada, saps?” o als els meus germans com que no n’hem parlat mai: “aviam si no se’n recordaran...” Evidentment és una tonteria, no? Però, però sí que...” i no amb el pare (ex: Pregunta 6, Entrevistada 10, “UA16. Mai he parlat amb ell.”). Totes les unitats d’anàlisi categoritzades dins de *Només amb mare* fan referència a diversos moments vitals, i aquest fet també és de destacar, perquè si bé durant la infància i l’etapa adulta es parla del tema, en les narratives analitzades no tenen tanta càrrega. Per tant, la mare adoptiva és la figura rellevant per a la construcció del jo com a adoptada al menys fins a l’etapa adulta, moment en el que es troben les participants. Això està relacionat amb el que s’ha comentat en l’anàlisi de la pregunta sobre la relació amb la mare adoptiva, doncs és en aquesta relació en la que les participants fan recaure el pes de la co-construcció de la identitat com a persona que inclou la identitat com a adoptada. Per tant, la figura materna pren un paper molt rellevant en el procés de co-construcció de la identitat de les dones adoptades.

En les narratives analitzades, s’observa que durant la infància la comunicació sobre l’adopció només està relacionada amb el fet d’explicar els orígens (4.5%) i en l’etapa adulta es destaquen altres interlocutors més propis d’aquesta, com per exemple la parella, però amb poques unitats d’anàlisi.

3. Finalment, la tercera de les subcategories és la que fa referència al tabú de l’adopció. Aquesta és la subcategoria que acumula més unitats d’anàlisi (41). És de destacar la presència d’un tabú amb tots dos pares (25 unitats d’anàlisi) i amb la figura paterna en particular (set unitats d’anàlisi). Totes les unitats d’anàlisi categoritzades en l’etiqueta *Amb pares*, a excepció d’una, estan vinculades amb el fet de que els pares amaguen aquesta condició i per això no existeix comunicació sobre el tema. En el cas restant, és la participant la que evita abordar el tema amb els pares per no causar-los malestar. Aquests resultats venen a confirmar el que s’ha exposat fins al moment relatiu a la diferència entre la relació amb la mare adoptiva i amb el pare adoptiu. Sembla ser de més confiança amb la mare que amb el pare, malgrat aquesta sigui valorada per les participants de manera més estricta o amb més exigència.

Existeixen altres figures amb les que el tema de l’adopció és un tabú, o bé per les participants o bé pels altres. Les que emergeixen en l’anàlisi són: amb el fill, amb la mare adoptiva, amb els germans, amb les diferents parelles que s’han tingut, amb la família extensa i per la societat en general (*Pels altres*). Totes elles tenen poca càrrega

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

d'unitats d'anàlisi, però la seva emergència reflexa l'existència del tabú amb aquestes figures.

A continuació es presenta el mapa conceptual relatiu a la comunicació sobre l'adopció que ha emergit en l'anàlisi transversal de la totalitat de les narratives (Figura 10).

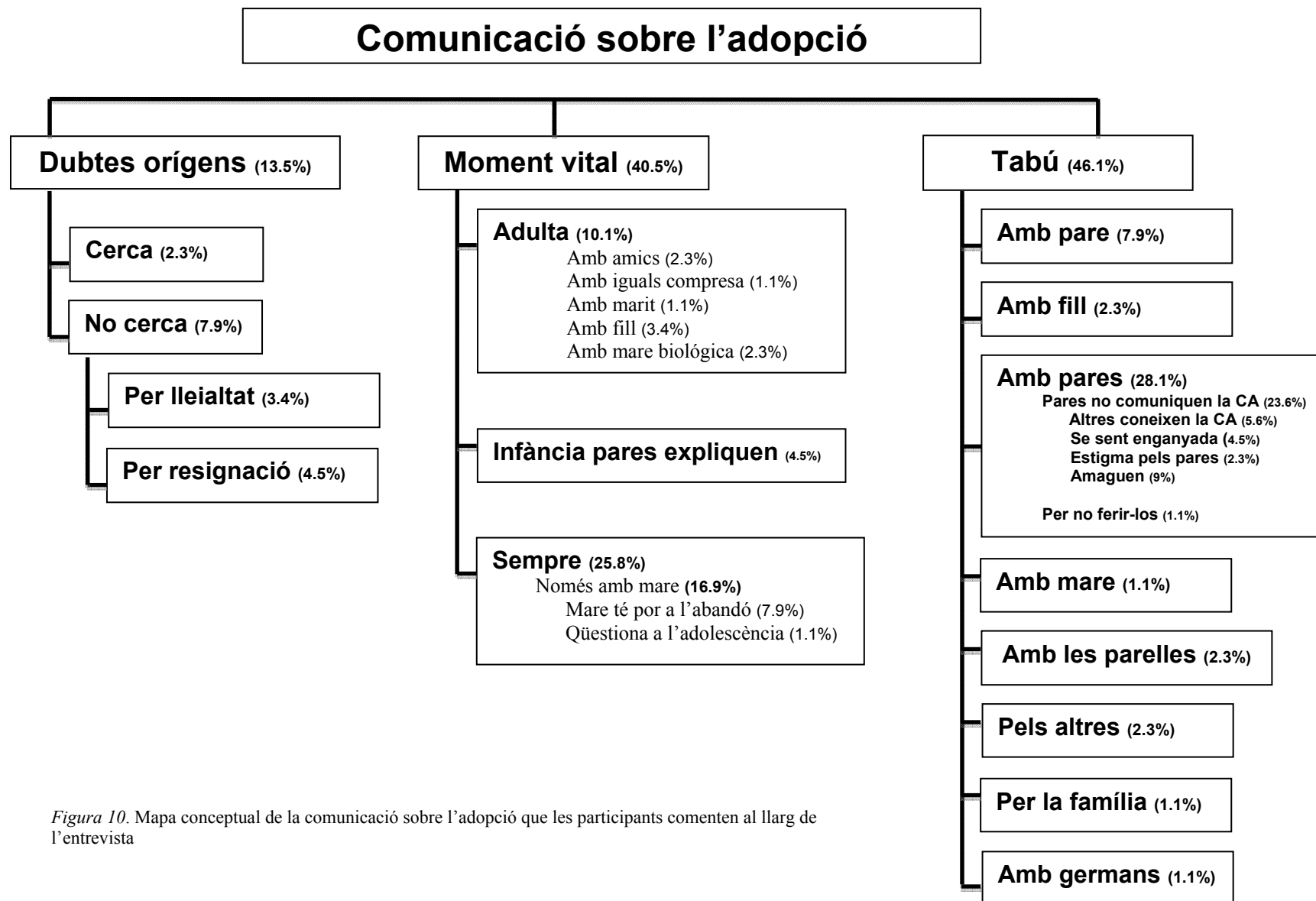

Figura 10. Mapa conceptual de la comunicació sobre l'adopció que les participants comenten al llarg de l'entrevista

A continuació es presenta el resultat de l'anàlisi de la categoria transversal *Comunicació sobre l'adopció* en dues taules. La primera és la relació entre les categories i subcategories que constitueixen els resultats de l'anàlisi d'aquesta categoria transversal i les unitats d'anàlisi corresponents (veure Taula 18). I, la segona és la relació entre les categories i el percentatge que aquestes representen (Taula 19).

Taula 18

Relació entre les categories emergides en l'anàlisi transversal relatiu a la comunicació sobre l'adopció de la totalitat de les narratives generades amb les entrevistes i les unitats d'anàlisi corresponents a aquestes

Categorització	Unitats d'Anàlisi (UA)
1. Dubtes orígens	P1S1UA20, P1S1UA24, P3S1UA6
1.1 Cerca	P1S1UA23, P6S15UA22
1.2 No cerca	
1.2.1 Per lleialtat	P1S1UA25, P6S15UA19, P6S15UA23
1.2.2 Resignació	P1S1UA26, P1S1UA30, P1S1UA31, P6S1UA10
2. Moment vital	
2.1 Adulta	
2.1.1 Amb amics	P1S3UA12, P1S3UA13
2.1.2 Amb iguals compresa	P1S10UA8
2.1.3 Amb marit	P3S2UA3
2.1.4 Amb fill	P5S6UA2, P5S8UA1, P5S15UA2
2.1.5 Amb mare biològica	P5S13UA9, P6S2UA19
2.2 Infància pares expliquen	P1S3UA10, P1S3UA11, P1S14UA3, P1S15UA2
2.3 Sempre	
2.3.1 Només amb mare	P6S2UA14, P6S2UA15, P6S2UA16, P6S2UA17, P6S2UA18, P6S2UA19, P6S9UA7, P6S10UA16, P6S10UA17, P6S10UA18, P6S15UA19, P6S15UA20, P6S15UA21, P6S15UA22, P6S15UA23
2.3.1.1 Mare té por a l'abandó	P6S2UA20, P6S2UA21, P6S13UA7, P6S13UA8, P6S13UA9, P6S13UA10, P6S15UA18
2.3.1.2 Qüestiona a l'adolescència	P6S11UA23
3. Tabú	
3.1 Amb pare	P6S2UA15, P6S2UA16, P6S10UA16, P6S10UA17, P6S10UA18, P6S10UA19, P6S10UA23
3.2 Amb fill	P5S15UA3, P5S15UA4
3.3 Amb pares	P1S1UA16, P1S3UA5, P3S1UA10
3.3.1 Pares no comuniquen la CA	P1S1UA2, P1S4UA1

3.3.1.1 Altres coneixen la CA	P1S1UA4, P1S1UA5, P1S1UA6, P1S1UA7, P1S1UA8
3.3.1.2 Se sent enganyada	P1S1UA10, P1S1UA11, P1S1UA12, P1S12UA2
3.3.1.3 Estigma pels pares	P3S1UA8, P6S1UA8
3.3.1.4 Amaguen	P1S1UA10, P1S1UA11, P1S4UA1, P1S4UA6, P1S6UA1, P2S12UA4, P2S12UA5, P2S12UA6
3.3.2 Per no ferir-los	P6S12UA6
3.4 Amb mare	P6S12UA5
3.5 Amb les parelles	P3S2UA2, P3S2UA4
3.6 Pels altres	P1S8UA1, P1S14UA4
3.7 Per la família	P1S15UA19
3.8 Amb germans	P6S2UA17

Nota. La P fa referència a la pregunta de l'entrevista (veure Taula 3).

Taula 19

Percentatges de les codificacions de l'anàlisi transversal relatiu a la comunicació sobre l'adopció

Categorització	Nº UA Total UA=89	Percentatge de codificacions (%)
1. Dubtes orígens	3/ 12	3.4/ 13.5%
1.1 Cerca	2	2.3
1.2 No cerca	7	7.9
1.2.1 Per lleialtat	3	3.4
1.2.2 Resignació	4	4.5
2. Moment vital	36	40.5%
2.1 Adulta	9	10.1
2.1.1 Amb amics	2	2.3
2.1.2 Amb iguals compresa	1	1.1
2.1.3 Amb marit	1	1.1
2.1.4 Amb fill	3	3.4
2.1.5 Amb mare biològica	2	2.3
2.2 Infància pares expliquen	4	4.5
2.3 Sempre	23	25.8
2.3.1 Només amb mare	15	16.9
2.3.1.1 Mare té por a l'abandó	7	7.9
2.3.1.2 Qüestionada a l'adolescència	1	1.1
3. Tabú	41	46.1%

3.1 Amb pare	7	7.9
3.2 Amb fill	2	2.3
3.3 Amb pares	3/ 25	3.4/ 28.1
3.3.1 Pares no comuniquen la CA	2/ 21	2.3/ 23.6%
3.3.1.1 Altres coneixen la CA	5	5.6
3.3.1.2 Se sent enganyada	4	4.5
3.3.1.3 Estigma pels pares	2	2.3
3.3.1.4 Amaguen	8	9
3.3.2 Per no ferir-los	1	1.1
3.4 Amb mare	1	1.1
3.5 Amb les parelles	2	2.3
3.6 Pels altres	2	2.3
3.7 Per la família	1	1.1
3.8 Amb germans	1	1.1

Conclusions sobre les categories transversals *Contradicció-Negació* i *Comunicació sobre l'adopció*, emergides durant l'anàlisi de les entrevistes:

Al llarg de les entrevistes sorgeix la necessitat de parlar i/o explicar sobre el com, el quan, el amb qui i amb qui no es parla de l'adopció i dels orígens. Aquests aspectes que sorgeixen espontàniament són necessaris en la construcció de la identitat com a adoptat, tal i com subratlla la literatura (Berástegui i Gómez, 2007; Brodzinsky et al., 1998; Brodzinsky et al., 2011; Grotevant, 1997; Mirabent i Ricart, 2005). El procés de significació que es produeix a través del diàleg que té lloc en les relacions, sobretot amb els pares adoptius, la manera en que es coneix que s'és adoptada, qui ho comunica i quan, com es produeix, si és un diàleg obert o tancat i la constància o no en aquest, són aspectes que defineixen les relacions i aquestes, al seu torn, expliquen els significats que constitueixen la identitat com a adoptada.

La emergència de la categoria transversal *Contradicció- Negació* relacionada amb aquelles participants que afirmen que el fet de ser adoptades no els hi ha influït en la construcció de la identitat, estaria assenyalant la voluntat de "ser normal", és a dir, de no ser diferents per aquesta condició. Aquestes situacions es donen en pocs casos en aquesta mostra, si es té en compte el baix nombre d'unitats d'anàlisi categoritzades en aquesta etiqueta, respecte al global de totes les entrevistes (0.80%). No obstant aquest

baix nombre d'unitats, la seva emergència assenyala la existència d'una consciència de la influència que l'aspecte adoptiu té en la construcció de la identitat.

Aquesta categoria transversal, no està relacionada amb si s'ha conegut de gran la condició d'adoptada. Per tant, el fet de créixer sense saber que s'és adoptada no promou la necessitat de l'ús del recurs de la negació, sinó que és un mecanisme de defensa que pot estar present en tots els casos.

En aquesta mostra, la majoria de les participants parlen sobretot amb la mare sobre l'adopció, malgrat aquesta sigui una relació que pugui patir més al llarg de les diferents etapes vitals, tal i com s'ha vist quan s'ha analitzat la narrativa referent a aquesta relació. Aquest fet fa pensar en la importància de la figura materna i per tant d'aquest aferrament, en la construcció de la identitat i de la identitat adoptiva, en particular.

S'evidencia també, en aquesta mostra, un tabú amb tots dos pares adoptius sobre el tema de l'adopció i dels orígens, en la majoria dels casos (participant 1, 4, 6 i 12) en que s'ha amagat la condició d'adoptada.

I per altra banda, existeix en la majoria de la mostra un tabú sobre l'adopció amb el pare adoptiu en particular, la qual cosa contrasta amb els resultats en la relació amb la mare adoptiva, pel que fa a la comunicació sobre l'adopció. Aquest resultat sembla no respondre a una mala relació amb el pare, doncs en pocs casos (participant 1, 8, 10 i 13) es dona aquesta circumstància, però sí que assenyala la rellevància de la figura materna per a la construcció d'un aferrament amb tendència a la seguretat, doncs la comunicació sobre els orígens i sobre el fet adoptiu, tal i com diuen Berástegui i Gómez (2007) i Farr et al. (2014), permet desenvolupar una identitat sobre una base més segura.

7.1.6 Anàlisi global dels percentatges de les unitats d'anàlisi de les narratives de les entrevistes

S'ha valorat com a rellevant el fet d'analitzar el conjunt de la informació que es desprèn del càlcul dels percentatges de les unitats d'anàlisi de cada una de les diferents narratives exposades amb anterioritat i la relació entre elles, per tal de poder observar una visió global de la construcció de la identitat. Aquesta pot aportar una informació addicional a la recollida fins al moment en la investigació. A continuació es presenta en la Taula 20 el resum de les unitats d'anàlisi categoritzades en cada una de les preguntes que han conformat les diferents narratives explicades amb anterioritat (dels diferents posicionaments i influències de l'adopció en aquests).

Taula 20

Còmput total de les unitats d'anàlisi de totes les narratives analitzades

Narratives	Nº UA Total UA= 2372	Percentatge de codificacions (%)
1. Influència de l'adopció en la identitat	200	8.43%
2. Posicionament com a parella	640	27%
3. Influència de l'adopció en el posicionament com a parella	71	3%
4. Posicionament com a mare	941	39.67%
5. Influència de l'adopció en el posicionament com a mare	128	5.40%
6. Relació amb la mare adoptiva	284	11.97%
7. Contradicció-Negació (Categoria Transversal)	19	0.80%
8. Comunicació sobre l'adopció (Categoria Transversal)	89	3.75%

Com es pot observar, la narrativa que conté més unitats d'anàlisi és la relativa al posicionament com a mare amb un 36.69% del total de les unitats d'anàlisi de totes les entrevistes analitzades. Seguidament trobem el posicionament com a parella amb un 27% i per últim la relació amb la mare adoptiva amb un 11.97%. Per tant, les dones de la mostra utilitzen més unitats d'anàlisi per a definir-se en els posicionaments com a mare i com a parella, més que com a filla. El moment vital en el que es troben també té a veure amb que la construcció de la identitat es recolzi principalment en aquests posicionaments, doncs és l'etapa adulta, moment en el que es porta a terme el projecte de la construcció d'una família (Erikson, 1980). No obstant, també cal contemplar que la necessitat de dedicar més temps i explicacions a parlar sobre la identitat com a mare podria ser considerat com un procés narratiu necessari d'integració d'aquest posicionament en la identitat prèvia (Laney et al., 2015). Les participants no tenen un mirall en el que reflectir-se com a mares biològiques com deien Irhammar i Cederblad (2000, 2005), i per això sorgeixen també en aquest moment vital, els dubtes relatius als orígens vinculats al procés constructiu de la identitat que es genera en les pràctiques discursives i narratives.

El fet de que les relacions positives amb les parelles no esporàdiques contribueixin a un aferrament adult més segur va en la mateixa direcció del que mostra la literatura en

parelles no adoptives (Feeney, 1999; Fraley, 2002; Heffernan et al., 2012; Holland, Fraley i Roisman, 2012; Mikulincer et al., 2002; Mikulincer i Shaver, 2007; Molero et al., 2011).

Pel que fa a les narratives relacionades amb les influències que l'adopció té en els diversos posicionaments, la que compta amb més unitats d'anàlisi és la de la influència de l'adopció en la identitat (8.43%), seguida de la de la identitat com a mare (5.40%), i per últim la de la identitat com a parella (3%). Segons s'ha conclòs amb anterioritat, la majoria de les dones d'aquesta mostra consideren que l'adopció ha influït en la construcció de la seva identitat, si es té en compte els resultats extrets en l'anàlisi de les narratives referents a aquestes preguntes.

En l'annex 8 es pot trobar un mapa conceptual síntesi de tots els mapes resultants de l'anàlisi de les narratives, en el que hi consten les categories més rellevants per a cada cas.

7.2 Resultats: l'anàlisi del qüestionari de l'Aferrament Adult (ECR-S)

El qüestionari ECR-S, explicat en el capítol 6.4 del mètode, és un instrument molt utilitzat per a valorar de forma quantitativa l'estil d'aferrament adult que presenta una persona. El resultat directe s'expressa en dues dimensions, una anomenada ansiosa i l'altra evitativa. La obtenció d'una puntuació en aquest binomi situa aquell resultat en un espai dimensional generat per l'encreuament del continuu de les dues dimensions. Els quatre quadrants resultants donen lloc als 4 estils d'aferrament adult. La correspondència numèrica d'aquests quadrants amb els 4 estils d'aferrament es va dur a terme amb el RQ de Bartholomew i Horowitz (1991), el qual correlaciona molt bé amb les dimensions de l'ECR-S (Alonso- Arbiol et al., 2007) (Veure Taula 3 en el capítol 6.4).

Els resultats obtinguts en l'ECR-S per les participants en la investigació es presenten en la Taula 21:

Taula 21

Resultats de l'ECR-S (Dimensió Evitativa i Dimensió Ansiosa) de cada una de les participants

	Subjecte 1	Subjecte 2	Subjecte 3	Subjecte 4	Subjecte 5	Subjecte 6	Subjecte 7	Subjecte 8	Subjecte 9	Subjecte 10
D. Evitativa	1.59	2.12	2.24	2.06	1.18	2.05	1.06	1.88	1.53	1.47
D. Ansiosa	6.07	3.53	2.33	5.53	2.40	4.06	4.20	1.86	3.73	6.46

	Subjecte 11	Subjecte 12	Subjecte 13	Subjecte 14	Subjecte 15	Mitjana	DS
D. Evitativa	1.88	1.00	2.12	3.12	1.94	1.82	0.54
D. Ansiosa	5.66	2.66	4.26	2.73	4.26	3.98	1.45

No obstant, en la validació de l'instrument original (ECR de Brennan et al., 1998) a l'espanyol, i tal com s'ha explicat en el capítol 6.4 d'aquesta tesi, els autors varen obtenir poca càrrega factorial en quatre dels 36 ítems del qüestionari (ítem 4, 12, 26 i 29) i recomanen la seva correcció obviant-los (veure Alonso- Arbiol et al., 2008). Per això, els resultats mostrats corresponen al càlcul de les puntuacions corregides tenint en compte aquest aspecte.

Les mesures de variabilitat de l'ECR-S en població espanyola es presenten en la Taula 22 (Alonso- Arbiol et al., 2007).

Taula 22

Dades de les mesures de variabilitat de l'ECR-S

Mostra universitària (n=602)	
D. Evitativa; M = 2.84	DS = 0.86
D. Ansiosa; M = 4.08	DS = 0.85
Mostra heterogènia (n=393)	
D. Evitativa; M = 2.59	DS = 0.91
D. Ansiosa; M = 4.20	DS = 0.93

Font. Alonso- Arbiol, I., Balluerka, N. i Shaver, P.R. (2007). A Spanish version of the Experiences in Close Relationships (ECR). Adult attachment questionnaire. *Personal Relationships*, 14, 45-63.

Per a l'anàlisi dels valors obtinguts en el qüestionari de les 15 participants en la recerca, s'ha considerat l'ús de la mostra universitària, donat que és amb la que es va validar l'instrument i que a més, és de major grandària que la de l'estudi posterior realitzat amb població heterogènia.

Com es pot observar, la mitjana de la mostra en la dimensió evitativa és menor que en la dimensió ansiosa. No obstant, els valors en totes dues dimensions en la mostra d'adoptades són inferiors als de les mitjanes obtingudes en la població espanyola. Comparant les mitjanes aritmètiques de les dues dimensions de la mostra amb les obtingudes pels autors en la validació de l'instrument, es van trobar els següents resultats (Taula 23):

Taula 23

Dades de la comparació de mitjanes aritmètiques de la mostra d'adoptades i la mostra de la validació de l'ECR-S

Comparació de mitjanes per a una mostra (*One-Sample Test*) amb la mostra universitària (n=602) d'Alonso- Arbiol et al. (2007).

				95% Interval de confiança de la Diferència		
	t	df	Sig. (bilateral)	Mitjana de les diferències	Menor	Major
D. Evitativa	-7.331	14	.000	-1.024	-1.323	-0.724
D. Ansiosa	-0.261	14	.798	-.097	-0.897	0.703

Com s'observa en els resultats, existeix una diferència per a la Dimensió Evitativa entre les mitjanes de les dues mostres, que és estadísticament significativa (Sig. $.000 \leq .005$). Això indica que les dones de la mostra obtenen puntuacions significativament més baixes que la mitjana de la mostra emprada per a la validació al castellà de l'ECR.

Es va comparar de nou la mitjana de la mostra d'adoptades amb la mitjana de la mostra heterogènia que els mateixos autors (Alonso- Arbiol et al., 2007) van emprar posteriorment al treball de validació de l'escala. Els resultats s'exposen en la Taula 24:

Taula 24

Dades de la comparació de mitjanes aritmètiques de la mostra d'adoptades i la mostra heterogènia posterior a la validació de l'ECR-S

Comparació de mitjanes per a una mostra (<i>One-Sample Test</i>) amb la mostra heterogènia (n=393)						
				95% Interval de confiança de la Diferència		
	t	df	Sig. (bilateral)	Mitjana de les diferències	Menor	Major
D. Evitativa	-5.541	14	.000	-.774	-1.073	-0.474
D. Ansiosa	-0.582	14	.570	-.217	-1.017	0.583

De nou, les diferències entre les mitjanes de les dues mostres per a la Dimensió Evitativa són estadísticament significatives (Sig. $.000 \leq .005$).

Tenint en compte aquestes dades podem concloure que en general l'estil d'aferrament adult de la mostra d'adoptades és significativament menys evitatiu que la de les mostres normatives.

El disseny de l'instrument ECR-S permet fer una valoració més qualitativa de l'estil d'aferrament d'un individu adult, més enllà d'intentar classificar-lo en un tipus o altre d'estil d'aferrament. Les dades obtingudes en les dues variables (Dimensió ansiosa i Dimensió evitativa), permeten anar més enllà i diferenciar qualitativament entre dos individus que essent categoritzats dins el mateix estil d'aferrament, seguint les dades estadístiques de l'instrument, presentin diferències qualitativament rellevants. Per aquest motiu, s'ha considerat més interessant per als resultats d'aquest treball d'investigació, i tenint en compte l'aproximació fenomenològica del mateix, presentar les dades obtingudes per les 15 participants, a través d'un gràfic de dispersió, que permet situar-les en l'espai dimensional de l'aferrament a que donen lloc els eixos ortogonals de les dues dimensions. Per això, a continuació es presenta la Figura 11.

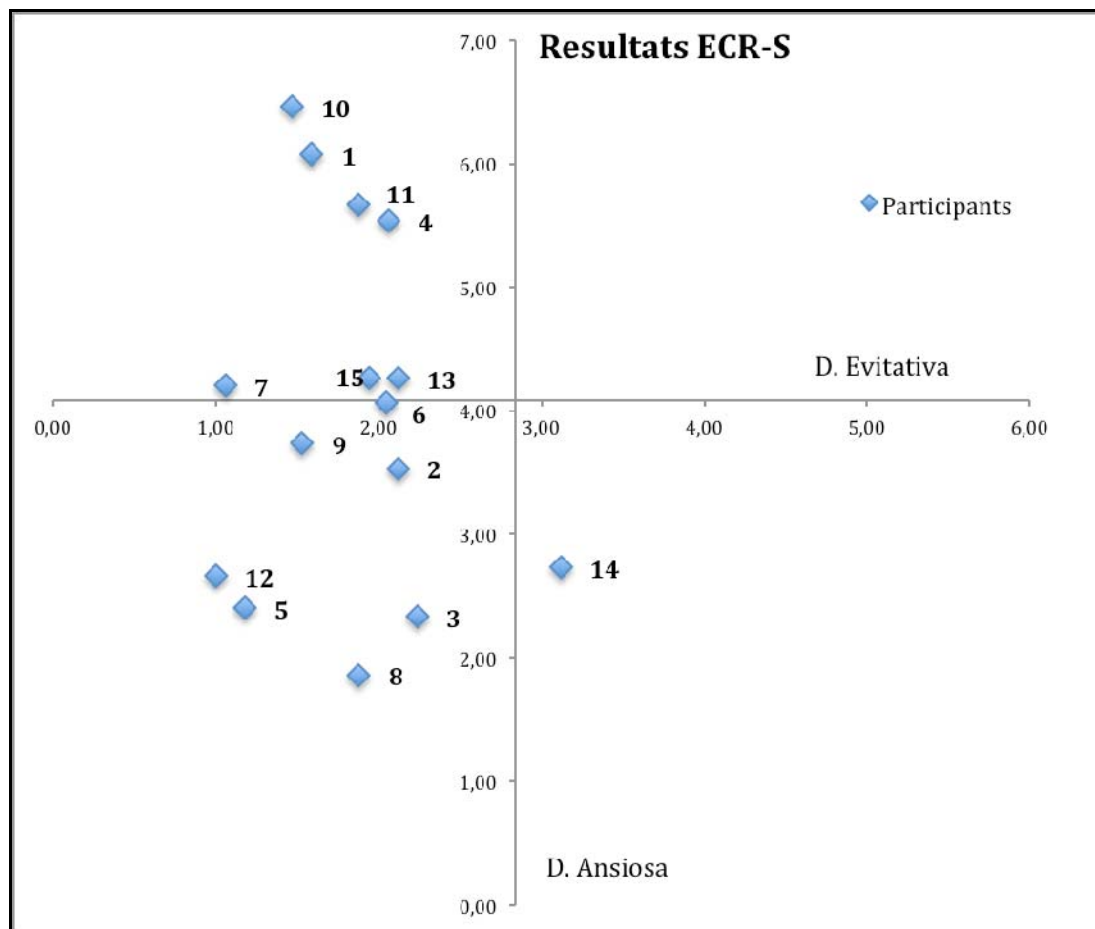

Figura 11. Gràfic de dispersió de les puntuacions de les participants obtingudes en el ECR-S

Com es pot observar en el gràfic (Figura 11), 11 de les 15 participants es troben situades dins de la mitjana espanyola, tant per la dimensió ansiosa com per la dimensió evitativa (subjecte 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14 i 15), quedant dins del quadrant que delimita l'estil d'aferrament adult eminentment segur, tenint en compte la classificació i els barems originals de Hazan i Shaver (1987). Les quatre participants restants (subjectes 1, 4, 10 i 11) presenten un estil d'aferrament adult insegur, més tendent vers la dimensió ansiosa. Per contra, no hi ha cap de les 15 participants en que la dimensió evitativa destaquï de forma considerable per sobre dels valors de la mitjana de la mostra normativa.

Es pot observar que la distribució de les puntuacions de les dones de la mostra es poden agrupar en quatre grups, en funció de la similitud de les seves puntuacions:

- Un primer grup, en el que s'obtenen puntuacions baixes en totes dues dimensions (subjecte 3, 5, 8 i 12).

- El segon, en el que es troba la participant 14 amb puntuacions més tendents a un aferrament evitatiu.
- El tercer, format per les participants 2, 6, 7, 9, 13 i 15, que tot i estar dins dels valors de la mitjana normativa, tenen un comportament més similar presentant valors més elevats que en els dos grups anteriors per a la dimensió ansiosa.
- I, per últim, el quart grup, format per les subjectes 1, 4, 10 i 11, que presenten valors tendents a un aferrament ansiós.

No obstant l'exposició que s'ha fet fins al moment, en la validació de l'instrument original (ECR de Brennan et al., 1998) a l'espanyol, els autors també recomanen eliminar l'ítem 16 en el càlcul de les puntuacions, per tal d'obtenir una major consistència dels resultats (veure Alonso- Arbiol et al., 2007). És per això que a continuació es presenten els resultats de les 15 participants, obviant aquest ítem (Taula 25) i es presenta de nou els resultats en un gràfic de dispersió de les puntuacions, en el qual els dos eixos ortogonals representen les dues dimensions de l'aferrament adult avaluades per l'ECR-S d'Alonso- Arbiol et al. (2007), (Figura 12). El punt on l'eix d'abscises i l'eix d'ordenades es creuen correspon a la mitjana de les dues dimensions obtinguda en la mostra d'estudiants (mostra normativa) que va permetre la validació de l'escala.

Taula 25

Resultats de l'ECR-S de les participants, amb la correcció de les puntuacions proposada pels autors

	Subjecte 1	Subjecte 2	Subjecte 3	Subjecte 4	Subjecte 5	Subjecte 6	Subjecte 7	Subjecte 8	Subjecte 9	Subjecte 10
D. Evitativa	1.59	2.12	2.24	2.06	1.18	2.05	1.06	1.88	1.53	1.47
D. Ansiosa	6.14	3.50	2.43	5.64	2.50	4.29	4.21	1.93	3.64	6.64

	Subjecte 11	Subjecte 12	Subjecte 13	Subjecte 14	Subjecte 15	Mitjana	DS
D. Evitativa	1.88	1.00	2.12	3.12	1.94	1.82	0.54
D. Ansiosa	5.64	2.43	4.29	2.86	4.43	4.04	1.48

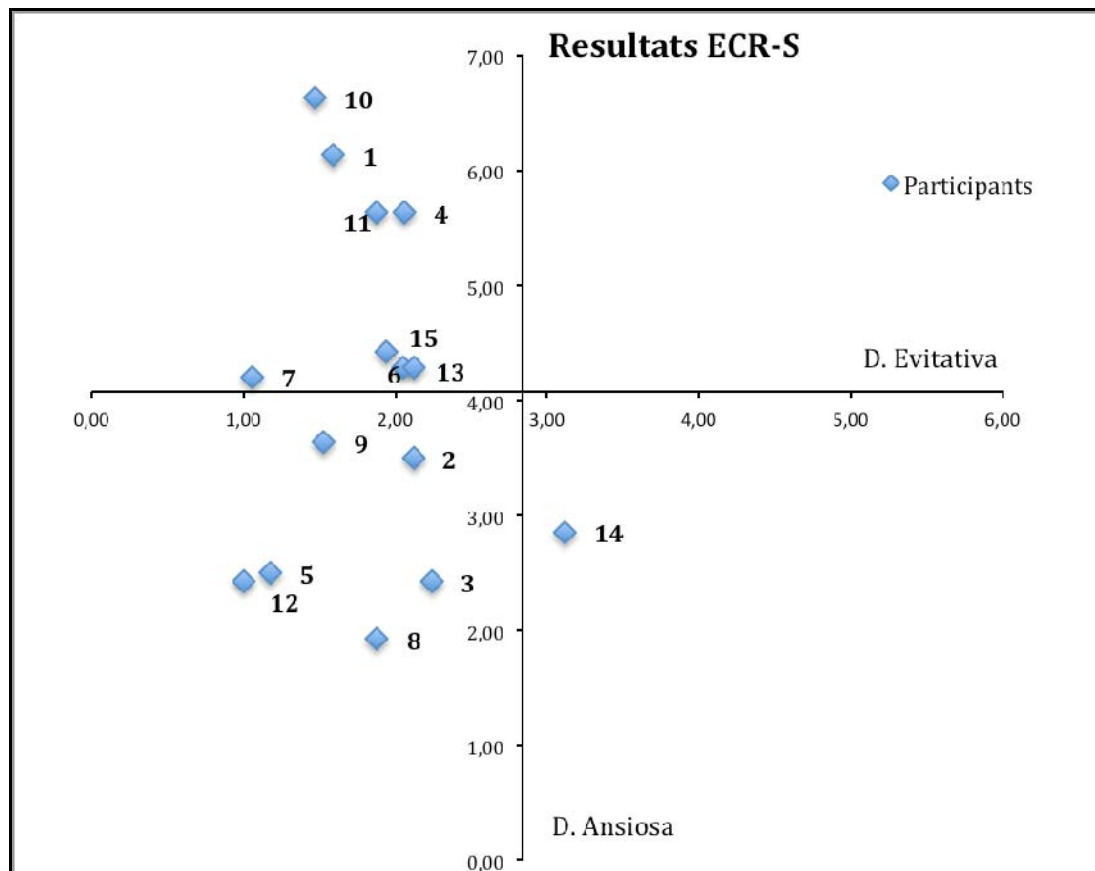

Figura 12. Gràfic de dispersió de les puntuacions de l'ECR-S obtingudes per les participants, corregides per l'ítem 16

Analitzant de nou aquests resultats, s'observa pràcticament els mateixos resultats que en el gràfic anterior, però es delimita més clarament el nombre de participants inscrites en el quadrant corresponent a la seguretat (nivells inferiors a la mitjana en totes dues dimensions): sis. La participant número 6 es desplaça lleugerament cap al quadrant de l'estil d'aferrament ansiós, en el que hi trobem vuit de les participants. Només una de les participants en la recerca es situa en el quadrant de l'aferrament evitatiu. No obstant això, cal recordar que tenint en compte la desviació estàndard (DS) de les puntuacions, són 11 les participants que, segons els valors normatius es poden considerar que presenten un aferrament segur.

Tot plegat ens fa concloure que en aquesta mostra la majoria de les participants presenta un estil d'aferrament adult més tendent a la seguretat.

Donat que la mitjana de la dimensió evitativa de la mostra d'adoptades és significativament més baixa que la mostra normativa, es va valorar el fet de representar també gràficament les puntuacions obtingudes en aquest instrument, tenint en compte la

mitjana de les dues dimensions de la pròpia mostra. D'aquesta manera és possible observar gràficament (Figura 13) la disposició de les participants en el continu que generen les dues dimensions de l'aferrament adult, i valorar qualitativament aquests resultats, més enllà de classificar-les dins un estil d'aferrament específic.

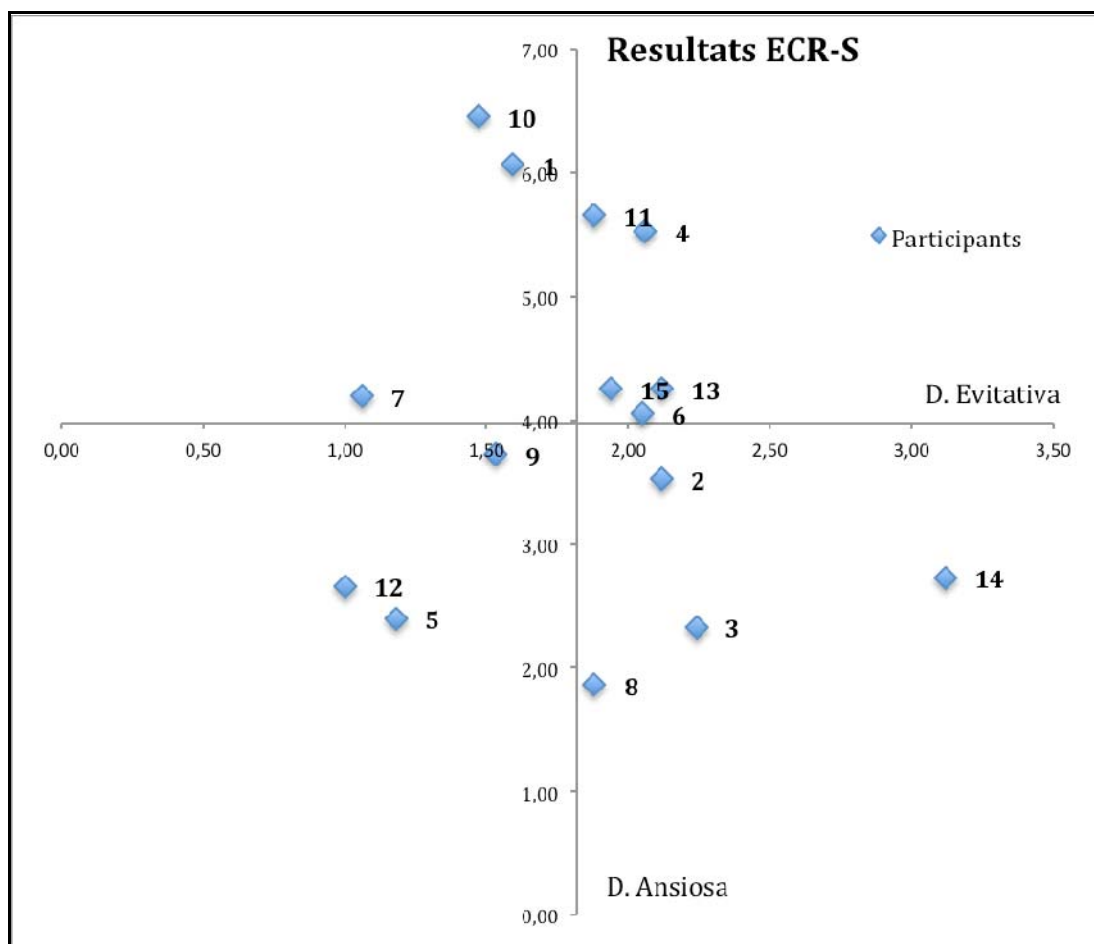

Figura 13. Gràfic de dispersió de les puntuacions de les participants obtingudes en el ECR-S, comparant-les amb la mitjana de la pròpia mostra per a les dues dimensions

Es pot observar amb més deteniment, que la distribució de les participants en la gràfica, tenint en compte els valors mitjos de la pròpia mostra, es més heterogènia. No obstant, les participants 5 i 12 tenen comportaments similars (nivells baixos en totes dues dimensions). Les subjectes 7 i 9 també presenten similituds en les seves puntuacions. Les participants 3 i 8 obtenen puntuacions semblants en les dues dimensions de l'aferrament. La participant 14 és la que es troba més distant a la resta de participants. Les participants 2, 6, 13 i 15 es troben en valors similars per a totes dues dimensions. I finalment, les subjectes 1 i 10, i 4 i 11, es situen pròximes entre sí en la gràfica de l'aferrament adult.

Tenint en compte els valors de l'escala corregits per a l'ítem 16, la gràfica que s'obté és la següent (Figura 14):

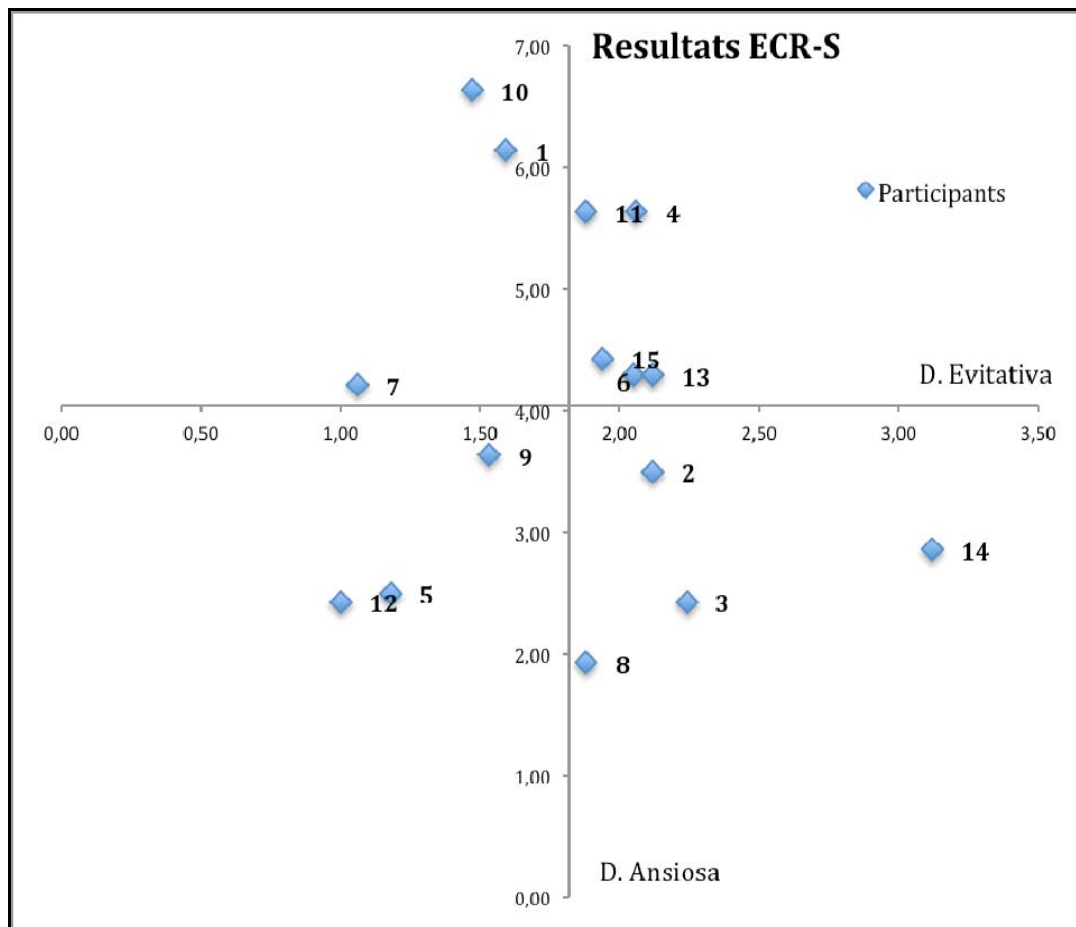

Figura 14. Gràfic de dispersió de les puntuacions de l'ECR-S obtingudes per les participants, corregides per l'ítem 16, comparant-les amb la mitjana de la pròpia mostra per a les dues dimensions

La distribució de les puntuacions és encara més clara, i en la mateixa línia s'observa la heterogeneïtat de les puntuacions, així com els patrons de proximitat o llunyania entre les participants, tal i com s'ha comentat anteriorment. Les participants que presenten puntuacions més distants entre sí, i per tant estils d'aferrament adult més diferents són: la 10, la 12 i la 14.

Aquests resultats demostren que més enllà de la categorització en un tipus d'aferrament o un altre, s'obté més informació rellevant de la valoració qualitativa de les puntuacions obtingudes per una persona en l'instrument, ja que aquest té en compte les tendències en el continu de les dimensions ansiosa i evitativa. Per tant, és possible observar les diferències entre dues persones malgrat aquestes puguin ser classificades dins el mateix estil d'aferrament.

Seguint amb la valoració de les puntuacions obtingudes amb aquest instrument, es va trobar que tres de les 15 participants van manifestar espontàniament dificultats durant

el procés d'omplir el qüestionari, ja que argumentaven que s'autoobservaven diferències en l'aferrament abans i després d'un aconteixement rellevant en les seves vides. Aquests esdeveniments eren els següents: conèixer la mare biològica en el cas de l'entrevistada número 2, conèixer l'actual parella en el cas de l'entrevistada número 7, conèixer la condició d'adoptada en el cas de l'entrevistada número 12. Dos d'ells estan relacionats amb un esdeveniment de tipus relacional, concretament amb una figura d'aferrament, i el tercer amb els coneixements vinculats als orígens, i per tant, a la identitat.

Per aquest motiu, se'ls va sol·licitar que procuressin tornar a omplir el mateix formulari pensant en com era el seu estil d'aferrament abans de l'aconteixement. Els resultats que es mostren a continuació (Taula 26) són significatius fenomenològicament parlant.

Taula 26

Resultats de l'ECR-S de les participants que manifesten diferències abans i després d'un esdeveniment rellevant en les seves vides

	Subjecte 2	Subjecte 2	Subjecte 7	Subjecte 7	Subjecte 12	Subjecte 12
	Abans	Actual	Abans	Actual	Abans	Actual
D. Evitativa	3.58	2.12	4.88	1.88	3.94	1.00
D. Ansiosa	3.93	3.53	5.20	1.86	6,80	2.66

Malgrat els resultats *d'abans* de l'esdeveniment rellevant siguin una construcció, s'ha valorat la seva rellevància, pel significat que les participants atorguen a aquests i la repercussió de l'esdeveniment en l'aferrament i en la construcció de les seves identitats. Els resultats obtinguts abans de l'esdeveniment mostren puntuacions per sobre de la mitjana de la mostra normativa en ambdues dimensions, per les participants 7 i 12. En tots tres casos s'observa com el canvi suposa una tendència vers un aferrament adult més segur.

Els resultats trobats recolzen la idea inicial de la recerca d'observar l'aferrament adult com una de les variables més rellevants per a la construcció de la identitat en adoptats (Collins et al., 2009).

També és rellevant tenir en compte que de les 15 dones de la mostra, sis han cercat i contactat amb la mare biològica, però només dues (subjecte 2 i subjecte 7) esmenten aquest canvi en l'aferrament adult. Per tant, la cerca dels orígens no implica necessàriament un canvi en l'estil d'aferrament adult. El conèixer els orígens influeix en la construcció de la identitat (Berástegui i Gómez, 2007; Brodzinsky et al., 2011; Jordan i Dempsey, 2013; Grotevant et al., 2000; Grotevant, Perry i McRoy, 2005; Grotevant i

Von Korff, 2011), i pot també està relacionat amb canvis en l'aferrament adult, com s'ha vist en el cas de la participant número 12 (Farr et al., 2014).

7.3 Resultats de l'anàlisi de les Graelles del Sí mateix

La graella del Sí mateix, tal i com ja s'ha explicat en l'apartat 6.3 (Material) d'aquesta tesi, és un instrument que permet avaluar el sistema de constructes a partir del qual els individus es posicionen vers sí mateixos i vers els altres. És per això que els constructes elicitats per un participant són comuns en cada posicionament i el que varia és la valoració que fa la persona de sí mateixa en les diferents relacions que s'estudien, és a dir, en quin punt del continu establert entre els dos pols d'un mateix constructe se situa. Per exemple, una de les entrevistades es pot situar en el posicionament com a mare en el continu del constructe "Tolerant vs. Intolerant" d'una manera diferent a com es situa en la relació amb una amiga. Aquesta es mesura emprant una escala likert, que en aquesta ocasió és de 7 punts.

A continuació s'expliquen els resultats obtinguts a partir de dos tipus d'anàlisi, un qualitatiu i el segon quantitatiu.

7.3.1 Resultats de l'anàlisi qualitativa de les Graelles del Sí mateix

En aquest apartat es presenten els resultats obtinguts en l'anàlisi qualitativa dels constructes que emergeixen en l'elaboració de les graelles de les participants, per a cada una dels diferents posicionaments que són objecte d'estudi de la recerca. L'anàlisi qualitativa s'ha dut a terme a través del mètode de la GTh, i la teoria resultant es presenta en aquest format mitjançant un mapa conceptual per a cada un dels posicionaments relacionals. Posteriorment s'ha valorat el pes específic de les categories i subcategories resultants de l'anàlisi qualitativa per tal d'aportar informació addicional que s'ha valorat com a útil, donada la originalitat de la recerca.

Per tal d'analitzar cada posicionament que és objecte d'estudi en aquesta investigació, el del Jo Actual (Jo), el Jo amb la Parella (Jo com a parella), el Jo amb els Fills (Jo com a mare), el Jo com a Filla amb la Mare adoptiva (Jo com a Filla de mare) i el Jo com a Filla amb el Pare adoptiu (Jo com a Filla de pare), s'ha partit d'aquells constructes elicitats que les participants consideren que les defineixen millor. Per això, s'han seleccionat els constructes més polaritzats, és a dir, aquells que obtenen una puntuació 1 o 7 en l'escala likert, per cada un dels diferents posicionaments.

El resultat de l'anàlisi qualitativa de cada posicionament es presenta a continuació. En primer lloc es presenta el mapa general resultant de l'anàlisi qualitativa d'aquell posicionament. Seguidament, es disposa la taula amb els diferents constructes elicitats per cada una de les participants en aquell posicionament. I, finalment s'inclou una taula amb la definició de cada categoria i les unitats d'anàlisi que la conformen. Així es disposarà a partir d'aquest punt i de forma ordenada per a cada un dels posicionaments relacionals objecte d'estudi de la investigació.

7.3.1.1 Posicionament del Jo Actual

Tal i com s'ha exposat en el punt anterior, a continuació es presenta el mapa conceptual (Figura 15) emergit de l'anàlisi qualitativa dels constructes més polaritzats en la graella, per aquest posicionament.

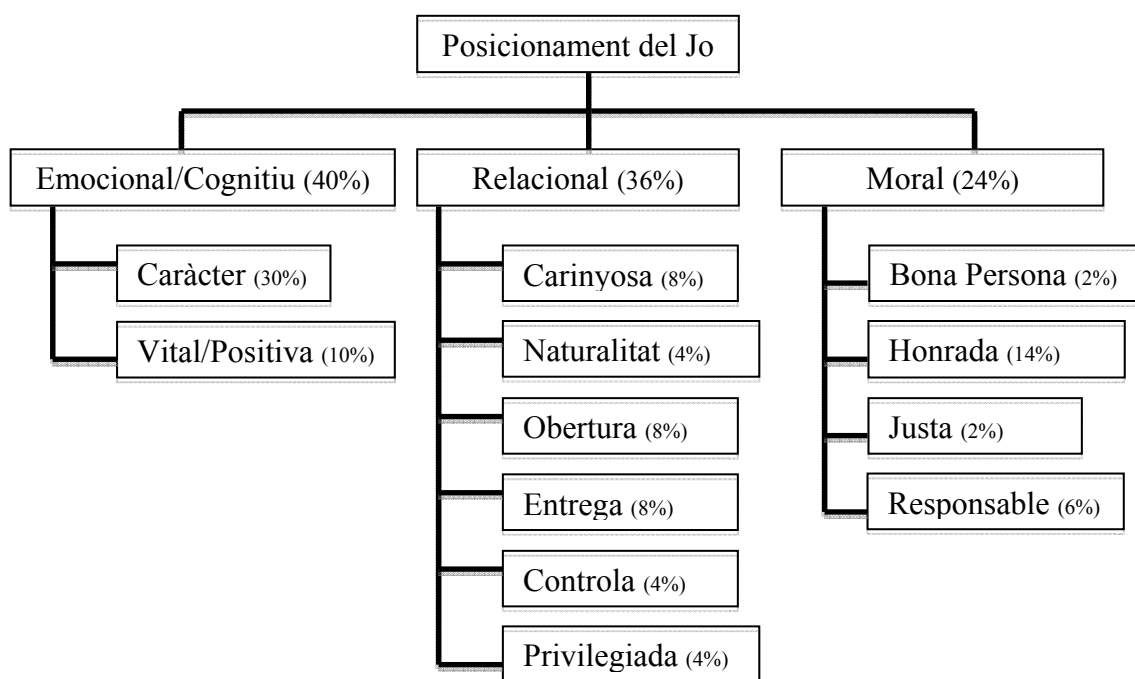

Figura 15. Mapa conceptual del Posicionament del Jo Actual

A continuació es presenta en la Taula 27 els constructes polaritzats, és a dir, constructes puntuats amb 1 o 7, relatius al posicionament del Jo Actual, que han sorgit durant l'elaboració de la graella amb cada una de les participants.

Taula 27

Constructes polaritzats que permeten l'autodefinició en el posicionament del Jo Actual

Subjectes	Constructes de l'Autodefinició	Unitats d'Anàlisi (UA)
S1	Honesta vs. Deshonesta	UA1
	Estable emocionalment vs. Inestable emocionalment	UA2
	Temperamental vs. Passiva	UA3
	Sensible vs. Impermeable	UA4
	Impulsiva vs. Controladora	UA5
S2	Optimista vs. Pessimista	UA1
	Altruista vs. Interessada	UA2
	Diplomàtica vs. Directa	UA3
S3	Tranquil·la vs. Nerviosa	UA1
S4	Assenyada vs. Esbojarrada	UA1
	Sincera vs. Falsa	UA2
S5	Segura vs. Insegura	UA1
	Controladora vs. Despreocupada	UA2
	Seca vs. Empalagosa	UA3
	No pacient vs. Pacient	UA4
	Distant vs. Propera	UA5
	Tossuda vs. No defineix	UA6
S6	Carinyosa vs. Esquerpa	UA1
	Amorosa vs. Egoista	UA2
S7	Sincera vs. Hipòcrita	UA1
S8	Senzilla vs. Orgullosa	UA1
	Entregada vs. Egoista	UA2
	Relaxada vs. Tensa	UA3
S9	Lleial vs. Falsa	UA1
	Responsable vs. Irresponsable	UA2
S10	Treballadora vs. Escaqueja	UA1
	Oberta vs. Tancada	UA2
	Esbojarrada vs. Seria	UA3

	Radical vs. Idees no clares	UA4
	Carinyosa vs. Freda	UA5
	Justa vs. Injusta	UA6
	Bona persona vs. Mala persona	UA7
	Alegre vs. Trista	UA8
S11	Necessitat de compartir vs. Autista	UA1
	Noble vs. Poc sincera	UA2
S12	Simpàtica vs. Agra	UA1
	Ajuda als altres vs. Roba les idees	UA2
	Sincera vs. Enganya	UA3
	Carinyosa vs. Antipàtica	UA4
	Normal vs. Agressiva	UA5
	Passional vs. Poc Carinyosa	UA6
S13		
S14	Imaginativa vs. Cerril	UA1
	Privilegiada vs. Desgraciada	UA2
	Alerta vs. Relaxada	UA3
	Sentit de l'humor vs. Rància	UA4
	Confident vs. Distant	UA5
	Protectora vs. Despreocupada	UA6
S15	Sincera vs. Mentidera	UA1
	Dialogant vs. Agressiva	UA2
	Agraïda vs. Interessada	UA3
Total d'UA		50

A continuació es presenta la Taula 28, en la que s'inclouen les categories i subcategories emergides de l'anàlisi qualitativa dels constructes que fan referència a l'autodefinició del posicionament del Jo Actual de les quinze participants, amb la definició d'aquestes, els constructes que hi són inclosos, les unitats d'anàlisi i els percentatges que aquestes suposen.

Taula 28

Relació entre els constructes relatius al posicionament del Jo Actual i les unitats d'anàlisi corresponents que han donat lloc a les categories i subcategories de l'anàlisi qualitativa d'aquest posicionament

Categoria/ Definició	Constructes	Codificació i Percentatges
1. EMOCIONAL/COGNITIU (40% de codificacions)		
1.1 Caràcter Persona de temperament bruscat, tranquil·la i que transmet les seves emocions.	(Estable emocionalment vs. Inestable emocionalment, Temperamental vs. Passiva, Sensible vs. Impermeable, Impulsiva vs. Controladora, Diplomàtica vs. Directa, Tranquil·la vs. Nerviosa, No Pacient vs. pacient, Tossuda vs. No defineix, Senzilla vs. Orgullosa, Relaxada vs. Tensa, Radical vs. Idees no clares, Normal vs. Agressiva, Passional vs. Poc carinyosa, Imaginativa vs. Cerril, Dialogant vs. Agressiva).	S1UA2, S1UA3, S1UA4, S1UA5, S2UA3, S3UA1, S5UA4, S5UA6, S8UA1, S8UA3, S10UA4, S12UA5, S12UA6, S14UA1, S15UA2. (30%)
1.2 Vital/Positiva Persona que gaudeix del moment.	(Optimista vs. Pessimista, Esbojarrada vs. Seria, Alegre vs. Trista, Simpàtica vs. Agra, Sentit de l'humor vs. Rància).	S2UA1, S10UA3, S10UA8, S12UA1, S14UA4. (10%)
2. RELACIONAL (36% de codificacions)		
2.1 Carinyosa Persona que es relaciona de manera afectuosa.	(Seca vs. Empalagosa, Carinyosa vs. Esquerpa, Carinyosa vs. Freda, Carinyosa vs. Antipàtica).	S5UA3, S6UA1, S10UA5, S12UA4. (8%)

2.2 Naturalitat Deixar-se anar en la relació.	(Segura vs. Insegura, Alerta vs. Relaxada).	S5UA1, S14UA3. (4%)
2.3 Obertura Comunicar-se, conversar.	(Distant vs. Propera, Oberta vs. Tancada, Necessitat de compartir vs. Autista, Confident vs. Distant).	S5UA5, S10UA2, S11UA1, S14UA5. (8%)
2.4 Entrega Persona que actua pensant més en l'altre que en sí mateixa.	(Altruista vs. Interessada, Amorosa vs. Egoista, Entregada vs. Egoista, Ajuda als altres vs. Roba les idees).	S2UA2, S6UA2, S8UA2, S12UA2. (8%)
2.5 Controla Persona que ajuda als altres a que actuïn correctament.	(Controladora vs. Despreocupada, Protectora vs. Despreocupada).	S5UA2, S14UA6. (4%)
2.6 Privilegiada Se sent privilegiada de ser com és.	(Privilegiada vs. Desgraciada, Agraïda vs. Interessada).	S14UA2, S15UA3. (4%)
3. MORAL (24% de codificacions)		
3.1 Bona persona Persona que actua pensant en el bé dels altres.	(Bona persona vs. Mala persona).	S10UA7. (2%)
3.2 Honrada Persona honrada, sincera.	(Honest a vs. Deshonest a, Sincera vs. Falsa, Sincera vs. Hipòcrita, Lleial vs. Falsa, Noble vs. Poc sincera, Sincera vs. Enganya, Sincera vs. Mentidera).	S1UA1, S4UA2, S7UA1, S9UA1, S11UA2, S12UA3, S15UA1. (14%)
3.3 Justa Persona que actua d'acord amb allò que considera	(Justa vs. Injusta).	S10UA6. (2%)

---

correcte.		
3.4 Responsable	(Assenyada vs. Esbojarrada, Responsable vs. Irresponsable, Treballadora vs. Escaqueja).	S4UA1, S9UA2, S10UA1. (6%)
Persona que fa allò que ha de fer.		

En el **posicionament del Jo Actual**, com en la resta de posicionaments analitzats, emergeixen tres grans categories:

-La primera amb l'etiqueta *Emocional/Cognitiu* que engloba aspectes referits al temperament, i a la personalitat, de la qual emergeixen dues subcategories amb les etiquetes de *Caràcter* i de *Vital/Positiva*. En el cas del Jo Actual, el pes específic de la categoria *Emocional/Cognitiu* representa el 40% de les unitats d'anàlisi de les participants, essent *Caràcter* la subcategoria més destacada. Això ens indica que l'autodefinició com a persona de les participants es duu a terme en major mesura mitjançant adjectius referits al caràcter, al temperament i a l'actitud positiva.

- La segona amb l'etiqueta *Relacional* engloba aspectes que fan referència a actituds que té la persona en aquella relació o posicionament. En aquesta emergeixen les subcategories de *Carinyosa*, *Naturalitat*, *Obertura*, *Entrega*, *Controla* i *Privilegiada* que venen a definir els adjectius amb els que les participants s'identifiquen com a persones, en la relació amb els altres en general. El pes específic d'aquesta segona gran categoria és menor que l'anterior, amb un 36% de les codificacions.

- La tercera amb l'etiqueta *Moral* engloba tots aquells constructes que fan referència a les qualitats que una persona pot tenir relacionades amb les bones conductes, l'educació i el comportament socialment acceptat i ben valorat. Les subcategories que emergeixen d'aquesta categoria són *Bona persona*, *Honrada*, *Justa* i *Responsable*, essent *Honrada* la subcategoria que acumula més unitats d'anàlisi. El pes específic d'aquesta tercera gran categoria és menor que la primera i també que la segona, amb un 24% de les codificacions.

En general, les dones de la mostra es defineixen a sí mateixes amb constructes relacionats amb el tenir caràcter o amb el *com* són en les relacions (afectives, obertes i entregades), més que no pas amb aspectes morals, malgrat el constructe *honrada* sembla ser-ne un de rellevant.

7.3.1.2 Posicionament del Jo com a Parella

Tal i com s'ha exposat en el punt anterior, a continuació es presenta el mapa conceptual (Figura 16) emergit de l'anàlisi qualitativa dels constructes més polaritzats en la graella, per aquest posicionament.

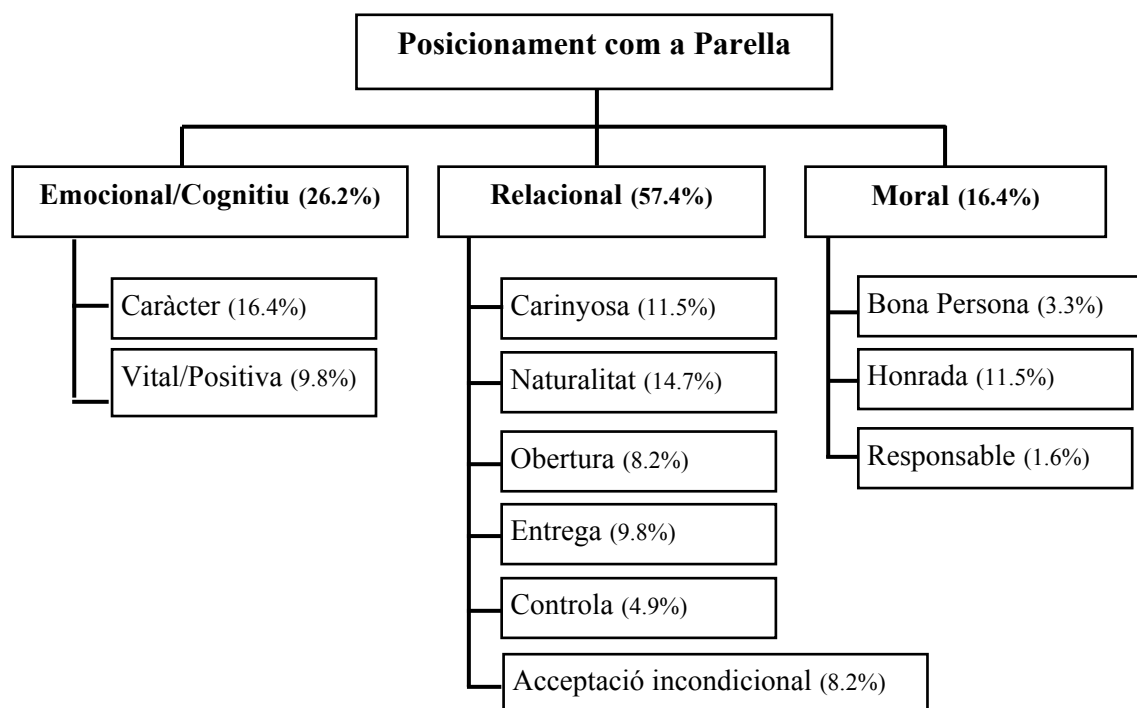

Figura 16. Mapa del posicionament del Jo com a Parella

A continuació es presenta la Taula 29 amb els constructes polaritzats relatius al posicionament del Jo com a Parella, que han sorgit durant l'elaboració de la graella amb cada una de les participants.

Taula 29

Constructes polaritzats que permeten l'autodefinició en el posicionament del Jo com a Parella

Subjectes	Constructes de l'Autodefinició com a Parella	Unitats d'Anàlisi (UA)
-----------	--	------------------------

S1	Estable emocionalment vs. Inestable emocionalment	UA1
	Temperamental vs. Passiva	UA2
	Sensible vs. Impermeable	UA3
	Impulsiva vs. Controladora	UA4
S2	Optimista vs. Pessimista	UA1
S3	Tranquil·la vs. Nerviosa	UA1
	Bona persona vs. Mala persona	UA2
	Responsable vs. Irresponsable	UA3
S4	Carinyosa vs. Distant	UA1
	Sincera vs. Falsa	UA2
	Propera vs. Vida privada	UA3
S5	Segura vs. Insegura	UA1
	Carinyosa vs. Freda	UA2
	Còmplice vs. Estranya	UA3
	Curiosa vs. Va a la seva	UA4
	Controladora vs. Despreocupada	UA5
	Pacient vs. No pacient	UA6
	Propera vs. Distant	UA7
S6	Segura vs. Insegura	UA1
	Carinyosa vs. Esquerpa	UA2
S7	Sincera vs. Hipòcrita	UA1
	Entregada vs. Tancada	UA2
	Confia vs. Mal pensada	UA3
	Carinyosa vs. Esquerpa	UA4
	Exigent vs. Deixada	UA5
S8	Senzilla vs. Orgullosa	UA1
	Relaxada vs. Tensa	UA2
S9	Lleial vs. Falsa	UA1
S10	Optimista vs. Pessimista	UA1
	Oberta vs. Tancada	UA2

	Sincera vs. Mentidera	UA3
	Radical vs. Idees no clares	UA4
	Bona persona vs. Mala persona	UA5
S11	Espontània vs. Estructurada	UA1
S12	Simpàtica vs. Agra	UA1
	Ajuda als altres vs. Roba les idees	UA2
	Pendent dels altres vs. Passota i amb excuses	UA3
	Sincera vs. Enganya	UA4
	Respectuosa vs. No diplomàtica	UA5
	Carinyosa vs. Antipàtica	UA6
	Tolerant vs. Intolerant	UA7
	Accepta als altres vs. jutja tota l'estona	UA8
	Estimada vs. Indiferent	UA9
	Normal vs. Agressiva	UA10
	Protectora vs. Rebel	UA11
	Implicada vs. Despreocupada	UA12
	Passional vs. Poc Carinyosa	UA13
	Tendra vs. Esquerpa	UA14
	Segura vs. Insegura	UA15
S13	Sincera vs. No s'atreveix a dir el que pensa	UA1
	Relaxada vs. Defensiva	UA2
	Transparent vs. Opaca	UA3
S14	Segura vs. Insegura	UA1
	Optimista vs. Victimista	UA2
	Humana vs. Pretensiosa	UA3
	Interessada (en el benestar de l'altre) vs. Egocèntrica	UA4
	Privilegiada vs. Desgraciada	UA5
	Sentit de l'humor vs. Rància	UA6
	Confident vs. Distant	UA7
	Compassiva vs. Freda	UA8

S15	Sincera vs. Mentidera	UA1
Total d'UA		61

A continuació es presenta la Taula 30 en la que s'inclou les categories i subcategories emergides de l'anàlisi qualitativa dels constructes que fan referència a l'autodefinició del posicionament del Jo com a Parella de les quinze participants, amb la definició d'aquestes, els constructes que hi són inclosos, les unitats d'anàlisi i els percentatges que aquestes suposen.

Taula 30

Relació entre els constructes relatius al posicionament del Jo com a Parella i les unitats d'anàlisi corresponents que han donat lloc a les categories i subcategories de l'anàlisi qualitativa d'aquest posicionament

Categoria/ Definició	Constructes	Codificació i Percentatges
1. EMOCIONAL (26.2% de codificacions)		
1.1 Caràcter Persona de temperament bruscat, tranquil·la i que transmet les seves emocions.	(Estable emocionalment vs. Inestable emocionalment, Temperamental vs. Passiva, Sensible vs. Impermeable, Impulsiva vs. Controladora, Tranquil·la vs. Nerviosa, Pacient vs. No pacient, Relaxada vs. Tensa, Espontània vs. Estructurada, Normal vs. Agressiva, Passional vs. Poc Carinyosa).	S1UA1, S1UA2, S1UA3, S1UA4, S3UA1, S5UA6, S8UA2, S11UA1, S12UA10, S12UA13. (16.4%)
1.2 Vital/Positiva Persona que gaudeix del moment.	(Optimista vs. Pessimista, Optimista vs. Pessimista, Simpàtica vs. Agra, Optimista vs. Victimista, Privilegiada vs. Desgraciada, Sentit de l'humor vs. Rància).	S2UA1, S10UA1, S12UA1, S14UA2, S14UA5, S14UA6. (9.8%)
2. RELACIONAL (57.4% de codificacions)		
2.1 Carinyosa Persona que es relaciona de manera afectuosa.	(Carinyosa vs. Distant, Carinyosa vs. Freda, Carinyosa vs. Esquerpa, Carinyosa vs. Esquerpa, Carinyosa vs. Antipàtica, Estimada vs. Indiferent, Tendra vs. Esquerpa).	S4UA1, S5UA2, S6UA2, S7UA4, S12UA6, S12UA9, S12UA14. (11.5%)
2.2 Naturalitat	(Segura vs. Insegura,	S5UA1, S5UA3,

Deixar-se anar en la relació.	Còmplice vs. Estranya, Segura vs. Insegura, Confiable vs. Mal pensada, Senzilla vs. Orgullosa, Segura vs. Insegura, Relaxada vs. Defensiva, Segura vs. Insegura, Humana vs. Pretenciosa).	S6UA1, S7UA3, S8UA1, S12UA15, S13UA2, S14UA1, S14UA3. (14.7%)
2.3 Obertura Comunicar-se, conversar.	(Propera vs. Vida privada, Propera vs. Distant, Oberta vs. Tancada, Transparent vs. Opaca, Confident vs. Distant).	S4UA3, S5UA7, S10UA2, S13UA3, S14UA7. (8.2%)
2.4 Entrega Persona que actua pensant més en l'altre que en sí mateixa.	(Curiosa vs. Va a la seva, Entregada vs. Tancada, Ajuda als altres vs. Roba les idees, Pendent dels altres vs. Passota i amb excuses, Implicada vs. Despreocupada, Interessada vs. Egocèntrica).	S5UA4, S7UA2, S12UA2, S12UA3, S12UA12, S14UA4. (9.8%)
2.5 Controla Persona que ajuda als altres a que actuïn correctament.	(Controladora vs. Despreocupada, Exigent vs. Deixada, Protectora vs. Rebel).	S5UA5, S7UA5, S12UA11. (4.9%)
2.6 Acceptació Incondicional Persona que accepta a l'altre incondicionalment.	(Radical vs. Idees no clares, Respectuosa vs. No diplomàtica, Tolerant vs. No tolerant, Accepta als altres vs. Jutja tota l'estona, Compassiva vs. Freda).	S10UA4, S12UA5, S12UA7, S12UA8, S14UA8. (8.2%)
3. MORAL (16.4% de codificacions)		
3.1 Bona persona Persona que actua pensant en el bé dels altres.	(Bona persona vs. Mala persona, Bona persona vs. Mala persona).	S3UA2, S10UA5. (3.3%)
3.2 Honrada Persona honrada, sincera.	(Sincera vs. Falsa, Sincera vs. Hipòcrita, Lleial vs. Falsa, Sincera vs. Mentidera, Sincera vs. Enganya, Sincera vs. No s'atreveix a dir el que pensa, Sincera vs. Mentidera).	S4UA2, S7UA1, S9UA1, S10UA3, S12UA4, S13UA1, S15UA1. (11.5%)
3.3 Responsable Persona que fa allò que ha	(Responsable vs. Irresponsable).	S3UA3. (1.6%)

---

de fer.

En el **posicionament del Jo com a Parella**, si bé és cert que sorgeixen les mateixes tres grans categories, el pes en forma de percentatge del nombre d'unitats d'anàlisi assignades a cada una d'elles varia, i també emergeixen subcategories diferents.

- La categoria *Emocional/Cognitiu* representa en aquest cas un 26.2% del total de les codificacions essent, per tant menys rellevant per les participants a l'hora de definir-se com a parella que al definir-se com a persona en general (Posicionament del Jo Actual). No obstant, es pot observar que es continua mantenint un pes més destacat en la subcategoria *Caràcter* que en la de *Vital/Positiva*.

- La categoria *Relacional* és la que més pes específic té, amb un 57.4% de les codificacions totals de les participants. Les subcategories de *Naturalitat* i *Carinyosa* són les que pràcticament engloben la meitat de les codificacions que es troben dins d'aquesta categoria. Això indica la importància d'aquestes subcategories per les participants en la recerca, a l'hora de definir-se com a parella. També s'observa la rellevància de l'*Entrega* amb un 9.8% de les codificacions, així com l'aparició d'una subcategoria diferent en aquest posicionament. En el cas anterior emergia la subcategoria *Privilegiada* i en aquest cas sorgeix l'*Acceptació Incondicional* amb un pes del 8.2% de les codificacions totals. Aquesta categoria fa referència a l'acceptació incondicional per part de la parella vers elles i viceversa. L'emergència d'aquesta categoria en el posicionament com a parella és de destacar, doncs aquest és un aspecte que està directament relacionat amb l'aferrament adult, objecte principal d'aquesta recerca.

- Per últim, la categoria *Moral* amb un 16.4% de les codificacions, torna a esdevenir en aquest posicionament, el menys rellevant per a l'autodefinició com a parella. Emergeixen les subcategories de *Bona Persona* (3.3%), *Honrada* (11.5%) i *Responsable* (1.6%), però no la de *Justa*, com havia sorgit en el posicionament del Jo Actual. Sembla que aquesta característica no resulta rellevant per les participants per a definir-se com a parella. I de nou, la subcategoria d'*Honrada* és la que acumula més unitats d'anàlisi referides a la categoria de *Moral*.

També cal destacar que en sis (Entrevistada 1, 2, 4, 6, 7, 11) dels 15 casos les participants eliciten un element en la graella relacionat amb el com eren elles en relacions de parella anteriors. En tres dels sis casos expressen a través de les puntuacions, trobar-se més segures actualment com a parelles que abans (Entrevistada 1, 4 i 7). En dos dels sis casos manifesten sentir-se igual de segures (Entrevistada 2 i 6). I

en un dels sis, (l'Entrevistada 11) valora sentir-se lleugerament més segura amb l'antiga parella.

La resta de les característiques en les que valoren diferències respecte a com eren en les relacions anteriors amb la parella, també es mostren en la Taula 31:

Taula 31

Comparativa entre els constructes que varien de forma rellevant entre el Jo com a parella i el Jo amb parella anterior, i la seva correspondència amb el Jo ideal

Participants	Constructes que denoten diferències de més d'un punt en l'escala Likert	Jo com a parella	Jo amb parella anterior	Jo ideal
Entrevistada 1	Segura vs. Insegura	2	5	2
	Espontànea vs. Hipòcrita	3	1	1
Entrevistada 2	Segura vs. Insegura	2	2	2
	Nerviosa vs. Pacient	2	5	3
	Interessada vs. Altruista	6	4	7
	Fanfarrona vs. Discreta	5	2	4
	Ostentosa vs. Senzilla	5	3	5
	Mal gastadora vs. Estalviadora	4	1	5
	Vaga vs. Treballadora	6	4	6
Entrevistada 4	Segura vs. Insegura	2	7	2
	Relajada vs. Agobiada	4	7	1
	Protectora vs. Despreocupada	2	4	3
Entrevistada 6	Segura vs. Insegura	1	1	1
	Dura vs. Tova	5	7	4
Entrevistada 7	Segura vs. Insegura	2	4	1
	Sincera vs. Hipòcrita	1	7	1
	Entregada vs. Cerrada	1	7	1
	Confiada vs. Mal pensada	1	7	1
	Cariñosa vs. Arisca	1	7	1
	Nerviosa vs. Tranquila	6	1	7
	Exigente vs. Dejada	1	7	4
	Alegre vs. Amargada	2	7	1
	Comprensiva vs. Incomprensiva	2	4	1
Entrevistada 11	Segura vs. Insegura	2	1	1

Exigent vs. Respectant el ritme	2	4	6
Incondicional vs. Canviant afectiva	3	1	2
Creativa vs. Poc creativa	5	3	1

Els constructes que han patit canvis en l'autodefinició de les participants com a parelles, estan vinculats amb els aspectes que la literatura destaca com a rellevants en les relacions d'intimitat i de l'amor en la parella, com el sentiment de seguretat i confiança, el desig de proximitat física i l'entrega vers l'altre (Shaver i Hazan, 1988) i que són compatibles amb les conductes d'aferrament descrites per Bowlby (1969, 1973, 1980).

7.3.1.3 Posicionament del Jo com a Mare

Tal i com s'ha exposat en el punt anterior, a continuació es presenta el mapa conceptual (Figura 17) emergit de l'anàlisi qualitativa dels constructes més polaritzats en la graella, per aquest posicionament.

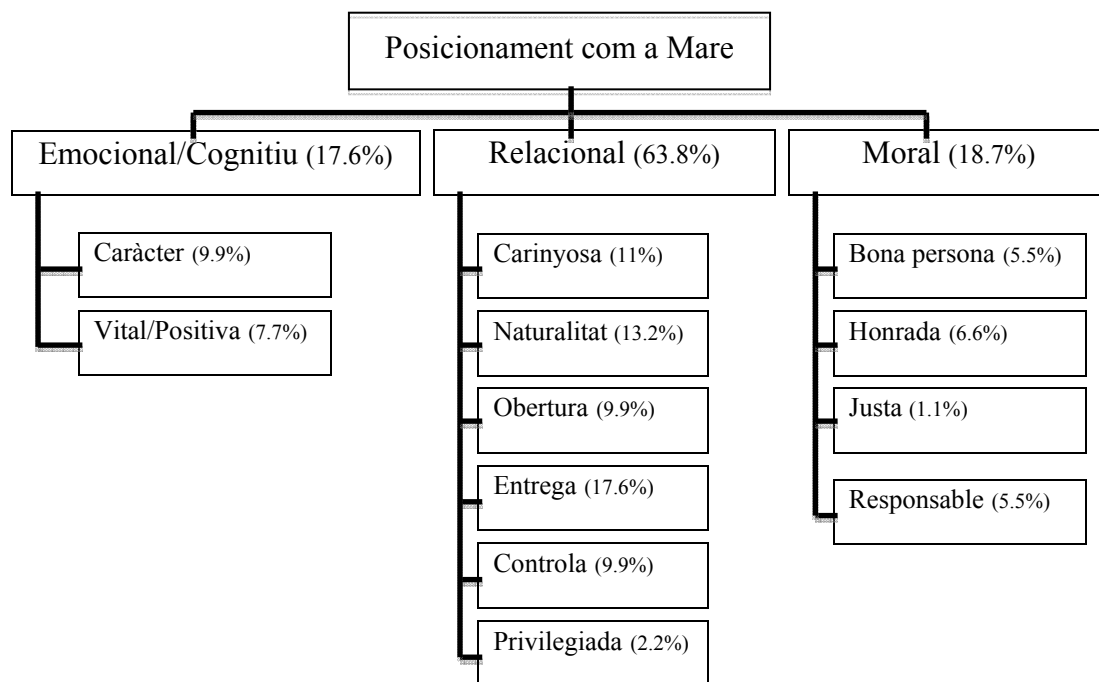

Figura 17. Mapa del posicionament del Jo com a Mare

A continuació es presenta la Taula 32 amb els constructes polaritzats relatius al posicionament del Jo com a Mare, que han sorgit durant l'elaboració de la graella amb cada una de les participants.

Taula 32

Constructes polaritzats que permeten l'autodefinició en el posicionament del Jo com a Mare

Subjectes	Constructes de l'Autodefinició com a Mare	Unitats d'Anàlisi (UA)
S1	Temperamental vs. Passiva	UA1
	Impulsiva vs. Controladora	UA2
S2	Optimista vs. Pessimista	UA1
	Honrada vs. Manguis	UA2
S3	Bona persona vs. Mala persona	UA1
S4	Assenyada vs. Esbojarrada	UA1
	Agobiada vs. Relaxada	UA2
S5	Carinyosa vs. Freda	UA1
	Controladora vs. Despreocupada	UA2
	Empalagosa vs. Seca	UA3
	Còmplice vs. Estranya	UA4
	Propera vs. Distant	UA5
	Complaent vs. Egoista	UA6
	Curiosa vs. Va a la seva	UA7
S6	Bona persona vs. Pèrfida	UA1
	Comunicativa vs. No oberta	UA2
	Entregada vs. Despresa	UA3
	Amorosa vs. Egoista	UA4
	Educadora vs. Vista grossa	UA5
	Unida vs. Desenganxada	UA6
S7	Sincera vs. Hipòcrita	UA1
	Entregada vs. Tancada	UA2
	Confuada vs. Mal pensada	UA3
	Controladora vs. No controladora	UA4
	Carinyosa vs. Esquerpa	UA5
	Comprensiva vs. Incomprensiva	UA6

	Exigent vs. Deixada	UA7
S8	Senzilla vs. Orgullosa	UA1
	Entregada vs. Egoïsta	UA2
	Relaxada vs. Tensa	UA3
	Carinyosa vs. Freda	UA4
	Persona que dóna vs. Ambiciosa	UA5
S9	Lleial vs. Falsa	UA1
	Responsable vs. Irresponsable	UA2
	Carinyosa vs. Odiosa	UA3
	Oberta vs. Tancada	UA4
	Incondicional vs. Variable	UA5
S10	Segura vs. Insegura	UA1
	Oberta vs. Tancada	UA2
	Esbojarrada vs. Seria	UA3
	Radical vs. Idees no clares	UA4
	Carinyosa vs. Freda	UA5
	Justa vs. Injusta	UA6
	Bona persona vs. Mala persona	UA7
	Responsable vs. Irresponsable	UA8
	Bromista vs. Estúpida	UA9
	Alegre vs. Trista	UA10
S11	Espontània vs. Estructurada	UA1
	Reflexiva vs. No es planteja les coses per por	UA2
	Incondicional vs. Canviant afectivament	UA3
	Noble vs. Poc sincera	UA4
S12	Simpàtica vs. Agra	UA1
	Ajuda als altres vs. Roba les idees	UA2
	Pendent dels demés vs. Passota i amb excuses	UA3
	Carinyosa vs. Antipàtica	UA4
	Tolerant vs. Intolerant	UA5
	Accepta als altres vs. Jutja tota l'estona	UA6

	Estimat vs. Indiferent	UA7
	Normal vs. Agressiva	UA8
	Protectora vs. Rebel	UA9
	Implicada vs. Despreocupada	UA10
	Tendra vs. Esquerpa	UA11
	Segura vs. Insegura	UA12
S13	Sincera vs. No s'atreveix a dir el que pensa	UA1
S14	Desperta vs. Tancada de ment	UA1
	Predisposada vs. Amb prejudicis	UA2
	Humana vs. Pretensiosa	UA3
	Interessada (en el benestar de l'altre) vs. Egocèntrica	UA4
	Autònoma vs. Dependent	UA5
	Privilegiada vs. Desgraciada	UA6
	Controladora vs. Natural (sense por)	UA7
	Alerta vs. Relaxada	UA8
	Sentit de l'humor vs. Rància	UA9
	Maternal vs. Desemparada	UA10
	Confident vs. Distant	UA11
	Protectora vs. Despreocupada	UA12
S15	Segura vs. Insegura	UA1
	Riallera vs. Apàtica	UA2
	Afectiva (carinyosa) vs. Freda	UA3
	Responsable vs. Immadura	UA4
	Entregada vs. Covard	UA5
	Sincera vs. Mentidera	UA6
	Valoradora (recolza/potencia) vs. Cega	UA7
	Protectora vs. Insensible	UA8
	Dura vs. Passota	UA9
	Respectuosa vs. Insolent	UA10
	Educada vs. Mal educada	UA11

Dialogant vs. Agressiva	UA12
Agraïda vs. Interessada	UA13
Propera vs. Distant	UA14
Educadora vs. Irresponsable	UA15
Total d'UA	91

A continuació es presenta la Taula 33, en la que s'inclou les categories i subcategories emergides de l'anàlisi qualitativa dels constructes que fan referència a l'autodefinició del posicionament del Jo com a Mare de les quinze participants, amb la definició d'aquestes, els constructes que hi són inclosos, les unitats d'anàlisi i els percentatges que aquestes suposen.

Taula 33

Relació entre els constructes relatius al posicionament del Jo com a Mare i les unitats d'anàlisi corresponents que han donat lloc a les categories i subcategories de l'anàlisi qualitativa d'aquest posicionament

Categoria/ Definició	Constructes	Codificació i Percentatges
1. EMOCIONAL/COGNITIU (17.6% de codificacions)		
1.1 Caràcter Persona de temperament brusc, tranquil·la i que transmet les seves emocions.	(Temperamental vs. Passiva, Impulsiva vs. Controladora, Agobiada vs. Relaxada, Senzilla vs. Orgullosa, Relaxada vs. Tensa, Reflexiva vs. No es planteja les coses per por, Normal vs. Agressiva, Dura vs. Passota, Dialogant vs. Agressiva).	S1UA1, S1UA2, S4UA2, S8UA1, S8UA3, S11UA2, S12UA8, S15UA9, S15UA12. (9.9%)
1.2 Vital/Positiva Persona que gaudeix del moment.	(Optimista vs. Pessimista, Esbojarrada vs. Seria, Bromista vs. Estúpida, Alegre vs. Trista, Simpàtica vs. Agra, Sentit de l'humor vs. Rància, Riallera vs. Apàtica).	S2UA1, S10UA3, S10UA9, S10UA10, S12UA1, S14UA9, S15UA2. (7.7%)
2. RELACIONAL (63.8% de codificacions)		

2.1 Carinyosa Persona que es relaciona de manera afectuosa.	(Carinyosa vs. Freda, Empalagosa vs. Seca, Carinyosa vs. Esquerpa, Carinyosa vs. Odiosa, Carinyosa vs. Freda, Carinyosa vs. Antipàtica, Estimat vs. Indiferent, Tendra vs. Esquerpa, Afectiva (carinyosa) vs. Freda).	S5UA1, S5UA3, S7UA5, S8UA4, S9UA3, S10UA5, S12UA4, S12UA7, S12UA11, S15UA3. (11%)
2.2 Naturalitat Deixar-se anar en la relació.	(Còmplice vs. Estranya, Propera vs. Distant, Unida vs. Desenganxada, Confiada vs. Mal pensada, Segura vs. Insegura, Espontània vs. Estructurada, Segura vs. Insegura, Humana vs. Pretensiosa, Autònoma vs. Dependent, Alerta vs. Relaxada, Segura vs. Insegura, Propera vs. Distant).	S5UA4, S5UA5, S6UA6, S7UA3, S10UA1, S11UA1, S12UA12, S14UA3, S14UA5, S14UA8, S15UA1, S15UA14. (13.2%)
2.3 Obertura Comunicar-se, conversar.	(Comunicativa vs. No oberta, Comprensiva vs. Incomprensiva, Oberta vs. Tancada, Oberta vs. Tancada, Tolerant vs. Intolerant, Accepta als altres vs. Jutja tota l'estona, Desperta vs. Tancada de ment, Predisposada vs. Amb prejudicis, Confident vs. Distant).	S6UA2, S7UA6, S9UA4, S10UA2, S12UA5, S12UA6, S14UA1, S14UA2, S14UA11. (9.9%)
2.4 Entrega Persona que actua pensant més en l'altre que en sí mateixa.	(Complaent vs. Egoista, Curiosa vs. Va a la seva, Entregada vs. Despresa, Amorosa vs. Egoista, Entregada vs. Tancada, Entregada vs. Egoista, Persona que dona vs. Ambiciosa, Incondicional vs. Variable, Incondicional vs. Canviant afectivament,	S5UA6, S5UA7, S6UA3, S6UA4, S7UA2, S8UA2, S8UA5, S9UA5, S11UA3, S12UA2, S12UA3, S12UA10, S14UA4, S14UA10, S15UA5, S15UA7. (17.6%)

	Ajuda als altres vs. Roba les idees, Pendent dels demés vs. Passota i amb excuses, Implicada vs. Despreocupada, Interessada (en el benestar de l'altre) vs. Egocèntrica, Maternal vs. Desemparada, Entregada vs. Covarda, Valoradora (recolza/potencia) vs. Cega).	
2.5 Controla Persona que ajuda als altres a que actuïn correctament.	(Controladora vs. Despreocupada, Educadora vs. Vista grossa, Controladora vs. No controladora, Exigent vs. Deixada, Radical vs. Idees no clares, Protectora vs. Rebel, Controladora vs. Natural (sense por), Protectora vs. Despreocupada, Protectora vs. Insensible).	S5UA2, S6UA5, S7UA4, S7UA7, S10UA4, S12UA9, S14UA7, S14UA12, S15UA8. (9.9%)
2.6 Privilegiada Se sent privilegiada de ser mare.	(Privilegiada vs. Desgraciada, Agraïda vs. Interessada).	S14UA6, S15UA13. (2.2%)
3. MORAL (18.7% de codificacions)		
3.1 Bona persona Persona que actua pensant en el bé dels altres.	(Bona persona vs. Mala persona, Bona persona vs. Pèrfida, Bona persona vs. Mala persona, Respectuosa vs. Insolent, Educada vs. Mal educada).	S3UA1, S6UA1, S10UA7, S15UA10, S15UA11. (5.5%)
3.2 Honrada Persona honrada, sincera.	(Honrada vs. Manguis, Sincera vs. Hipòcrita, Lleial vs. Falsa, Noble vs. Poc sincera, Sincera vs. No s'atreveix a dir el que pensa, Sincera vs. Mentidera).	S2UA2, S7UA1, S9UA1, S11UA4, S13UA1, S15UA6. (6.6%)
3.3 Justa	(Justa vs. Injusta).	S10UA6.

Persona que actua d'acord amb allò que considera correcte.		(1.1%)
3.4 Responsable	(Assenyada vs. Esbojarrada, Responsable vs. Irresponsable, Responsable vs. Irresponsable, Responsable vs. Immadura, Educadora vs. Irresponsable).	S4UA1, S9UA2, S10UA8, S15UA4, S15UA15. (5.5%)

En el posicionament del **Jo com a Mare**, també apareixen les tres grans categories ja esmentades, però en aquest cas el pes més important de les codificacions recau sobre la categoria *Relacional* amb un 63.8% del total de les unitats d'anàlisi.

- En la categoria *Emocional/Cognitiu* (17.6%) emergeixen les subcategories *Caràcter* (9.9%) i *Vital/Positiva* (7.7%) amb un percentatge bastant similar.

- En la categoria *Relacional* apareixen les mateixes subcategories que en el posicionament del Jo Actual, inclosa la subcategoria *Privilegiada*, però en aquesta ocasió té un menor pes que en el posicionament del Jo Actual. En canvi, les subcategories *Carinyosa*, *Naturalitat*, *Entrega* i *Control* reben més codificacions que en el posicionament del Jo Actual. Per tant, aquests aspectes són els que més representen el com es construeixen com a mares.

- La tercera gran categoria, *Moral*, es manté en aquest posicionament en percentatges similars als dos posicionaments anteriorment analitzats, és a dir, en un 18.7% del total de les codificacions. S'incrementa el pes que té la responsabilitat i el ser bona persona, i es manté com a rellevant la categoria *Honesta*.

La diferència d'aquesta tercera gran categoria amb la categoria *Emocional/Cognitiu* és mínima, destacant la disminució d'aspectes de caràcter i temperament a l'hora de definir-se com a mares.

7.3.1.4 Posicionament del Jo com a Filla de Mare

Tal i com s'ha exposat en el punt anterior, a continuació es presenta el mapa conceptual (Figura 18) emergit de l'anàlisi qualitativa dels constructes més polaritzats en la graella, per aquest posicionament.

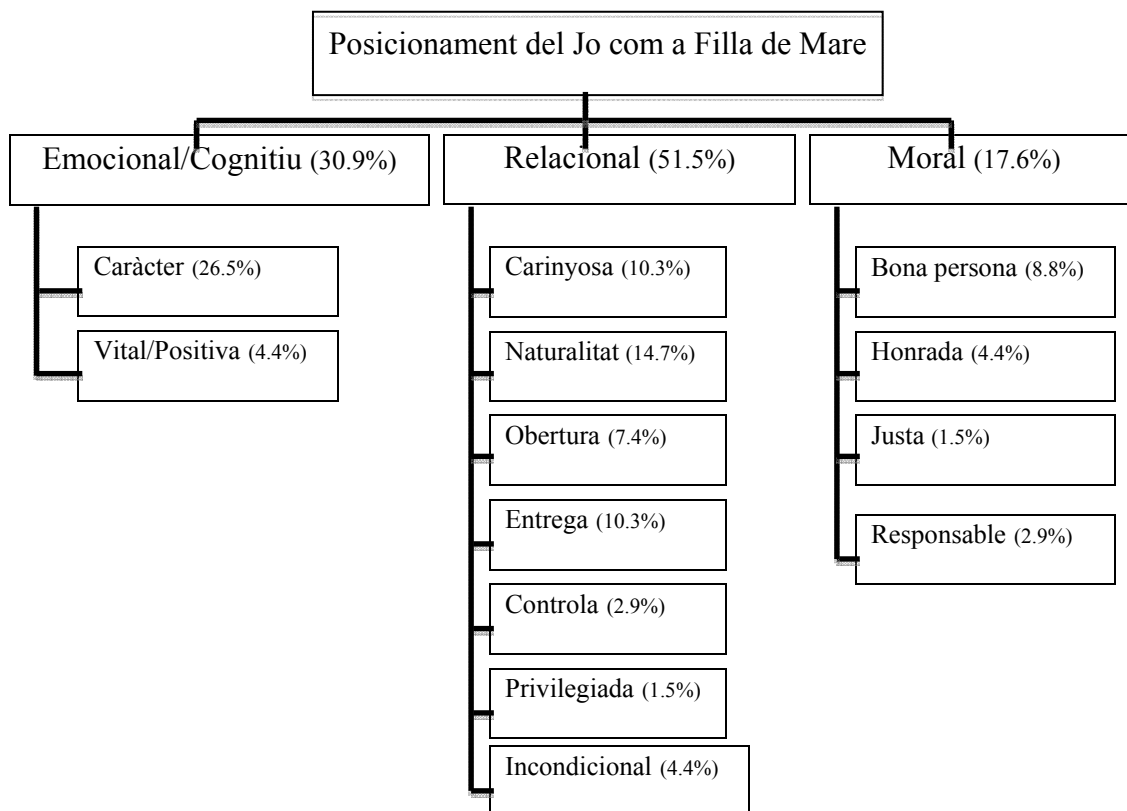

Figura 18. Mapa del posicionament del Jo com a Filla de Mare

A continuació es presenta la Taula 34 amb els constructes polaritzats relatius al posicionament del Jo com a Filla de Mare, que han sorgit durant l'elaboració de la graella amb cada una de les participants.

Taula 34

Constructes polaritzats que permeten l'autodefinició en el posicionament del Jo com a Filla de Mare

Subjectes	Constructes de l'Autodefinició com a Filla de Mare	Unitats d'Anàlisi (UA)
S1	Honesta vs. Deshonesta	UA1
	Sentimental vs. Freda	UA2
	Decidida vs. Dubitativa	UA3
	Detallista vs. Racional	UA4
	Sensible vs. Impermeable	UA5
S2	Comprensiva vs. Tajant	UA1
	Pacient vs. Nerviosa	UA2
	Conservadora vs. Lliberal	UA3

	Altruista vs. Interessada	UA4
	Discreta vs. Fanfarrona	UA5
	Conformista vs. Lluitadora	UA6
	Senzilla vs. Ostentosa	UA7
	Malgastadora vs. Estalviadora	UA8
	Diplomàtica vs. Directa	UA9
	Pacífica vs. Violenta	UA10
	Dolça vs. Brusca	UA11
	Insegura vs. Segura	UA12
<hr/>		
S3		
<hr/>		
S4	Agobiada vs. Relaxada	UA1
	Temerosa vs. Natural	UA2
<hr/>		
S5	Segura vs. Insegura	UA1
	Controladora vs. Despreocupada	UA2
	Pacient vs. No Pacient	UA3
<hr/>		
S6	Segura vs. Insegura	UA1
	Bona persona vs. Pèrfida	UA2
	Respectuosa vs. Fresca	UA3
<hr/>		
S7		
<hr/>		
S8	Senzilla vs. Orgullosa	UA1
	Carinyosa vs. Freda	UA2
<hr/>		
S9	Segura vs. Insegura	UA1
	Lleial vs. Falsa	UA2
	Carinyosa vs. Odiosa	UA3
	Propera vs. Seca	UA4
	Incondicional vs. Variable	UA5
<hr/>		
S10	Segura vs. Insegura	UA1
	Escaqueja vs. Treballadora	UA2
	Optimista vs. Pessimista	UA3
	Oberta vs. Tancada	UA4
	Esbojarrada vs. Seria	UA5

	Radical vs. Idees no clares	UA6
	Carinyosa vs. Freda	UA7
	Justa vs. Injusta	UA8
	Bona persona vs. Mala persona	UA9
S11	Reflexiva vs. No es planteja les coses per por	UA1
	Incondicional vs. Canviant afectivament	UA2
	Treballadora vs. Vaga	UA3
S12	Simpàtica vs. Agra	UA1
	Ajuda als altres vs. Roba les idees	UA2
	Pendent dels altres vs. Passota i amb excuses	UA3
	Respectuosa vs. No diplomàtica	UA4
	Carinyosa vs. Antipàtica	UA5
	Tolerant vs. Intolerant	UA6
	Accepta als altres vs. Jutja tota l'estona	UA7
	Estimat vs. Indiferent	UA8
	Normal vs. Agressiva	UA9
	Protectora vs. Rebel	UA10
	Implicada vs. Despreocupada	UA11
	Passional vs. Poc carinyosa	UA12
	Tendra vs. Esquerpa	UA13
	Segura vs. Insegura	UA14
S13		
S14	Humana vs. Pretensiosa	UA1
	Interessada (en el benestar de l'altre) vs. Egocèntrica	UA2
	Melangiosa vs. Realista	UA3
	Controladora vs. Natural	UA4
	Compassiva vs. Freda	UA5
S15	Segura vs. Insegura	UA1
	Entregada vs. Covard	UA2
	Sincera vs. Mentidera	UA3
	Protectora vs. Insensible	UA4

Agraïda vs. Interessada

UA5

Total d'UA**68**

A continuació es presenta la Taula 35, en la que s'inclouen les categories i subcategories emergides de l'anàlisi qualitativa dels constructes que fan referència a l'autodefinició del posicionament del Jo com a Filla amb la Mare de les quinze participants, amb la definició d'aquestes, els constructes que hi són inclosos, les unitats d'anàlisi i els percentatges que aquestes suposen.

Taula 35

Relació entre els constructes relatius al posicionament del Jo com a Filla de Mare i les unitats d'anàlisi corresponents que han donat lloc a les categories i subcategories de l'anàlisi qualitativa d'aquest posicionament

Categoria/ Definició	Constructes	Codificació i Percentatges
1. EMOCIONAL/COGNITIU (30.9% de codificacions)		
1.1 Caràcter Trets característics de la persona, del seu temperament, i relatiu a si transmet les seves emocions amb més o menys facilitat.	(Sentimental vs. Freda, Decidida vs. Dubitativa, Detallista vs. Racional, Sensible vs. Impermeable, Pacient vs. Nerviosa, Discreta vs. Fanfarrona, Conformista vs. Lluidadora, Senzilla vs. Ostentosa, Malgastadora vs. Estalviadora, Dolça vs. Brusca, Pacient vs. No pacient, Senzilla vs. Orgullosa, Radical vs. Idees no clares, Reflexiva vs. No es planteja les coses per por, Normal vs. Agressiva, Passional vs. Poc carinyosa, Humana vs. Pretensiosa, Melangiosa vs. Realista).	S1UA2, S1UA3, S1UA4, S1UA5, S2UA2, S2UA5, S2UA6, S2UA7, S2UA8, S2UA11, S5UA3, S8UA1, S10UA6, S11UA1, S12UA9, S12UA12, S14UA1, S14UA3. (26.5%)
1.2 Vital/Positiva Persona que gaudeix del moment.	(Optimista vs. Pessimista, Esbojarrada vs. Seria, Simpàtica vs. Agra).	S10UA3, S10UA5, S12UA1. (4.4%)
2. RELACIONAL (51.5% de codificacions)		

2.1 Carinyosa Persona que es relaciona de manera afectuosa.	(Carinyosa vs. Freda, Carinyosa vs. Odiosa, Carinyosa vs. Freda, Carinyosa vs. Antipàtica, Estimat vs. Indiferent, Tendra vs. Esquerpa, Compassiva vs. Freda).	S8UA2, S9UA3, S10UA7, S12UA5, S12UA8, S12UA13, S14UA5. (10.3%)
2.2 Naturalitat Deixar-se anar en la relació.	(Insegura vs. Segura, Agobiada vs. Relaxada, Temerosa vs. Natural, Segura vs. Insegura, Segura vs. Insegura, Segura vs. Insegura, Segura vs. Insegura, Segura vs. Insegura, Controladora vs. Natural, Segura vs. Insegura).	S2UA12, S4UA1, S4UA2, S5UA1, S6UA1, S9UA1, S10UA1, S12UA14, S14UA4, S15UA1. (14.7%)
2.3 Obertura Comunicar-se, conversar i obertura o tancament de ment.	(Comprensiva vs. Tajant, Conservadora vs. Lliberal, Diplomàtica vs. Directa, Propera vs. Seca, Oberta vs. Tancada).	S2UA1, S2UA3, S2UA9, S9UA4, S10UA4. (7.4%)
2.4 Entrega Persona que actua pensant més en l'altre que en sí mateixa.	(Altruista vs. Interessada, Ajuda als altres vs. Roba les idees, Pendent dels altres vs. Passota i amb excuses, Implicada vs. Despreocupada, Interessada (en el benestar de l'altre) vs. Egocèntrica, Entregada vs. Covard, Protectora vs. Insensible).	S2UA4, S12UA2, S12UA3, S12UA11, S14UA2, S15UA2, S15UA4. (10.3%)
2.5 Controla Persona que ajuda als altres a que actuïn correctament.	(Controladora vs. Despreocupada, Protectora vs. Rebel).	S5UA2, S12UA10. (2.9%)
2.6 Privilegiada Se sent privilegiada de ser filla de la seva mare.	(Agraïda vs. Interessada).	S15UA5. (1.5%)
2.7 Incondicional Se sent acceptada i accepta a l'altre sense	(Incondicional vs. Variable, Incondicional vs. Canviant afectivament, Accepta als altres vs. Jutja tota	S9UA5, S11UA2, S12UA7. (4.4%)

condicions.	l'estona).	
3. MORAL (17.6% de codificacions)		
3.1 Bona persona Persona que actua pensant en el bé dels altres.	(Pacífica vs. Violenta, Bona persona vs. Pèrfida, Respectuosa vs. Fresca, Bona persona vs. Mala persona, Respectuosa vs. No diplomàtica, Tolerant vs. Intolerant).	S2UA10, S6UA2, S6UA3, S10UA9, S12UA4, S12UA6. (8.8%)
3.2 Honrada Persona honorada, sincera.	(Honest a vs. Deshonest a, Lleial vs. Falsa, Sincera vs. Mentidera).	S1UA1, S9UA2, S15UA3. (4.4%)
3.3 Justa Persona que actua d'acord amb allò que considera correcte.	(Justa vs. Injusta).	S10UA8. (1.5%)
3.4 Responsable Persona que fa allò que ha de fer.	(Escaqueja vs. Treballadora, Treballadora vs. Vaga).	S10UA2, S11UA3. (2.9%)

En el posicionament del **Jo com a Filla de Mare**, s'observa la presència de les tres grans categories:

- La primera *Emocional/Cognitiu* amb un 30.9% de les codificacions i amb més pes en la subcategoria *Caràcter* (26.5%) que en la *Vital/Positiva* (4.4%).

- La categoria *Relacional* suposa la meitat de les codificacions, és a dir, el 51.5% de les unitats d'anàlisi que les participants utilitzen per a definir-se com a filles amb les seves mares. En aquest cas la subcategoria *Naturalitat* és la que acumula un percentatge de codificacions més elevat (14.7%). Això assenyala la importància que donen les dones de la mostra a la naturalitat en la relació amb la mare, juntament amb les característiques d'afectuositat i entrega en aquesta relació.

- Per últim, la categoria *Moral*, representa en aquest posicionament un 17.6% de les codificacions. En ella emergeixen les subcategories de *Bona Persona*, *Honrada*, *Justa* i *Responsable*, essent la més important la primera d'elles, la qual cosa suposa una diferència respecte als anteriors posicionaments.

En conclusió, les dones de la mostra es defineixen en aquest posicionament com a persones segures, que es mostren tal com són amb les seves mares, afectuoses i posant per davant els interessos i benestar de la mare. Aquesta última característica és de destacar, per una relació vertical com ho és la materno-filial. L'etapa vital de l'adulthood podria explicar aquesta actitud vers la mare, però cal tenir present que en les narratives com a filles amb la mare ja emergien actituds amb aquest estil en la infància (*Complaent*, veure punt 7.1.3 per a una revisió). També es defineixen principalment com a filles amb caràcter i bones persones amb les seves mares. Cal destacar la emergència de la categoria *Incondicional*, que no és present en el posicionament com a mare, i que fa referència a la seguretat en aquest vincle, de manera bidireccional.

En aquest punt, cal esmentar que en tres casos (Entrevistada 7, 8 i 13) emergeix com a element de la graella la relació amb la mare biològica (*Jo amb la mare biològica*), doncs aquestes participants han tingut relació amb ella. En el primer cas la definició com a filla en la relació amb aquesta és equiparable en la majoria de constructes amb la de la mare adoptiva, però difereix en els constructes *Nerviosa vs. Tranquil·la* i *Controladora vs. No controladora*, en els quals es situa amb la mare biològica, més propera al pol de la tranquil·litat i del no controladora.

En el cas de la participant 8, la definició de la identitat en aquests dos posicionaments relacionals difereix de forma rellevant. Es situa en la majoria dels constructes inclòs el de *Segura vs. Insegura*, tendent als pols que aporten més seguretat, estima i confiança (p.e., segura, abierta, cariñosa, respetuosa) en la relació amb la mare adoptiva i a la inversa amb la mare biològica.

En l'últim cas, l'entrevistada 13 es defineix en el posicionament amb la mare biològica a partir de constructes com segura, sincera, tolerant i sap escoltar. La participant es descriu com a filla amb totes dues mares de manera similar, però amb una diferència rellevant en el constructe *Relaxada vs. Defensiva*, en el que es valora com a més relaxada amb la mare biològica.

7.3.1.5 Posicionament del Jo com a Filla de Pare

Tal i com s'ha exposat en el punt anterior, a continuació es presenta el mapa conceptual (Figura 19) emergit de l'anàlisi qualitativa dels constructes més polaritzats en la graella, per aquest posicionament.

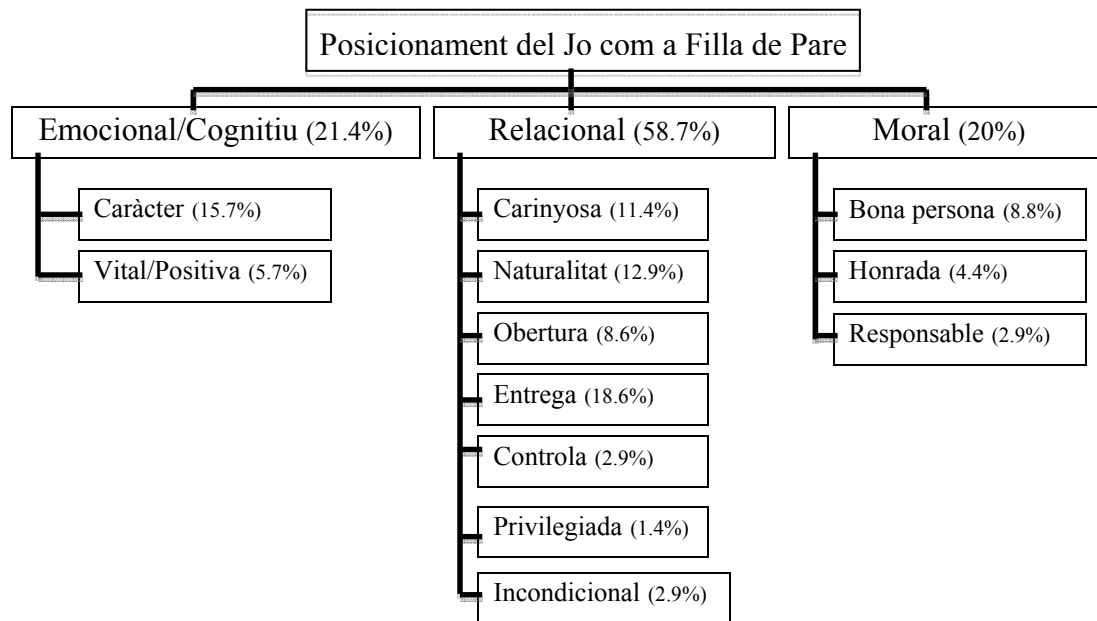

Figura 19. Mapa del posicionament del Jo com a Filla de Pare

A continuació es presenta la Taula 36 amb els constructes polaritzats relatius al posicionament del Jo com a Filla de Pare, que han sorgit durant l'elaboració de la graella amb cada una de les participants.

Taula 36

Constructes polaritzats que permeten l'autodefinició en el posicionament del Jo com a Filla de Pare

Subjectes	Constructes de l'Autodefinició com a Filla de Pare	Unitats d'Anàlisi (UA)
S1	Honesta vs. Deshonesta	UA1
	Sentimental vs. Freda	UA2
	Decidida vs. Dubitativa	UA3
	Detallista vs. Racional	UA4
S2	Pacient vs. Nerviosa	UA1
	Optimista vs. Pessimista	UA2
	Altruista vs. Interessada	UA3
	Senzilla vs. Ostentosa	UA4
	Dolça vs. Brusca	UA5
	Honrada vs. Mangui	UA6
S3	Introvertida vs. Extravertida	UA1

	Moderada vs. Esbojarrada	UA2
S4		
S5	Segura vs. Insegura	UA1
	Carinyosa vs. Freda	UA2
	Còmplice vs. Estranya	UA3
	Curiosa vs. Va a la seva	UA4
	Controladora vs. Despreocupada	UA5
	Empalagosa vs. Seca	UA6
	Complaent vs. Egoista	UA7
	Propera vs. Distant	UA8
S6	Segura vs. Insegura	UA1
	Bona persona vs. Pèrfida	UA2
	Respectuosa vs. Fresca	UA3
S7		
S8	Orgullosa vs. Senzilla	UA1
	Egoista vs. Entregada	UA2
	Tensa vs. Relaxada	UA3
	Freda vs. Carinyosa	UA4
	Borde vs. Respectuosa	UA5
	Recta vs. Tova	UA6
	Tancada vs. Oberta	UA7
	Seria vs. Bromista	UA8
	Passota vs. Exigent	UA9
	Conflictiva vs. Pacifista	UA10
	Persona que dóna vs. Ambiciosa	UA11
S9		
S10	Insegura vs. Segura	UA1
	Treballadora vs. Escaqueja	UA2
	Radical vs. Idees no clares	UA3
	Responsable vs. Irresponsable	UA4
S11	Esponània vs. Estructurada	UA1

	Incondicional vs. Canviant afectivament	UA2
	Noble vs. Poc sincera	UA3
	Segura vs. Insegura	UA4
<hr/>		
S12	Simpàtica vs. Agra	UA1
	Ajuda als altres vs. Roba les idees	UA2
	Pendent dels altres vs. Passota i amb excuses	UA3
	Respectuosa vs. No diplomàtica	UA4
	Carinyosa vs. Antipàtica	UA5
	Tolerant vs. Intolerant	UA6
	Accepta als altres vs. Jutja tota l'estona	UA7
	Estimat vs. Indiferent	UA8
	Normal vs. Agressiva	UA9
	Protectora vs. Rebel	UA10
	Implicada vs. Despreocupada	UA11
	Passional vs. Poc carinyosa	UA12
	Tendra vs. Esquerpa	UA13
	Segura vs. Insegura	UA14
<hr/>		
S13	Defensiva vs. Relaxada	UA1
	Esquerpa vs. Carinyosa	UA2
	Apàtica vs. Divertida	UA3
<hr/>		
S14	Interessada (en el benestar de l'altre) vs. Egocèntrica	UA1
	Confident vs. Distant	UA2
<hr/>		
S15	Entregada vs. Covard	UA1
	Sincera vs. Mentidera	UA2
	Valoradora vs. Cega	UA3
	Protectora vs. Insensible	UA4
	Respectuosa vs. Insolent	UA5
	Educada vs. Mal educada	UA6
	Dialogant vs. Agressiva	UA7
	Agraïda vs. Interessada	UA8
	Propera vs. Distant	UA9

Total d'UA
70

A continuació es presenta la Taula 37 en la que s'inclouen les categories i subcategories emergides de l'anàlisi qualitativa dels constructes que fan referència a l'autodefinició del posicionament del Jo com a Filla amb el Pare de les quinze participants, amb la definició d'aquestes, els constructes que hi són inclosos, les unitats d'anàlisi i els percentatges que aquestes suposen.

Taula 37

Relació entre els constructes relatius al posicionament del Jo com a Filla de Pare i les unitats d'anàlisi corresponents que han donat lloc a les categories i subcategories de l'anàlisi qualitativa d'aquest posicionament

Categoria/ Definició	Constructes	Codificació i Percentatges
1. EMOCIONAL/COGNITIU (21.4% de codificacions)		
1.1 Caràcter Trets característics de la persona, del seu temperament, i relatiu a si transmet les seves emocions amb més o menys facilitat.	(Sentimental vs. Freda, Decidida vs. Dubitativa, Detallista vs. Racional, Pacient vs. Nerviosa, Senzilla vs. Ostentosa, Dolça vs. Brusca, Introvertida vs. Extravertida, Orgullosa vs. Senzilla, Radical vs. Idees no clares, Normal vs. Agressiva, Passional vs. Poc carinyosa).	S1UA2, S1UA3, S1UA4, S2UA1, S2UA4, S2UA5, S3UA1, S8UA1, S10UA3, S12UA9, S12UA12. (15.7%)
1.2 Vital/Positiva Persona que gaudeix del moment.	(Optimista vs. Pessimista, Seria vs. Bromista, Simpàtica vs. Agra, Apàtica vs. Divertida).	S2UA2, S8UA8, S12UA1, S13UA3. (5.7%)
2. RELACIONAL (58.7% de codificacions)		
2.1 Carinyosa Persona que es relaciona de manera afectuosa.	(Carinyosa vs. Freda, Empalagosa vs. Seca, Freda vs. Carinyosa, Recta vs. Tova, Carinyosa vs. Odiosa, Estimat vs. Indiferent, Tendra vs. Esquerpa, Esquerpa vs. Carinyosa).	S5UA2, S5UA6, S8UA4, S8UA6, S12UA5, S12UA8, S12UA13, S13UA2. (11.4%)

2.2 Naturalitat	(Moderada vs. Esbojarrada, Segura vs. Insegura, Segura vs. Insegura, Tensa vs. Relaxada, Insegura vs. Segura, Espontània vs. Estructurada, Segura vs. Insegura, Segura vs. Insegura, Defensiva vs. Relaxada).	S3UA2, S5UA1, S6UA1, S8UA3, S10UA1, S11UA1, S11UA4, S12UA14, S13UA1. (12.9%)
2.3 Obertura	(Còmplice vs. Estranya, Propera vs. Distant, Tancada vs. Oberta, Confident vs. Distant, Dialogant vs. Agressiva, Propera vs. Distant).	S5UA3, S5UA8, S8UA7, S14UA2, S15UA7, S15UA9. (8.6%)
2.4 Entrega	(Altruista vs. Interessada, Curiosa vs. Va a la seva, Complaent vs. Egoista, Egoista vs. Entregada, Passota vs. Exigent, Persona que dóna vs. Ambiciosa, Ajuda als altres vs. Roba les idees, Pendent dels altres vs. Passota i amb excuses, Implicada vs. Despreocupada, Interessada (en el benestar de l'altre) vs. Egocèntrica, Entregada vs. Covard, Valoradora vs. Cega, Protectora vs. Insensible).	S2UA3, S5UA4, S5UA7, S8UA2, S8UA9, A8UA11, S12UA2, S12UA3, S12UA11, S14UA1, S15UA1, S15UA3, S15UA4. (18.6%)
2.5 Controla	(Controladora vs. Despreocupada, Protectora vs. Rebel).	S5UA5, S12UA10. (2.9%)
2.6 Privilegiada	(Agraïda vs. Interessada).	S15UA8. (1.4%)
2.7 Incondicional	(Incondicional vs. Canviant afectivament, Accepta als altres vs. Jutja tota l'estona).	S11UA2, S12UA7. (2.9%)

3. MORAL (20% de codificacions)		
3.1 Bona persona Persona que actua pensant en el bé dels altres.	(Bona persona vs. Pèrfida, Respectuosa vs. Fresca, Borde vs. Respectuosa, Conflictiva vs. Pacifista, Respectuosa vs. No diplomàtica, Tolerant vs. Intolerant, Respectuosa vs. Insolent, Educada vs. Mal educada).	S6UA2, S6UA3, S8UA5, S8UA10, S12UA4, S12UA6, S15UA5, S15UA6. (11.4%)
3.2 Honrada Persona honorada, sincera.	(Honesta vs. Dishonesta, Honrada vs. Mangui, Noble vs. Poc sincera, Sincera vs. Mentidera).	S1UA1, S2UA6, S11UA3, S15UA2. (5.7%)
3.3 Responsable Persona que fa allò que ha de fer.	(Treballadora vs. Escaqueja, Responsable vs. Irresponsable).	S10UA2, S10UA4. (2.9%)

Finalment, l'últim posicionament analitzat és el del **Jo com a Filla de Pare**, en el que les tres grans categories que han emergit en l'anàlisi de tots els posicionaments comentats fins ara, també hi són presents.

- En aquest cas, la primera gran categoria l'*Emocional/Cognitiu* representa un 21.4% i com en el cas del Jo com a Filla de Mare, també té més codificacions la subcategoria *Caràcter* (15.7%) que la *Vital/Positiva* (5.7%).

- En la segona gran categoria, la *Relacional* (58.7%), s'observa un major nombre de codificacions que en el Jo com a Filla de Mare, i en aquest cas la subcategoria que engloba més codificacions és la d'*Entrega* (18.6%), malgrat també és rellevant la de *Naturalitat* (12.9%) i *Carinyosa* (11.4%). També cal destacar, com en el cas anterior, l'emergència de la categoria *Incondicional*, per la seva vinculació amb l'aferrament.

- Per últim en la categoria *Moral* (20%) cal destacar l'emergència de només tres subcategories, *Bona persona*, *Honrada* i *Responsable* i no apareix la categoria de *Justa* que si emergia en el Jo com a Filla de Mare. En aquesta relació aquest aspecte no sembla ser rellevant i sí, en canvi els aspectes de bondat i sinceritat.

Altres consideracions:

En aquest posicionament l'entrevistada 4 va comentar una incapacitat per a definir-se en la relació amb el pare adoptiu, donat que va morir quan ella era una nena (7 anys).

Per aquest motiu, les puntuacions en la graella relatives a aquest posicionament relacional van ser unànimement categoritzades en el punt mig (4).

En l'entrevistada 13 va emergir específicament l'element *Jo com a filla amb el pare biològic*, doncs és l'única de la mostra que ha conegut al pare biològic. En aquest posicionament la participant es valora de forma positiva (p.e., segura, sincera, tolerant, sap escoltar), tal i com ho havia fet amb l'element *Jo com a filla amb la mare biològica*. Si aquestes dos posicions es comparen amb les homònimes adoptives, es pot observar que en el cas de la relació amb les mares l'autodefinició és similar, però en cas dels pares, la definició de com és com a filla amb el pare biològic consta de constructes més positius que l'autodefinició amb l'adoptiu (p.e., defensiva, esquerpa i apàtica).

7.3.2 Integració dels resultats de l'anàlisi qualitativa dels diferents posicionaments analitzats

L'aproximació qualitativa als constructes elicitats en les graelles del sí mateix, ha seguit la coherència metodològica de la recerca i ha permès aconseguir l'objectiu que suposa entendre la complexitat que representa l'estudi de la identitat.

Les dones de la mostra utilitzen aspectes emocionals i cognitius, relacionals i morals per a definir-se en els diferents posicionaments. No obstant, existeixen lleugeres diferències entre ells:

- En el posicionament del Jo Actual, utilitzen principalment aspectes emocionals i cognitius.
- En el posicionament com a Parella utilitzen més constructes relacionals, tot i que es mantenen els emocionals i cognitius. En aquest sorgeix la incondicionalitat de la relació, com a reflexe de l'aferrament adult. En algun dels casos emergeix l'element *Jo amb parella anterior*, que en ocasions, reflexa un canvi en algun constructe vinculat amb les conductes d'aferrament.
- En el posicionament com a Mare, les participants es defineixen principalment des d'aspectes relacionals, disminueixen els constructes emocionals i cognitius i es mantenen els aspectes morals. No emergeix la incondicionalitat.
- En els posicionaments del Jo com a Filla de Mare i Jo com a Filla de Pare, destaquen també els aspectes relacionals a l'hora de definir-se, però amb matisos diferenciats; en la relació amb la mare emergeixen constructes més vinculats amb la naturalitat i la seguretat en la relació, i en el Jo com a Filla de Pare són més

rellevants els aspectes relacionats amb l'entrega vers l'altre, entesa com avantposar els interessos i el benestar de l'altre. En aquest últim s'obvia el constructe moral de justícia, la qual cosa subratlla que, tot i no ser un constructe que les participants emprin per a definir-se en la relació amb els pares (sí que hi és present, però de forma minoritària en la relació amb la mare), existeix una diferència en la vivència de la relació entre ambdues figures parentals (Bucx i SeiffgeKrenke, 2010; Doyle et al., 2009; Martínez et al., 2014; Scharf i Maysseless, 2008). Aquest aspecte, junt amb la importància de la categoria *Entrega* en el posicionament com a Filla amb el Pare, ens porta a la conclusió de que en general les participants són més tolerants amb el pare que amb la mare, en la línia del que la literatura contempla referit a l'exigència de la figura de la que es pren el model, en aquest cas, de la mare (Hermans i Kempen, 1993). Per contra, en la relació amb la mare les participants es defineixen en general com a més segures, subratllant un aspecte (naturalitat) vinculat directament amb l'aferrament.

- Per últim, cal destacar que en dos dels 15 casos (Entrevistada 6 i 13) emergeix com a element de la graella el posicionament com a germana amb una germana biològica i el posicionament com a germana dels germans biològics. En tots dos casos les participants es defineixen en aquestes relacions en general de forma positiva i propera a l'ideal. Aquests elements formen part del Jo Social de les participants.

Per tant, les diferències observades en l'autodefinició de cada un dels posicionaments confirma per una banda, la realitat d'aquests, present en la teoria del Constructivisme Relacional (Botella, 2006 i Botella et al., 2004), i de la teoria del Sí mateix Dialògic (Hermans i Kempen, 1993), i per l'altra informa en general d'una coherència entre els diferents posicionaments que componen la identitat.

7.3.3 Resultats: l'anàlisi quantitativa de les Graelles del Sí mateix

Fins al moment s'ha fet una valoració dels resultats qualitius obtinguts a través de l'anàlisi de les graelles de les participants, però com ja s'havia esmentat en l'apartat 6.3 d'aquesta tesi (Instruments), és gràcies al programa informàtic Record v. 5.0 que és possible realitzar una anàlisi quantitativa de les dades obtingudes. Per això, a

continuació es presenten els resultats quantitius de les graelles de les participants, que donen lloc a nova informació també rellevant per als objectius d'aquesta recerca.

Com a descripció general de les graelles, a continuació es presenta la Taula 38 el nombre de constructes de la graella del Sí mateix per cada participant i la mitjana d'aquests en la mostra.

Taula 38

Relació del nombre de constructes elicitats per cada una de les participants en la recerca

Participants	Nombre de constructes
Subjecte 1	12
Subjecte 2	17
Subjecte 3	14
Subjecte 4	15
Subjecte 5	11
Subjecte 6	15
Subjecte 7	10
Subjecte 8	12
Subjecte 9	12
Subjecte 10	14
Subjecte 11	14
Subjecte 12	15
Subjecte 13	10
Subjecte 14	24
Subjecte 15	16
Mitjana de les participants	14.07

7.3.3.1 Anàlisi de l'Autodefinició

També és important tenir en compte el nombre de constructes polaritzats, és a dir, aquells que són puntuats de manera extrema, en el nostre cas amb un 1 o un 7 en l'escala likert, en cada un dels posicionaments analitzats. Aquesta mesura és indicativa de la claredat en l'Autodefinició de la persona en aquell posicionament. És a dir, a més nombre de constructes polaritzats més clara és la visió que la persona té de sí mateixa en aquell posicionament determinat. Aquests constructes són els que s'han utilitzat per a analitzar qualitativament els cinc posicionaments (Jo Actual, Jo com a Parella, Jo com a Mare, Jo com a Filla de Mare i Jo com a Filla de Pare) objecte d'estudi de la investigació. A continuació es presenta la Taula 39 amb el nombre total de constructes polaritzats per cada posicionament, de totes les participants en la recerca. Aquests han

estat analitzats qualitativament en el capítol 7.3.1, en el que s'indica en quins constructes polaritza cada una de les participants per cada un dels posicionaments estudiats.

Taula 39

Nombre total de constructes polaritzats en la mostra per cada un dels diferents posicionaments objecte d'estudi de la recerca

Posicionament	Nombre total de constructes polaritzats	Percentatge dels constructes polaritzats
Jo Actual	50	14.7%
Jo com a Parella	61	17.9%
Jo com a Mare	91	26.8%
Jo com a Filla de Mare	68	20%
Jo com a Filla de Pare	70	20.6%
TOTAL	340	100%

Com es pot observar, les dones de la mostra utilitzen més constructes polaritzats per a definir-se com a mares que en cap altre posicionament. Això ens indica que, en general, tenen una idea més clara de com són com a mares que de com són en la resta de posicionaments analitzats.

7.3.3.2 Anàlisi dels Dilemes Implicatius

Un altre dels aspectes rellevants que permet l'anàlisi quantitativa de la graella del Sí mateix és detectar la presència o absència de dilemes implicatius. Com ja s'ha comentat en el capítol 6 (Mètode), un dilema implicatiu és la presència d'una incompatibilitat entre dos constructes, és a dir, la preferència d'un dels pols d'un constructe suposa l'elecció del pol no preferit de l'altre constructe. A continuació es presenta la Taula de dilemes implicatius on es pot observar quines participants presenten dilemes implicatius i quines no i en cas afirmatiu quins són aquests dilemes i la seva correlació entre parèntesi.

Taula 40

Dilemes implicatius que presenta cada una de les participants

Participants	Dilemes Implicatius
Subjecte 1	Honesta vs. Dishonesta----Insegura vs. Segura (0.30)
Subjecte 2	Comprensiva vs. Tajant----Diplomàtica vs. Directa (0.57) Comprensiva vs. Tajant----Insegura vs. Segura (0.66) Senzilla vs. Ostentosa----Diplomàtica vs. Directa (0.76) Senzilla vs. Ostentosa----Insegura vs. Segura (0.71) Pacífica vs. Violenta----Diplomàtica vs. Directa (0.55) Pacífica vs. Violenta----Insegura vs. Segura (0.67)

	Altruista vs. Interessada-----Diplomàtica vs. Directa (0.51) Altruista vs. Interessada-----Insegura vs. Segura (0.58) Honrada vs. Manguis----Diplomàtica vs. Directa (0.49) Dolça vs. Brusca-----Diplomàtica vs. Directa (0.26) Dolça vs. Brusca-----Insegura vs. Segura (0.65)
Subjecte 3	Empàtica vs. Insensible-----Insegura vs. Segura (0.29) Obert ment vs. Tancat ment-----Insegura vs. Segura (0.21) Bona persona vs. Mala persona----Introvertida vs. Extravertida (0.20) Bona persona vs. Mala persona----Insegura vs. Segura (0.22) Comprensiva vs. No sap escoltar----Insegura vs. Segura (0.31)
Subjecte 4	No
Subjecte 5	Exigent vs. Tolerant----No pacient vs. Pacient (0.37)
Subjecte 6	Preocupa vs. No importa---Reservada vs. Confiada (0.62) Preocupa vs. No importa---Recta vs. Despreocupada (0.63)
Subjecte 7	No
Subjecte 8	No
Subjecte 9	Responsable vs. Irresponsable----Passional vs. Equilibrada (0.21)
Subjecte 10	Responsable vs. Irresponsable----Insegura vs. Segura (0.21) Responsable vs. Irresponsable----Pessimista vs. Optimista (0.29)
Subjecte 11	No
Subjecte 12	No
Subjecte 13	No
Subjecte 14	Interessada (benestar de l'altre) vs. Egocèntrica---Melangiosa vs. Realista (0.48) Instruïda vs. Ignorant---Pretensiosa vs. Humana (0.29)
Subjecte 15	No

Com es pot observar en la Taula 40, vuit de les 15 participants (un 53.4% de la mostra) presenten dilemes implicatius. Això és indicatiu de dificultats a nivell psicològic que suposen un dilema en l'autodefinició, és a dir, existeixen aspectes que defineixen a la persona i que són del seu agrat que impliquen, a la vegada, altres aspectes que no generen benestar. Aquesta vinculació entre constructes que descriuen a la persona, un agradable i l'altre desagradable, és el que genera malestar psicològic que pot variar d'intensitat en funció de si un dels dos constructes és nuclear o perifèric.

En un estudi comparatiu amb dones adoptades i no adoptades, en el que s'avaluava el procés de construcció de la identitat com a mare, es va observar una major presència de dilemes cognitius en el grup d'adoptades (60%) que en el de no adoptades (20%), tot i que no estadísticament significativa, sí que tendent a la significació ($U= 80.50$; $p= .14$) (Pacheco, Garcia i Canal, en premsa).

Per altra banda, 11 dels 25 dilemes implicatius (44%) que presenten les participants semblen estar relacionats amb la seguretat o inseguretat en les relacions (Insegura vs. Segura). La resta mostren una vinculació amb aspectes educatius (Instruïda vs. Ignorant), morals (Bona persona vs. Mala persona), d'obertura en la relació (Diplomàtica vs. Directa) i d'actitud vital (Pessimista vs. Optimista).

Si analitzem quin d'aquests dilemes està present en l'autodefinició d'algun dels posicionaments de les participants ens trobarem amb que cinc de les vuit participants que presenten dilemes es defineixen com a Mare, com a Filla de Mare i com a Filla de Pare amb algun dels constructes implicats en un dels dilemes. Quatre d'aquestes vuit es defineixen com a Parella amb algun dels constructes presents en un dels dilemes implicatius. I tres de les vuit dones que presenten dilemes implicatius utilitzen al menys un dels constructes present en els dilemes com a aspecte per a definir-se en el posicionament del Jo Actual. Per tant, es pot concloure que el posicionament menys afectat en general per algun dels dilemes implicatius és el del Jo Actual, seguit del Jo com a Parella.

També s'ha observat la presència de constructes dilemàtics (Feixas i Cornejo, 1996) és a dir, aquells que no ofereixen per a la persona una direcció clara de l'acció i que per tant reben una puntuació mitja en l'escala likert (4), en l'element Jo Ideal. Els constructes dilemàtics valoren una indefinició o poca claredat de l'autodefinició de la persona en aquell constructe. Els constructes dilemàtics que presenten les participants en la recerca es mostren en la Taula 41.

Taula 41
Constructes dilemàtics de les participants

Participants	Constructes Dilemàtics
Subjecte 2	Fanfarró vs. Discret
Subjecte 4	Seria vs. Divertida
Subjecte 6	Respectuosa vs. Fresca Dura vs. Tova
Subjecte 7	Exigent vs. Deixada
Subjecte 11	Necessitat d'agradar vs. Autosuficient

Com es pot observar en la Taula 41, cinc de les 15 participants presenten constructes dilemàtics vinculats a l'actitud vital (Seria vs. Divertida, Dura vs. Tova i Exigent vs. Deixada), a la seguretat en les relacions (Necessitat d'agradar vs. Autosuficient) i a l'obertura (Fanfarró vs. Discret, Respectuosa vs. Fresca).

7.3.3.3 Anàlisi de l'Autoestima

Per altra banda, la graella permet també una valoració quantitativa de la construcció de l'autoestima, un altre dels aspectes rellevants de l'anàlisi de la identitat. A partir de la correlació entre el posicionament del Jo Actual i el posicionament del Jo Ideal és possible realitzar aquest anàlisi. Si la correlació és positiva i significativa indica una autoestima positiva, si la correlació és negativa i significativa indica una autoestima negativa. A continuació és presenta la Taula 42 en la que s'observa la valoració d'aquesta correlació i per tant l'autoestima de les participants en la recerca.

Taula 42

Valors de la correlació entre el Jo Actual i el Jo Ideal de les participants

Participants	Autoestima
Subjecte 1	0.033
Subjecte 2	0.39
Subjecte 3	0.002
Subjecte 4	0.37
Subjecte 5	-0.14
Subjecte 6	0.029
Subjecte 7	-0.23
Subjecte 8	0.62
Subjecte 9	0.18
Subjecte 10	-0.17
Subjecte 11	0.11
Subjecte 12	0.47
Subjecte 13	0.95
Subjecte 14	-0.10
Subjecte 15	0.31
Mitjana	0.21

*Valors significatius $p \geq .5$.

Només en dues de les 15 participants s'observa una autoestima positiva, alhora que no es destaca cap puntuació indicativa d'una autoestima negativa. També és possible

valorar l'autoestima en els diferents posicionaments, per tal d'analitzar quin és el posicionament que pot presentar major autoestima. O dit d'una altra manera, es pot observar quin és el posicionament amb el que les dones de la mostra presenten una autovaloració i autoconcepte més positiu. Per fer-ho, cal fixar-se amb les correlacions entre el Jo ideal i els diferents posicionaments analitzats (Jo com a Parella, Jo com a Mare, Jo com a Filla de Mare i Jo com a Filla de Pare). Els resultats es presenten en la Taula 43.

Taula 43

Relació de les correlacions entre els diferents posicionaments objecte d'estudi de la recerca amb el Jo Ideal, com a mesura de l'autoestima en cada posicionament

Participants	Autoestima com a Parella	Autoestima com a Mare	Autoestima com a Filla de Mare	Autoestima com a Filla de Pare
Subjecte 1	0.71	0.58	0.84	0.86
Subjecte 2	0.58	0.72	-0.19	0.64
Subjecte 3	0.21	0.73	-0.17	-0.55
Subjecte 4	0.55	-0.06	-0.51	0.88
Subjecte 5	0.93	0.86	0.62	0.87
Subjecte 6	0.38	0.33	0.35	0.41
Subjecte 7	-0.21	-0.19	0.08	0.51
Subjecte 8	0.95	0.84	0.24	-0.96
Subjecte 9	0.05	0.68	0.75	0
Subjecte 10	-0.26	-0.18	0.05	-0.47
Subjecte 11	0.14	0.17	0.09	0.51
Subjecte 12	0.99	0.17	0.53	0.53
Subjecte 13	0.62	0.94	0.41	-0.41
Subjecte 14	0.82	-0.12	-0.17	-0.20
Subjecte 15	0.59	0.73	0.2	0.16
Mitjana	0.58	0.61	0.38	0.54

*Valors significatius $p \geq .5$.

Com es pot observar en la Taula 43, l'element amb una mitjana de l'autoestima més elevada és el Jo com a Mare ($\bar{X} = 0.61$). No obstant, si ens fixem en quin d'aquests elements és el que presenta un major nombre de participants amb una puntuació en l'autoestima elevada, és a dir, amb valor positiu i estadísticament significativa, podem observar que és el Jo com a Parella, en el qual, nou de les 15 dones de la mostra obtenen una autoestima significativament positiva. El segueix l'element Jo com a Mare amb vuit de les 15 participants, després el Jo com a Filla de Pare, amb set de les 15 participants i

finalment el Jo com a Filla de Mare, amb quatre de les 15 dones de la mostra que presenten una autoestima positiva. Cal destacar també que l'element Jo com a Filla de Pare presenta dos valors d'autoestima negativa i significativa i el Jo com a Filla de Mare un. Això indica que hi ha tres dones de la mostra que es valoren negativament (autoestima negativa) en com són amb el seu pare o amb la seva mare.

Aquestes dades fan pensar que les participants en la investigació construeixen la seva identitat de forma positiva a partir, principalment, del posicionament del Jo com a Parella i del Jo com a Mare.

Si s'observa, però en tots els elements elicitats en la graella del Sí mateix i s'analitza quin és el posicionament que obté, per a cada participant, un valor de l'autoestima més elevat es destaca el següent (Taula 44):

Taula 44

Relació de l'element que presenta més autoestima per cada una de les participants

Participants	Element amb més autoestima
Subjecte 1	Jo com a Filla de Pare (0.86)
Subjecte 2	Jo com a Mare (0.72)
Subjecte 3	Jo com a Monitora d'esplai (0.92)
Subjecte 4	Jo com a Amiga (0.92)
Subjecte 5	Jo com a Parella (0.93)
Subjecte 6	Jo com a Cosina (0.50)
Subjecte 7	Jo com a Filla de Mare Biològica (0.75)
Subjecte 8	Jo com a Amiga (0.97)
Subjecte 9	Jo com a Membre de la meva Família (0.88)
Subjecte 10	Jo com a Amiga (0.17)
Subjecte 11	Jo com a Amiga (0.66)
Subjecte 12	Jo com a Parella (0.99)
Subjecte 13	Jo Actual (0.95)
Subjecte 14	Jo com a Parella i Jo com a Amiga (0.82)
Subjecte 15	Jo com a Treballadora (0.74)

Com es pot observar, nou de les 15 participants obtenen una correlació més elevada amb el Jo Ideal en elements que no són els analitzats i que pertanyen més a un Jo Social. És de destacar que una d'aquestes nou obté la correlació més elevada amb el posicionament del Jo com a Filla de Mare Biològica, un element que només es troba present en aquesta participant. També és cert que aquesta participant és la única de la mostra que va tenir una relació amb la mare biològica fins als set anys, moment en que va ser donada en adopció.

Dues de les 15 obtenen una correlació més elevada amb l'element del Jo com a Parella i una de les 15 participants obté la correlació més elevada amb el Jo Ideal tant amb el Jo com a Parella com amb el Jo com a Amiga.

Per últim, les tres participants restants obtenen la correlació més elevada amb els elements Jo com a Filla de Pare, Jo com a Mare i Jo Actual, respectivament.

Aquests resultats fan pensar que les dones de la mostra construeixen, en general, la seva identitat amb una bona autoestima a partir de posicionaments més socials. No obstant, si es centra l'anàlisi en els posicionaments que són àmbit d'estudi d'aquesta investigació, hom s'adona que els posicionaments a partir dels quals les participants es construeixen de forma positiva (autoestima positiva) són els del Jo com a Parella i Jo com a Mare.

En l'estudi comparatiu entre dones adoptades i no adoptades de Pacheco et al., (en premsa) comentat amb anterioritat, també es va observar una autoestima inferior en les dones adoptades de la mostra que en les no adoptades (13% vs. 67%), tendent a la significació ($U= 25.00$; $p= .059$). Mentre que l'autoestima com a mare va ser més elevada en les adoptades (53% vs. 47%), tot i que en aquesta ocasió, sense ser significativa (38 ; $p= .364$).

7.3.3.4 Construcció de la Identitat: com a parella, mare i filla

Per últim, i tenint en compte l'objecte d'estudi de la recerca, cal analitzar com construeixen les dones adoptades de la mostra la seva identitat i concretament el posicionament del Jo com a Parella, que és aquell directament relacionat amb l'aferrament adult. Si bé ja s'han donat uns resultats d'aquestes dades a partir de l'anàlisi qualitativa d'aquestes, ara és possible fer una anàlisi quantitativa de les dades obtingudes per la Graella del Sí mateix (Butt et al., 1997). Per tal de dur-la a terme, en aquest moment posem el focus d'atenció en les dades obtingudes en les correlacions entre els cinc posicionaments, com a mesura de construcció de l'aferrament. A més, atendrem també a les puntuacions polaritzades del constructe Segura vs. Insegura en l'element Jo com a Parella, ja que aquestes esdevenen una mesura indirecta de l'aferrament adult.

Comencem doncs per presentar les taules amb les correlacions entre els elements analitzats de cada participant i la mitjana de les correlacions de la mostra.

Grau de identificació amb cadascun dels posicionaments del sí mateix

En la Taula 45 s'especifica les correlacions entre els diferents posicionaments analitzats i el Jo Actual. En aquest sentit, les correlacions positives i significatives indiquen els posicionaments més propers al holístic Jo Actual.

Es pot observar com, en general, les correlacions positives i significatives es donen amb els posicionaments Jo com a Parella i Jo com a Mare (sis de les 15 participants). En un sol cas es donen de forma significativa entre tots els elements analitzats, essent la participant 7 la que presenta un major grau de identificació dels posicionaments. Les participants 6 i 9 presenten correlacions positives i significatives en tres dels quatre posicionaments analitzats a part dels de com a parella i com a mare: en el cas de la subjecte 6 el Jo com a filla amb la mare, i en la subjecte 9 el Jo com a filla amb el pare.

Per últim, en dos casos la tercera correlació significativa amb el Jo Actual és negativa i correspon al Jo com a filla amb el pare.

Aquests resultats mostren que en aquesta mostra, la majoria de les dones es construeixen en general (Jo Actual) a partir del posicionament com a parella i com a mare.

Taula 45

Correlacions entre l'element Jo Actual i els elements objecte d'estudi de la recerca

Participants	Jo Actual- Jo com a Parella	Jo Actual- Jo com a Mare	Jo Actual- Jo com a Filla de Mare	Jo Actual- Jo com a Filla de Pare
Subjecte 1	0.56	0.56	0.17	0.10
Subjecte 2	0.17	0.26	0.35	0.33
Subjecte 3	0.40	0.24	-0.27	-0.25
Subjecte 4	0.63	0.48	0.45	0.92
Subjecte 5	-0.26	-0.32	-0.21	-0.29
Subjecte 6	0.72	0.64	0.57	0.46
Subjecte 7	0.62	0.57	0.61	0.51
Subjecte 8	0.71	0.81	0.01	-0.61
Subjecte 9	0.92	0.73	0.35	0.77
Subjecte 10	0.46	0.76	-0.23	0.73
Subjecte 11	0.49	0.38	0.34	-0.15
Subjecte 12	0.96	-0.20	-0.20	-0.20
Subjecte 13	0.75	0.97	0.33	-0.52
Subjecte 14	-0.08	0.60	0.04	0.47
Subjecte 15	0.24	0.00	0.20	0.31
Mitjana	0.49	0.43	0.17	0.17

*Valors significatius $p \geq .5$.

Els resultats de les correlacions entre l'element Jo Actual i la resta d'elements ens dóna una idea de la manera en la que es construeix la identitat en aquestes 15 dones de la mostra. En aquest cas, podem observar que vuit de les 15 participants es construeixen en aquest element de manera similar a com es construeixen com a parelles i com a mares. En canvi, només dues de les quinze es construeixen com a persones (Jo Actual) de manera similar a com ho fan com a filles amb les seves mares i quatre de les quinze es construeixen de manera similar a com ho fan com a filles amb els seus pares.

Cinc de les participants es construeixen en general (Jo Actual) de manera independent a com ho fan en el posicionament de parella, de mare i de filla.

És de destacar la presència de dues correlacions negatives i significatives entre l'element Jo i el Jo com a Filla de Pare. En aquests casos es posa de manifest la marcada diferència d'aquests dos posicionaments en aquestes participants, les quals són, precisament, aquelles que han viscut una relació non-grata amb el pare.

Seguidament, en la Taula 46, es presenten les correlacions entre l'element Jo com a Parella i la resta de posicionaments objecte d'estudi de la recerca.

Taula 46

Correlacions entre l'element Jo com a Parella i els elements objecte d'estudi de la recerca

Participants	Jo com a Parella – Jo com a Mare	Jo com a Parella – Jo com a Filla de Mare	Jo com a Parella – Jo com a Filla de Pare
Subjecte 1	0.93	0.81	0.77
Subjecte 2	0.37	-0.41	0.21
Subjecte 3	-0.34	0.37	0.14
Subjecte 4	0.58	-0.09	0.9
Subjecte 5	0.96	0.76	0.96
Subjecte 6	0.72	0.76	0.78
Subjecte 7	0.97	0.42	0.5
Subjecte 8	0.93	0.15	-0.95
Subjecte 9	0.63	0.3	0.89
Subjecte 10	0.36	-0.26	0.5
Subjecte 11	0.78	-0.17	0.17
Subjecte 12	0.99	1	0.99
Subjecte 13	0.78	0.24	-0.42
Subjecte 14	0.00	-0.28	-0.09
Subjecte 15	0.48	-0.05	0.24
Mitjana	0.61	0.24	0.37

*Valors significatius $p \geq .5$.

En la Taula 46 es poden observar les correlacions entre l'element Jo com a Parella i els altres elements objecte d'estudi de la investigació. 10 de les 15 participants es construeixen en el Jo com a Parella de manera similar a com ho fan en el Jo com a Mare, és per això que la mitjana de les correlacions és també significativa. Quatre de les 15 participants es construeixen de manera similar en l'element Jo com a Parella a com ho fan amb el Jo com a Filla de Mare. I vuit de les 15 es construeixen en aquest posicionament de manera similar a com ho fan en el Jo amb els seus pares. És de destacar la presència d'una correlació negativa i significativa entre aquests dos últims posicionaments per part de la subjecte 8, que tal i com s'havia comentat en la Taula 43, tenia una relació non-grata amb el seu pare.

A continuació es mostra en la Taula 47 les correlacions entre l'element Jo com a Mare i Jo com a Filla de Mare i Jo com a Filla de Pare.

Taula 47

Correlacions entre l'element Jo com a Mare i els elements objecte d'estudi de la recerca

Participants	Jo com a Mare – Jo com a Filla de Mare	Jo com a Mare – Jo com a Filla de Pare
Subjecte 1	0.76	0.75
Subjecte 2	-0.01	0.61
Subjecte 3	-0.05	-0.40
Subjecte 4	0.53	0.91
Subjecte 5	0.69	0.98
Subjecte 6	0.52	0.52
Subjecte 7	0.4	0.49
Subjecte 8	0.05	-0.84
Subjecte 9	0.59	0.46
Subjecte 10	-0.13	0.51
Subjecte 11	-0.07	0.40
Subjecte 12	0.53	0.53
Subjecte 13	0.32	-0.41
Subjecte 14	0.35	0.61
Subjecte 15	0.07	0.16
Mitjana	0.30	0.35

*Valors significatius $p \geq .5$.

Els resultats de la correlació Jo com a Mare amb el Jo com a Filla de Mare i amb el Jo com a Filla de Pare, posen de manifest que cinc de les quinze participants es construeixen com a mares de manera similar a com ho fan tant en la relació amb la mare

com amb el pare, doncs les correlacions amb la mare i amb el pare són significatives i molt similars. No obstant, si ens fixem en el valor absolut de les correlacions significatives d'aquestes cinc dones, ens adonem que aquesta similitud en la construcció del Jo com a Mare i del Jo com a Filla amb tots dos pares, es compleix per tres d'aquestes cinc participants, ja que en les altres dues el valor absolut indica una lleugera tendència a construir-se com a mares de manera més similar a com ho fan en la relació amb el pare.

Tres de les quinze participants obtenen correlacions significatives entre el Jo com a Mare i el Jo com a Filla de Pare, la qual cosa indica que en aquests tres casos aquestes dones es construeixen com a mares de manera similar a com ho han fet en la relació amb els seus pares.

Cal destacar també la presència d'una correlació negativa i significativa entre el posicionament Jo com a Mare i Jo com a Filla de Pare d'una de les participants en la recerca, concretament la subjecte 8, que presenta una mala relació amb el seu pare, ja esmentada en la presentació de resultats anteriors. Aquesta relació fa que òbviament, la construcció del Jo com a Mare d'aquesta participant sigui oposada al Jo com a Filla de Pare. Si bé, també és cert que aquest posicionament sembla ser independent al Jo com a Filla en general. De fet, cinc de les 15 dones de la mostra sembla que es construeixen com a mares de manera independent a com ho fan com a filles, al no obtenir una correlació significativa entre el posicionament Jo com a Mare i els posicionaments Jo com a Filla de Mare i Jo com a Filla de Pare, respectivament. Per últim, una de les participants obté una correlació significativa entre el Jo com a Mare i el Jo com a Filla de Mare, evidenciant així la tendència a construir-se com a mare de manera similar a com ho ha fet com a filla amb la seva mare.

Per últim, en la Taula 48 es mostren les correlacions per a cada participant, entre l'element Jo com a Filla de Mare i Jo com a Filla de Pare.

Taula 48

Correlacions entre l'element Jo com a Filla de Mare i l'element Jo com a Filla de Pare

Participants	Jo com a Filla de Mare – Jo com a Filla de Pare
Subjecte 1	0.98
Subjecte 2	0.22
Subjecte 3	0.86
Subjecte 4	0.92
Subjecte 5	0.79

Subjecte 6	0.97
Subjecte 7	0.84
Subjecte 8	-0.14
Subjecte 9	0.13
Subjecte 10	-0.12
Subjecte 11	-0.11
Subjecte 12	1.00
Subjecte 13	0.27
Subjecte 14	0.25
Subjecte 15	0.57
Mitjana	0.54

*Valors significatius $p \geq .5$.

Els resultats de la correlació entre aquests dos posicionaments mostren que vuit de les 15 participants (53.4% de la mostra) es construeixen com a filles de manera similar en la relació amb el pare i en la relació amb la mare. Tres de les 15, en canvi, es construeixen tot i que no de manera significativa, de manera oposada en la relació amb el pare i en la relació amb la mare. Una d'elles més allunyada del pare (correlació Jo-Jo com a Filla de Pare = -0.61 i correlació Jo-Jo com a Filla de mare = 0.01), una segona més propera al pare (correlació Jo-Jo com a Filla de Pare = 0.73 i correlació Jo-Jo com a Filla de mare = 0.23) i la tercera més propera a la mare (correlació Jo-Jo com Filla de pare = -0.15 i Jo-Jo com a Filla de Mare = 0.34).

I, finalment, quatre de les 15 dones de la mostra es construeixen de forma independent com a filles, amb les seves mares i amb els seus pares.

7.3.3.5 Anàlisi de l'Aferrament i l'Aferrament adult

A partir de l'anàlisi de les dades obtingudes en la graella del Self Social-Relacional és possible obtenir informació relacionada amb l'aferrament i amb l'aferrament adult. Concretament, s'observen les puntuacions extremes en l'escala likert del constructe *Segur vs. Insegur*, que les participants atorguen als elements Jo com a filla amb la mare i Jo com a filla amb el pare (elements relatius a l'aferrament), i Jo com a parella (element relatiu a l'aferrament adult). Aquest constructe va ser intencionadament inclòs en el disseny de l'instrument per tal d'assolir l'objectiu plantejat en aquesta tesi. Els elements que presenten la puntuació més extrema vers un dels dos pols del constructe Segur (1)-Insegur (7) es presenten en la Taula 49.

Taula 49

Elements que presenten puntuacions extremes en algun dels dos pols del constructe Segur vs. Insegur

Participants	Elements més polaritzats en el constructe Segur- Insegur	
	Segur	Insegur
Subjecte 1		
Subjecte 2		Jo com a filla amb la mare
Subjecte 3		
Subjecte 4	Jo com amiga de M (amiga de la infància)	Jo amb l'ex-parella
Subjecte 5	Jo actual Jo com a parella Jo com a germana Jo com a filla amb la mare Jo com a filla amb el pare Jo com a companya de feina Jo com a cap ("jefa") Jo com a esportista	
Subjecte 6	Jo com a parella Jo com a filla amb la mare Jo com a filla amb el pare Jo amb la parella actual Jo com a cosina	
Subjecte 7	Jo com a amiga de I	
Subjecte 8	Jo com amiga de M	Jo com a filla amb el pare Jo com a filla amb la mare biològica
Subjecte 9	Jo com a filla amb la mare	
Subjecte 10	Jo com a filla amb la mare Jo com a mare Jo com a tia	Jo com a filla amb el pare
Subjecte 11	Jo com a filla amb el pare Jo amb el ex-novio Jo com amiga de M	
Subjecte 12	Jo com a parella Jo com a filla amb la mare Jo com a filla amb el pare Jo com a mare Jo com a amiga	Jo amb la cunyada
Subjecte 13		
Subjecte 14	Jo com a parella	
Subjecte 15	Jo com a mare Jo com a filla amb la mare Jo com a germana Jo com a néta Jo com a amiga	

Com es pot observar en la Taula 49, els elements més polaritzats en el constructe *Segur vs. Insegur* són:

En el pol de la seguretat; el Jo com a amiga (sis de les 15 participants), el Jo com a filla amb la mare (sis de les 15 participants), el Jo com a parella (cinc de les 15 participants), el Jo com a filla amb el pare (quatre de les 15 participants), el Jo com a mare (dues de les 15 participants), el Jo com a germana (dos de les 15 participants) i el Jo actual (una de les 15 participants).

En el pol de la inseguretat; el Jo com a filla amb el pare (dues de les 15 participants), el Jo com a filla amb la mare (una de les 15 participants), el Jo com a filla amb la mare biològica (una de les 15 participants), el Jo amb l'ex-parella (una de les 15 participants) i el Jo amb la cunyada (una de les 15 participants).

S'observa que només dos de les quinze participants no polaritzen en cap element en aquest constructe. En general, són més els elements polaritzats en el pol de la seguretat que en el de la inseguretat. I també són menys el nombre de participants que polaritzen en el pol de la inseguretat (5 vs. 12). Per tant, aquest seria un primer indicador brut de que les dones de la mostra es senten més segures en més relacions, que no pas insegures. No obstant, és de destacar, però no per la seva freqüència sinó per la seva emergència, la polarització en el pol de la inseguretat dels elements Jo com a filla amb el pare i Jo com a filla amb la mare, i inclòs Jo amb el ex-novio, per la seva vinculació amb l'aferrament primari i l'aferrament adult, respectivament. En aquest sentit es pot observar que quatre de les cinc participants que puntuen de forma extrema en el pol de la inseguretat ho fan en aquests elements vinculats a l'aferrament. I tres d'aquestes quatre, no han polaritzat cap element vinculat a les figures d'aferrament en el pol de la seguretat. És a dir, que les participants que polaritzen algun element en el pol de la inseguretat tendeixen més a fer-ho en els elements vinculats a l'aferrament.

Per contra, vuit de les 15 participants presenten puntuacions extremes en el pol de la seguretat en algun dels elements vinculats a les figures d'aferrament: Jo com a parella, Jo com a filla amb la mare i Jo com a filla amb el pare. Però, només tres de les 15 participants polaritzen en la banda de la seguretat tots tres elements vinculats a les relacions d'aferrament. La resta puntuen de forma polaritzada un d'aquests tres.

Tot plegat indica que les dones de la mostra:

- Un 40% de les dones, se senten, molt segures en les relacions d'amistat, algunes essent amigues de la infància o especials i d'altres amb les amistats en general.
- Un 40% de les dones, se senten molt segures en la relació amb la mare. Mentre que un 6.66% assenyalen sentir-se insegures en aquesta.

- Un terç de les dones, se senten molt segures amb la parella.
- Un 26.66% de les dones se senten molt segures en la relació amb el pare. Però un 13.33% assenyalen sentir-se molt insegures.
- Un 20% de la mostra se senten molt segures en els tres elements vinculats a la conducta d'aferrament.

Les conclusions que s'extreuen d'aquestes dades, relatives a l'aferrament i a l'aferrament adult, són que la majoria de les dones de la mostra se senten molt segures en algun dels elements d'aferrament, a diferència de l'estudi de Nilson (2001). En general se senten més segures com a filles amb la mare que amb el pare, es veuen més segures en la relació amb la mare que amb la parella, però se senten més segures en la relació amb la parella que amb el pare. Es podria extrapolar que la relació d'aferrament amb una figura masculina s'enforteix des de la infància vers l'etapa adulta, però per contra, la relació d'aferrament amb la mare continua essent més segura que amb la parella (aferrament adult) al esdevenir adultes. Aquests resultats assenyalen les diferències en l'estil d'aferrament que es poden generar entre les figures primàries i també amb la figura de la parella, tal i com explica Dallos (2006), quan parla de *l'Aferrament Multimodal*. També ratificarien les teories que recolzen la idea d'una certa constància en els patrons d'aferrament al llarg del temps (Bartholomew, 1990; Bowlby, 1980; Fonagy et al., 1995; Main et al., 1985; Shaver et al., 1996) i l'extrapol·lació dels patrons de conducta de les relacions primàries d'aferrament a les relacions d'aferrament adult, coincidint amb Dallos (2006); Furman i Winkles (2010); Hazan i Shaver (1987); Martínez et al. (2014); Mikulincer i Shaver (2003, 2007); Shaver i Hazan (1988) i Shaver et al. (1988).

És interessant, no obstant, valorar aquests resultats per una banda, amb els extrems en les mesures de l'autoestima a partir de la graella del self, donades les evidències de la correlació positiva entre aquesta última i un aferrament segur en les relacions adultes (Collins i Read, 1990; Feeney i Noller, 1990). I, per una altra banda, cal valorar aquests resultats amb les mesures obtingudes en el qüestionari ECR-S i les dades obtingudes a partir de l'anàlisi qualitativa de la narrativa del Jo com a parella, ambdós explicats en capítols anteriors.

La triangulació d'aquestes dades (veure discussió) pot donar uns resultats més complets de l'aferrament adult de les dones de la mostra, objectiu d'aquesta tesi.

Per últim, és important destacar que un nombre important de dones de la mostra se senten molt segures en les relacions d'amistat, potser perquè en aquestes es permeten assajar una manera diferent de construir-se a sí mateixes, no vinculada amb la condició d'adoptada. Per a extreure conclusions més clares d'aquest aspecte, s'han analitzat els constructes més polaritzats en aquest element, d'aquelles participants que valoren el *Jo com a amiga* com un element segur. En la Taula 50 es poden observar els constructes més polaritzats d'aquest element en negreta (a part del de *Segura vs. Insegura*), com a mesura de l'autodefinició d'aquest posicionament de les sis participants que reuneixen les condicions esmentades.

Taula 50

Constructes més polaritzats en els elements relacionats amb el Jo com a amiga, de les participants que presenten aquest element com a Segur

Participants	Constructes més polaritzats en l'element del <i>Jo com a amiga</i> de les participants que el categoritzen com una relació Segura
Subjecte 4	Relaxada vs. Agobiada Natural vs. Temerosa Sincera vs. Deshonest Alliberada vs. Angustiada
Subjecte 7	Sincera vs. Hipòcrita Entregada vs. Tancada No controladora vs. Controladora Alegre vs. Amargada
Subjecte 8	Senzilla vs. Orgullosa Entregada vs. Egoista Relaxada vs. Tensa Afectuosa vs. Freda Respectuosa vs. Borde Tova vs. Recta Oberta vs. Tancada Bromista vs. Seria Exigent vs. Passota Malgastadora vs. Ambiciosa
Subjecte 11	Afectuosa vs. Rígida Respectuosa vs. Exigent Espontània vs. Estructurada Inquieta vs. Passiva Valenta vs. Covarda Reflexiva vs. No es planteja les coses per por Complexa vs. Simple Noble vs. Poc sincera Treballadora vs. Gandula

---

	Creativa vs. Poc creativa
Subjecte 12	Simpàtica vs. Agra Ajuda als altres vs. Roba les idees Pendents dels altres vs. Passota (i amb excuses) Sincera vs. Enganya Respectuosa vs. No diplomàtica Afectuosa vs. Antipàtica Tolerant vs. Intolerant Normal vs. Agressiva Implicada vs. Despreocupada Passional vs. Indiferent
Subjecte 15	Riallera vs. Apàtica Afectiva vs. Freda Responsable vs. Immadura Entregada vs. Covarda Sincera vs. Mentidera Protectora vs. Insensible Agraïda vs. Interessada

---

Com es pot observar en la Taula 50, els constructes emprats per aquestes participants per a definir-se com a amigues, engloben significats de característiques relacionals positives: obertura, afectuositat, sinceritat, respecte, altruisme, valentia, interès per l'altre, tolerància, treballadora, activa, alegria i tranquil·litat. Per tant, es pot concloure que les dones de la mostra que se senten segures en aquest posicionament, es defineixen molt positivament en aquestes relacions, apropant-se a l'ideal.

8. DISCUSSIÓ

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

8. Discussió

En aquest capítol de la tesi es realitza un procés ordenat de triangulació de les dades obtingudes en la recerca a través d'aquells instruments que ens informen del procés constructiu de la identitat (posicionaments del sí mateix, avaluats en les narratives, així com, la influència de la condició d'adoptada en aquests, i posicionaments del sí mateix avaluats mitjançant la Tècnica de la Graella). Pel que fa als instruments que mesuren l'aferrament adult, aquests són, per una banda el qüestionari ECR-S (Alonso- Arbiol et al., 2007), per una altra els derivats de l'anàlisi qualitativa de les narratives relatives al posicionament del Jo com a parella, i d'altra banda, els obtinguts a partir de l'element Jo amb la parella i del constructe Segur vs. Insegur, de la graella del Sí Mateix Social/Relacional (Butt et al., 1997).

Aferrament Adult

Els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi de les narratives de les participants en el posicionament del Jo com a Parella, que és aquell que pot informar sobre la identitat de les dones en aquesta relació, sobre la vivència de la relació amb la parella, i sobre les característiques vinculades a l'aferrament adult, es destaca que: malgrat emergeixen significats relacionats amb la inseguretat, s'observa en general, la valoració de la parella (p.e., *Honestes, Intel·ligents, Empàtiques*) i la tendència al pol de la seguretat a partir de la vinculació amb aquesta, si es tenen en compte els significats relatius a les experiències anteriors (*Canvia a positiu*). Cerquen la confiança, la intimitat i el benestar amb les parelles actuals (*Estimar, Felicitat i relació Segura*) mesures vinculades a l'aferrament adult. I amb ells assagen conductes de conciliació davant els conflictes de parella. Aquest resultat assenyala la revisió del MFI en noves relacions quan s'ha tingut experiències negatives anteriors (Buhrmester i Furman, 1986 i Sroufe i Fleson, 1986).

Per altra banda, si s'observen els resultats obtinguts en l'ECR-S (Alonso- Arbiol, et al., 2007), es conclou que la meitat aproximadament de les dones es situen en un estil d'aferrament adult tendent al pol de la seguretat amb la parella, i les que no ho fan es valoren en estils d'aferrament més tendents a l'ansietat. Si bé és cert que no s'observa una majoria vers un o altre sentit, aquests resultats concorden amb els de les narratives, doncs la tendència al pol de la seguretat que s'assenyala en aquestes últimes, i la diferència que manifesten algunes de les participants a l'hora de complimentar el qüestionari ECR-S (Alonso- Arbiol et al., 2007) respecte a relacions d'intimitat anteriors, evidencien la tendència d'un canvi vers la seguretat amb la parella.

Per últim, tenint en compte els resultats qualitius obtinguts en l'anàlisi de l'element Jo com a parella en la graella del sí mateix Social/ Relacional (Butt et al., 1997), es destaca la presència de característiques relacionals vinculades a un aferrament adult amb tendència a la seguretat, doncs es defineixen amb les parelles amb constructes vinculats a la sinceritat, l'afecte, la naturalitat, l'entrega i l'acceptació incondicional, aspectes relatius al benestar en les relacions d'intimitat (Collins et al., 2009), entenent que la seguretat en la parella aporta benestar (Feeney i Noller, 2001).

Pel que fa a l'anàlisi quantitativa d'aquest posicionament, s'observa un percentatge reduït de constructes polaritzats per aquest element, la qual cosa indica que aquest no és un posicionament que estigui molt clar en la seva construcció, si se segueixen els criteris d'interpretació de Feixas i Cornejo, (1996). No obstant, la no polarització dels constructes en aquest posicionament també pot ser valorat com que les dones de la mostra cerquen valors mitjos i no dicotòmics o extrems en aquesta relació, sense que aquest fet hagi de ser interpretat com una falta de claredat en la seva definició. A més, aquest element és, dels vinculats a l'aferrament, el que presenta menys dilemes implicatius en la mostra, i per tant més benestar. Tenint en compte que l'autoestima de la mostra no és elevada (només dues de les quinze presenten una autoestima positiva), cal valorar que el posicionament Jo com a parella és un dels dos que presenten una autoestima positiva en la majoria de les dones de la mostra (a part del Jo com a Filla de Pare), i una mitjana més elevada per aquest grup ($\bar{X}= 0.58$), a part del Jo com a Mare ($\bar{X}= 0.61$). Pel que fa a la valoració a partir del constructe *Segur vs. Insegur* de l'element Jo com a parella, s'observa que només 1/3 de la mostra es defineix com a segura en aquesta relació, malgrat en cap cas dels 15 estudiats, es polaritza com a insegur.

Per últim, cal destacar que només una de les 15 participants en la recerca (subjecte 12), coincideix en la valoració d'un aferrament segur amb la parella en totes les mesures emprades en la investigació (narrativa com a parella, ECR-S, polarització del constructe Segur vs. Insegur per l'element del Jo com a parella). A més, és una de les tres participants (subjecte 2, 7 i 12) que evidenciava un canvi rellevant en l'aferrament adult vers el pol de la seguretat, a través de l'ECR-S (Alonso- Arbiol et al., 2007), al conèixer la seva condició d'adoptada essent adulta. Aquesta dona considera que la condició d'adoptada la va influir com a persona, sobretot per la necessitat de pertànyer, però que els pares l'han influït més. En canvi, el ser adoptada l'ha influït en com és com a parella,

però no en com és com a mare. No obstant, valora la seva maternitat adoptiva, i no la maternitat en general (incloent la biològica), influïda per la condició d'adoptada en concret en la relació amb el seu fill adoptat.

Tot plegat indica que existeix una certa heterogeneïtat en els resultats relatius a la seguretat en l'aferrament adult, podent observar un reconeixement de característiques insegures però una tendència al canvi vers la seguretat en aquesta relació, la qual cosa aporta més arguments a la idea de la co-construcció d'un aferrament més segur amb les parelles. Aquests resultats són compatibles amb els estudis sobre el canvi en la qualitat de l'aferrament adult de Main et al. (1985) i Crittenden (2002).

Aferrament

Valorant els resultats obtinguts en les narratives del posicionament del Jo com a Filla amb la Mare, així com els resultats qualitius i quantitius d'aquest posicionament i el del Jo com a Filla amb el Pare en la graella, es pot destacar:

Que en general hi ha més relacions amb la mare adoptiva que es mantenen estables en el temps vers les que evolucionen, malgrat hi ha aspectes que també evolucionen. Quan aquesta relació evoluciona, en general és vers aspectes positius, sobretot en l'etapa de l'adulthood i esdevenint mares (Freixa i Negre, 2010; Negre 2011; Negre et al., 2007), la qual cosa genera empatia. En general també es destaca en la vivència d'aquesta relació la necessitat d'assegurar el vincle, així com el desig de que aquest fos més segur (relació més afectuosa, menys dependent i amb una mare més capaç), en la línia del que Schoenmaker et al. (2015) assenyalen relatiu a la influència de la sensibilitat maternal en el desenvolupament humà en l'etapa adulta en adoptats.

Quan s'observen els aspectes de seguretat i benestar en aquesta relació hom s'adona del següent:

- Només una de les participants defineix la relació amb la mare com a segura en la infància (subjecte 3), però alhora la defineix com a de *No confiança* quan es refereix a aquesta com a estable.
- Quan la relació amb la mare evoluciona en l'etapa adulta, emergeixen significats positius com els de *més confiança* (subjecte 3, 6 i 7) i *menys complaent* (subjecte 11 i 13), que s'assimilen a característiques d'una relació segura.
- Quan es defineix la relació com a estable, set de les 15 participants (subjecte 5, 6, 8, 9, 10, 11 i 15) fan referència a aquesta des de característiques de benestar

(*Bona, Sincera, Propera, De comprensió, ...*), que es contempen com a relacionades amb la seguretat en la relació.

- Només cinc de les 10 participants que defineixen la relació amb la mare com a segura durant l'entrevista, també la defineixen així a través de la polarització del constructe *Segur vs. Insegur* (subjecte 5, 6, 9, 10 i 15).

També s'observen diferències entre la vivència d'aquesta relació i la de la relació amb el pare la qual es vivència de forma més estable i quan es valora que evoluciona es fa en negatiu fins que s'arriba a l'adulthood. Aquest fet coincideix amb la troballa de la consolidació de la relació amb els pares adoptius per part de les dones adoptades que esdevenen mares (Negre, 2011; Negre et al., 2007) i amb la idea de Crittenden (2002) de que la maduració de la persona possibilita el canvi en el MFI.

I, quan es parla de la relació amb el pare com una d'estable, només cinc de les 15 participants la defineixen com a *Bona* (subjecte 2, 6, 7, 11 i 14). D'aquestes cinc, només dos la defineixen com a segura a través de la polarització del constructe *Segur vs. Insegur* en la graella (subjecte 6 i 11).

En general sembla que la relació amb la mare es construeix de manera més positiva que amb el pare, malgrat la heterogeneïtat dels resultats trobats.

Pel que fa als resultats qualitius dels posicionaments del Jo com a Filla de mare i Jo com a Filla de pare en la graella, es destaca:

- Les dones de la mostra es defineixen com a més naturals, afectuoses, entregades i amb trets de la personalitat vinculats a la sensibilitat, a la discreció, a la senzillesa i a la decisió en la relació amb la mare. També es descriuen com a persones més segures en aquest posicionament com a filla, a diferència del que havia emergit en les narratives. En aquelles havia emergit la necessitat d'assegurar el vincle, la qual cosa denota una inseguretat en aquest de tipus ansios. Tot plegat es pot interpretar com que la presència d'aquesta necessitat que emergia en les narratives i que s'ha buscat en la mare, s'ha acabat satisfent en la relació amb la mare (a raó dels resultats extrets de la graella), més que en els altres vincles relatius a l'aferrament.
- En la relació amb el pare, les dones es defineixen com a entregades, naturals i afectuoses i no apareix el constructe de *Justa* que sí havia emergit en el posicionament com a Filla amb la mare. Aquests resultats posen de manifest que

la seguretat en el vincle matern permet exigir més a la relació amb la mare i mostrar-se més benvolent en la relació amb el pare.

Si per últim, s'observen les dades quantitatives de la graella obtingudes per aquests dos posicionaments en el constructe *Segur vs. Insegur*, es destaca que la relació amb la mare és la segona relació (junt amb el Jo com a amiga) que més dones de la mostra (40%) polaritzen com a més segura, a diferència de la relació amb el pare, que obté un 26.6% de les participants que la valoren com una relació segura. Per tant, aquestes dades subratllen la presència, en general d'un aferrament més segur amb la mare que amb el pare.

Aferrament i Aferrament adult

Per a sintetitzar els resultats obtinguts en aquests dos aspectes, s'ha tingut en compte els resultats obtinguts en els posicionaments relacionals del Jo com a Filla amb la Mare, Jo com a Filla amb el Pare i Jo com a Parella. A partir dels resultats observats es pot concloure que:

- L'aferrament més segur en general és aquell que les dones de la mostra han construït amb la mare adoptiva, seguit de la relació amb la parella (aferrament adult) i per últim amb el pare adoptiu. Aquest resultat assenyala la incidència de la qualitat de la relació amb la mare en la qualitat de la relació amb la parella que van trobar Doyle et al. (2009) en el seu estudi amb població no-adoptada.
- Per altra banda, observem que només quatre de les 10 participants que consideren que tenen una relació segura amb la mare (subjecte 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13 i 15), obtenen puntuacions en el ECR-S situades en el quadrant corresponent a un estil d'aferrament adult segur (subjecte 3, 5, 8 i 9). D'aquestes, només dues (subjecte 5 i 9) també polaritzen en el constructe *Segur vs. Insegur* en la relació amb la mare, però només la participant 5 també defineix la relació amb la parella com a *segura* en la graella. Per tant, existeix una diferència en la percepció de seguretat en l'aferrament amb la mare, a partir dels resultats obtinguts en l'anàlisi de les narratives d'aquesta relació i del posicionament com a filla amb la mare en la graella. A més, sembla no existir una relació directa entre un aferrament segur amb la mare i un de la mateixa qualitat amb la parella.
- De les cinc participants en la recerca que parlen d'una bona relació amb el pare (subjecte 2, 6, 7, 11 i 14), només una obté puntuacions en el ECR-S que es consideren d'aferrament adult segur (subjecte 2). Aquesta mateixa participant

polaritza com a insegura la relació amb la mare, en el constructe *Segur vs. Insegur* de la graella. Aquesta és una de les tres entrevistades que evidenciava un canvi de l'aferrament adult vers la seguretat a partir de l'ECR-S, posteriorment a conèixer a la seva mare biològica. Per tant, sembla no existir una correlació directa entre el benestar en la relació amb el pare i un aferrament adult segur, i que aquest últim està subjecte a un procés co-constructiu amb la parella.

Per tant, sembla que les dones de la mostra construeixen el MFI de manera diferent amb el pare i amb la mare (Martínez et al., 2014; Doyle et al., 2009), i que existeix un procés continuat de construcció d'aquest al llarg de la vida, en la relació amb la mare, en la relació amb el pare i en les relacions d'intimitat amb la parella. En aquesta mostra, s'evidencien els canvis del MFI vers el pol de la seguretat en l'aferrament adult, partint de posicions més insegures. Aquests resultats van en la línia del que assenyalen Bucx i SeiffgeKrenke (2010), relatius a l'especificitat de la diada pare-filla en les relacions posteriors d'aferrament adult. També apunten vers la mateixa direcció que assenyalen Martínez et al. (2014), relatiu a la influència que la percepció de seguretat en la relació amb el pare (en aquest cas més insegura) té en les relacions d'intimitat en la parella (inicialment més insegures i posteriorment tendint vers el pol de la seguretat).

- No obstant, no s'ha d'oblidar que només una de les 15 participants es valora com una persona segura, a partir de la polarització d'aquest constructe, i que per tant, les dones de la mostra en general no es defineixen com a persones segures.
- Per altra banda, cal tenir present que 11 dels 25 dilemes implicatius que apareixen en l'anàlisi de les graelles, estan vinculats amb el constructe *Segur vs. Insegur*, per la qual cosa és un aspecte a valorar, sobretot tenint en compte que hi ha vuit de les 15 participants que en presenten. Aquests dilemes es posen en joc en els posicionaments com a mare, parella i filla amb tots dos pares. Això indica que la seguretat en les relacions, tot i desitjar-la, pot esdevenir un objectiu difícil d'aconseguir per la implicació d'altres constructes relacionats amb el dilema. Tenint en compte que el posicionament que presenta menys dilemes és el de parella, es pot extrapolar que certament aquest pot esdevenir l'escenari relacional en el que co-construir nous significats o despolaritzar-los per tal de reduir els dilemes i aconseguir major seguretat i benestar psicològic.

En conclusió, no s'observa una continuïtat en els patrons d'aferrament de la infància fins a l'adulthood, sinó més aviat un procés constant de co-construcció influït per actituds relacionals que aportin seguretat i benestar, afavorint aferraments més segurs o ans al contrari.

Aferrament i vincle afectiu

Observant la relació entre un aferrament segur amb la mare i la relació que les participants estableixen amb els propis fills, es pot destacar que aquelles dones de la mostra que defineixen la relació amb la mare adoptiva com a *Bona* (subjecte 5, 6, 8, 9, 10, 11 i 15), en la que s'inclouen significats que són característics d'una relació segura, només quatre d'elles (subjecte 6, 9, 11 i 15) defineixen la relació amb els fills com a bona (*Estupenda* i *De confiança*). Totes elles però, es defineixen des de constructes que reflecteixen actituds parentals positives vers el fill: *pacient, incondicional, entregada, empàtica, oberta, i afectuosa*. Però, de la mateixa manera també apareixen aspectes com la sobreprotecció i el patiment en la majoria d'elles (subjecte 5, 6, 8, 9, 10 i 15). I, en un únic cas (subjecte 6) es descriu la construcció de la relació amb el fill com a oposada al model matern.

Pel que fa a aquelles que defineixen la relació amb el pare com a *Bona* (subjecte 2, 6, 7, 11 i 14), només dues (subjecte 6 i 7) parlen de la relació amb els fills *De confiança* i *Estupenda*, malgrat la majoria d'elles es defineixen com a mares des de constructes com *incondicional, entregada, realitzada, valoració positiva i relació d'amor*. En cap cas emergeix una categoria vinculada a una construcció de la relació amb el fill/a diferent a la del model patern.

Sembla que no existeix una relació clara entre un aferrament segur amb el pare i/o la mare i una vinculació en la relació amb el fill/a més segura o insegura. Les actituds parentals que les dones de la mostra manifesten tenir amb els seus fills podrien esdevenir d'una relació més tendent a la seguretat amb les parelles, i amb els pares quan aquestes han estat adultes. I consolidar-se en aquest sentit amb els pares quan han esdevingut mares, doncs es valoren molt positivament com a mares i alguns dels significats que s'atribueixen en aquest rol semblen sorgir del posicionament com a filla de pare (*Entrega* i menor pes d'aquells constructes vinculats al *Caràcter*), malgrat no es consideren especialment segures en el posicionament com a mares, ni com a filles amb el pare, i en canvi sí en el de filles amb la mare.

Construcció de la identitat

A partir de l'anàlisi de les narratives dels posicionaments com a parella, mare i filla amb la mare, així com de les relacionades amb la influència de l'adopció en la construcció del sí mateix i del sí mateix en aquests posicionaments, es conclou el següent:

En general s'observa que les dones de la mostra es construeixen a sí mateixes (Jo Actual) majoritàriament a partir dels posicionaments com a mare i com a parella, doncs són els que mostren una correlació més elevada i significativa amb el Jo Actual. De tal manera, s'extrapola que la construcció com a parella està fortament influenciada per la forma de construir-se com a mare i viceversa.

Les dones de la mostra es defineixen majoritàriament a sí mateixes com a parelles, des de significats vinculats a aspectes emocionals/cognitius (la inseguretats, l'afecte, l'autonomia), i relacionals (l'entrega vers la parella, l'aspecte crític i conciliador en la convivència).

Aquest és el segon dels posicionaments en el que més dones de la mostra se senten segures. Aquest està relacionat amb l'aferrament adult, el qual s'ha definit com a tendent progressivament vers a la seguretats i com una relació en la que les dones de la mostra es valoren positivament, doncs és en la que presenten una major autoestima, tan si considerem la mitjana de la correlació entre aquest posicionament i l'ideal, com si tenim en compte el nombre de participants que obtenen puntuacions positives i significatives en aquesta correlació. Aquests resultats coincideixen amb els trobats per Collins (2003), Collins, et al. (2009) i Crouter i Booth (2006) relatius a la influència del benestar de les relacions d'intimitat en la construcció de la identitat positiva en les relacions de parella.

Pel que fa a la construcció com a mare també s'ha definit com una relació de més qualitat doncs és, dels posicionaments analitzats, el que presenta una autoestima més elevada pel que fa a la mitjana de la correlació entre aquest i el Jo Ideal, i el segon pel que fa a nombre de participants que obtenen una correlació positiva i significativa. Els significats que empren les participants per a definir-se com a mares són la naturalitat, l'entrega, l'afectuositat i la sobreprotecció (aspectes relacionals), destacant aspectes com la transformació de la identitat (en la línia del que argumenten Laney et al., 2015), el desig de ser mare biològica amb el que això suposa per al sí mateix (la connexió d'aquest fet amb el procés co-constructiu de la identitat: el sentiment de pertinença i la revisió dels propis orígens) (Brodzinsky et al., 2011), i la construcció de la relació amb

el fill de manera diferent a altres relacions, concretament a la relació amb la mare adoptiva (*En oposició al model matern*). Aquest últim significat mereix una consideració relacionada amb dos factors: un primer relatiu al reflex de la identitat com a mare en la mare adoptiva (rol maternal) i el segon relatiu a una major exigència vers la mare. Aquests no semblen ser específics de l'adopció, i per tant estan més vinculats a la manera en que es construeix aquesta relació (actituds parentals) i a la importància d'aquesta per a les persones. De fet, en l'estudi comparatiu del posicionament com a mares entre dones adoptades i biològiques de Pacheco et al. (en premsa), s'observa com els significats vinculats a aquest posicionament són similars entre adoptades i no adoptades, malgrat en les adoptades emergeix l'aspecte del *control* en la relació. A més, les adoptades es construeixen com a mares de manera més positiva (posicionament amb major autoestima) i a partir de significats més propis del posicionament com a parelles, doncs presenten més dificultats en la construcció del Jo Actual (més conflictes cognitius i menor autoestima, ambdós tendents a la significació).

Per tant, es pot concloure que les dones de la mostra co-construeixen de forma continua la seva identitat vers un sentit del benestar i de la seguretat en les relacions amb la parella i amb els fills. Aquest tipus de relació amb la parella influirà en la construcció del vincle afectiu amb el propi fill (Aferrament Multimodal, Dallos, 2006).

Conclusions de la construcció de la identitat com a filla amb la mare adoptiva

En general, les dones de la mostra es defineixen com a filles des de constructes relacionals que, com ja s'ha argumentat en línies anteriors d'aquest capítol, tenen relació amb la seguretat actual en la relació, però amb una autoestima que destaca per ser la més baixa dels posicionaments analitzats i majoritàriament no positiva entre les 15 participants.

En aquest posicionament emergeixen significats vinculats a una naturalitat, a l'entrega i a l'afectuositat, a la vegada que es defineixen amb actituds relacionals vinculades a reclamar seguretat en el vincle en etapes anteriors (p.e., *complaent, dependent, no confiança, sobreprotecció*) i a una construcció relacional diferent amb el pare. No obstant, en general l'autoestima en aquesta relació és més baixa que en la relació amb el pare.

En el cas de les entrevistades que van conèixer la seva condició d'adoptades quan eren grans (entrevistada 1, 4, 6, 12 i 13), només una parla de tenir una bona relació amb la mare adoptiva, però de desconfiança en l'adolescència (entrevistada 6). Una altra defineix la relació amb la seva mare com a bona durant la infància (entrevistada 12). La resta parlen de sentir la relació amb la mare com a distant, de dependència, de manipulació i jutjada. Totes elles però, parlen de la relació amb la mare com a estable en el temps, excepte en la participant 12, que parla d'una evolució en positiu amb ella, essent en l'etapa adulta més empàtica, afectuosa i sincera que abans. En el cas de la participant 13, es parla d'una evolució més vinculada a la reducció de la complaença d'ella vers la seva mare, que s'interpreta com un canvi relacional vers el pol de la seguretat, doncs ja no cal complaure a la mare per a sentir-se valorada i estimada per aquesta. Per tant, es pot concloure que la manca de revelació o una revelació inadequada i el fet de descobrir la CA de forma sobtada, pot fomentar la construcció d'una relació de desconfiança amb la mare adoptiva.

Pel que fa a l'evolució dels patrons d'aferrament, en la relació amb tots dos pares s'evidencia la presència de diferències al llarg del temps, relatives a les etapes vitals, essent en tots dos casos, en general més positives i segures en l'adulthood, moment en que esdevenen mares. A més, si s'observa l'autoestima en aquests tres posicionaments, es conclou que les dones de la mostra es valoren molt positivament com a parelles i com a filles amb els pares, la qual cosa és indicatiu de benestar en aquestes.

Pel que fa a l'anàlisi de la influència de l'adopció en la construcció de la identitat en general, com a parella i com a mare, es pot concloure el següent:

En el posicionament com a persona en general (meta-posició) emergeixen més categories en la línia d'afirmar una influència en la construcció de la identitat que en la oposada. Quan s'afirma la influència es destaquen aspectes relacionats amb l'estigma que suposa a nivell social, amb la diferència que suposa per a la construcció de la identitat (*Fa especial*, que contempla la vessant positiva i negativa), amb la tendència a una major introversió i sensibilitat vers els altres, amb l'afectació d'aquest aspecte en les etapes vitals crítiques tornant-se més crítiques, amb la inseguretat com a persona i amb el reconeixement de que aquest fet va influir en el passat, i que va esdevenir una experiència complexa.

Quan s'afirma que la condició d'adoptada no ha influït en la construcció de la pròpia identitat, es fa referència a la revelació inadequada per part dels pares adoptius i a

les seves actituds com a elements que influeixen en la construcció d'aquesta. I, aquelles que dubten de la influència de la condició d'adoptada en la construcció del sí mateix en un o altre sentit, argumenten que el dubte prové d'haver conegut la seva condició quan eren adultes.

En el posicionament com a parella, també s'evidencia un major nombre de categories relacionades amb una resposta afirmativa a la influència de l'adopció en la construcció de la identitat com a parella. Es considera que el manteniment o la revelació del secret d'aquesta condició a les parelles (Brodzinsky et al., 2011), així com la característica de ser entregades vers l'altre, o el fet de desenvolupar la capacitat de resiliència en les experiències amb parelles anteriors, són algunes de les característiques que han influït en la construcció d'aquest rol. No obstant, l'aspecte més destacat per les dones en la influència de la identitat com a parella és la cerca de la seguretat amb l'altre, en la que la por a l'abandó (Brodzinsky et al., 2011) i la dependència indiquen un estil d'aferrament més tendent a l'ansietat. Però, el reconeixement de que aquest aspecte millora amb la parella actual confirma el que s'ha argumentat en línies anteriors, relatiu a un gir vers la seguretat en l'aferrament amb la parella actual. Aquest és un dels factors que subratlla la influència de l'adopció en la construcció de la identitat com a parella així com la influència que l'aferrament adult té en aquest posicionament del sí mateix.

Les categories que parlen d'una manca d'influència de la condició d'adoptada en la construcció d'aquest posicionament, assenyalen a la relació amb els pares i a les seves actituds com a generadors de canvi en les seves identitats com a parella. El fet que la parella sigui coneixedora de la seva condició és un altre dels arguments que s'aporta a favor de la no influència d'aquesta condició en el sí mateix com a parella. Per tant, com diuen Brodzinsky et al. (2011), la comunicació de la condició d'adoptada a la parella és un aspecte clau.

En el posicionament com a mare destaquen en nombre les categories relacionades amb la negació de la influència de la condició d'adoptada en aquest rol. Les dones de la mostra assenyalen als pares que han tingut, i a altres factors com l'estimació, les característiques de personalitat i les experiències amb els fills com els que han influït en la construcció del posicionament com a mare. Algunes fins i tot destaquen el haver-se plantejat l'adopció com la prova de que aquest aspecte no les ha influït en aquest posicionament del sí mateix. Per altra banda, les categories que expliquen la influència de la CA en la construcció de la identitat com a mare, destaquen una major valoració

d'aquest rol pel fet de ser adoptada, una tendència a ser mares més properes, sensibles, i que eduquen en les diferències per aquest fet. També indiquen que la influència de la CA en com són com a mares es dona amb els propis fills adoptius, més que amb els biològics. I, per últim, el fet d'esdevenir mares promou un sentiment de pertinença, doncs per primera vegada elles pertanyen als fills (com a mares) i els fills els pertanyen a elles (*Sentiment de pertinença dels fills*).

Per últim, l'emergència de sentiments al voltant de la pròpia maternitat, així com pensaments referits a la mare biològica són aspectes que es veuen potenciats per l'adopció (Brodzinsky et al., 2011) en la construcció d'aquest rol.

En general i fixant-nos ara en les xifres podem concloure el següent:

Només tres de les 15 participants tenen una posició d'indecisió davant la pregunta de la influència de la CA en dos dels tres rols per els que se'ls hi pregunta: persona, parella i mare. Una d'elles dubta de la influència en el primer rol i el segon (entrevistada 15) i les altres dues dubten de la influència en el primer rol i l'últim (participant nº4 i 9).

Només tres (entrevistada 10, 3 i 6) de les 15 participants troben que la CA no els hi ha influït en cap cas en la construcció de la seva identitat com a persona, com a parella, i com a mare.

Cinc de les 15 participants (1, 13, 7, 8 i 9) pensen que no els ha influït ni com a persona, ni com a parella, però sí com a mare. I dues (entrevistada 2 i 14) pensen que no els ha influït com a parella, ni com a mare, però sí en la construcció de la identitat del jo com a persona (Jo Actual).

Finalment, només hi ha tres participants que considerin que la CA els hi ha influït en la construcció de dos posicionaments de la identitat (entrevistada 11, 12 i 15). No obstant, no coincideixen en quines dues construccions de la identitat són les que reben aquesta influència, donant lloc a les tres opcions de combinació. Cal destacar que d'aquestes tres participants que creuen que la CA influeix en, al menys, dues de les construccions de la identitat per les que són preguntades en l'entrevista, una coneix el fet de ser adoptada des de petita, una altra des dels 7-8 anys i una tercera de gran.

En conclusió, en aquesta mostra predomina la idea de que la CA influeix en la construcció de la identitat en general, com a parella i com a mare, com també ho fan altres aspectes no vinculats necessàriament amb l'adopció com són les actituds parentals, l'estimació, les característiques de la personalitat i les experiències viscudes com a mare. Entre aquells aspectes relacionats amb la CA, n'ergeixen alguns que ja

assenyala la literatura, com els relatius a la revelació i la comunicació sobre els orígens (Berástegui i Gómez, 2007; Brodzinsky et al., 2011; Grotevant, 1997; Mirabent i Ricart, 2005), i a la sinceritat també en aquest aspecte amb la parella (Brodzinsky et al., 2011). Els altres que emergeixen com a influents en la identitat i relatius a la CA són l'aspecte social de l'adopció (*Estigma, Secret, Tabú*), el sentiment de pertinença a la família vinculat a la percepció de la diferència i al sentiment derivat d'aquest, vinculat a la necessitat de saber (*Trauma de l'abandó*), a la necessitat de ser acceptada pels altres, sobretot en les relacions de intimitat, a la por a l'abandó, a la influència d'aquest aspecte en les crisis, enteses com a procés de construcció de la identitat segons Erikson (1980), i al sentiment de pertinença dels propis fills.

Pel que fa a la influència de la CA en la construcció de la identitat com a mare, emergeixen aspectes que la literatura ja subratlla com a necessaris en el procés d'integració de la identitat de l'adoptat, com els pensaments sobre la mare biològica o el desig de ser mare biològica per la necessitat del sentiment de pertinença (Brodzinsky et al., 2011). Sembla però que des del punt de vista de les entrevistades, conèixer o no conèixer la CA des de petita no està relacionat amb el fet de considerar que l'adopció ha influït o no en la construcció de la identitat com a persona, parella i/o mare.

Aferrament, aferrament adult i construcció de la identitat

Tenint en compte tot allò exposat fins al moment, es pot concloure que en general, les dones de la mostra presenten un aferrament més segur amb les mares adoptives que amb els pares i que en ambdós casos si la relació evoluciona, en l'etapa adulta, és cap a la seguretat. Per contra, es valoren més positivament en com són amb els pares que amb les mares.

Pel que fa a l'aferrament amb la parella, aproximadament la meitat presenten una inseguretat en la relació, malgrat en general s'observa una tendència al canvi vers el pol de la seguretat amb aquelles parelles que consideren estables. A més, aquest posicionament, juntament amb el de mare, és el que presenta major autoestima i major correlació amb la identitat en general com a persones. És a dir, que valoren positivament com són com a parelles i com a mares i es construeixen com a persones a partir de constructes nuclears implicats en aquests elements. Malgrat això, les dones de la mostra, en general, no destaquen per tenir una autoestima positiva.

La vivència amb la parella estable promou una tendència vers la seguretat (confiança, incondicionalitat, afecte,...) que permet la co-construcció positiva de la identitat com a parella i de benestar en aquesta relació, en la línia del que assenyalen Collins et al. (2009). De la mateixa manera l'experiència com a mares biològiques promou una autovaloració i un autoconcepte positiu, si bé, no és en general un posicionament en el que se senten especialment segures. La integració d'aquest rol en la identitat general de les dones adoptades de la mostra ha intensificat el sentit del sí mateix, en la línia del que Laney et al. (2015) comenten en el seu estudi amb mares. I, al mateix temps, sembla que aquesta posició té una major dominància, junt amb el Jo com a parella, en la polifonia de la ment d'aquestes dones.

El desenvolupar la identitat com a mares biològiques en alguns casos és considerat com una necessitat de generar un vincle en el que se senten per primera vegada biològicament connectades (sentiment de pertinença) (Brodzinsky et al., 2011). En general, en aquesta mostra esdevenir mare és quelcom que transforma la identitat vers un sentit més positiu del sí mateix. I malgrat en general no consideren que la condició d'adoptades els influeixi en la construcció com a mares, quan així ho consideren emergeixen aspectes com una major valoració de la maternitat, una major empatia vers els fills, una major tendència a educar en les diferències i a la protecció emocional del fill.

Les mesures d'autoestima i de seguretat correlacionen en major mesura amb el rol com a parella, la qual cosa indica la importància d'aquest posicionament en la construcció d'una identitat positiva, tal i com s'ha comentat en línies anteriors.

Pel que fa a la relació entre l'aferrament i l'aferrament adult en aquesta mostra de dones adoptades, una relació més segura amb la mare i menys amb el pare, així com la percepció d'una relació més positiva amb el pare que amb la mare, sembla anar vinculada a una relació més positiva i agradable en les relacions d'intimitat amb la parella com diuen Martínez et al. (2014) i Scharf i Maysseless (2008). Però a diferència d'aquests estudis, en les dones adoptades sembla ser més rellevant la figura materna en la construcció de la identitat que la figura paterna, encara que la materna no sigui del tot valorada positivament i sigui més criticada.

Per últim, la posició de les analitzades que presenta més seguretat en la mostra fa referència a un Jo social: *Jo com a amiga*. Aquestes relacions normalment no comporten llaços de sang i són externes a la família, per la qual cosa poden experimentar-les des

d'una normalitat i no des de la diferència, des d'un sentiment de pertinença i des d'una diferenciació com a persones que els permet construir-se de forma positiva. Pot ser que aquestes relacions en l'adolescència hagin contribuït a experimentar de forma més segura i confiada les relacions d'intimitat promovent canvis en el MFI. No obstant, caldria estudiar específicament aquesta relació per a determinar-ne la influència.

Finalment, segons s'ha pogut despendre de l'anàlisi i la discussió dels resultats d'aquesta recerca es pot concloure el següent:

- Les dones adoptades de la mostra presenten un aferrament adult en general segur, tot i que els resultats reflecteixen una heterogeneïtat basada en nivells evitatius per sota de la mitjana poblacional espanyola de l'instrument. S'observen aferraments insegurs-ansiosos, tendents vers la seguretat, sobretot amb aquelles parelles estables.

- Els canvis en l'aferrament adult vers el pol de la seguretat es donen per un procés de co-construcció amb la parella, en el que es potencien aquells aspectes que permeten augmentar el benestar en aquestes relacions d'intimitat, promovent així actituds de seguretat. L'aferrament adult està influït doncs per la co-construcció amb la parella de la pròpia identitat i viceversa.

- Els canvis en l'aferrament adult també estan influïts pel coneixement sobre la condició d'adoptada, sobre els orígens i/o el contacte amb els progenitors o familiars biològics. Són aspectes que diversos autors ja subratllen com a rellevants i que cal integrar dins de narratives de la construcció de la identitat (Berástegui i Gómez, 2007; Brodzinsky et al., 2011; Grotevant, 1997).

- Existeixen diferències en els patrons d'aferrament amb la mare i amb el pare en les dones entrevistades per a la recerca tal i com ho subratllen altres estudis (Doyle et al., 2009; Fox et al., 1991; Martínez et al., 2014). Per això, és important tenir en compte cada una d'aquestes relacions de forma independent a l'hora d'estudiar l'aferrament en les persones i concretament en la població adoptada. En aquest sentit, el disseny de la Graella del Sí mateix Social/ Relacional (Butt et al., 1997) incloent els elements Jo com a Filla amb la Mare i Jo com a Filla amb el Pare, permet aquesta anàlisi.

- L'aferrament amb la mare adoptiva sembla ser més segur que amb el pare, malgrat l'autoestima que presenten en el posicionament com a filles amb les seves mares no és massa elevada, essent de fet, la més baixa dels posicionaments relacionals analitzats en la recerca. Això es pot explicar per la veu o posició més crítica que presenten vers el

referent matern. Per contra, existeix en general, una major tolerància i incondicionalitat vers la figura paterna.

- L'aferrament amb el pare de les dones de la mostra és en ocasions insegur, la qual cosa no es dona amb la mare. Aquest resultat concorda amb els estudis sobre les diferències en els patrons d'aferrament amb el pare i amb la mare (Ainsworth 1989; Bowlby 1984; Dallos, 2006; Fox et al., 1991), i amb l'existència d'una jerarquia en les relacions d'aferrament, tal i com va subratllar Bowlby (1984), essent en general, l'aferrament amb la mare el més rellevant.

- Les dones de la mostra es comuniquen més sobre els orígens amb la mare adoptiva que amb el pare, un dels factors que pot generar més confiança i seguretat en el vincle, i que alhora contribueix a la construcció de la identitat com a adoptat/da (Berástegui i Gómez, 2007; Farr et al., 2014; Grotevant i McRoy, 1998; Kirk, 1964, 1981, 1984; McRoy, Zurcher, Lauderdale i Anderson, 1982; Raynor, 1980; Sachdev, 1989; Saetersdal i Dalen, 1999; Tizard i Phoenix 1989). Aquests resultats confirmen el que autors com Brown- Smith (1998), Fisher (1973) o Morgan (2008), exposen en referència a les conseqüències traumàtiques, a la construcció d'un sí mateix inestable i un debíl sentiment de pertinença, que el secretisme i la construcció de narratives enganyoses ocasiona en l'adoptat.

- És possible per tant, la co-construcció d'un aferrament més segur a partir d'experiències relacionals correctives, amb la mare, amb el pare i/o amb la parella. Per això, és important fomentar relacions durant la infància, l'adolescència i l'etapa adulta, basades en actituds de sinceritat, confiança, comprensió, afecte, compromís i incondicionalitat, que permetin que les persones adoptades se sentin còmodes i segures en aquestes.

- No existeix una continuïtat en els patrons d'aferrament en la infància en les dones de la mostra, observant-se canvis en aquests al llarg del temps (Beijersbergen et al., 2012; Pace et al., 2012; Schoenmaker et al., 2015).

- No s'evidencia una relació directa entre un aferrament segur amb la mare adoptiva o bé amb el pare adoptiu, i una construcció de la relació amb el fill/a de confiança i benestar. En general, les dones de la mostra construeixen vincles amb els seus fills caracteritzats per constructes relacionats amb un benestar en aquestes. Aquest fet també s'evidencia per la valoració d'una autoestima positiva com a mares.

- Les dones de la mostra manifesten sentir-se realitzades a partir de la maternitat i en pocs casos parlen de que aquest nou rol transforma la seva identitat, com han definit Laney et al. (2015) en el seu estudi amb dones no-adoptades.

- La construcció de la identitat en les dones adoptades de la mostra és un procés constant en el que s'evidencia la dominància d'una o altra posició en relació amb les experiències relacionals que van tenint. En aquest sentit, en l'etapa adulta predominen el posicionament com a parella i com a mare. A més, és en aquests en els que es valoren més positivament (autoestima). Per això, es pot concloure que la bona autoestima en les dones de la mostra en l'etapa de l'adulthood està relacionada amb el posicionament com a mare i com a parella.

- El fet d'esdevenir mares biològicament suposa no només construir-se, per primera vegada, com a persones dins dels discursos socials més predominants, sinó també com a individus que creen una família socialment més acceptable (*Tabú* 46.1%) i de la que poden respondre sobre els orígens genètics i històrics. Aquests orígens constitueixen la peça clau que els hi ha mancat en la construcció de la seva identitat i que els pares adoptius en alguns casos, han ajudat a co-construir amb les incògnites que aquesta comporta. Per tant, s'entén que la identitat com a mare és el posicionament que els hi genera major autoestima i un nivell acceptable de seguretat, però no alt, segurament per la influència que els dilemes implicatius tenen en aquesta.

Així doncs, el fenomen d'esdevenir mares suposa un canvi en el procés constructiu del sí mateix de les dones adoptades.

- La majoria de les dones de la mostra presenten dilemes implicatius en la construcció de la identitat, la qual cosa assenyalava la possible presència de dificultats a nivell psicològic en el procés constructiu de la identitat. Essent les posicions com a mare, com a filla de mare i com a filla de pare les més afectades per aquests dilemes.

- La presència de pocs constructes dilemàtics, i sobretot en aquells vinculats amb la seguretat en les relacions, indica que existeix una claredat en l'autodefinició de les dones de la mostra.

- Resulta imprescindible per les dones de la mostra fer referència als orígens, a la comunicació sobre aquests, i a la revelació, quan se'ls hi pregunta per la condició d'adoptada i la relació amb la construcció de la identitat.

- Apareix la necessitat de conèixer la pròpia història com un element rellevant vinculat a la construcció de la identitat de les participants en la recerca (Berástegui i Gómez, 2007; Brodzinsky et al., 2011; Grotevant 1997; Irhammar i Cederblad, 2000).

- En general, les dones de la mostra consideren que la condició d'adoptada influeix en la construcció de la identitat com a persones, com a parelles i com a mares, essent el posicionament com a parella el que senten menys influït per aquest factor. Malgrat això, la gran majoria de les participants troba també que hi ha altres aspectes que influeixen: les actituds parentals dels pares adoptius, la comunicació sobre els orígens, la revelació, l'estimació i d'altres com les característiques de la personalitat o les experiències viscudes com a mare.

- En el procés constructiu de la identitat com a mares, aproximadament la meitat de les dones de la mostra, realitzen un procés reflexiu sobre la pròpia maternitat, sobre la mare biològica i sobre la mare adoptiva. En els dos últims casos expressen empatia, a la vegada que es plantegen dubtes. No obstant, valoren de forma independent el fet d'empatitzar amb la mare biològica i el de que aquest procés de comprensió emocional estigui vinculat d'alguna manera amb les seves construccions de la identitat com a mare. En relació amb els dubtes sobre els orígens, no existeix una homogeneïtat que vinculi directament la reflexió sobre la mare biològica i els dubtes que sorgeixen, amb la cerca dels orígens.

- S'evidencia que les posicions d'un Jo social com el del *Jo com a amiga*, són relacions de seguretat per a les dones de la mostra. Aquest posicionament és categoritzat com el més segur dels analitzats. Aquesta seguretat està associada amb constructes vinculats al benestar en aquesta relació (obertura, afectuositat, sinceritat, respecte, altruisme, valentia, interès per l'altre, tolerància, treballadora, activa, alegria i tranquil·litat). Aquests resultats demostren la importància de posicions socials per la construcció d'una identitat basada en el benestar i la seguretat, en les dones de la mostra. Aquest tipus de posicionaments no vinculats amb la família poden haver esdevingut situacions relacionals horitzontals, a partir de les quals les participants hagin co-construït una identitat més positiva i segura. Aquest fet podria respondre a un menor grau d'implicació dels aspectes vinculats a la percepció de la diferència, en aquest tipus de relació.

- La vivència del tabú social sobre l'adopció que van experimentar moltes de les dones de la mostra és quelcom que pot haver dificultat la integració d'aquesta condició

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

en la identitat. En alguns casos encara avui en dia no n'han parlat amb membres de la família nuclear (pares i germans). Per aquest motiu són encara més rellevants els resultats trobats en la línia de la seguretat en la relació amb la mare i amb les amigues.

- L'ús d'una metodologia plural en la recerca permet abordar la informació relativa a l'objectiu de la mateixa de manera més completa i integradora, permetent així, no només trobar informació rellevant, sinó aprofundir en els significats d'aquesta. Doncs, els resultats d'aquesta recerca relatius a l'aferrament i a l'aferrament adult posen de manifest la complexitat d'aquests patrons en aquesta etapa de la vida, tal i com ja ho subratllaven Ainsworth (1989) i Bowlby (1988).

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

9. LIMITACIONS I PROPOSTES D'INVESTIGACIÓ

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

9. Limitacions de l'estudi i propostes d'investigació

En aquest capítol s'expliquen els aspectes de la recerca que poden haver estat una limitació a l'hora de valorar els resultats obtinguts, i que cal tenir presents en la interpretació d'aquests i per a futures recerques. Aquestes s'enumeren a continuació:

- Calen més investigacions en l'estudi de l'aferrament adult en població adoptada, per tal de poder aportar més informació sobre la rellevància d'aquestes relacions per a la construcció de la identitat. Existeixen pocs estudis relatius a la maternitat i a la paternitat de les persones adoptades i a com construeixen el procés d'aferrament adult i la influència d'aquest en el vincle afectiu amb els propis fills.
- En la present recerca no s'ha estudiat el concepte d'aferrament adult i la influència de la construcció de la identitat en la població masculina d'adoptats adults, i caldria veure si existeixen peculiaritats vinculades al gènere, tal i com assenyalen Bucx i SeiffgeKrenke, 2010; Lawford i Markiewicz, 2009; Martinez et al., 2014) en població no adoptada.
- Les dones de la mostra han participat lliurement i en altres casos es coneix que la participació no ha estat possible per la dificultat a parlar sobre la condició d'adoptada. Aquest fet podria haver promogut que els resultats extrets de la mostra siguin un biaix d'aquelles dones que han pogut integrar de forma més coherent la condició d'adoptada en la construcció de la identitat.
- L'accés a aquest tipus de mostra tan específica ha estat una tasca complicada, sovint per la dificultat de trobar una població tan concreta (malgrat haver contactat amb associacions d'adoptats) i que estigui disposada a parlar de l'adopció. Aquest fet ha ocasionat que la mostra sigui reduïda, malgrat que la metodologia qualitativa de la present recerca no valora aquest fet com indicador de manca de rigorositat científica.
- S'ha donat una variabilitat pel que fa a l'origen de les participants, doncs tot i que totes van viure un procés d'adopció nacional, en tres dels quinze casos l'adopció nacional es va dur a terme en països sud-americans. Els aspectes culturals i les convencions socials relatives a la parentalitat i a la vida en parella influeixen en la vivència com a adoptat i per això poden haver introduït un cert biaix en les dades extretes relatives a l'aferrament adult i a la construcció de la identitat.

- La variabilitat geogràfica ha estat limitada; la majoria de les participants en la recerca viuen a Catalunya, a excepció de dues que viuen al País Basc. Aquest aspecte pot influir en els resultats extrets. Caldria realitzar una recerca amb una variabilitat del territori més àmplia, o bé limitada a una zona geogràfica concreta.
- No hi ha hagut una homogeneïtat en les circumstàncies relatives a l'edat de l'adopció, ni a les seves circumstàncies, i aquest fet pot haver introduït biaixos en els resultats. No obstant no s'han evidenciat característiques específiques en la relació amb la mare, el pare o en l'aferrament adult relatives a aquelles participants que presenten una edat d'adopció major d'un any.
- De la mateixa manera tampoc s'ha limitat per l'edat la inclusió en la mostra de les participants, la qual cosa pot haver influït en la percepció actual del procés d'esdevenir mares i de ser parelles, fruit d'un moment vital diferent. Malgrat en l'estudi sobre la maternitat de Laney et al. (2015), no observaven diferències respecte a la construcció del rol de mare en les participants amb edats disperses.

Pel que fa a les eines que s'han utilitzat, caldria destacar algunes limitacions:

- En l'entrevista no es va preguntar per la relació amb el pare adoptiu, malgrat en nombroses ocasions i de forma espontània les participants van vincular directament la resposta sobre la relació amb la mare adoptiva a la que tenien amb el pare. Amb l'intent de respectar allò que les participants responien i la posterior anàlisi qualitativa, no s'ha contemplat la opinió que d'aquesta relació tenien aquelles dones que no van fer referència espontània a la relació amb el pare, al respondre a aquesta pregunta. Això no ha permès avaluar, a partir de l'entrevista, la percepció que han construït totes les dones de la mostra de la relació amb el pare adoptiu.
- L'avaluació de l'aferrament amb l'ECR-S (Alonso- Arbiol et al., 2007) ha valorat la situació amb la parella actual, relació de llarga durada que presenten la majoria de les dones de la mostra. No obstant, en ocasions les participants han suggerit un canvi respecte a parelles anteriors o respecte a la mateixa. Aquest fet no ha estat manifestat per la totalitat de la mostra, la qual cosa s'ha considerat com una absència de canvis. Potser, l'avaluació en tots els casos, hagués aportat més informació a l'estudi de l'aferrament.
- Caldria comparar amb una mostra no-adoptada els resultats en la valoració de l'aferrament realitzada amb l'ECR-S (Alonso- Arbiol et al., 2007), per tal de

determinar si existeixen diferències significatives relacionades amb la condició d'adoptada.

- En l'ús de les graelles, una de les participants no va poder valorar l'element Jo com a Filla amb el pare, la qual cosa suposa un biaix en aquesta mesura en la mostra.
- Aquesta és una recerca qualitativa que parteix de l'anàlisi de les construccions relacionals que realitzen les dones de la mostra. Per aquest fet, podria ser que en preguntar directament per aspectes relatius a l'adopció, els quals assenyalen la diferència, les participants hagin minimitzat o maximitzat alguns dels efectes o de les vivències per les que se'ls hi preguntava, amb la finalitat de cercar una normalitat a ulls de la investigadora o bé, major empatia i comprensió d'aquesta.
- Seria interessant poder estudiar el fenomen de la construcció de la identitat i l'aferrament adult en dones i homes adoptats que no hagin esdevingut mares i pares per pròpia voluntat, per poder observar les posicions, en termes del Sí mateix dialògic (Hermans i Kempen, 1993), que constitueixen la identitat en aquesta etapa de la vida caracteritzada per la paternitat (Erikson, 1980).
- Caldria contemplar l'estudi de l'aferrament adult en aquelles dones que no tenen parella, i comparar-ne la construcció.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

10. IMPLICACIONS PER A LA INTERVENCIÓ PSICOTERAPÈUTICA

AMB PERSONES ADOPTADES

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

10. Implicacions per a la intervenció psicoterapèutica amb persones adoptades

Com s'ha pogut despendre a partir de la fonamentació teòrica d'aquesta tesi doctoral, així com dels resultats als que s'ha arribat, la intervenció amb persones adoptades requereix d'una consciència terapèutica de les peculiaritats que implica aquest fenomen en el procés constructiu de la identitat. Concretament, cal tenir present que en l'etapa adulta la intimitat és quelcom que es cerca amb la parella i amb els amics i aquesta intimitat està compromesa si la identitat no té una construcció clara i continua entre passat, present i futur (Brodzinsky et al., 2011). Per això, en el procés psicoterapèutic amb persones adoptades adultes, cal tenir present els següents aspectes que han emergit en els resultats de la present recerca:

1. Comprensió de l'adopció.

Els infants, que esdevindran adolescents i posteriorment adults, elaboren constantment la comprensió d'aquest fenomen. La família hi juga un paper clau, doncs li ha de permetre assimilar aquesta experiència. Per aquest motiu, els pares han de contribuir a construir una narrativa que inclogui aquest esdeveniment vital que suposa una diferència que ha de ser integrada en el sí mateix de l'adoptat. Per això, els buits de informació relatius a la història personal i familiar s'han de salvar mitjançant significats co-construïts que permetin evitar la ruptura en la narrativa. Si això no es dona, poden emergir dificultats que podrien esdevenir disfuncionals vinculades a una desorganització, a una manca de consistència interna i/o a una rigidesa del sí mateix. Tal i com ho expliquen Hermans i Dimaggio (2004), flexibilitzar les veus i afavorir el diàleg entre aquestes, permetria una organització de les mateixes, i per tant, una construcció integrada d'aquestes relatives a l'adopció. En aquest sentit, els pares adoptius com a figures de referència, constitueixen els elements principals que, amb les seves actituds de cura vers l'infant transmeten el seu MFI. En aquest sentit, i en el cas de nens adoptats, és important que en la pràctica clínica s'inclogui a la família, i sobretot als pares, i realitzar amb ells un procés de presa de consciència del propi MFI, d'aquell model representacional de les relacions que estan contribuint de forma activa a construir en el seu fill/a adoptat/da. Per tant, és anar més enllà de les actituds parentals, és promoure dinàmiques relacionals basades en la sinceritat, l'afecte i la comprensió vers l'infant i la seva situació, que generin un

clima familiar de confiança en el que es pugui donar veu als dubtes i les inquietuds, validant les emocions que emergeixen. Aquest treball permet construir un sentiment de pertinença a la família i una integració de les diferències de forma normalitzada, tal i com ja assenyalàvem en treballs anteriors (Boadas et al., 2012; Pacheco et al., 2012). Com s'ha pogut veure en els resultats exposats en aquesta recerca, aquesta tasca no recau únicament en la mare, sinó que és important que ambdós pares fomentin la construcció d'una relació segura basada en la comunicació sobre els orígens, el diàleg sincer, en la confiança, en l'escolta i en la comprensió, tant en l'etapa infantil, com en l'adolescència i fins i tot, en l'etapa adulta.

Aquestes actituds de recolzament de l'adoptat, contribueixen a la construcció d'un aferrament segur, que influeix en el sí mateix de l'adoptat i que pot repercutir en les futures relacions d'intimitat.

2. Incloure a la parella.

Aquesta visió integradora de la persona adoptada en l'etapa adulta, també ha d'incloure la veu de la parella en un procés psicoterapèutic, tal i com l'entenen Hermans, (2003); Hermans i Dimaggio (2004); Hermans i Hermans- Jansen (1995) i Hermans i Kempen, (1993). Doncs com s'ha vist en aquesta recerca, l'aferrament en la parella és un aspecte clau que pot contribuir a una construcció d'una identitat integrada. La reflexió sobre les experiències relacionals d'intimitat prèvies o les vivències anteriors amb la parella, poden contribuir a una presa de consciència del propi MFI de l'adoptat i de la seva parella, i d'igual manera observar-ne el paper que aquest té en la construcció dels vincles afectius amb el fill/a. D'aquesta manera és possible treballar vers els canvis en les dinàmiques que es planteja la persona en aquestes relacions.

3. Importància de les relacions.

L'adopció és un procés psicosocial, i com a tal les relacions esdevenen una peça clau per a la construcció de significats relatius a aquest fenomen. En aquest sentit, el procés co-constructiu del sí mateix està subjecte a aquestes relacions, les quals poden contribuir o dificultar la creació de vincles afectius basats en la confiança i la sinceritat. Des de la visió constructivista relacional, l'atenció psicoterapèutica s'ha de centrar en els significats del sí mateix que dificulten el benestar del client en els seus posicionaments, així com en aquells que aporten

autoestima i seguretat. Observar la presència de dilemes implicatius, i fomentar la cerca de matisos als pols dels constructes que es troben en aquests dilemes són objectius de la psicoteràpia. De la mateixa manera, en el cas dels adults adoptats, cal comptar amb les parelles, o en absència d'aquestes amb les amistats significatives (estables i que fomentin seguretat) per a poder assajar noves estratègies relacionals emergides en la teràpia, que impliquin aquells nous significats sorgits de la desactivació dels dilemes. Per això, serà necessari donar veu a les diverses posicions de la persona, fer emergir aquelles que puguin ser més necessàries per al seu benestar en cada moment i fomentar el diàleg entre aquestes, i de tal manera, acompanyar en la organització jeràrquica de les mateixes vers un equilibri saludable. Aquest últim aspecte es podria fomentar en les relacions de parella, per tal de promoure un aferrament segur, que esdevingui una base, a partir de la qual poder co-construir la identitat també com a mare/pare. Doncs malgrat en aquesta investigació s'ha observat que el posicionament com a mare suposa una font d'autoestima, també s'ha evidenciat que no era el més segur. I, cal recordar la influència que el propi aferrament té en la construcció dels vincles afectius com a pares (veure Dallos, 2006). Per tant, el suport i recolzament que pot donar la parella a la persona adoptada, així com sentir-se recíprocament implicada amb l'altre, permetria transmetre-li la confiança, l'afecte i l'acceptació incondicional necessàries per a la co-construcció d'un aferrament amb tendència a la seguretat.

4. Acompanyar en els processos d'afrontament.

Fer front a les incògnites, al trencament que pot suposar el coneixement d'informació sobre els orígens, i inclòs al contacte amb la família biològica, en cas que la persona així ho vulgui, ajudar a elaborar aquest procés de presa de consciència, de construcció de identitat en la persona adoptada adolescent i/o adulta, que li permeti recolzar-se en una base segura per a generar relacions sanes que tendeixin vers el pol de la seguretat i que per tant aportin benestar. Aquest procés pot suposar un canvi en les narratives i un dol a elaborar, en el que pot ser necessari l'acompanyament terapèutic per ajudar a la presa de decisions, a la revisió de les històries construïdes sobre els propis orígens, a la confrontació amb la realitat d'aquestes i a la preparació del contacte amb la família biològica

que inclogui el per a què, el com, el amb qui i el què es vol aconseguir en aquest procés o a través d'ell.

5. El procés constructiu del posicionament com a mare.

De la mateixa manera, la construcció de la maternitat implica un procés de trencament i reorganització en la narrativa de la persona (veure Laney et al., 2015), i en el cas de la persona adoptada esdevé un moment vital en el que replantejar-se els orígens o qüestionar-se la maternitat biològica i adoptiva. Aquest pot ser un procés que requereixi d'un suport psicoterapèutic, que caldrà que contempli la idiosincràsia de les narratives maternal/paternal de l'adoptat, intentant promoure que aquestes esdevinguin progressives. Per això, serà necessari acompanyar al client en la revisió dels fonaments sobre els que s'ha construït la identitat i l'aferrament, explorar i potenciar les posicions relacionals que impliquen més autoestima, seguretat i benestar, i promoure el diàleg entre totes les veus que estan vinculades amb el rol maternal/paternal, amb l'objectiu de construir una narrativa que inclogui una identitat com a mare/pare única, segura i agradable per a la persona, lliure de rancúnies vers els propis pares (biològics, adoptius), i amb uns significats com a fill/a adoptat/da saludables. Això suposarà revisar les relacions existents amb els propis pares, que com s'ha vist en els resultats poden requerir d'evolució en algun aspecte, i que en general milloren quan les dones de la mostra esdevenen mares.

6. Consideracions sobre la maternitat biològica.

També cal destacar, tal i com s'ha vist en els resultats d'aquesta tesi doctoral, que la maternitat biològica pot esdevenir un procés necessari per a la construcció de la identitat de dones adoptades, que permeti experimentar un sentiment de pertinença a la pròpia família que han decidit crear, i que les permeti integrar d'una manera més saludable la identitat adoptiva. Treballar en les relacions amb els fills a nivell psicoterapèutic pot ajudar a prendre consciència de les seves dificultats, així com fomentar la progressió d'actituds parentals que no han viscut com a filles.

Les pors que poguessin emergir en el plantejament d'esdevenir mares caldria atendre-les a nivell psicoterapèutic, fomentant la comprensió, la revisió de la història prèvia per observar-ne la connexió amb aquest moment vital, així com treballar conjuntament amb la persona adoptada en l'afrontament d'aquesta por,

fomentant la seguretat i l'autoestima a través d'aquelles posicions relacionals més sòlides (p.e., parella).

7. Caldrà tenir present també com a terapeuta, quin és el MFI de la persona adoptada, per entendre quina dinàmica relacional estableix el client amb el terapeuta, i ajudar a prendre consciència d'aquesta per entendre les dificultats relacionals que pugui presentar fora de l'espai terapèutic. A més, la relació terapèutica esdevindrà un context en el que assajar canvis relacionals. De la mateixa manera, aquest treball a realitzar amb el client serà especialment important tenir-lo en compte davant una amenaça de la ruptura de l'aliança terapèutica, i metacomunicar-se sobre la relació i la influència que l'abandó pot tenir en el seu comportament en aquesta. Les actituds de confrontació poden tenir a veure amb la necessitat d'assegurar aquest vincle i les de desvinculació amb un patró relacional més evitatiu. Fer conscient a la persona adoptada del tipus de vinculació que estableix serà un objectiu essencial per a la millora.

En definitiva, la psicoteràpia o el counselling poden esdevenir eines d'ajuda en el procés d'integració de la identitat dels nens, adolescents i adults adoptats. De la mateixa manera, poden ser espais en els que promoure el desenvolupament de les relacions, i la reflexió i presa de consciència de les mateixes, per tal de planificar un camí per arribar als objectius desitjats, vinculats al canvi en les dinàmiques relacionals del sí mateix com a adoptat i a les diverses posicions que hi són integrades. Per això, en el cas de les dones adoptades que esdevenen mares biològiques, serà rellevant tenir present la importància de l'aferrament amb la parella i amb els pares adoptius, les diverses relacions establertes amb els fills, les posicions del Jo social i la comunicació que s'hagi viscut sobre els orígens i sobre el fenomen de l'adopció, per a poder comprendre en tota la seva complexitat, el procés de construcció de la identitat i les repercussions d'aquesta en el desenvolupament vital de la persona.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

11. REFERÈNCIES

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

- Abella, M., Benet, C., Blanxart, N., Prats, D. i Rossell, M. (2007). El Servei d'Atenció Postadoptiva de Catalunya. *Butlletí Infància*, 10, 1-4.
- Abrines, N., Barcons, N., Marre, D., Brun, C., Fornieles, A. i Fumadó, V. (2012). ADHD- like symptoms and attachment in internationally adopted children. *Attachment and Human Development* 14(4), 405-423.
- Ackerman, J. P. i Dozier, M. (2005). The influence of foster parent investment on children's representations of self and attachment figures. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 26(5), 507-520.
- Adams- Weber, J. T. (1979). *Personal construct theory: Concepts and applications*. New York: Wiley.
- Adams- Weber, J. T. (1990). Some fundamental asymmetries in the structure of personal constructs. A G. J. Neimeyer & R. A. Neimeyer (Eds.), *Advances in personal construct psychology*, Vol.1 (pp.49-85). London: Jai Press.
- Ainsworth, E. V. (2015). Women displacing reproductive identity: Childfree baby boomers confront the motherhood mandate. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 56(10-B), 5829.
- Ainsworth, M. D. S. (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. *Child Development*, 40, 969-1025.
- Ainsworth, M. D. S. (1973). The development of infant-mother attachment. A B. Cardwell & H. Ricciuti (Eds.), *Review of child development research*, Vol. 3 (pp.1-94). Chicago: University of Chicago Press.
- Ainsworth, M. D. S. (1979). Infant-mother attachment. *American Psychologist*, 34, 932-937.
- Ainsworth, M. D. S. (1982). Attachment: Retrospect and prospect. A C. M. Parkes & J. Stevenson-Hinde (Eds.), *The place of attachment in human behavior* (pp. 3-30). New York: Basic Books.
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachment beyond infancy. *American Psychologist*, 44, 709-716.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M., Waters, E. i Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the Strange Situation*. Hinsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

- Ali, D. S., Hall, M. E. L., Anderson, T. L. i Willingham, M. M. (2013). "I became a mom": Identity changes in mothers receiving public assistance. *Journal of Social Service Research*, 39, 587-605.
- Allen, J. P. i Miga, E. M. (2010). Attachment in adolescence: A move to the level of emotion regulation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27, 181-190.
- Alonso-Arbiol, I., Balluerka, N. i Shaver, P. R. (July 2006). A Spanish version of the Experiences in Close Relationships (ECR). 18th International Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology. Isle of Spetses, Greece.
- Alonso-Arbiol, I., Balluerka, N. i Shaver, P.R. (2007). A Spanish version of the Experiences in Close Relationships (ECR). Adult attachment questionnaire. *Personal Relationships*, 14, 45-63.
- Alonso-Arbiol, I., Balluerka, N., Shaver, P.R. i Gillath, O. (2008). Properties of the Spanish and American Versions of the ECR. *European Journal of Psychological Assessment*, 24(1), 9-13.
- Álvarez-Gayou, J. L. (2003). *Cómo hacer investigación cualitativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: Paidós.
- Andersen, S. M. i Chen, S. (2002). The relational self: An interpersonal social-cognitive theory. *Psychological Review*, 109, 619-645.
- Angus, L. E., Levitt, H. i Hardtke, K. (1999). The narrative process coding system: Research applications and implications for psychotherapeutic practice. *Journal of Clinical Psychology*, 55, 1255-1270.
- Angus, L. E. i McLeod, J. (Eds.) (2004). *The handbook of narrative psychotherapy: Practice, theory and research*. London: Sage.
- Arnkoff, D. B., Glass, C. R., Elkin, I., Levy, J. A. i Gershefsky, J. J. (1996). Quantitative and qualitative research can complement each other: Reply to Rennie. *Psychotherapy Research*, 6 (4), 269- 276.
- Ashmore, R. D., Deaux, K. i McLaughlin-Volpe, T. (2004). An organizing framework for collective identity: Articulation and significance of multidimensionality. *Psychological Bulletin*, 130, 80-114.
- Atkins, R., Hart, D. i Donnelly, T. M. (2005). The association of childhood personality type with volunteering during adolescence. *Merrill-Palmer Quarterly*, 51, 145-162.
- Baden, A. L. i Wiley, M. O. (2007). Counseling adopted persons in adulthood: Integrating practice and research. *Counseling Psychologist*, 35(6), 868-901.

- Bakhtin, M. (1973). *Problems of Dostoevsky's Poetics 2nd edn*. Trad. R. W. Rotsel. Ann Arbor, MI: Ardis. Primera ed. Publicada al 1929 sota el títol Problemy tvorchestva Dostoevskogo [Problems of Dostoevsky's Art]. Leningrad: Priboj.
- Bamberg, M. (2004). Talk, small stories, and adolescent identities. *Human Development*, 47, 366-369.
- Bamberg, M., De Fina, A. i Schiffrin, D. (2011). Discourse and identity construction. A S. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of Identity, Theory and Research* (pp. 768-864). New York: Springer.
- Bannister, D. (1960). Conceptual structure in thought-disordered schizophrenics. *Journal of Mental Science*, 106, 1230-1249.
- Bannister, D. (1962). The nature and measurement of schizophrenic thought disorder. *Journal of Mental Science*, 108, 825-842.
- Bannister, D. (1965b). The genesis of schizophrenic thought disorder: re-test of the serial invalidation hypothesis. *British Journal of Psychiatry*, 111, 377-382.
- Bannister, D. i Fransella, F. (1966). A grid test of schizophrenic thought disorder. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 5, 95-102.
- Bannister, D. i Fransella, F. (1986). *Inquiring man: The Psychology of Personal Constructs* (3^aed.). London: Croom Helm.
- Barcons, N., Abrines, N., Brun, C., Sartini, C., Fumadó, V. i Marre, D. (2014). Attachment and adaptive skills in children of international adoption. *Child and Family Social Work*, 19(1), 89-98.
- Barone, L. i Lionetti, F. (2012). Attachment and emotional understanding: a study on late-adopted pre-schoolers and their parents. *Child: Care, Health and Development*, 38(5), 690-696.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7, 147-178.
- Bartholomew, K. (1993). From childhood to adult relationships: Attachment theory and research. A S. Duck (Ed.), *Understanding relationship processes: 2. Learning about relationships* (pp. 30-62). Beverly Hills, CA: Sage.
- Bartholomew, K. i Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.

- Bartholomew, K. i Shaver, P. R. (1998). Methods of assessing adult attachment: Do they converge? A J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 25–45). New York: The Guilford Press.
- Basow, S. A., Lilley, E., Bookwala, J. i McGillicuddy-DeLisi, A. (2008). Identity development and psychological well-being in Korean-born adoptees in the U.S. *The American Journal of Orthopsychiatry*, 78(4), 473-480.
- Bates, J. E., Maslin, C. A. i Frankel, K. A. (1985). Attachment security, mother-child interaction, and temperament as predictors of behavior problem ratings at age three years. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50(1-2), 167-193.
- Bavelas, J. B., Chan, A. S. i Guthrie, J. A. (1976). Reliability and validity of traits measured by Kelly's repertory grid. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 8, 23-38.
- Beach, S. R. H. i Nelson, G. M. (1990). Pursuing research on major psychopathology from a contextual perspective: The exemple of depression and marital discord. A G. Brody & I. E. Sigel (Eds.), *Family Research* (Vol. 2) (pp.110-125). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Beauchesne, L. M. (1999). As if born to: The social construction of a deficit identity position for adopted persons. Dissertation Abstract International. Section A: Humanities and Social Sciences, 58(9-A), (pp.3721).
- Beck, A. T. (1987). Cognitive models of depression. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 1, 5-37.
- Beck, A. T. i Freeman, A. (1990). *Cognitive Therapy of Personality Disorders*. New York: Guilford.
- Beijersbergen, M. D., Juffer, F., Bakermans- Kranenburg, M. J. i Van Ijzendoorn, M. H. (2012). Remaining and becoming secure: parental sensitive support predicts attachment continuity from infancy to adolescence in a longitudinal adoption study. *Developmental Psychology*, 48(5), 1277-1282.
- Berkman, L. F. (1995). The role of social relations in health promotion. *Psychosomatic Medicine*, 57, 245-254.
- Bertau, M. C. (2004). Introduction: The theory of the dialogical self. A M. C. Bertau (Ed.), *Aspects of the Dialogical Self: Extended Proceedings of a Symposium on the Second International Conference on the Dialogical Self (Ghent, October 2002)*,

- Including Psycholinguistical, Conversational, and Educational Contributions* (Vol. 11) (pp.9-35). Berlin: Lehmanns Media.
- Beutler, L. i Guest, P. (1989). The role of cognitive change in psychotherapy. A. A. Freeman, K. Simon, L. Beutler & H. Arkowitz (Eds.), *Comprehensive Handbook of Cognitive Therapy* (pp. 123-142). New York: Plenum Press.
- Bieri, J. (1955). Cognitive complexity-simplicity and predictive behavior. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 51, 263-286.
- Bieri, J. (1966). Cognitive complexity and personality development. A. O. J. Harvey (Ed.), *Experience, structure, and adaptability* (pp. 13-37). New York: Springer.
- Bieri, J., Atkins, A. L., Briar, S., Leaman, R. L., Miller, H. i Tripodi, T. (1966). *Clinical and social judgement*. New York: Wiley.
- Black, K. A. i Schutte, E. D. (2006). Recollections of being loved: Implications of childhood experiences with parents for young adults' romantic relationships. *Journal of Family Issues*, 27, 1459-1480.
- Boadas, B., Sallés, C., Pacheco, M., Ger, S., Garcia, L. i Canal, M. (2012). *Hemos adoptado*. Barcelona: Larousse.
- Borders, D., Penny, J. i Portnoy, F. (2000). Adult adoptees and their friends: Current functioning and psychosocial well-being. *Family Relations*, 49(4), 407-418.
- Borysenko, J. i Borysenko, M. (1994). *The Power of the Mind to Heal*. Carson, CA: Hay House Inc.
- Botella, L. (1995). Personal construct psychology, constructivism, and postmodern thought. A. R. A. Neimeyer & G. J. Neimeyer (Eds.), *Advances in Personal Construct Psychology* (Vol. 3) (pp. 3-36). Greenwich, CN: Jai Press.
- Botella, L. (1997). Psicologia clínica i psicoterapia: Una aproximació prospectiva. *Aloma. Revista de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna*, 1, 39-51.
- Botella, L. (2001). Diálogo, relações e mudança: uma aproximação discursiva à psicoterapia construtivista. A. M. Gonçalves y Ó. Gonçalves (Eds.), *Psicoterapia, discurso e narrativa: a construção conversacional da mudança* (pp. 93-124). Coimbra: Quarteto.
- Botella, L. (2006). *Construcciones, narrativas y relaciones*. Barcelona: Edebé.
- Botella, L. i Feixas, G. (1998). *Teoría de los constructos personales: aplicaciones a la práctica psicológica*. Barcelona: Laertes.

- Botella, L. i Herrero, O. (2000). A relational constructivist approach to narrative therapy. *European Journal of Psychotherapy, Counselling & Health*, 3(3), 407-418.
- Botella, L., Herrero, O., Pacheco, M. i Corbella, S. (2004). Working with narrative in psychotherapy: A relational constructivist approach. A Angus, L. & McLeod, J. (Eds.), *The handbook of narrative and psychotherapy: Practice, theory and research* (pp.119-136). US: Sage Publications.
- Boulton, M. G. (1983). *On being a mother: A study of women with pre-school children*. New York: Tavistock.
- Bowlby, J. (1969/1998). *El Apego*. Barcelona: Paidós.
- Bowlby, J. (1979). *The making and breaking of affectional bonds*. London: Tavistock.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and Loss. Vol. 3: loss*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1984). *Attachment and Loss. Vol. 1, (2a ed.)*. Harmondsworth, UK: Penguin.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: clinical applications of attachment theory*. London: Routledge.
- Bowlby, J. (1992). Continuité et discontinuité: vulnérabilité et résilience. *Devenir* 4, 7-31.
- Brancós, I. (1998). L'adopció internacional a Catalunya: un fenomen emergent. *Justiforum. Papers d'Estudis i Formació* 10, 137-158.
- Brazelton, T. B. i Cramer, B. G. (1990). *The earliest relationship: Parents, infants, and the drama of early attachment*. Cambridge, MA: Perseus publishing.
- Brennan, K. A., Clark, C. L. i Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment. An integrative overview. A J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46-76). New York: The Guilford Press.
- Brennan, K. A., Shaver, P. R. i Tobey, A. E. (1991). Attachment styles, gender, and parental problem drinking. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8, 451-466.
- Bretherton, I. i Munholland, K. A. (1999). Internal working models in attachment relationships: A construct revisited. A J. Cassidy & Shaver, P. R. (Eds.), *Handbook of attachment* (pp. 89-111). New York: The Guilford Press.
- Bretherton, I., Ridgeway, D. i Cassidy, J. (1990). Assessing internal working models of the attachment relationship: An attachment story completion Task for 3- year- olds. A M. T. Greenberg, D. Cicchetti, & E. M. Cummings (Eds.), *Attachment in the*

- Preschool years: Theory, Research and Intervention* (pp.273-308). Chicago: The University of Chicago Press.
- Brodzinsky, D., Lang, R. i Smith, D. (1995). Parenting adopted children. A M. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Vol. 3. Status and social conditions of parenting* (pp. 209-232). Mahwah, New Jersey: Erlbaum.
- Brodzinsky, D. i Palacios, J. (Eds.). (2005). *Psychological Issues in Adoption: Research and practice*. US: Praeger Publishers.
- Brodzinsky, D., Shechter, M. i Marantz, R. (2011). *Soy adoptado. La vivència de la adopció a lo largo de la vida*. Madrid: Editorial Grupo 5.
- Brodzinsky, D., Smith, D. i Brodzinsky, A. (1998). *Children's adjustment to adoption: Developmental and clinical issues*. London: Sage.
- Brottveit, A. (1999). "Jeg ville ikke skille meg ut"—*Identitetsutvikling, ekstern kategorisering og etnisk idenitet ho adopterte fra Colombia og Korea* ("I didn't want to look different"—The identity development, external categorization and ethnic identity of adoptees from Colombia and Korea). Oslo: Diaconia College Center.
- Brown-Smith, N. (1998). Family secrets. *Journal of Family Issues*, 19, 20-42.
- Bucx, F. i SeiffgeKrenke, I. (2010). Romantic relationships in intra- ethnic and inter-ethnic adolescent couples in Germany: The role of attachment to parents, self-esteem, and conflict resolution skills. *International Journal of Behavioural Development*, 34(2), 128-135.
- Buhrmester, D. i Furman, W. (1986). The changing function of friends in childhood. A eo-Sullivanian perspective. A V. Derlega & B. Winstead (Eds.), *Friendship and social interaction* (pp. 41-62). New York: Springer-Verlag.
- Bussey, K. i Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, 106, 676-713.
- Butt, T., Burr, V. i Bell, R. (1997). Fragmentation and the sense of self. *Constructivism in the Human Sciences*, 2(1), 12-29.
- Cantón, J. i Cortés, M. R. (2000). *Guía para la evaluación del abuso sexual infantil*. Madrid: Pirámide.
- Cantor-Graae, E. i Pedersen, C. B. (2007). Risk for schizophrenia in intercountry adoptees: A Danish population-based cohort study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 48(11), 1053-1060.

- Caro, I. (comp.). (1993). *Psicoterapia e investigación de procesos*. Valencia: Promolibro.
- Carreño, M. i Serrano, G. (1995). Análisis de instrumentos para la medida del amor. *Revista de Psicología Social, 10*, 131-148.
- Charmaz, K. (2000). Constructivist and objectivist grounded theory. A N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2a ed.) (pp. 509-535). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Charmaz, K. (2006a). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. London: Sage.
- Chen, S., Boucher, H. i Kraus, M. W. (2011). The Relational Self. A S. Schwartz, K. Luyckx, & V. Vignoles, (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 654-767). New York: Springer.
- Chen, S., Boucher, H. i Tapias, M. P. (2006). The relational self revealed: Integrative conceptualization and implications for interpersonal life. *Psychological Bulletin, 132*, 151-179.
- Chiari, G., Mancini, F., Nicolò, F. i Nuzzo, M.L. (1990). Hierarchical organization of personal construct systems in terms of their range of convenience. *International Journal of Personal Constructs Psychology, 3*, 281-311.
- Chisholm, K. (1998). A three year follow-up of attachment and indiscriminate friendliness in children adopted from Romanian orphanages. *Child Development, 69*, 1092-1106.
- Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence, 13*, 1-24.
- Collins, W. A. i Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology, 58*, 644-663.
- Collins, W. A., Welsh, D. P. i Furman, W. (2009). Adolescent romantic relationships. *Annual Review of Psychology, 60*, 631-652.
- Crittenden, P. M. (1985). Social networks, quality of child-rearing, and child development. *Child Development, 56*, 1299-1313.
- Crittenden, P. M. (1990). Internal representational models of attachment relationships. *Infant Mental Health Journal, 11*, 259-277.

- Crittenden, P. M. (1992b). Treatment of anxious attachment in infancy and early childhood. *Development and Psychopathology*, 4, 575-602.
- Crittenden, P. M. (1997). Truth, error, omission, distortion, and deception: an application of attachment theory to the assessment and treatment of psychological disorder. A. S. M. C. Dollinger & L. F. DiLalla (Eds.), *Assessment and Intervention Issues Across the Life Span* (pp. 35-76). London: Lawrence Erlbaum.
- Crittenden, P. M. (2002). *Nuevas implicaciones clínicas de la teoría del apego*. Valencia: Promolibro.
- Crouter, A. i Booth, A. (2006). *Romance and sex in adolescence and emergent adulthood: Risks and oportunities*. New York: Lawrence Erlbaum.
- Cruzat, C., Díaz, F., Escobar, T. i Simpson, S. (2015). From eating identity to authentic selfhood: Identity transformation in eating disorder sufferers following psychotherapy. *Clinical Psychologist*. En premsa. Doi: 10.1111/cp.12067
- Cubito, D. i Obremski B. (2000). Psychological adjustment in adult adoptees: Assessment of distress, depression, and anger. *American Journal of Orthopsychiatry*, 70(3), 408-413.
- Cyrułnik, B. (2009). *Autobiografía de un espantapájaros. Testimonios de resiliencia: el retorno a la vida*. Barcelona: Gedisa.
- Dalen, M. (1995). Learning difficulties among inter-country adopted children. *Nordisk Pedagogikk*, 15(4), 195-208.
- Dalen, M. (1999). Interaction in adoptive families. A. A. Rygvold, M. Dalen, & B. Saeterdsdal (Eds.), *Mine—yours—ours and their: Adoption, changing, kinship and family patterns* (pp. 82- 100). Oslo: University of Oslo.
- Dalen, M. (2005). International Adoptions in Scandinavia: research focus and main results. A. Brodzinsky, D. & Palacios, J. (Eds.), *Psychological Issues in Adoption: research and practice* (pp. 211-231). US: Praeger Publishers.
- Dallos, R. (2006). *Attachment narrative therapy: Integrating narrative, systemic and attachment therapies*. UK: Open University Press.
- Denzin, N. K. i Lincoln, Y. S. (Eds.) (1994). *Handbook of qualitative research*. London: Sage Publications.
- Denzin, N. K. i Lincoln, Y. S. (1998). *The landscape of qualitative research: Theories and issues*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Denzin, N. K. i Lincoln, Y. S. (Eds.) (2003a). *The landscape of qualitative research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Denzin, N. K. i Lincoln, Y. S. (Eds.) (2003b). *Strategies of qualitative inquiry*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Departament de Benestar Social i Família (2013). *Memòria estadística: Institut Català de l'Adopció any 2011*. Recuperat de http://benestar.gencat.cat/ca/ambits_tematics/acolliments_i_adopcions/adopcions/estadistiques/
- Dimaggio, G., Salvatore, G., Azzara, C. i Catania, D. (2003). Rewriting self-narratives: The therapeutic process. *Journal of Constructivist Psychology, special issue on the dialogical self*, 16, 155-181.
- Donley, M. G. (1993). Attachment and the emotional unit. *Family Process*, 32, 3-20.
- Doyle, A. B., Lawford, H. i Markiewicz, D. (2009). Attachment style with mother, father, best friend, and romantic partner during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 19(4), 690-714.
- Dozier, M., Stovall, K. C., Albus, K. E. i Bates, B. (2001). Attachment for infants in foster care: the role of caregiver state of mind. *Child Development*, 72, 1467-1477.
- Ducharme, J., Doyle, A. B. i Markiewicz, D. (2002). Attachment security with mother and father: Associations with adolescents' reports of interpersonal behavior with parents and peers. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19(2), 203-231.
- Egeland, B., Pianta, R. i O'Brien, M. A. (1993). Maternal intrusiveness in infancy and child maladaptation in early school years. *Development and Psychopathology*, 5, 359-370.
- Elliott, R. K. (1989). Comprehensive process analysis: Understanding the change process in significant therapy events. A. M. J. Packer & R. B. Addison (Eds.), *Entering the circle: Hermeneutic investigation in psychology* (pp.165-184). Albany: State University of New York Press.
- Ellis, A. i Dryden, W. (1987). *The practice of rational-emotive therapy*. New York: Springer.
- Elsbeth, N., Beek, M. i Schofield, G. (2003). Thinking about and managing contact in permanent placements: the differences and similarities between adoptive parents and foster carers. *Clinical Child Psychology and Psychiatry: Adoption and fostering*, 8(3), 401-418.

- Erickson, M. F., Sroufe, L. A. i Egeland, B. (1985). The relationship between quality of attachment and behaviour problems in preschool in a high-risk sample. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50(1&2), 147-166.
- Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton & Co.
- Erikson, E. (1980). *Infancia y Sociedad*. Buenos Aires: Horme.
- Fang, M. (2014). The experience of racial identity development among biracial Asian-white adults in the U.S. *Dissertation Abstract International. Section A: Humanities and Social Sciences*, 74(9-A (E)). No pagination specified.
- Farr, R. H., Grant-Marsney, H. A. i Grotevant, H. D. (2014). Adoptees' contact with birth parents in emerging adulthood: the role of adoption communication and attachment to adoptive parents. *Family Process*, 53(4), 656-671.
- Feeney, J. (1999). Adult romantic attachment and couple relationships. A Cassidy, J., & Shaver, P. R. (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research and clinical applications* (pp.355-377). New York: The Guilford Press.
- Feeney, J i Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 281-291.
- Feeney, J. i Noller, P. (2001). *Apego adulto*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Feeney, J., Noller, P. i Hanrahan, M. (1994). Assessing adult attachment: Developments in the conceptualization of security and insecurity. A M. B. Sperling & W. H. Berman (Eds.), *Attachment in adults: Theory, assessment, and treatment* (pp. 128-152). New York: The Guilford Press.
- Feeney, J., Passmore, N. i Peterson, C. (2004). Adoption, attachment, and relationship experiences. A T. Bowles, *Relationship transitions: Proceedings of the Australian Psychology Society's Psychology of Relationships Interest Group 4th Annual Conference*. Australian Psychology Society's Psychology of Relationship Interest Group 4th Annual Conference, Melbourne, Australia, (58-62). 13-14 November 2004.
- Feeney, J., Passmore, N. i Peterson, C. (2007). Adoption, attachment, and relationship concerns: A study of adult adoptees. *Personal Relationships*, 14(1), 129-147.
- Feixas, G. (1988). *L'anàlisi de construccions personals en textos de significació psicològica*. Tesi doctoral microfitxada (328). Barcelona: Publicacions Universitat de Barcelona.

- Feixas, G. i Cornejo, J. M. (1992). *Manual de la técnica de la rejilla mediante el programa RECORD*. Madrid: Tea ediciones.
- Feixas, G. i Cornejo, J. M. (1996). *Manual de la técnica de la rejilla mediante el programa RECORD v.2.0*. Barcelona: Paidós.
- Feixas, G. i Cornejo, J. M. (2002). *RECORD v.5.0: Análisis de correspondencias de constructos personales [Aplicación informática]*. Barcelona: Psimedia.
- Feixas, G., Saúl, L. A., Ávila-Espada, A. i Sánchez, V. (2001). Implicaciones terapéuticas de los conflictos cognitivos. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*, 10(1), 5-13.
- Feixas, G. i Villegas, M. (1990/2000). *Constructivismo y Psicoterapia* (3ª ed. rev.). Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Ferrari, L., Rosnati, R., Ranieri, S. i Barni, D. (2014). Identità étnica e adozione internazionale nella trama della relazioni familiari. A Scabini, E., e Rossi, G. (Eds.), *Allargare lo spazio familiare: adozione e affido* (pp.189-202). Milano: Vita e Pensiero.
- Figueiredo, B., Field, T., Diego, M., Hernandez-Reif, M., Deeds, O. i Ascencio, A. (2008). Partner relationships during the transition to parenthood. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 26, 99–107.
- Fischman, D. (1996). Assessment of object relations and attachment capacity in adult adoptees. *Dissertation Abstracts International: Section B. The Sciences and Engineering*, 57(2-B), 1500.
- Fisher, F. (1973). *In search of Anna Fisher*. New York: Ballantine Books.
- Fonagy, P., Steele, M., Steele, H., Leigh, T., Kennedy, R., Mattoon G. i Target, M. (1995). Attachment, the reflective self, and borderline states: The predictive specificity of the Adult Attachment Interview and pathological emotional development. A S. Goldberg, R. Muir & J. Kerr (Eds.), *Attachment theory: Social, developmental, and clinical perspectives* (pp.233-278). Hillsdale, NJ: Analytic Press.
- Fonagy, P., Steele, M., Steele, H., Moran, G. i Higgit, A. (1991). The capacity for understanding mental states: The reflective self in parent and child and its significance for security of attachment. *Infant Mental Health Journal*, 12, 201-218.
- Fonagy, P. i Target, M. (1997). Attachment and reflective function: Their role in self-organization. *Development and Psychopathology*, 9, 679-700.

- Fox, N. A., Kimmerly, N. L. i Schafer, W. D. (1991). Attachment to mother/ attachment to father: A meta-analysis. *Child Development*, 62, 210-225.
- Fraley, R. C. (2002). Attachment stability from infancy to adulthood: Metaanalysis and dynamic modeling of developmental mechanisms. *Personality and Social Psychology Review*, 6, 123-151.
- Fraley, R. C. i Waller, N. G. (1998). Adult attachment patterns: A test of the typological model. A J. A. Simpson & W.S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 77-114). New York: Guilford.
- Fraley, R. C., Waller, N. G. i Brennan, K. A. (2000). An item-response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365.
- Frankel, R. M. (1990). Talking in interviews: A dispreference for patient- initiated questions in physician- patient encounters. A G. Psathas (Ed.), *Interaction Competence* (pp. 231-262). New York: Irvington.
- Fransella, F. i Bannister, D. (1977). *A manual for repertory grid technique*. London: Academic.
- Freixa, M. i Negre, C. (2010). Adopción y vida adulta. A F. Loizaga (Coor.), *Adopción hoy. Nuevos desafíos, nuevas estrategias* (pp. 375-396). Bilbao: Editorial Mensajero.
- Furman, W. i Winkles, J. K. (2010). Predicting romantic involvement, relationship cognitions, and relationship qualities from physical appearance, perceived norms, and relational styles regarding friends and parents. *Journal of Adolescence*, 33, 827-836.
- Garcia, L. i Pacheco, M. (2010). Apego adulto en mujeres adoptadas: Un estudio de caso sobre su relación con la construcción de la identidad. *Aloma. Revista de Psicología i Ciències de l'Educació*, 27, 211-243.
- Georgaca, E. (2001). Voices on the self in psychotherapy: A qualitative analysis. *British Journal of Medical Psychology*, 74, 223-236.
- Giorgi, A. (2009). *The descriptive phenomenological method in psychology: A modified Husserlian approach*. Pittsburgh: Duquesne University Press.
- Glaser, B. G. (1978). *Theoretical sensitivity: Advances in the methodology of grounded theory*. Mill Valley, CA: Sociology Press.

- Glaser, B. G. i Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine.
- Goss, S. i Mearns, D. (1997a). A call for a pluralistic epistemological understanding in the assessment and evaluation of counseling. *British Journal of Guidance and Counselling*, 25, 189-198.
- Goss, S. i Mearns, D. (1997b). Applied pluralism in the evaluation of employee counseling. *British Journal of Guidance and Counselling*, 25, 327-344.
- Grant-Marsney, H. A., Grotevant, H. D. i Sayer, A. G. (2015). Links between adolescents' closeness to adoptive parents and attachment style in young adulthood. *Family Relations*, 64(2), 221-232.
- Greenberg, L. S., Elliott, R. K., i Lietaer, G. (1994). Research on experiential psychotherapies. A. A. E. Bergin & S. L. Garfield (Eds.), *Handbook of psychotherapy and behavior change* (4th ed.) (pp. 509-539). Oxford, England: John Wiley & Sons.
- Griffin, D. W. i Bartholomew, K. (1994). Models of self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 430-445.
- Grosso, W. i Nagliero, G. (2004). Adoption, fostering and identity. *Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 16(1), 45-48.
- Grotevant, H. D. (1997). Coming to terms with adoption: The construction of identity from adolescence into adulthood. *Adoption Quarterly*, 1, 3-27.
- Grotevant, H. D. (2007). Openness in adoption: Re-thinking "family" in the United States. A. M. C. Inhorn (Ed.), *Reproductive disruptions: gender, technology, and biopolitics in the new millennium* (pp. 122-143). New York: Berghahn Books.
- Grotevant, H. D., Dunbar, N., Kohler, J. K. i Esau, A. L. (2000). Adoptive identity: How contexts within and beyond the family shape developmental pathways. *Family Relations*, 49, 379-387.
- Grotevant, H. D. i McRoy, R. G. (1998). *Openness in Adoption: Exploring Family Connections*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Grotevant, H. D., Perry, Y. V. i McRoy, (2005). Openness in adoption: Outcomes for adolescents within their adoptive kinship networks. A. D. Brodzinsky i J. Palacios (Eds.), *Psychological issues in adoption: Research and practice* (pp. 167-186). Westport, CT: Praeger.

- Grotevant, H. D. i Von Korff, L. (2011). Adoptive identity. A A. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 2198-2270). New York: Springer.
- Guba, E. G. (1989). Criterios de credibilidad en la investigación naturalista. A J. Gimeno y A. Pérez, *La enseñanza: Su teoría y su práctica* (pp. 148-165). Madrid: Akal.
- Guba, E. G. i Lincoln, Y. S. (1985). *Naturalistic inquiry*. New York: Sage.
- Guba, E. G. i Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation*. New York: Sage.
- Guidano, V. (1994). *El sí mismo en proceso*. Barcelona: Paidós.
- Hardy, S. A. i Carlo, G. (2005). Identity as a source of moral motivation. *Human Development*, 48(4), 232-256.
- Hazan, C. i Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Heffernan, M. E., Fraley, R. C., Vicary, A. M. i Brumbaugh, C. C. (2012). Attachment features and functions in adult romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29, 671- 693.
- Heider, F. (1946). Attitude and cognitive organization. *Journal of Psychology*, 17, 379-382.
- Hermans, H. J. M. (2003). The construction and reconstruction of a dialogical self. *Journal of Constructivist Psychology, special issue on the dialogical self*, 16, 89-130.
- Hermans, H. J. M. i Dimaggio, G. (Eds.) (2004). *The dialogical self in psychotherapy*. New York: Brunner-Routledge.
- Hermans, H. J. M. i Hermans-Jansen, E. (1995). *Self-narratives: The construction of meaning in psychotherapy*. New York: The Guilford Press.
- Hermans, H. J. M. i Kempen, H. J. G. (1993). *The dialogical self: Meaning as movement*. San Diego: Academic Press.
- Herrero, O. (2003). *De la ausencia de significado al significado de la ausencia: La construcción discursiva de los procesos de duelo*. Tesis doctoral no publicada, Universitat Ramon Llull, Barcelona.
- Herrero, O. i Neimeyer, R. (2002). Duelo, pérdida y reconstrucción narrativa. A O. Herrero y R. Neimeyer, *Construcciones narrativas y Relaciones: Aportaciones constructivistas y constructoristas a la psicoterapia* (pp. 205-232). España: EDB.

- Higgins, E. T. (1996a). Knowledge activation: Accessibility, applicability, and salience. A E. T. Higgins & A. W. Kruglanski (Eds.), *Social psychology: Handbook of basic principles* (pp. 133-168). New York: The Guilford Press.
- Hindy, C. G. i Schwartz, J. C. (1985, August). "Lovesickness" in dating relationships: An attachment perspective. Paper presented at the annual convention of the American Psychological Association, Los Angeles.
- Hinkle, D. N. (1965) *The change of personal constructs from the viewpoint of a theory of construct implications*. Tesis doctoral no publicada, Ohio State University, Ohio.
- Hodges, J., Steele, M., Hillman, S., Henderson, K. i Kaniuk, J. (2005). Change and continuity in mental representation of attachment after adoption. A Brodzinsky, D. & Palacios, J. (Eds.), *Psychological Issues in Adoption: research and practice* (pp. 93-116). US: Praeger Publishers.
- Hoksbergen, R. i Ter Laak, J. (2007). Psychic homelessness related to reactive attachment disorder: Dutch adult foreign adoptees struggling with their identity. A R. Javier, A. Baden, F. Biafora & A. Camacho-Gingerich (Eds.), *Handbook of adoption: Implications for researchers, practitioners, and families* (pp. 474-490). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Holland, A. S., Fraley, R. C. i Roisman, G. I. (2012). Attachment styles in dating couples: Predicting relationship functioning over time. *Personal Relationships*, 19, 234-246.
- Hoopes, J. L. (1980). *Prediction in child development: A longitudinal study of adoptive and nonadoptive families*. New York: Child Welfare League of America.
- Hoopes, J. L. i Stein, L. M. (1989). Identity formation in adopted adolescents. A Luszcz, M. A., & Nettelbeck, T. (Eds.), *Psychological development: perspectives across the life-span* (pp. 289-318). England: Oxford.
- Horowitz, L. M. (1977). Cognitive and interactive aspects of splitting. *American Journal of Psychiatry*, 134, 549-553.
- Howard, G. S. (1983). Toward methodological pluralism. *Journal of Counseling Psychology*, 30, 19-21.
- Huici, C. (1981). *El grupo de formación como instrumento de cambio de conducta en el área de las relaciones humanas*. Tesis Doctoral. Madrid: Editorial de la Universidad Complutense de Madrid.

- Humphrey, M. (1989). Damaged identity and the search for kinship in adult adoptees. *British Journal of Medical Psychology*, 62(4), 301-309.
- Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat). (2014). Adopció internacional. Recuperat a <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=d107>.
- Irhammar, M. (1997). *Exploration of origin: Identity formation during adolescence in adoptees born abroad, meaning of biological and ethnic origin*. Tesis doctoral no publicada, Universitat de Lund, Suècia.
- Irhammar, M. i Bengtsson, H. (2004). Attachment in a group of adult international adoptees. *Adoption Quarterly*, 8(2), 1-25.
- Irhammar, M. i Cederblad, M. (2000). Outcome of inter-country adoptions in Sweden. A P. Selman (Ed.), *Intercountry adoption. Developments, trends and perspectives* (pp. 143-163). London: British Agencies for Adoption & Fostering.
- Irhammar, M. i Cederblad, M. (2005). Desarrollo de la identidad y salud mental en un grupo de adoptados internacionales en Suecia. Un estudio de seguimiento desde la adolescencia hasta la madurez. *Infancia y Aprendizaje*, 28(2), 191-207.
- Isabella, R. A. (1993). Origins of attachment: Maternal interactive behavior across the first year. *Child Development*, 64, 605-621.
- James, W. (1963). *Pragmatism and four essays from the meaning of truth*. Cleveland, OH: Meridian.
- Jaymes, J. (1976). *The origin of consciousness in the breakdown of the bicameral mind*. Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Jordan, C. i Dempsey, M. (2013). Exploring experiences of adoption: Emerging implications for therapeutic practice. *Counselling Psychology Review*, 28(1), 37-46.
- Kaanta, T. (2010). Belonging: identity, emotion work, and agency of intercountry Korean adoptees. *Dissertation Abstracts International: Section A. Humanities and Social Sciences*, 70(11-A), 4467.
- Kagan, J. (1981). *The second year: The emergence of self-awareness*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kashdan, T. B. i Rottenberg, J. (2010). Psychological flexibility as a fundamental aspect of health. *Clinical Psychology Review*, 30, 856-878.
- Kaye, K. (1990). Acknowledgement or rejection of differences?. A D. M. Brodzinsky i M. D. Schechter (Eds.), *The psychology of adoption* (pp. 121-143). New York: Oxford University Press.

- Kegan, R. (1982). *The evolving self*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kelly, G. A. (1955/1991). *The Psychology of Personal Constructs 1 & 2*. London: Routledge.
- Kelly, M., Towner-Thyrum, E. i Rigby, A. (1998). Adjustment and identity formation in adopted and nonadopted young adults: contributions of family environment. *American Journal of Orthopsychiatry*, 68(3), 497-500.
- Kernberg, O. (1975). Psychoanalysis and object relations theory: The beginnings of an integrative approach. A J. Reppen (Ed.), *Beyond Freud: A study of modern psychoanalytic theorists* (pp. 257-296). Hillsdale, NJ: Analytic Press.
- Kernis, M. H., Lakey, C. E. i Heppner, W. L. (2008). Secure versus fragile self-esteem as a predictor of verbal defensiveness: Converging findings across three different markers. *Journal of Personality*, 76, 477-512.
- Kim, W. J., Shin, Y. J. i Carey, M. P. (1999). Comparison of Korean- American adoptees and biological children of their adoptive parents: A pilot study. *Child Psychiatry & Human Development*, 29(3), 221-228.
- Kirk, D. (1964). *A Theory of adoption and mental health*. New York: The Free Press of Glencoe.
- Kirk, D. (1981). *Adoptive kinship: A modern institution in need of reforms*. Toronto: Butterworths.
- Kirk, D. (1984). Adoption policy in Great Britain and North America. *Journal of Social Policy*, 13(1), 75-84.
- Klennert, M. D., Sorce, J. F., Emde, R. N., Stenberg C. i Gaensbauer, T. J. (1984). Continuities and change in early emotional life: Maternal perceptions of surprise, fear, and anger. A R. N. Emde & R. J. Harmons (Eds.), *Continuities and discontinuities in development* (pp. 339-354). New York: Plenum.
- Kobak, R. R. (1999). The emotional dynamics of disruptions in attachment relationships: Implications for theory, research, and clinical intervention. A J. Cassidy i P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 21-43). New York: The Guilford Press.
- Kohler, C. (1990). *Divorce talk: Women and man make sense of personal relationships*. New Jersey: Rutgers University Press.
- Kohler, C. (1993). *Narrative analysis*. New York: Sage.

- Kools, S., McCarthy, M., Durham, R., i Robrecht, L. (1996). Dimensional analysis: broadening the conception of grounded theory. *Qualitative Health Research*, 6, 312-330.
- Kramer, D. A. (1983). Postformal operations? A need for further conceptualization. *Human Development*, 26, 91-105.
- Kroeger, J. i Marcia, J. E. (2011). The identity statuses: origins, meanings, and interpretations. A A. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 160-260). New York: Springer.
- Lamanna Verzuli, S. C. (2000). The experience of attachment in romantic partners adopted as children. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 61(6-B), 3281.
- Lamb, M. E., Thompson, R. A., Gardner, W. P., Charnov, E. L. i Estes, D. (1984). Security of infantile attachment as assessed in the strange situation: Its study and biological interpretations. *Behavioral and Brain Sciences*, 7(1), 127-147.
- Laney, E. K., Lewis Hall, M. E., Anderson, T. L. i Willingham, M. M. (2015). Becoming a mother: The influence of motherhood on women's identity development. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 15(2), 126-145.
- Lather, P. (1986). Research as praxis. *Harvard Educational Review*, 56(3), 257-277.
- Leiman, M. (2002). Toward semiotic dialogism: The role of sign- mediation in the dialogical self. *Theory and Psychology, special issue on the dialogical self*, 12, 221-235.
- Leon, I. G. (2002). Adoption losses: Naturally occurring or socially constructed? *Child Development*, 73, 652-663.
- Levy, T. i Orlans, M. (2000b). Attachment disorder and the adoptive family. A T. Levy (Ed.), *Handbook of attachment interventions* (pp. 243-259). San Diego: Academic Press.
- Levy, T. i Orlans, M. (2003). Creating and Repairing Attachments. A S. M. Johnson & V. E. Whiffen, (Eds.), *Attachment Processes in Couple and Family Therapy* (pp. 165-189). New York: The Guilford Press.
- Lewis, M. D. (2002). The dialogical brain: Contributions of emotional neurobiology to understanding the dialogical self. *Theory and Psychology, special issue on the dialogical self*, 12, 175-190.

- Lewis, J. M. i Gossett, J. J. (1999). *Disarming the past: How an intimate relationship can heal old wounds*. Phoenix, AZ: Zeig, Tucker, & Co.
- Lifton, B. J. (1994). *Journey of the adopted self: A quest for wholeness*. New York: Basic Books.
- Linares, J. L. (1996). *Identidad y Narrativa. La terapia familiar en la práctica clínica*. Barcelona: Paidós.
- Lincoln, Y. S., i Guba, E. G. (1990). Judging the quality of case study reports. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 3(1), 53-59.
- López, F. (1999). Evolución del apego desde la adolescencia hasta la muerte. A F. López, I. Etxebarria, M. J. Fuentes y M. J. Ortiz (Eds.), *Desarrollo afectivo y social* (pp. 67-94). Madrid: Pirámide.
- López, F. i Ortiz, M. J. (1999). El desarrollo del apego durante la infancia. A F. López, I. Etxebarria, M. J. Fuentes y M. J. Ortiz (Eds.), *Desarrollo afectivo y social* (pp. 117-140). Madrid: Pirámide.
- Lysaker, P. H. i Lysaker, J. T. (2002). Narratives structure in psychosis: Schizophrenia and disruptions in the dialogical self. *Theory and Psychology, special issue on the dialogical self*, 12, 207-220.
- MacDonald, D. A. (2000). Spirituality: Description, measurement, and relation to the Five Factor Model of personality. *Journal of Personality*, 68, 153-197.
- MacKinnon, J. L. i Marcia, J. E. (2002). Concurring patterns of women's identity status, attachment styles, and understanding of children's development. *International Journal of Behavioral Development*, 26, 70-80.
- MacLean, P. D. (1982). On the origin and progressive evolution of the triune brain. A E. Armstrong & D. Falk (Eds.), *Primate brain evolution* (pp. 291-316). New York: Springer.
- Mahler, M. S., Pine, F. i Bergman, A. (1975). *The psychological birth of the human infant: Symbiosis and individuation*. New York: Basic Books.
- Mahoney, M. J. (1991). *Human change processes: The scientific foundations of psychotherapy*. Nova York: Basic Books.
- Mahoney, M. J. (2002). Constructivism and positive psychology. A C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 745-750). New York: Oxford.
- Mahoney, M. J. (2003). *Constructive psychotherapy: A practical guide*. New York: The Guilford Press.

- Mahoney, M. J. i Gabriel, T. (1987). Psychotherapy and the cognitive sciences: An evolving alliance. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 1, 39-59.
- Mahoney, M. J. i Granvold, D. K. (2005). Constructivism and psychoterapy. *World Psychiatry*, 4(2), 74-77.
- Main, M. (1991). Metacognitive knowledge, metacognitive monitoring, and singular (coherent) vs multiple (incoherent) models of attachment: Findings and directions for future research. A P. Harris, J. Stevenson-Hinde & C. Parkes (Eds.), *Attachment Across the Life Cycle* (pp.127-159). New York: Routledge - Kegan Paul.
- Main, M. (2000). The organized categories of infant, child and adult attachment: Flexible vs. inflexible attention under attachment-related stress. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 48(4), 1055-1127.
- Main, M., Kaplan, N. i Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood and adulthood: A move to the level of representation. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50(1-2), 66-104.
- Main, M. i Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure disorganized/ disoriented attachment pattern: Procedures, findings and implications for classification of behavior. A M. Yogman & T. B. Brazelton (Eds.), *Affective development in infancy* (pp. 95-124). Norwood, NJ: Ablex.
- Main, M. i Solomon, J. (1990). Procedures for indentifying disorganized/ disoriented infants during the Ainsworth Strange Situation. A M. Greenberg, D. Cicchetti & M. Cummings (Eds.), *Attachment in the preschool years* (pp. 121-160). Chicago: University of Chicago Press.
- Main, M. i Weston, D. (1981). The quality of the toddler's relationship to mother and father. *Child Development*, 52, 932-940.
- Maione, P. V. i Chenail, R. J. (1999). Qualitative inquiry in psychotherapy: Research on the common factors. A M. Hubble, B. Duncan, & S. Miller (Eds.), *The heart and soul of change: What works in therapy* (pp. 57- 88). Washington, D.C.: APA Press.
- Mancini, F. i Semerari, A. (Eds.) (1990). *Le teorie cognitive dei disturbi emotivi*. Roma: Nuova Italia Scientifica.
- Mancuso, J. C. i Sarbin, T. R. (1983). The self narrative in the enactment of roles. A T. R. Sarbin & K. Scheibe (Eds.), *Studies in social identity* (pp. 254-273). New York: Praeger.

- Manzi, C., Vignoles, V. L., Regalia, C. i Scabini, E. (2006). Cohesion and enmeshment revisited: Differentiation, identity, and well-being in two European cultures. *Journal of Marriage and Family*, 68, 673-689.
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5, 551-558.
- Marecek, J., Fine, M. i Kidder, L. (1997). Working between worlds: Qualitative methods and social psychology. *Journal of Social Issues*, 53(4), 631-644.
- Markus, H. (1990). Unresolved issues of self- representation. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 241-253.
- Markus, H. i Kunda, Z. (1986). Stability and malleability of the self- concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 858-866.
- Markus, H. i Nurius, P. (1986). Possible selves. *American Psychologist*, 41, 954-969.
- Marrone, M. (2001). *La teoría del apego. Un enfoque actual*. Madrid: Editorial Psimática.
- Martin, J. (1994). *The Construction and understanding of psychotherapeutic change. Conversation, memories, and theories*. New York: Teachers College Press.
- Martínez, J. L., Fuertes, A., Orgaz, B., Vicario, I. i González, E. (2014). Vínculos afectivos en la infancia y calidad en las relaciones de pareja de jóvenes adultos: el efecto mediador del apego actual. *Anales de Psicología*, 30(1), 211-220.
- Marzal, A. (2008). La adopción internacional, quince años de historia en España. A A. Berástegui, y B. Gómez (Coords.), *Los retos de la postadopción: Balance y perspectivas* (pp. 21-32). Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- McAdams, D. P. (1985). *Power, intimacy, and the life story*. Homewood, IL: Dorsey Press.
- McAdams, D. P. (2006). The problem of narrative coherence. *Journal of Constructivist Psychology*, 19, 109-125.
- McAdams, D. P. (2011). Narrative identity. A S. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity, theory and research* (pp. 452- 523). New York: Springer.
- McAdams, D. P. i Cox, K. S. (2010). Self and identity across the life span. A R. Lerner, A. Freund i M. Lamb (Eds.), *Handbook of lifespan development (Vol.2)*, (pp. 158-207). New York: Cambridge University Press.

- McAdams, D. P. i Pals, J. L. (2006). A new Big Five: Fundamental principles for an integrative science of personality. *American Psychologist*, 61, 204-217.
- McLeod, J. (2001). *Qualitative research in counseling and psychotherapy*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- McMahon, M. (1995). *Engendering motherhood: Identity and self-transformation in women's lives*. New York: Guilford Press.
- McRoy, R. G., Zurcher, L. A., Lauderdale, M. L. i Anderson, R. L. (1982). Self-esteem and racial identity in transracial and inracial adoptees. *Social Work*, 27, 522-526.
- Melero, R. i Cantero, M^a. J. (2008). Los estilos afectivos en la población española: un cuestionario de evaluación del apego adulto. *Clínica y Salud*, 19(1), 83-100.
- Meyer, B. i Pilkonis, P. A. (2001). Attachment style. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 38(4), 466-472.
- Miall, C. E. (1996). The social construction of adoption: Clinical and community perspectives. *Family Relations*, 45, 309-317.
- Mikulincer, M., Florian, V., Cowan, P. A. i Cowan, C. P. (2002). Attachment security in couple relationships: a systematic model and its implications for family dynamics. *Family Process*, 41, 405-434.
- Mikulincer, M. i Shaver, P. R. (2003). The attachment behavioral system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal processes. A M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology*, (pp. 53-152). New York: Academic Press.
- Mikulincer, M. i Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York: The Guilford Press.
- Miles, M. B. i Huberman, M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. California: Sage.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. (2013). Estadísticas de adopción internacional años 2009-2013. Recuperat a <http://www.msssi.gob.es/ssi/familiasInfancia/adopciones/img/estadisticadatos20092013.pdf>
- Ministeri de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad (2013). Estadística de adopción internacional años 2010-2014. Recuperat de http://www.msssi.gob.es/ssi/familiasInfancia/adopciones/adopInternacional/pdf_nuevos/ESTADiSTICA20102014.pdf

- Mirabent, V. i Ricart, E. (2005). *Adopción y vinculo familiar. Crianza, escolaridad y adolescencia en la adopción internacional*. Barcelona: Paidós.
- Miró, M. T. (2005). La reconstrucción terapéutica de la trama narrativa. *Monografías de Psiquiatría*, 2(11), 8-18.
- Mohanty, J., Keokse, G. i Sales, E. (2007). Family cultural socialization, ethnic identity, and self-esteem: Web-based survey of international adult adoptees. *Journal of Ethnic and Cultural Diversity in Social Work*, 15(3-4), 153-172.
- Molero, F., Shaver, P. R., Ferrer, E., Cuadrado, I. i Alonso-Arbiol, I. (2011). Attachment insecurities and interpersonal processes in Spanish couples: A dyadic approach. *Personal Relationships*, 18, 617-629.
- Money, J. (1980). *Love and love sickness: The science of sex, gender difference, and pair-bonding*. Baltimore, MD: John Hopkins University Press.
- Moretti, M. i Higgins, E. T. (1990). Relating self-discrepancy to self-esteem: The contribution of discrepancy beyond actual- self ratings. *Journal of Experimental Social Psychology*, 26, 108-123.
- Morgan, R. (2008). Late discovery: Identity shift and recovery. Recuperat de: <http://www.latediscovery.org/blog/>
- Morris, D. (1982). Attachment and intimacy. A Fisher, M. & Stricker, G. (Eds.), *Intimacy* (pp. 305-323). New York: Plenum.
- Morse, J. M. (1997). Ethnography. A J. M. Morse (Comp.), *Qualitative Health Research* (pp. 25-78). Newbury Park, CA: Sage.
- Nacions Unides. (1989). *Convenció sobre els drets de l'infant*. Recuperat de http://www.fasi.cat/implicat/documents/convencio_drets_infancia.pdf
- Nasby, W. i Kihlstrom, J. F. (1986). Cognitive assessment of personality and psychopathology. A R. E. Ingram, (Ed.), *Information processing approaches to clinical psychology. Personality, psychopathology, and psychotherapy series* (pp. 217-239). San Diego, CA, US: Academic Press.
- Negre, C. (2011). *Conyugalidad y parentalidad en mujeres adoptadas*. Tesi doctoral no publicada, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Negre, C., Forns, M. i Freixa, M. (2007). Relaciones familiares en mujeres adoptadas adultas. *Anuario de Psicología*, 38(2), 225-239.

- Neimeyer, R. A. (1995). Constructivist psychotherapies: Features, foundations, and future directions. A R. A. Neimeyer & M. J. Mahoney (Eds.), *Constructivism in psychotherapy* (pp. 11-38). Washington D.C.: American Psychological Association.
- Neimeyer, R. A. (2004). Fostering posttraumatic growth: A narrative contribution. *Psychological Inquiry, 15*, 53- 59.
- Neimeyer, R. A., Baker, K., i Neimeyer, G. (1990). The current status of personal construct theory: Some scientometric data. A G. Neimeyer & R. A. Neimeyer (Eds.), *Advances in personal construct theory Vol. 1* (pp. 3- 22). Greenwich, Ct: Jai Press.
- Nickman, S. L., Rosenfeld, A. A., Fine P., MacIntyre , J. C., Pilowsky, D. J., Howe, R., Derdeyn, A., Bonoan Gonzales, M., Forsythe, L. i Sveda, S. A. (2005). Children in adoptive families: Overview and update. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 44*, 987-995.
- Nicolson, P. (1999). Loss, happiness, and postpartum depression: The ultimate paradox. *Canadian Psychology, 40*, 162-178.
- Nilson, K. (2001). The effects of adoption on attachment style and internal working models of self and other in young adults. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering, 61*(3-B), 1674.
- Noftle, E. E. i Shaver, P. R. (2006). Attachment dimensions and the big five personality traits: Associations and comparative ability to predict relationship quality. *Journal of Research in Personality, 40*, 179-208.
- Oberman, Y. i Josselson, R. (1996). Matrix of tensions: A model of mothering. *Psychology of Women Quarterly, 20*, 341-359.
- Observatorio de la infancia (2013). La infancia en cifras 2009. Recuperat de <http://www.observatoriodelainfancia.msssi.gob.es/documentos/laInfanciaCifrasdic2011.pdf>
- O'Conner, T., Bredenkamp, D., Rutter, M. i l'Equip d'estudi d'adoptats Anglès i Romanès (1999). Attachment disturbances and disorders in children exposed to early severe deprivation. *Infant Mental Health Journal, 20*, 10-29.
- Oliva, A. (2011). Apego en la adolescencia. *Acción Psicológica, 8*(2), p.55-65.
- Ortiz, M. J., Fuentes, M. J. i López, F. (1999). Desarrollo socioafectivo en la primera infancia. A J. Palacios, A. Marchesi y C. Coll (Eds.), *Desarrollo psicológico y educación, Vol.1. Psicología evolutiva* (pp.157-176). Madrid: Alianza editorial.

- Ötsberg, M., Hagekull i Wettergren, S. (1997). A measure of parental stress in mothers with small children: Dimensionality, stability and validity. *Scandinavian Journal of Psychology*, 38, 199-208.
- Pacheco, M. (2006). *Reconstrucción dialógica del sí mismo en psicoterapia: una aproximación constructivista*. Tesis doctoral no publicada, Universitat Ramon Llull, Barcelona.
- Pacheco, M., Garcia, L. i Canal, M. (en premsa). Identity construction as a mother: A comparative study between adopted and nonadopted women. *Journal of Constructivist Psychology*.
- Pacheco, M., Garcia, L., Ger, S., Sallés, C. i Boadas, B. (2012). Retos y estrategias de intervención en la postadopción: una propuesta integradora. *Revista de Psicoterapia*, 23(90-91), 149-173.
- Palacios, J. i Brodzinsky, D. (2005). Recent changes and future directions for adoption research. A Brodzinsky, D. & Palacios, J. (Eds.), *Psychological issues in adoption: research and practice* (pp. 257-268). US: Praeger Publishers.
- Palacios, J. i Brodzinsky, D. M. (2010a). Adoption research: trends, topics, outcomes. *International Journal of Behavioral Development*, 34(3), 270-284.
- Palacios, J. i Brodzinsky, D. M. (2010b). La investigación sobre adopción: tendencias e implicaciones. *Aloma: Revista de Psicología, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna*, 27, 39-50.
- Palacios, J., Román, M., Moreno, C. i León, E. (2009). Family context for emotional recovery in internationally adopted children. *International Social Work*, 52, 609-620.
- Paperny, R. D. (2004). Adoption and attachment: A study of attachment in young adult adoptees. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 65(1-B), 466.
- Parens, H. (2003). On mothers' emotional investment in their babies. A D. Mendell & P. Turrini (Eds.), *The inner world of the mother* (pp. 43-70). Madison, CT: Psychosocial Press.
- Passmore, N. L. (2004). Adoption and the father heart of God: Helping adoptees deal with issues of identity and loss. *Journal of Psychology and Christianity*, 23, 165-175.

- Passmore, N. L., Feeney, J. A. i Peterson, C. C. (2005). Relationships between adult attachment style, adoptees' motives for searching, and reunion satisfaction with birthmothers. A T. Bowles (Ed.), *The good, the bad and the ugly: Proceedings of the APS Psychology of Relationships Interest Group 5th Annual Conference* (pp. 115-119). Melbourne: Australian Psychological Society.
- Passmore, N. L., Feeney, J. A., Peterson, S. C. i Shimmaki, K. (2006). Depression, emotional arousability, and perceptions of parenting in adult adoptees and nonadoptees. *Adoption Quarterly*, 9, 23-25.
- Passmore, N. L. Foulstone, A. R. i Feeney, J. A. (2006). Openness and secrecy in adoptive families and possible effects on the interpersonal relationships of adult adoptees. A R. B. Wilkinson i Z. Pearce (Eds.), *Relationships- near and far: proceedings of the the APS Psychology of Relationships Interest Group 6th Annual Conference* (pp. 97-101). Melbourne: Australian Psychological Society.
- Paull, J. L. (2015). Identity construction and maintenance in domestic violence shelters. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanistics and Social Sciences*, 75(8-A(E)). Paginació no especificada.
- Pedersen, F., Yarrow, L., Anderson, B. i Cain, R. (1979). Conceptualization of father influences in the infancy period. A M. W. Lewis & L. Rosenblum (Eds.), *The social network of the developing infant*. New York: Plenum Press.
- Pederson, D. R., Moran, G., Sitko, C., Campbell, K., Ghesquire, K. i Acton, H. (1990). Maternal sensitivity and the security of infant-mother attachment: A Q-sort study. *Child Development*, 61, 1974-1983.
- Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence*. New York: International Universities Press.
- Pinto, N i Moleiro, C. (2015). Gender trajectories: transexual people coming to terms with their gender identities. *Professional Psychology Research and Practice*, 46(1), 12-20.
- Polkinghorne, D. E. (1988). *Narrative knowing and the human sciences*. New York: State University of New York Press.
- Polkinghorne, D. E. (2004). Practice and the human sciences. *International Journal of Psychology*, 39(5-6), 578-578.
- Raynor, L. (1980). *The adopted child comes of age*. London: George Allen & Unwin.
- Rivas, F. i Marco, R. (1985). *Evaluación conductual subjetiva: La técnica de rejilla*. Valencia: Centro Editorial de Servicios y Publicaciones Universitarias.

- Reig-Ferrer, A., Cepeda-Benito, A. i Snyder, D. K. (2004). Utility of the Spanish translation of the marital satisfaction inventory-revised in Spain. *Assessment, 11*, 17-26.
- Renken, B., Egeland, B., Marvinney, D., Mangelsdoft, S. i Sroufe, L. A. (1989). Early childhood antecedents of aggression and passive-withdrawal in early elementary school. *Journal of Personality, 57*, 257-281.
- Rennie, D. L. (1996). Commentary on clients' perceptions of treatment for depression: I and II. *Psychotherapy Research, 6*(4), 262-268.
- Rennie, D. L., Phillips, J. R., i Quartaro, G. K. (1988). Grounded theory: A promising approach to conceptualization in psychology? *Canadian Psychology, 29*, 139-150.
- Rennie, D. L., i Toukmanian, S. G. (1992). Explanation in psychotherapy process research. A. S. G. Toukmanian & D. L. Rennie (comps.), *Psychotherapy process research* (pp. 234-251). London: Sage.
- Reynolds, P. i Kaplan, G. (1990). Social connections and risk for cancer: Prospective evidence from the Alameda County Study. *Behavioral Medicine, 16*(3), 101-110.
- Ricks, M. H. (1985). The social transmission of parental behavior: Attachment across generations. *Monographs of the Society for Research in Child Development, 50*(1i2), 211-227.
- Riegel, K. F. (1983). Dialectic operations: The final period of cognitive development. *Human Development, 16*, 346-370.
- Rodrigo, M. J. i Palacios, J. (1998). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza editorial.
- Roesler, C., Stein, M. (Ed.) i Jones, R. (Ed.) (2010). *Cultures and identities in transition: Jungian perspectives*. New York: Routledge.
- Rogat, T. (2008). Age at placement and psychological adjustment in adult adoptees. *Dissertation Abstracts International: Section B. The Science and Engineering, 68*(8-B), 5591.
- Roggman, L. A., Langlois, J. H. i Hubbs-Tait, L. (1987). Mothers, infants and toys: Social plays correlates of attachment. *Infant Behavior and Development, 10*, 233-237.
- Román, M. i Palacios, J. (2011). Separación, pérdida y nuevas vinculaciones: el apego en la adopción. *Acción Psicológica 8*(2), 99-111.

- Román, M, Palacios, J., Moreno, C. i López, A. (2012). Attachment representations in internationally adopted children. *Attachment & Human Development*, 14(6), 585-600.
- Rosenwald, G. i Ochberg, R. (1992). Introduction: Life stories, cultural politics and self understanding. A G. Rosenwald & R. Ochberg (Comps.), *Storied lives: The cultural politics of self-understanding* (pp. 1-18). New Haven: Yale University Press.
- Rubin, R. (1984). *Maternal identity and the maternal experience*. New York: Springer.
- Russek, L. G. i Schwartz, G. E. (1997a). Feelings of parental caring predict health status in midlife: A 35- years follow- up of the Harvard Mastery of Stress Study. *Journal of Behavioral Medicine*, 20, 1-13.
- Rutter, M. (1993). Resilience: some conceptual considerations. *Journal of Adolescent* 14(8), 626-631.
- Rygaard, N. P. (2008). *El niño abandonado: guía para el tratamiento de los trastornos del apego*. Barcelona: Gedisa.
- Ryle, A. (1979). The focus in brief interpretative psychotherapy: Dilemmas, traps, and snags as target problems. *British Journal of Psychiatry*, 134, 46-54.
- Sachdev, P. (1989). *Unlocking the adoption files*. Lexington, MA: Lexington Books.
- Samuels, G. M. (2010). Building kinship and community: Relational processes of bicultural identity among adult multiracial adoptees. *Family Process*, 49(1), 26-42.
- Saetersdal, B. i Dalen, M. (1999). *Hvem er jeg? Adopsjon, idenitet og etnisitet* (Whom am I? Adoption, identity and ethnicity). Oslo: Akribe Forlag.
- Saetersdal, B. i Dalen, M. (2000). Identity formation in a homogeneous country. A Selman, P. (Ed.), *Intercountry adoption* (pp. 164-178). London: British Agencies for Adoption and Fostering.
- Salmela-Aro, K., Nurmi, J., Saisto, T. i Halmesmäki, E. (2000). Women's and men's personal goals during the transition to parenthood. *Journal of Family Psychology*, 14, 171-186.
- Sampson, E. (1989). The deconstruction of the self. A J. Shotter & K. J. Gergen (Eds.), *Texts of identity* (pp. 1-19). London: Sage.
- Sarbin, T. R. (1986). The Narrative as a root metaphor for psychology. A T. R. Sarbin (Ed.), *Narrative Psychology: The Storied Nature of Human Conduct* (pp. 3-21). New York: Praeger.
- Scott, J. P. (1962). Critical periods in behavioral development. *Science*, 138, 949-958.

- Schaffer, J. S. i Lindstrom, C. (1989). *How to raise an adopted child*. New York: Crown.
- Scharf, M. i Maysless, O. (2008). Late adolescent girls' relationships with parents, and romantic partner: The distinct role of mothers and fathers. *Journal of Adolescence*, 31, 837-855.
- Schoenmaker, C., Juffer, F., Van Ijzendoorn, M. H., Linting, M., Van der Voort, A. i Bakermans-Kranenburg, M. J. (2015). From maternal sensitivity in infancy to adult attachment representations: a longitudinal adoption study with secure base scripts. *Attachment and Human Development*, 17(3), 241-256.
- Sedikides, C. i Gregg, A. P. (2008). Self-enhancement: Food for thought. *Perspectives on Psychological Science*, 3, 102-116.
- Selman, P. (2010). Intercountry adoption in Europe 1998-2008: patterns, trends and issues. *Adoption & Fostering*, 34, 14-19.
- Shapiro, S., Angus, L. i Davis, C. (1997). Identity and meaning in the experience of cancer: Three narrative themes. *Journal of Health Psychology*, 2(4), 539-554.
- Shaver, P. R. i Brennan, C. (1992). Attachment styles and "big five" personality traits: Their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18, 536-545.
- Shaver, P. R. i Cassidy, J. (Eds.). (1999). *Handbook of attachment: theory, research and clinical applications*. New York: The Guilford Press.
- Shaver, P.R. i Hazan, C. (1988). A biased overview of the study of love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 5, 473-501.
- Shaver, P. R., Collins, N. i Clark, C. L. (1996). Attachment styles and internal working models of self and relationship partners. A G. J. O. Fletcher & J. Fitness (Eds.), *Knowledge structures in close relationships: A social psychological approach* (pp. 25-61). Mahwah, New Jersey: Erlbaum.
- Shaver, P. R., Hazan, C. i Bradshaw, D. (1988). Love as attachment: The Integration of three behavioral systems. A R. J. Stemberg & M. Barnes (Eds.), *The psychology of love* (pp. 68-99). New Haven, CT: Yale University Press.
- Shonkoff, J. P. i Phillips, D. A. (Eds.) (2000). *From neurons to neighborhoods: The science of early childhood Development*. The Committee on Integrating the Science of Early Childhood Development, National Research Council and Institute of Medicine. Washington DC: National Academy Press.

- Shotter, J. i Gergen, K (Eds.) (1989). *Texts of identity*. London: Sage.
- Siegel, D. J. (1999). *The developing mind: Toward a neurology of interpersonal experience*. New York: The Guilford Press.
- Singer, J. A. (2005). *Personality and psychotherapy: Treating the whole person*. New York: The Guilford Press.
- Smith, J. A. (1994). Reconstructing selves: An analysis of discrepancies between women's contemporaneous and retrospective accounts of the transition to motherhood. *British Journal of Psychiatry*, 85, 371-392.
- Smith, D. W. i Brodzinsky, D. H. (1994). Stress and coping in adopted children: A developmental study. *Journal of Clinical Child Psychology*, 23(1), 91-100.
- Smith, J. K. i Heshusius, L. (1986). Closing down the conversation: The End of the Quantitative- Qualitative Debate Among Educational Inquirers. *Educational Researcher*, 15(1), 4-12.
- Song, S. L. i Lee, R. M. (2009). The past and present cultural experiences of adopted Korean American adults. *Adoption Quarterly*, 12(1), 19-36.
- Sparud- Lundin, C., Öhrn, I. i Danielson, E. (2010). Redefining relationships and identity in young adults with type 1 diabetes. *Journal of Advanced Nursing*, 66(1), 128-138.
- Spence, D. P. (1982). *Narrative truth and historical truth. Meaning and interpretation in psychoanalysis*. New York: Norton.
- Sperling, M. B. (1985). Discriminant measures for desperate love. *Journal of Personality Assessment*, 49, 324-328.
- SPSS 18 para Windows (2010). Release 18.0.2 SPSS i IBM Company: Chicago.
- Sroufe, L. A. (1988). The role of infant- caregiver attachment in development. A J. Belsky & T. Nezworski (Eds.), *Clinical implications of attachment* (pp. 18-38). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Sroufe, L. A. i Egeland, B. i Kreutzer, T. (1990). The fate of early experience following developmental change. *Child Development*, 61, 1363-1373.
- Sroufe, L. A. i Fleeson, J. (1986). Attachment and the construction of relationships. A W. W. Hartup i Z. Rubin (Eds.), *Relationship and development* (pp. 51-71). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Steele, M., Henderson, K, Hodges, J., Kaniuk, J., Hillman, S. i Steele, H. (2007). In the best interests of the late- placed child: A report from the attachment representations

- and adoption outcome study. A L. Mayes, P. Fonagy, i M. Target (Eds.), *Developmental Science and Psychoanalysis: Integration and Innovation* (pp. 159-191). London: Karnac Books.
- Steele, M., Hodges, J., Kaniuk, J. i Steele, H. (2010). Mental representation and change: Developing attachment relationships in an adoption context. *Psychoanalytic Inquiry, 30*, 25-40.
- Stein, K. F. i Markus, H. R. (1994). The organisation of the self: an alternative focus for psychopathology and behaviour change. *Journal of Psychotherapy Integration, 4*, 317-353.
- Steinberg, Z. (2005). Donning the mask of motherhood: A defensive strategy, a developmental search. *Studies in Gender and Sexuality, 6*, 173-198.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review, 93*, 119-135.
- Stiles, W. B. (1993). Quality control in qualitative research. *Clinical Psychology Review, 13*, 593-618.
- Stiles, W. B. (1999). Signs and voices in psychotherapy. *Psychotherapy Research, 9*, 1-21.
- Strauss, A. (1991). *Creating sociological awareness: Collective images and symbolic representations*. New Brunswick: Transaction.
- Strauss, A. i Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Newbury Park: Sage.
- Strupp, H. H. i Butler, S. F. (1990). Psychotherapy. A A. S. Bellack i M. Hersen (Eds.), *Handbook of comparative treatments for adult disorders* (pp. 3-16). New York: John Wiley & Sons.
- Taylor, C. (1989). *Sources of the self*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Taylor, D. M. (1997). The quest for collective identity: The plight of disadvantaged ethnic minorities. *Canadian Psychology, 38*(3), 174-190.
- Tieman, W., Van der Ende, J. i Verhulst, F. C. (2005). Psychiatric disorders in young adult intercountry adoptees: An epidemiological study. *American Journal of Psychiatry, 162*(3), 592-598.
- Tieman, W., Van der Ende, J. i Verhulst, F. C. (2006). Social functioning in Young adult intercountry adoptees compared to nonadoptees. *Social Psychiatry & Psychiatric Epidemiology, 41*(1), 68-74.

- Tizard, B. i Phoenix, A. (1989). Black identity and transracial adoption. *New Community*, 15(3), 427-437.
- Toomey, B. i Ecker, B. (2009). Competing visions of the implications of neuroscience for psychotherapy. *Journal of Constructivist Psychology*, 22, 95-140.
- Tronick, E. Z. i Weinberg, M. K. (1997). Depressed mothers and infants: Failure to form dyadic states of consciousness. A L. Murray i P. J. Cooper (Eds.), *Postpartum depression and child development* (pp. 54-81). New York: The Guilford Press.
- Tuan, M. i Shiao, J. L. (2011). *Choosing ethnicity, negotiating race: Korean adoptees in America*. New York: Russell Sage Foundation.
- Tulving, E. (1979). Memory research: what kind of progress? A L. G. Nilsson (Ed.), *Perspectives on memory research: essays in honor of Uppsala University's 500th anniversary* (pp. 19-34). Hillsdale, New Jersey: Erlbaum.
- Turner, B. (1981). Some practical aspects of qualitative data analysis: One way of organizing the cognitive process associated with the generation of grounded theory. *Quality and Quantity*, 15, 225-247.
- Van der Vegt, E. J., Van der Ende, J., Kirschbaum, C., Verhulst, F. C. i Tiemeier, H. (2009). Early neglect and abuse predict diurnal cortisol patterns in adults. A study of International adoptees. *Psychoneuroendocrinology*, 34(5), 660-669.
- Van Ijzendoorn, M. H. (1995). Adult attachment representations, parental responsiveness, and infant attachment: A Meta-Analysis on the Predictive Validity of the Adult Attachment Interview. *Psychological Bulletin*, 117(3), 387-403.
- Van Ijzendoorn, M. H. i Juffer, F. (2006). The Emanuel Miller Memorial Lecture 2006: Adoption as intervention. Meta-analytic evidence for massive catch-up and plasticity in physical, socio-emotional, and cognitive development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47(12), 1228-1245.
- Vaughn, B. E., Coppola, G., Veríssimo, M., Monteiro, L., Santos, A. J., Posada, G., Carbonell, O. A., Plata, S. J., Waters, H. S., Bost, K. K., McBride, B., Shin, N. i Korth, B. (2007). The quality of maternal secure-base scripts predicts children's secure-base behavior at home in three sociocultural groups. *International Journal of Behavioral Development*, 31(1), 65-76.
- Veríssimo, M. i Salvaterra, F. (2006). Maternal secure-base scripts and children's attachment security in an adopted sample. *Attachment and Human Development*, 8(3), 261-273.

- Vignoles, V. L., Schwartz, S. J. i Luyckx, K. (2011). Introduction: Toward an integrative view of identity. A S. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of Identity Theory and Research* (pp.42-159). New York: Springer.
- Von Borczyskowski, A., Hjern, A., Lindblad, F. i Vinnerljung, B. (2006). Suicidal behavior in national and international adult adoptees: A Swedish cohort study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 41(2), 95-102.
- Vygotsky, L. S. (1987). Thinking and speech. (N. Minick, Trad.). A R. W. Rieber & A. S. Carton (Eds.), *The collected Works of L. S. Vygotsky: Vol. 1. Problems of general psychology* (pp. 39-285). New York: Plenum Press.
- Wagner, A. (2003). *La transmisión de modelos familiares*. Madrid: Editorial CCS.
- Walker, B. i Winter, D. (2007). The Elaboration of Personal Construct Psychology. *Annual Review of Psychology*, 58, 453-477.
- Waterman, A. S. (1999). Identity, the identity statuses, and identity status development: A contemporary statement. *Developmental Review*, 19, 591-621.
- Waters, E., Merrick, S., Treboux, D., Crowell, J. i Albersheim, L. (2000). Attachment security in infant and early adulthood: A twenty- year longitudinal study. *Child Development*, 71, 684-689.
- Watkins, M. (1999). Pathways between the multiplicities of the psyche and culture: The development of dialogical capacities. A J. Rowan & M. Cooper (Eds.), *The plural self: Multiplicity in everyday life* (pp. 254-268). London: Sage.
- Watson, N. i Watts, R. (2001). The predictive strength of personal constructs versus conventional constructs: self- image disparity and neuroticism. *Journal of Personal Construct Theory and Practice*, 69, 121-145.
- Watts, R. E. (Ed.). (2003). *Adlerian, cognitive, and constructivist therapies: An integrative dialogue*. New York: Springer Publishing Company.
- Watts, R. E. i Phillips, K. A. (2004). Adlerian psychology and psychotherapy: A relational constructivist approach. A J. D. Raskin & S. Bridges (Eds.), *Studies in meaning: Exploring constructivist psychology Vol.2* (pp. 267-289). New York: Pace University Press.
- Watts, R. E. i Shulman, B. H. (2003). Integrating Adlerian and constructive therapies: An Adlerian perspective. A R. E. Watts (Ed.), *Adlerian, cognitive, and constructivist psychoterapies: An integrative dialogue* (pp. 9-37). New York: Springer.

- Weiss, R. S. (1982). Attachment in adult life. A C. M. Parkes & J. Stevenson- Hinde (Eds.), *The place of attachment in human behavior* (pp. 171-184). New York: Basic Books.
- Weiss, R. S. (1991). The attachment bond in childhood and adulthood. A C. M. Parkes, J. Stevenson- Hinde & P. Marris (Eds.), *Attachment across the life cycle* (pp. 66-76). London: Tavistock/Routledge.
- Werner, E. E. (1992). The children of Kauai: Resiliency and recovery in adolescence and adulthood. *Journal of Adolescent Health, 13*, 262-268.
- Wertz, F. J., Charmaz, K., McMullen, L., Josselson, R., Anderson, R. i McSpadden, E. (2011). *Five ways of doing qualitative analysis: Phenomenological psychology, Grounded Theory, Discourse Analysis, Narrative Research, and Intuitive Inquiry*. New York: The Guilford Press.
- Wertz, F. J. (1983). Some components of descriptive psychological reflection. *Human Studies, 6*(1), 35-51.
- Wertz, F. J. (1987a). Common methodological fundamentals of the analytic procedures in phenomenological and psychoanalytic research. *Psychoanalysis and Contemporary Thought, 9*(4), 563-603.
- Wertz, F. J. (1987b). Meaning and research methodology: Psychoanalysis as a human science. *Methods: A Journal for Human Science, 1*(2), 91-135.
- Wertz, F. J. (1993). The phenomenology of Sigmund Freud. *Journal of Phenomenological Psychology, 24*(2), 101-129.
- Wertz, F. J. (2001). Humanistic psychology and the qualitative research tradition. A K. J. Schneider, J. F. T. Bugental & J. E. Pierson (Eds.), *The handbook of humanistic psycho: Leading edges in theory, research and practice* (pp. 231-246). Thousand Oaks, CA: Sage.
- White, M. i Epston, D. (1993). *Medios narrativos para fines terapéuticos*. Barcelona: Paidós.
- Wilson, S. L. (2009). Attending to relationships: Attachment formation within families of internationally adopted children. *Topics in Language Disorders, 29*(1), 18-31.
- Woodman, K. (2007). An examination of the nature of attachment, identity, and adjustment in adolescents adopted from the child welfare system. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering, 67*(9-B), 5430.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Yorke, D. M. (1985). Administration, analysis and assumptions: Some aspects of validity. A N. Beail (Ed.), *Repertory grid technique and personal constructs: Applications in clinical and educational settings* (pp.158-221). London: Croom Helm.

Annex 1a. Consentiment informat

FPCEE Blanquerna

C/ Císter, 24-34
08022 Barcelona

Fundació Blanquerna Assistencial i de Serveis, FBAS

Servei d'Assessorament i Atenció Psicològica/ Servei d'Atenció Postadopció

C/ Raset 34, Baixos
08021 Barcelona

Barcelona,

Benvolgut/da:

Des de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna (FPCEE) de la Universitat Ramon Llull i, conjuntament, amb el Servei d'Atenció Postadopció de la Fundació Blanquerna Assistencial i de Serveis, ens dirigim a vostè per sol·licitar la seva col·laboració per un estudi sobre la vivència subjectiva de l'adopció i de les relacions de parella i la influència d'aquestes característiques en el procés constructiu de la identitat personal vist des de l'etapa adulta. Aquesta investigació es realitzarà per la Srta. Laia Garcia, sota la direcció i supervisió de la Dra. Meritxell Pacheco.

Es garanteix l'anonimat de la persona participant en la recerca.

Agraïm la seva col·laboració.

La sotasignat manifesta saber-se informada de la informació que es facilita en aquest document i atorga el seu consentiment per l'enregistrament en audio de l'entrevista. De la mateixa manera, la que signa és coneixedora de que les seves dades personals seran emmagatzemades en un fitxer informàtic titularitat de Laia Garcia Sala, essent aquesta la responsable del fitxer, als únics efectes de constància i arxiu i sense que aquestes dades puguin ser utilitzades per a cap altra finalitat que la autoritzada per la signant, d'acord amb la Llei Orgànica de Protecció de Dades Personals n°. 15/99, de 13 de Desembre, i els posteriors desenvolupaments. D'acord amb la mateixa Llei Orgànica, la que signa ha estat informada dels seus drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició que l'assisteixen.

Sr./a:

Signatura:

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Annex 1b. Consentiment informat castellà

FPCEE Blanquerna

C/ Císter, 24-34
08022 Barcelona

Fundació Blanquerna Assistencial i de Serveis, FBAS

Servei d'Assessorament i Atenció Psicològica/ Servei d'Atenció Postadopció

C/ Raset 34, Baixos
08021 Barcelona

Barcelona,

Apreciado/da:

Des de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna (FPCEE) de la Universitat Ramon Llull y, conjuntament, con el Servei d'Atenció Postadopció de la Fundació Blanquerna Assistencial i de Serveis, nos dirigimos a usted para solicitar su colaboración para un estudio sobre la vivencia subjetiva de la adopción y de las relaciones de pareja y la influencia de estas características en el proceso constructivo de la identidad personal visto desde la etapa adulta. Esta investigación se realizará por la Srta. Laia Garcia, bajo la dirección y supervisión de la Dra. Meritxell Pacheco.

Se garantiza el anonimato de la persona participante en la investigación.

Agradecemos su colaboración.

La abajo firmante manifiesta saberse informada de la información que se facilita en este documento y otorga su consentimiento para la grabación en audio de la entrevista. De la misma forma, la que firma es conocedora de que sus datos personales seran almacenados en un archivo informático titularidad de Laia Garcia Sala, siendo ésta la responsable del archivo, a los únicos efectos de constancia y archivo y sin que estos datos puedan ser utilizados para otra finalidad que la autorizada por la firmante, de acuerdo con la Ley Orgánica de Protección de Datos Personales nº. 15/99, de 13 de diciembre, y los posteriores desarrollos. De acuerdo con la misma Ley Orgánica, la que firma ha sido informada de sus derechos de acceso, rectificación, cancelación y oposición que le asisten.

Sr./a:

Firma

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Annex 2. Transcripció de les entrevistes de les participants.

Degut a l'extensió d'aquest punt dels annexos, la transcripció de les entrevistes es pot trobar en format digital en el CD adjunt a aquesta tesi.

Annex 3. Entrevistes de les participants dividides per unitats d'anàlisi.

Degut a l'extensió d'aquest punt dels annexos, la divisió per unitats d'anàlisi de les transcripcions de les entrevistes de les participants es pot trobar en format digital en el CD adjunt a aquesta tesi.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Annex 4. Definició de les etiquetes emergides en l'anàlisi de les narratives.

Posicionament com a Parella (Com ets com a Parella? Què penses, què sents?):

Autodefinició: aspectes referents a com es defineixen com a parella.

Costa definir-se: dificultat per a definir-se, indecisió.

Èxit amb parelles: experiències positives viscudes en les relacions de parella.

Emocional/Cognitiu: característiques del ser parella que fan referència a aspectes emocionals, de la forma de ser i pensar.

Seguretat: es defineixen com a persones segures en les relacions de parella.

Inseguretat: definir-se com a persona insegura en les relacions de parella.

Seguretat com a façana: referència a una falsa seguretat, només aparent per als altres.

Susceptible interiorment: sentir-se vulnerable a les valoracions dels altres vers elles sense mostrar-ho externament.

Necessitat de seguretat: sentir la necessitat d'estar segura amb la parella, de poder confiar a cegues en ella.

Sentir-se estimada/ desitjada: necessitat de que la parella mostri que l'estima i que la desitja sexualment.

Dependència: dependència emocional de la parella.

Posar a prova a la parella: realitzar accions dirigides a comprovar que la parella vol estar amb ella.

Por: anticipació d'un perill real o imaginari.

A que em facin mal: por a patir malestar emocional per les valoracions externes.

A l'abandó/ rebuig: por a ser abandonat per la parella i/o rebutjat.

A discutir: por a trobar-se en situacions de confrontació amb la parella.

Racional/ sentit comú: definir-se com una persona lògica en la relació amb la parella.

Enamoradissa: persona que s'enamora fàcilment.

Carinyosa: afectuosa en la relació.

Impulsiva: persona poc reflexiva, que actua per impulsos.

Independent/ lliure: fa referència a l'autonomia personal en el pensament, les decisions i les accions, i emocionalment.

Orgullosa: persona amb orgull.

Relacional: Aspectes de la definició com a parella que tenen a veure amb la relació.

Entregada: persona que es dona als altres, emocionalment i en les seves accions.

Lleial/ fidel: persona que no falta al compromís en la relació.

Complaent: disposada a complaure a l'altre, a agradar.

Generosa: persona que es dona sense pensar en ella.

Cuidadora: persona que cuida afectiva i conductualment a l'altre.

Directiva: persona que dirigeix, que dona ordres en la relació amb la parella.

Pacient: que és capaç d'esperar i suportar amb resignació les situacions difícils.

Comunicació: fa referència a la capacitat comunicativa en la relació.

Oberta: persona que es caracteritza per parlar de tot, sense tabús, estant oberta a diverses perspectives sobre una mateixa qüestió.

Tancada/ reservada: es comunica també a nivell emocional amb dificultat, amb poca freqüència o superficialment.

Sap escoltar: persona que sap escoltar en la relació amb la parella.

Convivència: fa referència a la vivència dels aspectes diaris de la vida en parella.

Crítica: persona que expressa la seva opinió raonada, que jutja la parella i la relació amb aquesta.

Difícil de conviure: assumeix que el ser crítica la converteix en una persona amb difícil en la relació diària amb la parella.

Conciliadora: mira de trobar punts d'acord amb la parella.

Fàcil de conviure: assumeix que el fet de ser conciliadora suposa mostrar-se de tracte fàcil en la relació amb la parella.

Bona companya: parella que aprecia, estima, mostra interès i aporta suport i confiança a l'altre.

Insufla confiança: parella que valora a la parella de tal manera que li transmet la confiança en sí mateix.

Moral: aspectes de la definició que fan referència a una ètica personal.

Respectuosa: persona que respecta a la parella.

Sincera: persona que és honesta amb sí mateixa i amb la parella.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Construcció de l'experiència: fa referència a tots els aspectes vinculats a les experiències amb les parelles.

Parelles General: fa referència a una comunalitat de característiques que defineixen a les parelles que ha tingut.

Honestes: parelles que han estat o són sinceres amb ella.

Intel·ligents: parelles que les valora com a cognitivament capaces.

Necessitat d'admirar-les: tenir la necessitat d'admirar cognitivament a l'altre, per les seves capacitats intel·lectuals.

Expressen sentiments: parelles que mostren i comparteixen les seves emocions amb ella.

Empàtica: parelles que són capaces de posar-se en el seu lloc.

Independents: parelles que són autònomes en el pensament, les decisions i les accions i emocionalment.

Són qüestionades: fa referència a l'actitud que té la participant de ser crítica amb les parelles que té o ha tingut.

Parella Actual: característiques relatives a la parella actual.

Canvia a positiu: fa referència a un canvi en positiu experimentat en la relació amb la actual parella.

Feliç: la participant es valora com a feliç en la relació amb aquest a partir d'aquest canvi en positiu.

Home de la seva vida: defineix a la parella com la seva "mitja taronja".

Gaudir: gaudeix de la relació amb la seva parella actual.

Amor/ enamorament: se sent enamorada de la parella actual.

Relació segura: defineix la relació amb la parella actual com a segura.

Sincera/ comunicativa: defineix la relació amb la parella actual com honesta i en la que hi ha molta comunicació.

Compenetració: gaudeix d'una entesa entre els dos membres de la parella actual.

Amb problemes: defineix la relació amb la parella actual com una que presenta dificultats relacionals.

Parella costa expressió emocional: referent a la dificultat que presenta la parella per a comunicar-se emocionalment.

Trec el pitjor de mi: en aquesta situació, la participant sent que es situa en la relació amb una actitud molt negativa.

Desconfiada: fa referència a l'aspecte concret de la manca de confiança generada davant l'actitud negativa de la parella.

Insegura: fa referència a l'aspecte concret d'una manca de seguretat en la parella.

Jo amb parella Abans: fa referència a les característiques de l'autodefinició com a parella amb les parelles anteriors o també amb l'actual, però en aquest últim cas, vinculat amb un canvi en aquesta relació.

Experiència Negativa: defineix la relació amb parelles anteriors o amb l'actual però en una etapa anterior, com una experiència non grata.

Dominant: es defineix com una persona que domina a la parella en la relació.

Insegura: característica que fa referència a no sentir-se segura en la relació amb la parella.

Per desconeixement de la condició d'adoptada: fa referència a l'explicació del perquè de la inseguretat. Aquesta l'atribueix al propi desconeixement de la condició d'adoptada.

Dependent: que depèn emocionalment de l'altre.

Exigent: mostra un nivell elevat de demandes en la relació amb la parella.

Objectivar als homes: fa referència a tractar als homes com a objectes per a satisfer les seves necessitats emocionals i sexuals.

Infeliç: es defineix amb malestar amb la parella o parelles anteriors.

Ella lluita per la relació: se sent que va ser la única que va procurar resoldre les dificultats amb la parella anterior.

Ell no lluita per la relació: sent que la parella anterior no va lluitar per la relació.

Submisa i traïda: es defineix com submisa amb l'anterior parella, que es deixa portar per les decisions de l'altre, i per aquest fet traïda en la seva confiança en la relació.

Rebel·la: acte de rebel·lió que experimenta amb l'anterior parella davant de les dificultats que presenta la relació i l'actitud d'ell davant d'aquestes.

Ruptura dura: el trencament de la relació va comportar per la participant molt malestar.

Carinyosa: es defineix com afectuosa amb la parella en les relacions anteriors.

Teoria sobre la parella: aspectes que tenen a veure amb la construcció del món de la parella que les participants s'han fet, arrel de les seves experiències.

Compromís: acord d'implicació emocional per part dels dos membres de la parella en la relació.

Fàcil: valoració de que el compromís és fàcil de realitzar.

Antinatural: valoració de que el compromís és un acte humà influït per la cultura, però gens animal.

Acceptar futur incert: valoració de que el compromís és antinatural perquè ningú pot saber el que passarà en el futur, i per tant esdevé un acte de fè, que es pot trencar.

Diferència gènere: fa referència a les diferències emergents en la relació amb la parella degudes a la diferència de gènere.

Dificultats Convivència: aquestes diferències fan difícil la convivència.

Noies cruels: abstracció relativa a la idea de que les dones en la relació de parella són cruels, a diferència dels homes, perquè els fan patir.

Grans dones: idea relativa a que les dones són capaces d'exercir diversos rols com el de treballadores, mares, parelles, etc., de forma òptima, a diferència de l'home.

Estimar: aspecte que consideren que ha d'estar present en la relació amb la parella.

Créixer conjuntament: la relació de parella fa créixer com a persones a tots dos membres de la mateixa.

Tranquil·litat: el fet d'estimar a l'altre aporta calma.

Fa feliç: el fet d'estimar a la parella aporta benestar i alegria.

Em mou: el fet d'estimar a la parella la motiva a realitzar coses.

Em completa: idea de que estimar a la parella suposa un sentiment que la omple de forma emocional i en positiu.

Posicionament com a Mare (Com ets com a Mare? Què penses, què sents?):

Autodefinició: aspectes referents a com es defineixen com a mare.

Emocional/Cognitiu: característiques del ser mare que fan referència a aspectes emocionals, de la forma de ser i pensar.

Realitzada: el fet d'esdevenir mare i de ser mare implica un sentiment satisfactori de realització personal.

Agobiada: el fet de ser mare implica un sentiment d'atabalamenta.

Relacional: Aspectes de la definició com a mare que tenen a veure amb la relació amb el fill.

Pacient: es considera una persona amb paciència en la relació amb el fill/a.

Incondicional: està al costat del fill davant de qualsevol circumstància.

Entregada: persona que es dona vers el fill, emocionalment i en les seves accions.

Sobreprotectora: es valora com una mare que protegeix en excés al fill/a.

Patiment: sobreprotegeix al fill perquè viu amb malestar i preocupació el fet de que el fill/a pugui patir qualsevol dany emocional.

Per amenaces externes: por a situacions de malestar emocional que tenen a veure amb la relació amb els altres nens.

Per rebuig del fill/a: patiment de la mare pel fet de que el fill/a pugui ser rebutjat pels altres companys.

Fracàs reptes fill/a: patiment de la mare pel fet de que el fill/a no pugui assolir allò que es proposi.

Empàtica: es defineix com una mare capaç de posar-se en el lloc del seu fill/a per mirar d'entendre'l.

Carinyosa: afectuosa en la relació amb el fill/a.

Oberta: es defineix com una mare disposada a comunicar-se sense tabús.

Moral: aspectes de la definició que fan referència a una ètica personal.

Educadora: amb les capacitats per a educar al fill/a.

Poc estricta: es considera educadora però més flexible en les normes.

Estricta: es considera que com a educadora és una mare que segueix de forma inalterable les regles que proposa.

Tolerant: considera que el ser estricta no està oposat amb el fet de permetre i acceptar algunes condicions que es surten de la norma.

De la mateixa manera a tots els fills: considera que educa a tots els fills de la mateixa manera, sense discriminacions, ni preferències.

En valors morals: fa referència al fet de definir-se com una mare que educa en valors.

Responsable: es considera responsable amb el fill/a.

Perfeccionista: com a mare es defineix com a tendent a buscar que les coses siguin i estiguin perfectes.

Justa: autodefinició com a mare que busca ser equànime.

Transformació identitat: el fet d'esdevenir mare suposa un canvi en la identitat com a persona.

Costa definir-se: dificultat per a definir-se com a mare, indecisió.

Construcció de l'experiència: fa referència a tots els aspectes vinculats a les experiències amb el fill/a.

Costa comprendre: l'esdevenir mare és un procés difícil d'assimilar.

Equilibri: implica la necessitat de buscar el punt mig i no la polarització.

Dualitat: presència de sentiments o idees del ser mare que implica aspectes positius i negatius.

Ho és tot (Meravellós): la meua vida: idea de que ser mare suposa quelcom molt positiu.

Aterridor: el ser mare suposa moments en els que es pateix pel fill/a.

Autoavaluació: valoració com a mare de la pròpia experiència.

Positiva: es valora positivament com a mare.

Errades: valora que ha tingut errades en aquesta experiència de ser mare.

Inseguretat: valora que el fet de ser mare li aporta inseguretat davant les responsabilitats.

Diferent a la idea prèvia: considera que la seva idea de mare és diferent al que ha esdevingut la seva experiència i la seva realitat.

No canvi de prioritats: el fet d'esdevenir mare no ha suposat un canvi de prioritats en la seva vida.

Canvi de prioritats: el fet d'esdevenir mare ha suposat un canvi de prioritats en la seva vida.

La part lletja: esdevenir mare implica alguns aspectes que no són agradables.

Sense idea prèvia: no s'havia fet una idea de la maternitat.

Por a no estimar el fill/a: sentiment abans de nèixer relatiu a la por a no sentir amor pel fill.

Desig de ser mare biològica: voluntat i ganes de ser mare biològicament.

Dedicació parental: el pare s'implica en el rol de pare, com ho fa la mare.

Construcció de la relació: com s'ha construït la relació actual amb el fill/a.

Estupenda: relació amb el fill/a que es valora molt positivament.

Permet desenvolupar fill/a: en la relació amb el fill/a, ella com a mare procura que aprengui i visqui sense sobreprotegir-lo.

Gaudeix poc: idea de que gaudeix poc de la relació amb el fill/a.

Dependència cansa: el fet de que el fill/a depengui físicament i emocional d'ella com a mare genera un esgotament físic i mental.

Patiment al posar límits: el posar límits al fill/a per a educar-lo, comporta patiment.

Diferent: valora la relació amb el fill/a com a diferent a les altres que pugui tenir.

En oposició a la resta de relacions: valora la relació amb el fill/a com a oposada a la resta de relacions.

En oposició al rol patern: valora el seu rol de mare com a oposat al del pare.

En oposició al model matern: valora el seu rol de mare com a oposat al model de mare que té o va tenir.

Poc propera: es defineix en la relació amb el fill com que és i/o ha estat poc propera.

Grans pautes: com a mare es construeix en la relació amb el fill com una persona que li dóna orientacions generals per a la vida, però diferent a una figura de mare convencional.

Distesa: defineix la relació amb el fill/a com a relaxada.

Al casar-me: valora que al tornar-se a casar s'ha esdevingut un canvi en la relació amb el fill/a.

De nervis: defineix la relació amb el fill/a com a intranquil·la.

De confiança: defineix la relació que ha construït amb el fill/a de confiança.

Comunicativa: relació amb el fill de comunicació, a partir de la qual es forja la confiança.

D'amor: relació amb el fill caracteritzada per l'estimació.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

No diferent amb nebots: valora que l'estima que té per el seu fill/a no és diferent al que té pels nebots/des.

Independent de la naturalesa de la maternitat: valora que el fet de sentir el que sent amb el fill/a no sorgeix del simple fet d'haver-lo engendrat i parit, sinó d'altre aspectes.

Necessita temps: idea de que la relació mare- fill /a requereix de temps.

Procés de coneixement mutu: Mare i fill/a necessiten de temps per a conèixer-se mútuament.

Permet assumir maternitat: aquest temps permet que pugui assimilar aquest nou rol.

Càrrega: el fet de ser mare suposa una càrrega emocional.

Respecte: relació basada en el respecte mutu entre mare i fill.

Posicionament com a Filla amb la Mare (Com era i com és la relació amb la teva Mare?):

Evoluciona: defineix la relació amb la mare adoptiva com una que ha evolucionat al llarg de la seva vida.

Infància: període comprès entre el naixement i els 10-12 anys.

Mare estricta: durant la infància reconeix a la mare adoptiva com a estricta.

Mare poc emotiva: durant la infància reconeix a la mare adoptiva com a poc emotiva.

Relació de confiança: relació de confiança amb la mare durant la infància.

Relació poc comunicativa: experiència d'una relació amb la mare adoptiva mancada o amb escassetat de comunicació.

Bona relació: defineix la relació amb la mare adoptiva en la infància com a bona.

Filla complaent: durant la infància es defineix com una filla disposada a complaure a l'altre, a agradar.

Filla entremaliada: durant la infància es defineix com una filla que mirava de fer entremaliadures.

Adolescència: període de la vida que avarca dels 12-14 als 18 anys.

Rebel: durant l'adolescència es mostra rebel en la relació amb la mare adoptiva.

Complaent: disposada a complaure a l'altre, a agradar.

Desconfiança: relació amb la mare adoptiva de desconfiança durant l'adolescència.

Exigència mútua: en l'adolescència hi ha una actitud d'exigència vers la mare adoptiva i d'aquesta vers ella com a filla.

Adullesa: etapa de la vida en la que es troben les participants d'aquesta recerca.

Més confiança: valora que té més confiança que en etapes anteriors amb la mare adoptiva.

Més empàtica: valora que és més empàtica que en etapes anteriors, en la relació amb la mare adoptiva.

Agraïment: la empatia que experimenta la porta a sentir agraïment vers la mare, per les seves cures i demés atencions que ha tingut per ella com a filla.

Més afectuosa: es valora més afectuosa amb la seva mare que en etapes anteriors de la relació amb ella.

Més sincera: es valora més sincera amb la seva mare que en etapes anteriors de la relació amb ella.

Menys complaent: es valora com a menys complaent amb la mare adoptiva que en etapes anteriors de la relació amb ella.

Difícil: valora la relació amb la mare com a complicada en aquesta etapa de la vida.

Poc comunicativa: la relació amb la mare en l'adulthood la defineix mancada de comunicació.

Estable: defineix la relació amb la mare adoptiva com una sense massa canvis, al llarg de la seva vida.

De sobreprotecció: relació caracteritzada per una sobreprotecció vers la mare.

Tensa: relació de tensió amb la mare.

Bona: relació de benestar amb la mare.

Sincera: relació caracteritzada per la honestat.

D'estimació: relació amb la mare caracteritzada per l'estima.

Propera: relació de proximitat emocional amb la mare.

D'entrega: relació en la que la mare es dona per la filla.

De respecte: relació amb la mare caracteritzada pel respecte mutu.

De comprensió: relació en la qual la mare es mostra comprensiva amb la filla.

Complaent: busca satisfer i agradar a la mare.

No confiança: relació amb la mare marcada per la manca de confiança.

Mare manipula: la desconfiança neix de la manipulació que la filla vivència per part d'aquesta.

Mare jutja: la desconfiança neix dels judicis negatius que la mare emet vers la filla.

Mare estricta: la desconfiança neix de la rigidesa de la mare en les seves actituds vers la filla.

Dependència: la filla se sent dependent de la mare, de les seves opinions i valoracions.

De les expectatives maternes: la filla se sent dependent de les expectatives que la mare tingui d'ella, en aquelles circumstàncies específiques que es plantegen. Sent que ha de complir amb les expectatives d'aquesta.

Agobia: la dependència que sent en aquesta relació de dependència l'atabala.

Distant: defineix la relació amb la mare de forma poc propera emocionalment.

Perquè nega la CA: experimenta la relació amb la mare com a distant perquè aquesta nega en tot moment la CA de la filla.

Per poca expressió emocional: experimenta la relació amb la mare com a distant perquè la mare manifesta poc les seves emocions vers ella.

Per inestable: la mare és poc expressiva perquè no presenta una estabilitat emocional.

Per infeliç: la inestabilitat emocional de la mare és ocasionada per la seva infelicitat.

Per esquerpa: la inestabilitat emocional de la mare genera una actitud de rebuig a les manifestacions emocionals d'afecte.

Cuidadora vers la mare: la relació amb la mare es caracteritza per ser la filla la que la cuida i l'ha cuidat sempre.

Agradaria fos diferent: manifestació del desig de que la relació que té amb la mare sigui diferent a com és realment.

De més expressió emocional: li agradaria que la relació amb la mare adoptiva fos més expressiva emocionalment parlant.

Mare més autònoma: li agradaria que la mare fos menys dependent de la filla i d'altres relacions.

De més confiança: li agradaria poder tenir més confiança amb la mare adoptiva.

Diferent amb el pare: la relació amb la mare és percebuda de forma diferent a la que té amb el pare.

Evoluciona: defineix la relació amb el pare adoptiu com una que ha evolucionat al llarg de la seva vida.

Infància bona: defineix la relació amb el pare en la infància com una de benestar.

Adolescència distant: defineix la relació amb el pare en la adolescència com una de poc propera emocionalment.

Adultesa millora: idea de que la relació amb el pare millora en arribar ella a l'adultesa.

Estable: defineix la relació amb el pare adoptiu com una sense massa canvis, al llarg de la seva vida.

Distant: defineix la relació amb el pare de forma poc propera emocionalment.

Estricte: defineix al pare com una persona rígida en les seves actituds i valors vers la filla.

Poc emocional: defineix al pare com una persona que manifesta poc les seves emocions.

Menys confiança: relació amb el pare de menys confiança que amb la mare adoptiva.

Tensa: relació de tensió amb el pare.

Bona: relació de benestar amb el pare.

Comprensiu: el pare es mostra comprensiu amb la filla.

Senzill: característica del pare de ser una persona senzilla.

Amor incondicional vers ell: la filla sent una estima de forma incondicional vers el pare.

Flexible: el pare es caracteritza per ser una persona flexible en la relació amb ella.

Carinyós: percep al pare com una persona afectuosa.

Obert: percep al pare com una persona disposada a comunicar-se sense tabús.

Alegre: percep al pare com una persona alegre.

Influència de la Condició d'Adoptada (CA) en el posicionament del Jo Actual (Com creus que ha influït la condició d'adoptada en com ets com a persona?):

CA no sap si influeix: la condició d'adoptada no té clar si influeix o no en com és com a persona.

Coneix CA de gran: el primer coneixement que té de ser adoptada és quan ja ha passat l'època de la infantesa, en ocasions al principi de l'adolescència i en altres a la joventut.

Trauma: el fet de conèixer la condició d'adoptada de gran genera un malestar intern que desestabilitza la seva persona.

Tranquil·la amb CA: després de fer un procés de dol, la condició d'adoptada és acceptada i porta a la calma.

CA no influeix: considera que el fet de ser adoptada no ha influït en com és com a persona.

Mala gestió informació CA pares: els pares adoptius no expliquen en el seu moment o de la manera adequada el fet de ser adoptada i per tant, és aquest fet el que influeix i no pas el fet en sí de ser adoptada.

Planteja conèixer orígens: els dubtes que sorgeixen al conèixer la condició d'adoptada fa plantejar-se la cerca dels orígens per tal de poder-los respondre.

Coneix CA de casualitat: coneix la condició d'adoptada de manera casual per altres persones i no pas perquè els pares adoptius l'hagin informat.

Altres coneixen CA: hi ha altres persones externes al nucli familiar que són coneixedores de la seva condició d'adoptada abans que la pròpia persona.

Pares influeixen: considera que no és la condició d'adoptada la que influeix en com és com a persona, sinó més aviat els pares adoptius que ha tingut.

Actitud materna: la manera de ser i actuar en la relació que ha tingut la mare adoptiva és el que ha influït en com és com a persona.

Conflictes adolescència: són els conflictes que ha tingut amb els pares en l'adolescència el que ha influït en com és com a persona.

CA influeix: considera que la condició d'adoptada sí que ha influït en com és com a persona.

Estigma: l'adopció suposa una senyal emocionalment negativa per a la construcció com a persona.

Fa especial: la CA es valora com a quelcom que marca una diferència en la construcció del sí mateix.

CA va influir: la CA va influir quan elles eren adolescents i joves

Necessitat de saber: voluntat i interès per conèixer els propis orígens.

Trauma de l'abandonament: el fet de conèixer de gran la CA suposa un malestar fruit de la desorientació de la identitat.

Crisis més crítiques: les crisis que qualsevol persona experimenta al créixer són viscudes d'una manera més intensa i complexa pel fet de ser adoptada.

Inseguretats: el fet de ser adoptada ha generat certa inseguretats en ella com a persona.

Necessitat de ser acceptada: la necessitat de ser acceptada pels altres és fruit de la inseguretats que ha generat el fet de conèixer la condició d'adoptada.

Complaire als altres: a través del seu comportament, intenta no generar malestar en l'altre per tal de ser acceptada, passar desapercebuda o no generar rebuig pel fet de ser adoptada.

Por a l'abandó: la por de quedar-se sola, de ser rebutjada és la que condiciona el seu comportament i per tant la construcció de qui és com a persona.

Sentir-se diferent: el fet de ser adoptada genera un sentiment de ser diferent a la resta que influeix en la construcció de la pròpia identitat.

Diferències físiques: les característiques físiques marquen la diferència amb els pares adoptius de tal manera que influeixen en el qui sóc com a persona perquè afecta al sentiment de pertinença i en la por al rebuig per part dels altres.

Sentiment de pertinença: necessitat de sentir-se com a part d'un grup (p.e., la família).

M'inclouen: part de la família extensa accepta la condició com a adoptada, i se sent que forma part d'aquesta.

No m'inclouen: part de la família extensa no accepta la condició com a adoptada, i se sent rebutjada per aquesta.

Crida d'atenció: la necessitat de ser acceptada genera conductes de crida d'atenció.

Introversió: valora la CA com la causa de la seva introversió.

Experiència complexa: la CA i les experiències associades és quelcom que ha suposat una complexitat en la construcció de la seva identitat.

Ambigüitat: la complexitat de les experiències viscudes com a adoptada ha derivat en un sentiment d'ambigüitat; a moments genera idees i emocions més positives i a moments més negatives.

Obert de ment: la CA li ha generat una visió més àmplia de les condicions i circumstàncies de la vida.

Sensible a les necessitats dels altres: la CA ha ocasionat una major sensibilitat o atenció vers les necessitats emocionals que també poden presentar les altres persones.

Influència de la Condició d'Adoptada (CA) en el posicionament del Jo com a Parella (Com creus que ha influït la condició d'adoptada en com ets com a parella?):

CA influeix: considera que la condició d'adoptada influeix en la construcció del posicionament del Jo com a Parella.

Secret: la condició d'adoptada influeix perquè es viu com un secret.

Busca sentir-se segura: la necessitat de cercar seguretat en la parella es considera que neix de la condició d'adoptada.

Amb marit millora: quan coneix la condició d'adoptada i l'accepta, la relació amb el marit millora. Per això considera que la condició d'adoptada influeix en com és com a parella.

Por a l'abandó: l'angoixa que genera el estar sola i/o que la parella la deixi l'atribueix a la condició d'adoptada.

Dependent: se sent una persona dependent emocionalment de la parella i aquest fet l'atribueix al ser adoptada.

Resilient: es considera una parella amb eines i capacitats davant les adversitats en la relació amb la parella, precisament per l'experiència de l'adopció.

Entregada: es defineix com una parella que es dona a l'altre emocionalment i en les seves conductes, i ho atribueix a l'experiència adoptiva.

CA no influeix: considera que la condició d'adoptada no influeix en com és com a parella.

Pares influeixen: considera que la relació amb els pares adoptius és el que més ha influït en com és com a parella.

Independent de la família: considera que la major influència en el posicionament del Jo com a Parella no depèn de la família.

Marit coneix CA: considera que la condició d'adoptada no influeix en el posicionament del Jo com a Parella perquè el marit de la participant ja era coneixedor d'aquesta condició abans de ser parella.

CA no sap si influeix: té dubtes de si la condició d'adoptada influeix o no en com és com a parella.

Influència de la Condició d'Adoptada (CA) en el posicionament del Jo com a Mare (Com creus que ha influït la teva condició d'adoptada en com ets com a mare?):

CA influeix: la condició d'adoptada influeix en el posicionament del Jo com a mare.

Valora: el fet de ser adoptada li fa valorar la maternitat.

Amb el fill adoptat: considera que la condició d'adoptada influeix com a mare amb el seu fill adoptat.

Sentiment de pertinença dels fills: considera que la condició d'adoptada influeix com a mare perquè valora i és més conscient de que els seus fills són biològicament seus.

Educa en la diferència: considera que la condició d'adoptada influeix com a mare perquè la fa educar més en l'acceptació de les diferències, tal i com ella ha viscut l'adopció (una diferència).

Propera- sensible: es considera una mare més sensible i propera al fill/a pel fet d'haver experimentat l'adopció.

Protectora emocional: es considera una mare protectora a nivell emocional, la qual cosa sorgeix de la seva condició d'adoptada, del patiment experimentat com a adoptada.

CA no influeix: considera que la condició d'adoptada no influeix en com és com a mare.

Pares influeixen: considera que els pares adoptius, les seves actituds i valors són els que influeixen en la seva construcció com a mare.

Influeix l'estimació: el que influeix en el Jo com a Mare és l'estimació vers els fills i la que rep d'ells.

Adopció com a opció: considera que la condició d'adoptada no influeix com a mare perquè es planteja en algun moment el fet d'esdevenir mare adoptiva.

Influeixen altres coses: valora que hi ha altres coses que influeixen en el com és com a mare i no pas la condició d'adoptada.

CA no sap si influeix: dubta en si la condició d'adoptada influeix o no en la construcció del Jo com a Mare.

Sentiments en la pròpia maternitat: emocions relacionades amb l'experiència de la pròpia maternitat.

Por de nou embaràs: la participant té por d'un nou embaràs perquè el primer va ser molt positiu.

Embaràs feliç: experiència positiva de l'embaràs.

Pensaments en la mare biològica: quan experimenta l'embaràs i la maternitat inicial pensa en la mare biològica.

Empatia: quan esdevé mare es posa en el lloc de la mare biològica.

Especula sobre la decisió: es planteja què devia pensar la mare i com es devia sentir per arribar a prendre la decisió de donar-la en adopció.

Ambivalència: el pensar en la mare biològica li genera emocions ambivalents, relatives a la comprensió i al rebuig.

Pena per la mare adoptiva que no viu embaràs i part: experimenta tristesa al pensar en el fet que la mare adoptiva no viu allò que ella ha viscut amb el seu/s fill/a biològic/s.

Categories Transversals

Contradicció- Negació

Contradicció- Negació: negació, contradicció de les afirmacions verbalitzades per les participants al llarg de l'entrevista.

Comunicació sobre l'adopció

Dubtes orígens: desconeixement d'aspectes relatius al propi origen biològic i que requereixen de comunicació sobre aquests.

Cerca: cerca els orígens biològics.

No cerca: decideix no cercar els orígens biològics.

Per lleialtat: sent que la cerca dels orígens biològics és una traïció pels pares adoptius i així ho rep en la comunicació amb aquests.

Resignació: es resigna i admet la seva situació de no poder cercar els orígens, per un tabú amb els pares en relació amb aquest tema.

Moment vital: fa referència a l'etapa de la vida en la que es comunica sobre l'adopció.

Adulta: etapa en la que la participant parla sobre la seva condició d'adoptada.

Amb amics: parla sobre la condició d'adoptada amb els amics.

Amb iguals compresa: parla amb altres persones i també amb adoptades amb les que se sent més compresa a nivell emocional i cognitiu.

Amb marit: essent adulta parla sobre la seva condició només amb el marit.

Amb mare biològica: parla de l'adopció quan es troba amb la mare biològica i planteja els dubtes.

Infància pares expliquen: els pares expliquen en la infància la seva condició d'adoptada i parlen sobre el tema.

Sempre: parlen sobre la condició d'adoptada i els orígens amb constància.

Només amb la mare: només es comunica constantment sobre l'adopció amb la mare.

Mare té por a l'abandó: parlar sobre els orígens i la seva possible cerca genera en les mares adoptives por a ser abandonades per la filla.

Qüestiona a l'adolescència: qüestiona la relació amb la mare, pel coneixement que té dels orígens en arribar a l'adolescència.

Tabú: presència d'una dificultat i/o prohibició a parlar sobre l'adopció.

Amb pare: no parla de l'adopció amb el pare adoptiu.

Amb fill: no explica la condició d'adoptada al fill o fills.

Amb pares: no parla de l'adopció amb cap dels dos pares adoptius.

Pares no comuniquen la CA: els pares no li expliquen mai i fins i tot neguen la condició d'adoptada.

Altres coneixen la CA: altres persones externes a la família són coneixedores de la condició d'adoptada abans que la pròpia persona afectada.

Se sent enganyada: el fet de descobrir la condició d'adoptada per sorpresa, genera un sentiment de traïció i engany vers els pares adoptius.

Estigma pels pares: la condició d'adoptada és viscuda pels pares adoptius com diferència negativa.

Amaguen: els pares adoptius amaguen la condició d'adoptada a la pròpia filla.

Per por a ferir-los: la participant no s'atreveix a parlar sobre els orígens biològics amb els pares adoptius perquè té por de ocasionar-los dolor emocional, relatiu a l'estimació i al vincle establert.

Amb mare: no parla de l'adopció amb la mare.

Amb les parelles: no parla de l'adopció amb les parelles anteriors al seu marit.

Pels altres: els altres no s'atreveixen a parlar sobre el tema i l'eviten.

Per la família: dins de la família el tema de l'adopció és un tabú.

Amb germans: no es parla de l'adopció amb els propis germans.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Annex 5. Qüestionari ECR-S (Experience in Close Relationships- Spanish version)

Cuestionario de Relaciones Interpersonales (ECR-S)

Las siguientes frases se refieren a cómo se siente usted en las relaciones de pareja. Nos interesa cómo vive usted las relaciones de pareja en general, no cómo se está sintiendo en una actual relación. Responda a cada frase indicando en qué grado está de acuerdo o en desacuerdo con cada una de ellas rodeando cada número escogido entre los que encontrará debajo de cada frase.

Totalmente en desacuerdo	Bastante en desacuerdo	Un poco en desacuerdo	Ni desacuerdo /ni acuerdo	Un poco de acuerdo	Bastante de acuerdo	Totalmente de acuerdo
1	2	3	4	5	6	7

1. Prefiero no mostrar a mi pareja cómo me siento por dentro.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

2. Me preocupa que me abandonen.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

3. Me siento muy cómodo/a teniendo un alto grado de intimidad con mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

4. Me preocupo mucho por mis relaciones.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

5. Cuando mi pareja comienza a establecer mayor intimidad conmigo, me doy cuenta que me suelo cerrar.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

6. Me preocupa que mi pareja no se interese por mí tanto como me intereso yo por ella.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

7. Me siento violento/a cuando mi pareja quiere demasiada intimidad afectiva.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

8. Me preocupa bastante el hecho de perder a mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

9. No me siento cómodo/a abriéndome a mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

10. A menudo deseo que los sentimientos de mi pareja hacia mí fueran tan fuertes como mis sentimientos hacia él/ella.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

11. Quiero acercarme afectivamente a mi pareja, pero a la vez marco las distancias con él/ella.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

12. A menudo quiero fusionarme completamente con mi pareja, pero me doy cuenta que esto a veces le asusta.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

13. Me pongo nervioso/a cuando mi pareja consigue demasiada intimidad afectiva conmigo.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

14. Me preocupa estar sólo/a.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

15. Me siento a gusto compartiendo mis sentimientos y pensamientos íntimos con mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

16. A veces mi deseo de excesiva intimidad asusta a la gente.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

17. Intento evitar establecer un grado de intimidad muy elevado con mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

18. Necesito que mi pareja me confirme constantemente que me ama.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

19. Encuentro relativamente fácil establecer intimidad afectiva con mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

20. A veces siento que presiono a mi pareja para que muestre más sentimientos, más compromiso.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

21. Encuentro difícil permitirme depender de mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

22. No me preocupa a menudo la idea de ser abandonado/a.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

23. Prefiero no tener demasiada intimidad afectiva con mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

24. Si no puedo hacer que mi pareja muestre interés por mí, me disgusto o me enfado.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

25. Se lo cuento todo a mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

26. Creo que mi pareja no quiere tener tanta intimidad afectiva conmigo como a mí me gustaría.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

27. Normalmente discuto mis problemas y preocupaciones con mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

28. Cuando no tengo una relación, me siento un poco ansioso/a e inseguro/a.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

29. Me siento bien dependiendo de mi pareja.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

30. Me siento frustrado/a cuando mi pareja no me hace tanto caso como a mí me gustaría.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

31. No me importa pedirle a mi pareja consuelo, consejo, o ayuda.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

32. Me siento frustrado/a si mi pareja no está disponible cuando la necesito.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

33. Ayuda mucho recurrir a la pareja en épocas de crisis.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

34. Cuando mi pareja me critica, me siento muy mal.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

35. Recorro a mi pareja para muchas cosas, entre otras, consuelo y tranquilidad.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

36. Me tomo a mal que mi pareja pase tiempo lejos de mí.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

Annex 6a. Model de Graella del Self Social-Relacional usat per a la recerca (català).

Elements Constructes	Jo com a persona	Jo com a parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare						Jo ideal
Segur - Insegur											

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Annex 7. Graelles del Self Social-Relacional (Butt, Burr i Bell, 1997) de les participants en la recerca.

Entrevistada 1 Constructos	Yo como persona	Yo como pareja	Yo como hija con mi madre	Yo como hija con mi padre	Yo como madre	Yo con el padre de mi hijo	Yo con amigo (L)	Yo con amiga ©	Yo con amiga (M)	Yo como trabajadora	Yo ideal
Segura - Insegura	6	2	2	2	3	5	2	4	6	5	2
Inteligente- Simple	2	3	2	2	3	3	3	2	5	2	1
Inteligente emocionalment- Hipócrita	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1
Espontánea- Hipócrita (Se deja llevar por normas establecidas)	3	3	2	2	3	1	1	1	2	2	1
Honestas- Dehonestas	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Sentimental- Fría	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	2
Estable emocionalment- Inestable emocionalmente	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Decidida- Dubitativa	2	2	1	1	2	2	1	1	3	2	2
Detallista- Racional	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Temperamental- Pasiva	1	1	2	2	1	2	4	3	5	3	2
Sensible- Impermeable	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2
Impulsiva- Controladora	1	1	2	2	1	2	2	2	4	2	2

Entrevistada 2 Constructes	Elements										
	Jo com a persona	Jo como parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo a la feina	Jo amb l'ex-nòvio	Jo amb els amics	Jo amb la germana	Jo amb amiga (T)	Jo ideal
Segura - Insegura	6	2	7	4	4	2	2	2	5	5	2
Tajant- Comprensiva	6	3	7	6	6	2	2	6	6	6	6
Nerviosa- Pacient	4	2	7	7	6	4	5	5	6	6	3
Conservadora- Liberal	6	6	1	6	6	3	7	6	6	6	6
Pessimista- Optimista	7	7	5	7	7	7	7	7	6	7	7
Interessada- Altruista	7	6	7	7	6	5	4	6	7	6	7
Llençada- Vergonyosa	3	3	4	2	4	2	2	2	3	3	2
Fanfarrona- Discreta	6	5	7	4	6	4	2	5	5	5	4
Conformista- Lluitadora	4	6	1	4	5	3	5	3	2	3	5
Ostentosa- Senzilla	6	5	7	7	6	5	3	6	7	7	5
Mal gastadora- Estalviadora	2	4	1	2	4	7	1	1	1	1	5
Diplomàtica- Directa	1	6	1	3	4	2	7	2	2	2	5
Vaga- Treballadora	6	6	5	6	6	7	4	4	4	4	6
Violenta- Pacífica	5	4	7	6	6	4	3	5	6	6	6
Dolça- Brusca	2	2	1	1	2	3	2	2	1	1	2
Culta- Inculta	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4	1
Manguis- Honrada	6	3	4	7	7	7	3	6	7	7	7

Entrevistada 3 Constructes	Elements	Jo com a persona	Jo como parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo com amiga	Jo com a voluntària	Jo com a monitora d'esplai	Jo amb l'amiga (N)	Jo a la feina	Jo ideal
	Segura - Insegura	6	3	2	2	3	3	2	2	5	2	2
	Tossuda- Submisa	5	3	2	2	3	4	4	3	5	3	3
	Perfeccionista- Poc minuciosa	5	5	5	5	5	5	3	3	5	2	3
	Extravertida- Introvertida	6	4	5	7	3	5	3	3	5	3	2
	Alegre- Seriosa	5	5	6	6	3	3	3	3	3	5	2
	Empàtica- Insensible	2	2	4	5	2	2	2	2	2	3	1
	Tranquil·la- Nerviosa	1	1	3	3	2	2	2	2	2	3	3
	Oberta de ment- Tancada de ment	2	3	5	6	3	2	2	2	3	2	2
	Estricta- Deixar fer	5	5	2	2	5	5	5	3	5	3	3
	Amable- Distant	3	5	5	6	3	2	1	1	2	3	1
	Bona persona- Mala persona	2	1	2	2	1	2	2	2	2	3	3
	Responsable- Irresponsable	2	1	2	3	2	2	1	1	3	1	2
	Comprensiva- No saber escoltar	2	2	4	5	2	2	2	2	2	2	2
	Esbojarrada- Moderada	5	5	5	7	3	4	4	3	5	5	2

Entrevistada 4 Constructos	Yo como persona	Yo como pareja	Yo como hija con mi madre	Yo como hija con mi padre	Yo como madre	Yo con amiga de siempre (M)	Yo como trabajadora	Yo con ex-novio	Yo como escritora	Yo con amiga (Me)	Yo ideal
Segura - Insegura	2	2	5	4	5	1	2	7	2	5	2
Fiel- Deshonesta	2	2	2	4	2	2	2	1	1	2	2
Adaptable- Personalidad fuerte	6	3	4	4	6	6	6	2	7	2	6
Cariñosa- Distante	4	1	2	4	5	3	5	2	2	3	2
Relajada- Agobiada	5	4	7	4	7	1	2	7	1	6	1
Sensata- Allocada	1	2	1	4	2	2	1	2	5	5	2
Protectora- Despreocupada	4	2	2	4	5	3	4	4	4	5	3
Racional- Visceral	3	2	3	4	5	3	2	6	6	5	3
Temerosa- Natural	3	3	2	4	1	7	7	2	7	3	7
Sincera- Falsa	1	1	2	4	3	1	3	1	1	2	2
Seria- Divertida	2	3	3	4	2	6	2	5	3	5	4
Cercana- Vida privada	3	1	2	4	5	2	3	2	1	2	2
Adulta- Infantil	3	3	3	4	5	2	1	6	2	5	2
Imaginativa- Robot	3	3	3	4	5	2	3	3	1	3	2
Liberada- Angustiada	2	2	6	4	6	1	2	7	1	6	1

Entrevistada 6 Constructes	Elements										
	Jo com a persona	Jo com a parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo com a parella del (J)	Jo com a empresària	Jo com a amiga	Jo com a germana de la germana biològic	Jo com a cosina	Jo ideal
Segura - Insegura	2	1	1	1	3	1	2	4	2	1	1
Carinyosa- Arisca	1	1	2	2	2	1	5	4	3	1	1
Bona persona- Pèrfida	2	2	1	1	1	1	3	2	2	1	1
Confuada- Reservada	6	2	3	2	3	1	7	4	3	2	1
Respectuosa- Fresca	2	2	1	1	4	2	3	4	3	2	4
Comunicativa- No oberta	3	2	3	3	1	1	6	4	3	2	2
Recta- Despreocupada	2	4	4	4	2	4	2	4	4	4	6
Entregada- Despresa	2	2	3	3	1	1	1	3	3	2	5
Amorosa- Egoista	1	2	3	3	1	1	4	4	3	2	1
Educadora- Vista grossa	2	4	4	4	1	4	4	4	4	4	5
Dura- Tova	6	5	4	4	2	7	2	4	4	4	4
Seria- Informal	3	4	4	4	3	4	1	4	4	4	5
Aguanta- Intransigent	2	2	3	3	2	2	5	3	3	3	3

Entrevistada 7 Constructos	Yo como persona	Yo como pareja	Yo como hija con mi madre	Yo como hija con mi padre	Yo como madre	Yo como hija con mi madre biológica	Yo como pareja de (V)	Yo como amiga de (I)	Yo como trabajadora	Yo como amiga del Grupo	Yo ideal
Segura - Insegura	2	2	2	2	3	2	4	1	2	2	1
Sincera- Hipócrita	1	1	2	2	1	2	7	1	2	2	1
Entregada- Cerrada	2	1	2	2	1	2	7	1	2	2	1
Confiada- Mal pensada	5	1	2	2	1	2	7	2	2	2	1
Cariñosa- Arisca	3	1	2	2	1	2	7	2	2	2	1
Nerviosa- Tranquila	3	6	2	5	6	6	1	6	6	6	7
Controladora- No controladora	2	2	4	5	1	7	1	7	2	2	7
Exigente- Dejada	2	1	3	3	1	3	7	2	2	2	4
Alegre- Amargada	2	2	2	2	2	2	7	1	2	2	1
Comprensiva- Incomprensiva	3	2	2	2	1	2	4	2	3	2	1

Entrevistada 8 Constructos	Elementos	Yo como persona	Yo como pareja	Yo como hija con mi madre	Yo como hija con mi padre	Yo como madre	Yo como trabajadora	Yo como hija con mi madre biológica	Yo como amiga con (M)	Yo como deportista	Yo como amiga	Yo ideal
	Segura - Insegura	2	2	2	7	2	2	7	1	2	3	2
	Sencilla- Orgullosa	1	1	1	7	1	3	7	1	2	3	1
	Entregada- Egoista	1	2	2	7	1	2	7	1	2	2	1
	Tensa- Relajada	7	7	4	1	7	6	1	7	6	4	7
	Cariñosa- Fría	2	2	1	7	1	4	7	1	2	4	1
	Respetuosa- Borde	2	2	2	7	2	4	7	1	2	4	2
	Blanda- Recta	3	2	4	7	3	4	7	1	2	4	2
	Abierta- Cerrada	5	2	2	7	2	3	6	1	2	4	2
	Bromista- Seria	6	3	5	7	5	4	7	1	2	4	2
	Exigente- Pasota	2	3	3	7	3	4	7	1	2	4	2
	Pacifista- Conflictiva	2	2	6	7	2	4	7	2	2	4	3
	Ambiciosa- Derrochadora	6	6	2	1	7	6	1	7	7	4	6

Entrevistada 10 Constructes	Elements										
	Jo com a persona	Jo com a parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo amb el germà adoptat	Jo amb el germà biològic	Jo com a tieta	Jo com amiga amb la (N)	Jo com amiga amb la (S)-recent	Jo ideal
Segura - Insegura	5	6	1	7	1	2	3	1	2	3	1
Treballadora- Que s'escaqueja	1	2	7	1	2	4	3	7	3	3	7
Optimista- Pesimista	5	1	1	6	2	2	2	1	2	2	1
Oberta- Tancada	1	1	1	2	1	3	3	1	2	2	1
Sincera- Embustera	2	1	2	4	2	1	1	2	2	2	1
Esbojarrada- Seria	1	4	1	6	1	1	1	1	2	2	1
Radical- No té les idees clares	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	1
Carinyosa- Freda	1	2	1	3	1	3	3	1	3	3	1
Histèrica- Calmada	6	6	6	3	6	6	6	1	5	5	7
Justa- Injusta	1	6	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Bona persona- Mala persona	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2
Bromista- Estúpida	2	3	2	5	1	3	2	1	2	2	1
Responsable- Irresponsable	2	2	2	1	1	3	3	2	4	4	2
Alegre- Trista	1	2	3	3	1	2	2	1	2	2	1

Entrevistada 11 Constructes	Elements										
	Jo com a persona	Jo com a parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo amb amic (A)	Jo amb amiga de la infància (E)	Jo amb parella anterior	Jo amb amiga (M)	Jo amb amic (M)	Jo ideal
Segura - Insegura	3	2	3	1	3	2	2	1	1	6	1
Necessita compartir- Autista	1	2	2	3	3	1	1	1	2	3	2
Carinyosa- Rígida	2	2	6	2	2	2	1	1	1	2	1
Exigent- Respectant el ritme	3	2	4	6	3	3	4	4	7	7	6
Necessita agradar- Autosuficient	2	4	5	6	4	1	3	4	4	1	4
Espontània- Estructurada	2	1	5	1	1	2	2	2	1	4	2
Inquieta- Passiva	2	3	3	4	2	1	2	4	1	1	1
Valenta- Covarda	3	2	6	2	2	2	3	2	1	2	2
Reflexiva- No es planteja les coses per por	2	2	1	4	1	1	1	3	1	1	2
Incondicional- Canviant afectivament	2	3	1	1	1	1	3	1	2	4	2
Complexa- Simple	2	2	2	6	4	1	2	2	1	4	2
Noble- Poc sincera	1	2	2	1	1	1	2	1	1	2	1
Treballadora- Vaga	2	5	1	4	5	2	2	5	1	1	2
Creativa- Poc creativa	2	5	2	2	5	1	2	3	1	2	1

Entrevistada 12 Constructes	Jo com a persona	Jo com a parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo com a amiga amb la millor amiga	Jo com a companya de feina	Jo amb la meva cosina	Jo amb els meus sogres	Jo amb la meva cunyada	Jo ideal
Segura - Insegura	2	1	1	1	1	1	2	2	6	7	1
Simpàtica- Agria	1	1	1	1	1	1	1	1	7	7	1
Ajuda als altres- Roba les idees	1	1	1	1	1	1	1	2	3	4	1
Pendent dels altres- Passota i amb excuses	2	1	1	1	1	1	2	1	3	4	1
Sincera- Enganya	1	1	2	3	2	1	3	1	4	4	2
Respectuosa- No diplomàtica	2	1	1	1	2	1	1	1	2	7	1
Carinyosa- Antipàtica	1	1	1	1	1	1	2	1	3	6	1
Intolerant- Tolerant	6	7	7	7	7	7	6	7	2	1	7
Que jutja tota l'estona- Accepta als altres	3	7	7	7	7	6	6	3	1	1	6
Indiferent- Estimada	6	7	7	7	7	6	5	6	2	1	6
Agressiva- Normal	7	7	7	7	7	7	7	7	6	6	7
Protectora- Rebel	2	1	1	1	1	2	3	2	5	7	1
Implicada- Despreocupada	2	1	1	1	1	1	2	1	5	7	1
Passional- Poc carinyosa	1	1	1	1	2	1	2	2	6	7	1
Tendre- Arisca	1	1	1	1	1	2	2	2	6	7	1

Entrevistada 13 Constructes	Elements	Jo com a persona	Jo com a parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo com a filla amb el pare biològic	Jo com a germana amb els germans biològics	Jo com a companya de feina	Jo com a amiga	Jo com a filla amb la mare biològica	Jo ideal
	Segura - Insegura	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
	Sincera- No s'atreveix a dir el que pensa	2	1	3	2	1	3	2	2	1	3	1
	Relaxada- Defensiva	2	1	5	7	2	4	3	3	2	3	2
	Carinyosa- Esquerpa	4	3	4	7	2	4	4	4	4	4	2
	Tolerant- Intolerant	2	2	2	4	2	4	2	2	2	3	1
	Educativa- Malcriadora	2	4	4	4	2	4	4	4	4	4	1
	Saber escoltar- No sap escoltar	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	1
	Divertida- Apàtica	2	2	3	7	2	2	2	2	2	2	1
	Transparent- Opaca	2	1	3	4	2	3	3	3	2	3	2
	Confident- No de fiar	2	2	2	4	2	4	3	3	2	3	2

Entrevistada 14 Constructes	Elements										
	Jo com a persona	Jo com a parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo amb amiga (L)	Jo amb amiga (E)	Jo amb la cosina ®	Jo amb la colla	Jo amb la sogra	Jo ideal
Segura - Insegura	3	1	6	5	2	3	6	3	2	5	2
Desperta- Tancada de ment	2	2	3	7	1	1	4	2	1	2	1
Imaginativa- Cerril	1	2	4	4	3	1	4	4	2	6	1
Optimista- Victimista	2	1	5	5	2	2	5	2	2	7	2
Predisposada a tot- Amb molts prejudicis	2	2	6	2	1	5	4	3	2	7	1
Feliç- Amargada	4	2	6	3	2	3	4	4	2	6	2
Humana- Pretensiosa	5	1	1	2	1	5	5	2	1	7	1
Interessada- Egocèntrica	2	1	1	1	1	2	2	2	2	6	2
Autònoma- Dependent	3	2	2	5	1	5	4	2	2	1	1
Retraïda- Expansiva	3	6	2	2	5	5	3	4	6	2	5
Melangiosa- Realista	2	6	1	2	3	6	1	6	6	7	6
Trista- Alegre	6	7	3	4	6	7	5	6	7	3	6
Nerviosa- Atemporada	3	5	6	2	3	3	2	6	5	2	7
Privilegiada- Desgraciada	1	1	6	2	1	1	1	2	1	5	2
Vulnerable- Forta	3	6	5	2	6	3	3	5	5	6	6
Controladora- Natural	2	6	1	2	1	2	1	5	6	1	6
Alerta- Relaxada	1	6	2	2	1	2	2	5	6	1	7
Sentit de l'humor- Rancia	1	1	2	4	1	1	3	1	1	6	1
Maternal- Desemparada	2	2	3	2	1	2	5	2	4	6	2
Confident- Distant	1	1	5	1	1	2	6	2	2	7	1
Protectora- Despreocupada	1	2	3	2	1	2	6	2	2	7	1
Compassiva- Freda	4	1	1	3	2	5	5	3	3	3	2
Interactiva- Aïllada	2	2	6	3	2	2	5	2	2	6	2
Instruïda- Ignorant	2	2	6	6	3	2	3	2	2	2	2

Entrevistada 15 Constructes	Elements	Jo com a persona	Jo com a parella	Jo com a filla amb la mare	Jo com a filla amb el pare	Jo com a mare	Jo amb els companys de feina	Jo amb els interns	Jo amb l'àvia materna	Jo amb la meva germana	Jo amb amics/amigues	Jo ideal
	Segura - Insegura	2	5	1	2	1	2	2	1	1	1	2
	Risueña- Apática	2	2	3	3	1	4	3	1	4	1	3
	Afectiva- Fría	5	3	2	2	1	4	3	1	3	1	3
	Responsable- Inmadura	2	3	2	2	1	2	1	1	2	1	2
	Entregada- Cobarde	2	2	1	1	1	4	3	1	3	1	3
	Sincera- Mentirosa	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Valoradora- Ciega	2	2	2	1	1	3	2	1	2	2	2
	Protectora- Insensible	2	5	1	1	1	5	3	1	1	1	3
	Dura- Pasota	2	2	2	2	1	2	1	1	3	3	1
	Respetuosa- Insolente	2	3	3	1	1	3	3	1	5	2	3
	Educada- Maleducada	2	2	2	1	1	3	2	1	3	2	2
	Dialogante- Agresiva	1	2	2	1	1	2	1	1	5	2	2
	Agradecida- Interesada	1	2	1	1	1	3	2	1	3	1	2
	Distante- Cercana	6	6	7	7	7	3	5	7	3	6	6
	Egoista- Altruista	6	3	6	6	6	3	5	7	3	6	3
	Educadora- Irresponsable	2	3	3	3	1	3	2	3	2	4	2

L'aferrament adult en dones adoptades: relació amb la construcció de la identitat.

Annex 8. Síntesi dels mapes conceptuals resultants de l'anàlisi de les narratives.

